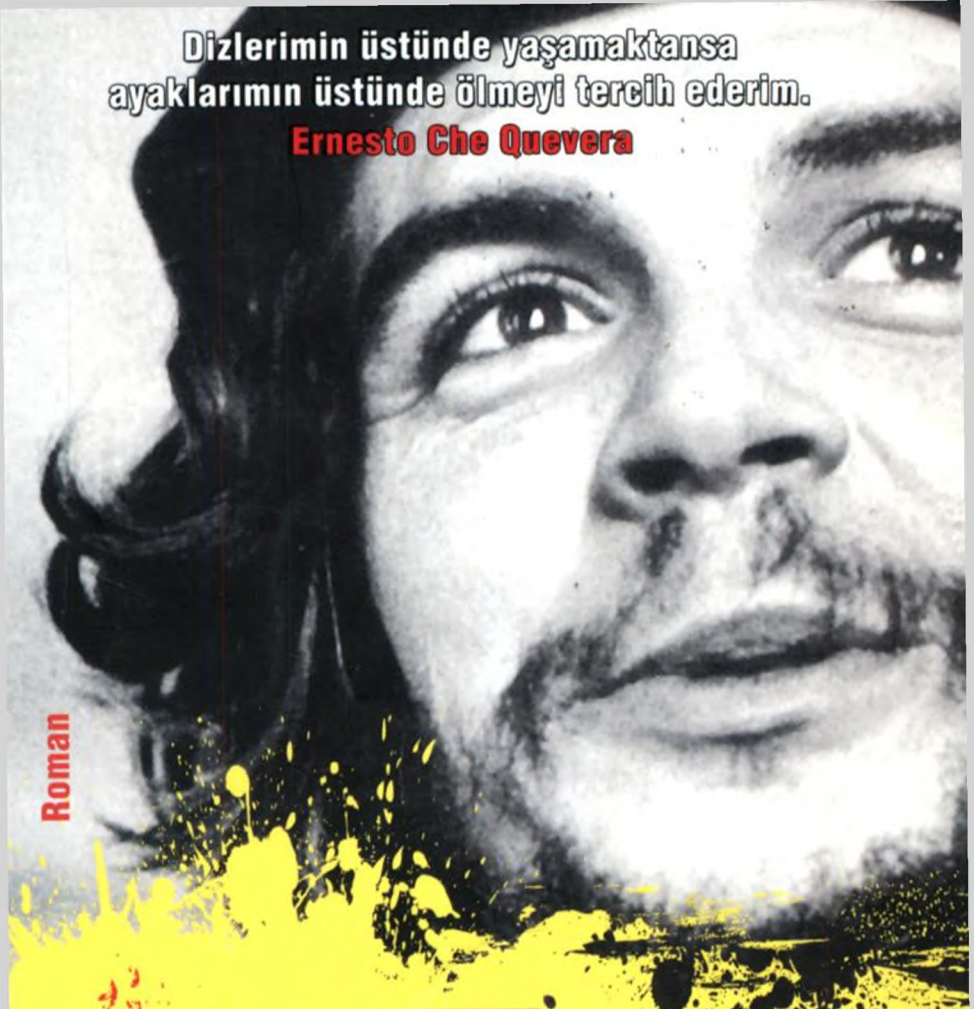
Dizlerimin üstünde yaşamaktansa
ayaklarımın üstünde ölmeyi tercih ederim.
Ernesto Che Quevera

Roman

CHE'Yİ ÖLDÜRMEK

Chuck Pfarrer

sonsuz kitap

ÖLDÜRMEK

Çevi ri

Deniz GÜLEŞEN

Sonsuz Kitap: 59
1. Baskı: Kasım 2011
ISBN: 978-605-384-434-1
Yayıncı Sertifika No: 16238

CHE'Yİ ÖLDÜRMEK

Yazar: Chuck Pfarrer
Çeviri: Deniz Güleşen
Yayın Yönetmeni: Ender Haluk Derince
Görsel Yönetmen: Faruk Derince
Yayın Koordinatörü: Ceylan Şenol
Yayına Hazırlayan: Sedef İlgiç
İç Tasarım: Tuğçe Gülen
Baskı: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çifte Havuzlar Yolu
Acar Sitesi No: 4
Davutpaşa/İSTANBUL

YAKAMOZ KİTAP © CHUCK PFARRER

Orijinal Adı: Killing Che
Copyright © 2007, Chuck Pfarrer. Haritalar Copyright © David Lindroth, Inc. Kitabın orijinal baskısı Birleşik Devletler'de, Random Hoıse, New York'un parçası. The Random House Publishing Group'un markası olan Random House Trade Paperbacks tarafından 2008 yılında yapılmıştır.
Yayınevinden izin alınmaksızın tümüyle veya kısmen çoğaltılaıiaz, kopya edilemez ve yaymlanamaz.

Sonsuz Kitap, Yakamoz Yayınları 'nm tescilli markasıdır.

YAKAMOZ KİTAP / SONSUZ KİTAP
Gürsel Mah. Alaybey Sk. No: 7/1 Kağıthane/İSTANBUL
Tel: 0212 222 72 25 Faks: 0212 222 72 35
www.yakamoz.com.tr / info@yakamoz.com.tr
www.facebook.com/yakamozkitap
www.twitter.com/yakamozkitap

CHE'Yİ ÖLDÜRMEK

YAZAR HAKKINDA

CHUCK PFARRER, Warrior Soul: The Memoir of a Navy SEAL* çoksatar kitabının yazarıdır. Birleşik Devletler'e ve yabancı hükümetlere terörle mücadele danışmanlığı yapmaktadır. Çakal (The Jackal, 1997), Karanlık Adam (Darkman, 1990), Kırmızı Gezegen {Red Planet, 2000), Zor Hedef (Hard Target, 1993), Virüs {Virüs, 1999) ve Donanma Kaplanları {Navy SEALs, 1990) filmlerinin senaristidir. Michigan'da yaşamaktadır.

Türkçeye çevirilmemiştir. Chuck Pfarrer'ın, ABD Donanması'nın özel kuvveti Navy SEALs'taki kariyerinin başlangıcından, son görevine kadar yaşadıklarını anlatan anı kitabıdır. 2004 yılında Amerika'da *Random House* tarafından yayımlanmıştır.

TEŞEKKÜRLER

Teşekkür edeceğim çok kişi var. Romanımı yazarken benden yardımlarını esirgemeyip beni yüreklendirenlerin yanı sıra, beni hayatta tutanlara da bir teşekkür borçluyum. Bana dünyanın, diğer insanların ne düşündüğünden çok daha fazlası olduğunu hatırlatan eşim Stancey ve oğlum Paddy'ye sevgiler. Her şeyi size borçluyum.

Beni teselli eden, ödevlerimi kontrol eden, beni tıka basa doyuran, tuğladan duvarlarda koşmayı bırakmam istendiğinde yaralarımı saran anneme ve babama teşekkürler. Ben fevkalade şanslı bir erkeğim. İlk taslaklarıma keskin gözleriyle bakıp, onları mavi kalemiyle düzelten, yazarlık oyunundaki eski kalemler, sevgili arkadaşlarım Downs ve Marianne Mathews'a teşekkürler. Bu kitap sayenizde gelişti.

Hikâyeye herkesten daha çok dikkatle yaklaşıp strateji tavsiyelerinde bulunan, tahmin edilemeyecekleri öngörebilen, uzun ve çetin bir yolculukta bana eşlik eden, ismini belirtmemi istemeyen dostum ve yoldaşım Operatör 143'e, gracias siernpre.

Romanın başlarında taslağa bir göz atıp nereye doğru yol aldığımı söyleyen okuyucularıma da teşekkürler: David Freed, Doug Stanton, Dr. Mac-Daddy Evans (kendisi süper bir romancıdır), Kari ve Nan Couyoumjian, Bob ve Pam Currey ve foto muhabiri Steve Rowe. Bana Almanya'daki yatılı okuldan bahseden ve ormandaki savaş betimlemelerime deneyimleriyle katkıda bulunan Liz Grenemyer. isimsiz kalmak isteyen bir üçlünün gizli çalışmasından yardım aldım, onlar tarihin sahnelerinde gizli perdeler arkasında kalmayı tercih eden yaşlı arkadaşlarımda: Kont'a, Kıvırcık'a ve Bay BPA'ya teşekkürler.

Ajanlarım -gizli olmayan ama genel anlamda ajanlarım- Julia Lord ve Joel Milliner'ı, arkadaşlarım ve bilge ruhlar olarak adlandırmalıyım. Bana sabırla yardım eden ve şansımı denememe yardım eden Random House\z\û editörüm Bob Loomis'e özel teşekkürler. Tu etes elJefe. Den-

nis Ambrose ve Beth Thomas'a da el yazmalarını dikkatle inceledikleri ve yayın hazırlıkları için teşekkürler.

Yazdıklarıma eşlik eden haritalar için David Lindroth'a teşekkürler. Orijinaller titrek ellerimin eseridir, Bolivya zeminine benzetmeye çalıştım. İsimler yanlış yazılmışsa özür dilerim; birçok kelime Keçuva dilinden alınma ve elimdeki kaynakta farklılıklar vardı. Dilbilgisi kurallarına aykırılıklar ve hatalar, benim suçum. İnanmayı asla bırakmayan yoldaşlar Lance Moody ve Mike Kirton'a milyonlarca kez teşekkürler.

Bu kitap tarihi anlamda gerçekçi görünüyorsa bu, Che Guevara'mn biyografilerini hazırlayanların irfanlarındandır. Onlar arasından, Henry Butterfield Ryan'a (The Fail of Che Guevara: A History ofSoldiers, Spies and Diplomats), Jorge Castaneda'ya (Companero: The Life and Death of Che Guevara) ve Jon Lee Anderson'a (Che Guevara: A Revolutionary Life; Che Guevara: Devrimci Bir Hayat) teşekkürler.

Çalışmamda, Che Guevara'nın kendi yazılarından ve Nancahuazüdaki yoldaşlarının yazdıklarından, hayatta kalanlar ve her şeylerini feda edenler de dâhil olmak üzere yüzlerce kaynaktan yardım aldım.

Anne ve babam için
Juntos cincuerıta afıos

Kim ki durmadan ileriyi hedefliyor,
Kurtarabileceğimiz tek kip odur.

GOETHE

Elinizdeki bir roman. Bazı karakterleri gerçek, bazıları hayal ürünü. Hâlâ hayatta olmaları sebebiyle bazılarının isimleri değiştirildi; geri kalanların isimlerini kahramanlıklarına duyduğum saygı sebebiyle değiştirmedim.

Che Guevara'nın kendi mücadele günlüğünü, notlarını, mektuplarını ve onunla birlikte yaşayan, savaşan, can veren yoldaşlarını ve Guevara'nın hayalini romanıma cömertçe yansıtmaya çalıştım.

Gerçekte neler olduğunu yalnızca onlar biliyor. Geri kalanımıza, hayrete düşmek kalıyor.

Gerilla Alanını Gös*t*eren Bolivya Cumhuriyeti Haritası

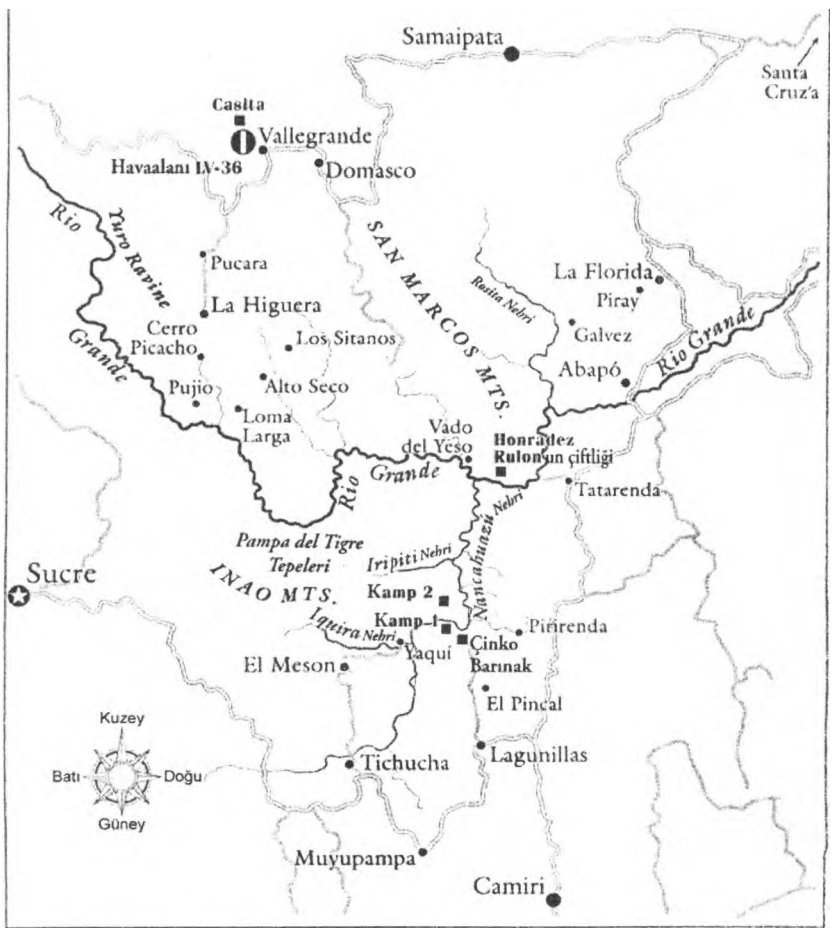
0_____ mil _ _____ 400

0 kilometre 400

Ñancahuzú Vadisi
Merkez Bolivya, 1967

1. BÖLÜM
TOPLANMA

1

Braziye mükemmel denemezdi. Çatışmak istediği yer; burası, bu yol, bu öğlen güneşinin kavurduğu bereketsiz yamaç değildi. Che Guevara, başta kamyonu pusuya düşürmek istememişti fakat kamyonun içindeki askerler yolun kenarındaki dereden su alırken, pusuya düşeceklerini hissetmişlerdi. Öncü müfrezenin düşüncesizce yol kenarında konuşlanmasına lanet etti; tüfeklerin ateşlenme seslerini duydukça küplere bindi.

Ateşler içinde yanan kamyonun yanından geçti; alev almış lastiklerin pis kokusu keskin ve rahatsız ediciydi. Dumanın bir kısmı beyazdı fakat büyük çoğunluğu kapkaraydı ve dağın eteklerinde bulunan yolun üzerindeki yağlı direklere, oradan da açık, bulutsuz gökyüzüne büyük bir yoğunlukla yükseliyordu. Yolun suyu kestiği yere geldiğinde şöyle düşündü: Bu araca belki de yüzlerce kurşun isabet etmişti. Bu kurşunların dörtte biri ön cama gelmişti ve sürücü kontrolünü yitirmiş, kamyon da bariyerleri paramparça ederek yalpalamış ama gene de yol üzerinde kalmayı başarmıştı.

Araçtan sürüklenerek çıkarılan sürücü ve yolcuyu görmek için suyolundan yukarı çıktı. Ceseder derenin yanına dizilirken, başları bir o yana bir bu yana sallanıyor, botlarının topukları yol üzerinde beyaz izler bırakıyordu. Kamyon sürücüleri açısından felaket sayılacak durum, gerillalar için büyük bir fırsata dönüşmüştü.

Guevara, vadiden yükselen dumanın millerce öteden görülebileceğini biliyordu. Yolun karşısına geçerken hurdaya dönen arabaya baktı; aracın direksiyonunun mükemmel bir ateş çemberi hâlinde yandığını görebiliyordu. Ordunun buraya geleceği kesindi fakat Bolivyalılar'ın onu ve adamlarını ya da dağın eteklerindeki daracık dönemecin bitimine kurulmuş tuzağı bu mesafeden göremeyeceğini düşündü, bu konuda kendinden emindi. Yapması gereken tek şey beklemekti.

Tüfeğinin dipçiğini dirseğinin iç tarafıyla kavrayarak, iri bir kaya parçasının ardına konuşlandı. Siyah saçları omuz hizasında; ince sakalı, burun hizasından çenesine kadardı. Orta boyluydu, altı haftadır dağlarda bulunduğundan, bir deri bir kemik kalmış, hatları sertleşmişti. Otuz sekiz yaşındaydı; tüm yaşadıklarına ve birkaç ay öncesine kıyasla daha yorgun ve bitkin görünmesine rağmen hâlâ yaşından daha genç gösteriyordu.

Kaya parçasının ardında, Guevara, ağırlığını kalçalarının taşıdığı çantasını omzuna bağladı. Çantanın sırtına sürtünen kısmı ıslaktı, onu çakıl taşlarıyla kaplı yere bıraktığında ortaya çıkan tişörtü derisine yapışmıştı. Guevara'nın gizlendiği yerde iki adam vardı; Joaquin ve Bolivyalı yoldaşlardan biri olan Willy. Guevara, cebinden bir harita çıkarıp yere sererken Joaquin yavaş yavaş bir tutam ot çiğniyordu. Guevara, çenesini bir eline yaslayıp önce haritaya, sonra aşağıya, şeritlerinin üzerinde u serileri çizen kaygan yola baktı. Camiri Otobanı denen yol, iki şeritli çamurlu bir patikadan daha fazlası değildi. Hatta bazı yerleri bir patikadan daha da kötüydü. Her keskin dönemecin hemen yanında, kabaca yapılmış ahşap bir bariyer bulunmaktaydı; yol, dik yokuşları aşınca, dar ve vadiyi zikzaklarıyla dokuz on kilometre boyunca oyduktan sonra neredeyse dümdüzdü. Bazı yerlerde, yol kendi kendisini ikiye katlıyor ya da karşılıklı kenarlarda bulunan ağaçların dalları birbirine giriyordu; vadi üzerinde rastgele ekilmiş mısır tarlalarının sınırlarını, sert gövdeli ağaçlar ve çalı kümeleri belirliyordu. Böylece örtünmüş vadinin yanında, yol, neredeyse bembeyaz parıldıyordu.

Joaquin, gözlerini kısarak vadiye baktı. Aşağıdaki yolda, kilometrelerce öteden, bir kamyon ve iki cipin yavaş yavaş onlara doğru geldiğini gördü.

"Sanırım yirmi, belki de otuz dakika kaldı" dedi Joaquin.

"Evet" diye cevapladı Guevara.

"Önce devriyeyi mi yollarlar, ne dersin?"

"Göreceğiz bakalım."

Guevara çantasından dürbününü çıkardı ve konvoyu inceledi. Ciplerin her ikisinde de tekerleğin arkasında birer çavuş ve çavuşların yanında yeşil savaş alanı üniformaları içinde, altın şeritli şapkalarıyla birer

subay bulunmaktaydı. Şapkaları tam bir olaydı, görseniz hayrete düşerdiniz. Ciplerin yanında, duman bulutlarından neredeyse görünmeyen Amerikan yapımı büyük bir kamyon vardı. Bir arabanın üstüne otuz kalibrelik makineli tüfek monte edilmişti.

"Kaç kişiler?" diye sordu Joaquin.

"Herkese yetecek kadarlar."

Konvoydaki askerler, yokuşta bulundurduğu adamlardan sayıca çok daha fazlaydı fakat bu pek önemli değildi. Guevara birkaç dakika izledi, sonra dürbünü Joaquin'e verdi.

Joaquin, dürbünü alınca dirseklerinin üzerine kalkıp baktı. Nancahuazü Havzası'nın yukarısında güneş batıyordu; güneş ışınları konvoyun ön camlarından yansıyarak göz kamaştıran bir parlaklık saçıyordu. Joaquin, otuz sekiz Bolivyalı asker ve iki de subay saydı. Guevara gibi onun da sayıları hakkında bir endişesi yoktu. Joaquin biliyordu ki tuzaktaki birkaç adam, yoldaki birçok adamı öldürebilirdi ve kumandanın bu işten anladığından emindi.

"Ana grubu derin vadiye sakla ki kimse göremesin" dedi Guevara. "Ben ilk araca taarruza başlayacağım."

Joaquin tuzağa bir göz attı; virajın dışına on adam saklanmıştı ve diğer on yedisi Joaquin ve Guevara'nın yanında sıralanmış; L'ye benzer bir şekilde dizilmişlerdi. Diğer yirmi adamsa dağın zirvesine saklanmış ana kuvvete destek çıkıyordu; bu da, yandan ve arkadan gelecek sürpriz bir karşı taarruzu engellemek amaçlıydı.

"Sence buna hazırlar mı?" diye sordu Joaquin.

"Bizimkiler mi, ordu mu?"

Joaquin, gergin bir şekilde gülümsedi. Guevara dürbününü alıp çantasına koydu. "Neler oluyor, Joaquin? Endişeden midende kelebekler filan mı uçuşuyor yoksa?"

"Daha ziyade yarasa gibiler."

Gülümseme sırası şimdi Guevara'daydı. Joaquin çömelerek ikinci grubun olduğu mevkiye doğru yürümeye başladı.

Guevara, tüfeğinin kayışını ayarladı; kahverengi çamura karşı dururken, yavaş ama istikrarlı kalp atışlarını hissetti. Derin derin nefes aldı;

göğsünde, genzinden gelen sesle birlikte bir acı hissetti. Dişlerini sertçe sıktı. Bu, ciğerlerini söken bir örs etkisi bırakan astımını kontrol altında tutmak için delikanlılığında bulduğu bir taktikti. Dimdik durdu ve derin bir nefes daha aldı, bunu yaparken havayı su gibi içtiğini hayal ediyordu. Kendini, başka şeyler düşünmeye zorladı; kalbinin nasıl sıkıştığı ve boğazındaki hırıltı haricinde herhangi bir şey düşünmeye... Bir an için adamların geri çekildiğini, ikinci bir temasa geçmelerini engellediğini düşündü ama konvoyun çok yakında olduğunu biliyordu. Buna bağlanmışlardı, kendilerine söz vermişlerdi ve tuzak işe yaramalıydı.

Guevara düşmanla birkaç sebepten ötürü temasa geçmek istemiyordu. Bolivyalı yoldaşlar yeşillerdi bir kere, o yüzden de karşılıklı ateş açıldığı gibi kaybolurlardı, ikinci ve daha önemli problem ise temasın gün içinde erken vuku bulmuş olmasıydı. Güneşin batmasına saatler vardı ve gün ışığında gerillaların yerlerini havadan belirlemek kolaydı, takip edilebilirlerdi. Şu an garnizon kasabası Abapö'dan yalnızda otuz mil uzaktaydılar.

Guevara tekrar küfretti. O erkekçe tavrıyla sivrildi, en sevdiği hakareti etti ("Bok yesin maymun suratlılar!") ve yavaş yavaş kendini daha iyi hissetmeye başladı. İlk çarpışmada hiç adam kaybetmedikleri gibi iki de düşman öldürmüşlerdi. Joaquin, ona Bolivyalı yoldaşlardan bazılarının iyi hareket ettiğini söylemişti. Gizli bölgelere sığınıp sebatla ateş etmeye devam etmişlerdi. Her çarpışmada bir şeyler öğrenilir; şimdi, Bolivyalı yoldaşların, ayağa kalkıp savaşmanın ne demek olduğunu öğrenmesinin tam zamanıydı. Bu bir başlangıçtı.

Dizel aracın egzozunun titrek tütüşü, Guevara'yı hayallerinden çekip aldı. Konvoy, düşük viteste ilerleyerek virajlı yola gelmişti. Bolivyalı subay, adamlarına araçlarının içinde kalmalarını söyledi; alevler içindeki kamyonun soruşturması için oraya önce yaya devriye göndermek, büyük aptallık ya da tembellik olurdu. Guevara yüzbaşının cipinin son dönemece yaklaştığım görebiliyordu. Yolcu koltuğunda oturan yüzbaşının bir eli ön camın tepesindeydi. Konvoy virajda yalpalarken, yüzbaşı yanan enkaza bakıyordu, yani kendi etrafında, gerillaların bulunmadığı tek yere. Yüzbaşı, saten taklidi pamuklu kumaş giyen, göbekli bir adamdı. Altın yaldızlı apoletlerinin her ikisinde de gümüş birer yıldız

vardı. Guevara, adamın önünde bulunan, üzerinde adı yazılı olan isimliğe dikkatle nişan aldı. Birkaç uzun saniye geçti ve Guevara, cipin ilk ekibin konuşlandığı işaretlenmiş yere doğru kaymasını seyretti.

Öncü cip tam karşısına geldiği an, Guevara emniyet mandalını başparmağıyla açtı ve namluyu hafifçe sağa çevirdi. Cipin arkasına monte edilmiş dikdörtgen kutuya, yüzbaşının telsizine art arda sıktı. Bir anda gerillalar da ateş etmeye başladı.

Tuzak, Bolivyalı askerleri kırıp geçirdi. Art arda vuruşlar ve mermi sekişlerinin kakofonisi, insanı hayrete düşüren bir ses çıkartıyordu... İlk cipin ön camında dört kurşun deliği belirdi; sürücü, pembe bir kan bulutu ve beyin sıvısı içinde, şiddetle koltuğa yapıştı. Bir kurşun, yüzbaşının şapkasının siperini sıyırdı, şapkayı başından havalandırıp fırıl fırıl döndürdü. Kurşun ıskalamış olmasına rağmen, yüzbaşının dizlerinin bağı çözüldü; yere düşerken ölü çavuşun üniformasına tutundu. Mermiler yol üzerindeki tozu ve çakılları dövüyor; yüzbaşı, çavuşun cesedini kendi üzerine çekmiş, kalkan olarak kullanıyordu.

Mermiler tüm dönemece yayılıyor, her tarafa çarpıyordu. Yaylım ateşinden kalbura dönen kamyon, frenleri üzerine düştü; o sırada ikinci cip, yanan kamyonun arkasına çarptı. Tabancası havada, adamlarına ilerlemelerini emreden genç bir teğmen, cipin içinde yere düştü. Askerlerin kimi kamyondan atlayıp yere düşerken, kırık oyuncak bebekler gibi kalakaldılar. Teğmen aceleyle ileri koşmaya devam etti, karşı ateşte sendeleyince hızı kesilmişti. Dizleri üzerine düştü, üç mermi onu delip geçerken yere eğildi. Büyüyen bir kan gölcüğü içinde titreyerek yatıyordu artık. Kan gölcüğü çamura karıştıkça, birikinti siyaha ve asfalt kadar kalın bir tabakaya dönüşüyordu.

Kırk beş dakika içinde tüm etkili direniş durdu. Birkaç Bolivyalı asker silahım atıp dağdan aşağı koşmaya başladı. Bazıları kaçmayı başardı. Bazıları vuruldu.

Guevara ayağa kalktı, parmaklarını ağzına yerleştirip yüksek sesle bir ıslık çaldı. Tüm atışlar, sanki biri musluğu kapatmış gibi, birden sona erdi. Kulakları çınlıyordu, gün birden sessizleşmiş gibiydi. Kuş cıvıltısı yoktu. Rüzgârın sesi kesilmişti. Uzun süren o anlardan biriydi, hurdaya dönmüş kamyonun kasasının yanma seslerinden başka bir ses duyulmuyordu.

İlk cipin gölgesinde Yüzbaşı Gusatvo Villa Lopez Buran, lastiğin yanına kıvrıldı, ölü rolü yapmayı düşündü. Şoförünün bedeni gelişigüzel bir şekilde ayaklarının ucuna serilmiş; pantolonu, teğmenin yaralarından akan kanla yıkanmıştı. Yüzbaşı, kendisine doğru gelen botların, çamurlu yoldaki gıcırtısını duyabiliyordu. Amerikan yapımı otomatik kırkbeşliğini deri kılıfından çıkardı ve temizledi; ardından cipin altına doğru itti. Bundan sonra, Yüzbaşı Buran kafasını yerde tuttu ve kımıldamadı. Yaralıların seslerini, yüksek sesle verilen emirleri duydu. Yüzbaşı gözlerini kapadı ve öldürülmemek için dua etti.

Bir potin omzuna bastı.

"Arriba, maricon."

Yüzbaşı Buran, nefesini tuttu, hareket etmedi. Ses aynı cümleyi yineledi;

"Ayağa kalkın."

Yüzbaşı Buran, yüzünü yavaşça tozdan kaldırdı. Bir taksi şoförünün takacağı türden uyduruk, yeşil bir şapka takmış, sakallı bir adam başında dikilmişti. Güneş, adamın başının tam ardındaydı; yüzbaşı yukarı baktığında, göz kamaştıran bir halenin ortasında yalnızca adamın başının siluetini seçebildi.

"Üst düzey subay mısınız?" diye sordu Guevara.

Yüzbaşı bir baş hareketiyle Guevara'yı onaylarken, dilinin damağının kupkuru olduğunu fark etti. Başında dikilen adam, eğildi ve subayı ayaklarından taşıdı.

"Teslim oluşunuzu kabul etmeye hazırım."

"Teslim olduk" diye kekeledi Buran.

Kamyonun yanında, hayatta kalan Bolivyalı askerler ellerini kaldırdılar.

"Bu birliğin adı nedir?" diye sordu Guevara.

Yüzbaşı sessizdi, uzun bir merdiven çıkmış gibi, hızlı hızlı nefes alıyordu.

"Hadi, arkadaşım, işi zorlaştırmanın bir anlamı yok" dedi Joaquin.

"Biz İkinci Birlikteniz. Dördüncü Piyade Tümeni'nin İkinci Birliği."

"Merkeziniz Abapö, değil mi?"

Yüzbaşının cevap vermesi bir saniyesini aldı. "Bu doğru."

Gerillalar yaralı olmayan askerleri bir araya topladı, onların silahlarını alıp potinlerini çıkardılar. Kamyonda bulunan mühimmat ve paketler gerillalar arasında hızla paylaşıldı. Yüzbaşı etkilenmişti, cipinin önüne başını dayamış, aptal gibi bakıyordu.

Guevara, ölçülü bir ses tonuyla konuştu: "Yaralılarınızın yaralarını saracağız, sonra da adamlarınız Abapö'ya dönecek." Guevara tüfeğini omzuna attı, iyi çiğnenmiş tütününü hazırladı. Astımı olduğundan tütün onun başlıca düşmanıydı; aynı zamanda da en büyük zevkiydi. Yüzbaşının gömlek cebine uzanıp gümüş Zippo çakmağı aldı. Hafif bir vuruşla çakmağı açtı ve ateşi piposuna tuttu. Gerillalar, yaktıkları saz demetlerini iki cipe ve kamyona yığdılar. Araçlar hızla yanmaya başladı.

Joaquin, Guevara'nın dirseğini tuttu. "Hazırız, Comandante

"Geri çekilme başlasın" dedi Guevara.

Gerillalar yolu takip ederek grup hâlinde yokuş yukarı çıkmaya başladılar. ikinci grup, bent tarafından yavaş yavaş yürüdü ve kanyona atladı. Guevara cebinden bir not defteri çıkardı, hurda cipe yaslandı. Yüzbaşı nefes nefese ayakta dikilirken, Guevara mektubunu sakin sakin yazdı. Sonra defterinden bir sayfa kopardı, Yüzbaşı Burana verdi.

"Bu, Bolivya Ulusal Bağımsızlık Ordusu'ndan bir bildiridir. Bunu emir komutanınıza veriniz."

Buran, kâğıdı alırken parmaklarının kan ve çamurla simsiyah olduğunu ilk kez fark etti. Guevara, yüzbaşının ellerinin ince ince titrediğini gözlemledi. Guevara, çantasını sırtına atarken teğmenin kamyonun yanında gelişigüzel yatan bedenine baktı.

"Bu adam kimdi?" diye sordu.

"Cortazar" diye yanıtladı yüzbaşı. "Adı Cortazar'dı."

Teğmenin başı çevrilmişti, tabancası açık elinde duruyordu ve gözleri kapalıydı. Bir erkek çocuğuna benziyordu, gözlerini sonsuza kapamış bir çocuğa.

"Ailesine cesurca öldüğünü söyleyin" dedi Guevara.

Yüzbaşı Buran, Guevara ve grubunun yoldan ayrılıp çalılıklara karışmasını izlerken ürperdi.

2

Bvenida Camachodaki ofisin duvarında çerçevesi çatlak bir Bolivya haritası bulunmaktaydı. Haritanın lejantının varlık sebebi, uçan nesnelerle çatışmayı göstermek gibi görünüyordu. Harita harika bir şeydi, eskiliğinden ötürü değil, büyük kısmı boş olduğu için. 1930'lu yılların ortasında patlak veren Standard O it m desteklediği, Bolivya ve Shell!in hevesle arka çıktığı Paraguay arasındaki uyduruk çatışma serisi olan Chaco Savaşı'ndan kalmaydı. Kaybeden Bolivya oldu ve bu harita da bunun kanıtıydı. Açık renkli parşömen boşluklarıyla muntazam bir şekilde bölünmüş ülke, orakla biçilmiş ekin yığını komşusuna yenik düşmüştü. Diğer yerlerdeki boşluklar Bolivya'nın elinde tutmayı başardığı fakat araştırılması gereken bölgelerdi. Keşfedilmemiş bölgelerden bazıları ormanlık ve dağlık alanlar, kimisi de yayla üzerinde neredeyse ay şeklindeki çöllerdi. Gerçekten boş bırakılmış bölgeler... Üzerindeyken sağma soluna bakmak kimsenin aklına gelmemiş bir boşluk gibi görünen yollar ya da yol olduğu söylenen patiknlar geniş ve boş haritayı yer yer kesiyordu.

Paul Hoyle'un yeni geldiği yer, haritanın güneyinde yine bir boşlukla belirtilmiş, terk edilmiş taşra Tarija'ydı.

Sokaktaki kamyonların hırıltısı ve mirıipolos sesleri merdivenlerden yukarıya çıkıyor ve bu sesler boş odada yankılanıyordu. Hoyle, ofis kapısının yanındaki dik arkalıklı sandalyeye oturdu. Ağırlığını sandalyenin arka iki bacağının üzerine verip duvara yaslandı, ayakları süpürülmemiş yere değiyordu. Hoyle'un çenesi kuvvetli, burnu düz ve inceydi. Ayrık kaşların altındaki derin bakışlı yeşil gözleri fazlasıyla çekiciydi; gözlerinden kararlılık ve tutku okunuyordu. Otuz beş yaşında, bir deri bir kemikti; bol, hâkî ceket ve pantolonunun içinde bile fiziğinin gücü ayırt edilebilirdi. Biri alnında, sağ gözünün üstünde, biri çenesinin altında bulunan yaraları, Hoyle'un sırlara sahip bir adam olabileceğinin tek ipucusuydu. Doğrusu, pek çok sırra haiz bir adamdı.

Bekleme odasında onunla birlikte biri daha vardı: Miguel Castaneda, odada volta atıp sigara içen, sabırsız bir adam. Castaneda, tenenteden yapılmış gösterişli Bolivya Ulusal Polisi üniforması ile (binicilik ayakkabıları, binici pantolonu ve sivri uçlu şapkası içinde) Gri Alan Birliği'nden ziyade, üstü kapalı Nazi gruplarından birine ait gibi görünüyordu.

"Artık uzak değil" dedi Castaneda. Nefes verirken üflediği duman, çapraz kirişin yan yatmış sarı ışığını yaladı.

Hoyle, Potosi'den gelirkenki uzun ve ahenksiz yolculuğu sırasında yaptığı gibi onu görmezden geldi. Gözü haritaya ilişti.

Hoyle, seyahat ettikleri rotayı gözleriyle takip etti. La Paz'dan Oruro'nun güneyine dek, Cordillera Merkezi boyunca işaretlenmişti. Potosı, sonra Tarija ve oradan da bölgenin en güney kısmı: Arjantin'e sarkan V şeklindeki çıkıntı.

Haritada, bu kısım da boşluktan ibaretti, batıda Bermejo Nehri'ni besleyen kolların, doğuda Tarya'ya bağlayan dağların bulunduğu engebeli araziye tekabül ettiğini biliyordu Hoyle.

İşte orası, keçiyollarının birbirini kestiği noktanın yaklaşık üç kilometre yukarısı, Hoyle'un üç yıldır açıkta kalmış, akbabalar tarafından parçalanmış bedenleri bulduğu yerdi. Cesetler olay yerinde fotoğraflanmış, kemikler bir çift ordu çantasına konup La Paz'a yollanmıştı. Evraklar ve şahsi eşyalar, kemiklerin kimliklerinin saptanmasını ortada sual bırakmaksızın sağlamıştı. Yine de adli tıbbın sorumluluğu alması gerektiği yönünde telgrafla bir haber geldi. Bu haber, Paul Hoyle ve Teğmen Castaneda'yı, Avenida Camacho'nun ofisinden çıkartıp bir zamanlar diş hekimi olmak isteyen fakat gizli polis tarafından getirilen kafataslarını incelemekle geçimini sağlayan, Senor Jose Lempira de Murcia y Hernan'ın bekleme odasına getirmişti.

Hoyle haritaya dik dik bakarken ifadesi anlaşılamıyordu, hislerini çok iyi gizliyordu. Aslında hayal kırıklığına uğramış, kızgın ve yorgundu. Bu duyguların aynı anda bir araya gelmesi, onda içini kemiren bir melankoli yaratmıştı.

Tarija'dan yaptığı yolculuk çok uzun sürmüştü; yağmur, Castaneda ve arabanın milinin kırılması da bu uzun yolculuğa tuz biber ekmişti. Seyahat, görünen sefaletin derinlik ve şiddetiyle de sersemleticiydi.

Bolivya bazen Latin Amerika'nın Nepal'i diye anılırdı; bu benzetmenin nedeni, iki ülkenin de sarp, yalıtılmış ve acıklı güzellikleriydi. Hoyle'un seyahat ettiği ülke, Batı Yarıküredeki en yoksul, Haiti hariç Amerika kıtalarındaki maalesef en geri kalmış ülkeydi. Kırsal bölgede, soyları yerlilere dayanan Chololar, neredeyse Paleolitik sefaleti yaşıyorlardı. O kadar ücra ve ihmal edilmiş yerler vardı ki camposino\2s hükümet denen bir şeyin varlığından ya belli belirsiz haberdardılar ya da sadece hükümetin sihirli şehir La Pazda bulunduğunu biliyorlardı. Hoyle, önceden de yoksulluk görmüştü; çok seyahat ederdi. Fakat daha yeni yeni gülümsemeye alışmaya başlamıştı. Bu tropikal bir hevesti; onca yoksunluk varken palmiyelerin altında serinlemek gibi. Soğuğa ve neme, yerli kadınların derin bakışlarına, çocuklarının endişe verici sakatlıklarına, yoksulluğa hazırlıksız yakalanmıştı.

Bolivyada her görev zamanında yetiştirilebilirdi. Hoyle da kayda değer bir hızla cesetleri yerleştirdi; gene de bu iş sekiz haftasını aldı. Ödemesinin yapılmasından sonra bir ay daha çalıştı ve geriye içini kemiren bir soru kaldı: Bundan sonra ne olacaktı? Hoyle işverenlerin karşısındaki duruşu hakkında endişeliydi, bu zaten ince bir konuydu. Şimdiki görevinde yaşadığı hayal kırıklıklarını düşündü; ona verilen sözlerin yarısı tutulmamıştı. Gene de bir işi olduğu için şansının farkındaydı.

Paul Hoyle, sekiz sene boyunca Latin Amerika, Avrupa ve son zamanlarında da Güneydoğu Asyada çalışmış, paramiliter CIA görevlisiydi. On ay önce Laos'ta, birimle Hoyle'un yolları ayrıldı. Bazılarının cinayet diye nitelediği olay gerçekleşmişti: Bir Ingiliz gazeteci ölmüştü. Hoyle'a göre bu olay işinin gereğiydi. Üstleri, bu konudaki görüşlerini tam olarak paylaşmadılar. Resmî bir kınama cezası ve uzaklaştırma sonrasında, Hoyle istifa etti. İstifasından kısa bir süre sonra pişman olmuştu. Gururu onu istifa etmeye itmiş, bunun ilerleyen zamanlarda kendisine pahalıya mal olacağını tahmin edememişti.

Birleşik Devletlerdeki o nilüfer zamanında, işsiz kalmıştı ve evliliği sonlanmıştı. Şükran Günu nde nihayete eren boşanma davası, kalbinde kapanmayan bir yara açtı, içinde yaşamadığı ve çok gidebildiği bir evin borcunu ödüyordu. Eski karısına para borcu yoktu, yine de mortgage komisyoncusu bir arkadaşından kişisel borç alması gerekti. Hoyle,

yıllık gelirinin üç katı olan bu parayı boşanma masraflarını ödemek için ödünç almıştı çünkü karısı, düzenli nafaka için kocasıyla periyodik görüşme yerine, toplu bir meblağ almayı tercih etmişti.

Bu haraç denilebilecek paranın miktarı, Hoyle'un sıradan olmasa da tutumlu hayat tarzını âdeta gırtlaklıyordu. Bu kendisini meteliksiz bırakan antlaşmanın ardında da CIA'in parmağı vardı. Hoyle'un eski karısı, onun ne iş yaptığını biliyordu; bu paranın kadının çenesini kapatacağı umulmuştu.

Birimden arkadaşları onun çöküşünü izliyorlardı ki bu iş teklifini aldı; Tarija'daki iki bedeni iyileştirme görevi. Hoyle'un, istihbarat topluluğunun habis ve haksız imaları nedeniyle, çalışma verimi gün geçtikçe azalmıştı. Ona yüklenici diyorlardı. Bu terim, nahoş hünerleri olan gereksiz insanlar, suikastçılar, zehir saçanlar ve fahişeler için de kullanılırdı. Birimde bu terim, özellikle Hoyle gibi çalışanlar, eski istihbarat memurları; işine son verilmiş, emekliye ayrılmış veya sınırda görevlendirilmiş kişiler için kullanılırdı. Cennetten kovulmuş melekler. Şeytanlar.

İyileştirme operasyonu, bir oyalama göreviydi; faallik gerektiren, önemsiz bir iş. Bu işi, kendisine acıdıkları için verdiklerini biliyordu fakat başka bir beklentisi olmadan teklifi kabul etmek dışında yapabileceği pek az şey vardı. Bolivya yalnızca gelişime kapalı ve izole değildi. Çöplük gibi, batakhane gibi bir yerdi; kariyeri, beklentisi ve Washington'da arkadaşı olmayan kâtiplerin yeriydi. Hoyle bunu gayet iyi biliyordu çünkü La Paz'da ast memur konumunda çalışmış ve oradan çıkmak için konumunun gerektirdiklerinden fazlasını yapmıştı. Bolı'var'ın ülkesi, hareketin, maceranın ya da herhangi gerçek bir işin kilometrelerce uzağındaydı. Birlik açısından Bolivya, bir ceza turuydu fakat teklif önüne konduğunda Hoyle'un başka bir seçeneği yoktu.

Bedenleri yerleştirmek için bütün avansını kullandı, dört hafta fazladan kaldı ve şimdi tek umudu birimin faturasını ödemesiydi. Bu kesinleşmemişti. Langley hayır derse, kahretsin ki, bu konuda yapabileceği pek bir şey yoktu.

Kapıda kazıntılar vardı ve Senor Lempira bekleme odasına girdi. Böcek gözlü, demode giyimliydi; üzerinde sarıya çalan labaratuvar ceketi, elinde iki şapka kutusu vardı. Her iki kutuda da insan kafatası bulunmaktaydı.

“Absolutamente” dedi Senor Lempira. “ikisinin kimliği de belirlendi.” Şapka kutularını masaya koydu, Castaneda kutulardan birini açtı ve kafatasını göz çukurlarından tutarak eline aldı.

Kafataslarından da Castaneda’dan da sıkılmış olan Hoyle ayağa kalktı. “Emin misiniz?”

“Diş köprüsü, dolgular ve kaplamalar. Bir de kökler.” Dudağını büken Senor Lempira, kafatasını Castanedanın elinden aldı ve kutuya koydu. “Diş çalışmasını değiştirebilirsiniz ama anatomisini değiştiremezsiniz. Bunlar aradığınız insanlar.”

Lempira Hoyle’a içinde diş röntgeni bulunan kalın kahverengi zarfı verirken Castaneda üç bin dolarlık hesabı ödüyordu. Lempira parayı, Castaneda kutuları aldı.

“Bu bizim için iyi bir sonuç, Bay Hoyle.” Teğmen kıkırdadı.

“Seninle çalışmak büyük zevkti, Tenente.” Hoyle’un yalanı hoş bir şekilde yerine ulaştı. Aklına bu tarz bir şey gelmesi, büyük yeteneği sayesindeydi.

Hoyle o gece Plaza Espana’daki güvenli yerde, dosya ve haritalarını topladı, bir şişe viski açtı ve Langley’ye yollayacağı mesajın taslağını yazmaya hazırlandı. Tam bir romantizm, fanatizm ve facia hikâyesi: Joyle Ricardo Masetti, Hector Atilio ve kafatasları.

Masetti, Arjantinli bir gazeteciydi, Küba devrimi boyunca Che Guevara ve Fidel Castro’yla ilk röportaj yapan kişi de ondan başkası değildi. Neticede Guevara’yla arkadaşlığı, Masetti’nin saf değiştirmesine neden oldu ve Masetti, Küba’da yoğun bir askerlik eğitimi almaya başladı. Arjantin’de bir solcu gücü topladı; Küba istihbarat subayları ve Guevara’nın kişisel korumalarıyla birlikte bu grup Bolivya’ya sızdı.

Gerillalar Tarija’nın departamentosundz., Arjantin’den gelen Bermejo Nehri’nin karşısında kalan, ücra bir çiftlik satın aldılar. Amaçlan, Arjantin’de devrimci bir çekirdek, bir foco gerillasının kurulmasıydı. Planlan görkemli, yöntemleri amatör ve kaderleri kaçınılmazdı.

Masetti, yirmi adamını, sınırın öbür yanma, Arjantin’e sürdü ve Salta Bölgesi’ndeki dağlara bir dizi kamp kurdurdu. Kendini Kumandan

Segundo diye takdim eden Masetti, bir basın bildirisiyle, adım Halkın Gerilla Ordusu koyduğu örgütünü övünçle duyurdu. İstikrarlı ziyaretçi akışı ve merkeze düzenlenen yeniden ikmal yolculukları çok geçmeden Arjantinli gendarmeriamn dikkatini çekti; bundan sonra ana tedarik kampının ele geçirilmesi ve altı gerillanın esir alınması birkaç haftalık bir meseleydi. Adamları birer birer açlıktan öldü, uçurumdan düştü, ateş hattında çürüdü veya esir alındı. Yalnızca Kumandan Segundo ve Hector Atilio takipteki Arjantin güçlerinden kaçabildi. Hoyle'un görevi, hayatta kalanları araştırmaktı. Bolivya'ya dönebilmişler miydi yoksa yolda helak mı olmuşlardı? Tarija'ya varınca, Masetti'nin hangi rotayı tercih etmiş olabileceğini aklında canlandırmaya çalışarak sınırın iki tarafındaki araziyi de inceledi. Hoyle, kendisinden üstün bir güç tarafından takip edilen Masetti'nin; pusu ve su tedarik yerlerinden, kasaba ve yollardan uzak durmak zorunda olduğunu, sırtlar hattında hareket etmek zorunda kalacağım ve genelde geceleri yol alması gerekeceğini biliyordu. Masetti'nin tek ümidi Bolivya sınırlarına girdiğinde, kaybettiği hâkimiyeti tekrar kazanabilmekti. Masetti, Bermejo'yu besleyen kolların birinin oradaki son çatışmadan sonra, kendini korumak için ölülerini terk etti, yüzünü doğuya döndü ve sınıra ulaşmak için son hamlesini yaptı. Masetti ve Atilio Bolivya'ya girdiler fakat fazla ilerleyemediler. Hoyle, birbirine karışmış bedenleri, güneye, Arjantin'e bakan bir yamaçta buldu. Biraz paçavra ve kemikten başka geriye pek bir şey kalmamıştı. Gerilla kariyerleri ancak otuz altı hafta sürmüştü.

Hoyle, Atilio ve Masetti'nin dosyalarını evyeye bıraktı, bir kibrit çaku. Alevlerin fotoğraflara yayılmasını, külleri havalandırmasını izledi; sonra yazmak için oturdu: Jorge ve Atilio, Hector için Masetti'nin adli teşhisi pozitif.

Hoyle isimleri karaladı ve üzerlerine CIA'da kullanılan şifreleri yazdı: SL*/FESAT ve SL/ZIPÇIKTI. "SL" Arjantin'le vatandaşlık bağlantılarını temsil ediyor; devamıysa operasyonlar sırasındaki rutin yoğunlukta kullanılan kod adlarım gösteriyordu. Hoyle yazmaya devam etti. Kalem, kâğıdı tırmalıyordu:

* (isp.) SL: Açılımı "Sendaro Luminoso" olarak yapıldığında "Aydınlık Yol" (Peru'da gerilla mücadelesi yürüten, Maocu çizgideki devrimci örgüt) anlamına da geliyor. Kitap boyunca tüm dipnotlar, yayına hazırlayanın notudur.

Bedenler XS23812254kodlu harita bölgesinde bulundu. Kalıntıların vaziyeti, ölüm tarihinin Mart-Mayıs 1963 olduğunu gösteriyordu. SL/FESATbilinmedik sebeplerle direnememiş. SL/ZIPÇIKTI kendini başından vurmuş. Kalan üyeleri EPG'nin* Arjantin'de esir aldığı!öldürdüğü, Arjantin ve Bolivya irtibat servisi tarafından onaylanmıştır. Arjantin'de, Küba'nın desteklediği devrimci grubun kalan son iki üyesinin iyileştiklerine dair söylentiler vardır. Pişmanlık göstermeleri beklenilenden daha uzun sürmüştür.

Mesajı tekrar okudu, eliyle şifreledi; kod defterinden bakarak her kelimeyi beş haneli bir numaraya çeviriyordu. Sonra mesajı, evrak çantasının gizli bölmesine saklanmış yüksek frekanslı radyoyla yolladı. Mesaj alındıktan sonra, Hoyle anteni geri çekti ve yaklaşık bir saat boyunca Amerika'nın Sesi'ni** kısa dalgadan dinledi.

Birkaç ilginç hikâye vardı. Yale Üniversitesi'nin dört yüz fakülte üyesi, Kuzey Vietnam'daki bombalamaya bir son verilmesi için toplu dilekçe imzalamıştı. Cassius Clay, Louisville Askerlik Şubesi'ne başvurarak askerlik görevinin tecilini talep etmişti. Çin'deki Kızıl Muhafızlar*** hakkında bir bölüm vardı ve son birkaç haber de Latin Amerika'yla alakalıydı. Spiker, gerillaların yirmi dört saat önce bir Bolivya ordu birliğine Santa Cruz'daki Camiri Otoyolu üzerinde saldırdığını kaygısızca bildirdi. Detaylar yavaş yavaş aydınlanıyordu fakat birkaç asker ve bir subayın pusuda öldürüldüğü kaydedilmişti. Bolivya Enformasyon Bakanı, detaylar kesinleştikçe bilgi verileceğini temin ediyordu.

Hoyle'un kanı dondu. Raporu yollanmıştı artık ve geri çekemiyordu. Senor Lempira hata yapmış olabilir miydi? Masetti ve Atilio hayatta kalmış, Bolivya'nın kuzeyine çıkıp konvoya saldırmış olabilirler miydi?

** (isp. orj.) Ejercito Guerrillero de los Pobres. (ismi "Yoksulların Gerilla Ordusu" anlamına gelen, dört örgütten oluşan, Guatemala orijinli gerilla hareketi.)

** (ing orj.) Voice of America. 1942'de Amerika'nın çevre ülkelerine haber servisi vermek üzere kurulmuş radyo kanalı, hâlâ işlemektedir.

*** (İng orj.) Red Guards. Çin Halk Cumhuriyeti'nde, 1966-67 yıllarındaki Kültürel Devrim sırasında, çoğunlukla öğrenci ve gençlerden oluşan, Mao Zedong'un önderlik ettiği, sivil bir kitle hareketidir.

Tuzak, onun cesetleri bulduğu yerin iki yüz mil uzağındaydı. PGA'nın adamlarından bazıları hayatta mı kalmıştı? Saat buçuğu gösterdiğinde, haber arası verilerek Elvis Presleyden "Indescribably Blue"* çalmaya başladı. Bu şarkı Hoyle'un iletişim planında yer alıyordu; Langley, acil ve planlanmamış bir durumla karşılaşıldığında bu işareti yollayacaktı. Amerika'nın Sesi'nden yollanan bu tarz bir sinyal, en öncelikli durumlar arasında ikinci sırada yer alıyordu; ilk sıradaysa ancak doğrudan hayati tehlike söz konusu olduğunda kullanılan sinyal bulunuyordu. Hoyle en kötüsünü düşünerek 12.3 frekansım açtı, saati 55 dakika 30 saniyeyi gösteriyordu, bir kadın sesi beş haneli sayıyı okudu. Mukavele numarasını, 1130, ekleyerek toplamı ana kod anahtarına karşı değiştirdi, her beş haneli sayı bir karakter listesinden ziyade, bir kelime ya da deyimi ifade ediyordu artık.

Mesaj kendini ifşa ettiğinde, Hoyle büyük bir dehşete düştü. Mesaj sonraki gün öğleden sonra yapılacak bir toplantıya çağırıldığını bildiriyordu. Kendisine ödeme yapılıp yapılmayacağı hakkındaki düşünceleri buharlaştı, Hoyle evine dönüş biletini nasıl ayarlayabileceğini düşünmeye koyuldu. Viskiden arta kalanı içti, akşam yemeğine ihtiyacı yoktu, gece yarısını on yedi geçe ışıkları kapadı ve cehennemdeki ruhlardan biri gibi uyudu.

"Tarifsiz Mavi.[1]

3

San Francisco Meydanı'nın üstünde gökyüzü safir renginde, ölümsüz bir maviydi; kavraması güç bir saflıktaydı bu renk. Yüksek Katolik mimarisinin gölgesinde, Hoyle kahvesinden bir yudum aldı ve sokağa baktı. Kaldırımlar kalabalıktı, yayaların ardında Calle Santa Cruz üzerinde değişmez hırıltısıyla trafik yavaş yavaş akıyordu. Kamyonlar, arabalar ve minipolo\ax âdeta viteslerini gıcırdatıp kornalarını bağırtarak kavga ediyor, Batılı kıyafetler içindeki kadın ve erkeklerin etrafında dönüp duruyorlardı. Kadınlar uzun, siyah ve örgülü saçlarım melon şapkalara ulaştırmıştı, pollera etekleri dökümlüydü. Mini etekli bir kadın, elinde yeşil bir güneş şemsiyesi, topuklu ayakkabılarıyla Arnavut kaldırımında tıkır tıkır ilerliyordu. Hoyle, kederli, kadının görüş alanından çıkmasını izledi.

Bir adam masaya yaklaştı ve Fransızca konuştu: "Excusez-moi, ma montre s'est arretee. Avez-vous le tempsV'*

Adamın saçı kum sarısına çalan bir kahverengiydi; yuvarlak çerçeveli, kenarı telli bir gözlük takıyordu. Üzerinde tüvit bir ceket vardı.

"Üzgünüm, saatim dükkânda." Hoyle, yapılması gerekeni yaparak İngilizce cevap verdi; Langley'den kalma ucuz roman işi formalitelerdi bunlar.

Hoyle teması anlamıştı, adamın ne kadar da genç gösterdiğini fark edince çok şaşırdı. Hoyle sormak için bir an bekledi: "Aimez-vousparler içir**

"Hayır. Arabamız var." Adam sokağın karşısını işaret etti. 1965 model Impala'mn içinde Guarani yerlilerine benzeyen siyahi ve iyi görünümlü bir adam oturuyordu.

"Haydi gidelim."

* "Pardon, cep saatim durmuş, saatiniz var mı?"

** "Burada konuşmak ister misiniz?"

Kafa karışıklığının yerini sinir bozukluğu alırken Hoyle masaya birkaç bozuk para bıraktı ve kaldırım boyunca adamı takip etti.

"Adını bilmiyorum."

"Smith" dedi adam Arnavut kaldırımlarında ilerlerken. "İlk adım Neil. Beni Operasyon Müdürlüğü yolladı. Ülke içi kuvveti ben üstleneceğim."

Arabaya geldiklerinde, adam arka koltuktan direksiyona yaylandı ve yolcu koltuğunun kapısını açtı.

"Patron, adım Charlie, şoförüm" dedi kara adam. Adı Ovejuyo'ydu, bunu yalnızca kendi insanları telaffuz edebildiği için takma bir ismi vardı, zira Amerikan elçiliği için çalıştığı süre boyunca herkes ona Charlie demişti. Beyaz tişörtü, gri ceketi ve fötr şapkasıyla Charlie, tipik bir Bolivyalı gibiydi; görünmez olmak için göze çarpmayacak şekilde giyinmişti bu adam.

Smith, sürücünün yanındaki yolcu koltuğuna yığıldı, Hoyle ise Charlie'nin arkasına oturdu. Charlie kornaya basıp trafiğe girdi, Smith oturduğu yerden Hoyle'a döndü. "Göreviniz neydi?"

Hoyle'un gözleri Charlie'ye döndü.

"O da bizden" dedi Smith.

"Masetti ve Atilio'nun yerini saptamak için ülkenin güneyine yollandım."

"Akabinde Langley yeni bir görev verdi mi?"

"Hayır." Hoyle devam etti: "Raporumu okudun mu?"

"Her şeyi okudum."

"Santa Cruz'daki konvoyu kim bastı?" diye sordu Hoyle.

"Son dava özet ve istihbaratı yarınki diplomatik toplantının konusu. Onları kendin de okuyabilirsin" dedi Smith. Biraz sonra sordu: "İspanyolcan nasıl?"

"Bastante bueno."

"Size ne kadar ödüyorlardı, Bay Hoyle?" Genç adamın sorma tarzı yine küçümseyici ve soğuktu.

"Haftalık bin dolar" diye cevapladı Hoyle.

"Benim daha çok işim var. Altı ay, belki bir yıl. Ülke içinde. Aynı ücretle benimle devam etmeni sağlayacağım. İlgilenirsen."

“Bir sözleşmeli olduğumun farkındasın.”

“Evet. Birlik biraz mesafe almak isteyecektir.”

“Mesafe” inkâr edilebilirlik anlamındaydı. Hoyle, Smith’e istifasının anlatıldığını düşündü. Sonunda sordu: “Görev nedir?”

“Askerî nitelikli. Alan çalışması.”

Hoyle, Smith’in geniş gömlek yakasını fark etti. Bu onu daha da genç, olgunlaşmamış gösteriyordu. Hoyle geride kalan yetmiş beş Amerikan dolarını düşündü ama söyleyecekleri kursağında kaldı: “İlgileniyorum.”

Impala, Avenida República’nın aşağısındaki mezarlık bölgesinden geçti, direksiyonu sertçe sola, Jose Maria Asin Bulvarı’na kırdı. İlk ordu trafik kontrol noktası burada bulunmaktaydı. Bir düzine Bolivya askeri, bir Sherman tankının üstüne oturmuş, uysal uysal trafiği izliyordu.

Impala, sabah trafiğine girdi; trafik önce akıyordu, sonra biraz yavaşladı, en sonunda çok fazla sayıda hayvanın bir ağıla doluşmaya çalışmasına benzedi. Araba dönerken ön cama bir şey çarptı. Hoyle ürktüğünü gizlemeye çalıştı, sonuçta cama çarpan şey, el bombası patladığında çıkan sesi çıkarmamıştı. Cama çarpıp sileceklere yapışan şey, ıslak bir bez parçasıydı. Arabanın dışında, genç bir dilenci ön camı silmeye başladı. Çocuk pislik içindeydi, zayıftı ve belki on, en fazla on iki yaşındaydı.

Arka koltukta, Hoyle birkaç bozukluk için cebine uzandı. “Ona bir şeyler vermeme izin ver.” Charlie’nin gözleri Hoyle ile dikiz aynasında buluştu fakat Smith, Charlie’ye devam etmesini emretti gözleriyle.

“Ona bir şey verme. Bu onları daha beter ediyor.”

Charlie, Guaranice bir küfür etti, yüksek sesle söylemedi ama sertti. Bunun üzerine dilenci paçavrayı alıp başka bir yere yol aldı. Hoyle, çıplak ayaklı ve bir boğa güreşçisi gibi vakur bu çocuğun arabaların önüne atlayışım izledi.

“Ne zamandır birimdesiniz, Bay Smith?”

Smith, kendini Neil olarak tanıtmıştı fakat şu an Hoyle hatırlayıp hatırlamamayı önemsiyor gibi durmuyordu.

“Dört senedir” dedi Smith.

“Üniversiteden hemen sonra mı başladınız?”

Smith arkasını dönmeden başını salladı. Sanki birden canı çok sıkılmıştı. "Bundan önce Savunma Bakanlığı'ylaydım" dedi.

"McNamara Whiz Kids'ten* biri miydiniz?"

Bunun üzerine Smith döndü, tel çerçeveli gözlüklerinin ardındaki gözleri parladı. Birkaç saniye geçti, sonra Smith kaba bir şekilde sordu: "Langley size burada bir makam önerdi mi?"

"Hayır."

Charlie, durmuş trafiğe odaklanmış gibi yaparak direksiyonu iki eliyle tuttu.

"Karşı ayaklanma deneyiminiz var mı?" diye sordu Hoyle.

"Kamboçyadaydım" dedi Smith. "Uç yd. Bölüğün Khmer Rouge'a karşı askerî nitelikli operasyonunu ben yönettim. Geçen haftaya dek MACV Saigondaydım."

MACV, Vietnam Ordu Destek Komutası'nın karargâhıydı. Laos ve Kamboçyada gizli savaşlar uygulandığı sırada savaş alanındaki alayların her şeyinden, tuvalet kâğıdından bile sorumluydular.

"MACVde ne yaptınız?" diye sordu Hoyle.

"Phoenix Programı."

Hoyle, Laos'ta Amerikan Özel Güçleri, Vietnam Özel Birliği ve CIA'nın lehine kombine edilmiş bir güç projesinin fısıltılarını duymuştu. Amacı, Güney Vietnam aracılığıyla Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin destek birimlerinde çalışan adamları kaçırmak, onlara suikast düzenlemek ve örgütü yok etmekti. Birlik, programa "iş gören" adını vermişti. Öldüren. Hoyle, tüvit ceketli genç adamın çeltik tarlasında pusuya yattığını hayal etmekte zorlandı.

"Dosyanızı okudum" dedi Smith. "Bir şeyler eklemek ister misiniz?"

"Ne hakkında?"

"Vientianeda olanlar hakkında."

Viantine, Hoyle'un son yarasını aldığı yerdi.

"Raporun dediği şeyi yaptım" diye cevapladı Hoyle. Ses tonu Smith'i susturdu. Fakat Smith demek istediği şeyi ima edebilmişti. Hoyle'a kar-

* 1960'larda ABD Savunma Bakanlığı yönetimini dönüştürmek için Savunma Sekreteri Robert McNamara'nın etrafında kümelenen Rand Şirketi'nden bir grup uzmana verilen isim.

şı suçlamaların düzeyinden haberi vardı. Bu suçlamalara cinayeti de eklediklerini biliyordu. Hoyle, karşısındaki manzaraya baktı, Smith önüne döndü. Hoyle da söylemek istediğini ima etmişti. Laos'ta olanlar Smith'i ilgilendirmezdi.

"Belki de bir başkasına ihtiyacınız vardır" dedi Hoyle. Blöf yapmıyordu. Bu operasyonun bir felaket olacağına karar verdi birdenbire.

"Emir alabilir misiniz?"

"Evet. Emir alabilirim" dedi Hoyle.

Smith gözlüklerini çıkardı, camlarını mendille sildi ve sonra tekrar gözüne taktı. "Öyleyse bir problemimiz yok" dedi.

Impala, Isabel la Catolica Meydanı etrafından dolanarak Aciento Arce Bulvarı'na geldi ve sola dönerek Amerikan Elçiliği'ne doğru yol aldı. Konsolosluk binasının giriş kapısında bir grup mahzun Bolivyalı genç asker, kum torbalarını yarı dairesel bir şekilde kenara yığmakla meşguldü. Charlie, kaldırım kenarına yaklaşıp frene bastı, Smith arabadan indi. Hoyle arkada oturmaya devam etti.

"Geliyor musunuz, Bay Hoyle?"

"Ben bir sözleşmeliyim, Bay Smith. Çatışma ve kutuplaşma istemiyorum, bilmem beni anlıyor musunuz..."

"Sizi yanımda istiyorum." Smith pencereye yanaşıp Charlie'ye baktı. "Bavulunu Espana Meydam'ndaki hücre evinden al. Karanlık çökmeden Camiri için araştırmaya başlamak istiyorum."

Hoyle kapıyı açtı ve isteksizce Smith'i takip etti.

Charlie ardından bağırdı, "Görüşmeniz bittiğinde ön kapıda bekliyor olacağım, patron."

"Bana patron demeyi kes" dedi Hoyle.

Lobideki sekreter başını sıradan kaldırıp Smith'in kendisine yaklaşmasını izledi. Kadının tepeden toplanmış kestane rengi saçları vardı. Uçlarını yukarı kıvırarak sürdüğü mavi göz farı, kadına kedimsi bir hava vermişti. Haşin suratlı Birleşik Devletler Deniz Kuvvetleri'nden bir adam, kadının arkasından gösterişle ayağa kalktı. Kadın "Yardımcı olabilir miyim" demeye kalmadan Smith kimlik kartını gösterdi.

"Şöyle buyurun, bayım" dedi bahriyeli.

Başka bir bahriyelinin, bir masanın ve bir mezar kapısının bulunduğu arka merdivenlere yönlendirildiler. Smith içeri girmelerini işaret etti, Hoyle reddetti. Floresan ışıklarla aydınlatılmış uzun bir ofise kabul edildiler. İçeri girdiklerinde daktilo ve teleks makineleri takırdıyor, yüzünde acı dolu bir ifadeyle bir CIA memuru, dolan odaya öfkeyle bakıyordu. "Ne istiyorsunuz?" diye sordu.

"İyi günler" dedi Smith. "Bay Hoyle ve Bay Smith; istasyonun şef temsilcisini görmeye geldik."

Gergin bakışlı adam kımıldamadı. Kaşları biraz havaya kalktı ve Smith tekrar kimlik kartını gösterdi.

"Toplantıda" dedi adam, önceden oturduğu sıraya geri dönerken. "Beklemek zorundasınız veya bir başka zaman gelin."

"Tamam. Bekleyeceğiz."

Hoyle, Smith'in bir sandalye arayışını ve memurun daktilosuna kâğıt koyuşunu izledi. Hoyle yürüdü ve adamın sırasının kenarına oturdu. Adam yukarı baktı, Hoyle onun yüzüne daha da eğildi.

"Dinle, hırtapoz. Bu ülkede resmî olmayan bir korumayla bulunuyorum ve bu elçilikte beklediğim her saniye korunmam daha da zayıflıyor; sizi ele verecek lafların ağzımdan çıkması işten bile değil. Sana kendine gelmeni ve patronuna, ben seni kapının ağzında ezip geçmeden burada olduğumuzu söylemeni öneririm."

Derin bir nefes alan memur duraksadı. O sırada içerideki ofislerden birinin kapısı açıldı ve Cosmo Zeebus, kırmızı suratlı bir kurusıkı, ortaya çıktı. Hoyle'u derhâl hatırladı; arkadaş canlısı ve neşeli biriydi. Belli ki patlamadan kaçabilmişti.

"Bakın burada kim varmış... Hoyle Beyefendi!" Zeebus açık bir Mississippi aksanıyla konuştu. Bu aksan, koca göbeği ve poposuyla birleşince, ona bir istihbarat memurundan ziyade milletvekili havası veriyordu. "Telgraf trafiğinden öğrendiğime göre güneye inmişsin; buna inanamadım. Phu Bia'da olanlardan sonra tıbben emekli olduğunu düşünmüştüm."

"Orası, Vientiane'ydi" diyerek Zeebus'un elini sıktı Hoyle.

"Duyduğuma göre yüzüne sıkmışsın." Zeebus göbeğini kaşıyıp devam etti, "Gene de seni görmek güzel." Hâlâ bir terzinin mankeni gibi

duran acılar içindeki adama başıyla selam verdi. “Foster’la tanıştın mı? Operasyon memurumla?”

“Tam da tanışıyorduk” dedi Hoyle.

“Buraya eşkıya problemimizi çözmeye mi geldin?”

“Burada bir brifing olacağım sanıyorum. Büyükelçinin katılacağı bir brifing” dedi Hoyle.

“Brifing mi? Kahretsin, kimse bana haber vermedi.” Zeebus huysuzlandı. “O zaman daha sonra gel.” Ofis kapısına yöneldi, sonra geri döndü, sanki Smith’i ilk kez fark etmiş gibiydi. “Dava memurunu getirmek ister misin?”

“Adım Smith, Bay Zeebus. Santa Cruz’daki karşı saldırıdan sorumluyum.”

Zeebus gözlerini kırpıştırdı. “Sorumluyum derken neyi kast ediyorsunuz?”

Smith elinde bir zarf tutuyordu. “Müdür tarafından imzalanmış görev mektubum, işte buradaki...”

“Kimin müdüründen bahsediyorsun?”

“Merkez İstihbarat Birimi Müdürü.”

Büyükelçi Hielman’in ofisi maundan bir mezardı. Deri koltuklar, işlemeli kumaşlar ve küçük bir araba boyutunda bir masa.

Önündeki yeşil deri kaplı kayıt defterinin üzerinde, tuzak sonrası Yüzbaşı Burana verilmiş bildirinin fotostatik bir kopyası duruyordu. Smith ve Hoyle, büyükelçinin satırların altını hafifçe çizerek okuyuşunu izlediler. Cosmo Zeebus şöminenin yanına dikilip bir sigara yaktı.

BİLDİRİ NO 1
BOLİVYALI HALKA
27 Mart 1967’de yayımlanmıştır.

Devrimsel gerçeklik, gerici yalanlara karşı çıkar. Elinde güç bulunduran, işçileri katleden ve Birleşik Devletler emperyalizmi için kaynaklarımızı israf eden ordu palyaçoları, şimdi halkı acımasız

bir şakayla kandırmakta. Hakikat saati yaklaşıyor. Artık halk, silahlı mücadele içindeki ordu gangsterlerine karşılığını silahlarıyla baş kaldırarak verecektir.

23 Mart'ta Yüzbaşı Buranın komutasındaki Abapoya konuşlanmış yaklaşık 37 askerden oluşan Dördüncü Birlik güçleri, Nancahuazû Nehri çevresindeki gerilla bölgesine girdi. Biri teğmen ve 5'i çatışmada yaralanmış 14 esir olmak üzere, 17 düşman askeri öldürüldü. Kendileriyle en iyi doktorlarımız ilgilenmiştir. Bütün esirler özgür bırakılmıştır, ilk savaş mücadelemizin detaylarını ilan ederek kendi ilkemizi açıklıyoruz: Devrimsel gerçeklik. Yapacaklarımızın altında sözümüzün güvenilirliği yatar.

işçilere, köylülere ve aydınlara bir çağrı yayınlıyoruz. Zaman, şiddete şiddetle karşılık verme, Birleşik Devletlere satılığa çıkarılmış bir ülkeyi kurtarma ve her geçen gün fuzuli yoksulluktan acı çeken halkımızın yaşam standartlarını yükseltme zamanıdır.

BOLİVYA ULUSAL BAĞIMSIZLIK ORDUSU

Hielman kâğıdı masaya koydu. Kayıp sayısı doğruydu ve Bolivya ordusu tarafından halka ilan edilmemiş de olsa, Savunma Bakanlığı bilgilerin doğru olduğunu büyükelçiliğe bildirmişti.

"Bay Zeebus, gerilla organizasyonunun en düşük ehemmiyette olduğunu düşünüyor" dedi Büyükelçi.

"Bay Zeebus'un bu düşünceye nasıl vardığından emin değilim, efendim" dedi Smith, sesi sakindi.

Zeebus sigarasından büyük bir nefes çekti. "Tuzak hakkında Langley ne diyor?"

"Bolivyada yeni bir gerilla birliğinin kurulduğunu düşünüyorlar" diye yanıtladı Smith.

Zeebus dumanı üfledi. "Yeni bir birlik mi? EPG değil mi?"

"EPG Arjantindeydi. İşleri bitti."

"Peki ya bildiri? Bunun Bolivya Komünist Partisi (BKP)* tarafından yazıldığını onaylıyor musunuz?" diye sordu Hielman.

* Orijinal ismi (isp.) Partido Comunista de Bolivia (PCB).

“Bildiride Bolivyalı halkın aç olduğu ve ezildiği yazıyor. Bunu onaylamak için komünist olmanız gerekmez.”

Büyükelçi gözlerini Hoyle’a dikti. “Bu operasyondaki fonksiyonunuz nedir?”

“Bay Hoyle paramiliter operasyon yöneticisi” dedi Smith.

Hielman gözlüklerini çıkardı ve kayıt defterinin üzerine koydu. “Bir istihbarat ajanı mısınız, Bay Hoyle?”

“Ben sözleşmeliyim, Sayın Büyükelçi.” “Sözleşmeli” kelimesi havada asılı kaldı.

“Bay Hoyle, operasyon müdürü olarak işe alındı, efendim. Tarija Bölgesi’nde Masetti ve Atilio’nun ölümünü onayladı. Onu ülkede tutacak bir iş ayarladık.”

“Ne için?” Hielman sordu.

“Camiri’de bir ofis kurdum, gerillaların bulunduğu yere yakın. İthal edilecek malları depolama işi. Bay Hoyle ve ben bir süre orada çalışacağız.”

Zeebus şömineden onlara doğru yaklaştı. Hielman’in masasına sigara izmaritini attı.

“Bana bak, neden şu Beltway bokunu bir kenara atmıyoruz? Burada bir başka ‘Vietnam’ istemiyorlar, öyleyse biz de kurmayacağız. Bu adamlar en fazla on iki kişidir. Bolivya Komünist Partisi’nden çıkma Maocu paçavralardan başka bir bok değiller.”

“Sadece yerel halkla karşı karşıya olmama ihtimalimiz var” dedi Smith.

“Neyi kast ediyorsun?”

“Ulusal Güvenlik Örgütü üç hafta önce Nancahuazü Vadisi’nden yüksek frekanslı yayın yakaladı” dedi Smith. “İletici, Çek yapımı. AD47 tarla radyosu.”

“Kimle konuşuyorlar?” diye sordu Hielman.

“NSA* hâlâ kod gruplarını kırmaya çalışıyor. Mesajların tümü Havana’nın dışındaki on iki metrelik istasyonda algılandı.”

Zeebus kahkahalara boğuldu. “Bu adamların Kübalı olduğunu mu söylüyorsun? Kübalılar Bolivya’da yani? Palavra.”

* (ing. orj.) National Secıırity Agency. Ulusal Güvenlik Teşkilâtı.

Smith cevap vermemeyi tercih etti. Sessizce oturan Hoyle içinse içinde bulunduğu durum daha kötü bir hâl almış, sorumluluğu artmıştı. Gerillalar Kübalıysa veya Küba destekliyse, savaşın şiddeti artacaktı. İşler fazlasıyla kanlı olunca örgütün "zaman'a ihtiyacı olacaktı. Hoyle, bu operasyonda kimin harcanabilir olduğunun başından beri farkındaydı.

"Mektubunuz size kapsamlı bir vekillik sağlıyor, Bay Smith. Paralel güç yönetmek kendi niyetiniz miydi?" diye sordu Hielman.

Smith ayağa kalktı. "Hayır, efendim. Ben tek gücü yöneteceğim. Diğer tüm girişimleri ve temasları askıya alacağım."

"Benim temaslarım hariç" dedi Zeebus.

"Özellikle de CIA temaslarını" dedi Smith.

Büyükelçinin yüzü pancar gibi oldu. "Otuz yıldır diplomatım, Bay Smith. Bu sürenin çoğunda Latin Amerika'daydım. Adrenalinden pek hoşlanmayan biri olduğumun farkına varacaksınızdır. İş birliği ve desteği siz yöneteceksiniz çünkü bana bu emredildi. Ben sadece sonuçlara bakacağım."

Zeebus, onlara büyükelçinin odasından koridora dek eşlik etti. Öfkesi sonunda bir menfez bulmuştu. "Tam bir palavra" diyerek tükürdü. "Bu işin hâlâ sürmesinin tek sebebi Presidente Barrientos'u destekliyor oluşumuz. Burada kovboyculuk oynanmasına izin vermeyeceğim. Herhangi bir girişimde bulunmadan önce Langley in ne dediğine bakarız."

Zeebus aralarından sıyrılıp geçmek istedi ama Smith onu durdurdu. Kısık bir sesle konuştu: "Langley'nin söylediği, benim. Senin operasyonun sona erdi. Buradaki güçleri ortaya çıkaracağım, gizli saklı her şey açıklığa kavuşacak ve zirveden tekmelendiğine emin olmadan yakanı bırakmayacağım."

Zeebus çenesini kaşıdı. Hoyle, Smith'in gidişini izledi.

"Bu küçük bok ne olduğunu sanıyor?"

"Sorumlu" diye cevapladı Hoyle. "Kendine bir iyilik yap, Cosmo. Çok sinirlenmemeye çalış."

4

T a Paz'ın yolu, güzel olabilecek bir yüzü boylu boyunca çizen bir 1 /yara izi gibi, pürüzlü ve ürkütücüydü. Bereketli yağmurlar tepeleri yeşillendirmiş, âdeta yemyeşil yapmıştı. Manzaranın güzelleştiği her yerde, yol aniden zalimleşiyor gibiydi; akarsuların altüst ettiği uçurum kenarlarından ya da yol boyunca süzülen tuzlu su kaynaklarından neredeyse geçilmiyordu. Hoyle, araç kısmen büyük bir çukuru her aşmaya çalıştığında ki bu oldukça sık gerçekleşiyordu, bacaklarının ve dizlerinin arasından sarsılarak kayan bir Mlö'yı Land Cruiser'ın ön koltuğundan yapabildiğince tekrar uzatıyordu.

Yolun bataklığa benzediği yerden yüz metre kadar ilerleyince kupkuru ve sert ayak derinliğinde çukurlarla kaplı görünümü, coğrafi bilimlerin akıl sır erdiremeyeceği bir olaydı. Araba, vadilerin arasından sarsılarak birçok anlamsız yanıltmaca ve kesintiyi atlayarak geçiyordu. Smith, arka koltukta, tüfeği kucağında, büyüklüğünce gereksiz, daktiloyla yazılmış kalın bir belge olan Bolivya Ordusu istihbarat tahminlerini okumaktaydı. Direksiyonda, Charlie gerçekten zahmetle atlattığı sarsıntıların ardından "Özür dilerim, patron" diye homurdanıp art arda filtrelerini ısırdığı sigaralarını yakıyordu.

Yol, vadi tabanından tırmanırken gök alçalıyormuş gibi görünüyordu. Bulutlar tepeleri sağa ve sola süpürüyordu ve dağların içlerine doğru oyulmuş bir dizi viraj oluşturmaya başladıklarında, Hoyle yolun ucunda kımıldayan sis bulutlarını görebiliyordu. Bir an tepedeki ufuk çizgisi ustura keskinliğinde ve güneş ışığıyla aydınlanıyormuş gibiyken hemen ardından sanki biri fotoğrafı silgiyle ovalamış gibi grileşiyor ve belirsizleşiyordu.

Hoyle, enkazı ilk fark edendi; iki yanıp kömüre dönmüş cip, paslanmış küvet ve vagon parçaları, hepsi dik tepeyi kesen son dönüşte yığılmıştı. Vagon parçaları yol boyunca virajlar oluşturuyordu, birincisi tırabzanların üstünde sıkışıp kalmıştı, ikinci parçanınsa ön tekerlekleri

kırık bir aks ile birleşerek yokuşun ucunu işaret ediyordu. Bir vagon tamamen bir diğerininse yaklaşık yarısı yanmıştı; bir taraftaki kargo yatağına ve tahta çıtalara değil alev, duman bile dokunmamıştı. Tüm araçlar baştan sona kurşun delikleriyle doluydu.

Charlie sigarasını camdan dışarı fırlattı ve araç yavaşlayınca Smith okuduğu şeyden başını kaldırdı.

"Burada dur, Charlie" dedi Hoyle. "Yolun geri kalanını yürürüz."

Charlie, aracı yolun yukarı tarafından vurulamayacak bir yere, yukarıdaki dik inişin gölgesine gelecek şekilde virajlardan birinin iç tarafına çekti. Hoyle, kapı kolunu iterek açtı ve tüfeği bacaklarının arasından savurdu. Yolcu kapısının arkasına geçip onu kapattı ve Mlö'sımn sapma doğru hamle yaparak onu kaldırdı. Smith arka koltuktan kayarak cephaneyi yerleştirdi ve silahının şarjörünü değiştirdi.

Bulutlar yolun en yüksek yerine değdi ve üstlerindeki tepeyi girdap gibi döndürdü. Güneş bir görünüp bir kaybolurken ışık, gölge ve sisten gelen gri parıltının benekleri, üzerlerine düşüyordu. Hoyle, arkasında Charlie ve onu takip eden, silahını kabzasının ucundan tutarak onu bir çanta gibi sallayan Smith ile geri kalan viraja doğru yürüdü. Hoyle, kalan son dönemecin dibinde durdu ve dinledi. Tek ses sineklerin vızıltılarıydı. Mucurlar yol kenarını, cephane torbalarını, harcanmış fişekleri, ateşlenmemiş silahların şarjörlerini, konvoyun başına gelen felaketin hatıralarını darmadağın etmişti.

On ayak ötede, ilk beden duruyordu. Kara, şişmiş ve kısa süre önce kargalar tarafından hırpalanmış. Bu bir sargento segundo nun, onbaşının cesediydi, yorgun üniforması yolun tozundan nerdeyse kahverengiye ve kanlı yerlerde ıslak bir siyaha dönmüştü. Şişmiş elleri korkunç, zehirli mantarlar gibi görünen yumrukları sımsıkı sıkılıydı. Yolun tam dönemece girdiği yerde ikinci bir ceset, çenesinin altından vurulmuş bir paralı askerin, bir cobo nun cesedi yatıyordu. Onun bedeni de siyaha bulanmıştı ve kafası dümdüz olmuş, kafatası çatlamış gibi görünüyordu. Pürüzlü gri ağzı somurtarak geri çekilmişti ve dişleri güneşte bembeyaz parıldıyordu.

Yola saçılmış imha bölgesinin ortasında on yedi beden vardı. Hoyle pusunun orada kurulduğunu tahmin ettiği tepenin yukarısına sonra da

enkazda gözlerini gezdirdi. Araçların enkazları, sadece yanmayan yerlerde haki boyaların belli olduğu, aynı kül renginde; kurşun delikleri şimdiden dağın nemiyle paslanmıştı. “Bu bir görevdi” dedi.

Charlie en gerideki cipten öteye gitmedi ve gözlerini cinayetlerin en kötüsünden başka tarafa çevirdi. Smith kayıtsız bir ifadeyle etrafına bakındı. Hoyle, Smith’in bütün bunları önceden görmüş gibi gözükmek için gayret sarf ettiğini düşündü, işin aslı, Smith daha kötülerini görmüştü.

Smith, neredeyse müzedeki bir rehber gibi “Hayatta kalan subay kırk beş dakika boyunca düşmanla çarpıştıklarını söylüyor” dedi. “Etraflarının sarıldığını fark ettiklerinde adamlarına ateşkes ilan etmeleri emrini verdiğini söylüyor.”

Hoyle diz çöktü. Birçok kez yağmur yiyip belirsizleşmiş, yine de zar zor seçilebilen yoldaki tekerlek izlerini inceledi. Tepenin üstünden aşağı doğru bir rüzgâr esti ve ince bir bulut onlara doğru sürüklendi. Bir an için gri duman puslu görüntüyü yuttu. Bulut, hızla geçip gitti ve Charlie yukarı baktığında güneşin etrafında bir gök kuşağı vardı.

Smith, Hoyle’a “Bir fikrin mi var?” diye sordu.

“Evet. Üstünüz tamamen saçmalıyor.” Hoyle, yoldaki dönemeçte göz gezdirdi. Kendisi işin ciddi yürütülmüş ve profesyonel bir iş olduğunu bilecek kadar çok pusu kurmuştu. “Silahlı çatışma iki dakika içinde sona ermiş” dedi. “Gerillalar en az iki grup olarak konuşlanmışlar.” Başparmağını ani bir hareketle yola çevirdi. “Arkamızdaki kayalık arazide ve dönemecin çevresi etrafında.” Çamurlardan boş bir kovan çıkardı. “Kötü adamlar Amerikan silahları kullanıyor gibi görünüyor.”

“Emin misin?”

Hoyle kovanı ona attı. “Bu otuzluk. Muhtemelen bir M2 tüfeğinden.”

Smith, Guevara ve Joaqin’in gizlendiği dorukta göz gezdirdi.

Hoyle sessizce “Bir vagonu ateşe verdiler ve sonra oturup reaksiyon kuvvetlerinin Abapö yolu boyunca gidişini izlediler.” Bakışları yolun geriye kıvrıldığı yerdeki bir yığın kayaya takıldı. Dönemecin sonunda bir tane daha vardı, küçük bir taş yığını, insan eliyle yığıldığı belliydi. “Yanan araziyi işaretlemek için bu kayaları kullandılar.”

Hoyle pusunun yerle bir ettiği alanı işaret ederken Smith, Hoyle'ın parmağını taldp etti.

Hoyle, nerdeyse kendi kendine konuşuyormuşçasına mırıldandı: "Demek ki birileri bir karşı ateş alanı teçhiz edecek kadar iyi durumdaydı ama kaçırmaktan endişe ettiler."

Smith, enkazdan bir parçayı botuyla dürttü. "Yolun yukarısında bir köy var" dedi. "Eğer nehre doğru hareket etselerdi, biri görürdü."

"Kimse bir şey görmedi, Bay Smith." Hoyle'ın ses tonu kurnaz değildi, sadece gerçekçiydi. "O insanlar bizimle konuşmayacaklardır. Tek yapmak istedikleri Noel için bir domuzu şişmanlatmak."

"Biz, ne olduğunu ortaya çıkarmak için buradayız Bay Hoyle. Ajansın birkaç soru sormamıza aldırış edeceğini sanmıyorum."

Charlie elleri ceplerinde, mahcup dikiliyordu. Smith tepenin aşağısındaki arabaya doğru meyletti. Hoyle kıpırdamadı.

Hoyle ondan sonra "Vallegrande yolu geceleri serbest atış bölgesidir" diye bağırdı. "Tüm bu alan kötü çocukların ülkesidir."

"Bunun farkındayım."

Bu söz uzun süren bir saniye boyunca havada asılı kaldı. "Geceleri buralarda gezinmenin iyi bir fikir olduğunu mu düşünüyorsun?"

Smith keskin bir şekilde "Hava kararmadan dönmüş oluruz" dedi.

Charlie, Hoyle'ın dudaklarım birbirine bastırmasını izledi. Smith Land Cruiser'a doğru devam etti.

Smith, "Hadi gidelim Charlie. Sen kullanıyorsun" dedi.

Land Cruiser, çamur duvarlı ve kiremit çatılı küçük kulübelerin kasvetli derlemesinden oluşan Domasco Köyü'ne tesadüf etti. Yolun üstündeki toz, talk pudrası gibiydi. Kötü şansın yerel eş anlamlısı olan bu köye, çokça ihtiyaç duyulan yağmur bile uğramamıştı. Hoyle araçtan atladığında güneş şimdiden tepelerin arkasına, batıya doğru kaymıştı ve yere yapıların uzun gölgeleri düşüyordu. Kasaba ıssız görünümüne bağlı olarak ölüm gibi kasvetliydi.

Viraneye dönmüş bir kulübenin girişinde yerli bir kadın halı dokuyordu. Görünürde, köydeki tek insan oydu. Çelik grisi saçları, bir tu-

tam siyah yünle birbirine tutturulmuş, uzun örgülerle arkaya atılmıştı. Hoyle barakanın önünde durduğunda, gözleri onunkileri yakaladı. Yıllarca güneş ve rüzgârdan yanık teninin rengi kızıla çalıyordu. Kadın arkasında bağlanmış malzemelerle yapılmış bir bohça ahuyoy\z., muhakkak torunu olan küçük bir bebeği yüklediği bir çeşit sırt çantası taşıyordu. Çocuk o kadar sessiz ve sakin uyuyordu ki, Hoyle başta ölü olduğunu sandı.

Smith "Hola" dedi. " D önde estd todos?'

Kadının bakışları kısa bir süre Smith'e dikildi ve sonra tezgâhına geri döndü ve yamru yumru elleriyle mildeki ipliklerle uğraşmaya devam etti. Bir ağaç kütüğü kadar anlayışsız görünüyordu.

Charlie yaklaştı ve kadının sağ tarafına doğru çömeldi, başının hafifçe onunkinden aşağıda olmasına özen gösterdi. Usulca Guarani dilinde "Mbaeichapa, jari" dedi.

Yaşlı kadın başıyla onayladı ama gözlerini tezgâhından ayırmadı. Hoyle boş köye bakınarak sessizce bekledi. Smith, bir dizini tezgâhın yanına koyarak Charlie'nin yanma çöktü. Smith'in gözleri, yaşlı kadının evinin hemen iç kısmında kir içinde yerde duran bal kabağı yığınına takıldı. "Ona bu hafta pazara çıkıp çıkmadığını sor."

Charlie, bunu başıyla onaylarken cümleyi çevirdi. Kadın dilini kuru ve pembe diş etlerinde şaklatarak kısa ve öz bir cevap verdi.

"Gitmiş."

"Çatışmanın olduğu gün mü?" diye sordu Smith.

Charlie yine soruyu Guarani diline çevirdi. Hoyle'un yaşlı kadına karşı saygılı, nerdeyse hürmetkar davrandığı söylenebilirdi.

Charlie, "Köye geri dönene kadar çatışma olduğundan haberi yokmuş" diye açıkladı.

"Ama pusudan sonra tekrar dağdan yukarı çıkmış. Yanan vagonları görmüş mü?"

Kadın tek bir heceyle cevap verdi.

"Görmüş" dedi Charlie.

"Ya sonra? Gerillaların geçtiğini, nehre doğru gittiklerini görmüş mü?"

Kadının sesi otlaklarda esen rüzgâr gibiydi.

Dokumayı çekiştirmeye devam etti, tezgâhıyla meşguldü. Charlie dinledi, ifadesi hiçbir şeyi ele vermiyordu. "Geri döndüğünde bir şey göremeyeceği kadar karanlıkmış."

Ayakta duran Smith sıkılmış görünüyordu.

Hoyle, küçük bir kertenkeleyi nazikçe barakadan çekip aldı. Derisi soluk kahverengiydi, tam olarak duvarın renginde. Yaratığı nazikçe avuçlarının arasında tuttu. Hoyle usul usul İspanyolca "Biliyor musun, ben çocukken, kertenkele yakalamada şampiyondum" dedi.

Yaşlı kadının elleri durdu. Yetkin bakışları Hoyle'a kaydı. Hoyle devam etti, "Bunun ne tür bir kertenkele olduğunu söyleyebilir misin? Bunlardan her yerde görüyorum, komik görünen şeyler. Sadece güneşte yatıp duruyorlar."

Kadın İspanyolca cevap verdi. "Onlar brujillo. Saklanmak için renk değiştirirler." Ispanyolcası aksanlı ama mükemmeldi.

"Nereye gittiler, SenoraV' diye sordu sakince. "Askerlere ateş eden adamlar ne yöne gitti?"

"Görmedim."

"Ya köyünün adamları? Onlar nereye gitti?"

"Dağlara, avlanmaya."

"Hepsi mi?" diye sordu Hoyle.

Kadın hiçbir şey söylemedi. Elleriyle yine tezgâhı çekiştirmeye koyuldu.

"Bizimle konuştuğunuz için teşekkür ederiz, Senora" dedi Hoyle. "Zamanınızı ayırdığınız için teşekkürler." Kertenkeleyi dikkatli bir şekilde tekrar duvara koydu ve kertenkele aceleyle saçakların altına kaçtı.

Smith ve Charlie, Land Cruiser'a giden Hoyle'u takip ettiler.

"Söyle bakalım Bay Smith, MACV'deki herkes senin kadar haydut mudur?'

Smith dişlerini sıktı. "Kadın pusudan sonra ne yöne gittiklerini biliyor. Bunu biliyorsun."

Hoyle, "O ve diğer herkes" diye karşılık verdi. "Köy niye boştu sanıyorsun? Bu insanlar biz gittikten sonra da uzun bir süre burada yaşamaya devam edecek."

“Bu benim sorunum değil.”

“Bunu sorun hâline getiren sensin.”

Bir an için iki adam birbirine girecek gibi oldu. Charlie yine ellerini ceplerine soktu.

“Yarın sabah Nancahuazu nun yarısı, burada sorular soran yabancılar olduğunu biliyor olacak.” Konuşurken sesi kısıldı; sinirlendiğinde sesinin tonunu yükseltmek yerine böyle yapardı.

“Kötü adamların burada olduğumuzu bilmesini istiyorum” dedi Smith. Hareket etmezlerse, gerillaları izleyemeyiz ve biz teşvik etmediğimiz sürece de bir hareket bekleyemeyiz. Ajansın yöntemi budur, Bay Hoyle.”

“Ajansın yöntemi kaynaklarımızı korumaktır. Komünist Parti, yaşlı kadının bizimle konuştuğundan şüphe bile ederse kadını halk mahkemesine çıkarırlar. Eğer ordu iş birliği yapmadığına karar verirse, dilini sökerler. Gelecek sefer düşmanı teşvik etmek istediğinizde bunu hatırlamak isteyebilirsiniz, Bay Smith.”

Hoyle araca atlarken, Smith onu izledi.

Hoyle gürledi: “Hadi buradan gidelim, Charlie. Kahrolası hava kararıyor.”

5

Dhe Guevara, Miguel'in grubunun ayrıldığım gördüğünde daha öğlen olmamıştı. Bu grup Kamp I'deki escarpa&an yiyecek ve mühimmat getirecekti ve sonra burayı terk edecekti. Bu hareketi Joaquin önermişti. Kamp I nehre yakındı ve bir haftadır nehir tehlikeli ölçüde yükselmişti; setler yıkılmıştı ve çiftlik evinin ardına dek her yeri su basmıştı. On iki kilometre kuzeyde, Inao Dağları'ndaki Kamp II, şimdi askerî kolun operasyon üssü olacaktı. Kamp II, Nancahuazü Vadisi'nin sadece üç yüz metre yukarısında olduğundan, Havana'yla radyo iletişiminin daha rahat sağlanmasını umuyorlardı.

Guevara, yağmurlu sabahın çoğunu kamp yerinde hiçbir iz bırakılmadığını kontrol ederek geçirdi. Ateşler söndürülmeli, çömlekler kırılmalı ve küller dağıtılmalıydı. Kamptaki depo mağaralar mühürlenmiş ve girişleri kamufle edilmişti. Bu beş depoda cephane, ilaç, radyo düzeneği, kod kitapları ve Kübalı yoldaşların kişisel eşyaları vardı. Zuladaki mallar, kolun stratejik kaynaklarıydı.

Kuşluk vaktinde gök gürültüsüyle yağmur şiddetlendi. Artık Kamp I'de tek geriye kalan nehre bakan silah çukurları ve Kamp II yoluna çıkan küçük bir gözlem ordugâhıydı. Silah çukurlan nehir geçiş noktalarına açılmıştı; gözlem yeri, vadideki çiftlik evini görecek şekilde ayarlanmıştı. Guevara, bu konumda gözlem yapmaları için iki Bolivyalı yoldaşı, Eusebio ve Chingolo'yu görevlendirmişti, ikisi, Kamp I'deki taşıma müfrezelerini takip ettiler, yenilerini çıkarmak için harıl harıl çalıştılar. Miguel'in son adamı geçtikten ve dağa çıktıktan sonra, Bolivyalılar silahlarını ağaçlara dayadı; kuşlar kanatlanıp etraflarında uçmaya başladı; Guevara'nın bekçilik emri unutuldu. Yağmur altında bitkin ve sırılsıklam kalan iki Bolivyalı hamaklarını iki ağacın arasına asıp uykuya daldı.

Nöbet tutmaya devam etselerdi, ağaçsız bir meydanda küçük bir çiftlik evi olduğunu görebilirlerdi. Mevkilerinden Nancahuazü Vadisi hem

kuzey hem de güney istikametine doğru boylu boyunca uzanıyordu. Havzalardan birinin tepedeki su akıntısı yönünde, Santa Cruz'un departamentosuy\z birleştiğini görülüyordu. Nancahuazu Nehri güney ve batıdan gelen Potosı Bölgesi'ne komşu kollarla besleniyordu; Pampa del Tigre Tepeleri'ndeki dik eğimden aşağıdaki vadiye deli deli akıyordu. Bu çetin yazın genelinde nehir sığdı ve sakindi, sahil kordonlarıyla birleşip sarp ve yüksek kayalara çıkıyordu. Vadideki insanlar gibi nehir de uysal ama sıradan dönekliklere elverişli görünüyordu. Yağmur yağmaya başlayınca Nancahuazu Nehri kabardı ve amansız akmaya başladı; bir hafta içinde burgaçlar oluşturdu ve yağmurlar durana dek böyle devam etti; yani o gün başlayıp birkaç uzun ay boyunca...

Çiftlik evi 1500 hektarlık hayvan çiftliğinin merkezine kurulmuştu ve orman alanı Guevara'nın Kübalı, kıdemli yardımcıları Pombo ve Tuma tarafından satın alınmıştı. Kerpiç üzerine kalamit çatısı yüzünden yoldaşlar evden "Çinko Barınak" diye bahsetmeye başlamışlardı. Çinko Barınak öncelikle stok ve La Paz'dan gelen şehirli misafirler için buluşma yeri olarak kullanılacaktı. Pombo ve Tuma, ev sahibine evin, bıçkıevi kurmayı planlayan Perulu bir kapitalist için satın alındığı üzerine bir hikâye uydurarak ücreti nakit ödemişlerdi.

Alan, Santa Cruz'un yaklaşık 250 kilometre güneyine kurulmuştu. Paraguay'a ve Arjantin sınırına 350 kilometre uzaklıktaydı. Arazi belalıydı; tuzaklarla doluydu. Guevara, bu ülkede klasik ordularla operasyon düzenlemenin kâbusa döneceğini biliyordu; zorlu araziler gerillayı daima severdi.

Fakat gerillalar boş arazide savaşamıyordu. Vadinin nüfusunun seyrekliği iyiye delalet değildi. Daha da kötüsü, buradakilerden pek azı okuma yazma biliyor; siyasi şeylerden pek anlamıyordu. Yerleşkeler arasında en kalabalık olanı Tatarenda'da, artık yalnızca bir düzine kulübe kalmıştı. Yerel tarım, yalnızca aç karınları doyurmaya yetecek kadar gelişmişti. Vadinin köylüleri yabancılardan çekiniyordu. En kötüsü, çok çalışıp az kazanmak onları zor ve hırslı insanlar hâline getirmişti.

Guevara ve Moro, Kamp I'in yakınlarında olan nehirden Joaquin'in dönmesini beklediler. Günün bir kısmı adamları fiziksel imtihanlara sokmakla geçmişti. Taşıyıcılardan sonuncusu yorgun argın gidince mu-

ayene sıra Guevara'ya geldi. Bir tahta parçasına oturdu, gömleğini çıkarıp kucağına koydu. Yağmur yağmaya başladı.

"Ağzını aç" dedi Moro.

Guevara başını geriye yasladı, Moro onun boğazını kalem ışıkla aydınlatırken dilini bastırıyordu.

"Aaaa?" dedi Moro.

Guevara ses çıkarmadı.

"Ses çıkar da lanet küçük dilinin altında ne var göreyim."

Guevara değişmeyen, uzun bir uğultu çıkardı. Moro dilini bastırdı ve Guevara'nın boğazına baktı. Stetoskobu Guevara'nın sırtına dayadı, birkaç yerine koydu ve kaşlarını çattı. Sonunda kulaklarından aleti çıkardı. "Günde kaç astım hapı alıyorsun?"

Guevara hiç beceremeyerek yalan söyledi: "Astımım mı var?"

"Benimle dalga geçme" dedi Moro. "Ne alıyorsun?"

"Theophyiline" Sonra ekledi: "Günde üç kez."

"En son ne zaman ilaç aldın?"

"Birkaç gün önce. İdareli kullanıyorum."

Moro stetoskobunu çantasına koydu. "Kendini öldüreceksin. Çok sigara içiyorsun, az yemek yiyorsun, çok çalışıyorsun, yarasalar bile senden daha çok uyuyor."

Guevara, ayağa kalkıp gömleğini giydi. "Öğüde gerek yok. Ben de doktorum, unuttun mu?"

"Doktor oluşun aman da ne önemli. Kolda üç hekim ama yalnızca bir kumandan var." Moro çantasını sırtlanıp Guevara'ya bir avuç ilaç verdi. "Hidrocortizon. Her sabah iki tane al. Kötüleşirsen, adrenalin IV tedavisine başlarız." Adrenalini nereden bulacağını bilmiyordu ve yalnızca bir düzine Hidrocortizon tableti kalmıştı. Guevara'nın durumu iyileşmezse Moro, La Paz'a ilaç alsın diye birini yollamak zorunda kalacaktı.

Guevara, tedirgin görünüyordu. Kimseden bir şey istemeye alışkın bir adam değildi. "Moro, bak, ben..."

Moro kalem ışığını kenara çekti. "Tedavin aramızda sır kalacak ama dediğimi yaparsan. Artık "tütün yok" dönemindesin. İlaçlarını alıp ye-

meklerini bitirene dek yiyeceksin, diğerleri gibi olacaksın. Bırak lanet radyoyu başkası taşısın."

"Seni Küba'da bırakmalıydım."

"Evet, keşke." Moro gülümsedi. Guevara düğmelerini iliklemeyi bitirince Moro ekledi: "Bir ara banyo yapsan fena olmaz."

Kampın kenarlarında bir kıpırdanma oldu, Joaquin ortaya çıktı. İhtiyaçları tedarik etme trafiğini düzenliyordu; gecenin üçünde kalkıp işe koyulmuştu. Kırk bir yaşındaki Joaquin bu yolculuktaki en yaşlı adamdı, ikinci kumandandı. Bu yoldan gidiyordu, çünkü diğerlerine fiziksel olarak hâlâ canlı olduğunu göstermek istiyordu. Bugün ormanın içinde bir yukarı, bir aşağı on beş kilometre yürümüş, nehri iki kez geçmişti.

Joaquin yaklaşırken, Guevara tabanca kemerini çekti. Joaquin şaşkındı.

"Ne oldu?"

"Pombo vadiden az önce geldi. Çinko Barmak'ta misafirlerimiz var. Yoldaş Galan, La Paz'dan gelmiş."

Selizar Galan, Bolivya Komünist Partisi'nin genel sekreteriydi, en az yönettiği parti kadar amatör ve çelişkilerle dolu bir adamdı.

"Harika" dedi Guevara.

Joaquin sustu. "Onu Tania getirdi." Joaquin, Guevara'yı dikkatle izledi; bir an dalar gibi oldu, baş sallama gibi küçük bir jest yaptı. Joaquin, Guevara'nın kadın hakkında soru sormasını bekliyordu ama o sormadı.

"Çinko Barınak'ta bir düzine chica şişesi vardı." Guevara böyle derken sesi kısıktı, sanki kuşkulu bir şeyden bahsediyordu.

"Hâlâ buradalar" dedi Joaquin.

"Onları Kamp II'ye yolla." Guevara nın gözleri parladı ama konuşurken kaşlarını çattı. "Misafirlerimiz için bir parti düzenleyeceğiz."

Guevara silahını atıp kampın dışına çıkan yola doğru ilerledi. Dağa karşı yürürken rüzgâr, ağaçların dallarını savuruyor, yapraklardaki yağmur damlalarını etrafa sıçratıyordu. Patikada tek tabanca yol alıyordu, yalnız başına ormana girmekten memnundu, kendine eşlik eden yalnızca kendisiydi. Guevara'nın çantası ve ekipmanı zaten Kamp II'deydi;

sadece tabancasını, tüfeğini ve matarasını taşırken iyi vakit geçirdi. Yol sürekli yokuş yukarı ve kuzey yönündeydi, sonra birden batıya dönüyordu. Üzerinde yürüdüğü, ormandaki olabildiğince gizli patikalardan yalnızca biriydi.

İlk dönüşle durup nefesini düzene sokmak istedi. Ciğerlerinde soğuk ve derin bir his taşıyor, göğsünden gelen vızıltıyı duyabiliyordu. Cebinde hidrocortizonunu buldu, dikkatle ikiye kırdı ve yarısını kahverengi tüpe geri koydu. Hap, ağzında acı acı dağıldı, boğazından geçerken yaktı ama Guevara şikâyetçi değildi.

Guevara, dağa tırmanmaya devam etti, kasvetli türden bir boşluk hissince takip ediliyordu. Geride bıraktığı, vadiye doğru kıvrılan keçiyoluna baktı. Eğik ışık demetlerinin aydınlattığı bulutlar kendisine yaklaşıyordu, güneşin battığı yerde gri gölgeler toplanmıştı. Silahım alıp kendini Ideayz adayalı on yılı geçmişti, neredeyse on iki sene. Ta o zamandan bu yana, ana vatanından bambaşka ülkelerde, on binlerce maceradan, zafer ve övgülerden, korku ve pişmanlıklardan yalnız başına geçmişti. Şimdiyse Bolivya'daki dördüncü ayındaydı; yine bir çatışmanın ortasındaydı.

Patika doksan metre sonra düzeldi, Guevara yol tekrar yükselene dek hızlı hızlı yürüdü, gökyüzüne ne kadar da yakındı başı. Etrafını saran ormanda dallara tüneyen kuşlar şarkı söylüyor, şakıyordu. Yağmur kesilince bir saat daha yürüdü, gömleği ve pantolonu yürüdükçe kuruyordu. Guevara bu savaşa dair birkaç şey hissediyordu, savaş kaçınılmazdı.

Guevara kendinden ve bazen de etrafındakilerden çok şey beklerdi. Zaten neye el atsa başarısıyla öne çıkan her adamın beklentileri yüksek olurdu. Hayatının anlamı iş, günlük rutin nöbet rotasyonu, adamları besleyip eğitmek, etraflarındaki araziyi incelemek ve geniş bir cephede savaş açıldığında güne hazırlanmaktı. Kimileri görevinin yükümlülüklerinden, karşılık almanın zorluğundan ötürü ona acımış olabilirdi fakat Guevara, içten içe mutluydu. Kaderi böyle çizilmişti çünkü bu hayatı kendi seçmişti. Sonsuza dek genç olsa, bu andan sonra hiç yaşlanmasa, bu hayat onun seçtiği hayat olurdu. Elebaşı olmak onun göreviydi; devrim, guerilla extrema, onun uzmanlık alanıydı.

Tüfeği, Amerikan yapımı M2 karbinası gözünün nuruydu. Nasıl bir iş adamı elinde şemsiye gezdirmeye alışkınsa, o da tüfeğini öyle, o doğallıkta taşırdı. Üzerinde gezdiği dünyayı döndüren, işte bu silahıydı.

Bir kere, bu araç onun ilacıydı.

Tıp fakültesindeki çalışmalarından bu yana sanki milyonlarca yıl geçmiş gibiydi. Doktor olmak isteyen genç delikanlı, tamamen bir yabancıydı onun için artık. Tıbbı bıraktığı için pişman değildi, hayatını bitmeyen hevesler çemberinde bir kısır döngü olarak görmüyordu. Tıp fakültesinden mezun olduktan sonra, Guevara eşyalarını satıp kuzeye gitmişti, Şili'den Peru, Paraguay, Bolivya ve Brezilya'ya gitmişti. Miami'ye dek uzandı. Tekrar güneye dönmek istedi, zikzak çizerek Orta Amerika'ya geldi. Guatemalada, CIA'in 1954'te hükümet darbesinden hemen önce, Guevara, Hilda Gadea'nm aşığı oldu. Şimdi Hilda'yı düşündüğünde güçlü fikirleri ve seri gülüşleriyle küçük bir kadın hatırlıyordu. Hilda melezdi ve coşkun bir komünistti. Guevara, Hilda'yı pek çok farklı açıdan anıyordu; politik uyanışının öğretmeni, hemşiresi ve mimarıydı Hilda. Ona Lenin'in, Trotsky ve Mao'nun kitaplarını ödünç veren Hilda'ydı. Hamile kalınca, Guevara, evlenmelerinde centilmence ısrar etti. Kadın başta reddetti, Guevara hayır cevabını kabul etmedi. Evlilikleri kısa ve tutkudan yoksundu ama Guevara uygun bulduğu şeyi yapmıştı. Bu, hayatında burjuva hassasiyetiyle yola çıktığı son eylemdi.

Guevara amaçsız bir zaman hatırlıyordu; sonra birlikte Meksika'ya gitmişlerdi. Hilda, adını Hilda Beatriz koydukları kızım orada doğurdu. Siyah gözlü, ciddi bakışlı küçük kız, Guevara'ya asla gerçek bir şeymiş gibi gelmedi. Evliliği de öyle. Birçok erkeğin baba rolüne sıkışıp kaldığı sıralarda, onun haccı yalnızca başlangıçtı, bunu biliyordu. Meksika'da, Küba sürgünü ayaktakımı grubunun lideri Fidel Castro'yla tanıştı. Guevara, tanışmalarının hayatının dönüm noktalarından biri olacağını o zamandan anlamıştı.

Guevara'ya Che adını Kübalılar takmıştı, bu "Hey, dostum" anlamına geliyordu. Hiçbir ordu eğitimi yoktu ve politik gelişimi de azdı; mücadeleci olma ihtimali düşük bulunuyordu. Fidel, ona rütbe önermişti çünkü o bir doktordu. Guevara vücudunu eğitti ve güçlendirdi. Baba olduktan dokuz ay sonra Hilda yı ve kızını çağırttı, onları bir daha

göremeyeceğini düşündüğünden ikisine veda etmek istiyordu. Fidel'le Küba'ya giden on sekiz erkek arasından, Guevara mücadelenin ilk ayında hayatta kalmayı başaran on kişiden biriydi. Kısa sürede yiğitlik ünü kazandı. Kumandanlık rütbesine yükseldi, yirmi yedi yaşındaki Ernesto Guevara, gerilla kumandanlarına verilen en iyi bölgeye atanmıştı.

Diktatör Fulgencio Batista'mn bir uçağa yılan gibi sızıp alçakça Küba'ya kaçmasından bu yana sekiz yıl geçmişti. Batista kaçarken gerillalar Havana'ya gidiyordu, diktatörlüğün büyük yapısı onunla parçalara ayrılmıştı. İnsanların memnuniyeti tarif edilemezdi. Guevara, Havana'ya girdi ve Castro'yla yakında çiçeklerle dolacak bir cipe bindi. Yüz bin erkek ve kadın sokaklarda sıralanmış, onların bu coşkusu Guevara'yı heyecanlandırmıştı. Devrimin yapıldığı o öğleden sonra aklına kazındı. Kimse Guevara'dan daha mutlu olamazdı.

Ölüm onu sarmamıştı daha, Guevara gene yaşamı ve onun getirdiği mutlulukları istedi. Azıcık şansına rağmen, dolu dolu yaşadı. Karizması, büyük sorumlulukları ve gücü vardı. Gittiği her yerde ona eşlik etmek isteyen kadınlar vardı. O, kadınların bu tip ilgisine alışkın değildi ve hiçbir erkek pohpohlanmaya karşı kayıtsız kalamazdı. Guevara güzel bir devrimci sarışına, Aleida March'a âşık oldu. İlişkileri tutku doluydu, Guevara ona şiirler yazardı. Onun ikinci karısı olacaktı. Zaferin ardından gelen günler, aylar hâlâ ona bulanık geliyordu. Batista'mn dalkavukları ve eski rejimin memurlarının yargılandığı devrim mahkemesinin bulunduğu La Çabana Hapishanesi'nde, ordu komutanlığına atandı. Guevara, her gün devrim düşmanlarının hesaplarının görülmesiyle ilgilendi. Gece gündüz idam mangaları ayarlanıyordu. Guevara savaşta insan öldürmüştü ve bu yenilenlerin yargısında bulunmak onun göreviydi. Katiller, ölüler ve La Cabana'daki />f/o*?«lardan önce giden suçlular için bir an bile pişmanlık duymadı. Bu suçluların onlara adalet getirdiğine inanmak zorunda değildi. Libertad o muerte. Patria o muerte. Justicia o muerte. Guevara, her gece, iştahla ve net bir zihinle köşesine dönerdi.

Hilda ona Meksiko City'de katıldığında, Guevara başkasına âşık olduğunu söyledi. Hilda'mn kendisine, savaşta neler olduğunun önemli olmadığını çünkü savaşın bittiğini, onu hâlâ sevdiğini söylediğini hatır-

lıyordu; kadın gece boyunca ağlamıştı. Guevara, Hilda'nın söylediği şu cümleyi hatırladığında bile kalbi buz kesiyor: "Beni öldürseler daha iyi olurdu." Guevara'nın kalbinde Hilda için ayrı bir yer vardı ama onun için ayrılan bir aşk... Hayır, bu yoktu.

Hilda boşanmayı kabul etti, kadının sabrı ve bağlılığı Guevara'mn içini inanılmaz bir pişmanlıkla doldurdu. Aleida ile evlendi ve kalbindeki sıkıntıya bir daha bakmak istemedi. Aleida ona dört çocuk verdi, çocukların her biri haftanın günleri kadar farklıydı. Şimdi yürürken hepsini unutmaya çalışıyordu: Aleida'yı, Hilda'yı ve çocukları. Ailesine duyduğu sevgi sahaya getirilemeyecek kadar kıymetli ve kırılgandı. Onları düşünmeye dayanamıyordu, en azından burada dayanamıyordu, bu sırada, yapacak bunca şey varken. Ve bunca düşman varken savaşılacak.

Patika tamamen karanlığa gömülmüştü. Ay, vadinin yukarısına yükselmişti. Bulutlar açılırken, gece, laciverdin yüzlerce rengine boyandı. Yıldızlar haftalardır ilk kez bugün görünüyordu, işte ay da oradaydı; işte tüm bu ışıklar, yola kocaman gölgeler düşürüyordu. Ağaçların arasından geçen gece fısıldıyordu, uzaklardan tepeden akan nehrin sesi, mükemmel bir tıslama şeklinde yayılıyordu. Guevara yüz metre ilerledi, tekrar durdu, yürüme yolunun yanındaki bir kayaya çömeldi. Göğsü acıdı, ilaç kutusundaki yarım hapı alıp yuttu. Tüfeği kucağında oturup uzaktaki nehrin şarkısını dinledi.

Ay, bulutların ardına saklanırken Guevara vadiye baktı. Nancahuazü gümüş bir tepsi gibi parlıyordu. Çiftlik evi görüş alanındaydı, geniş bir örtüde ufacık bir nokta gibiydi ama bulutlar gene kapanınca, nehir ve vadi boşluğa gömüldü. Karanlık öylesine yoğundu ki Guevara şaşkınlık içinde gözlerini kırpıştırıyordu. Aynı gölgenin Çinko Barınak'a düştüğünü de biliyordu. Burada, Yoldaş Galan topuklarını dinlendiriyordu.

Küçük orospu çocuğu, diye düşündü Guevara. Onu bir hafta bekletmeliyim.

Fakat Galanın yanında bir kadın vardı. Tania. Guevara'nın aklına ilk gelen onu sevmediğiydi, sonra kendine onu düşünme lüksünü bıraktı. İlk defa Berlin'de karşılaşmışlardı, altı sene önce. Tania'nm onu fethetmesi pek muhtemel değildi. Heidi Tamara Vünke, Arjantin'de doğmuştu, Nazi'lerden kaçan Polonya Yahudisi bir anne ve Alman bir solcunun

kızıydı. Savaş boyunca Tania'mn ailesi komünistlere bağlı kalmış, çatışmanın ardından Doğu Almanya'ya dönmüşlerdi. Doğu Berlin'de Tamara çevirmen olarak çalışmış, Guevara burada 1960'da delegasyon ticareti yapınca protokol memuru olmuştu. Haftalar süren akıllara zarar değişim tartışmalarında onun yanında olmuş, birkaç çevirmenin çalışmasını denetlemiş ve diplomasi tarihinden çeviriler yapmıştı. Guevara, çeviri yaparken kadının gözlerini kendisinden alamadığını fark etmişti. Kadın, hep, başkaları konuştuğunda bile Guevara'ya bakıyordu.

Tania'yı bütün olarak güzel bulmuyordu ama kadının vücudu inceydi, kara saçları ve gözleriyle hoş biriydi, neredeyse ordu tavırları sergiliyordu. Yüzü biraz uzun, çenesi zarif, poposu kalkıktı. Dudakları ince, burnu gaga gibiydi. Guevara onun güldüğünü üç gün boyunca görmemişti. Delicesine âşık olarak değil, anlık bir esintiyle sevgili olmuşlardı. Berlin'deki son gece Tania odasına geldiğinde birkaç doküman getirmiş olacaktı. Guevara, bunları aldı, kapının yanında garip bir şekilde duruyorlardı; ona bir kadeh şarap ikram etmek istedi. Kadm nazikçe reddedip "Hazme el amor" dedi.

Kelimeler adamı elektriklemişti. Hayatında hiçbir kadm bu kadar açık ve direkt olmamıştı. Ona, "Emin misin?" diye sormuştu.

Kadm bluzunun düğmelerini açıp, "Oldukça eminim" demişti.

Adam kadını kollarıyla sarıp yerde onunla sevişmişti. Sabah havaalanına gittiklerinde, Guevara'nın uçağı kalkarken kadm ona el sallamıştı. Onu bir daha görmeyi ummuyordu.

Kısa bir süre sonra Tania, Doğu Almanya Balesi için çeviri yapmak üzere Havana'ya geri döndü. Dansçılar Küba'dan ayrılınca Guevara ondan kalmasını istedi. Bu, Doğu Almanya Elçiliği'nde birkaç arkadaş aracılığıyla hâlledildi ve Guevara ona Eğitim Bakanlığı'nda iş buldu.

Guevara, halk içinde ihtiyatlı hareket ediyordu ama dedikoduların farkındaydı. Önemsememek için elinden geleni yaptı ama Aleida aynısını yapmıyordu. Guevara, Tania'yı olabildiğince çok görüyordu; geceleri birlikte San Ristobal'deki hükümet misafirhanesinde geçiriyorlardı. Kadın her zaman onun için oradaydı, her zaman doğrudan konuşuyordu; dinlerken candan, sevişirken tutkulu ve aşkta umutsuzdu. Ona, Aleida ve ailesini asla bırakmayacağını söylediğinde gözyaşları ve

hıçkırıklar içinde bir gece daha geçirmişti. Tania, kalbini kazanacağını söylemişti ama Guevara "Böyle bir şey istemiyorum" demişti.

Guevara, Tania'yı sevmiyordu ama ona olan inancı koşulsuzdu. 1964'te onu Bolivya'da gizli bir operasyona yolladı. Bolivya toplumunun gözüne girmekle görevliydi. Kararlı bir cazibe ve Küba istihbarat servisinden gelen cömert bir maaşla bunu başardı. Tania, Guevara'nın Bolivya'ya gelişi için düzenlemelerde bulunurken, Guevara birden Küba hiyerarşisinden düşecekti.

Castro'yla ve onun kardeşi Raul'la anlaşmazlıklar yaşıyordu; bunlardan bazıları teorikti fakat sorunlar gitgide kişiselleşiyordu. Guevara'nın komünizmi billurlaştı, fikirleri iyice oturdu. Cezayir'de "Sovyetler Birliği'nin, emperyalizmin suç ortağı olduğunu" öne sürerek dünya çapında devrim için hiçbir yardımda bulunmayan Rusları "burjuva komünisti" olarak adlandırması, kırılma noktası oldu. Castro öfkeden deliye döndü. Afrika'dan dönüşte Fidel'in onu havaalanında karşılaması üzerine Guevaıa'nın önü otuz altı saat boyunca kesildi. Guevara, o gece boyunca süren bağırma seanslarım hatırlıyordu. Korumalarından biri, bir iki kez odasına girdiğinde, anne babalarını tartışırken izleyen bir çocuğa benziyordu. Ne Fidel ne de Raul bu uzun gecede söyledikleri şeyleri halka hiç açmadı. Bunlar, Guevara'nın anılarında bugün ihanet, öfke ve kırgınlık uyandırıyordu. Tartışmalarının en acı kısımlarından biri, Raul'un Guevara'ya, kendisinin bir Kübalı değil Arjantinli olduğunu ve Küba devriminin yalnızca bu jefe maximos\ı olabileceğini ve bu liderin de Fidel olduğunu hatırlatmasıydı. Küba halkı için kimin en uygun olduğuna karar vermek, Castro'nun işiydi. Guevara kendini ateşe atmak istiyorsa, diye bağırmıştı Raul, hadi gitsin yapsındı; kendi başına siktirip gitsin veyapsmdı...

Kavga çok saatler sonra sona ermiş, adamların sesleri kısılmış ve bitkin düşmüşlerdi; birbirlerine her zaman olduklarından daha uzaklardı artık. Ertesi gün, Guevara, Castro'ya gizli kalması gereken bir mektup yolladı. Küba hükümetinden istifa ediyordu. İki adam arasında başka bir kırılma noktası da işte buydu, artık tamamen ayrı düşmüşlerdi. Fidel onun mektubunu kabul etti, evine telefon açtı ve bir yer belirlemesini söyledi.

O gün Nisan 1965'ten bir gündü. Küba ordu görev kuvvetleri Kongoda toplanmaya hazırlanıyordu. Burası birkaç uluslararası görevden etkin operasyonların uygulanmaya başladığı yerdi. Guevara burayı rastlantısal ve büyük bir hata olarak görüyordu fakat katılıp operasyonları yönetmeye karar verdi. Guevara orduyu hazırlarken, Castro sırrını sakladı. Savaştan sonraysa, Guevara'nın idam edildiği, sinir sisteminin bozulduğu ve uçak kazası sonucunda öldüğü dedikoduları yayıldı. Radyoda konuşmadı, Küba televizyonlarına çıkmadı, gazetecilerle röportaj yapmadı. Castro sfenks gibi kaldı, yalnızca "Yoldaş Guevara hayatta ve devrim için çalışıyor" demekle yetindi.

Guevara ailesine veda etti ve Kongo'ya gitmek üzere onlardan ayrıldı. Gidişini gizlemek için Küba istihbarat Servisi, onun Dominik Cumhuriyeti'nde, Kolombiya'da ve hatta Vietnam'da olduğu dedikodularını çıkardı.

Kahire ve Darüsselam üzerinden gizli gizli seyahat eden Che Guevara Tanganyika Gölü'nün Kongo kıyısına yanaşan bir bottan 24 Nisan 1965 gecesi indi.

Yolculuğunun ne kadar da kötü yönetildiğini fark etti. Yardıma gittiği isyancıların okuma yazması yoktu, askerî olarak eğitilmemişlerdi ve ellerindeki silahlar kadar kabile büyüleri olan dawaya da bel bağlamışlardı. Her ne kadar kötücül olsa da, kendilerine denk soytarılıkta bir düşmanla, sırtını batıya dayamış diktatör Joseph Kavabu'nun silahlı kuvvetleriyle savaşıyorlardı. Aralarında Maurica Kabila'nın da bulunduğu ayaklanma liderleri, lükse düşkün, üst düzey konuşmalar yapmaya meyillilerdi ve zamanlarının çoğunu Paris ve Kahire'deki konferanslarda geçiriyorlardı. Guevara, Kongo savaşının devrim amaçlı olmadığını, yalnızca ahlaksız ve vahşi bir yüzünün bulunduğunu, bunlardan birinin de Afrika'nın yirminci yüzyıldaki durumunun on bin trajedisinden yalnızca biri olduğunu acı acı anladı.

Tüm sınır Kasımda düştü. Tropik hastalıklara kapılıp moralleri bozulan Kübalıların geri çekilmekten başka çareleri kalmamıştı. Guevara'nın kuvvetleri Sovyet uçakları aracılığıyla Küba'ya dağıtıldı, ancak o Küba Elçiliği'nden Darüsselam'a gitti. Burada yerle bir oldu. Altı hafta boyunca elçiliğin misafir odasının üst katında bulunan küçük bir dairede

Passajes de la Guerra Revolucionaria (CongoJda sekretere kendi hesabını dayatarak bekledi. Kendini hiç bu kadar kötü hissetmemişti; fiziksel olarak bitkindi, yaşama arzusunu kaybetmek üzereydi. Sonra âdeta üzerine yıldırım düştü.

Guevara, Darüsselam'dayken Castro'nun sessizliğini kestiğini öğrendi. Guevara'yı bilgilendirmeden, ulusal televizyona çıkıp Guevara'nın Küba'nın hayretler içinde kalan insanlarına yazdığı istifa mektubunu okudu. Mektup öfkeyle yazılmıştı ve Castro mektubu altı ay boyunca saklamıştı. Castro, Küba halkına Che Guevara'nın ordu rütbesinden ve hatta Küba vatandaşlığından feragat ettiğini söylerken bile ciddiydi. Uç saatlik konuşmada Fidel, Guevara ya övgüler yağdırmış, yalnız istifasının sebebini söylememişti. Guevara'yı böylesine bir soğukkanlılıkla satması, güçlü Raul'u bile şaşırtmıştı. Bir vuruşla, Guevara ülke bulamayan bir adam olmuştu.

Bütün gün boyunca buna inanamadı, Fifo'nun kurnazlığı onu şaşkına çevirmişti. Küçük süit odalardan birine oturup ateşler içinde telgrafı defalarca okuyarak, önce kendine, sonra Castro'ya küfrederek öylece kaldı. Sonunda akıntıya sürüklendiği durumunu kabul etti. Bir ülkeden diğerine geçerken astımı beter oldu, sıtma ve dizanteriye yakalandı. Sağlığı, kaderinin de olduğu gibi, onu zorlayan bir yokuştu sanki.

İlginç bir şekilde Castro, Darüsselam'a ajanlar yolladı, Guevara'yı Havana'ya çağırttı. Guevara reddetti. Bunun yerine birkaç askerle Prag'a uçuş ayarladı. Çek kıyılarında güvenli bir eve götürüldü ve buraya yerleşti. Astımı için tedavi gördü, sağlığı biraz iyileşti ve plan yapmaya koyuldu.

Guevara, Jorge Masetti tarafından yönetilen Arjantin yolcularına devrim bildirisi yollamıştı fakat bu kısa bir süre içinde hüzne dönmüştü, o zaman Guevara kendi kaderinin farklı olduğu kanısına varmıştı. İkinci bir Arjantin yolculuğu için bastırdı ama kimse umursamadı. 1966 Mart'ında Castro başka bir merkez belirledi ve ayaklanma için uygun gördüğü yeri bildirdi: Bolivya.

Castro hevesliydi, Guevara onun çekişmeleriyle kazanılmıştı. Bolivya'da başarılı bir operasyon, Guevara'nın, devrimi Arjantin sınırı-

na taşımasını sağlayacaktı. Castro'nun da bildiği gibi bu, Guevaranın nihai hedefi; ülkesinin özgürlüğüydü. Castro inandırıcıydı.

Guevara, Tania'yı Prag'a davet etti, kadının Bolivya'daki hazırlıkları tekrar gözden geçirilmişti. Kıraç taşraya baharın gelişiyle ilişkilerini tazelediler. Tania onu hâlâ seviyordu, bununla kendisini biraz teselli etmişti. Guevara, onu sevmiyordu, ona bunu söylemişti. O, zeki bir kadındı. O anlardı. Fakat ancak gerçek bir akıl, anlayışla kavrayışı bir tutabilir. Tania, Bolivya'ya kırık bir kalple geri döndü, onun geri geleceği haberini bekleyerek hazırlıklarına devam etti.

Guevara, Küba'ya gitmişti. Rancho Boyeros Havaalam'na gece vakti vardı. Havana'mn dışında izole bir eve saklandı. Aleida ve çocuklar oraya getirilmişti ama birliktelikleri kısa sürdü. Guevara, planlarına çabuk dalmış, onları yalnız bırakmıştı.

Guevara kendine eğitimi, donanmayı ve askerî kuvveti hazırlamak için beş ay müddet verdi. Görev için hazır olduğunu düşünüp ailesine veda etti, Bolivya'nın dolambaçlı yollarına geldi. Yine muazzam planları vardı. 1800'lerde Simon Bolivar ve San Martinin özgürlük savaşlarıyla karşılaştırıldığında, o da daha küçük çaplı bir şey hayal etmiyordu. Şimdi Bolivya gerillalarını hazırlamıştı, Kübalı danışmanları Venezüella ve Kolombiya'daki gerillalar için çalışmaya amadeydi. Guevara, kendi grubu önce Bolivya, sonra Arjantin, Uruguay ve Peru'yu özgürlüğüne kavuştururken, bu kuvvetleri güneye sürmeyi hayal ediyordu. Bu bir fantezi ürünü değildi. Gerilla savaşları üzerine çalışmış, kitaplar yazmıştı. Köylülerden ordu oluşturarak hepsini devrimci yapmış, ülkesini dejenere şehirlerinden ve kapitalizmin kara örtüsünden kurtaran Çin komünist generali Lin Biao'dan büyülenmişti. Mao'nun Çin'de uyguladığı strateji bir milyar insana devrim getirmişti.

Mao Çin'de yapmışsa, Guevara da Latin Amerika'da yapabilirdi.

Onu Nancahuazıı'ya getiren yol işte buydu. Hayat boyu sürecek yolculuk onu, Güney Amerika'nın umutsuz geçitlerindeki kayalıklı vadiye bakan patikada bir kayaya, bu kısa dinlence yerine getirmişti. Guevara nehirden aşağıya baktı, nehri ve dağları seyrederken; kendi hayatının da böyle bir aşağı bir yukarı çıktığını hayal etti hep dolambaçlı, engelli yollara adımlar atmıştı.

Guevara inandı. Askerleri de Guevara'ya inandı.

Bir an için geçmişte her şey olduğunu düşündü; Ünlüydü, güzel evleri, bir ailesi vardı. Hiç pişmanlığı yoktu. Ama planlarını gerçekleştirmesine olanak yaratmadığı ve bir şeyleri mümkün kılmadığı sürece ünün bir anlamı yoktu onun için. Uyuduğu yeri pek az önemserdi. Çocukları onun için çok kıymetliydi ama bu arzusunu bir kenara bırakabileceği kadar değil. Bir erkeğin hayal edebileceği her şeyi de vardı; şimdiyse elinde bir tüfek ve sırtında bir kıyafet kalmıştı yalnızca. Devrim onun tek gerçek aşkıydı; ülkü ve başarı olarak devrim. Belki yalnızca bir serabın peşindeydi. Hayır, bu gerçekti. Guevara, Küba'da devrimin gerçekleştirildiğini görmüştü, bunu tekrar yapabileceğini biliyordu.

Guevara Nancahuazuyu geçti. Vadinin ötesinde, hâlâ ışık huzmeleri vardı. Bunlar Çinko Barınaktan geliyordu, Tania da oradaydı ve sabah Selizar Galân'ı aynı yoldan getirecekti.

Birden bir tıklama sesi taşıdı rüzgâr, bir matara ya da silah şarjörünün kemere çarptığında gelen ses, Guevara derhâl alarma kulak verdi. Kaya parçasına bir gölge gibi, harika bir biçimde oturmuş, patikayı sağına almıştı.

Guevara karanlıkta silahlı bir adamın şeklini seçmişti. Yirmi metre ötede, uzun boylu ve büyük sırt çantalı bir adamdı; yükü onu kamburlaştırmıştı, önündeki patikaya bakıyordu. Adam birden dönmek ister gibi hareket etti, Guevara kayaya yaslanmış, ses çıkarmamıştı; hareket etmediği sürece karanlık gecenin bir parçası olarak kalacağını biliyordu, yürüyen adam onu bir süre fark etmeyecekti.

Patikada dinlenmek bir hataydı, salak bir amatör hatasıydı; Guevara kendine küfretti. Yerini belli etmeden silahını çekemezdi. Birkaç uzun saniye geçti, çantalı adam yokuşu çıkmaya devam etti. Guevara elini kalçasına götürdü. Seyrek nefes alıyordu. Kemerindeki deri kutuyu açtı, parmaklan kalçasının üzerinde duran silahına uzandı. Silahını yavaşça tutup başparmağım tetiğe getirdi. Asker yalnızsa, Guevara onu öldürürdü. Asker geniş bir üniteyle keşfe çıktıysa, Guevara onların arkasından sızmaya çalışırdı, patikadan kaçar, diğerlerini uyarırdı. Ay bulutların ardında kaldığı sürece Guevara'nın kaçma şansı daimdi.

Adamın omzundan baktı, ardından, yokuş aşağısına. Önünde uzanan patikada ne bir hareket ne de bir ses vardı; adamın vadiden yalnız geldiği ortadaydı.

Sonunu getirmenin zamanı gelmişti.

Asker yaklaştı, gözleri hâlâ önündeki patikadaydı, Guevara nefesini işitebiliyordu. Adam dokunma mesafesine girdiğinde, Guevara silahını çekip ayağa kalktı. O an bulutlar açıldı, ay ışığı patikayı aydınlattı, Guevara şimdi bir hayalet gibi görünüyordu.

Adamın yüzü buruştu, geri adım attı, büyülendi. Guevara gerçek bir kayanın insana dönüşmüş hâliydi şimdi.

Karanlıkta, Guevara askerin yüzünü görebiliyordu; ağzı açık, gözleri şaşkınlıktan bembeyazdı. Endişeli bir homurtuyla elini belindeki silaha uzattı fakat yeterince zamanı yoktu. Asker, Guevara'nm silahının horozunu çektiğini işitti, silahın yüzüne hedef alındığını gördü.

"Kahretsin" dedi adam, korkudan ziyade bir utançla.

Ay ışığında Guevara'nın gülümseyişi ayırt edilebiliyordu. Adam yalandan üzüntülü, başım sallıyordu.

Guevara silahını beline koydu, eliyle adamın omzunu tuttu.

"Gel, Joaquin" dedi Guevara, "Birlikte yürüyeceğiz."

6

Arturo ve Tuma ile Kamp Il'ye ilk varanın Tania olması kimseyi şaşırtmadı. Çiftlik evinin yukarısındaki steplerden, Marcos üçünün dağa tırmandığını, buluttan çıkıp ormanda kaybolduklarını görebiliyordu. Gözlem nöbetindeki Marcos Pombo'yu uyardı, Pombo o sırada tırnaklarıyla meşguldü.

"Chiquita geliyor" dedi Marcos. "İyisi mi git de patrona haber ver."

Tania, kampa kıpkırmızı bir suratla geldi, saçı terden sırılsıklamdı, Galan ve takipçilerinden en az kırk beş dakika öndeydi.

"Merhaba, Pombo" dedi kadm ona yaklaşırken. Onu Avrupa'dan ve Küba'dan tanırdı, önce Guevara'nın güvenlik görevlilerinden biri, sonra Çekoslovakya ve La Paz'da bir ajan olarak.

"Savaşa hoş geldin" dedi Pombo.

"İyi görünüyorsun" dedi Tania. Bu en hüzünlü övgülerden biriydi. Pombo'nun ve diğerlerinin onun hakkında ne düşündüğünün farkındaydı.

"Seni Coma.ndan.teye. götüreyim." Pombo elini salladı, önden gitmesini işaret erti ve şimdi Tania, çayın yukarısındaki kampın Guevara'nın hamağını kurduğu bölümündeydi. Yürürlerken Pombo onu istemeksizin süzdü. Tania'nın üzerinde hâkî bir ceket ve gömlek, zeytin yeşili pantolon ve asker botu vardı. Camlan koyu renk, çerçevesi kaplumbağa kabuğundan yapılma bir güneş gözlüğü takmıştı; görünüşü yararcılıktan ziyade şık duruyordu.

Tania, özellikle mutlu olduğunu göstermemek için elinden geleni yapıyordu ama kalbi içinde çekiç gibi atıyordu. "O nasıl?" diye sordu.

"Her zamanki gibi."

Sesinde bir çeşit okullu kız tonu vardı, sorduğu sorudan derhâl pişman oldu. Yapraklı yolu geçerlerken, güneş gözlüklerini çıkarıp çantasına koydu.

Guevara'nın alanına gelince hamağında yattığını gördü, defterine bir şeyler yazıyordu. Kadın yaklaşırken, ayaklarını yere basıp not defterini kenara attı. Pombo meydana geldiklerinde derhâl uzaklaştı.

Tania gülümsüyordu, Guevara ona yaklaştı. Yalnız olduklarından emin olduktan sonra birbirlerine sarıldılar. Kadın onu sararken barut, ter ve tütün kokusu aldı. Şimdi, olduğundan daha zayıftı, elleri pisti. Guevara'ya göreyse, sevgilisi daha yaşlı ve endişeden bitkin hâldeydi.

"Seni gördüğüme sevindim" dedi adam. Tania onun boynunu ve yanağını öptü; dudaklarını onunkilere bastırdı fakat adam yüzünü çevirdi. Kadın yanağından bir kez daha öptü.

Kadın bir şey söylemesini bekledi; onu özlediğini, buraya güven içinde geldiğine sevindiğini, güzel olduğunu söylemesini bekledi... Guevara hiçbir şey söylemedi. Bir an daha sarılı kaldılar, Tania onu sıkıca sarmıştı ama Guevara geri çekildi. Yüzü değişmişti, yüzlerce kelimeden fazlasını söylüyordu bakışları, Tania kalbine bir iğne batmış gibi hissetti. Onun çekingenliğini anlıyordu; acı duyarak ve şaşkınlıkla buna itaat etti.

"iyi misin?" diye sordu Guevara.

Tania yutkunup cevapladı. "Elbette" dedi, dümdüz. Ona ağaçlar bile inanmadı.

Guevara'nın endişeleri hakikiydi fakat Tania'nın davranışları onun kavrayışının çok ötesindeydi. Onunla götürülmüştü, onu gördüğünden beri yalnızca onunlaydı ama Tania'nın gerçek duygulan bunlarla alakasızdı. Belki de tarif edilemez bir ilişkileri vardı. Belki ne hissettiğini bilmiyordu kadın; belki bu oyunda çok zamandır vardı, başkaları gibi davranalı çok olmuştu, duygulan varmış gibi rol yapıyor olabilirdi ve şimdi kim olduğunu veya ne hissettiğini bilmiyordu.

Boğazı yandı, bir an için avazı çıktığı kadar bağırmak istedi. Kafasındaki düşünceleri adamın duymamasına şaşıyordu, buna inanmıyordu.

"Beni gördüğüne şaşırdın mı?" diye sordu kadın.

"Hayır" dedi adam. "Havana, Galân'ın geleceğini söylediğinde, senin de geleceğini düşünmüştüm."

Kadın hiçbir şey demedi ama ona bakmaya devam etti, adam bakışlarını başka yöne çevrene dek de onun gözlerinin içine baktı. Guevara kamp ateşinin yanındaki ahşap bir kulübeyi işaret etti, burada sivrisinekleri kaçıracak kadar kül bırakılmıştı.

“Hadi, benim ofisime gidelim.”

Guevara’nın önündeki kadının; hayal edebileceğinden çok daha yetenekli, şüphelendiğinden çok daha deneyimli, daha tehlikeli ve bütün Bolivya ordusundan çok daha ölümcül olabileceğini bilemezdi. Kadın oturdu.

Guevara’ya göre Tania kırılgandı, neredeyse daha çocuktu.

“Yapacağımız işlerimiz var hâlâ.”

“Biliyorum” dedi kadın.

“Önemli işler başardın. Seninle gurur duyuyorum.”

Kadın onu azarlamak istedi ama bu arzusunu derhâl bastırdı. Adamın anlamayacağını düşündü kadın, o ancak patronluk taslardı.

“Onun hakkında ne düşünüyorsun?” diye sordu Guevara.

Tania gözlerini kırptı, sonra sordu, “Galân’ı mı kast ediyorsun?”

“Evet.”

Bir an duraksadı, nefesini tutup ihtiyatlı konuştuğunu göstermeye çalıştı.

“Geçen sene Havana’da konuşmuştum onunla” dedi Guevara. “Benim zaten bir fikrim var.”

Bunun bir test olduğunu anladı kadın ve dürüstçe söze girdi: “Budalanın teki. Hem yalancı ve hem de dangalak; bu iki özellik bir arada nadir bulunur.”

Sözleri adam üzerinde canlandırıcı bir etki yaptı. Guevara geri yaslandı ve ellerini çırptı. “Bana lanet gerçeği söyleyebilecek birinin olmasından mutluyum.”

Tania, çantasına uzanıp bir zarf çıkardı. “Bunlar Leche'den mesajlar” dedi kadın.

Leche yani süt, Castro’nun kod adıydı. Tania bunun sebebini ve diğer sebepleri de biliyordu. Ama haberdar değil gibi davranıyordu. Zarfı Guevara’ya uzattı ve açıp okuyuşunu izledi. Mesajların içeriğini çoktan biliyordu; ona radyo dalgalarıyla yollanmıştı ve bunları üç gece önce kodlamıştı, Galan ile La Paz’dan ayrılmadan önce.

Guevara okurken kadın onu dikkatle izledi. Adam onu her zaman denemişti, böyle hissediyordu. Ve kadın da onu test etmişti, belki o da

biliyordu bunu. Sevişirlerken bile denemişti adamı kadın. Bu kanıtlar adamın onu alçak gördüğüne, ona acıdığına işaret ediyordu. Bu anlayış, içinde bulunduğu dramdaki rolüydü.

Guevara onun yetenekli olduğunu düşünüyordu ama onu çılgın buluyordu. Onu anladığını zannediyor, sebeplerini kavradığını sanıyordu, aslında görmek istediği şeye inanıyordu.

Guevara sayfaları çevirirken, Prag'daki ve güvenli evdeki gecelerini düşündü. Pombo ona ne Çeklerin ne de Rusların Guevara'nın yerini bilmediğini söylemişti. Pombo'ya kendisinin daha farklı duyduğunu söylememişti. Biliyordu, çünkü Çekler biliyordu, Ruslar biliyordu; dava memuru ona Guevara'nın saklandığım söylemişti. Kadın onun altı haftadır korumlarda yaşadığını biliyordu.

Guevara La Paz'da Tania'yla iletişim kurunca, onu Çekoslovakya'ya yolladı. Kadın orada mutluydu, Guevara'yla olmaktan mutluydu, onun yatağında olmaktan mutluydu. Guevara biliyordu, diye düşünüyordu Tania'nın başka adamlarla da birlikte olduğunu biliyordu.

Adam, kadını Camagüey'deki eğitim üssüne gönderince, kendisine teklif edilen rahatı burada buldu. Gene de Prag'daki o harika aydan, o yağmur ayından sonra, Guevara onu istedi ve birbirlerine olan bağlılıkları hakiki ve karşılıklı hâle geldi. Kadın onun planlarını dinledi, adam kadının çocukluğunu ve hayallerini dinledi. Bir kadın kendini saklayan ve izole eden bir erkeği ne kadar tanıyabilirse, o da Che Guevara'yı o kadar tanıyordu.

Fakat adam kadını aslında hiç tanımıyordu. Kadın daha uzak, daha kopuk ve Guevara'dan daha çok kendine bağımlı bir dünyanın insanıydı. Kadının aslında nasıl biri olduğunu görememesi, dürüst bir adamın işleyeceği türden bir kusurdu. Belki de, yalnızca, bir kadım tanıdığım zanneden bir erkeğin düştüğü bir hataydı.

Guevara, Tania'yı nasıl görmek istiyorsa ancak öyle görebiliyordu. İlk seviştikleri yerden bin kilometre uzakta, Tania başını eğip gözyaşlarına boğuldu. Adam kadının gözlerini silip onu öptü.

"Şşşşşş, querida. Şşşşşş" dedi.

Guevara, Tania'mn kendisi için değil, adam için ağladığını bilemezdi.

Genel sekreterin ziyareti üzerine bir domuz öldürülüp kesildi. Loro, Çinko Barınaktan chicha ile döndü, her şey için geç kalmıştı fakat yoldaşlar doymuş ve mutluydular, gayretleri üzerine onlara saludo ve sütlü likör vermişlerdi. Şerefe kadehlerini kaldırdıklarında, Bolivyalılar yere birkaç damla chicha serpmeye meraklı görünüyorlardı. Yeryüzü tanrıçası, Pachamama için ayrılan geleneksel miktar buydu. Bunu olabildiğince sinsi yapıyorlardı ki Kübalıların dikkatini çekmemelilerdi, yoksa dalga geçerlerdi. Eusebio ve Chingolo bardaklarındakileri yere boca ederken birbirlerine baktılar. Hiçbir hakiki Bolivyalı, chicha içerken cha'lla önermezdi, böylece uzun bir hayat ve ürün verimliliğini garanti altına aldıklarını bilirlerdi. Kübalıları siktir et, diye düşündü Eusebio, bilmedikleri şey muhtemelen kıçlarım kurtaracaktı.

Marcos kampa girdi ve dağın öbür yanından pişmiş domuz kokusunun geldiğini söyledi. Yoldaş Galanın hâlâ patikada olduğunu bildirmek için yollanmıştı ve kızarmış domuzu gördükten sonra, diğer adamlarla chicha içmekten çok mutlu olmuştu. Partinin karanlık söktükten hemen sonra gelmesi bekleniyordu. Mesajı ilettiği sırada Guevara, Joaquin veTania ateşin etrafında oturuyordu. Guevara başım salladı, Marcos gözden uzaklaşırken, Joaquin kömürlere tükürdü. "Kahretsin. Galan yavaş, tembel herifin teki."

Tania bunu onayladı ve hiçbir şey demedi. Guevara ayağa kalkıp gerinirken "Ben yalnızca bu işi bitirip kurtulmak istiyorum" dedi.

Karanlık olmuştu, Camba ateşin ışığına girince ateş tekrar canlandı. Onunla birlikte kısa boylu, kurnaz görünüşlü bir adam vardı; adam ceketle flanel spor ayakkabılar giymişti. Onlara tam olarak güvenilmediğinden, Galan kampın etrafından kasten birkaç tur atarak gelmişti. Guevara, Galanın sokak ayakkabılarının sürtülmekten aşındığını fark etti. Çiftlik evinden buraya gelmek tam bir maceraydı.

Guevara iki adam ateşe yaklaşırken ayağa kalkmadı. Camba söze girdi: "Comandante, size Yoldaş Galan'ı, Bolivya Partisi'nin genel sekreterini tanıtayım."

İki adam da tokalaşmak üzere ellerini uzatmadı. Guevara başım salladı. "Yoldaş, konuşmak için şans bulmamıza sevindim. Yemek yedin mi?"

Böylece hoş sözler, öyle denebilirse, birden buharlaştı.

"Aç değilim." Galan ın sesi o kadar yumuşak çıktı ki duyan kadın tınısını derhâl ayırt ederdi. "Sizinle özel konuşmak isterim, Doktor Guevara."

Guevara başını salladı ve Camba karanlığa doğru ilerledi. Galan ateşin karşısında gezindi. Guevara'nın, Joaquin'in ve Tania'nın önünde gölgeler oluşturdu.

"Tania bizim arkadaşımızdır, Joaquin ise komutada benden sonra İkincidir. Bana söyleyeceğiniz her şeyi onlara da söyleyebilirsiniz" dedi Guevara. Diğerlerinin de sohbete tanık olmasını istiyordu.

"Burada ne işin var?" diye sordu Galan.

Guevara elini sakalına götürdü. "Geçen ay Havana'daydın. Burada ne yapacağımızı sana söylemediler mi?"

"Bu yetki pusu kurman için verilmedi sana."

"İzin vermek?" Joaquin çıldırdı.

Guevara gözlerini kırpıştırdı, Joaquin bir yer bulup oturdu ve sustu. Galan devam etti, kelimeleri birbiri üzerine düşüyordu.

"Nancahuazü yalnızca sahne dekoru olarak kullanılacaktı. Arjantin'deki operasyonlar için yalnızca bir sahne."

"Arjantin operasyonunu gerçekleştirmek için doğru zaman daha gelmedi."

"Sana Bolivya için zamanın uygun olduğunu düşündüren ne?" diye ateşli bir biçimde sordu Galan. Tania'nm sohbeti not aldığım gördü ve tadı daha da kaçtı.

"Evet, birkaç sebep var" diye başladı Guevara. "Haiti hariç, burası küredeki en fakir ülke. Bolivya okuma yazma oranı ve hayat beklentisi en düşük, bebek ölümlerinin en çok olduğu yer..."

Galan sözünü kesti. "Ordudan ne haber?"

"Kıçlarını daha yeni tekmeledik. Palyaçolar."

"Şanslıydın. Burada yüz kere de kazansan, önemi yok. İnsanlar, campesinoha, işçiler; hiçbiri devrim için hazır değil. Politik açıdan da orduları bakımından da hazır değiller. Fidel'e şöyle dedim..."

Joaquin ayaklandı. "Altı ay öne Fidel'e operasyonlarımızı destekleyeceğini söylemiştin. Silah ve asker vaat ettin. Bu yüzden buradayız." Galân'ın yanma gitti. Galanın hâlâ oturuyor olması Guevara'yı şaşırttı. Küçük adamın gözleri ateşte parlıyordu.

“Arjantin operasyonu için” dedi Galan.

“Bu hiçbir zaman Arjantin’le alakalı olmadı” dedi Guevara, kalemle onu dürterek.

Galan aslında çok hikâye anlatmıştı. Castro’ya Bolivya’daki operasyonu destekleyeceğini, sonra Moskova’ya ve partisinin üyelerine desteklemeyeceğini söylemişti. Hakiki bir yalancıydı, belki de yalnızca hakikati söyleme yeteneği bulunmayan bir adamdı.

“Parti tekrar gözden geçirdi’’ dedi Galan. “Silahlı çatışma için uygun zaman değil.”

“Ne zaman doğru olacak, yoldaş?” Joaquin tükürdü. “Hiç bebek kalmayınca mı? Kuzey Amerikalılar, sokak lambalarımızı kontrol ettiğinde mi? Kıçını kaldırman ne kadar zaman alacak?”

Guevara elini kaldırdı. Joaquin gene oturdu, başını sallıyordu. Tania, Galân’ın ateşle aydınlanan yüzüne baktı. Arkasına yaslanmış, elleri birbirine kenetlenmişti.

Guevara sordu. “Son seçimlere katıldınız, Yoldaş Galan. Bolivya Partisi’nden aday çıktı mı?”

“Çıkardık” dedi Galan.

“Buraya bize artık bir demokrat olduğunuzu söylemeye mi geldin?”

“Ben gerçekçiyim. Otuz maceracı Kübalı getirerek devrim yapamayız.”

“Bolivyalılar bize hizmet ediyor” dedi Guevara.

“Onlar Maoist. Dönekler...”

“Inti ve Coco Bolivya Partisi üyeleridir.”

“Artık değil. Kovuldular. Bu savaşa devam ederseniz, Bolivya Partisi’nin kontrolü altına girmek zorundasınız, bunu bildirmeye geldim buraya.”

“Senin kontrolüne mi?” diye sordu Guevara sakince.

“Bolivya Komünist Partisi Genel Sekreteri’nin.”

“Ordu deneyiminiz yok.”

“Sen de Bolivyalı değilsin, insanlar devrimin bir yabancı tarafından yapıldığını öğrenince sırtlarını döner ve desteği keserler. Başarılı olamazsınız çünkü savaş Bolivyalılar tarafından değil Küba tacirlerince veriliyor. Bu bizim devrimimiz, sizin değil.”

"Kamp ateşinin etrafında oturan iki adamız. Lanet olası hiçbir yerin ortasında. Erkek gibi konuşalım."

"Pekâlâ. Buraya gelerek işin içine ettin. Düşman çok güçlü. CIA zaten Camiride. Yakında ABD ordusu da gelir. Burası, Nancahuazu, ölüm kapanı. Arazi zorlu. Yerleşmiş pek az insan var. Burada öleceksin."

Joaquin'in öfkeden yüzü kızardı. Tania birkaç not aldı ve Galanın kıçına kurşun kalemini sokası geldi. Yalnızca Guevara duygularına hâkim olabiliyordu.

"Sen yumuşak başlısın, Galan" dedi. "Sen burjuva oldun. Bu arazi bizi zorlarsa, düşmanı daha da zorlar. Daha şimdiden yolda her karşılaşmamızda Bolivya ordusu altına yaptı." Guevara ayağa kalktı ve hepsine kaş göz yaptı. "Oyunda olmanıza izin verirsem Genel Sekreter Bey, hazırlandığımız her şey, kazandığımız her şey bir kalp atışıyla hiç olacak. Siz devrimci değilsiniz. Partinin getir götür elemanısınız."

"Ben genel sekreterim. Ben kontrolden sorumluyum, yoksa Bolivya Komünist Partisi seni desteklemez. Bu da son sözümdür."

Guevara çubukla ateşi karıştırdı. "Yolculuğunun boşa gitmesine üzüldüm" dedi.

Joaquin ayağa kalktı, Tania da. Galan ın yüzü çakal gibiydi.

"Adamları göstermenizi istiyorum."

"Neden?" diye sorgu Guevara.

"Bolivyalı yoldaşlardan af dilemeye geldim, silahlarını bırakıp benimle La Paz'a dönerlerse..."

"Sen kimin yanındasın, lanet olası?" diye sordu Joaquin.

"Kendi yanımdayım ve de Bolivyalı halkın yanında."

Guevara sakince, "Joaquin adamları göster."

Birkaç dakika içinde adamlar toplandı, yirmi yedi kişi vardı, birkaçı Çinko Barınakta ve diğerleri çeşitli alanlarda nöbetteydi. Tania' ya göre Galan Panteonun önündeki küçük bir köpek gibiydi.

"Yoldaşlar" dedi Galan, "Parti, bu işe katılanları hatalı buluyor. Silahlı çatışmayı, silahlarını bırakıp benimle La Paz'a dönecek herkesten af diliyorum."

Kimse konuşmadı, kıpırdamadı. Ateşten çıtırtılar çıktı.

Guevara yanında duruyordu. “Onu duydunuz” dedi. “Oyun bitti. Bittik. Kübalılar, Bolivyalılar, gerçek bir yatakta uyumak isteyenler eşyasını toplasın ve evine gitsin.”

“Evine dön pislik. Ben daha yeni buraya geldim” dedi Pombo.

Onaylama sesleri geldi.

“Yoldaş Galan çabalarımızın boşuna olduğu görüşünde” dedi Guevara. “Belki haklıdır. Belki Bolivya’da her şey yeterince kötü değildir. Belki Barrientos ve gangsterleri adalet ve mantığı kutlayacaktır. Belki emperyalistler toplanıp Wall Street’e geri dönüyordun”

“Hey, belki Pombo burnunu karıştırmayı bırakır” dedi Joaquin.

Kahkahalar yükseldi. _____ ____ –._____ _____

I' “Her zaman mucize umuduyla yaşayabiliriz” dedi Guevara. GözFleri, önündeki askerlerini taradı. “Ben devrimciyim. Devrimcilerin/ görevi, en yüksek erkeklerin görevi, devrim yapmaktır. Burada kur-' duğumuz şey bütün Latin Amerika’ya yayılacak. Binlerce Vietnamlı düşmanımızı çevreleyebiliriz. İşte, bu iş böyle başlayacak. Burada, bu vadide. Bu gece. Bu kamptaki ateşlerden, tüm dünyaya yayılacak , ateşimiz. _____ _____ _ ____ _____

Tania, onu duyabilen herkes gibi donakalmış ve büyülenmişti.

“Evine gitmek ve efendisinin sofrasına oturmak isteyen herkes gitmekte özgürdür. Barrientos’un kıçını tekmelemek isteyen varsa benimle kalabilir.”

Biri bağırdı, ardından güldüler ve birbirlerinin sırtlarına vurdular.

Galan gıcık oldu. “Hata ediyorsun” dedi. “Kahramanlar gibi öleceksin. Ama hepiniz öleceksiniz.”

“Camba, lütfen iyi yoldaşımızı gerçek dünyaya kadar uğurla” dedi Guevara. Camba ve bir düzine erkek öne geldi.

Galan, Guevara’ya döndü. “Şans dilerim.”

“Hayır, dileme.”

Galan, Guevara’nın gözlerine uzun süre bakamadı. Sırtını döndü ve Camba’yı izleyerek geceye karıştı. Joaquin onları izlerken iğrenmiş gibi burnunu kırıştırmıştı. Yorgun görünüyordu.

“Başımızı derde sokacak” dedi Joaquin. “Pislik herif.”

"Evet, deneyecektir. Öncü müfreze güneş doğarken yolda olmalı. Kampa çıkan tüm patikalar yok edilsin. Herkes bütün kişisel eşyalarını saklasın."

Joaquin emri yerine getirmek için ilerledi. Guevara ve Tania ateşin önünde bekledi. Karanlık onları da sarmıştı, ateş büyük odadaki tek ışık kaynağıydı.

"Ben ne yapmalıyım?" diye sordu Tania.

"Sen şehirle olan tek bağlantımız olacaksın. Seni burada bulundurup riske atamayız. Galanla La Paz'a dön. Sana emirler verecektir."

"Galan sence bilgi verir mi?"

"Ne yapar bilmiyorum." Tania, Guevara'nın ifadesini sert buldu. "Havana'yla iletişimini koparma. Fakat onu bir daha buraya getirme. Sebep ne olursa olsun. Sana ihtiyacımız olunca, Leche'yle bağlantıya geçeriz."

Guevara kadının yanağını öptü. Bu sevgililerin yaptığı bir şeydi ama elleri buz gibiydi. Birkaç dakika sessizce durup kadının gözlerinin içine baktı. Belki de kelimeleri onu terk etmişti.

Guevara'nın ateşten uzaklaşmasını izledi Tania. Gece ilerlerken Tania, dünyanın köşesinden boşluğa atlayan bir adamı izler gibi hissetti.

7

Damiri kentinin serveti ham petrol fiyatlarına göre yükselip alçalıyordu. Bu servet son zamanlarda düşüşteydi fakat Smith için Avenida Boh'var ve Calle Comercio'nun köşesinde, markete yakın bir dükkân tutmak zor olmamıştı. Smith dükkân sahibine bu binanın ulusal şirketler birliği için çalışan bir takım jeoloji uzmanı tarafından kullanılacağını söylemişti. Bu örtü yeterince uygundu ve birkaç aracın gidip gelmesinin, güneşte yanmış gringoVum olmadık saatlerde etrafta dolaşmalarının doğal karşılanmasını sağlıyordu.

Camiri'nin sondaj kule ve rafineleri, jaguarların ve beyaz kuyruklu geyiklerin dolandığı kurak, konuk sevmez Chaco'ya sıçradı. Kültürle, toplumla veya iklimle kurtarılamayan bu yer Camiri'nin bir sonraki operasyon üssü alan Nancahuazu ya yakındı.

Binanın ikinci katında, Hoyle ordunun portatif yataklarını ve radyo için merdivenlerin yanma bir gardırop kuruyordu. Zemin kattaki ön kapıya açılan odalara ofis havası verilmişti, içeride bir sıra daktilo ve telefon vardı. Ofisin arkasının perdeyle kaplı daha geniş bir odasında saha sıraları, dosyalan ve silahları saklıydı. Hoyle'un sırasının yanında kötü görünümlü bir koltuk ve ancak ara sıra çalışan elektrikli kahve makinesi vardı, ikisi de Plaza 15'de Abril'de basılmış bir genelevden gelmişti.

Bu bina tarif edilmesi zor bir binaydı. Ön camlara el yazısıyla yazılan TOPOGRAFOS DE PETROLEUM, SA kartı seloteyple yapıştırılmıştı. Giriş kapısında CERRADO yazıyordu. Hoyle, Smith ve Charlie olabildiğince arka kapıyı kullanıyordu. Hoyle bir sokak çocuğuna tankerlerden sıçrattığı yağları camlardan kapılardan silsin diye, haftada bir, üç Bolivyano veriyordu.

Bu gece Hoyle ve Charlie Lagunillas'ta yaptıkları uzun keşif yolculuğundan sonra geç saatlerde döndüler. Hoyle, Charlie'ye bu gece izin

vermişti ve Charlie mutlulukla Hotel Boyuibe'de kalan kuzenlerine gideceğini söyleyince şaşırmış ve kıskanmıştı Hoyle. Arka kapının kilidini açtı, sırt çantasını sıranın önüne koydu ve bitkin hâlde koltuğa yığıldı. Botlarını çıkarmadığını fark etmesi bir saatini aldı.

Hoyle, acı içinde kalktı, başı zonkluyordu. Buz kutusunu açtı, Postosino birasını açmak için kilise anahtarı kullandı. Birkaç yudum aldı, baloncuklar boğazının hoşuna gitmedi. Soğuk tenekeyi başına tutup odadan çıktı.

Masasındaki mukavva borunun içinde haritalar, yüksek kalite topografya haritaları vardı. Bunlar Savunma Harita Birimi tarafından hazırlanmıştı. Birkaç tanesini alıp odanın ortasında bulunan büyük masaya açtı. Bunlar özel ordu fotomozaikleriydi, bir kilometrelik grid karelerle işaretlenmiş, jeo-kutupsal kuzeyle mükemmel bir şekilde aynı hizaya getirilmiş, Amerikan keşif jetlerinden çekilen fotoğraflar Suitland, Maryland'daki grafik stüdyolarında basılarak Mercator projeksiyonları elde edilmişti. 1:25,000'lik ölçekle çizilen haritalar ağır silah bombardımanları, hava vuruşları ve büyük ordu kampanya haritası çıkarma için uygundu. Hoyle'un bildiği kadarıyla, bu haritalar daha Bolivya ordusunun eline geçmemişti, zaten Bolivya ordusu ne plan yapar, ne bomba ne de mermi arardı; yakın bir zamanda mücadele edeceği de yoktu.

Birasını yudumlayan Hoyle, Santa Cruz'un güney kesimini kapsayan bir düzine alan haritasını birbirine yapıştırdı. Senor Lempira'nın ofisindeki harita gibi, Hoyle'un haritasında da takma isimli yerler vardı, alanların çoğu bu yerlerin isimleriyle işaretlenmemişti. Tabakalanmış kâğıtlarda dağlar, kanyonlar, nehirler ve kasabalar oldukları yerdeydi ama isimleri yazılmamıştı: Orman, kıyı şeridi, nehir, akıntı isimleri dildeki kelimelerle isimlendirilmemişti. Yalnızca tepeler isimlendirilmişti, her tepenin bir numarası vardı. Mesela, Tepe 826, Tepe 792 gibi.

Hoyle yarattığı şeyi duvara raptiyeyle tutuşturdu ve bakmak için geri çekildi. Nancahuazü akıntısının kuzeyden merkeze gittiğini izleyebiliyordu. Rio Grande'yle buluştuğu yerde, nehirler bir çocuğun çizgileriyle çekilmiş bir Y harfine benziyor. Rio Grande'nin belli başlı kolları -Masacuri, Hondo ve Frias- üst soldan katılıyordu. Boşalma havzası yaklaşık elli bin kilometre kareydi ve doğuya Camiri, Santa Cruz ana yoluna

ve Yacuiba Demiryoluna bağlanıyordu. Ana yol ve demiryolu ülkenin doğusundaki tek kuzey-güney istikametli ulaşım yollarıydı. Güneyden ve kuzeyden üç yüz kilometre, doğu ve batıdan iki yüz kilometre ileride kalan alanlar tamamen vahşi doğaydı. Vadiden Nancahuazuya, Frias'a veya Masacuri'ye bağlanan ne bir yol ne de bir köprü vardı. İki bin beş yüz kilometre karelik arazide gerillalar üs kurmuştu, belki de "üsler" demek daha doğruydu. Yerlerini belirlemek için gerilla olması gerektiğini biliyordu Hoyle. Vahşi doğada operasyon yapmışlığı vardı, neler gerekir bilirdi. Sahada, iyi adam da kötü adam da aynı şeylere muhtaçtı ve aynı şeyleri isterdi. Nancahuazu nun dışında bir yerlerde karşı taraf yaşıyor, nefes alıyor ve uyuyordu. Zulaları yerleştirmiş, cephaneyi, yemekleri ve tıbbi malzemeleri yüklenmişti. Son olarak önemli yerlerinden birinde radyo vardı. Pilav pişirir, avlanabildiğini yer, tuvalete çıkar, kıyafetini yıkar ve silahını temizlerdi. Belki evden yollanan mektupları okurdu ya da bir yerlerdeki birilerine rapor yollardı.

Hoyle bir bira daha açtı ve homurdandı. Tamam, gerzek herif. Haritaya öylesine ok atmadın. Bunu planladın. Neredesin?

İlk haritasını çıkardığı alanda çifte tuzak vardı. Alanı inceledikten sonra iki şey fark etti. İlk tuzak mükemmellikten çok uzaktı; çalılık ve kayalıkların kenarında zor gizlenmişti. Bu yer seçilmişse, kötü seçilmişti. Müteakip tuzak, tepki kuvvetiyle kusursuz düzenlenmişti. İlk kamyon tuzağa şans eseri düşmüştü. İkinci çatışma, Yüzbaşı Buranın tuzağı, oldukça dikkatliydi. Gerilla komutanı kalıp beklemeyi seçti ve insafsız bir soğukkanlılıkla ikinci atağa çıktı.

Hoyle, üssü yakın olduğu sürece hiçbir yetenekli gerillanın düşmanı savaşa çekmeyeceğini biliyordu. Hoyle keçeli bir kalem aldı ve tuzak mahalline yakın olan her yeri yuvarlak içine aldı. Yarıçapı hızla yürünürse iki günlük mesafeydi, yaklaşık elli kilometre. Gerilla üssünün bu çember içinde olması muhtemel değildi.

Us alanının bu ilk kontağa yakın olmadığını farz ederse, gene aynı gerekler yerine getirilmek zorundaydı: Su ve yemek, gizlenme yeri. Bu da, özel olarak şu anlama geliyordu: Gerillaların ana üssü bir nehre yakındı ve dağlık bir araziye saklanmıştı, ağaçlıklı bir alana. Tek kampları vardı veya birkaç yakın kampları daha olabilirdi. Lojistik desteğe ihtiyaç du-

rumunda gerilla kamplarının yarım günlük mesafede olması gerekirdi. Bu olmadan hiçbir gerilla ünitesi kendini devam ettiremezdi.

Kuzeyde, Samaipata'nın aşağısında kalan Rio Grande Vadisi'nin alçak köşeleri hem liman hem de yola çıkıyordu. Doğuda, Santa Cruz ana yolu ve Pirirenda Gölü arasında kalan Capinirini Dağlan gizli kalmanın gereklerini karşılayabiliyordu, su ve iletişim ağını da. Batıda, La Higuera etrafındaki kırsal kesim ve kanyonlar özellikle iyi değildi ama yeterdi. Güneydeyse, Nancahuazü'nun kaynağı bir hâzineydi. Birkaç tane daha uygun yer vardı, hepsi bu ortadaki imkânlar dâhilinde etrafa saçılmıştı.

Bu çalışkanlığı gerillaların muhtemel üs yerlerini birkaç bin kilometrekareden birkaç yüz kilometrekareciğe düşürmüştü. Geri kalan Bolivya ordusunu kordon altına almak ve bu küçülmüş alanı süpürmek için yeterince kuvvete sahipti. Düşman saklanmıştı ve Bolivya'nın aşılması zor arazilerinden ve kuvvetlerinden güvenli bir yere taşınmıştı.

Düşüncelere dalan Hoyle dışarıdan esen sert rüzgârı hissedene dek yağmur yağdığını duymadı bile. Dışarıda, yağmur çatıyı dövüyor, hoş bir ses çıkarıyordu. Smith kapıyı tekmeledi, kapı kapandı, üzerindeki ponchoyu silkti.

"Allah kahretsin bu yeri" dedi. Ponchoyu sandalyenin arkasına attı, gömleğinin içinden bir dosya çıkardı ve masaya koydu.

Hoyle onun gözlüklerinden yağmur damlalarını silmesini izledi. Smith'in gözleri gözlüklerini geri takana dek küçücük ve kızarmış görünüyordu.

"Bira ister misin?" diye sordu Hoyle.

"Burbon istiyorum" dedi Smith. Sırasına yürüdü, teklifsiz orta çekmeceyi açtı ve bir şişe Jim Beam çıkardı. Aralarında garip ve rahatsızlık verici bir uzaklık oluştu; arkadaşlıktan değil operasyondan ötürü birlikte çalışıyorlardı. Smith ve Hoyle ayrı olduklarında daha iyi anlaşırlardı. Gene de Smith bu gece yanında birileri olduğu için hâlinden memnundu; Sucre'ye yalnız gitmişti bütün gün.

Hoyle Smith'in iki viski bardağının yarısına kadar viski koymasını izlerken sordu, "Sucre'de neler oldu?"

“Ulusal Polis’i kontrol ettim. Acil durumdan beri yabancıları kaydediyoruz. Kentte bir gece geçirmek istiyorsan Vaitmento Abriganda almak zorundasın. Tuzaktan bir hafta önce oraya giden bir çift Perulu yu kontrol ettim. Kara çantalılar. Kokain torbacıları.”

“Bu konvoy tuzağım torbacılar hazırlamadı” dedi Hoyle. “Kendi bokları kendilerine onların. Engin gün ışığı içinde daha büyük bir kuvvetle karşılaşırlar, kıçlarına tekmeyi yerler, sonra da bakireler gibi ortadan kaybolurlar.”

“Onlara hayran kalmışsınız gibi konuşuyorsunuz, Bay Hoyle.”

“Hayran olmamaya çalışıyorum.”

Smith sırasına oturup zemin üzerindeki ayaklarını sallamaya başladı.

“Tuzakta kayalar yardımıyla ateş hattı kurdular” dedi Hoyle. “Montagnards’ta aynısını yapmıştık. Bu konvoy tuzağı iş-üstü eğitimiydi.”

“Bolivyalılar ve Kübalılar mı yaptı?”

“Halk yaptı. Ne yaptığını bilen insanlar ve ne yaptığını bilmeyen insanlar.”

Smith surat astı. “Yerliler yaptıysa, kafalarını birileri Marksist palavralarla doldurmuştur. Başlarını döndürmüş, birkaç silah vermişler...” Viskisinden bir yudum aldı ve başım salladı. “Her askere mermi attıklarında, ordu bir kasaba yakıyor. Bu devrim değil; kötü hesaplama.”

“Sen kazanırsan, devrimdir” dedi Hoyle.

Yağmur birkaç dakika daha yağdı. Smith şişeye uzandı ve Hoyle’a, “Peki ya sen...”

O an kırmızı ışık yandı. Hoyle başını duvardaki haritaya çevirdi, bunu ilk sağ gözüyle fark etti. Bunun acil olduğunu biliyordu; birden bir çarpma ve kırılma sesiyle beraber koca bir patlama oldu. Patlama esnasında kırılan camlar dizlerine sıçradı ve battı. Patlama binadan kısmen bulut kısmen ateş çıkararak kapıları açtı, camları patlattı.

Sırtını ön ofise dönmüş Smith’in ilk izlenimi patlayışı, o ani ve yüksek sesi, kulaklarıyla olduğu kadar göğsüyle de duyuyor oluşuydu. Patlama odayı kasıp kavurduğu an, Smith kırık camlar kasırgasından kurtulmak için içgüdüsel olarak öne doğru yuvarlandı. İşte bu patlamanın sonu-

cunda içine düştükleri kaosta, sıralar masaların üzerine uçmuş, daktilo giriş kapısının önüne fırlamıştı. Tavana asılı lambaların ampulleri patlamıştı fakat iki masa lambası da patlamamayı başarmış ve açık kalmıştı, helezonlaşarak dönen dumanı aydınlatıyorlardı.

Hoyle'un kulaklarından inanılmaz sesler çıkıyordu ama bir yerinin kırıldığını sanmıyordu. Ellerini dizlerine götürdü, silahını çekti, yarım emekliyordu şimdi, dosya dolabının arkasına kıvrılmıştı. "Işıkları söndür!" diye bağırdı. "Işıkları söndür!"

Smith en yakın sıra lambasını devirdi ve yumruğuyla öbürüne koştu, böcek öldürmeye bayılan bir çocuğa benziyordu. Hoyle saklandığı yerden çıkıp ön cama koştu. Binanın sokak tarafı tamamıyla açıktı. Calle Comercio'dan Hoyle köpeklerin havladığını, insanların bağırdığını duyuyordu.

Smith ayaktaydı, gözlüğünü burnuna itiyordu. Net ve sakin bir ses tonuyla, "Araba bombası" dedi.

İki adam da binanın önündeki yıkıntıdan çıktılar. Ofisin sağı ve solunda, dükkân pencereleri çatlamış ve kırılmıştı, marketin kenarında tenteler paramparçaydı.

Hoyle ofisin önüne tekrar bakınca, bombanın sokağın karşısındaki arabaya konduğunu fark etti, saldırı aracı olarak böylesine ölümcül bir çareye başvurmuşlardı. Araba parçaları ve şarapnel binaların önüne sıçramıştı. Hoyle ne kadar ucuz atlattıklarım işte o an anladı. Adrenalin tavan yapmış, dişlerinin titremesine ve bacaklarının boşalmasına sebep olmuştu.

Smith'in gözleri karanlığa alıştı, o zaman zararı araştırdı. Beyaz yazı yakındaki duvara yapışmıştı. Şöyle diyordu: VIVA LAS GUER1LLAS. YANQUI GO HOME. Altındaysa bir orak çekiç vardı.

"İnsana ihtiyacımız var. Daha çok birliğe" dedi Smith. Sesi çatlak çıkmıştı. Kişisel algılamıştı.

"Kötü bir fikir" dedi Hoyle. "Buraya insan dökerek kazanmayacağız bunu."

"Benim gibi düşünmemenin sebebi ne? Daha az önce arabayı patlattılar."

Hoyle başıyla ateşin yandığı yerdeki grafitiye işaret etti. “Çekiçle orağa bak. Ters çizilmiş.” Silahını omuz atkısına yerleştirdi. “Bundan önce hiç Komünist bombardımanı olmadı.”

“O zaman kim bombaladı?” diye sordu Smith.

“Dükkân sahipleri, Barrientos, ordu, kendin seç. Olduğundan daha kötü göstermeye çalışıyorlar. Panikleyip olayı büyütüyoruz.”

Uzaktan polis araçlarının ve kamyonların sesi geliyordu.

Hoyle Smith’in omzuna dokundu. “Hadi hâlledelim şu işi.”

Caddeden hemen indiler ve ofise döndüler. Yağmur hızla yağarken, Hoyle çıplak ayaklı olduğunu yeni fark etti. Canı acımamasına rağmen, sağ topuğu arka kapıya park edilen Land Cruiser’a dek bir kan gölcüğü oluşturdu. Birdenbire ayağı acımaya başladı.

“Ben La Paz’a döneceğim, sorular sor” diye mırıldandı Smith. “Etrafa dolar saçabilirim...” Kendi kendine konuşuyor gibi görünüyordu.

Hoyle, Land Cruiser’ın direksiyonuna oturdu. Smith kamyona onunla beraber bindi. Yağmur ağırlaştı.

“Köstebek istemeyiz” dedi Hoyle. “Maaşlı insan gerek bize. Doğayla konuşanlar, La Paz ile Nancahuazü arasında pek az ayak iziyle hareket edebilen insanlar mesela, onlardan olsa iyi olur.”

“Bu tarz insanları nereden bulacaksın?”diye sordu Smith.

“Miami” dedi Hoyle.

8

Harekâtın düzeni şöyle olacaktı: Marcos'un birincil, Pancho'nun ikincil yönetiminde öncü kuvvetler olacak, Begnino keskin nişancı olarak görev yapacaktı. Tüm Kübalı memurlar da öyle. Bu ilk kolda, en güvenilir Bolivyalılar yer alacak: Aniceto, Coco, Dario, Julio, Loro. (Aslında Guevara Loro'yu güvenilir değil, komik buluyordu.) Guevara'nın komuta ettiği merkez grup genelde Kübalılar'dan oluşuyordu. Pombo ve Tuma korumacılık ve kamp yardımı yapacak; Urbano, Rolando, Ricardo ve Alejandro kurmay heyetini oluturacaklardı. Moro, merkez gruba savaşçı/doktor olarak hizmet verecek, Guevara'nın astım ilaçlarını koruyacaktı. Müteakip Bolivyalılar merkez gruba dâhildi: Inti, Serapio, Cha-Pacho, Leon ve Willy. Ardıl kolu Joaquin ve Rubio yönetecekti. Braulio ve Miguel dokuz Bolivyalı yoldaşı denetleyecekti: Apolinar, Pedro, Benjamin, Vicor, Walter, Chingolo, Eusebio, Pacho ve Pepe. Bolivyalı bir tıp öğrencisi olan El Negro ardıl kolun doktorluğunu yapacaktı.

Uç kolda toplam otuz beş mücadeleci vardı; bunlardan neredeyse yarısı (on dokuzu) Bolivyalı'ydı. Her gruba deneyimli Küba savaşçıları dağıtılmıştı. Guevara, Joaquin ve Miguel'in mantıklı davranacağından emindi. Kimi zaman bela onları bulmadan Marcos belayı buluyordu ama sert ve güvenilir Joaquin, emredilen şeyi derhâl destekliyor ve geri çekiliyordu. Guevara astlarını iyi belirlemişti.

Pazartesi günü son yemekler Kamp I'den getirildi ve yürüyüş erzakı olarak askerler arasında dağıtıldı. Her kol lideri yoldaşların kulağını çekti, bunlar hafta sonu ziyafeti düzenlemek için değil, yürüyüş için ayrılmıştı. Guevara, kendi kendini cezalandırdı: İki gün uykusuz, üç gün yemeksiz kalacaktı. Çabalanan şey yükleri yerleştirmek olsa da, eziyet verecek yük genel olarak ardıl kola düşmüştü. Gruba eşlik eden üç katır ve bir kısrak vardı; hayvanlar mühimmatı, plastik patlayıcıların küçük bir bölümünü ve yemek çömleklerinin çoğunu yüklendiler.

Kol liderleri askerleri denetlerken, Guevara kitaplarını ve haritalarını toplayıp meydana geri döndü. Hamağına otururken içini garip bir

endişe aldı. Bu duyguyu anlamak oldukça zordu, direkt etki bırakmıştı fakat kaynağı meçhuldü. Hazırlıklardan memnundu, adamları mutlu görünüyordu. Neden keyifsizdi? Bazı fiziksel sebepleri vardı. Son birkaç gündür astımı nüksetmişti. Moro'nun ona verdiği küçük, acı haplara ihtiyacı olmamıştı, irade gücüyle büyük bir atağı kendi kendine yenmişti, gene de göğsünde bir gerilme hissediyordu ve endişe, astımını tetiklediği için bunu hissettiğini biliyordu.

Aklında hâlâ Galan konusu ve Bolivya Partisi'nin duruşu vardı. Lanet Galan. Beyninde paradan başka bir şeye yer olmayan bok suratlı Galan. Galan, Bolivya Partisi'nin sırtını onlara çevirmeyi başarırsa, yani aktif olarak sırtlarını çevirtmeyi başarırsa, tehlikeye düşeceklerdi. Bu tehlike şimdiden boy gösterebilirdi. Parti ikileme düşüp bölünebilirdi: Silahlı saldırıyı kucaklayanlar onların yanında olurdu ve yalancılarla, sapıklar, yani Galdnlar kenara çekilir ve uçarlardı. Nereye çeksen oraya giden piyango devrimcileri bir kenara ayrılır, güvenilir yoldaşlar devrime yardım ederlerdi. Komünist Gençlik Organizasyonundan şimdi bile gönüllüler Galan'la yollarını ayırmıştı, bir sonraki ay kampa geleceklerdi. Bolivyalılar için daha çok Bolivyalı katılacaktı.

Ortada hâlâ Bolivyalı yoldaşlarla ne yapılacağı sorunu vardı Guevara için. Bazıları sözlerini tutmuştu ama diğerleri daha şimdiden bok uzmanı kesilme sinyali yolluyorlardı. Kübalılarla Bolivyalılar arasında ciddi olmayan ama dikkate değer gerilim anları olmuştu daha şimdiden. Diş çıkarma sancılarına benziyordu bu durum, doğaldı elbet bu tartışmalar, gerginlikler; Bolivalı yoldaşlar devrim disiplini altına girmişlerdi ve bu da Kübalı memurların emrinde oldukları anlamına gelirdi. Sahada başarılı olurlarsa, daha çok gönüllü katılırdı. Kuvvet genişlerdi ve Bolivyalılar sonunda sorumluluk alabilecekleri pozisyonlara terfi ederlerdi.

Fakat elindekilerle iyi geçinmek zorunda olan Guevara'ydı. Kübalılar ve Bolivyalılar uyumlu gerillalar olmaya zorlanmışlardı ve bunu başarabilmek için Guevara bir aylık eğitim yürüyüşü planlamıştı. Nancahuazıi'dan aşağıya inerek Rio Grande'nin yukarılarına, belki de Masacuri'nin batısına döneceklerdi.

Doğrusunu söylemek gerekirse, Guevara'nın gerçek yürüyüş planı yoktu. Yürüyüşün amacı operasyon alanını ve adamların durumunu

incelemekti. Elbette düşmanla çatışma ihtimali de vardı ama amaç bu değildi. Daha değildi. Yürüyüşün amacı eğitimdi.

Guevara, merkez kamptan,- katırlar yüklenirken Joaquin'in cephanelerin en son yüklenmesini istediğini çünkü böylece ihtiyaç hâlinde derhâl yüklerini boşaltabileceğini söylediğini ve birinin, belki de Marcos'tu bu, cephaneler ağır olduğu için önce cephanelerin yüklenmesini söylediğini, yükleme düzeninin böyle olmasında ısrarcı olduğunu duydu. Guevara sözleri ve problemi duymazdan geldi. Adamların bu yürüyüşe ihtiyacı vardı; öncelikle denenmeye, sonrasında başarmış olmaya. Kuşatma ve tuzak kurma, saldırı ve geri çekilme, ayrılıp tekrar birleşme gibi manevra ve taktikleri öğrenip tekrar etmeleri gerekti. Tüm bu evrelerin öyle bir uygulanması gerekti ki en beceriksiz Bolivyalı bile kolu yönetebilmeliydi. Bunu başarmak zaman alacaktı tabii. Zorlu arazi onlara bir iyilik yapana dek, onları bu enginlikte güvende tutacaktı.

Guevara günlüğünü ve kalemini çantasından çıkarıp şunları yazdı;

> Kampta son gün. Bir taşıma birliği, bir numaralı kampı temizledi; nöbetçiler geri getirildi. Antonio, Nato, Camba ve Arturo çiftlik evini korumak için kalacak ve sonraki haftalarda Moises'le gönüllüleri alacaklar.

Guevara kalemini hareket ettirdi, dizinin üstündeki günlüğündeki kargacık burgacık yazılara baktı.

Son bir cümle yazdı: Askerlerle konuştum, onlara yürüyüşle ilgili nihai bilgileri verdim.

Aslında adamlarına kuzeye yöneldiklerini ve yolculuğun iki hafta süreceğini söylemişti. Gerçeklerin yokluğunda dedikodular aldı götürdü kolu, Kübalılar Guevara'nın pruebas İralarından birini, bir başka zor testin beklediğini biliyorlardı; Bolivyalılar ise ağaçlar arasında on beş günlük yürüyüşten sonra kamplarına dönmeyi umut ediyordu.

Her şey yolunda, dedi Guevara kendine, kendinden gurur duyarak değil, sadece kendini rahatlatmak için. Günlüğünü çantasına koydu, kaleminin kapağını kapadı. Sıra, bu adamların kıçlarını kaldırtmaktı. Başlama vakti gelmişti.

9

Fay Valdez, Miami istasyonunun tavsiyesine uymaya karar verdi ve New York üzerinden La Paz'a bir bilet aldı. Direkt Panama'ya gitmek daha ucuz olurdu ama tavsiye edilen yoldan gitmenin daha ihtiyatlı olacağını düşündü. Hoyle telgrafında işin "ilginçleştiğini" söylemişti. Bu her anlama gelebilirdi; zorluklar, ek ücret ya da karşı cinsin büyüsü. Bu olasılıkların hiçbiri Valdez'i rahatsız etmedi. İşin neler gerektirebileceğine dair fikir sahibiydi ve Hoyle ona diplomatik kargoyla "iki set alet" yollamasını istediğinde daha fazla açıklamaya ihtiyaç duymamıştı. Dört Samsonite bavul, uçakla Miami'den Santo Domingo'daki Amerikan konsolosluğuna, oradan da diplomatik kuryeyle Bolivya'ya yollanmıştı. Valdez istediği zaman La Paz'daki konsolosluktan eşyalarını alabilirdi.

La Paz'a vardığında Valdez içi ikinci el kıyafetlerle dolu bavulundan kurtuldu ve şehirde turladı. Sopa de mani (kremalı fıstık çorbası) ve sajta de poloAnn (sarımsak, kimyon, tuz, maydanoz, yeşil biberler ve soğanla pişirilmiş yarım tavuktan) oluşan erken öğle yemeğini afiyetle yedi. Yoğun öğle yemeğinden sonra Valdez bir jilet, diş fırçası ve diş macunu satın aldı. Eczaneden ayrıldıktan sonra, "iki-ada turu" denilen standart CIA gözetleme belirleme protokolünü uygulayarak iki kere toplu taşımayı kullandı, iki kere yolunda geri gitti. Takip edilmediğinden yeterince emin biçimde saat tam olarak 14:17'yi gösterdiğinde Amerikan Konsolosluğuna vardı ve deniz emniyet müfrezesinden bir kıdemli başçavuş tarafından lobide karşılandı.

Yol gösterilen Valdez iki kat merdiven çıktı, zırhlı kapıdan iletişim istasyonuna geçti ve oradan da bagajının beklediği çelik duvarlı odaya geldi.

Valdez bagajının üstündeki sarı naylon diplomatik posta torbalarının kilitlerini açarken bahriyeli özür diledi. Çantalar konsolosluğun kod makinelerinin arasına bırakılmıştı.

Bahriyeli "Özür dilerim, efendim" diye vızıldadı. "Sizi kripto odasında yalnız bırakamam."

Valdez gülümsedi. "Önemli değil." Aslında Valdez, Deniz Kuvvetleri'ni daha çok severdi. Sağlam inançların ve mutlak kesinliğin adamıydı o. Deniz Kuvvetleri'nin ahlaki kesinlikleri vardı. Bahriyeliler için bir şey doğru ya da yanlış, iyi ya da kötüydü ve Valdez buna değer verirdi. Bu basit ve dayanıklı felsefeye özellikle değer verirdi çünkü kendi işinde de işler her şeyden öte kesindi.

Valdez diplomatik çantaların ilkini açtı ve siyah ekose desenli, ucuz plastikten bir bavul çıkardı. Kilitleri çözüp bavulu açtı, içinde sokak kıyafetleri ve bir Dopp kiti vardı. Boş bir tıraş kremi kutusunda Jorge Castillo Morales adına bir Meksika pasaportu gizlenmişti. Belgeye, üstünde bugünün tarihi olan Bolivya vizesiyle Valdez'in fotoğrafı yapıştırılmıştı. Vizede mesleği petrokimya mühendisi olarak geçiyordu. Pasaportuna Jalisco ehliyeti ve kartvizitler iliştirilmişti.

Bu küçük yalanlar birleşip Morales'in "efsanesini", Valdez'in yeni kimliği olacak yalanlar silsilesini oluşturuyordu. Kartvizitlerdeki telefon numaralarının her biri işler vaziyetteydi, yani Jalisco'da bir büro vardı ve telefona Pemex Geliştirme A.Ş.'de Jorge Moralez'in sözde patronu cevap verecekti. Eğer birisi aramaya zahmet ederse, telefonun öbür ucundaki cana yakın insanlar Jorge'nin uzun zamandır çalışanları olduğunu, Oklahome Devlet Üniversitesi mezunu olduğunu ve şu anda Camiri'deki ham petrol doğal gaz enjeksiyonu projesine danışmanlık için Bolivya'da olduğunu söyleyeceklerdi.

Hoyle gibi Valdez de Bolivya'ya gayriresmî sahte kimlikle giren bir CIA ajanıydı, yani ülkedeki varlığı Amerikan Devleti tarafından teyit edilmeyecekti. Bu tip sahte kimlik, bu kelimenin kullanımı daha çok benzer düzenlemelerle hedef ülkelere giren komünistler için saklansa da, "illegal" olarak adlandırılıyordu. Bu kamuflaj çoğunlukla "sivil sahte kimlik" ya da basitçe "GRSK" (gayriresmî sahte kimlik), "garsk" şeklinde dile geliyordu.

Eğer Valdez Bolivya'da tutuklanırsa Meksika pasaportunun, Konsolosluğun, Dış İşleri Bakanlığının ve CIA'in kendisini tanıdıklarını reddetmelerine imkân tanıyacağını biliyordu. Bazı ülkelerde, GRSK'ler

için oyun piyano telinin ucunda bitmişti. Bolivyada bu derece çirkinlik pek olası değildi. Bolivya karşılıksız kölesi olmasa da, güvenilir bir ABD müttefikiydi. Ülke "barış zamanı müttefiki"ydi, artan Amerikan yardımının, paranın ve askerî desteğin açgözlü alıcısıydı.

Hoyle ilave ajanlar için Miami'yle konuştuğunda takviyenin mümkün olan en tedbirli şekilde yapılmasına karar verildi. Bu yüzden Valdez takma isimle yolculuk etmişti.

ikinci ve daha büyük bir bavulda strafor blokları içinde Valdez'in silahlan vardı. Başçavuş, Valdez'in bir 609 model Colt komando saldırı tüfeğini bavuldan çıkarıp monte etmesini dikkatle izledi. Silah Vietnam'da savaşan Birleşik Devletler Özel Kuvvetleri içindi ve Valdez buradan gelmişti.

"Daha önce bunlardan bir tane görmüştüm" dedi başçavuş. Sadece bir kere, bir gece, bir komando devriyesi iniş bölgesinde başçavuş timinin önünden geçtiğinde görmüştü. Valdez'in silahına eninde sonunda CAR-15 denecekti; Amerikan saldırı tüfekleri dizaynının tepe noktası kısaltılmış, daha hızlı ateş eden bir M16tarzıydı. Başçavuş tüfeğe şaşkın şaşkın bakarken Valdez onun üniformasındaki nişanlara göz attı. Bir Vietnam hizmet nişanı ve Purple Heart Madalyası (gazilik nişanı) içeriyordu.

"Nerede yaralandın?" diye sordu Valdez.

"Kıçımdan vuruldum" dedi başçavuş. "Her iki yanaktan."

"Hangi ülkede demek istemiştim."

"QuangTri'de. Birinci Orduda."

Valdez onay verir şekilde mırıldandı. Tüfeği hazırdı, güvenliğini kapattı ve tabancasını (9 mm Beretta) monte etmeye başladı.

"Siz de orada bulundunuz mu efendim?"

"Bu şerefe nail oldum" diye cevap verdi Valdez.

Valdez kafasını çevirdiğinde, bahriyeli kendisine bakıyordu. Başçavuşun yüzünde uzak, rahatsız bir bakış vardı.

Bahriyeli yavaşça "Şeref? Orada olmak? Şaka yapıyor olmalısınız" dedi.

Valdez aşağı baktı ve elinde tabancasını hazır bulduğuna bayağı şaşırdı. Silahını fark etmeden monte etmişti, tamamen otomatik yapılmış

bir iş. Bir şeyler söylemeye çalıştı ama zihni boştu. Birdenbire utanarak son bavulunu da kapattı ve başçavuş hakkında Bu göt herif kafayı yemiş, diye düşündü.

Bay Santavanes uyumakta zorlanıyordu. Örtülü perdelerin arkasından bir ya da iki kere şimşek çaktı ve bir gök gürültüsü iniltisi odasına (Calle Loayza'da küçük, temiz bir otelde kasvetli döşenmiş odasına) süzüldü. Yanında, kız nefes alıp vererek hafifçe horladı ve Santavanes özellikle sarhoşken çok uzak gözüken tavana baktı. Ağzında hâlâ Singani'nin metalik tadı vardı.

Gün ışıdığında onu uyandırırım, diye düşündü Santavenes. Ama bu uzun bir süre sonra olabilirdi, tahmininden daha uzun. Çünkü Santavenes, kız odasına gönderilmeden önce kol saatini saklamıştı. Bütün fahişeler hırsız değildi, biliyordu ve bu kıza bakarken hırsız olabileceğini düşünmek zor gelmişti ama Santavanes diğerlerinin iyiliğini test etmeye inanmazdı. Bu yüzden görevli, kızı bir şişe Singani, misket limonları ve buzla birlikte getirmeden önce Santavanes saatini kaldırmıştı. Şimdi ise yatağında sarhoş ve tatmin olmuş yatarken saatinin tam olarak nerede olduğunu bilmiyordu. Sabah bulurum, diye düşündü.

Santavanes battaniyeyi üstüne çekti. Peru'dan buraya yaptığı uzun kamyon yolculuğundan beri kemikleri üşüyordu. Yolculuğun büyük kısmında bir camidnun arkasına kırk çiftçiyle birlikte çömelmişti; kamyon güneye yalpalayıp, Titicaca Gölü'nün doğu kıyısından geçip sınır bölgesinden Bolivya'ya girerken sıkışıp tıkıştılar. Bolivya gümrük görevlisi brandayı kaldırıp fenerini aracın içine doğru tuttuğunda diğer yolcularla birlikte ona sadece boş bir yüzle baktı. Sürücü gümrük görevlisine birkaç yüz Boliviano ödedi, Santavanes ve diğerleri içerdeydi; sürücü beş dakikalık gecikmeden hemen hemen hiç rahatsız olmamıştı ve görevli para tomarından tatmin olmuştu.

Camiön soğuk gecede güneye devam etti ve Huraini'de bir kamyon durağında Santavanes küçük kafenin tezgâhına gitti ve sahibine valizini sordu. Kamyon durağına iki gün önce getirilmişti ve bekliyordu. Santavanes üzerini değiştirmek için bir oda rica etti. Bu da onun için hazırdı.

Sürücünün kamyona benzin koyması ve radyatörü yeniden doldurması için geçen yarım saatte Santavanes çiftçi kıyafetinden (hırpalanmış fötr şapkası, koyu pantolon, ceket ve sandaletten) kurtuldu. Sonra Santavanes valizinden temiz bir gömlek, bol pantolon, kahverengi yün ceket, çorap ve bir çift ayakkabı çıkarttı. Ayakkabının içine sıkıştırılmış beş yüz Amerikan doları vardı. Santavanes kamyona döndüğünde, sürücüye 5 dolarlık faturayı uzattı ve bavuluyla birlikte kasaya tırmandı. La Paz'a kalan iki yüz kilometrelik yolda konuşmadılar; sürücü yolcusunun kaçakçı olduğundan gayet emindi, Santavanes de bu etkiyi yaratmaktan memnundu.

Sonraki birkaç saat boyunca Illimani'nin karla kaplı kubbesini geçip La Paz'a varırken Santavanes epey güzel olan manzarayı izlemişti.

Yanındaki kız yatakta kıpırdadı. Santavanes kapalı perdelerden sızan küçük ışıkla omuzlarının siluetini görebiliyordu. Onu uyandırıp yeniden sevişmeyi düşündü ama bunun biraz pazarlık belki de biraz ültimatom gerektireceğini biliyordu. Bu görev şu anki isteğinin ötesindeydi ve sonunda kollarında onunla uyumakla yetindi.

Sabah görevli kahve ve SaLtenas getirdi, kız kahvaltısını edip küvette yıkandı, kahvaltı bittiğinde görevli tekrar kapıyı çaldı, tabakları ve kızı alıp gitti.

Santavanes otelden çıkış yaptı ve beyaz bir Land Cruiser tarafından alındı. Direksiyonda kendini Charlie olarak tanıtan sağlam görünüşlü bir Paraguaylı vardı. Ayrıca araçta kendini Eduardo Valdez olarak tanıtan uzun, erkeksi görünüşlü Latin bir adam vardı. Santavanes, Valdez'in elini sıktı ve kendini Felix olarak tanıttı. Görev boyunda isimler değişebilirdi ve sık sık değişirdi ama Eduardo ve Felix'le başlayabilirlerdi. Operasyondan doğan sebepler kendini ifşa etmeyi gerektirmiyorsa daha fazlasını bilmek gerekli ya da istenen bir şey değildi.

Otelden uzaklaştıklarında Santavanes İngilizce olarak "Peki, nereye gidiyoruz?" diye sordu.

Charlie İngilizce cevap verdi; "Vallegrande'de güvenli bir evimiz var. Üssünüz orası olacak."

Santavanes sordu: "Camiri'ye ne oldu?"

"Bombalandı" dedi Valdez, havadan bahseder gibi.

"Sınırı geçerken bir problem oldu mu?"

"Yok, hiç problem olmadı."

Valdez yeni iş arkadaşının kendisi gibi Kübalı olduğunu tahmin etti ama gözlemini sohbet konusu yapmadı. Santavanes kesinlikle hemşerisiydi, bir Guantanemerolu'ydu. Aynı yerden bir düzine CIA görevi gazisi... Santanaves çoğu görev yerine illegal olarak sızmış, birçoğunda yalnız hareket etmişti ve içine düştüğü bütün durumlar halkın "doğrudan aksiyon" dediği görevdi: Cinayet.

Bay Valdez ve Bay Santavanes denktiler.

Valdez kargo kompartmanma yığılan bavullara işaret etti. "Sana standart cephane getirdim."

"Neymiş o?"

"Bir FN tüfek. O tipi sevdiğini söylediler."

Silah Santavenese tanıdıktı, çekiç marangoz ilişkisindeki gibi temel ve gerekliydi.

"Ya tabanca?"

"0.45 Browning. 4 cephanelik."

"Bu iyi" dedi Santavenes.

Charlie bir süre daha arabayı sürdü, kamyon vites değiştirdi ve La Paz'a doğru uzun yokuşu çıkmaya başladı. Ön koltukta Santavanes boş bileğine dokundu ve içinden "Lanet olsun, saatimi unuttum" dedi.

10

Güneşin gökyüzünden ayrılmasıyla şehre akşam karanlığı çöktü. Smokin ve kuşağıyla Hoyle, sayısız güvercin kaçırdı, anıta yaklaşırken Plaza Murillo'ya yöneldi. Meydanın öbür yanında, projektörlerin keskin ışıklarıyla sarıya dönen başkanın evi ve kongre sarayı bulunuyordu.

Hoyle, meydana doğru yürümeye devam etti, iki taraftaki binalar bir şekilde geri çekiliyor gibi görünüyordu. Bu yalnızca bir ışık oyunu değildi. Şehir meydanının yüzeyi düzleştirilmişti; oysa kongre salonunun karşısındaki Ayacucho Bolı'var Sokağı'nda, kuzeye doğru ilerlendikçe sokağın eğimi artıyordu. Bu yüzden kongre binası sağa doğru yatıyormuş gibi görünüyordu. Başkanlık sarayında da benzer topoğrafik kırışıklıklar vardı; Hoyle saraya yaklaştıkça, onu batık gemiye benzetiyordu.

Heybetli bir İspanyol katedraline yaslı Bolivya başkanının evine boğuk bir hava hâkimdi. Defalarca saldırıya uğramış, mermilerle delik deşik edilmiş ve mütemadiyen onarılmış bu ev, Bolivya'da Palacio Quemado, "yanık saray" olarak bilinirdi. Yirmi yıl önce bu gece, Bolivya'nın en talihsiz hükümet başkanı, Gualberto Villarroel, bir çetenin suikastına uğradı; balkondan sokağa atılıp ve meydana asıldı. Aceleye gelen demokrasiye şehit düştü.

Bu kötü yıl dönümüne rağmen, belki de bu anı yüzünden, saray bu gece görkemli bir galaya sahne olacaktı. La Paz'ın güzel manzarasıyla Plaza Murillo birleşince, ordu burayı güç gösterisiyle şereflendirdi. Bir takım paraşütçü asker tarafından izlenen konuklar, öncelikle bir barikattan ve dikenli tellerden geçtiler. Hoyle kalabalığa karışırken paraşütçülerin sıralanmış insanlara konsantre olduklarını, aslında meydana ya da bitişik sokaklara dikkat etmediklerini fark etmişti. Herhangi bir taarruz karşısında paraşütçüler de diğerleri kadar şaşırırlardı.

Sütunlu girişte Hoyle, birkaç Bolivyalı seremoni görevlisinin yanından geçti; bu kırmızı ceketli piyadeler kibrit askerlere benziyorlardı.

Üniformalı bir uşak gümüş bir tepsi uzattı, Hoyle davetiyesini bu tepsinin üzerine koydu; ikinci baş kâhya, uzaktan, Hoyle'a konuşma seslerinin ve kristal çınlamalarının geldiği yeri işaret etti. Parti ve avlu o tarafa gitmesiyle etrafında açıldı.

Üstteki balkonlar, avlunun ortasında bulunan bir fıskiyeye nazırdı. Balkonlar ışıkla aydınlatılmış, Bolivya bayraklarıyla donatılmıştı. Bir köşede on beş kişilik orkestra, Glenn Miller'dan "Moonlight Serenade"ı hafifçe çalıyordu. Kalabalık, Bolivya zenginlerinin kusursuz bir seçkisiydi; politikacılar, generaller, petrol tüccarları, kalay madeni sahipleri ve eritenleri, toprak sahibi ailelerin evlatları, yeni yeni parayı bulmuş koka baronları, tatlı kadınlar, metresler, gazeteciler ve yalnızca güzel olanlar ile doluydu. Avlu, tuvaletler içindeki kadınlarla, girdap gibi dönüyordu. Kıyafetler özellikle Avrupa tarzı seçilmişti; çünkü bu ülkedeki zenginler, örneğin diplomasi kurululardaki kadınlar, Paris yapımı giysilere para yetiştirebildiklerini göstermek isterlerdi.

Hoyle, yanından geçen tepsiden bir bardak kaptı, kenara çekildi ve kalabalığa göz gezdirmeye koyuldu. La Paz'a son gelişinden bu yana altı yıl geçmişti ve şu an onu tanıyan kimse yoktu. Bu, ona her yüzü dikkatle inceleme olanağı sağlıyordu. Hem kendisiyle aynı işi yapan biri bile, Hoyle'un yüz hafızasının çok iyi olduğunu düşünürdü. Birilerine yaklaştığında arka fondan biriymiş gibi görünmek, dikkat çekmemek gibi bir yeteneği vardı. Bu yeteneği sayesinde görüyor ve görülmüyor, izliyor ve izlenmiyordu. Dansçılar etrafta süzülürken konuşulanlar dikkatini çekti. Hoyle duymuyormuş gibi ilgisizce gülümsüyordu fakat sesleri iyi işitiyordu. Erkeklere nazaran genç hanımların davranışlarına özellikle dikkat etti. Bir anlık bakışları ya da birbirlerine fısıldadıkları birkaç kelime, bir dosyadan daha fazlasını ortaya koyuyordu.

Çok eskiden aldığı eğitim doğrultusunda Hoyle yüzleri, isimleri, kinayeyle söylenen adları ve geri kalan her şeyi bir bir inceledi; Bolivya'daki emellerine ulaşmak için bunların gerekliliklerini tarttı. Gelmesinin tek sebebi buydu. Ucu açık bir amaç için buradaydı; biraz keşif, biraz gözlem için. Hoyle Ingiltere, Almanya, Fransa, Ispanya, İtalya gibi diğer ulusların elçiliklerinin de aynı istihbarat işini yapmak için burada olduklarını biliyordu. Burada olmayan yalnızca Sovyet

Rusya'ydı. Küba Füze Krizi'nden sonra Amerika Birleşik Devletleri, Bolivya Hükümeti'nin Küba'yla alakasını kesmesini istemiş, Bolivya Hükümeti buna boyun eğmişti. Bolivyalılar yalnız başlarına, Sovyet Rusya olmadan daha iyiydiler. Kasabanın karşısında, Sovyet Elçiliği'nin kepenkleri inmişti; casusluk işleri, daha az yumuşak ama aynı ölçüde insafsız Bulgarlar'a kalmıştı.

Dünyada açların ölürken zenginlerin dans ettiği milyonlarca yer vardı. Hoyle, ikinci şampanyasını içerken bunda ironik bir yan bulmadı. Dünyanın her yerini gezmiş oluşu ona başka bir bakış açısı sağlıyordu. Adaletsizliğin, yerçekimi gibi karşı konulmaz ve kaçınılmaz olduğunu biliyordu, imtiyazlılar her zaman dans edip şampanya içmişlerdi. Bu Saigon'da da, Johannesburg'da da, Havana'da da böyleydi; burada da farklı olamazdı.

Hoyle acımasız değildi ama empati yeteneği olan bir adam da sayılmazdı. Kalabalığa kısık gözlerle baktı ve... Olacaklar, sizin için geliyor, düşündü. Bu görevin sonunda, karanlık onur duygusundan başka eline geçecek hiçbir şey yoktu. Onunki sadece bir görevdi, kişisel bir tutku değil. Bolivya gerçekten de devrime yenilebilirdi, böyle bir ihtimal vardı. Eğer böyle bir şey olursa, etrafındaki insanların hepsi çöp gibi kenara atılırdı; belki de, bir sınıf olarak işleri biterdi. Hoyle onlara acımadı. Tüm acı gerçekler içinde onları önemsiyor bile denemezdi.

Hoyle Birleşik Devletler hariç hiçbir millete bağlı değildi; bu bağ ne kadar derin olsa da yurtseverliği geleneksel değil, mantıksaldı. Mesleği, politik sonuçlar elde etmek için şiddet uygulamasını gerektiriyordu. Görevi devrimi bastırmak değil, desteklemek olsa bu dağlara çıkıp seve seve bomba yapar, suikastlar düzenlerdi. Evet, tüm bunları seve seve yapardı. Yaptığı işte yanlış ve doğru gözetmezdi. O bir profesyoneldi; sarayın avlusunda hor gördüğü insanların arasında şampanya içip onlarla birlikte olmak onu vicdanen rahatsız etmiyordu.

Grup 1940'lardan bir başka şarkı, Tommy Dorsey'den "I'm Gettin' Sentimental Över You'yu çalmaya başladı. Müzik ve moda, garip, nostaljik bir hava yaratmıştı. Bolivyalı memurlar siperli şapkaları, Sam Browne kemerleri ve binici pantolonları içinde kalabalığa karışmışlardı. Buradaki konsepte uyumsuz olduğundan, üniformaları hemen

göze çarpıyordu. Bolivya ordusu, moda ve taktik konusunda yıllardır Almanları izliyordu.

"Savaşa yanlış tarafta girmiş gibi hissettiğin oldu mu?"

Hoyle döndü, birinin İngilizce konuşması şaşırtıcıydı. Son modaya uygun bir parti ceketi içindeki Cosmo Zeebus'u görmekse daha ilginçti. Zeebus, bu durum karşısında Hoyle'un anlamlı bir yorum yapmasına mahal vermeden, garsonu durdurup tepsiden bir bardak aldı. "Bayrak direği gibi görünmekten kaçındığını sanırdım."

"Amerikan bayrak direklerinden."

Zeebus şarabından bir yudum aldı. "O dallama ahbabın nerede?"

Hoyle, Zeebus'un Smith'i kastettiğini düşündü, cevap vermek için duraksadı. "Birazdan gelir."

"Camiri'ye kötü oldu" dedi Zeebus, merkezin bombalanmasını ima ediyordu ama içinde hiçbir acıma olmadığı belliydi.

"Taşındık. Muyupampa'ya yerleştirildik." Bu yalandı, teknik bir yalan. Zeebus'un Hoyle'un işinde bir rolü yoktu ve Zeebus'un doğru yerden haberi olmazsa köstebektik yapamazdı.

Bir an geçti, Zeebus şişman adamlar gibi derin ama istikrarlı bir biçimde nefes alıyordu. "O Smith piçinin önceden nerede çalıştığını biliyor musun?" diye sordu.

"Bana anlattı."

"Evet, tabii, MACV palavrası sadece bir örtüydü. Parrots' Beak'de çalışıyordu. Kamboçya sınırında. Bir oymak üyeleri grubu ve SEAL takımı onunlaydı. Geceleri çalışırdı, Endonezyall pisliklerin kellelerini keserdi."

"Biri sana o kelleleri gösterdi mi, Cosmo?"

"Bak, sana bunları arkadaşın olduğum için söylüyorum."

"Smith benim kellemi mi uçuracak?"

"Sen gül şimdi, amigo. Bu adam tam bir baş belası, göreceksin." Hoyle, Zeebus'un biraz sarhoş olduğunu düşündü. "Onu Washington'dan yolladılar" diye devam etti. "Onu buraya meclis soruşturmasından önce yolladılar."

Hoyle boş bardağını garsonun tepsisindeki dolu bir bardakla değiştirdi. Smith'i işkence şöyle dursun çatışmada dahi hayal edemiyordu, bu imkânsızdı. Smith bir İngilizce hocası gibi görünüyordu.

“Bana haber verdiğin için teşekkürler, Cosmo. Bu adam bütün kariyerimi mahvedebilirdi.”

“Senin kariyerin falan yok, ahbap. Ben sana yalnızca ipucu veriyorum. Onu burada izleyecekler. Kendini kollasan iyi edersin.”

Avluda bir alkış yağmuru başladı; alkış sesi gitgide sele dönüştü, her yeri sardı. Tümgeneral üniforması içinde, Başkan Rene Barrientos Ortuno içeri girdi. Arkasında heyet, generaller, kurmay subayları ile mücevherleri ve ağır parfümleriyle onların eşleri vardı. Barrientos kalabalığa karışırken kendini krallara layık bir biçimde tanıtıyordu, alkışlar yüzünden Papa gibi tatmin olmuştu.

“Televizyonda daha uzun görünüyor” dedi Hoyle. Şimdi herkes alkışlıyordu. Zeebus gözlüğünü çıkarıp candan bir şekilde yaklaştı.

Kalabalık ikiye ayrıldı, Hoyle bu sırada başkanın arka solunda bulunan bir kadını fark etti. Orta boylu ve uzun saçlıydı. Hoyle, o uzaklıktan bile kadının yeşil gözlerinin, ne kadar esrarengiz ve gölgeli olduğunu görebiliyordu.

“Bu kim?” diye sordu Hoyle.

“Kim kim, dostum?”

“Kadın” dedi Hoyle.

Zeebus belli belirsiz gözlerini kıstı. Başkanın arkasındakiler arasında Maria Agular iş elbisesi giymiş tek kadındı; üzerinde gece kıyafeti değil, etek ceket vardı. Saçları omuzlarına dökülürken oniks taşı gibi parlıyordu. Zeebus bir an için gözlerini dikti, “içimdeki şeytanı dürtüyor.”

Maria kırklı yaşlarında, parlak bakışlı bir adamı dikkade dinliyordu. Adamın keskin, içe işleyen bakışları vardı, Savile Row takım elbisesi giymişti.

“Kiminle konuşuyor?”

“Alameda, Enformasyon Bakanı. Bugün Barrientos’la elçiliğe geldi. Alameda, ortaya grafik ve diyagramlar çıkartıverdi. Büyükelçiden dört buçuk kilometrelik uçuş pisti, altı Phantom jeti ve yüz tonluk napalm istediler.”

Hoyle, Zeebus’u duymazdan geldi. “Kadın, onun karısı mı?”

Zeebus kafasını iki yana salladı. “I-ıh. Alameda tatlı şeyleri sever. Ve parayı. Hatta çoğunlukla parayı. Örgüt, ona altmış dörtten beri pay ödüyor.”

Hoyle gözlerini başka yöne çevirmeliydi. Daha fazla bakarsa fark edileceğini biliyordu, hesabım yapmıştı, izlenenin, etrafa rastgele bakarken, kendisine bakan birini fark etmesi garip bir şeydi ve şimdi olan tam da bu idi. Maria döndü, bakışları Hoyle'a takılı kaldı.

Hoyle başka yere dönmedi; ona bakmaya devam ettiği her saniye, belli bir hata yaptığının kanıtıydı. Uçaktan paraşütle atladığında nasıl hissettiyse, onu ilk gördüğünde de aynı duyguyu tattığını sonradan fark edecekti. Bu, ne keyif verici bir şeydi ne korkutucu. Hoyle kadına baktı ve bir şeylerin ayırdına vararak şöyle düşündü, "İşte şimdi aptalca bir şey yaptım."

Zeebus'un sesi yakınındaydı, Hoyle onun sıcak,tatlı nefesini kulağında hissediyordu. "Kahretsin" dedi Zeebus. "Sonra görüşürüz."

Hoyle, onlara yaklaşan Smith'i süzdü. Zeebus topukları üzerinde döndü, kalabalığa karıştı ve kayboldu. Hoyle, kendini bir an için incecik bir buz tabakası üzerinde hissetti.

"Burada olsan iyi olur diye düşünmüştüm" dedi Smith. Oradan ayrılan şişman adamın ardından baktı. "Sanırım hâlâ biraz kızgın."

"Evet, öyle" diye cevapladı Hoyle.

Smith, önlerinden geçen garsona baktı ama onu yanlarına çağırmadı. "Şarap nasıl?"

"Çok iyi değil." Hoyle omzunun üstünden baktı. Başkan Barrientos, Alameda ile konuşmuyordu. Hoyle artık kadını göremiyordu.

Başkanlık heyetinden gelen uzun boylu, memnuniyetsiz albayı ilk fark eden Smith oldu. Kelebek gözlük takıyordu; üzerinde Bolivya Personel Müdürlüğü'nün gösterişli üniforması vardı. Peşinden Teğmen Castaneda sürükleniyordu. Topuklar bayraklı zemini döverken, iki memur avluya doğru yürüdüğü için dansçılar ve particiler kenara çekildi. Hoyle önce Castaneda ve Senor Lampira'nın ofisindeki arkadaşını, sonra daha uzun olan memuru gördü.

"Bu bostan korkuluğu da kim?" diye sordu Smith.

"Albay Arquero. İstihbarat Müdürü." Hoyle yumuşak bir şekilde devam etti. "İlk gezime çıktığımda, o daha binbaşıydı. Tarija'da cesederi bulmama yardım etmesi için bir ulusal polis memurunu yanıma yollamıştı."

Smith, Arquero ve Castaneda'nın gelişini izledi. Arquero, bir seksenden uzundu. Neredeyse kadavra gibiydi, gün ışığına pek sık çıkmayan biri imajı veriyordu. Barrientos'u başa getiren darbe komplocuları için onu albaylığa terfi ettirmek, kaçınılmaz bir vazifeydi.

"İnsanların ayağını kaydıran birine benzemiyor" dedi Smith.

"Bu en kötü alışkanlığı değil" diye cevapladı Hoyle, bardağındaki tüm içkiyi bir kerede yutarak. "Ce que le colonel aime vmimerıt sont lespetisfils. "

Teğmen Castaneda, Arquero'nun iki adım önünde durdu ve Prusyalı bir memur havasıyla topuklarını gıcırdatarak bir araya getirdi. "Bay Hoyle" dedi. "Sizi görmek ne büyük şeref." Derhâl sola döndü ve Arquero'ya kaş göz işareti yaptı. "Sizi tanıştırayım..."

"Bay Hoyle." Albay üç parmağını uzattı, dudaklarının kenarlan oldukça gergindi.

Hoyle, Arquero'nun elinin bir kısmını tutup dikkatle tokalaştı. "Sizi tekrar gördüğüme memnun oldum, Albay" dedi. İfadesi, içten içe duyduğu saygısızlığı mükemmel bir şekilde örtüyordu.

Castaneda hâlâ yanlarındaydı fakat havası sönmüştü. İnsanları tanıştırmak, yaşama sebeplerinden biri denebilirdi. Hoyle, Castaneda'ya döndü, "Albay ve ben birbirimizi çok iyi tanırız." Hoyle bu sözleri, başını çevirip gözlerini Arquero'nun gözlerinden ayırmaksızın söylemişti; engerek yılanıyla aynı odada olsa gene aynısını yapardı.

"Albayım, iş arkadaşım Bay Smith'i sizinle tanıştırmama müsaade eder misiniz?"

Bu defa Arquero elini uzatmadı fakat başını arkaya atıp Smith'i kelebek gözlükleriyle tarttı.

"İyi akşamlar, Bay Smith." Albayın ses tonu çok asildi, bu kelimeleri bariton sesine dikkat çekmek istercesine dillendirmişti.

"Mucho gusto, Albayım" dedi Smith.

"Bay Hoyle, Camiri bombardımanında yaralanmamanıza çok sevindim. Sanırım birkaç pencere indi."

Hoyle, bombardımanı Arquero'nun emrettiğinden şüphelendi. Şunları söyleyerek kendini memnun etti: "Bombalar binamıza uzak yerlere yerleştirilmiş, şansımız varmış."

"Evet, şans bu, başka ne denebilir?"

Tüm tanıştırmalarda ezik kalan Castaneda şimdi daha sokulgandı. "Bay Smith" diye cıvıldadı, "Sanıyorum ki Muyupampa'daki tuzak mevkiini araştırmak için burada değildiniz?"

"Yüzbaşı Buran alakayı bize açıklayacak kadar kibardı."

"Yüzbaşı Buranın tayini çıktı." Arquero burnunu çekti. "Umarım, Bolivya güçlerinin düşmanla karşılaştığını bir daha görürsünüz, her şey farklı olacak."

"Ordu, tuzakla alakalı bir bildirge yayınlamadı" dedi Smith. "Bir öneride bulunabilir miyim?"

"Siz Amerika'nın Sesi, hikâyeyi baştan sona anlattı" dedi Arquero.

"Ordu hiçbir açıklamada bulunmadı" diye cevapladı Smith. "Doğruyu söyleyin" diye devam etti. "Kaç kayıp var, kesin bir sayı verin. Tam olarak neler oldu, anlatın."

"Korkarım, yenilgimizi yanlış yorumlamışsınız."

Smith, Hoyle'un Latin olaylarına karşı duyduğu ilgiyi paylaşmadı. Gerçek ortaya çıkmalıydı, Smith dobra bir adamdı, tam bir Rhode Islandlıydı; sözü uzatmadan konuya daldı. "Durum tersine dönmeden bunlar tekrarlanacak. Gerilla propagandası, hükümetin yalanlarını bekliyor. Ele almayı bilmedikleri tek şey, gerçekler."

Hoyle bu tarz bir konuşma geçmesini hiç beklemezdi; bu hiç hoş değildi ve düşüncesi derhâl kanıtlandı.

Arquero başım geri atıp Smith'e dikti gözlerini. "İlginç bir konuya değindiniz, Bay Smith. Fakat sanıyorum ki sizin Vietnam'da yaptığınız gibi biz de burada başarılı bir karşı taarruz yapabilirsek, ileride önerileriniz kadar silaha da ihtiyacımız olacak."

Bu iddia, Arquero'nun başka yerleri de kızdırmak istediğini ortaya koyuyordu. "Şey, sizin işinize daha fazla bulaşmayacağım. Bu gece güzel vakit geçirin. Belki ben destekte olurum, beyler, beni bizzat çağırmaktan çekinmeyin."

Arquero yere eğilerek selam verip ayrıldı. Castaneda topuklarını birbirine çarpıp patronunun yanma seğirtti.

"Bu şekilde davranarak ne yapmayı planlıyordun?" diye sordu Hoyle.

Smith'in elleri cebindeydi. Bir an yere baktı, sonra bir şey hatırlamış gibi durdu. "Arkadaşların Miami'den ne zaman dönüyor?" diye sordu.

"Yoksa istasyonu kendi başlarına kurmalarını mı isteyeceksin?"

"Bu işte iyi olduklarını söylemiştin."

Hoyle başını onaylarcasına salladı. "Onlar iyidir."

"O zaman kendi başlarına kurabilirler. Sabah ara beni." Smith yürüyerek uzaklaştı.

Hoyle, avlunun karşısında duran Alameda'nm, Maria Agular'a sert bir bakış attığını gördü. Hoyle ona bakarken, Maria girişe yöneldi, güzel kadının yürürken takındığı ifadeleri izledi. Kimse ona Hoyle kadar dikkatli bakmamıştır.

Maria zarifçe yürüyordu; göğe dönük başı, ona sağlam bir duruş kazandırıyordu. Hoyle, önünden geçen Maria'mn gözlerinin yaşlı olduğunu fark etti.

11

Hübalılar her şeyin çabucak olup bitmesini istiyorlardı. Anlaşma yaptıklarında, acil toplantılar üzerine düzenleyecekleri operasyonla ilgili konuları bile genellikle telefonda konuşurlardı. Tania, özel konuları telefonla konuşmaktan doğacak sorunları engellemek için dikkatli davranırdı fakat kontrolü elinde tutması çok zordu, adamlar baştan savma çalışıyorlardı. Bazen Kübalılar'la uğraşırken her şey o kadar çabuk, öylesine kaotik gelişiyordu ki kimin ne yaptığını izlemek neredeyse imkânsızdı.

Tania'nın, olup bitenleri doğru kayda geçiriyor olması mühimdi; bunu gün gün kayıt tutarak yapıyordu. Guevara'nın operasyonunda kendisini görevlendiren kimdi, hangi göreve atanmıştı, görev ne zaman tamamlanacaktı... Bağlantılı yoldaşların isimlerini, kod adlarını ve öğrenebildiği kadarıyla biyografilerini, başka dosyalar arasında saklıyordu. Tania bu dosyaları her ayın sonunda güncelliyordu.

Dosyaları güncelledikten sonra, sayfaların fotoğrafını başparmak büyüklüğündeki microdot* fotoğraf makinesiyle çekiyordu. Film uygun şekilde banyo ediliyordu, keskin minik bıçaklar kullanarak microdotların saklanabileceği yumuşak posta kartı kenarlan yapıyordu. Bu kartlar Avrupa'da çeşitli yerlere yollandıktan sonra Sovyet Elçiliklerine gönderiliyordu. Bir ay, bazense altı hafta sonra Tania, Paraguay'da bulunan bir arkadaşından imzalı bir mektup alıyordu; alttaki imza, son yollanan microdotların ellerine geçtiği anlamına geliyordu.

İşlerinin tümü posta aracılığıyla halledildiği için çok zaman alıyordu; diğer yandan, mektup beklemek can sıkıcı olabilirdi ama güvenilir bir yoldu.

Tanianın raporları istikrarlı, güvenli ve süreğendi. Ayrıca çok gizliydi. Moskova Merkezi'nde, Tania'nın raporlarından veya raporları

* Tespit edilmeyi önlemek için 1 mm'den küçük hâle getirilmiş görüntü ya da yazılara verilen isim.

gönderdiği yoldan haberi olan memur sayısı, bir elin parmaklarını geçmezdi. O, KGB tabiriyle, "dipsiz kuyularda yaşayan biriydi ve Guevara hakkındaki raporları, Moskova'da birçok sektörün filizlenmesini sağlamıştı. Tania'nın çabalan, tüm yurt dışı operasyonları ve istihbarat girişlerinden sorumlu KGB bölüklerinden birinde başmüdürlük yöneticisi Aleksandr Mikhailovich Sakhovosky'yi çok mutlu ediyordu.

Her zamanki "bal tuzağı" operasyonu, yani Tania'nın Guevara maiyetine gönderilmesi, 1960'ta Berlin'e yaptığı yolculuk sonunda, Doğu Almanya Milli Güvenliği, yani Stasi tarafından kararlaştırılmıştı. Guevara o zamanlar Küba Sanayi Bakanıydı. Stasi, Tania'ya, Guevara'yı baştan çıkarmasını ve bunu başardığında merkezi bilgilendirmesini emretmişti. Tania'nın KGB'ye alınması için Doğu Almanlar üzerinde kontrol kuran ilk kişi, Sakhovosky idi.

Tania, iki ay sonra Doğu Almanya ulusal balesine tercüman olarak getirildi, Küba turuna çıkmak üzere örgütle beraber ülkeden ayrıldı. Yakışıklı sanayi bakanıyla ilişki kurması dışında, kendisine verilen görevler basitti. Bale gösterisi devam ederken Tania'nın Havana'da kalabilmesi için gereken koşullan Guevara bizzat yaratmıştı. Kadının raporları o zamandan beri merkeze akıyordu.

Tania'nın Guevara'yla olan bağlantısı KGB'de hayıflanmalara sebep oluyordu. Castro'dan sonra Che Guevara belki de Küba'daki en önemli şahsiyetti. Tania, içeride uzun süreli bir operasyon için, dışarıdan gelen bir yabancı olarak algılandığından, onu KGB'den kontrol eden memurlar, müthiş dikkatliydi. O, Guevara'ya sırılsıklam âşık olurken kontrolörler onda sadakatsizlik gibi bir duygu oluşmasını engellemek için onunla itinayla ilgileniyorlardı. Duygularının raporlara yansımasına izin veremezlerdi. Görevi fazla önemliydi.

Onu hâlâ ellerinde tutabilmelerini iki şeye borçluydular: İlki onu bol bol pohpohlamaları; İkincisiyse sosyalizm ruhunu, kendini devrim için feda etme duygusunu aşılamalarıydı. Küba'yla olan işi kalifiye bir işti; büyükelçinin kişisel kodlarını kullanarak Moskova'yla temasa geçiyordu. Guevara'yla ilişkisi süresince, Tania gitgide daha önemli konularda bilgi vermeye başladı. Ona sorulanlar; Guevara'nın düşünceleri, kendisinin bu düşünceleri nasıl öğrendiği ve Guevara'nın gelecekte ne yapa-

cağını hissettiğiydi. İşinin çok önemli olduğunu ve uluslararası sosyalizm emelleri için çalıştığını sık sık hatırlatıyorlardı.

Tania'nın bu çifte hayatından Guevara nın haberi yoktu; ancak her şey bitene dek de olmayacaktı.

1964'te Tania'nın Guevara'ya olan aşkı o kadar aleniydi ki utandığı her hâlinden belli oluyordu. Havanada herkesin amors secretos'u olmasına rağmen, devrimin biraz bağnaz bir yanı vardı. Castro, Guevara'ya Tania'yı biraz daha az görünür kılmasını öğütlemişti sessizce. Bunu, Tania'yı yüz elli kilometre uzağa, İç İşleri Bakanlığı'nın Camegüeydeki gizli operasyon kursuna yollayarak yaptı. Müfredat basitti, bir istihbarat ajanı olarak tüccarlıktan biraz anlamak önemliydi. Tania'ya gelince, üç yıldır aleyhlerinde casusluk yaptığını nasıl anlamadıklarına şaşıyordu. Latin Amerika'da yapılacak çok özel bir operasyona gönderilirken bunu Guevara'mn bizzat emrettiğini öğrendiğinde kendini berbat hissetti. Sevgilisinin bu hareketini, kendisine pek de güven duymadığının bir kanıtı olarak değerlendirdi, görevden alındığını düşündü.

Kederli Tania, KGB eğitmenlerinden Berlin'e dönmek için izin istedi. Onu bu isteğinden nazik bir şekilde caydırdılar. Guevara'yla olan ilişkisi soğuyacak veya görüşmeleri arasına uzun zaman girecekse bile onunla olan bağlantısını kesmemesi emredildi. Bu baskı, büyük ölçüde uluslararasıydı. Kendi görevi, sosyalizmin gelişmesine tevazuuyla katkıda bulunmaktı. İstemeden de olsa kabul etti. Guevara'ya duyduğu aşkın tek taraflı olduğu kendisi için bile yeterince açık hâle gelmişti.

Tania, Küba operasyonları kursuna katıldığında her şeye duyduğu ilgiyi yitirmiş, kayıtsızlaşmıştı. Umutsuz bir romantikti. Tahmin edilebileceği gibi mantıksızca davranmaya başladı. Küba istihbaratı için Asya ve Afrika kollarında müdürlük yapmış kontrolörlerinden biri olan uzun boylu, siyahi bir adamla ilişki yaşamaya başlamıştı. Tania onun âşığı olmaya dünden razıydı, La Paz'a gidene kadar ona duygusal olarak da bağlandı.

Uzaklaştırma cezası vererek Tania'yı Bolivya'ya yollayan KGB, ondan biraz daha fazlası için çabalamasını istiyordu. 1965'lerin sonuna doğru Guevara, Prag'a gelmesini emretti. Merkezde kutlamalar başladı, bunun sebebi, Guevara'ya tekrar açılan pencereydi.

Tania için olay hâlâ gönül meselesiydi. La Paz'da yapayalnız geçirdiği süre boyunca Guevara'ya olan aşkı platonikti; Havana'ya, buradan Çekoslovakya'ya seyahatinde düşündüğü tek şey Guevara'ydı; hayatı boyunca Guevara'yı istediği kadar başka hiçbir şey istememişti. Umutsuz ve tehlikeli bir şeyi kanıtlamayı umuyordu.

Prag'da Guevara onu tekrar yatağına aldı, buna rağmen Guevara ona âşık değildi. Afrika'daki faciadan yeni dönmüştü, sağlığı pek yerinde sayılmazdı. Küba'daki politik otoritesiyse sıfırdı. Tania, onu saygın bir devrim kahramanı değil, eriyip gitmiş bir adam olarak bulmuştu. Aldığı yaralar ve atlattığı felaketler, onu daha sevimli kılmıştı. O bahar Tania, Guevara'yı sürekli teselli etmişti. Her gece onunla birlikteydi, onun hayallerinde bir işlevi vardı ve en önemli operasyonlarda bile ona güveniyordu. Yine de Tania'yı mahveden, onun kalbinin sahibi olamayışıydı; onu mahveden, bunun farkında olmasıydı.

Kederini göstermemek için elinden geleni yapıyordu zaten, Guevara onun kederini göremeyecek kadar duygusuzdu. Bunun sebebi belki de zihninin meşgul olmasıydı. Birlikte geçirdikleri o ayın sonunda, Tania'yı güvenli evin mutfağına çağırttı, La Paz'da yapılmasını istediği işlerin listesini verdi. Tania'mn halletmesini istediği işlerin listesini, ona çok ciddi bir şekilde ezberletti.

O geceTania'yla sevişti, ardından Tania bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağladı.

Tania, Bolivya'ya geri dönerken yaptığı uzun ve hissiz yolculuk boyunca, kimi zaman sıradan bir kalp ağrısı hissetti. Bazen kendinden tiksindi, geri kalan zamanda müthiş bir öfkeye kapıldı, içinde öldürme isteği duydu. Olanlar için kendini suçluyordu. La Paz'dan döndüğünde işten ayrılmaya karar verdi, merkezdeki kontrolörlerine acil toplantı sinyali vereceğine kendine söz verdi.

Bir hafta sonra Tania'mn iki katı yaşındaki bir kadın, teyzesi gibi davranarak Bolivya'ya geldi. Bu, merkezin belki de en fesat taktiğiydi. Kadın bir ay boyunca Tania'nın yanında kaldı; onu dinledi, ona yemek yaptı, kıyafetler aldı. Tania bir ajan olarak çok güzel işler başarmıştı ve operasyon için yeterli olgunluğa erişmişti; nihayetinde o da bir insandı. Tania daha yirmi sekiz yaşında, yalnız ve yaralanmaya çok müsait biriydi, Guevara bunu unutmuş olsa da merkez her şeyin farkındaydı.

Merkez, klinik psikolojide doktoralı bir istihbarat ajanı olan kadını uzman olarak atamıştı. Kadın, La Paz'da kurduğu sosyal bağlantılarla ve Guevara'yı harcamak için yaptığı yeraltı girişimleriyle Tania'yı övdü. Kadın Tania'yı teselli ederek orada bir yıl daha kalmasını sağladı, böylece onun yerine gelecek bir başkası yetiştirilene kadar onu kandırmıştı. Tania ancak bu yılın sonunda Almanya'ya geri dönebilecekti. Ve bu iş burada bitecekti.

Tania kaldı; yeni arkadaşı, derhâl Mexico City'deki Sovyet Elçiliği'ne gitmek üzere oradan ayrıldı. Tania'nın yanıp tutuştuğunu ve bu operasyon için daha fazla uygun olmadığım dürüstçe bildirdi. Merkez, Tania'yı orada bırakma kararı aldı. Casusluk mesleğinin soğuk hesabına göre Moskova hiçbir şey yapmadan da kazanabilirdi. Tania'nm La Paz'da yaptığı iş Küba lehineydi, Sovyetler Birliği lehine değil. Moskova, Guevara'nm nereye gideceğini bilmiyordu. Guevara Bolivya'ya gelse, Tania onu izlerdi; gelmese, güvenilirliği sarsılmış olsa da, La Paz'da işe yarayan bir ajan olarak kalırdı.

Eğer kadın kendine zarar vermek istiyorsa acı çeken KGB olamazdı.

Tania bir süre kendini idare etti. Guevara'nm güçlü takımı geldi, gitti; sonunda Tania'ya Selizar Galan'a Nanchauazü Kampı'nda rehberlik yapma teklifi sunuldu.

Guevara'yı gördüğü o gün, rüya gibiydi. Şimdi bile böyle bir şeyin gerçekleşmesini mucize addediyordu. Tekrar karşılaştıkları soğuk, garip anı yorumlayamıyordu. Onu gördüğünde içine büyük bir acıma duygusu yerleşiyordu. Tania, ona doğru yürürken ayağa kalktı; yakışıklı ve dayanıklıydı, etrafa güç ve güven saçıyordu. Bütün planlarının ifşa edildiğini, tüm büyük güçlerin ona karşı olduğunu bilmiyordu. Guevara, onu kollarıyla sarınca Tania o kadar karmaşık duygular içindeydi ki neredeyse bayılacaktı.

La Paz'dan Guevara'nm kampına dönünce ihaneti, gizli yaşamından duyduğu endişe, kuyruklu yalanlan ve yalnızlığı artık dayanılmaz bir hâl almıştı. Tania gece boyunca sokaklarda yalnız başına ağladı.

Gene de raporlarını yollamaya devam etti. Kamptan dönünce Moskova'ya Havana'nın onu Buenos Aires'a yollayacağını ve orada Guevara'nm bir arkadaşıyla buluşacağını bildirdi. Gece son raporunu

yollamıştı, bir kutu Seconal ve yarım şişe konyak içti, yatağa çırılçıplak serildi. İki gün sonra uyandığında gördükleri onun için büyük bir şok oldu. Çarşafın her yerinde dışkısı vardı, suratında sinekler uçuşuyordu. Hayatta kaldığını anladığında ilk gördüğü şeyler bunlardı.

Banyoya gitti, temizlendi, hıçkıra hıçkıra ağladı. Kendini öldürmeyi bile başaramamıştı. Dairesindeki küçük oturma odasında öylece çömeldi, yere baktı. Konuşabileceği kimse yoktu.

İntihar girişiminden iki gün sonra, eline sahil manzaralı parlak bir Rio kartpostalı geçti. İmza yerinde Robert yazıyordu. Kartpostal Arjantin pulu taşısa da Tania birinin bu kartpostalı posta kutusuna kendi eliyle bıraktığından emindi. Aldığı diğer mektupların yanında bu kartpostal onda elektrikle çarpılma etkisi bırakmıştı. Kartpostalın elle yollanması, Tania'nın Sovyet kontrolörleri tarafından önceden düşünülmüş bir hareketti. Sahil manzarası, acil bir durumu işaret ediyordu. Kart Belçika'dan ya da daha soğuk bir yerden yollanıyor olsa daha az önemli bir durumu belirtirdi. Tania mektubu bir kenara attı ve yatak odasına geçti.

Kartı masasında okudu. Kısa paragrafta "sahil", "dans", "güneş yanığı" gibi kelimeler, sıradan cümleler içinde kullanılmıştı. Kartı alıp okuyan meraklı biri, Robert'in güzel bir yaz tatili geçirdiğini düşünürdü.

Tania'nın yatağının altındaki ayakkabı kutusunda suda eriyebilen bir tomar kâğıt vardı, üzerinde kod anahtarı yazılıydı. Tania'nın yapması gereken tek şey kart üzerine yazılmış kelimelere bakmak ve onları alfabetik olarak sıralanmış yaklaşık yüz kelimeyle karşılaştırmaktı. Aldığı ilaçlar yüzünden hâlâ kendine gelememişti, o yüzden bu işi halletmek fazladan bir yarım saatini aldı. Mesajı sonunda çözdü: "Sahil" buluşma yerini, yani bu durumda evinden birkaç kilometre uzaktaki Plaza 14 de Septiembre'de bir bankı işaret ediyordu. "Dans" kelimesi buluşmanın o gün, "güneş yanığı" buluşmanın saat dört buçukta olacağı anlamına geliyordu.

Saat şu an ikiyi geçiyordu. Giyinmesi, daireyi terk edip meydana dolana dolana gitmesi için yeterli zamanı vardı.

Tam zamanında olması gereken yerdeydi, kartpostalın ima ettiği banka oturdu. On dakika geçti, bu süre yollan inceleyip takip edilmediğin-

den emin olmak için yeterli bir zamandı, bunu biliyordu. Meydanı iki kez turlamış bir adamla kadını seyretti. Onların yankesici olduklarını anlayınca rahatladı. Çift oradan ayrılınca uzun, iri yarı bir adam banka doğru yaklaştı ve gülümsedi.

"Pardon" dedi İspanyol aksanıyla. "Bu sizin cüzdanınızdan düşmüş olabilir mi?"

Elinde Robert'in posta kartının bir kopyası bulunmaktaydı.

"Ben Rio'ya hiç gitmedim" dedi Tania, adam otururken. Kırklı yaşlarının ortasında, endişeli görünen bir adamdı. Omuzlan genişti, göbekliydi. Kartpostalı bir kenara koyarken Tania adamın ellerinin küçücük, hatta kadınsı olduğunu fark etti.

"Ben Robert."

Tania başını sallamakla yetindi.

"Takip ediliyor muydun?" diye sordu adam. Bu adam kitabına göre hareket ediyordu. Tania başını salladı.

"İkinci buluşma yeri neresi biliyor musun?"

Tania, adamın Slav aksanım yeni fark etti. Prosedürlerinden emin bir şekilde kısaca soruyu yanıtladı.

"Seremonide olduğum için beni affedeceksin" dedi adam. Adam kesinlikle Rus'tu ve alt tabakadandı. KGB albaylarından biri olduğunu iyi tahmin etmişti Tania. Gerçek adı Iosif Seergevich Diminov'du ve Bolivya'ya Bulgar diplomatı kılığında gelmişti. Bu adamın kim olduğu, kendi örgütünden bir haberci mi, birlikte durmaları Tania için bir tehlike yaratıyor mu? Bunların hiçbiri Tania için önemli değildi.

"Sollen wir Deutsches sprecherı?"diye sordu adam.

"İspanyolca konuşmayı tercih ederim."

"Peki, o zaman." Adam hayranlık ve sıradan bir cinsel haz karışımıyla Tania'ya gülümsedi. "Öncelikle şunu belirtmek isterim ki merkez ofis, çalışmalarınızdan çok memnun." Diminov duraksar gibi oldu, tebrik üzerine Tania'nın bir şeyler demesini bekledi ama kadın sessiz kaldı.

"Guevara hakkındaki raporlarınızı okuduk ve memnun kaldık. İşlerinizi titizce hallediyor, bize çok katkı sağlıyorsunuz."

"İşimi iyi yaptığımı belirtmek için benimle temasa geçmediniz."

“Hayır.”

Bir grup çocuk geçti, bu sırada adam sessizdi. Çocuklar gidince şöyle söyledi: “Guevara hakkındaki raporunuzda belirttiğiniz olayların dışında bazı sorularımız var.”

“Evet?”

“Onu gördüğünüzde iyi görünüyor muydu?”

“Daha zayıftı.”

“Sağlıklı mıydı?”

“Öyle sanıyorum.”

Diminov meydana baktı. Sıradan biri gibi görünmeye çabaladıkça sinirleri bozuluyordu. Uzun bir aralığın ardından sordu: “Buenos Aires’te buluşacağınız adam, şu Guevara nın arkadaşı olan, onu tanıyor musunuz?”

“Bizzat değil.”

“Onun Guevara’ya güvenli bir şekilde ulaşmasını istiyoruz.” Sonra düşünüp ekledi: “Ve tabii sizin de güvende olmanızı.”

Başta, Tania gergindi. Bunlardan hiçbirinin acil toplantı sebebi olamayacağını biliyordu. Plaza 14 de Septiembre’den buraya, öğle vakti çağrılmıştı, şimdi buna şaşırdı. İçine kurt düştü. Belki de onu vuracaklardı.

Diminov sordu. “Kampları nasıl buldunuz? İyi düzenlenmişler mi?”

“Bunların hepsi raporumda yazıyor.”

“Guevara diğerleriyle aynı yerde mi yoksa bir başka yerde mi uyuyor?”

“Aynı yerde.”

“Sizinle sevişti mi?”

Tania bu tarz bir soru beklemiyordu, bu soruya duygusal bir yanıt vermeden önce, birden kendine geldi. “Hayır. Sevişmedi.”

“Neden?”

Bunun üzerine Tania sustu, söyleyeceği kelimeleri kafasında ölçüp biçti. “Beni sevmiyor.”

“Bu ilişkiyi alevlendirmek mümkün mü?”

“Sanmıyorum” dedi Tania.

“Kampta Guevara’yla yakın temasta mıydınız?”

“Evet.”

"Hangi sıklıkta?"

"Sürekli."

"Sizce ileride yapılacak bir görüşmede, yemeğine ilaç atma gibi bir eylem mümkün müdür?"

"İlaç atma" zehirleme anlamına geliyordu, Tania sancılandı. Guevara'yı siyanürle öldürme düşüncesine derhâl tepki verdi. Bu düşünce, başlangıcı veya sonu olmaksızın zihnine takılıp kaldı, makul bir insanın bir köprüden atlamaya vereceğine benzer bir tepki vermek istedi. Onu öldürmek mi? Bunu asla düşünmemişti, asla, kalbi kırıldığında bile ki bu ikinci kez oluyordu.

Diminov, Tania'ya baktı fakat kadının suratından bir şey okunmuyordu. Kadın anlamak istemediği düşüncelerini bastırmaya çalışarak oturuyordu. Kalbinin küçük bir yerinde, kırılmış yanında, Guevara'nın ölmesini istediği için utanmıştı.

"Soruyu duydunuz mu?"

Cevap verirken kelimeler sanki bir başkasının ağzından çıkıyormuş gibi hissetti. "Yemekler kampta komünler hâlinde hazırlanıyor. Herkese yemek dağıtıldıktan sonra Guevara önemli şeyler anlatmaya başlıyor. Bu iş... diğer adamları da ilaçlamadan yapılamaz."

Diminov homurdandı. "Bu işe bir itirazınız olmaz herhâlde?"

"Sadakatimi mi sınıyorsunuz, yoldaş?"

Diminov yapmacık bir şekilde gülümsedi. "Elbette hayır. Siz, aşırı önem arz eden biriyle temastasınız. Seçeneklerimizi bilmemiz mühim."

Tania, dalların rüzgârla sallandığım, meydan etrafında dönen arabaları ve bunun gibi binlerce küçük sesi duyabiliyordu.

Sonunda konuştu: "Bana güvenebilirsiniz."

12

Eoyle, İç İşleri Bakanlığı'nın uzun koridoru boyunca Smith'i takip etti, kemerli yolları geçerken ılık bir rüzgâr yüzlerini yalıyordu.

Dikkati dağılan Hoyle, binaya nereden girdiğini hayal meyal hatırlıyordu; binaya girdikten sonra kendilerini, büyük, geniş duvarların, pasaj ve sütunların arasında bulmuşlardı. Aslında burası daha önceden rahibe manastırı olabilirdi. Önce sağa, sonra sola döndüler; Hoyle, Smith'in her gittikleri yeri bilmesine şaşırıyordu. Sonunda etkili bir biçimde süslenmiş bir kapının karşısındaydılar; kapıyı itip içeri girdiler. Kapının ardındaki oda, büyük bir resepsiyondu. Enformasyon Bakanı Majesteleri Enrique Ruiz de Estrada Alameda'mn ofisinin ardında, İç İşleri Bakan Vekili bulunmaktaydı.

Resepsiyon alanında üç sekreter masası vardı. Mekân, garip bir şekilde, tavana asılı kutuların içindeki floresan lambalarla aydınlatılıyordu. Smith en yakın sekretere yaklaştı; sert bakışlı kadının en yetkili görevli olduğu açıkça anlaşılıyordu. Hoyle hafifçe sola döndüğünde başkanlık sarayındaki partideki kadını görüp afalladı. Deniz gözlü kadını...

Kadın küçük odadan ayrılıp kendi yanma gelirken Hoyle gülümsedi. Otururken kadın da ona gülümsedi fakat yüz ifadesinden onu tanıdığına dair bir ifade okunmuyordu.

"Hola?

"Salud' dedi Hoyle.

Maria onu hatırlıyordu ama Hoyle'un üzerinde tam aksine izlenim bırakmayı başarmıştı. Daktilosuna bir normal kâğıt bir de karbon kâğıdı yerleştirdi. Hoyle isim levhasını gördü: Maria Agular. Maria çalışırken Hoyle başını başka yöne çevirdi ama bakışları hâlâ kadının üzerindeydi. Kadının zarif, uzun boynunun, omuzlarına dökülen siyah saçlarının farkına vardı. Gözleri o kadar dikkat çekiciydi ki adamcağız kadının hatlarındaki mükemmelliği neredeyse fark edemeyecekti. Gri

yünden bir etek ve parlak gümüş rengi bir bluz giymişti. Hoyle, bluzunun altındaki dik, küçük göğüslerini seçebiliyordu. Başka bir yere bakmak için kendini zorladı.

Smith, sonunda baş görevliyi dâhili telefon hattını kullanmaya ikna etmişti, Hoyle ofise şöyle bir bakındı. Bakan Alameda'nın seçkin kişilerle çekilmiş fotoğrafları duvarlara özenle asılmıştı. General Barrientos'la birlikte gülümseyen bir fotoğrafı vardı, âdetten çekildiği belli bir fotoğraf. Daha bir sürü saygıdeğer kimselerle de fotoğrafı vardı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, U Thant, Raquel Welch ve Fidel Castro.

Ofise açılan kapı aralandı, bordo Harvard kravatı ve siyah takımı içinde Alameda etkileyici bir şekilde dışarı çıktı. Elini uzatıp gülümseyerek derhâl Smith'in yanına vardı. "Bay Smith. Görüşmeler arası birkaç dakikam olduğu için şanslıyız."

"Meşgul olduğunuzu biliyorum, Majesteleri fakat bu yalnızca birkaç dakikalık bir iş. Sizinle eşkıyaların elindeki alanlara kurulabilecek baskın stratejisi hakkında konuşmayı umuyordum..."

Alameda'nın gözleri Smith'in evrak çantasına ilişti, tekrar gülümsedi. "Evet, bir dakikam var" dedi.

Smith ve Alameda içerideki ofiste kayboldular. Hoyle, Maria'nın masasına yanaştı.

"Lütfen kusuruma bakmayın, işinizi bölüyorum" dedi Hoyle, kadm ona bakarken. Bölmeye devam etmek için en çekici hâliyle konuşuyordu. "Yalnızca bir dakika sürecek. Bir şeyler olduğunda, nedense lobide beklemek zorunda kalan hep ben oluyorum." Bu, Maria'yı güldürdü. Hoyle duvardaki fotoğrafa bakarak başını salladı. "Bu şey mi..."

"John Wayne." Kadının arkasında Alameda ve geniş enseli bir adam şık bir restoranın çardağında gülümsüyorlardı. "Görüşülecek kişiler ünlü olduğunda, ben de genelde lobide bekliyorum" dedi Maria.

İkisi de gülümsedi. Hoyle, insanların onun bu güzelliğini fark etmeden yürüyüp gitmelerine şaştı. Gözlerinin rengi olağanüstü bir yeşildi, Atlantik Denizi'nin ortalarındaki dalgaların rengine benziyordu, öyle dalgalar ki büyük bir gemiyi bile batırabilirlerdi.

"Bir şey içmek ister misiniz? Mesela kahve?"

"Hayır, teşekkür ederim." Hoyle etrafına baktı. "Ne kadar da sessiz bir ofis..." Mekân genişti, birkaç kubbeden oluşan tavanı, oyulmuş, süslü sütunlar destekliyordu.

"Sanki imparatorluktan kalma" dedi Maria. O an baş görevli, Maria'nın masasının arkasına dikildi ve kabinelerden birine girdi.

"Sanırım Bolivyalı değilsin" dedi Hoyle. "Üzgünüm... Aksanın... Amatör bir dil avcısıyım ben."

"Nikaragualı'yım."

"Nikaragua mı? Gerçekten mi? Oraya hiç gitmedim."

"Sağlık Bakanlığı'na çevirmen olarak alındım. Aslında ben hemşireyim. Fransızca ve Almanca biliyorum. Biri bunu fark etti ve şimdi burada sürünüyorum."

Bu konuşma sıradan bir şekilde sürmüyordu, ikisi de hevesli hevesli konuşuyordu; Hoyle kadını memnun etme umuduyla kendinden emin bir tavır içindeydi,

îç kapıdan bir kafa uzandı, bu Smith'ti. "Bay Hoyle?"

Hoyle, bakışlarını Maria'nm omuzlarından Smith'e çevirdi. Smith ve Alameda kapıda tokalaşıyorlardı. Hoyle, Smith'in elinde artık evrak çantası olmadığım fark etti.

Hoyle, Maria'ya gülümsedi. "Ben gitsem iyi olacak" dedi. "Sizinle konuşmak güzeldi."

"Zevkti, efendim."

Smith ve bakan kapıya doğru yürürken Hoyle, bir Maria'nm masasına bir de baş görevlinin masasına baktı. Bakışları o kadar sıradan ve boş göründü ki telefonların üzerinde yazan numaralan ve kayıt defterindeki kâğıtları gözleriyle nasıl taradığını kimse anlayamazdı.

"Siz Bay Hoyle olmalısınız?" dedi Alameda, mükemmel dişleriyle gülümseyerek.

"Mucbo gusto, Majesteleri."

Alameda, Hoyle'la yaşıt sayılırdı, daha ince yapılıydı; maalesef konuşurken insanların çok yakınında durmak gibi rahatsızlık verici bir özelliği vardı. "Albay Arquero hakkınızda hoş şeyler söyledi."

"Gururum okşandı, Ekselansları" dedi Hoyle. Bu söz biraz iğneleyiciydi. Alameda, Arquero'yu küçük görecek kadar iyi tanırdı. Hâlâ gülümserken Hoyle, Alameda'nm aslında ne kadar dikkatli olduğunu fark etti.

Alameda'nın parmakları, Maria'nın masasının uçundaydı şimdi. "Maria, UPI 'nın* listesine ihityacımız var, ofisime getir."

"Baş üstüne, bakanım."

Smith heybetli kapıyı açtı, ofisten dışarı çıktı. Maria'ya bir daha bakan Hoyle, arkalarındaki kapıyı çekip Smith'i takip etti.

Revaklı avluda bir süre yürüdüler. Konuşmaya başlamadan önce, yanlarından iki polis memuru geçti.

"Bir sorun mu var?" diye sordu Hoyle. Evrak çantasında, Cartier kol saatiyle beraber gıcır gıcır yirmiliklerden toplam on bin dolar vardı.

"Saati beğendi. Bundan sonra biz rapor yazıyoruz, o vaaz veriyor." Bakanın bahşişi kabul etmesi, Smith ve Hoyle'un çatışma alanından gelen haberleri kontrol etmelerini sağlayacaktı. Bu tarz ödemeler devam edecekti, bu bakan para yeme makinesi gibiydi ama gerçeklerin ne kadarının ne zaman söyleneceğine Smith karar verecekti. CIA'in bir sözü vardı: "Yazılıysa, doğrudur." İnsanların ne duyduğu, aslında gerçekte ne olduğundan daha önemlidir her zaman. Yorumdan ibaret olan şeyler bile, Bolivya'da gerçeklik olarak ele alınabilirdi.

"Neden Castro'yla fotoğraf çekilmiş?" diye sordu Hoyle.

Smith omuz silkti. "Yelpazesini açık tutuyor."

Avluda yürümeye devam ettiler, gölgelerinin rengi karanlık ve aydınlık arasında kat kat değişiyordu.

"Masada ilginç bir şey var mıydı?"

Hoyle başını hayır anlamında salladı. Aslında Maria'nın masasında bir şey vardı. Düzensiz kayıt defterinde acilen vize bekleyen gazetecilerin listesi, mektupların iletildiğini gösteren bir pusula ve üzerinde Maria'nın ev adresi yazılmış bir zarf: 312 Calle Cochabamba, No.2. Hoyle, Maria'yı tekrar görmek istiyordu ve bunu Smith'e çaktırmadan başarabilirdi.

* (ing. orj.) United Pres International. 20.yy'm en önemli Amerikan haber ajanslarmdandır.

Yürümeye devam ettiler, Hoyle kendini bir defa daha garip ve huzursuz hissetti, tıpkı kadının gözlerine baktığı zaman hissettiği gibi. Aynı, Nikaragualı Maria Agular'ın kendi aksam hakkında ona yalan söylediğini Smith'e çaktırmadığı gibi...

Hoyle kadının sesini ilk duyduğundaki tonlamayı anımsadı, Managua'nın taramalı tüfek gibi akışıyla konuşmamıştı.

Görkemli ve onu diğerlerinden ayrılan bir sesi vardı Maria'nın; üst sınıf Kübalılar gibi.

13

Sonra gece oldu; ilk cesur yıldızlar Illimani'nin soluk mavi doruklarında parıldamaya başladı. La Paz, Prado'nun kafe ve dükkânlarının gösterişsiz neonları, yamaçlardaki kulübeleri aydınlatan gaz lambalarının sarı-turuncu ışıklarıyla aydınlanıyordu. Maria Agular, toplantı yerine hiç acele etmeden, aylak aylak yürüdü. Avenida Ismael Montes'teki vitrinlere bakmak için durdu; camın yansımasında gördüğü şey onu şaşırttı, kendi ifadesi ona çok yabancıydı.

Gökyüzüyle beraber, ruh hâli de kararı; dalgınlığı önce hayal kırıklığına, sonra hüzne döndü. Maria Calle Potosı'yi kesen sokağı geçti, bir taksi yavaşlayarak korna çaldı. Maria başım bile çevirmedi, Hotel Presidente'nin ışıklarına doğru yürümeye devam etti. Gerçekten geç kalmak istedi çünkü onun geç kalacağından emindi, geç kalmak önemli adamların bir ayrıcalığıydı; bir insanın geç kalması demek, o kişinin kendini diğerinden daha üstün görmesi demekti. Adamın onu görmek isteme düşüncesizliği bile kırıyordu onu. Calle Genaro Sanjines'ten yarım blok ilerlediğinde, karşı kaldırımdaki birkaç asker onu izledi. Daha çocuk gibilerdi, şehirde olanları kocaman gözlerle izliyorlardı. Ellerindeki silahları saymazsak masumlardı; kısa, ölümcül makineleri ve makinelerin altındaki cephanelerle, boynuzlu hayvanlara benziyorlardı. İki askere baktı ama onları görmek istemedi; çünkü görmek, onu düşündürüyordu. Artık olmayan ve bir daha olmayacak şeyleri düşünmesine yol açıyordu.

La Paz'a asla alışamadı. Burayı hiçbir zaman sevmedi, sevmeyecekti de. Yoğun, serin dağ havası, safir renkteki eşsiz gökyüzüyle burası, sanki başka bir gezegendeydi, öyle hissediyordu. Burası yuvasından, kalbindeki evinden, tropikal bitki örtüsüne sahip dik yamaçlı dağlardan, denizin melodi ve kahkahasından çok uzaktı. En çok özlediği şey denizdi; artık tek isteyebileceği şey denizdi. Neredeyse hayatındaki her şey elinden alınmıştı ve geçmişte, sonunda duygusuzlaşacak kadar yas tutmuştu. Ailesi gitmişti, kirli camdaki toz tabakası gibi silinmişti. Gitmişlerdi

ve ibret-i âlem edilmişlerdi; komşular soyadlarını kulaktan kulağa fısıldayarak yaymış, onları her türlü karalamışlardı, olabildiğince fazla şeyle... Çünkü onlar ölmüştü ve kalanlar ölümün gölgesinde yaşamak zorundaydı. Memleketi olan Playa Baracoa'da herkes bunu bilir: Adı devrim karşıtına çıkmış herkes işini, malını mülkünü, yerini yurdunu kaybederdi; daha da kötüsü, geceye karışırdı bu gibi insanlar. Bazen geceye karışmak daha iyiydi. Maria'nın babası gibi vurulmaktan daha iyiydi bu, Albay Ignacio Augusto Cienfuegos'a yapılandan daha iyiydi. Onu öldürdüler, los rebeldes olduğu için cesedini bir cipe bağlayıp sahile dek sürüyerek götürdüler ki orada onu martılar yesin... Bir gün sonra Madre, Consuela için, sonraki gün ise erkek kardeşi için geldiler. Onlar gidince, evleri birkaç daireye bölündü, odunculara devredildi. Maria'nın artık Küba'da bir evi yoktu. Nereye giderse gitsin hafızasında taşıyıp özledikleri, artık var olmayan şeylerdi. La Paz'a, ıskartaya çıkarılmış bir nesne gibi yollanmıştı. Kasırgada savrulan bir tropikal nesne gibi bir dağın tepesine düşmüştü.

Pirinç kapıya yaklaşırken kendini suçluyordu; cesaret istediği için, adalet istediği için, her şey için, tam zamanında geldiği için, birinin ona kapris yapmasına göz yumduğu için kendini suçluyordu. Yüzüne, o güzel melek yüzüne gülümseme maskesini taktı; kapıdaki görevli ona kapıyı açıp şapkasını çıkardı. Kadın lobiyi geçti ve pasaport isteyeceğine yemin etti kendi kendine. Israr edecekti, evet, ısrar edecekti. Mumlarla aydınlatılmış masalarıyla büyük salondan geçerken önemli bir adam olan Enrique Alameda'nın beklediğini gördüğünde o kadar şaşırdı ki bir an için nerede olduğunu unuttu.

"Güzel Maria" dedi Alameda ve ayağa kalktı. Parmaklarıyla kadının dirseklerinden tutup yanağına küçük bir öpücük kondurdu.

Barda yalnızca on, on iki kişi vardı; bunların yarısı Kuzey Amerikalıydı. Maria birden utandı. Her zamanki gibi gözlerini devirdi; ikisini bir araya getiren o gözlerdi: Majestelerini, ministerio de informacion ve onu, esa mujer, kadım bir araya getiren gözleriydi. Diğer bakışlar, kendisine yöneldiğinde onun hakkında ne düşündüklerini bildiği için küçük düşmüş hissediyordu: Güçlü bir adamın oyuncağı olan, makyaj yapan, parfüm sıkan bir et parçası.

Alameda gülümsedi ve deri koltuğu gösterdi. Maria da ona gülümsedi, yüzü muhteşem bir maskeydi, oturdu. Adam, kadının omzundaki şalı aldığında odada teninin beyazlığım gören tek kişi kendisi değildi.

Birden bir adam elinde iki bardak içkiyle göründü. Adam için Scotch, Maria için bir bardak şampanya. Öngörülebilir bir sihir, bu içkiler, şehirdeki herhangi bir yerdeki herhangi bir masada belirebilirdi.

"Güzelsin" dedi adam. Kadın, buna karşılık, mum ışığında ona bakmakla yetindi; boş bir ağırbaşlılığın kimseye yararı olmayacağını biliyordu. Alameda, çabucak özür diledi ama konuşurken gözlerini onun gözlerinden hiç ayırmadı.

"Seni görebildiğime sevindim" dedi. "Resepsiyondaki yanlış anlaşılmadan sonra..." Maria'yı bir davete çağırmış, gece kıyafetleri giymeden gelmesini rica etmişti. Kadın geldiğinde adam ondan soğuk bir şekilde gitmesini rica etmişti, çünkü davet için kıyafeti uygun değildi. Fakat adam bunu unutmuştu bile. Yalnızca şu an için özür diliyordu çünkü kadın ta Plaza Murillo'dan gelmişti. Maria özre de, özrün içtenliğine de inanmamıştı, içkisinden bir yudum alırken adamın şu kelimelerini duydu: "Bugün birlikte zaman geçireceğimiz için çok mutluyum."

Kadın şampanyayı yuttu.

"Lütfen bana karşı koyma" dedi adam.

"Bunu konuşmak zorunda değiliz" diye cevapladı Maria. "Kızgın değilim."

Alameda, kadının aslında kinaye yaptığını anlayamadı; başka şeylere yöneldikleri için mutluydu. Kadın bir anlamda mutluydu aslında çünkü adamın incelikli özürlerine bir yanıt vermek zorunda kalmayacaktı. Kendisine hâlâ kızgındı çünkü onu dün gece ağlatan adam bu adamdı.

"Enrique" dedi, biraz yüksek sesle konuşmuştu, hatta sesi odaya yayılmıştı. Bunun üzerine Alameda konuşmayı kesti. Ona sahip olan kendisiydi, onun üzerinde güç sahibiydi ama kadının da onun üzerinde küçük bir sahipliği vardı, ondan elde ettiği bir şey... Yine bu durumunu kullanmıştı, ona adıyla hitap ediyordu işte: "Enrique?"

"Evet?"

“Seni kızdırmak istemem.”

“Neden bir şeye sinirleneceğimi düşündün ki?”

“Sen yoğun birisin, başının etini yememe kızarsın.”

“Ne konuda?” içkisinden bir yudum alarak sordu. Kısa, geniş bardak içindeki buz tıkırdadı.

“Pasaportum” dedi Maria. Yüzüne takındığı ifade boş, anlamsız ve güzeldi. Bu konuşmanın iddialı bir baskı hâline gelmesini istemiyordu.

“Pasaportun bende” dedi Alameda, “Ben halledeceğim.”

Maria’nın Bolivya pasaportunun süresi dolmuştu ve Alameda kadının pasaportunu, yenisini çıkaracağına söz vererek elinden almıştı. İki haftadan beri artık Maria nın elinde bakanlık onaylı kart dışında hiçbir resmî belge yoktu ve bu bakanlık kartı sınırlarda şimdiye kadar geçerli olmuşsa da bir gün gelecek, geçerli olmayacaktı.

Maria kelimelerini dikkatle seçti. Pasaportunu derhâl geri isteyemezdi zaten pasaport teknik olarak kendisine ait değildi. Fotoğraf onundu ama adı Maria Celestine Agular değildi. Sahte pasaportta sahte isim kullanılmıştı. Maria onun Hristiyan ismiydi, geri kalanlar uydurulmuştu. Doğum tarihini, doğum yeri gibi yalanları, Alameda’nın bakanlık fonlarından para çalarak kirasını ödediği Calle Cochabamba’daki evinde koruyordu.

Maria’nın, Meksika’dan seyahat edip Bolivya’da çalışabilmek için ancak Bolivya pasaportuna sahip olması gerekirdi. Küba’ya uçtuktan sonra, başına Meksika göçmen bürosuyla ilgili kötü bir olay geldi, uçak biletine dahi uygun olmayan Küba belgeleri aceleyle hazırlanmıştı, Meksika’ya vardığında belgeleri elinden alınmıştı ve polise teslim edilmişti. Buraya sığındığını kanıtlamaya yetecek kadar parası da yoktu. Sınır dışı edilmesinden üç gün önce Fransız elçiliğindeki partide Alameda’yla tanışmıştı. Alameda her şeyiyle ilgilenmişti. Polis kısa süre sonra kadınla uğraşmayı bıraktı, sonunda oturma izni aldı ve artık dairesi bile vardı, adamın sevgilisiydi. Kadın borçlu olduğu için bu adama bağlıydı. Bu adama birçok borcu vardı. Kendisine hâlâ sağlanan güvenlik, kıyafetler, daha büyük bir daire, bakanlıktaki işi, yemek ve mücevhere harcadığı paralar... Adamın ona verdiği her şey milliyetine, sahte kimliğe, açıkça kılık değiştirmesine ve pasaporttaki yalanlara bağlıydı.

"Sadece bunu istiyorum" dedi. "Devletin içinde bulunduğu olağanüstü durumdan ötürü..."

"Bakanlıktan kartın var" Gülümsedi.

"Önüne bir engel çıkarsa..." içkisinden bir yudum aldı. "Başın derde girerse, tek yapman gereken şey beni aramak. Evde olsam bile." Şimdi güç ondaydı. Alameda hangisinin gururlu olduğunu anlayacak kadar iyi tanırdı kadınları. Maria onu evden arayacağına, farelere yem olurdu.

"Seyahate çıkmayı mı planlıyorsun?" diye sorduğunda aslında kadınla oynuyordu.

"Nereye gidebilirim?"

"Beni terk edersen çok üzülürüm" dedi suratını asarak. Bunu yapmak onu güçlü hissettiriyordu. Maria onun oyuncağıydı fakat sonuçta, en sevdiği oyuncağıydı. "Üzülme Maria, gerçekten."

"Pasaportumu sormamın bir nedeni var. Olağanüstü durum beni endişelendiriyor."

"Eşkıyalardan korkuyor olamazsın?" diye dalga geçti Alameda. Amerikan elçisinden Nancahuazü'da aylak aylak gezen "antisosyal varlıklar"la çatışmak için yüz bin kilo napalm istemiş olması, konuyla alakasızdı.

"En başında evimi kaybettim" dedi Maria. "Neredeyse hayatımı da kaybedecektim." Bir an bekledi, kelimelerini iyi seçmeliydi. "Bana yardım etmeseydin burada olamazdım. Teşekkür ederim. Hâlâ müteşekkirim."

"Ben senin arkadaşınım" dedi Alameda.

"Benim için arkadaştan fazlasısın."

Alameda mum ışığında kadına baktı. Birkaç metresinden biriydi; birkaç tane daha edinecekti. Yine de dünyada etten kemikten bir adam olup da Maria'mn rüzgârına, cazibesine, aşkına kapılmayacak bir tek kişi bile bulunamazdı.

Alameda deri koltukta arkasına yaslandı. "Pasaportunu geri alacaksın" dedi. "Muhtemelen sana diplomat pasaportu çıkarırız, ister' misin?"

Adam hava atıyordu. Kadın onun şerefine kadeh kaldırmak istedi, özgüveni yerindeymiş gibi davranmalıydı.

"Engellerde gösterebileceğim geçerli belgelerimin olması yeterli" dedi.

Gülümsedi.

“Bak gerçekten, bir problem olursa...”

“Devrim?” Alameda, masanın altında biri saklamyormuşçasına burnunu çekti.

“Evet. Devrim.” Maria ona baktı, bakışlarım hiç kaçırmadı. “Burada kalakalmak istemiyorum.”

“Seni asla terk etmeyeceğim, querida ’ dedi Alameda. “Bunu asla yapmam. Bunu yapabileceğimi düşünüyor olamazsın.”

Kadın ona gülümsedi ama önceden böyle şeyler olduğunu görmüştü; oyuncaklar geride kalınca neler olur, biliyordu; ona karşı olumlu şeyler hissetmiyordu, artık ona hiç güvenmiyordu.

“Hayır” diye yalan söyledi yavaşça ve masaya yanaştı. “Beni terk etmeyeceğini biliyorum.”

14

Iamacın eteklerine vardılar, patika hâlâ ağaçların gölgesindeydi; izler yukarıya doğru devam ediyordu ve biraz ileride silikleşen izler çatallanıp patikaya paralel ilerliyordu. Guevara, adım adım gövdeleri kalınlaşan ağaçların arasından patikanın öteki tarafına geçti. Arkasındakiler sıra hâlinde sessizce hareket ediyor, içlerinden hiç kimse konuşmuyordu; tek duyulan kayaların çamura gömüldüğü yerlerde botlardan çıkan sürtünme sesiydi. En küçük patikalardan tepenin altından devam ediyor, bir süre sonra kuzeye yöneliyordu. Ağaçların tepesindeki güneş sol taraftan kendini göstermeye başlıyordu, doruğun yirmi-otuz derece aşağısındaydı. Zirvede güneşin vurduğu yerlerde, Guevara öncü kuvvetin ayak izlerini seçmeye çalıştı. Sonra karabinasını kollarıyla sarıp çömelmiş Pombo'nun yanma gitti.

Pombo dur işareti vermek amacıyla avuç içini kaldırdı, Guevara yanma çömeldi. Pek yükseğe asılmamış bir bayrağın ardında, mısır tarlası görünüyordu. Bir haftalık yürüyüşün sonunda, insan varlığını belirten tek ipucuydu bu.

Guevara ve Pombo etrafı dinlediler. Mısırlar arasından geçen rüzgârın sesini duydular önce, sonra bir ineğin çıngırak sesi geldi. Tarlanın uzak ucunda, hafif yüksek bir yerde çamur ve tuğladan yapılma küçük bir ev vardı. On kapısı batıya dönüktü, nehir manzarasına bakıyordu. Ağaç sınırı ve evin arasında kalan mısırlar, Guevara'nın, evi ve çevresini net bir şekilde görmesini engelliyordu. Evin bacası yoktu, duman çıksın diye çatıda açık bir alan bırakılmıştı yalnızca. Guevara ne bir insan ne de bir balta sesi duyuyordu ama çıkan dumandan evin boş olmadığı anlaşılıyordu. Böceklerin mahvetmediği yerlerde, mısırlar göğüs hizasına dek büyümüştü; düzenli mısır sıraları, ince işçiliğin sırlarını anlatıyordu sanki.

Guevara, kısık sesle Pombo'ya seslendi. "Joaquin'e nehrin arkasını kollamasını söyle. Geçidi kapasınlar."

Pombo başını sallayıp uzaklaştı. Loıo dikkatli bir şekilde izledi ama kâşifler gelene dek yapacak bir şey yoktu. Guevara bir ağaca yaslanmış oturuyordu. İyi saklanmışlardı, rüzgâr da onlara doğru esiyordu; pipo içmenin tam zamanıydı. Piposunu çıkardı, tütünü hazırladı, yaktı. On dakika sonra kâşifler sallana sallana geri gelirken Guevara ayaklandı.

"Sadece bir ev" dedi Miguel. "Birkaç çocuk bahçede oynuyor, birkaç tane de domuz var."

"Başka kimse yok mu?"

"Kimseyi görmedik."

Aileler çocuklarını bırakıp kaçmış olamazlardı, öyleyse burası daha bulunmamıştı. Ebeveynlerden en az biri burada olmalıydı. Belki başka bir tarlada veya kulübenin içinde çalışıyorlardı. Guevara ilk sıraya ileri gitmelerini, diğerlerine de onları takip etmelerini emretti ve yanlarında katır ve yük beygirlerini getirmelerini söyledi.

Mısır tarlasının çevresinde dolaşarak eve yaklaştılar. Yakınına gittikçe, ev daha da yıpranmış ve acınası görünüyordu. Evin önünde çamurun içinde oynayan bir düzine tavuk vardı. Dört zayıf domuz, odun yığını ve tarla arasında debelenip duruyordu. Birlik yaklaştıkça, Guevara domuz ahırının yanında, bir ağaç altına oturmuş küçük oğlanı ve kızı gördü. Oğlan eve koştu, kız ayağa kalkıp gelmelerini izledi. Siyah saçları dalgalıydı ve üzerine sarı çiçekleri olan, pamuklu, beyaz bir elbise giymişti. Yalın ayaktı, suratı pislik içindeydi. Çocuk koşarken o hareket etmedi, ayaklarını yere vurup sesler çıkarıyordu.

Guevara karabinasını sırtına aldı, kıza gülümseyerek, "Merhaba" dedi.

Kız bir fidan gibi görünüyordu, yerinden kıpırdamadı. Yukarı, Guevara'nın yüzüne baktığında, Guevara kızın ağzının kenarındaki bal rengi yarayı fark etti.

"Annecik yaralı" dedi küçük kız.

"Anneciğin nasıl yaralandı?"

Küçük kız parmak uçlarına yükseldi. "Bebeği ol'cak. Babacık doktor bulmaya gitti."

Kadının çok kanaması olmasına rağmen, doğum kolay gerçekleşmişti. Guevara, doğumu gerçekleştirme görevini Moro'ya verdi; Che doğum uzmanı değildi ve kurallara bağlı biri olarak amlmasa da kadınlara mahremiyet verilmesini önemserdi. Doğan bebek zayıf ama sağlıklı bir kızdı. Zayıflığı da sorun değildi, anne bebeğini yassı ve kırışık memesiyle emzirebilirdi.

Kadın doğururken Guevara biri altı, diğeri on yaşında olan iki oğlanla ve biri üç, biri beş yaşındaki iki kız çocuğuyla ilgilendi. Çocukların hastalıkları da yerel sefaletin bir başka örneğiydi: Hepsinde impetigo, mantar ve konjonktivit vardı. En küçük çocuk kırmızı çıbanını saklamak için kolunu yeniyle örttü. Kızın derinin altına bir asalak girmesiyle oluşan furuncular myiasisı olduğu ortaya çıktı. Derinin altındaki larvaların çıkarılması için yapılacak cerrahi müdahale, birçok çocuğun kaldıramayacağı kadar acı vericiydi, kız buna cesurca katlandı. Bütün çocukların hasta olduğunu gören Guevara her birine aşı yaptı. Her birine üç iğne vurduktan sonra, çocukların gülümsemeleri gözyaşlarına döndü. Buna, Pombo'dan aldıkları sakız sayesinde izin vermişlerdi. Koca birlikten çıkan tek tatlı şeydi buydu. Gözyaşları hemen kurudu, çocuklar koşup oynamaya başladılar. En çok, EL Oso dedikleri Joaquin'i sevdiler.

Güneşin batınımdan hemen önce nöbetçi erler tüfekli bir adamın geldiğini gördüler. Adamın çiftçi olduğunu yorgun katırdan anladılar. Willy ve Rubio adamı karşılamak üzere yollandı. Çiftlik evine kadar ona eşlik edeceklerdi. Çiftçi bitkin hâldeydi ve katır somurtuyordu; ikisi de Abapo'da bir geneleve gitmek üzere yola koyulmuş sarhoş doktoru bulmak için Tatarenda'ya dek yürümüşlerdi.

Üzerinde kırışık, kahverengi bir pantolon, beyaz bir gömlek ve yırtık yün bir kazak olan çiftçinin adı Honradez Rulon'du. Başında kahverengi bir fedora vardı, ucu yere bakıyordu. Honradez bir eliyle katırını çekiyor, bir eliyle Mauser tüfeğini tutuyordu. Tüfeğin sürgüsü çekilmişti, şarjörü açıktı. Willy patikada adamla karşılaşınca sürgüyü kapamasını, mermileri çantasına koymasını sağladı. Honradez ormanda silahlı güçlerin olduğunu duymuştu, onların kaçakçı olduğunu sanmıştı. Bu çiftliği saran adamların insurrectos olduğunu, kaçakçı olmadıklarını anlaması biraz zaman aldı.

Açıklığa geldiğinde çocuklar mutluluktan hızlı ve anlaşılmaz bir şekilde konuşuyor, babalarına doğru koşuyorlardı.

"Tebrikler" dedi Guevara. "Bir kızınız oldu."

Bunun üzerine Honradez çocuk gibi kahkahalara boğuldu, o kadar içtendi ki bu kahkaha, herkese bulaştı; herkes gülümsemeye başladı.

"Bir kız!"

Honradez tüm yol boyunca Bakire Urkupina'mn karısını koruması ve döndüğünde çocuklarım ölü eşinin etrafına toplaşmış bulmamak için çok dua etmişti. Gözyaşları yüzünden dökülürken Honradez, Guevara'ya paslı tüfeğini verip hızla evine girdi.

Sonrasında bir domuzu kesip kavurdular, içi soğan ve kırmızı biberlerle doldurulmuş hamur ve mısırlı humitas yaptılar. Moro, domuz parçalarını bıçağıyla kesip dağıttı, yanında da tabak niyetine muz kabuğu veriyordu. Yemek esnasında Honradez; Guevara, Inti ve Moro'yla oturdu. Yemekte birliğin önderinin Inti olduğunu söylediler; bu, köylülerle karşılaştıklarında Guevara'nın uydurduğu bir numaraydı. Inti, gerillaların gelme sebeplerini ve La Paz'a karşı neden silahlanmaları gerektiğini anlatırken Honradez coşmuş, aşka gelmiş gibi davranıyordu. Guevara, Inti'nin konuşmasını dinlerken Honradez'i yakından izledi. Honradez'in Inti'nin anlattıklarına olan tepkisi sadece kafa sallamak ve "Es verdad' demekti. Sonunda çiftçinin tarihteki pek çok köylü gibi fikrini söylemeyen, esrarengiz biri olduğu ortaya çıktı.

Inti konuşurken Honradez bu zayıf Bolivyalı'nın diğerlerinden sorumlu olmadığına karar verdi; otoriteyi sezmekte Honradez'in burnu bir köpeğinki kadar hassastı. Ayrıca Küba aksanıyla Kuzey Amerika aksanını karıştırmıştı. Saat gece yarısını geçince konuyu politikadan başka şeylere yöneltmeye çalışan Honradez; Inti, Marcos ve Guevara'ya karnaval için sakladığı bira şişelerini gösterdi. Bira teneke kaplara döküldü ve saludo larla içiliverildi.

"Size borçluyum" dedi Honradez. "Size nasıl müteşekkir olduğumu anlatmaya nereden başlasam, bilemiyorum."

Joaquin adamın karnına hafifçe vurdu. "Dinle adamım, bana bir borcun yok."

"Bizim için yapabileceğiniz bir şey var." Guevara harita çantasını açtı, ayak hizasındaki toprağa haritayı serdi. Honradez'in yüzü kendini ele veriyordu ama adamda yalan yoktu: Demek amir bu adam, elinde kâğıtlar olan.

Hava kararmış olduğundan Guevara haritayı aydınlatmak için ateşin yanma yerleşti. "Tatarenda ya gitmek için hangi yolu kullandın?"

"Üzgünüm" dedi Honradez. "Ben okuyamam, Senor."

"Bu, resim gibi bir şey. Yerin havadan görüntüsü." Guevara'mn parmağı haritanın üzerinde, Nancahuazu nun Rio Grande'ye aktığı yerin solundaydı; burası neredeyse haritanın tam ortasıydı. "Şu an buradayız" dedi. Tırnağının ucu, kurşun kalemle işaretlediği yolu gösteriyordu. "Bu yol nehre çıkar. Sıradağların oradaki nehre."

Honradez şaşkın görünüyordu, ne kadar masum ve zararsız olduğunu belli eden ifadesi ateşin ışığında daha da vurgulanıyordu.

"Tatarenda'ya giderken doğuya yönelmiştin" dedi Guevara sabırla.

Doğu, Honradez'in anladığı bir şeydi. Harita ise renkli benekler girdabıydı ve anlamsızdı.

"Nehir yolundan gittim" dedi Honradez. "Bana doktorun Abapo'da olduğunu söylediler, ben de geri döndüm."

"Hiç asker gördün mü?"

"Sakallı mı? Senin gibi mi?"

"Ordu askeri" dedi Guevara.

"Ben hiç asker görmedim etrafta. Camiri yolundan giderken sadece petrol şirketini gördüm."

Evin içinde bebek ağlıyordu, Honradez ayakta dikiliyordu. "Kusura bakmayın, kibar centilmenler" dedi ve onları başıyla selamlayıp eve girdi.

"Artık bir arkadaşımız var" dedi Joaquin.

"Konvoy için yaptığımız tuzaktan bu yana altı hafta geçti. Ordunun ana yola bile devriye koymaması gibi bir durum olabilir mi?"

"Bize neden yalan söylesin ki?" dedi Moro.

Guevara humitas mm kalan parçasını ağzına attı, çiğnerken bir yandan da konuşuyordu. "Taşıdığı tüfek, ordudan arta kalan bir şeydi. Hükümet bunları köylü milisine veriyor."

“Onun milis olduğunu mu düşünüyorsun?”

Guevara, muz kabuğunu ateşe attı. Çiftçinin ülkenin güvenliği için çalışıp çalışmadığı tartışıldı. Nehri geçtikten sonra nasılsa ortaya çıkacaktı.

“Ne yapıyoruz?”

“Akşam yemeği için teşekkür edeceğiz” dedi Guevara.

Birlik başkanları gruplarını harekete hazırladı, bu umulandan daha uzun sürdü. Eusebio ve Chingolo hamaklarını sırtlayıp çizmelerini çıkardılar. Hayvanlar doluştu, sırt çantaları sırtlara atıldı. Askerler sıraya girerken Honradez gaz yağlı feneri elinde evden dışarı çıktı.

“Burada kalacağınızı umuyordum. Burası güvenli. Sabah ineği sağacağım, taze süt olacak” dedi Honradez.

Inti, mısır tarlası etrafındaki öncü birliği yönetmeye başlamıştı, Guevara cevapladı; “Çok kibarsınız, efendim ama biz gitsek daha iyi olacak. Aileniz üzerine dikkat çekmek istemeyiz.”

“Nereye gidiyorsunuz? Size yolu gösterebilirim” dedi Honradez.

“Yolu biliyoruz, dostum.” Guevara’nın bakışları deliciydi. Honradez bir şey diyemedi.

“Yemek için teşekkürler” dedi Guevara. “İyi geceler.”

Ağaç sırasında Guevara, Joaquin’le birlikte durup sırtı yüklü adamların ormandan geçişini izledi.

“Ay batmak üzere” dedi Guevara. “Hava tamamen kararınca, adamlar çantalarını ve silahlarını değiştirip geri dönüp çiftlik evinin etrafında dolansınlar. Herkes en az iki tur atsın.”

Joaquin gülümsedi. Birliği iki kez yürütmek, gücü olduğundan iki kat daha geniş gösterecekti.

“Eğer bu pendejo şakıyacaksa” dedi Guevara, “Bizim hoşumuza gidecek bir tonda şakıyabilir.”

15

Eoyle, Mlö'sı elinde, nehrin sesine yöneldi. Patika, sonsuza uzanıyor gibi duran ağaç sırasından ötürü güç bela görünüyordu. Işığın toprağa düştüğü yerlerdeyse sarı-yeşile dönüyordu. Yol, Rio Grande'ye yaklaştıkça genişliyordu. Çiftçilerin, önceden, hayvanları çarşıya götürürken bu yolu kullandıklarını gösteren işaretler vardı. Yol birçok kez nehre paralel uzanıyor, ağaç sırasının içinden geçiyordu. Güneydoğu Asya'da kaçınılması gereken türde bir patikaydı bu. Tembel askerlerin kurban edildiği bir orman sunağı.

Yolun iki yanı boyunca Bolivya askerleri gelişigüzel bir huzur hâli içindelerdi. Bazıları çantalarının üstüne bağdaş kurmuş, birkaçı da direkt yola oturmuş birbiriyle konuşuyordu; tüfekleri ya ağaçlara dayalı ya da ayaklarının ucunda, toprağın üstünde duruyordu. Devriye kaç saattir beşinci kez mola vermişti, Hoyle'un tahminine göre Tatarenda'ya çıkan yola on kilometreden daha uzak olamazdı. Karanlık çökmeden yola çıkmışlardı. Charlie, onu araçların yanında bıraktıkları için hâlinden memnundu. Hoyle, diğerleri ormana doğru yol alırken Charlie'nin omuz silkerek adios deyişini hatırladı.

Hoyle, müfrezenin yanından geçerken hiçbir şey yapmadan, olabildiğince sevimli görünmeye çalıştı. Patikanın uzağındaki bir yönü işaret ederek resmen görevli olmayan memurlardan buraları izlemelerini istedi. Bu arada, bir caboya tüfek kayışından diğerine nasıl kapak yapıldığını sordu. Hoyle birliğin başına ulaştığında, buranın ordunun geri zekâlılarının toplamı olduğundan emindi. Tüm Bolivyalı askerler arasında bunlar, bir aptallık yapıp birbirlerini vurmamaları öğütlenen tek asker grubuydu.

Bolivya Cumhuriyeti'ne acıyan Hoyle, nehrin hemen önünde, sarp bir düzlüğe uzanan yolu takip etti. Ağaç hattı arasında, suyolunun üzerindeki kayalıkların hayal meyal göründüğü yerin yukarısında, Hoyle ve Valdez birbirlerine göz kırptılar, ikisinin ifadesi de aynıydı, ikisinin

de cam biraz sıkkındı. Sabah yaptığı yürüyüş âdeta sulu bir komediydi; Bolivya ordusunu gözlerinde çok büyüttüklerini fark etti. Şimdi geriye, planlanmış yürüyüşü yapıp hiçbir şeyin ters gitmemesini ummaktan başka bir şey kalmamıştı. Sağ taraftaki Smith, nehre yakın bir alana ateş ederek bulundukları yeri işaret etti. Buraya bir destek yollamak gerekliydi. Yanında bir Bolivya radyocusu vardı. Adam sigara içiyor, gökyüzüne bakıyordu. Gökyüzüne\

"Aman Tanrım!" dedi Valdez, iğrenmiş bir ifadeyle.

Üzerinde cepli hâki bir pantolon ve pahalı Avusturya dağ botları vardı. Izod marka tişörtünün üzerindeki kurşungeçirmez yeleği, içine matara, cephane, el bombası ve ilk yardım çantası yerleştirilebilecek şekilde dikilmişti. Hoyle, onun titiz bir katil olduğunu biliyordu, gene de taktığı Ray-Ban güneş gözlüğünün ona şirin bir hava kattığını düşünüyordu. Elindeki 609 model Colt tüfeği güzelce yağlanmıştı.

Vadinin açıldığı ve güneyden Nancahuazü'nun katıldığı yerde, Rio Grande'deydiler artık. Vado del Yeso dedikleri sığ geçit, batıda kalıyordu ya da öyle olmalıydı. Haritalar muhtemelen her yönü doğru göstermiyordu ama onlar bununla yetindikleri için Vado del Yeso'nun orada olduğuna inanıyorlardı. Nasılsa bir harita her zaman yolları ve yönleri insanlardan daha iyi tarif ederdi; Hoyle eve dönme sanatını biliyordu. Keşfe çıkanlar, Vado del Yeso'nun yirmi kilometre boyunca, nehri geçmek için kullanılabilecek tek güvenli yer olduğunu söylüyorlardı. Nehri direkt geçebilecekler gibi duruyordu ve bunun tek sebebi suların çekilmiş olmasıydı. Hoyle nehrin içindeki tehlikeli kaya parçalarını görmüştü. Bu sessiz nehir büyük bir sel yaratabilirdi ki geçenlerde bir sele sebep olmuştu. Yarım saat önce, Santavanes iki Bolivyalı birliği aldı ve karşıya geçecek yerler bulmaya koyuldu.

"Kimleri götürdü?" diye sordu Hoyle, Valdez'e.

"İki çavuş götürdü yanında. Biri önceden Fransız lejyonunda çalışırmış. Diğeri ise askerî eyalet polisiymiş.

Hoyle Bolivyalılar'ın bu işi nasıl çözeceklerini hiç bilmiyordu ama Santavanes'i iyi tanırdı. Santavanes kendi başına çok iyi çalışırdı ve sa-

laklarla muhatap olmazdı. Bolivyalı görevlilerin işlerini kendi elleriyle bitirebilirdi ama onların kendi aptallıklarıyla tuzağa düşmelerine izin vermezdi.

"Bana bir güzellik yapar mısın?" dedi Hoyle, Valdez'e.

"Elbette."

"Birliğin arka saflarına doğru git, kanatlarda gözcülük yapacak olanları belirle ve ilk çavuşa birliği harekete hazırlamasını söyle."

«'T' ıamam."

"Onlar uyumadan buraya gel."

Valdez patikanın sarp yanını tırmandı ve ağaç hattında kayboldu. Hoyle ayağa kalkıp nehrin karşısındaki sete ve tahtaların inceldiği yerdeki sırtlara baktı. Emirleri, bağırıp çağrılan küfürleri, teçhizatların takırdamalarını, nehrin şırıltısını ve kuşların cıvıltısını işitiyordu arkasından.

Smith, kayaların yanından ayrıldığında Bolivyalı radyocu onunlaydı. Hoyle, radyocunun aynı Smith'inki gibi yuvarlak çerçeveli gözlük taktığını fark etti.

"Santavanes gideli ne kadar oluyor?" diye sordu Hoyle.

"Onun için endişelenmiyorum" dedi Smith. "Çavuşlar iyi görünüyor. Özellikle de lejyoner* olan."

"Onun lejyoner olduğundan emin misin?"

"Fransızcası iyiydi" dedi Smith.

Hoyle nehre tip tip bakıp kafasını salladı. Lejyoner olarak çalışması çavuşa temiz bir pasaport ve Fransız vatandaşlığı sağlamış olmalıydı. Bir lejyon için çalıştıktan sonra ne halt etmeye buraya geri döner ki?

Hoyle, nehrin hızlı akan yanlarına kurulmuş seti izledi, sonra Santavanes'in karşı kıyıda çalılıkların arasına çıktığım gördü. Üzerinde Bolivyalı egoların giydiği cinsten zeytin yeşili bir üniforma vardı. Tüfeğini başının üstünde tutup nehrin içinden geçerek Hoyle ve Smith'in olduğu yere geldi.

"Virajın orada bir mısır tarlası var" dedi Santavanes. Santavanes ıslak botlarını, Smith ise gözlüklerini çıkardı.

* Fransız Kara Kuvvetleri'ne bağlı yabancı uyruklulardan oluşan düzenli ordu birlikleri.

“Çiftçi vatan için onbaşılık yaptığını söylüyor. Gerillaları gördüm dedi.”

“Ne zaman görmüş?” diye sordu Smith.

“Para istiyor” dedi Santavanes.

Nehri geçerken önemli bir şey olmadı. Bolivyalı birlikler toplandı ve yürümeye başladı. Devriyeleri olmadığı için mısır tarlasına ve çiftçinin tuğladan evine birkaç yoldan, bölünerek gittiler. Eve yaklaşırlarken Smith, Valdez’i sağa; Santavanes’i sola yolladı. Her birinin yanına onar Bolivyalı asker verdi. Bu, blok gücü niyetine hazırlanmıştı. Hoyle ve Smith geri kalan birlikleri derhâl eve yolladı. Bolivyalı yüzbaşı, askerlerinin süngülerini temizlemesi, sıraya girip derhâl mısır tarlasına girmesi için emir vermek istiyordu ama bunun için önce Smith’in rızasını almak zorundaydı.

Çiftlik evine yaklaştıklarında küçük kız domuz ahırının arkasından fırladı. Korkmamıştı. Hoyle kızın yanına gidip çömeldi. “Hola, princesa” dedi.

Prenses şaşırmamıştı. Hoyle, silahını sırtına çevirip kızın yüzünün hemen önünde parmaklarını oynattı. Sonra kulak arkasından iki sent çıkarma sihrini yaptı. Parayı kıza verdi, kız kıkır kıkır gülüyordu. Hoyle’un gözü, kızın ön kolundaki yara bandına takıldı.

“Buraya ne oldu?” dedi.

“Sakallı adamlar” dedi kız, “Bana ilaç verdiler.”

“İlaç mı?” diye sordu Hoyle. “Görebilir miyim?”

Kız, Hoyle’un yara bandını açmasına izin verdi. Hoyle yüzeysel yarığı gördü. Kesinlikle bisturi iziydi bu ve yara kabuk tutmuştu.

Küçük kız döndü, omzundaki kabuğu gösterdi. “Beni melekler öptü” dedi.

“Bu ne?” dedi Smith.

“Kurtçuklar için aşılanmış” dedi Hoyle.

İkisi de sessiz kaldılar, ön koluna bu cerrahi işlemi “doğruluk ve dürüstlük”* yapmış olamazdı ya.

* Yerel bir oyun ismi.

Tavuklar ön bahçenin karşısında debelenirken Honradez Rulon evden çıktı. Çiftçi Hoyle'a yaklaşırken, Hoyle yerinde kalmaya devam etti.

"Insurrectos gördüğünüzü duyduk" dedi Smith.

"Adamlarınıza ancak para karşılığı konuşacağımı söylemiştim."

"Sana para ödemek isteriz" dedi Smith. "Fakat ne bildiğine bağlı olarak fiyat da değişir." Smith, kurşungeçirmez ceketinden Velcro'sunu çekip aldı ve bir tomar Bolivya parası çıkarınca, Honradez'in gözü düştü. Smith yüz Boliviano sayarken, Hoyle küçük kıza gitmesini söyledi.

"Gerillalar çocuklarınıza ilaç vermiş" dedi Hoyle. "Neden onları ele vermek istiyorsunuz?"

"Ailem aç, Sefıor" dedi çiftçi, "Ayrıca komünistler İsa ve Meryem Ana'dan nefret eder."

"Onları ne zaman gördünüz?" diye sordu Smith.

"Üç gün önce."

"Kaç kişilerdi?" dedi Hoyle.

"Seksen üç" dedi Honradez. "Evin yanından geçerlerken saydım."

Smith bir süre çiftçiyle konuştu, bu sırada hikâyeyi defalarca dinledi ve adamın ne kadar paragöz biri olduğunu anladı. Blok güç olarak konuşlandırılmamış askerler ateş yakıp yemek hazırladılar. Hoyle bir ağacın altında onlara katıldı.

"İzler eski ama gerillalar evin etrafında birkaç tur atmış sanki" dedi Hoyle.

"Ne fark eder?" dedi Smith. Bolivyalı bir memurun yanında oturan Honradez'e baktı.

Hoyle şöyle söyledi, "Kırk, belki daha az. Evin etrafında ikişer kez döndüler böylece adam onları çift saydı."

Smith, haritayı göz önünde bulundurarak söze girdi, "Güneşin batmasına birkaç saat kaldı. Ben biraz daha batıya yönelmek istiyorum; belki Vado del Yeso'nun karşısındaki yola gidebiliriz."

Santavanes ve Valdez, Smith'in hatırına sessiz kaldılar ama ikisi de Bolivyalılar'ı daha derinlere götürmenin iyi fikir olduğunu düşünmüyordu. Nehri geçtiklerinden beri, Bolivya birlikleri oldukça sertleşmişti ve batıya devam etmenin de sevinçle karşılanmayacağı ortadaydı.

“Devam etmek isterler mi, bilmem” dedi Hoyle.

“Onlardan ne istersek yapmak zorundalar” diye yanıtladı Smith.

Bir ardıç kuşunun uzun narası duyuldu.

Hoyle sessizce söz aldı. “Bak, eğer teğmene daha fazla baskı yaparsan, onu iyice sıkıştırmış olursun. Eğer emrini reddederse, otoritesi sıfır olur. Eğer teğmen kabul eder de adamları yürümezse, ayaklanma olur.”

Smith’in pek çok savaş deneyimi vardı ama bu zamana kadar hiç inatçı bir birlikle karşılaşmamıştı. Smith, Bolivyalılar’ı yumuşatacak bir ruh hâlinde değildi. Valdez’e baktı. “Savaşırlar mı dersin?”

“Birkaçı savaşır. Gerisi kaçar.”

“Bırak da birkaç gönüllü bulup nehrin karşısına geçeyim” dedi Hoyle. “Temizse gelin diye işaret ederim.”

“Sana bir saat veriyorum, Hoyle; yoksa takımı batıya yollayacağım.”

Vado Del Yeso’nun ötesindeki Masacuri Nehri, yüz metreden biraz daha genişti. Birkaç sahil seti çapraz olarak kesilmişti. Söğüt renkli kum şeridi neredeyse sahil denecek kadar uzundu. Çiftlik evinin aşağısındaki nehir hızla akıyor, sığlığa gelince yavaşlıyor; sahil setiyle, kum rengi hareketsiz suların arasından akıyordu.

Hoyle, teğmeni keşif ekibinde görünce şaşırmadı. Adı Gustavo Merân’dı ve bu zamana kadar takımdaki en iyi askerdi. Mısır tarlasından uzaklaşınca kısa ve öz konuştular. Bu sayede Hoyle, adamın Bolivya’ya, vatanına dönmeden önce Fransızlarla Cezayir’deki savaşa katıldığını ve Çad’da askerlik yaptığını öğrenmiş oldu. Meran adamları harekete hazırladı, ilk müfrezeden bir düzine obligado seçti; ormana tekrar girdiklerinde Meran, Hoyle’un önünde iki nokta işaretledi. Smith’in yuvarlak çerçeveli gözlüklü radyocusu da gönüllüydü ve şimdi Hoyle’un yanında, müdürün odasına yollanmış bir çocuk gibi kambur şekilde yürüyordu.

Geçtikleri yerin yukarısında, nehir birden batıya dönüyordu. Meran devriyeyi durdurdu. Hoyle ve teğmen birlikte sahil setlerini kontrol etmeye gittiler. On, on beş metre ilerlemişlerdi ki Hoyle setlerden birinde kırık bir ağaç dalını fark etti. Dal, özenli bir şekilde koparılmıştı.

Hoyle kırık dalın yanma çömeldi, dalın yüzeyinde bot izi gördü. Elini suyun yüzeyinde gezdirip yola su attırırken Meran sessizce başını salladı. Yüzeyin beş santimetre ötesindeki bot izi kırmızı-kahverengi toz bulutu hâlinde yok oldu. Meran tek kelime etmeden adamlarına bastıkları yerlerdeki izleri kapamalarını işaret etti.

Hoyle nehrin ötesindeki sesleri duymaya çalıştı. Kuşların ötüşü kesilmişti; geriye yalnızca böcek vızıltısı ve kayaların karşısındaki suların şarıltısı kalmıştı. Hoyle ilerlerken tüfeğini göğüs seviyesine getirdi; silahın kayışını boynuna doladı. Yavaşça çömeldi. Rüzgâr, ağaçların dallarını bir o yana bir bu yana savuruyor, gün ışığı kollarını yakıyordu. Cıvıltı sesleri duyuyordu. Bir hayvan hırıltısına da benziyordu, örneğin bir maymun olabilirdi bu sesleri çıkaran. Birkaç dakika sonra bu seslerin neye ait olduğu anlaşıldı; İnsan sesi. Önce bir kahkaha sesi, sonra metalin bir kayaya çarpma sesi. Meran hepsini duydu, Hoyle'a baktı.

Hoyle, tüfeğini dikey konuma getirdi, bedenini ağaca yasladı. Meran ilerlemeye başladı ama Hoyle başının sert bir hareketiyle ona durmasını işaret etti. Yapraklar arasından parlayan titrek ışıkta Hoyle dönemecin sonunu gördü. Bir düzine adam sahil setinin etrafında kümelenmiş, nehirde yıkanıyorlardı. Silahları ve cephaneleri nehre yakın bir yere topluca bırakılmıştı. Gerillalar. Neredeyse hepsi sakallıydı, hepsinin saçı uzundu. Hoyle nehir kıyısına baktı, yukarısındaki ağaç dallarını taradı. Yıkananların nöbetçi bir er bırakmamaları inanılır gibi değildi.

Hoyle kalbinin yavaş ama güçlü attığının farkındaydı. Çatışma nasıl açılacaktı peki? Güvenilir birlikleri olsaydı -kahretsin, Valdez ve Santavanes'i yanma almış olsaydı- yapması gereken tek şey tetiği çekmek olurdu; diğerleri zaten onu desteklerdi. Meran da aynı kefeye konabilirdi ama bu ikiye karşı on adam demek olurdu. Geride kalan Bolivya grubu hakkında hiçbir şey düşünmüyordu Hoyle. İsteksiz birliklerin beklenmedik anda açılan sesle bile bayıldıklarını bilirdi. Tecrübe etmişti; saklanırlar, sonra da dağılırlardı. Hoyle bu gerçekleri aklından geçirirken arkasından bir dal şakladı.

Sonrasında her şey çok çabuk gelişti.

Hoyle ve Meran dalın sesiyle arkalarına döndüler. Askerlerle karşılaşmışlardı, başlarıyla beraber silahlarını da çevirdiler. Hoyle başpar-

mağıyla Ml6'sı üzerindeki emniyet mandalını yokladı; yumuşak bir şekilde ve otomatikman, dipçiği omzuna dayadı. Yeşil kışla elbiseleri içinde siyah saçlı, sakallı iki askeri görmüştü. Tek bir sırığı ortaklaşa omuzlamışlardı, sırığa yeni öldürülmüş bir javelina asılmıştı. Tüfekleri sırtlarında gelişigüzel bir o yana bir bu yana sallanırken, karşılarına Bolivyall askerlerin çıkmasına şok oldular.

Yarım saniye geçti, adrenalinden ötürü bu zaman döngüsü bir ay, bir mevsim gibi geçmişti. Öyle bir andı ki bu, hayatta kalan her adamın aklını kasıp kavururdu. Donup kalmış bu anda, iki gruptaki adamlar da birbirlerine boş boş baktılar.

Sonra Bolivyalı askerlerden biri bağırarak ve tüfeğine el attı. İki gerilladan yakın olanı omzundan sırığı attı, yumuşak bir şekilde tabancasını çıkardı ve askerin yüzüne ateş etti. Asker yere düşerken Hoyle ve Meran ateş açtılar. Hoyle'un ilk mermisi domuzun ayağının ucundaki sırığa çarptı ve bir inleme sesine dönüştü. İkinci atışı, gerillanın elindeki tabancaya çarptı ve zaman geçerken, Hoyle adamın kafasını hedef alıp ıskaladığını fark etti. Gerillalardan ikisi de yüklerini bırakıp nehrin ötesine olabildiğince hızlı koşmaya başladılar. Hoyle arkalarından iki el ateş etti, Morân ise belki bir düzine... Fakat orman, gerillaları nasıl çabucak göstermişse, o hızla sakladı. Göz açıp kapayıncaya dek kaybolmuşlardı.

Bolivyalı askerlerden biri bile hayatı boyunca silah tutmamıştı. Zaman ilerledikçe Hoyle, silahının çıkardığı gürültünün onu sağırlaştırdığını fark etti. Sesleri, suyun altındaymış gibi boğuk boğuk algılıyordu.

Bir anlık sessizlikten sonra bağırışlar başladı. Hoyle arkasını dönünce, sahil setinden tırmanan silahlı gerillaları gördü. Gerillalardan biri, uzun boylu, geniş omuzlu olanı, çoktan hedefini almış; ateş açıyordu. Gerillanın iki mermisi de Hoyle'u ıskaladı ve arkasındaki ağaca saplandı. Sahil setinden kurşun yağmuru başlamıştı bile. Tüm gerillalar istikrarlı bir şekilde ateş ederken, Hoyle içgüdüsel olarak bir ağacın ardına çömeldi ve ateş etmeye başladı. Mermiler onu es geçiyor, dallara çarpıyor, dalları titretiyordu. Hoyle'un arkasında kalan Meran ateş etmeye devam etti. Tüfeğinden çıkan yakın ve keskin mermi sesleri, Hoyle'a ensesine tokat atılıyormış hissi veriyordu.

Hoyle'un aklına birden çok net bir fikir geldi. Mermilerin hızı, yolun çekilişi, gözlem yerlerini düşündü. Silahlı çatışma, çok yavaş ilerleyen bir filmin çözüldüğü an gibiydi. Hoyle tekli atışların ve otomatik silahların garip seslerini duyuyordu; bu sesler onu uzak yerlere götürüyordu. Yanındaki Meran savaşmaya devam etti. Bu korkusuz adama rağmen, Bolivya askerleri nehir kıyısına çekilmişti. Hoyle, şarjörünü doldururken iki asker ayaklanıp koşmaya başladılar, ikisi de nefes nefeseydi. Biri suya düştü, diğeri nara atarak bir su birikintisine devrildi. Derhâl ayağa kalkıp bir ağacın tepesine çıktıktan sonra, kırık sesiyle "Ay, ah, ay" diye ciyaklamaya başladı.

Hoyle hesap yapıyordu, çatışma alanından geriye bir düzineden biraz fazla gerilla kalmıştı, kaçan iki asker ise şu an onun arkalarında bir yerlerde olmalıydı. Bu da demek oluyordu ki diğer yirmi askerin olanlardan haberi yoktu, yoksa onlar da çatışmaya katılırlardı. Geri kalan gerilla grubu da katıldıktan sonra, Hoyle ve Meran sayıca daha üstün olacaklardı. Zaten onlar daha iyi savaşıyorlardı.

Sahil setindeki gerillalar dağıldıktan kısa bir süre sonra, ağaçların arasından bir yaylım ateşi gelmeye başladı. Bu yaylım ateşinin Hoyle ve Meran'ı ıskalamasının tek sebebi, nehirdeki askerlerin menzili yanlış hesaplaması ve kısa ateşe odaklanmalarıydı. Hoyle'un ardındaki Bolivya askerleri, çatışmadan kaçmak için silah ve cephanelerini bir kenara fırlatıp nehrin aşağısına koşuyorlardı. Bu sırada daha çok yaprak düşmeye başladı; yeşil ama kırmızı, yavaş ama hızlı, kafa karıştırıcı... Ölüm gibi bir manzarada, ağaçların arasından çıkan izcilerin ardındaki ışıklar çığ gibi büyüyordu. Gerillaların mermileri hareketli bedenlere saplandı. İkinci atışlarında Hoyle, şarjörünü doldurdu ve üç Bolivyah askerin daha kaçarken arkalarından vurulup düştüklerini gördü.

Hoyle, üç adım uzağında ateş etmeye devam eden Merân'a döndü. Geldikleri yeri işaret etti. Meran başını salladı. Teğmen, geri çekileceklerini anlamış olmasına rağmen geri çekilmedi. Yavaş ama istikrarlı bir şekilde ateş etmeye devam etti.

Hoyle'un baldırına bir şey sürtündü. Hoyle yere baktı. Radyocu yere serilmişti. Silahını atmış, bir ağacın köklerinin yanında top gibi büzüşmüş, yatıyordu. Ne kadar zamandır buradaydı acaba. Eğildi, genç askeri

sırtından tutup kaldırdı. Radyocunun gözlükleri buğulanmış, yanakları gözyaşıyla ıslanmıştı. Hoyle, radyoya iki merminin denk geldiğini fark etti; biri koruyucu kaplamaya diğeri de kontrol paneline. Radyo, onu taşıyan adam kadar işlevsizdi artık.

"Vuruldun mu?" diye sordu Hoyle.

Radyocu buğulu camlarının ardında gözlerini kırpıştırdı. Konuşamayacak kadar korkmuştu.

Sahil setinden bir çığlık koptu. Gerillalara on beş-yirmi kişilik yeni bir grup katılmıştı. Bu inanılmaz ve dikkate değer bir şeydi fakat ateş azaldı. Hoyle ağaçların gövdelerine bir göz attı. Gerillaların ikinci grubu, sahil setinde yokuş yukarı, tahtalara doğru ateş açmışlardı. Kaçan Bolivyalılar'ı yandan kuşatacaklarını sanmışlardı. Etraflarının çevrileceğini düşünen gerillalar, nehrin yukarısındaki ağaçlara yanaşıp Hoyle ve Merandan uzaklaştılar. Hoyle, bu hatanın kısa sürede düzeltileceğini biliyordu; eğer bir kaçma fırsatı yakalayabileceklerse derhâl harekete geçmeliydiler.

Guevara iki keskin ses duydu. Çatışma sesleri yaklaşmıştı. Sesler aşağıdaki nehir yatağından ve doğudan geliyordu, ikinci bir silah otomatiğe bağlayınca Che, düşmanla temasa geçildiğini anladı, tam da o an çantasını bir kenara fırlatıp suya doğru emeklemeye başladı. Bitki örtüsü gürdü, aşağı doğru emeklerken ne adamlarım ne de nehri görebiliyordu. Adamlarının nehrin dönemecinde bir yerlerde vurulduğunu tahmin ediyordu ama savaşa odaklanmış bir kulaktı onunki. Ve bu kulak önsezisini haklı çıkaracaktı. Çalılar arasında sürünmeye devam ederken, Joaquin'in emir yağdırdığını duydu. Suya yaklaşmaları emredilen askerler derhâl silahlarına doğru koştular ve her biri en azından bir kez gelişine ateş etti. Guevara, sahil setinde kimin ateş ettiğini henüz göremiyordu fakat silahların delici gürültüsünün, akıntının yukarısından geldiğini kestirebiliyordu.

Guevara, nehir şeridine atladı ve sahil setinin dışına düştü. Joaquin'in ateş etmelerini emrettiği yere sindi ve saklandı. Yirmi gerillanın her birinin silahından çıkan ses, kulak zarını patlatabilirdi. Adamların yarısı nehrin aşağısına ateş ediyor, geri kalanlar da arkalarındaki ağaçlık araziyi hedef alıyordu. Guevara tüfeklerden çıkan sesin çoğunlukla karşı ta-

raftan geldiğini fark etti, Joaquin'in sırtına dokundu. Başını sallayarak ve parmağını boğazına getirerek adamların ateşi kesmesini emretmesini istedi. Emir, yavaş el hareketleri ve pare fuego emrinin bağırılmasıyla herkese duyuruldu. Yankılar tepe boyunca yayılırken Guevara nehrin aşağısından gelen patlama seslerini duyabiliyordu. Arkalarından gelen bir ateş sesi yoktu. Guevara ve Joaquin, sahil setinden tek bir tabancanın ateş ettiğini fark ettiler.

"Hassiktir" diye bağırdı Joaquin, "Ardımızdalar sanıyordum." Tepede hiç Bolivyalı asker olmadığı ortadaydı. Gene de nehir kıyısından istikrarlı bir şekilde mermi yağıyordu.

Guevara, ardına saklandıkları kütüklerin tepesine dikkatle baktı. Yalnızca bir saniyeliğine bakabildi çünkü üzerlerine ateşlenen mermiler çok isabetliydi. Yüz metre ötedeki nehir kıyısını ve yarım düzine Bolivyalı askerin cesedini görebiliyordu. Ne bir hareket görüyor ne de ateşin geldiği yeri bulabiliyordu. Adam bir saniye sonra yine ateş etti. Mermisi Guevara'nın suratından birkaç adım uzaktaki ağaca saplandı.

"Kaç tane?" dedi Guevara Joaquin'e.

"İki grup... Bilmiyorum. Yarısı nehrin aşağısından kaçtı."

"Ordu mu milis mi?" diye sordu Guevara.

"Yeşil üniformalılar" dedi Joaquin. "Ordu."

Rolando konuştu. "Bizi yandan kuşatmaya çalıştıklarını sandım."

"Orada yalnızca bir tüfek var şu an" dedi Guevara. Tam o anda, kafalarının üzerinden beş tane mermi geçti, bu yalnız nişancının vasiyetnam esiydi.

"Bir tanecik mi? Diğerleri nerede?" diye sordu Joaquin.

"Onları kaçırdık mı?" Rolando'nun yüzü aydınlandı, gözleri parladı. Savaş heyecanı ve sarhoşluğu onu da alıp götürmüştü.

"Geri çekiliyorlar" dedi Guevara. Bolivyalılar'ın kaçma ihtimali yüksekti ama Guevara, düşmanın geri çekiliyor numarası yaparak gerillaları açık araziye çekip ateşe tutmaya çalışıp çalışmadıklarından emin olamazdı. Guevara olsa böyle yapardı.

"Marcos öncü müfrezeyi alsın ve grubunu nehre yanaştırsın" dedi Guevara. Bu kelimeler ağzından çıkarken, Rolando hiç düşünmeden

ölümcül bir şey yaptı. Kulübenin önüne atladı. Silahım beline koyup koşmaya, nehrin ötesine ateş açmaya başladı. Davetsiz bir iki kişi ayağa kalkıp Rolando gibi saklandıkları yerden çıktılar, nehre ateş açıp hareket ederek bağırmaya başladılar.

Bolivya ve Kübalılar'dan beş altı tanesi emirsiz savaşıyordu; gaziler bilirdi, Comandantey\ daha iyi tanırlardı. Henüz saklanma yerlerinden çıkıp ormandaki olası bir gizli nişancıya koşmanın zamanı gelmemişti. Guevara ve Joaquin yıkık kulübenin içinde kaldılar; ikisi de paniğe kapılmanın ölümle sonuçlanabileceğini biliyordu. Yapılabilecek tek şey Rolando'nun doğaçlamasına ateşle destek olmaktı. Guevara, her birine saklanacak bir yer bulup saldırıyı durdurmalarını emretti.

Hoyle, radyo operatörünü Teğmen Merana itti. Şarjör değiştirdi, silahının sürgüsünü taktı ve "Onu buradan çıkarın" dedi.

Merân'ın gözleri radyoya takıldı; kaplamaya mermi çarptığını fark etti. Bunun bu saatten sonra yardım çağıramayacakları anlamına geldiğini biliyordu.

"Smith'i bul ve buraya getir. Ana gövdeyi bulduğumuzu söyle ona; kırk asker."

"Bizle gel" diye bağırdı Meran fakat o sırada kıyıdan gelen ateş önce yavaşladı sonra kesildi.

Hoyle, Bolivyalı askerden artık işe yaramayan radyoyu çekip aldıktan sonra yaprak yığınına fırlattı. "Tekrar birleşiyorlar" dedi. "Koşun."

Meran genç adamı gömleğinin önünden tuttu. "Hadisene, seni sağır piç" diye bağırdıktan sonra koştular.

Hoyle ağacın etrafına tekrar baktı, birkaç dakika sonra ateş tamamen kesilmişti. Meran ve radyo operatörünün arkalarındaki çalılıktan geçtiklerini duyabiliyordu. Kıyıdan hiç ses gelmiyordu, böcek ve kuşlar biraz önceki ateş sesine korkunç bir sesle yanıt veriyorlardı. Hoyle çınlayan kulaklarını (haaaaaaaaaaaaa gibi bir sesti bu) başka şeyler duymaya zorladı.

Hoyle, tüfeğini yanak hizasına getirdi ve karşısındakileri fark etti. Ağaçların arasından on iki gerillanın ona doğru koştuğunu gördü. M16 iki

kez tekledi, Hoyle bir adamın topalladığını gördü. Gerillanın uyluğunun 22 kalibreyle iki yerinden vurulduğunu görebiliyordu. M16 küçük mermiler atardı ama bu mermiler insan vücuduna en çok zarar veren cinstendi. Gerillanın kemiği de kırılmıştı. Hoyle'un yalnızca on metre ötesinde, adam yere düştü ve diğer gerillalar onu korumak için kaçıştılar.

Hoyle hemen başka bir ağaca koştu. Kıyıdan tekrarlanıp duran bir emir duyuyordu. Ispanyolcasının yetmemesine şaşırdı ve bu duruma utandı. Beyninde bir vızıltı duydu, boğazı toprak gibi kuruydu. Ağaç kütüğüne yaslanırken gerillaların birbirlerine söyledikleri hakkında en ufak bir fikri yoktu.

Guevara, adamların ileri koştuklarını gördü, küfrediyor ve onlara gizlenmelerini emrediyordu. Ama Rolando sendeledi ve öne seğirtti. Rolando'nun bedeni yere düşmeden önce pantolonu kanla ıslandı. Kan bir anda hortumla püskürtülüyormuş gibi yayıldı. Guevara bir atardamarın yaralandığından emindi. Düşünmeden ve plan yapmadan kulübeden atlayıp adamının yanma koştu.

Rolando, sırtüstü yatıyordu. Silahı yanındaydı, iki eli de yaranın üzerindeydi. Guevara önüne eğilince Rolando gülümsedi. Guevara bu ifadeyi hatırlıyordu, bunu daha önce görmüştü. Bu, dünyadaki en acayip ve en açıklanmaz ifadeydi: Genç bir yoldaş alenen ve kendi iradesi ile vurulmaktan memnundu. Fakat Guevara, Rolando'yu tutunca yumruklarından kan fışkırdı; hızla atan kalbinin ritminde bacağındaki yaradan fışkıran kan, beş altı santimetre ötesine gidiyordu. Kanama durmayacaktı, birkaç dakika içinde Rolando'nun yüzünde şok ifadesi yer aldı. Bu zamana dek kırık bacağı bile canım yakmamıştı ama kan havaya bu şekilde sıçrayınca gözleri yerinden fırlayacak gibi oldu. Ellerini pantolonuna bastırmasına rağmen kan akmaya devam etti.

"Kahretsin, kahretsin, kahretsin" dedi Rolando.

Vurulma memnuniyeti bir ölüm korkusuna dönüşmüştü. Guevara kemerini söküp turnike yaptı. Guevara turnikeyi sıkarken Rolando acıyla inledi; atardamar ve ezilmiş kaslar çiğ, kırık kemiğe değmişti. Guevara yaralı adamı saklanma yerine taşıdı.

Şimdi hepsi harekete geçmişti, ona doğru geliyorlardı ve çatışma başladığından beri ilk kez, Hoyle tehlikede olduğunu hissetti. Meran gitmişti, ardındaki ormanda kaybolmuştu. Hoyle kendinden üstün ve iyi yönetilen düşmana karşı yalnız kaldığını biliyordu.

Hoyle tekrar hedef aldı. Yüz metre ötede, yirmi dört gerilla alenen görünüyordu; dizilmiş ateş ediyorlardı. Sağma yakın bir yerde, silah çukurunun içinde bir adamın yaralı bir askere yardım ettiğini görüyordu. Hoyle yardım eden adama dönüp gözlerini kıstı, işaret parmağı tetiğe dokundu ama çekmedi.

Tetiği çekmek cinayet olurdu.

Meydanın karşısında Guevara'nm gözleri Hoyle'unkileri buldu; Guevara siyah tüfekli bir adam gördü, hedef alan bir düşman. Bu an hesaplanamaz bir andı, duygusuz ve acımasız bir şekilde Hoyle, silahını sola çevirip tüfeği güvenlikten çıkarıp otomatiğe getirdi ve adamların belden yukarılarına doğru ateş açtı. Sağdakiler hayati tehlike arz etmiyordu, onlara canlarını bağışladı fakat soldakilere maksimum zarar vermeye odaklanmıştı. Uzaklardan bir adam çığlığı gelince gerçekten tatmin olmuştu.

Şimdi kaybolma zamanıydı. Hoyle bir el bombasının pimini çekti ve havaya attı. Titrek el bombası onun ve gerillaların arkasında, nehir kıyısına düşüp mor bir toz bulutu yarattı. Hoyle koşup kaçmaya başladı.

Gerillaların ateşinin sürekliliğini duyabiliyordu, sanki her şey yavaşlamıştı. Nehrin sesi kulaklarında uğulduyor, gün ışığı gözlerini alıyordu. Kendini betonun içinden geçer gibi hissediyordu. Kendini zorluyordu ama bacakları koşmayı başaramıyordu. Kalbi boğazında atıyordu ve silahların onu hedef alarak ateşlendiğini biliyordu. Hoyle, Bolivyalı askerlerin cesetleri üzerinden atlayıp kıyı şeridinin yanma geldi. Yakında vurulacağını biliyordu.

Ani duyuları kaybolmaya başladı; ormanın ışığı karardı, nehrin sesi kulaklarında eridi ve bu sabah öleceğine ihtimal vererek uyanmadığım düşündü.

Nehri geçmek hataydı, diye düşündü. Hepsi koca bir fiyasko, faciaydı.

İki mermi Hoyle'un yanından aynı anda geçti ve ilki sağ botunun topuğunu sıyırdı. Kulağının yanından da bir şey geçmişti. Mermi kur-

şungeçirmez ceketinin önünden, ciğerlerindeki nefesi yarıda keserek geçti. Hoyle hissiz kaldı. Kayıtsızlığa kapıldı.

Son adam nehir kıyısında düşünce Joaquin ateşkes emretti. Gaziler Joaquin'in bir sonraki emrini ön görerek şarjörlerini değiştirdiler. Moro, Guevara'nın Rolando'yu sakladığı yere geri döndü. Guevara turnikeyi bağlarken Moro dizleri üzerine çöktü. Moro da biliyordu ki atardamar zarar görmüştü. Guevara sedyecileri çağırdı, Rolando ponchoya sarılıp patikaya geri götürüldü.

"Üzgünüm, Comandante" dedi Rolando, "Kahretsin, üzgünüm."

"Onunla git" dedi Guevara, Moro'ya.

"Tıbbi malzemelerin hepsi atın üzerinde" dedi Moro.

"Çabucak gidin. Elinden geleni yap" dedi Guevara. Moro sedyecinin peşine düşüp kan şeridini takip etti. Guevara nehir kıyısına yöneldi. Joaquin emri vermişti; askerleri yanlara göndermiş, Urbano ve Alejandro'ya silahlan toplayıp cesetleri tespit etmelerini emretmişti. Bu emirleri yeterince hızla yerine getiriyordu.

Guevara nehir kıyısını taradı; Bolivya ordusundan altı kişi öldürülmüştü, çalılıkta bulunan yedi cesetle beraber toplam on üç ölü vardı.

"Willy ve ChaPacho avlanıyorlardı" dedi Joaquin. "Devriye geziyorlardı. Willy elinden vurulmuş."

"Başka yaralı var mı?"

Joaquin başını hayır anlamında salladı; başka yaralı yoktu. On üç Bolivyall ordu askeri ölmüştü, tahmin edilemeyecek kadarı ise ormanda bekliyordu.

Guevara, Rolando'nun düştüğü küçük meydandan nehrin kıvrıldığı yere gitti. El bombası kokusu aldı.

Nehrin kenarında Guevara, Hoyle'un tüfeğinin parçalarına baktı; siyah plastik ve alüminyum. Sonra silahın kendisini gördü. Çabucak kırılacak bir iskelete benziyordu. Guevara silahı kumdan kaldırdı. Joaquin silaha baktı ve onu anında tanıdı. Mİ 6 silahı Birleşik Devletlerin sembolü gibi bir şeydi.

"Bu silah" dedi Joaquin. "Güney Amerikadan değil."

Joaquin'den on metre uzakta olan Hoyle bu kelimeleri duyuyordu.

Gözleri sağa sola bakındı ama hiçbir şey göremedi, yüzü kuma bulanmıştı. Dişleri arasındaki kum tanelerini çiğniyordu. Alnında derin bir yara açılmıştı. Bacakları hissizdi. Başta felç belirtileri diye düşündü, sonra beline kadar suya batık olduğunu hatırladı.

Hoyle tam anlamıyla sessiz kaldı, diğer gerillaların cesetleri saydığını duyuyordu. Hoyle hareket edebileceğinden emin değildi; göğsünde çok güçlü bir sancı vardı, taş sesi duyunca birinin yaklaştığım anladı. Kaçma şansı kalmamıştı, o yüzden gözlerini kapadı, ölü rolü yapmayı umuyordu.

Guevara, Hoyle'un yattığı yere silahını fırlattı. Adamın yüzünü göremiyordu ama bu kıyafeti Bolivya camlarından ayırt edebiliyordu; kurşungeçirmez ceketinin üzerinde silah için yer ayrılmıştı. Guevara'nın dikkatini ilk çeken silah olmuştu, ordunun statüsünü gösteren uluslararası bir işaretti bu. Guevara dudaklarını mühürledi, Joaquin oraya baktı. Joaquin de silahı görüyor ve ne anlama geldiğini biliyordu.

Guevara yaklaşırken bu kişinin, Rolando'yu kurtarırken hayatını bağışlayan kişi olduğunu anımsadı.

Joaquin silahını Hoyle'un kafatasının arkasına tuttu. Sessizce, "Bence bu bir gringo" dedi.

Hoyle nefesini tuttu, mermi bekliyordu. O an orman patladı.

Nehrin iki yanından da tüfek ve makineli tüfekler ateş etmeye başladı. Gökyüzü mermilerle doldu. Guevara, Bolivya ordusunun geldiğini ve yan saldırı yapacağını başından beri biliyordu. Guevara'nın öncü müfrezesi hâlâ silahlıydı; askerlerinin dağınık, düşmanınsa yoğun olduğunu anımsadı. Tek çare bağlantıyı koparıp kaçmaktı.

Guevara diğerlerine bağırdı: "Geri çekilin! Geri çekilin!"

Ağaçların arasından üstlerine mermiler yağmaya başladı. Guevara ve Joaquin de ateş açtılar. Yoldaşlar çalılığa saklandı. Nehirden ve ölümcül ateş üçgeninden kaçtılar.

Hoyle kendini kuma bastırdı, mermi sürüsü ona gelmemeliydi. Bolivya ordusunun neşeli çığlıklarını ve nehirden karşıya su sıçrata sıçrata geçtiklerini duyabiliyordu.

Hoyle, Guevara'nın liderliğine ve Bolivya ordusu askerlerinin karşı atak sırasında nasıl tek bir atış bile yapmadan kaçtıklarına tanıklık etmişti. Gerillalar çabucak çalılıklarda kaybolup iletişimi kestiler ve Bolivyalı askerler ormana ateş etmeye devam etti.

Smith ve Meran nehir kenarına gittiler. Hoyle bir elin omzundan tutup onu döndürdüğünü hissetti. Bu Smith'ti, yüzünde sert bir ifade vardı.

Smith, Hoyle'u kana bulanmış görünce şok oldu.

Hoyle hayattaydı, bu hem onu büyülüyor hem de acı veriyordu. Vurulmayı ya da kaçırılmayı beklemişti; Bolivyalılar'ın gelmeyeceğini düşünüyordu. Şimdi kurtulmuştu ama gene de kederliydi. Hoyle'un Meranın kaçan askerlerini koruması, düşen Bolivyalılar'ın ateş bile açmadan kaçması önemli değildi. Önemli olan yalnızca, diğerlerinin ölmesi ama kendinin hayatta kalmış olmasıydı. Bu utanç vericiydi.

Konuşmaya çalıştı ama ağzının içi kum doluydu. Kafa derisindeki yaradan gelen kan yüzünün yarısını boyamıştı. Santavanes, Hoyle'un başında dikiliyor, onu buz gibi bir ifadeyle süzüyordu.

"Hayatta mı?" diye sordu Santavanes. Ses tonu o kadar bezgindi ki duyanın gülesi gelirdi.

Hoyle sonunda öksürüğe benzer bir sesle, "Peki ya sen?" dedi.

Smith parmağını Hoyle'un saçında gezdirdi, patlak kafatasına baktı. Bir yarık görmedi.

"Kalkmama yardım et."

"Yerde kal" dedi Smith. Hoyle'un ceketini açtı, cırt cırdı yırtılır gibi bir ses çıkardı. Hoyle acıyla inledi. Acı inanılmazdı; kaburgaları kırıktı, her nefeste bıçak gibi bir acı saplanıyordu göğsüne.

Smith, Hoyle'un gömleğini taradı. İnanılmaz bir şekilde gömlekte hiç delik yoktu. Tek bir merminin sıyırması ya da isabeti yoktu. Hoyle, sanki zırh giymişti. Vücudundaki tek yabancı madde olan sümüklü böcek de yere düştü. Düz, çirkin bir sürüngen.

"Kahretsin."

Hoyle'un parmakları göğsünün önüne uzandı. Burada kırmızı-siyah bir şişlik vardı.

"Yüce İsa" dedi Santavanes. "Sen çok şanslı bir piç kurususun."

16

Gece yarısını bir saat geçe, Guevara oturdu, sigarasının küllerine baktı, zihnini boşaltmak istediği ortadaydı. Aklından tek bir şey geçiyordu, belli ki bunu daha fazla düşünmek istemiyordu. Bir adamın önemi yok. Ölçtü biçti, bu düşünceyi aklından çıkarmaya çalıştı ama reddetmedi. Fikir, aklında binlerce kez döndü kafasının içinde; bir koro, bu cümleyi haykırıyordu. Sigarası bitince izmariti ateşe fırlattı ve ayağa kalktı. Ronaldo'yu yatırdıkları yere yürüdü, diz çöktü. Rolando'nun gözleri kapalıydı, üzerine bir panço geçirilmişti. Yalnızca uyuyor gibi duruyordu fakat yüzü solgundu. Ateşin gölgesinde daha solgun görünüyordu. Rolando sadece yirmi dakika içinde can vermişti. Mermiler bacağına saplandıktan yirmi dakika sonra ayağa kalkıp koştuğu an ölüydü aslında, öleceği ortadaydı. Moro, kanamayı durdurmak için elinden geleni yapmıştı ama sonuçta bir cerrah değil, yalnızca bir doktordu.

Rolando yirmi üç yaşındaydı.

Karanlıktan, kayalıklarla kaplı zeminin kazılırken çıkan sesleri yükseliyordu. Ronaldo'nun mezarı için bir metre kazmak yeterdi. Yakında, inandığı şeyler uğruna can vermiş bir kahraman olarak toprağa verilecekti. Toprağa verilirken övgülere, methiyelere yer verilmeyecekti. Guevara, birlik durduğunda ve gözcüler başka yere yollandığında adamlara konuştu. Onlara çatışmada ilk ölenin bir Kübalı olduğunu hatırlattı. Feda olanın, onları birleştireceğini, yani Bolivyahlar'la Kübalılar'ı bir araya getireceğini ve ordularını büyütmenin tek yolunun bu birleşmeden geçtiğini hatırlattı. Öncelikli olan yorulmamacasına çalışmak ve daha çok fedakârlıktı, herkes bunu çoktan biliyordu.

Guevara'nın onlara söylemediği ise kalbinde yas bulamadığıydı. Umursamıyor değildi ama ölüm ondan birçok yoldaşım, dostunu almıştı ve artık kaybettiği arkadaşlarını, kendi amaçlarını gerçekleştirirken vazgeçtiği bir şey olarak görüyordu. Diğerlerinin onun bu dü-

şüncelerini anlaşılmaz, hatta kalpsizce bulacağım biliyordu; bu yüzden duygularını ve düşüncelerini kimseyle paylaşamaz olmuştu.

Guevara, ilk kaybın verilmesini uzun süre bekledi fakat bu kayıp beklediğinden daha erken verildi. Bu, muhtemelen iyi bir şeydi. Yollarında kan dökülmüştü. Şimdi önemli olan adamların aklını bununla oyalamaktı, görüşlerini bir sonuca bağladıktan sonra herkesi birliğine dağıtır, paylarını verirdi. Birlik liderlerine ay doğduktan hemen sonra hareket geçmelerini söyledi. Guevara, önce Masacuıi Nehri yukarısına, San Marco Dağları'mn batısına doğru elli kilometre yürümeyi planlamıştı. Böylece arkalarından salınacak herhangi bir birliği fazlasıyla geride bırakacaklardı. Katırlar ve atlar tekrar yükleniyordu, herkes yiyip içmişti. Sırada Rolando'yu gömmek vardı. Üst bilinci, bir düşünce nakşı gibi işlenmeye başlamıştı: Rolando'nun önemi yok.

Dirsek hizasından bir ses yükseldi.

"Zamanı geldi, Comandante" dedi Joaquin.

Che, başındaki bereyi çıkardı, Ronaldo'nun ölü ellerinin arasına yerleştirdi. Tuma ve Willy yün başlığı, yüzünü kapatacak şekilde örttü. Cesedi dikkatlice taşıdılar, mezara yerleştirdiler. Guevara ayağa kalktı, Rolando'nun tüfeğini kendi omzuna astı.

Yiyecek payları hazırlanınca Joaquin radyoyu ayarladı, Santa Cruz'dan yayınlanan devlet haberlerini dinledi. Duyduklarım sohbet tonunda anlattı. "Ordu, on dokuz gerilla öldürdüğünü iddia ediyor."

"Radyoda her zaman kazanırlar" dedi Guevara. "Kayıplarından bahsettiler mi?"

"On üç ölü, yedi yaralı."

Devletin, kendi kayıplarını doğru rakamlarla vermesi şaşırtıcıydı. Joaquin devam etti: "Amerika'nın Sesi, ordunun Santa Cruz yollarına açıldığını tebliğ ediyor."

"Yolu istiyorlarsa, onların olsun."

Guevara, gökyüzüne baktı. Gri gök, mavi bulutlarla kaplıydı; ayın etrafındaki bulutlar gümüş rengini almıştı. "Ay normalden daha yüksekte. Tan vaktine dek yürüyeceğiz, adamlar sonra dinlenir. Masacuri'nin güneyinde, yiyebileceğimiz bir hayvan bulmamız gerek."

Söylenecekler söylendi, birlikler harekete geçti. Guevara ayağa kalkıp adamların yürümesini izledi.

Pombo karanlıkta yürüyordu, Guevara sesini duydu.

“Patron nerede?”

“Burada.”

Pombo, hemen Guevara’mn yanına geldi. “Bohçamı buldun mu?” diye sordu Guevara.

“Tuzak mahallini araştırdık, Comandante. Gitmiş. Her şeyi almışlar. Üzgünüm.”

Guevara kendine küfretti. Bohçada tabancası ve tüfeği için ek cephane olduğu gibi temiz bir pantolon, bir de temiz üniforma gömleği vardı. Kayıp büyüktü; operasyon günlüğü ve haritaları, kitapları ve önemli kâğıtları da bohçayla birlikte gitmişti. Guevara, Pombo’yu bohçasını düşürdüğü yere yolladığından emindi. Çantasını büyük olasılıkla ordu almıştı.

“Aç mısın?” dedi Guevara.

“Hayır” dedi Pombo. “Çok yedim.”

Pombo birliğe katıldı, karanlığa karıştı. Guevara ve Joaquin birlikte sessiz sedasız yürüdüler. Müfreze Tuma ve Willy’nin yanından, son taşları Ronaldo’nun mezarına serperek yürüdü geçti. Bir süre konuşmadan yürümeye devam ettiler, neden sonra Joaquin kısık sesle sordu: “Berbat ettim. Nöbetçileri nehrin daha yukarısına yerleştirseydim...”

“Ne fark edecekti?” diye sordu Guevara. “Başkası ölecekti bu defa. Belki de sen ölecektin. Belki avcılar ölecekti. Belki de ben.”

Joaquin başını salladı. Onun yüreği, Guevara mnki kadar katılaşmamıştı.

^Külhandan yalmzca savafmevziini hazırlar, zaHarı Tanrıjıtar.”/

^Tctâniları kumsaFşerîcfine yollamıştım,'açık’ ş"enaeT!7r^

“Onlar da düşmanı yendiler” dedi Guevara. “Payına düşeni yaptın, dostum. Adamların da öyle... Haydi, koş, birliğine yetiş!”

Joaquin, Tuma’nın ardındaki birliğe katıldı, Guevara bir sürünün patikayı geçişini izledi. Karanlıkta, adamlar hayalet gibi görünüyordu.

Bizim önemimiz yok.

Guevara, tekrar aya baktı. Elini havaya kaldırdı, dikkatle elini inceledi. Titriyordu ama kimse göremezdi. Ondan başka hiç kimse...

17

cc /^~\tuz kalibreyle ateş açtıklarında şansın varmış. Koca koca mer-
V_y miler! Neyse kemiklerinin çatlamasıyla yırttığın için yine iyisin." Charlie, Hoyle'un göğsünü bandajlarken yavaşça bunları söylüyordu. Santavanes, Hoyle'un sol kolunu başının üstünde tutmaya çalışırken, onun nasıl da terleyip titrediğini ayakta izliyordu.

"Canın acıyor mu?"

"Hem de nasıl! Çin operası dinlemek gibi bir işkence bu!"

İlginç bir şekilde sadece Charlie güldü.

Hoyle, Vallegrande'deki casitada. uzun bir masaya oturdu. Ev, şehrin batısından ve kuzeyinden izole edilmiş ormanlık arazide bulunuyordu. Meydan, gaz lambalarıyla aydınlatılıyordu; Smith'in evin arka tarafına kurduğu fotoğrafçılar için karanlık odadaki güvenlik ışıkları ve radyo için gereken elektriği, on beygir gücünde bir jeneratör yeri göğü inlete inlete üretiyordu. Alçak bir yapıydı, çatısındaki kiremit rengi duvar sıvası, içeriyle dışarının ayırt edilmemesine sebep oluyordu. Valdez ve Santavanes komuta istasyonu kurmuştu. Smith, Camiri'deki bombardımanın ardından buranın operasyon merkezi olmasına karar vermişti.

Charlie, Hoyle'un kırık kaburgalarım bağladı, alnındaki derin yarayı muayene etmek için lambayı açmaya koyuldu. "Örs gibi kafan varmış" dedi Charlie.

Hoyle'un kulaklarının ardında kan iyice toplanmıştı, hâlbuki kafa derisindeki yara savaş alanında dikilmişti. Charlie yaranın üzerinde birkaç dakika amaçsızca oynamış, yaraya iyot sürmüştü, Hoyle onu gönderdi.

"Nasıl hissediyorsun?" dedi Smith.

"Bok gibi" dedi Hoyle ve ayağa kalkıp gerinmeye çalıştı. Çektiği acı ona engel oldu, Santavanes sandalyeye ulaşmasına yardımcı oldu.

"Tanrım" diye mırıldandı Hoyle. Geri dönerken Bolivya ordu doktorunun onun iyi olduğunu bildirmesine rağmen hâlâ iç kanamalardan

ötürü acı çekiyor olabilirdi. Bu durumda, doktorun onun iyi olduğunu söylemesinin hiçbir anlamı yoktu. Hoyle, Vallegrande'ye giden kamyonda kan işemişti. O günün sabahında Bolivya ordu helikopteri onu, Amerikan konsolosluğundan gelen cerrahın muayene edeceği La Paz'a götürecekti. Smith'in bildiğini Hoyle da biliyordu, kemiklerinin kaynaması en az birkaç haftasını alırdı. O zamana kadar savaş alanında gereksiz biriydi.

Hoyle'un yaraları kötü durumdaydı ama kendini suçlu hissetmekten alamıyordu. Sanki biri göğsünü kürekle kırmış gibi bir ağrı çekiyordu. Kırılmış gururu, ne Teğmen Meranın kahramanlık öyküleriyle ne de genç teğmenin Condor Bolivya Lejyonerliği'ne Hoyle'u üst kademeye yerleştirmeleri için yaptığı teklifle eski hâline getirilebilirdi. Hoyle, Smith'e gelişmeleri yüzünde acı bir gülümsemeyle anlattı. Gerillaların aptalca bir hataya düştüklerini, Bolivyalılar'ın ilk ateşi açtıklarım... Hoyle'un nehrin yukarısına çıkmasını sağlayan on beş Bolivyalı askerden hayatta kalan yalnızca bir kişi vardı, o da Teğmen Merân'dı. Ölüm bir kez daha Hoyle'u avuçlarının içine almış, sonra kullanılmış bir mendil gibi bir kenara atmıştı.

Adrenalin hâlâ doruktaydı, ateş açılan anı belki yüzüncü kez hatırlarken bile sanki ruhuyla bedeni ayrılıyordu. O korku dolu dakikalar aklına geldiğinde Hoyle, sanki savaşı bir ağacın tepesinden izlemiş gibi hissediyordu; ateş hattını aklında böylesine canlaıdırabiliyordu. Kendini, radyo operatörünü yerden kaldırırken ve aynı sırada Merân'ı genç bir askeri kenara çekerken görüyordu. Tam bunlardan sonra kara tüfekli uzun adamı ateş hattına koşarken... Mermiler kendisine doğru hızla gelirken omuzlarını eğdiğini ve mermilerin ağaçlara saplandığını görüyordu. Bu hatıralar aklını sadece birkaç saniye oyalamasına rağmen o kadar şiddetlilerdi ki Hoyle karşısında Charlie'nin elinde bir bardak viski ve ilaçla dikildiğini fark etmemişti. Bu garipliğin üstüne Charlie konuşmaya karar verdi, "Patron?"

Hoyle, ilacını viskiyle bir kerede mideye indirdi. Viski ağzındaki kan tadım biraz olsun hafifletmişti.

Sessizce oturdu, ateş hattını unutmaya çalıştı. Hoyle'un mermilerin o hızla gelişinden korkmadığım söylemek doğru olmazdı. Korku, her-

kesi olduğu gibi onu da kendinden geçirebilirdi. Fakat bu korkuyu, özellikle savaşta yaşanan korkuyu yenmeyi Hoyle çok önceden öğrenmişti. Onun zırhı, gösterişsiz bir kadercilik anlayışıydı; ilk merminin botunun topuk kısmını yırttığı ve ikinci merminin de ceketinin hemen yanından geçtiği an korkmamıştı. Bundan sonrasını hayal meyal hatırlıyordu.

Hiç bu kadar boşlukta hissetmemişti; kalbi, hayallerini gerçekleştirmek için akıttığı ter ve verdiği emekler; içinde bir boşluk hissi yaratıyordu şimdi. Hoyle, her şeyi mantığına göre düzenleyecekti. Hiçbirini bilinçli bir şekilde düşünmemişti, rutin bir biçimde her şey gerçekleşmişti. Savaşın geride bıraktıkları için hazırlanmış, içindeyken özlem çekmediği bir yeri vardı, derin ve yoldan uzak bir yerdi burası. Bu mekân, savaş hatıralarının hepsini bir bir düşünüp bir daha hatırlamamacasına gömdüğü bir yerdi, böylece savaş korkusu üzerinde hüküm süremezdi. Hoyle, bu inkâr yönteminin uzun vadede iyi gelip gelmeyeceğinden emin değildi, tek emin olduğu bu zamana kadar işe yaramış olduğuydu.

Gerçek savaşın hatırası gitgide gözlerinin önünden uzaklaşmaya başlayınca, aklını başka düşünceler esir aldı. Sahil kıyısındaki bilincini geri kazandığı zaman aklından geçen korkunç ve rezil düşünceleri bir kenara atmak büyük bir uğraş gerektiriyordu. Zorlukla nefes alıp güçlükle hareket ederken gerillaların yaklaştığını hissetti, adamlar ölüleri sayıyorlardı ve onu da ölü saymışlardı. Gerillalar tam karşısında duruyordu, o ise ölü rolü yapıyordu. Bir burukluk duyumsadı ve zavallı...

Hoyle, Valdez ve Santavanes'in baktığından iyice emindi. Dik dik bakmıyorlardı ama düşünceli oldukları hissediliyordu, ikisi de Hoyle'un yaşadıklarını daha önce yaşamışlardı. Santavanes, Hoyle'un Vietnam'da bulunduğunu biliyordu, Valdez kendisiyle Laos'ta çalışmıştı. Şiddet mesleğini olduğu gibi, tarihini de paylaşmışlardı, ikisi de Hoyle gibi hafızalarında delikler açarlardı.

Hoyle, ön kapıdan yansıyan fenerin sürekli yanan ışığına baktı. Toz, ışık yüzünden koyu mavi görünüyordu. Evin etrafındaki ormanda cırcır böcekleri durmadan ötüyor, bir yerlerden maymunların çıkardığı garip sesler geliyordu. Viski ve ilaçtan sonra bile içinde bir

şeyler acıdı, bir şeyler içini yaktı. Basit, karmaşık olmayan bir acıydı ama bir kıvılcım gibi büyüyebilir ve ruhu sömüren karmaşık bir şeye filizlenebilirdi. içinde dolaşan acı, korkudan daha zehirli ve ölümcüldü. Bu utançtı.

Hoyle hayatta kalmış, komutasındakilerse ölmüştü. Bu ölümleri aklı almıyordu. Koşmuş, ölmüşlerdi; Hoyle ise ölü rolü yapmıştı ama yaşıyordu. Aslına bakılırsa Bolivyalı cesetlerden farkı yoktu. Bardağını kaldırdı, Charlie şişeyle geri döndü ve neredeyse hepsini yaraya boşalttı.

Gerilla forsunun ana hatlarını ve ordu kayıplarını detaylarına inerek ateş hattının raporunu yazmak Smith'e düşecekti. Gerillalar kaçtıktan sonra nehir yatağında arama yapıldı. Hoyle'a göre en az iki gerilla vurulmuştu fakat bir tane bile ceset bulunamadı. Nehrin kenarındaki çalılıklarda parmak izleri ve kullanılmış fişekler hesaba katılmazsa, ordunun bulduğu tek şey bir sırt çantası ve bir fişek kemeriydi.

Şimdi sırt çantası casita&a\â masanın üzerinde duruyordu. Santavanes çakısının bıçağını çıkardı, çantanın kayışlarını kesti ve içindekileri masaya boşalttı. Smith buldukları her şeyi masanın etrafına düzgünce serdi ve Santavanes çantanın içinde gizli bir bölme olup olmadığından emin olmak için çanta derisini ters çevirdi.

Valdez hayli düzenli bir adamdı, çantadan çıkanları kılı kırk yararcasına yerleştirdi masaya. Zeytin yeşili bir pantolon ve üniforma gömleği, çakı, kaşık, tenekeden bir kupa, plastik tabak ve bir kutu suya dayanıklı kibrit. Uzun, yün bir başlık ve mavi, su geçirmez bir tente... Birkaç parça halat, küçük bir balta, portatif kürek... İki otomatik tabanca şarjörü ve iki M2 karabina şarjörü. Renkli kalemler vardı; kırmızı, yeşil ve siyah, bir tükenmez kalem, bir de spiralli öğrenci defteri. Defterin sayfaları boştu. Sıradan bir askerin hâzinesi ve sıradan eşyalarıydı bunlar.

Lastik bantlarla yapıştırılmış yeşil plastik bir sayfa, üç kitabın etrafım sarmıştı. Santavanes lastiği açıp kitapları Hoyle'a verdi. En üstteki Cari Jung'un Man and His Symbols'mm Fransızca bir kopyasıydı, köşeleri buruşmuştu. Savaşta taşınabilecek en acayip şeylerden biri de psikoloji kitabıydı. Hoyle, başparmağıyla ön yüze dokunurken iç kapak kâğıdı

birden soyuldu. Arkasından Paraguay pasaportu çıktı. Resimdeki şişman, tepesi açılmış, kalın çerçeveli gözlükleri olan orta yaşlı bir adamdı. Pasaport Ramito Belendiz Ramerize adınaydı; Amerikan Eyaletleri Organizasyonu ticaret temsilcisi olduğu yazıyordu. Sayfalara yapıştırılmış birkaç vize vardı, adamın Avrupa'ya ve Güney Amerika'ya gittiği anlaşılıyordu fakat Hoyle belgelerin çalıntı olduğunu düşündüğü için bunlarla kafasını meşgul etmedi.

Eşya yığınına uzandı ve yeşil, çakma deriden anı defterini aldı. Üzerinde başparmağım gezdirdi, bir süre sonra sayfalarda yalnızca üç haneli sayıları buldu. "İletişim kodlarına benziyor" dedi.

Defalarca katlanmış birkaç sayfalık not defteri, küçük kitabın yaprakları arasına sıkıştırılmıştı. İnce, uzun bir el "Manila yayını 156" denen bir şeyin makbuzunu aldığını belirten kısa bir mesaj yazmıştı. Notun yarısı kodluydu. Üç haneli sayılar, harflerin üzerinde duruyordu, işte tam da kodun çözümüydü bu. Fakat yazının ve şifrenin altında kargacık burgacık yazılmış üç harfli bir imza bulunuyordu: Che. Küçük harfler sağa yatık el yazısıyla yazılmıştı. İmzanın altına kısa bir çizgi atılmıştı.

Santavanes, Hoyle'un omzunun üstünden imzaya baktı. Sesi kısık ve boğuk çıktı, sanki kelimeleri ağzından kaçırıyordu.

"Che?" dedi. "Che Guevara?"

"Palavra" diye yapıştırdı Valdez. "O göt herif öldü."

Hoyle imzaya baktı. Belki bir imzanın yarısıydı, belki de biri imzayı kopyalamaya çalışmıştı.

Valdez yaklaşıp kâğıda bir de kendisi bakmak istedi. Ağzından çıkan tek söz oldu. "Hayır."

Hoyle kâğıdı ve not defterini masanın karşısındaki Smith'e uzattı, Smith not defterini ve kâğıdı tam kenarından kavradı ve ışığın altında yüzeylerini dikkatle inceledi.

"Bay Santavanes, bunların hepsinin fotoğrafını çekin. Dokümanların bir kopyasına ihtiyacımız var. Her şeyi Langley'ye bildirin."

"Bunu yapamazsınız" dedi Valdez. "Deliye dönerler..."

"Kendi kararlarını kendileri verebilirler" dedi Hoyle.

"Üç yıldır kimse Che Guevara'yı ortalıkta görmedi, bunun bir sebebi olduğunu düşünmüyor musun?" Valdez, bir sihirbaz edasıyla küçük yeşil kitabı işaret etti eliyle.

Smith sessiz kaldı. Hoyle kendine bir bardak viski daha koydu, sadece yarım bardak. Kaburgaları artık ağrımıyordu ve kodein onu daha hoşgörülü birine dönüştürmüştü.

"Nerede olduğunu biliyor musunuz, Bay Valdez?" diye sordu Hoyle.

"Burada değil. Kongo'da öldürüldü. Zaten orada ölmeseydi, Küba'ya geri dönmeye uğraştığı sırada Castro onun canını cehenneme gönderirdi" dedi Valdez.

Aslında hiçbir Batı istihbarat servisi Guevara'nın nerede olduğunu ve hatta Kongoda olup olmadığını bile bilmiyordu. Çalışanlar ve analistler neredeyse emin olsalar da CIA sağlamcıydı, emin değildi. Hoyle, Guevara'nın var olup olmadığından bile emin değildi; tek bildiği, gerillaları kim yönetiyorsa usta bir doktor olduğuydu.

Sessizlik hükmünü sürdürürken Valdez birden kekeledi: "Onu oraya yollarsanız, Operasyon Müdürlüğü ser verip sır vermez."

"Müdüriyet Kübalıların hâlâ burada bulunduklarına ihtimal veriyor" dedi Smith.

"Santavanes ve ben buradaki tek Kübalılar'ız" diyerek kahkaha attı. Bunu kişisel algılamıştı.

Hoyle kitapçığa ve kâğıda şöyle bir göz attı. "Üç yıl önce Guevara, Birleşmiş Milletlerde bir konuşma yapmıştı." Sandalyeye iyice yerleşti, yüzü ışıkla aydınlanıyordu. "Küba delegasyonu Algonquin Otel'de kalmıştı. Biz de kara kutu hazırlayıp banyodaki bir bardaktan Guevara'nın parmak izlerini almıştık."

"Bunu nasıl bilebilirsin ki?" diye sordu Valdez, babasının Santa Claus hakkındaki konuşmasını dinleyen meraklı bir çocuk gibi.

"Ben de giriş takımındaydım" dedi Hoyle.

Santavanes, Hoyle'a gülümsedi. "Afz hombre" dedi kurnazca.

"Şunu çantana at, Langley'e yolla" dedi Smith. "Parmak izlerini tutsun diye üstüne biraz toz serp." Masadakileri tırnağının ucuyla Santavanes'e itti. "Bunlar Guevara'nmsa üzerinde parmak izleri olmalı."

Santavanes kitap ve kâğıtları alırken Charlie masanın üzerindeki birkaç eşyaya baktı. Tüfek cephanelerinin otuz kalibrelik olduğunu fark etti, Hoyle'un kaburga kemiklerine saplanan merminin aynısıydı. Charlie gözlemlerini kendine sakladı ve sessizliğe gömüldü.

Sugeçirmez bir ambalajda bir başka kitap bulundu, biraz yıpranmış, kalın kaplı bir kitap; bu kitabın fazla gezdiği ortadaydı. Hoyle defteri aldı, sayfaların arasından bir fotoğraf düştü.

İlk sayfaya iliştirilmiş fotoğrafta bir sarışın kadınla üç küçük çocuk vardı. Hepsi gülümsüyordu, mutlu görünüyorlardı. Çocuklar ve kadın bir masanın ardında, hediyelerin arasında oturuyorlardı ve ne kadar gariptir ki masada bir düzine, açılmamış Coca-Cola şişesi duruyordu. Fotoğraf makasla kesilmişti. Adamın omuzları ve yüzü fotoğraftan kesilmişti.

Hoyle fotoğrafa dikkatlice baktı ve parmağını kesik yerlerde gezdirdi.

"Kim kendi yüzünü kendi resminden keser ki?" diye sordu Santavanes.

"Zaten öldüğünü düşünen biri" dedi Charlie.

18

Kiseleyen yağmur odanın geniş camlarında titreşirken Maria olağandışı bir huzur duyumsadı. Yerleri süpüren perdeleri kenara tutturup odayı rüzgâra açık bir mekân hâline getirdi. Böylesine bir şey neredeyse hiç yapılmazdı; Majesteleri camların kapalı ve perdelerin her zaman çekili olmasında ısrarcıydı ve Maria odada pek yalnız kalmadığından istediği her şeyi yapmakta özgür değildi. Bakan Alameda, Santiago'daki bir konferanstaydı (on gün boyunca seyahat ediyor olacaktı) ve Maria'nın iş arkadaşı, aksi ve soğuk Senora Truillo, yıllık izin alıp Sucre'ye gitmişti.

Büyük camlardaki gölge, yerini ışığa; sonra ışık, yerini tekrar gölgeye bırakıyordu. Maria evlerin damlarına ve avlularına yağan yağmuru duyabiliyordu. Mektup açılmış, telgraf çekilmişti, telefon nadiren çalıyordu. Bütün gün yapacak hiçbir şey yoktu neredeyse. Maria kısık sesle de olsa radyoyu açmaya bile cesaret etmişti. Amerika'nın Sesi kanalında çok ünlü bir adam San Francisco için şarkı söylüyordu. Bu adam kafalarında çiçekle gezen San Franciscoluların gurur kaynağıydı. Müzik özel bir lükstü burada. Senora Truillo (kimse ona Delores diye hitap etmezdi) ofiste radyo çalınmasına izin vermezdi; müzik dinleme isteğine bile izin vermezdi. Evrak dolabının üstündeki radyonun ofiste tek kullanım amacı haberleri ekrana yansıtmak, özellikle de bakanın mühim bulduğu haberleri dinlemekti, iş için kullanılmadığı zamanlar derhâl kapatılırdı. Müzik çalarken SenoraTTm\\o nun boş sandalyesi sanki ona kaşlarını çatarak bakıyordu.

Günü güzel kılan yalnızca Senora Truillo'nun yokluğu değildi. Majesteleri de ortalarda yoktu. Maria, yokluğunun yarattığı değişime şaşırmıştı. Bu sabah daha sakin, daha ciddiyetsiz ve çok daha endişesiz bir sabahtı. Maria ve bakanın ilişkisi işveren ve sekreter ilişkisinden daha farklıydı, daha fazlasıydı. Fakat Alameda, Maria'ya aleni bir samimiyet göstermemek için elinden geleni yapıyordu. Bu tarz şeyler seyrek

olmasa da Alameda'nın bu duruma karşı takındığı tavır, hiç de tipik bir Bolivyalı'ya uygun değildi. Birlikte çalıştıkları saatlerde bu durum inkâr edilmiyor ya da özellikle gizlenmiyordu; yok farz ediliyordu. Alameda'nm iş yerindeki tutumu, âdeta bir Kuzey Amerikalı tavrıydı. Alameda günde sekiz saat boyunca aralarında hiçbir şey yokmuş gibi davranıyordu, Maria da öyle. Birliktelerken, baş başa kaldıklarında ya da başkalarının mevcudiyetinde şehir içinde, Alameda daha uzak davranıyor veya kendisine daha çok yakıştığı şekilde, sanki sadece erotik aşka meyilli imajı çiziyordu. Sonuçta o da bir insandı; etten, kemikten, kandan bir insan... Alameda'nm diğerlerine karşı tutumundan acımasızlık, adamlarıyla ilgili narsisizm, hükümetteki mevkiinden kibir seziliyordu. Hiçbir zaman kabul etmese de, Maria'ya söylemese bile, ona kapılmıştı, "vurulmuştu." Maria, Alameda'nın kendisini, bir başkasını sevemeyecek kadar önemsediğini biliyordu.

Maria, yalnızlığın getirilerini yaşıyordu. La Paz'da birkaç arkadaşı vardı. Hiçbir zaman onu onaylamasa da kibar biri olan SenoraTruillo vardı; birbirleriyle sırlarını paylaşmazlardı, hele ki aşk maceralarını asla. Maria kadınlarla iş dışındaki konularda neredeyse hiç konuşmazdı. Diğer bakanların eşleri sanki Maria elektrik yüklü bir makineymişçesine ona uzak davranır, onunla konuşmazlardı. Maria birkaç metresle tanışmış fakat hiç ortak nokta yakalayamamıştı. Çoğu Bolivyalı'ydı, birkaçı da Brezilyalı. Çoğu Maria'nın konumundaydı, daireleri ve parmaklıkları vardı. Maria onlara karşı sevecen davrandı ama bu sevecenlik onları yakınlaştırmadı. Maria, metreslerin yanında fazla eğitimli olduğu için, bakan eşleri ve diğer kadınlar arasındaysa fazla güzel olduğu için ve olduğu şey yüzünden gücendiriliyordu: Bir metres.

Maria, duyarlı bir kadındı ve neredeyse evrensel tasdik mekanizması huzurunda fikirler dünyasının mültecisi olarak görülüyordu. Kitaplar, La Paz'daki yalnızlığını biraz olsun unutturuyordu. Birçok dil biliyordu; en çok İspanyolca, Fransızca ve İngilizce kitaplar okurdu. Şüphesiz ki neşeli oluşu Alameda'nın ona bağlanmasında büyük rol oynamıştı. Çok okuyan sevimli biriydi, öyle çirkin bir ağırbaşlılığı yoktu. Ondan ne beklendiğini kısa sürede anlamıştı; Alameda sohbeti severdi ve

onun yatakta da ne beklediğini öğrenmişti. Maria, bir hizmet verdiğinin farkındaydı. Kendisine verilen iş, daire ve birkaç lüks şey bu hizmetinin karşılığıydı. Halkın takıldığı tüm caddelerin birdenbire ona kapandığını fark etti. Diğer büyük adamlarla beraber olan mestresler için sosyalleşme imkânı çok azdı. Buluşmalar yersizdi ve kaçamak şekilde yapılıyordu, akşam yemekleri umumiyete kapatılmış restoranlarda yeniyor veya partiler bir başka metresin evinde gerçekleşiyordu. (Bu durumda şoförler başka bir apartmanın önüne park ederdi.) Bu buluşmalar onlara komplocu bir fenalık havası katıyordu; Maria herkesten nefretle uzaklaşıyordu. Alameda, Maria'nın bu rahatsızlanışını seziyor ve bu tarz buluşmalardan onu olabildiğince uzak tutmaya çabalıyordu. Bu şekilde Maria'nın La Paz'daki mutsuz ve küçük dünyası iyice ufalmıştı.

Sabah pırıltısı gün ışığı altında gitgide büyüdü. En sonunda öğle vakti yüksek ve yüreksiz bir biçimde parlamaya başladı güneş. Maria, işte tam da bu saatte yerine oturdu ve karşısında duran adamı görünce şok oldu. Kapının açıldığını duymamış, birinin içeri girdiğini gözünün ucuyla bile görmemişti. Birisinin ofise bu kadar sessizce girip yanına kadar geldiğine inanamıyordu. Şaşkınlığına rağmen adamın yüzünü anımsadı, ürkekliği gerçek ve içten bir gülümsemeye döndü.

"Sizi korkutmak istememiştim" dedi Hoyle.

Maria, arkadaşı evrak çantasını verirken kenarda duran uzun boylu Kuzey Amerikalı'yı hatırladı. Önemli insanlar hakkında yapılan şakaları hatırladı; fakat adamın bu kadar yakışıklı olduğunu hatırlamıyordu. Tüvit bir ceket giymiş, kravat takmıştı. Alnında bandaj vardı ve insanı kendinden geçirecek kadar tatlı, çekingen bir ifade takınmıştı.

"Beni hatırlar mısınız bilmem" dedi. "Adım Hoyle."

"Hatırlıyorum" dedi Maria.

Bir saniye geçti, iki yetişkin insan da çocukluklarına döndüler. Hoyle'un gözleri kadının gözlerinde bir an için olması gerekenden fazla takıldı. Göğsünde bir acı hissetti, kaburgalarındaki ağrı ise bu acıyı ikiye katladı.

"Uğramış olmam bir sorun çıkarmaz umarım" dediğini duydu Maria. "Sizinle konuşmam gereken birkaç şey vardı."

Maria, masasının ardında ayakta duruyordu ve neden öyle durduğunu bilmiyordu. Hoyle'un ondan daha uzun olduğunu ilk kez fark etmişti; Hoyle'u büyük, yapılı bir adam olarak gördü.

"Bakan burada değil."

"Aslında konuşmak istediğim kişi şendin."

"Ben mi? Lütfen, otur." Masasının karşısındaki sandalyeyi işaret etti. "Nasıl yardımcı olabilirim?"

Hoyle kahve masasının yanındaki koltuğa oturdu. Mobilyalar İskandinav yapımıydı, bakanın şaşaalı ofisinin mahzeni andıran çatısı altında, bunların bulunması saçmaydı. Hoyle koltuğa iyice gömülünce, birden titredi. Kaburgaları sızladı.

"İyi mısın:

"İyiyim" dedi Hoyle. Başındaki bandaja dokundu. "Bir kaza geçirdim." Her zaman olduğu gibi gene gözünü kırpmadan yalan söylüyordu. Konsolosluk doktoru onu o sabah muayene etmiş, birkaç kaburga kemiğinin kırıldığını ve böbreğinin ezildiğini bildirmişti. Maria ona merakla bakıyordu, bu bakışlardan biraz daha bilgiye ihtiyacı olduğu çıkarılıyordu. Hoyle söze girişti, "Kafamı direksiyona çarptım."

Maria başını salladı. "Burada deli gibi sürerler."

Hoyle ellerini bacak arasına yerleştirdi. Maria, adamın bir demet mor çiçekle geldiğini fark etti.

"Çiçeklerini suya koysan daha iyi olmaz mı?"

"Bunlar senin için."

"Benim için mi? Teşekkür ederim." Hoyle çiçekleri kadına verdi. "Çok güzellermiş."

Çiçeklerin etrafı mor, iç kısımları sarıydı. Pazardan aldığı yapma çiçekler yerliler tarafından yapılmıştı.

Hoyle gülümsedi. "Bu rüşvetindi."

"Ah, meğer önemli biri olmuşum da haberim yok" dedi Maria. Çiçekleri masasına koydu. "Kahve alır miydin?"

"Evet, lütfen" dedi Hoyle. Pek kahve içmezdi ama görüşmeyi uzatmak için her şeyi kabul edebilirdi şu an. Maria, SenoraTruillo'nun masasının yanındaki kahve kabına uzandı ve iki kupa kahve hazırladı.

“Maalesef şeker kalmamış. Senora Truillo da şekeri çekmecesine kilitliyor.”

“Karıncalanmasından korkmuyor mu?”

Maria gülümsedi. “Karıncalar ondan korkuyor.”

Maria, Hoyle’a kahve kupası ve bir altlık uzattı. Hoyle koltuğuna döndü. Senora Truillo’nun masasının, ailesinin resimleriyle dolu olduğunu fark etmişti. Kadının Maria’nın ilişkilerini onayladığını göstermede bunu bir araç olarak kullandığını bilmiyordu.

“Çocuğunuz var mı?” diye sordu Hoyle.

“Benim mi? Hayır. Senora Truillo ailesine çok düşkündür.” Bir saniye geçti. “Siz evli değil misiniz?”

“Evliydim. Lise boyunca birlikte olduğum kızla evlendim. Bunun çok da iyi bir fikir olmadığım sonradan anladım. İşim yüzünden her şeyden uzaklaşmak zorunda kaldım. Artık onu suçlamıyorum. Ne de olsa yalnız kalmak zor.” Hoyle iç geçirdi. “Bu, çok eskidendi. Sende durumlar nasıl?”

Maria başını salladı. “Ben de bir orada bir burada dolaşıyorum işte. Nikaragua’daydım, sonra buraya geldim.”

Hoyle bu yalan karşısında tepkisiz kaldı. Maria devam etti, “Bir zamanlar Miamideydim. O zamanlar küçük bir kızdım. Beni oraya babam götürmüştü.”

“Orası eğlenceli bir yer” dedi Hoyle.

“Pek hatırlamıyorum. Tek hatırladığım, palmiye ağaçlan ve insanların avlularına astıkları kuş kafesleri...”

“Flamingolar.”

“Evet, evet, flamingoydu onlar.”

Hoyle sonunda bu konuya geldi. Yani neredeyse... “Seninle prosedürle alakalı bir konu konuşmak istiyorum.”

Maria karşısına oturdu, dizlerini birleştirdi.

Hoyle, Maria’nın bacaklarına bakmamak için bakışlarını kendine saklayıp devam etti, “İnsanların ülkeye nasıl girdiği hakkında biraz bilgiye ihtiyacım var.”

“Vizeyi mi kast ediyorsunuz?”

"Evet. Vize başvurusu prosedürünün nasıl yürüdüğünü soracaktım. Bolivya vizesi için."

Maria'nın bakışları test edercesine Hoyle'a takıldı. "Ne öğrenmek istiyorsunuz?"

"Ne tür insanların vize alacakları garantilidir, böylece grupça seyahat edebilirler mi? Diyelim ki gazeteciler aynı anda vize almak isteseler, hepsine vize çıkar mı?"

"Normalde bu tarz sorulara yanıt vermiyoruz."

Yalan söylediğini ikisi de biliyordu. Maria kesinlikle biliyordu, Hoyle ise sezinliyordu.

Sesini öyle bir kullandı ki sadece meraktan sorduğuna herkes inanabilirdi. "Gerçekten mi?"

"Önceden yanıtlıyorduk fakat bu benim bakanlığa tayinimden önceydi. Artık vizeler Göçmen Polisi tarafından veriliyor."

Hoyle, Alameda'nın vize ve pasaport sattığını biliyordu. Charlie bunu La Paz'a gelişlerinin daha ilk gününde onaylamıştı. "Aman Tanrım, bu çok kötü" dedi. "Çünkü şimdi burada kalmak için bir sebebim yok artık." Ayağa kalktı. "Daha fazla zamanınızı almayayım. Kahve için teşekkür ederim."

Hoyle kapıya yürüdü, Maria onu takip etti. Floresan lambalar tam yüzlerini aydınlatıyordu.

"Çiçekler için teşekkürler" dedi Maria.

"Ne demek." Hoyle kapı eşiğinde durdu.

"Çiçeğin gerçekteki adı nedir, biliyor musunuz?" diye sordu Maria.

"Büyüdüğüm yerde bunlara çok benzer çiçekler yetişirdi; Colorado'da büyüdüm. Dağlarda yetişirler. Hasekiküpesi denir onlara. Karda kışta bile büyürler."

"Cesur, minik çiçekler" dedi Maria.

Hoyle bir garip oldu, sanki dünya ayaklarının altından kayıyordu. Kadının teni sanki parlıyor, bakışları yağmur ormanların yeşil tonlarına sinmiş kaplanları andırıyordu. Bu ifade, onu bir an için uzaklara götürdü ve geri geldiğinde mazeretini belirttiği ve amacına ulaşamadığı aklına geldi.

“Öğle yemeğine çıkmaya ne dersiniz?” dedi umutla.

“Üzgünüm.”

“Akşam yemeği?”

“Gerçekten gelmemeliyim.”

“Siz hiç yemek yemez misiniz?” diye sordu. Hoyle, gülüşünün kendisini karşı konulmaz kıldığının farkında değildi. Şimdi dünyanın ayaklarının altından kaydığını hissetme sırası Maria’daydı. “Kahve filan. Belki ileride bir gün, ne dersiniz?”

Maria nın gardı inmişti, yanıtladı, “Bir gün belki, Bay Hoyle.”

“Paul.”

“Peki, Paul.”

Hoyle koca kapının ardından kapandığını duydu. Avlu boyunca yürüdü, son bulutlar güneşin etrafında dolanıyor, rüzgâr sanki hiç durmayacakmış gibi esiyordu.

Köşedeki polis oldukça kiloluydu, gri üniformasının ceketi göbeğini sımsıkı sarmıştı, ceketinin düğmeleri neredeyse kopmak üzereydi. Yüzü şişkin, tabak gibi yuvarlaktı; burnuyla dudağı arasında kalan yerde kare şeklinde küçük bir bıyığı vardı. Polis, Maria oradan geçerken elini salladı, parmağıyla sokağı işaret etti.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

“Evime” dedi Maria. “Calle Cochabamba’ya.”

Diğerleri kaldırımdan yürümeye devam ediyordu. Polis kollarıyla bloğun sonundaki sokağı işaret etti. Sesini yükseltti ama bağırmıyordu, köşedeki yayalara sesleniyordu. “Plaza. Murillo’yu kapatacaklar” dedi polis.

“Neden?” diye sordu biri.

“Protestocular yüzünden” diye yanıtladı. Polis Maria’ya tekrar baktı. “Kalabalığa yakalanma, chica” dedi. “Ordu birlikleri geliyor. Lütfen herkes geri çekilsin. Geri çekilin.”

Birkaç kişi geldiği yoldan geri dönmeye koyuldu, diğerleri şaşkın şaşkın etrafa bakıyor, ne yapacaklarım düşünüyorlardı. O sırada ellerinde çekiç ve orak armalı bir afişle iki genç adam geçiyordu. Polis onların

ardına düştü, paytak paytak yürüyordu, ıslık çaldı. O iki adam, polise, "Faşist!" diye bağırdı ve hemen köşeyi dönüp koşmaya başladılar, polis peşlerine düştü. Bir an için kaldırımdaki kalabalık koyun sürüsü gibiydi, protestocuları kovalayan polisin durumu bu kalabalığın gözünde kötü olmaktan ziyade komikti. Çoğu kişi ise tüm bu olanlara karşı kayıtsız kalmayı yeğlemişti.

Maria yoluna devam etti fakat her an geri dönmeye hazırdı. Avenida Colon'a ulaştığında ne alışılmışın dışında bir şey gördü ne de duydu, bu yüzden çoğu zaman eve giderken kullandığı yola koyuldu.

Hoyle da Maria'nın her zaman gittiği yoldan geçeceğini umarak Land Cruiser'ım Mercado ve Socabaya'nın köşesine park etmişti, buradan kalabalığı gözleyebiliyordu. Ne Hoyle ne de Maria protesto yürüyüşünü hesaba katmışlardı. Kimse bunu öngöremezdi. Sabah yalnızca dedikodudan ibaret olan bir konuşma, askerî polisin meclise yerleştirilmesi söylentileriyle birleşmişti. Öğleden sonra bütün bu konuşmalar, meraklı öğrencileri kongre sarayına çekti, geniş bir kitle akını başladı. PlasM Murillo'nun önündeki kalabalığın yoğunluğu gitgide artıyordu. Motor boşta çalışırken Hoyle Maria'yı bekliyordu. Titizce yarattığı şansının ihtimali, sokaklardaki insan kalabalığı yani kargaşa ihtimali ile gitgide düşüyordu.

Beklemeye devam etti fakat saat beş buçukta onu gözden kaçırdığından artık emindi.

Birkaç blok ötede bulunan Maria kalabalığın ahenksiz bir şekilde büyüdüğünü fark etti. Ayrıca bu kalabalığa karışanların çoğu erkekti ve normalde sokağı dolduran devlet memurlarından ve profesyonel meslek sahiplerinden çok daha gençtiler. Geri dönmeye kalktı ama kalabalık onu öne doğru iteliyordu. Nihayet bir mağazanın kapısına sığındı. Şimdi önünde akan kalabalık grubun ruh hâli, dakikada bir değişiyordu; önce coşkulu ve heyecanlı, sonra kararlı ve sessizdiler, daha sonra slogan attılar. Maria kalabalıkta bir boşluk oluşmasını bekledi, bir blok aşağı koştu; içgüdüleri, bir sığınma yeri arayan Maria'yı kendi dairesine sevk ediyordu.

Kavşakta bir tank görmek onu oldukça şaşırtmıştı. Bellerinde silahları, süngüleri havayı hedef almış on, on bir asker tankın üzerinde duy-

gusuzca dikiliyordu. Kalabalık tankın zeytin dalının yanından saygılı bir şekilde geçti. Ara sıra kalabalıktan biri "Viva Bolivia" diye bağıracak oluyordu, sanki kendi ülkesinin ordusu tarafından vurulmak diğerlerinde büyük bir hayranlık yaratacakmış gibi.

Maria tankın karşısındaki köşede durdu. Bu manzarayı görmek, tankın ne kadar büyük olduğunun farkında olmak, Maria'yı büyülemişti. Oraya yakın olmak veya Hotel Austria'nın karşısına park etmiş bir düzine kamyonun yanında dikilen sayısız askerin yanından geçmek istemiyordu. Bu karşılaşma Maria'ya göre kaçınılmazdı ve biliyordu ki kalabalığa ateş açıldığında mermiler hep başkalarının hayatında rastlantısal trajediler oluştururdu. Sokaktan tekrar geçti, endişesi giderek artıyordu. Kaldırım taşının hemen yanında beyaz bir Land Cruiser durdu, şoför ön koltuğa yaklaşıp yolcu koltuğunun yanındaki kapıyı açtı.

"Bence arabaya binsen iyi olur" dedi Hoyle.

Kalabalıktan biri tanka taş fırlattı, taş tankın zırhlı yanma çarpıp tok bir ses çıkardı. Birkaç sesten, "Viva Bolivia" çığlıkları duyulduktan sonra tankın motoru, sahilden uzaklaşan bir dalganın hareketine benzer bir şekilde kalabalığı ezmek üzere çalıştı.

"Arabaya bin" dedi Hoyle tekrar, bu defa Maria duraksamadı, hızla içeri girip kapıyı çekti.

"Teşekkürler" dedi Maria. "Buradan geçtiğin için çok şanslıyım."

Maria, Hoyle'un onu beklediğini bilemezdi; hâlbuki şanslı olan, onu kalabalıktan almayı başaran Hoyle'du.

"Her zaman bu kadar kibar mısın?"

"Bu yalnızca bir zamanlama meselesi" dedi Hoyle. Direksiyonu kırdı ve sokağı döndü. Klaksona dokundu ve kalabalık ikiye ayrıldı. Bir grup öğrenci önünden geçti. Sınıftan alınmış bir tahta vardı ellerinde. Üzerine tebeşirle ABAJO PULPO YANQUI yazılmıştı, yani "Kahrolsun Amerikalı Ahtapotlar"; slogan garip bir şekilde etkilemişti Hoyle'u.

"Anti-omurgasızlar" dedi Hoyle, Maria kahkahalara boğuldu.

"Bunu kişisel algılamadın, öyle mi?"

"Neden kişiselleştireyim ki? Ben ahtapot değilim" dedi Hoyle, Maria gene güldü.

Artık ikisi de gergin değildi, birkaç blok sonra kalabalık azalmıştı. Mariscal de Santa Cruz'dan döndükleri zaman trafik, normalde olduğu gibi kaos ortamına döndü. Uç blok önce şehrin kendi hâlinde bir yer olması, Maria'ya çok garip geldi.

"Seni nerede bırakayım?" diye sordu Hoyle.

"Plazamn diğer yanında yaşıyorum. Oraya gidebileceğimizden emin değilim."

"Gideriz."

"Optimizm, Amerikalılar'ın çekici bir özelliğidir" dedi Maria.

"Şey, aslında çekici olmak için elimden geleni yapıyorum."

Bir süre sessiz kaldılar, sonunda Hoyle söze girişti, "Yemek yemediğini biliyorum. Bir şeyler içer misin?"

"Sana Paul diyebilir miyim?"

"Elbette, adım hâlâ Paul" dedi gülümseyerek.

"içinde bulunduğum durumu anladığından emin değilim, Paul."

"Bence anlıyorum" dedi Hoyle ve ona direkt baktı. Güzelliği, söylediği sözü tekrarlamasını gerektirecek kadar çıldırtmıştı onu. "Bence anlıyorum."

Maria pencereden dışarı, şehre baktı. "Umarım bu durum beni yargılamana sebep olmaz."

"Elbette hayır."

İkisi de aralarındaki mesafeyi, ahlaki ve cinsel boyutlarıyla ölçüp biçti; bu ilişkinin nereye gidebileceğini biliyorlardı. Maria yaşayacakları evlilik dışı cinselliğin tehlikelerinin durumunu ortaya çıkarabileceğinin farkındaydı. Maria'nın Hoyle'u iyi tanıdığı söylenemezdi. Hakkında bildikleri, birlikte konuştuklarından ibaretti. Ondan hoşlanıyor olması Maria'yı daha sağduyulu biri yapmamıştı.

"Sende baskı yapıyormuşum gibi bir izlenim bırakmak istemem" dedi Hoyle.

"Hayır, hayır ne münasebet... Biri bana çıkma teklif edeli çok zaman geçti."

"Bence sakin bir yere gidelim" dedi Hoyle. Sakin, 'umumi' anlamına geliyordu, 'kimsenin Maria'yı tanımadığı umumi bir alan.' "Mesela, hoşuna gider mi bilmem ama..."

Maria bu daveti değerlendirdi. Maria'nın sessiz kaldığı süre boyunca, Hoyle'un aklından bir düzine şey geçmişti, örneğin bir erkeğin bir kadına dışarıda bir şeyler içme teklifinde bulunmasının ötesinde güçlü bir adamın metresiyle flört etmeye cesaret etmesinin sonucunda, başına gelebilecek bir sürü şey... Maria gibi Hoyle'un da saklaması gereken sırları vardı.

"Bakanlıkta ne yapıyorsunuz?" diye sordu Maria.

"Ben bakanlıkta çalışmıyorum" dedi Hoyle. "Müteahhidim."

"Ne tür işlerde çalışırsınız?"

"Petrol araştırma şirketine çalışıyordum." Gerçek işinden daha inandırıcı ve daha sıradan bir meslekti kafasından uydurduğu.

"Peki ya arkadaşınız Bay Smith?"

"O, kültür ataşesi."

Bu yumuşak başlı unvanın, casusla aynı şey olduğunu Maria bile biliyordu. Maria gardım tekrar kaldırdı. Casuslar ve arkadaşları... Kalbinden gelen ses, kısık ama vahşi bir sesti, "Devam et kızım, kim nereden öğrenebilir ki?" Kimse bilemezdi. Hayatını bir başkasının isteklerine göre yaşıyordu; şimdi, üç yıldır ilk kez yalnızdı ve zamanını yalnızca kendine ayırabilirdi. Ses dedi ki, "Bu adam çekici, Amerikalı ve sana bir yararı dokunabilir."

"Peki, o zaman, hadi bir şeyler içelim" dedi.

19

Eoyle iyi uyuyamamıştı. Alkol, heyecan ve kaburgalarının verdiği acı onu gece boyu uyutmamıştı fakat biliyordu ki onu ayakta tutan şey, bu kadındı. Hoyle, kalbini kimi zaman yangında harap olmuş bir ev gibi hissediyordu ama onu harap eden yangın değil, kadındı. Onu ilk gördüğü an, ikinci, üçüncü kez gördüğü an... Her defasında bir daha çarpılmıştı bu kadına. Dün gece geç vakitlerde Plaza Espanadaki güvenli eve gittiğinde Maria'nın parfümünün o insana sarhoşluk veren kokusunun üzerine sindiğini fark ettiğini hatırladı. Sağ bacağını bir sol bacağının üstüne attı, sol bacağını bir sağ bacağının üzerine... Bir türlü rahat edemedi, içi içine sığmıyordu. En vurucu an ise, onu arabadan indirdikten sonra, Maria'nın ona kısa bir süre sarılıp dudaklarını yanağına dayayarak onu yarın da göreceğini ve hafta sonu birlikte şehirden uzaklaşabileceklerini söylediği andı. Maria, bunu her şeyden çok istediğini söylemişti, Hoyle şimdi Maria'nın onunla buluşmak istediğini söylediği kafede bekliyordu, heyecandan midesinde kelebekler uçuşuyordu. Hoyle, kadının gelip gelmeyeceğinden bir türlü emin olamıyordu, dün gece olanların gerçekten yaşandığından emin değildi, sayısız içki eşliğinde birlikte atılan kahkahalar hayal ürünü müydü acaba? Şimdi yerinde otururken insanın aklını başından alan bu kadınla geçirdiği zamanla, onunla geçirmeyi hayal ettiği zamanı birbirinden ayırmaya çalışıyordu.

Yapması gerekenlerle yapmaması gerekenlerin arasındaki huduttaydı; uyuyamamasının sebebi sürekli bunları düşünmesiydi, özellikle de geceleri. Maria'yla şehri bir geceliğine de olsa terk edip şehir dışındaki o yere gitmek, geceyi onunla geçirmek... İşte bu, yapmaması gereken bir şeydi. Eğer kadın onun âşığı olacaksa, yalnızca ve yalnızca âşığı olacaksa, evet, bu kadarı yeterliydi. Fakat Maria eğer bir casus olacaksa (bu sözcüğün ticaretteki soğuk, kaba karşılığı olarak, "mal" olacaksa), eğer bir kaynak olacaksa, o zaman onunla hiçbir yere gitmemeliydi. Onunla

yatmamalıydı. Ona bağlanmamak, ondan etkilenmemek, kapanına kısılmamak, büyüsüne kapılmamalıydı.

Hoyle, bir önceki kadar soğuk bir Pacena sipariş etti. Düşüncelerinden kurtulmak için zamana ihtiyacı vardı. Sokağa dik dik baktı. İkiye on vardı, Maria ikide buluşacaklarını söylemişti. En az on dakika daha beklemeliydi, profesyoneli olduğu işin standart kurallarını düşündü. Bu kurallardan en önemlisi, birinin yardımı aracılığıyla yatmamaktı. Seks, çoğu zaman casusluğun ilk adımıydı, istihbarat mallarının kullanıldığı "iş" genelde seks olurdu fakat vaka görevlileri (kontrolcüler), casus sınıfından âşık seçmezlerdi. Hoyle bunun pek çok örneğini görmüştü, bu hatanın yarattığı sorunların değişmez sonuçlarına gözleriyle şahit olmuştu. Arkadaşı Pyle, Saigon'da öldürülmüştü, bir kadın yüzündendi ölümü. Dünden razı Pyle, geri zekâlı Pyle, Dakow Köprüsüne sürüklenip bok çukuruna atılmıştı.

Dikkati arka masaya kaydı. Yaşlı adamlar Almanya şehirlilerine özgü yüksek kesim Alman aksanlarıyla kahve üzerine tartışıyorlardı. Alenen, gururlu, eski Nazilerdendiler; Hoyle sandalyesini o yöne çevirmemeyi tercih etti. Bir süre ilgisizce onları dinledi ve düşünceleri yavaşça Maria'ya kaydı.

Hoyle "Var mısın yarın basıp La Paz dışında gidip biraz gezmeye gidelim?" dediğinde Maria'nın aklından gerçekten de hiçbir şey geçmiyordu. Bunu sanki para kazanmak için normal, sıradan işler yapan biri gibi söylemişti. Bunu sanki kadın, hükümetin bakanının sömürdüğü bir mal değilmiş gibi söylemişti.

Hoyle bu kadının koyu renkli, harika saçları ve umut veren, anlamlı gözleri ardındaki zihninden neler geçtiğini bilemezdi. Kollarıyla Maria'yı sarıp dudaklarını boynuna bastırdıktan sonra, kadının ona, "Seni tekrar görmek isterim" diyeceği o ani, pervasız andan sonra, bir tehlike doğabilirdi.

Maria seks partnerinden daha fazlası olmak isteyebilirdi.

Ve daha fazlası olmayabilirdi.

İkiyi üç geçe Maria, Mariscal de Santa Cruz ve Avenida Camacho'nun köşesinde göründü. Üzerinde turkuaz renkte kısa bir elbise ve ceket, omuzlarında koyu renkte bir sırt çantası ve sağ kolunun altında küçük bir el çantasıyla geldi. Hoyle ayağa kalkıp kaldırıma doğru yürüdü, Ma-

ria onu görmemişti, hâlâ yürümeye devam ediyordu. Maria yaklaşırken Land Cruiser'ı ilk defa fark etti, sonrasında gözü Hoyle'a takıldı. Hoyle, Maria'nın kalabalıkta rahat olmadığını ve aleni bir şekilde gülümsememeye çabaladığını anlamıştı. Onunla kaldırımda selamlaştı ve Land Cruiser'ın kapısını açtı.

"Gidiyor muyuz?" diye sordu.

Maria, La Confiteria masalarına baktı, Almanlar hâlâ kavga ediyordu, başım salladı. Derhâl yolcu koltuğuna oturdu, Hoyle kapısını kapadı. Maria, uçuk renkli camların ardında, aniden rahatlamış göründü. Aklında buradan ayrılmak hapisten kaçmakla birdi. Hoyle trafik akışına girip Mercado'dan derhâl dönerken, Maria şimdi neşeyle gülümseyebileceğim biliyordu, derin bir nefes aldı. Artık özgürdü.

"Nasılsın?"

"iyiyim."

Hoyle ona bir göz attı. Kız yaklaştı ve yanağına bir öpücük kondurdu, Hoyle şaştı kaldı. "Merhaba" dedi İngilizce.

"Selam."

"Gerginim. Yani biraz gerginim."

Hoyle, "Ben de" dedi.

Şehir geride bırakılacak harika bir mekândı; autopistaâian dönüp batmakta olan güneşin aydınlattığı Huayana Pitosi'nin koca gövdesine doğru ilerlerlerken son apartmanların yanından geçtiler. Gökyüzünün altı kilometre yukarısında karlı dağın maskesini rüzgâr düşürmüştü. Geride bıraktıkları şehir gitgide küçülmüş, ana yol Titicaca Gölü ne yönelmişti. Dün akşamki sohbetlerine, kaldıkları yerden devam ettiler, yani tam o küçük öpücükten önce nerede kaldılarsa, oradan... ikisi de kendisinden bahsetti, birbirlerine söyledikleri o ilk yalandan sonra, söyledikleri her şey gerçekti.

Maria, Hoyle'a Almanya'da okuduğu yatılı okulu ve oradan nasıl da nefret ettiğini anlattı. Oda arkadaşı, Nusheen isminde, İranlı bir Bahai'ydi ve kızın babası, şahın ordusunda generaldi. Ona, Fransa'daki hemşirelik okulunu anlattı. Bu mesleği ona seçtirenin annesi olduğunu söyledi. Annesi ona, "Hemşireler asla aç kalmaz" demişti.

Hoyle, bir önceki akşam gibi dikkatliydi ve gene çok güzel vakit geçiriyor, eğleniyordu. Fakat arada kadının söylediklerini akıl süzgecinden geçiriyor; çelişkileri, tutarsızlıkları gözden kaçırmak istemiyordu. Kadının söylediklerinde şimdiye kadar hiçbir tutarsızlık bulamamıştı. Maria'nın hayat hikâyesinde bir çelişki yoktu ve mantıklıydı. İnsanın kendi hayat hikâyesini uydurmasının ne kadar zor olduğunu bilirdi. Hoyle, Maria'nın söylemediklerini de dinliyordu. Nikaragua'dan hiç bahsetmemişti. Onu Alman rahibe manastırına ve sonra Lyon'daki hemşirelik okuluna yollarken babasının ne iş yaptığını anlatmamıştı.

"Seni sıkıyorum" dedi Maria.

"Bunu yapabileceğini sanmıyorum."

"Başka şeyler düşünüyor gibi duruyorsun."

"Beni sen düşündürüyorsun" dedi Hoyle. Gerçekten de böyleydi.

"Genelde yağcılara kulak asmam" dedi Maria. "Ama buna alışabilirim."

Nereye gittiklerini sormak Maria'nın aklına gelene kadar neredeyse bir saat geçti.

"Bildiğim bir yere, Hotel Casino de la Selva" ekledi, "Lago de Huynaymarka'da. Saat beşten önce orada oluruz."

Öyleyse yeterince uzun bir yolculuk yapacağız, diye düşündü Maria, Demek bu yer şehirden üç saat uzaklıkta, gölün güney kıyısında... Kendisiyle baş başa kalması için harika bir yer. Hoyle'dan Colorado'yu anlatmasını istedi.

"Küçükken Colorado Springs'te yaşardım. Babam ölünce Chicago'ya taşındık. On yaşındaydım."

"Onu özlüyor olmalısın."

"Sanırım özlüyorum. Onu çok iyi tanımazdım. Annemle arası pek iyi değildi. Sanırım annem kimseyle iyi anlaşamıyor." Hoyle bir an sessiz kaldı ve arabayı sürmeye devam etti, neden sonra konuştu: "Annem alkolikti."

Maria sessizce dinliyordu.

"Neyse, sonra askerî okula gönderildim. Yaşıtlarım tatildeyken ben yaz kampına yollanırdım. Liseden mezun olduktan sonra Colorado

Üniversitesine gittim. Chicago'ya gittiğim ilk Noel'di o Noel. Annem Mansullen isimli bir adamla evlendi. Adam Winnetka şehir kulübünde bir tenisçiydi." Hoyle gülümsedi, "iyi anlaşamadık. O zamandan beri Chicago'ya gitmedim."

"Annenin adı neydi?" diye sordu Maria.

Hoyle annesinin ismini söylemedi, Maria'ya boş boş baktı. Bir an için hatırlayamadı, sanki tüm bu söyledikleri bir yalan hâlini aldı, gerçekte hakikat olan bu yalan, guguk kuşunun yumurtasından çatlayan bir yaratık gibi ortada kalmıştı. Hoyle gözlerini kıstı, aklına annesinin o ince, uzun zarafeti; parfümünün kokusu; mücevherlerinin şakırtısı; öğle yemeği için taktığı eldivenleri ve annesi hakkında yüzlerce şey geldi. Sarhoş olsa bile, krallara layık bir kadındı. Zihni, boşluğa doğru inleyerek yuvarlanıyordu, bir anda aklına geldi, "Viveca" dedi.

Hoyle kimseye bu kadarını anlatmamıştı. Söyledikleri, anlatması gerekenden çok daha fazlasıydı ve ortaya koydukları olması gerekenden daha içten, daha hakikiydi. Neden önemsemedi? Neden hayatını hatırına gelen düzinelerce şeyi es geçerek anlatmadı Maria'ya? Neden ona aklına gelen her şeyi anlattı?

"Şimdi ben sıktım seni" dedi Hoyle.

"Elbette sıkmadın."

Maria dikkatle dinledi.

Uzun, tozlu Pucarani yolu batıya açılırken birden asfaltla kaplandı, dağın yamacına tırmanmaya başladılar. Hoyle gözlerini yola dikti ve kısık sesle, "Neredeyse geldik" dedi.

Otel Casino de la Selva, Titicaca Gölü'nün en güneyinde kurulmuştu; C şeklinde bir körfez olan Lago de Huynaymarka'ya kıyısı vardı. Tam olarak kuzeybatıdaki Estrecho de Tiquina'ya bakıyordu, bu dar aralık Huynaymarka'yı Titicaca Gölü'nden kusursuz bir şekilde ayırıyordu.

Yol yılan gibi kıvrılıyor, çalılıkların kapladığı tepelere uzanıyordu. Bu yalçın yolun sonunda otel göze çarpıyor, ana bina ve bir düzine sarı bungalovun etrafı, taraçalı yollarla sarılıyordu, etrafta birkaç çam ağacı vardı. Ağaçlar garip duruyordu; çünkü buradaki tepeler kahverengi

ve çıplak olmasına rağmen çamların inanılmaz yeşili hiç alışılmadık bir türdendi. Otel tuhaf bir Ingiliz beyefendisi Lowry tarafından yaptırılmıştı. Lowry bir zamanlar konsolostu, şimdilerde ise ağırbaşlı bir alkolik. Burası hiçbir zaman popüler bir yer olmadı; belki isminden, belki içeride kumarhane olmadığından, kim bilir, belki çevresindeki ağaç kıtlığı yüzündendi bu. Fakat bunlar, burada insanı hayal kırıklığına uğratabilecek tek şeydi. Otel Casino de la Selva belki de dünyadaki en güzel manzaraya sahipti.

Taraçaların hemen altında Islas de Huynaymarka, Kalahuta, Incas, Suriqui ve Pariti vardı. Kuzeyde, darTiquina Boğazı'nın ardında, Güneş Adası ve Ay Adası bulunuyordu. İnkalar, bunlara Manco Capac ve Mama Ocllo, karı ve koca, erkek kardeş ve kız kardeş derlerdi. Titicaca ise, yalnız başına, geri kalan evrenin beşiğiydi. Bu inanılması zor bir şey değildi. Akşam karanlığı çökünce insan, dünyadaki en yüksek yer bu alanmış gibi hissederdi; adalar, batan güneşin tacındaki değerli taşlar gibi parıldardı.

Hoyle, bir çam ağacının altındaki revaka arabayı park etti. Maria, adaların ötesindeki gümüş renkli engin denize gömülen güneşi izledi. Bolivya'da geçirdiği üç yıl boyunca şehirden hiç çıkmamıştı. O kuru kalabalık La Paz'dan sadece birkaç saat uzaklıkta böyle bir yer bulunduğunu hayal bile edemezdi. Maria, Enriqıie buraya gelmezdi, diye düşündü; sonra üzüntüyle, Belki o da her zaman buraya geliyordu.

"Ben girişimizi yapayım" dedi Hoyle.

Maria gözlerini gün batımından ayırıp Hoyle'a gülümsedi.

"Benimle gelmek ister misin? Sorun olmaz." 'Sorun olmaz', buranın yargılayıcı bir ortam olmadığı anlamına geliyordu, gerçekten de öyleydi. Eşi Londra'da gazap içinde yaşarken Lowry burada Arjantinli bir opera sanatçısıyla karıkoca hayatı yaşıyordu. Müşterilerin neredeyse hepsi Avrupalı'ydı; genelde de diplomasi topluluğundandılar. Otelde kalan çiftler arasında evli olmayanlar da vardı.

"Ben burada bekleyeceğim" dedi Maria. "Umarım alınmazsın."

"Alınmam" dedi Hoyle.

Maria, Hoyle'un elini tuttu, "Beni buraya getirdiğin için teşekkürler" dedi. Tam gözlerinin içine bakıyordu. Hoyle, Maria'ya yaklaştı.

Dudaklarını onunkilere yumuşakça bastırdı, sonra tekrar fakat daha sertçe bastırdı, Maria'nın kalbi festival davulu gibi güm güm çarpmaya başladı.

Bungalova giderken zaman durdu, sanki bu yürüyüş sonsuza gidiyordu. Bungalova yürümek, Araf'ta beklemek gibiydi. Karşılama görevlisi, bavulları odaya getirip perdeleri açtıktan sonra eline sıkıştırılan dolarlar için "Gracias, Senor" diyene dek, Maria taraçalarda dolaştı. Kapının kapanma sesini duyunca, taraçamn açık kapısına gelip dikildi. Gölden rüzgâr esmeye devam ediyor, gün batımının gökyüzünü boyadığı kızıl renk herkesi büyülemeye yetiyordu. Hoyle, ona doğru birkaç adım attı, çantasında bir şişe içki olduğunu söylemek istedi, ona içki vermek istedi, bir şey söylemek istedi ama kelimeler boğazına dizildi; kolları Maria'nın belini sardı. Parfümü onu baştan çıkardı, başım döndürdü; dudaklarım dudaklarında hissetti, dilinin tadını aldı, nefesi kesilmek üzereydi.

Uç gün önce vücudunda mermiler geziyordu, şimdi ise buradaydı. Hoyle, cennete trampetli meleklerle götürülse daha az şaşırırdı.

Maria fısıldamadan, yüksek sesle konuştu, "Burası hayatımda gördüğüm en güzel yer."

Hoyle'un kollarının belinde gezdiğini hissedebiliyordu, boynu tekrar öpüldü. Başını çevirince dudakları birbirini buldu. Adam dilini kadının ağzına değdirdi, sıcak ve yumuşak öpücüğünün tadını aldı, Maria ceketini attı.

Ellerini Maria'nın vücudunda gezdirmeye başladı, sonra gene ince beline indirdi ve sonra güzel sırtına dokundu. Kadın kendini adama iyice bastırdı, birbirlerine elbiselerinin üzerinden dokundular. Fermuarlar, düğmeler açıldı, sonra kemerler ve kopçalar... Sonunda etin sarhoş eden kokusu sardı odayı, Hoyle kadının çıplak göğüslerindeki ateşi, kendi vücudunda hissediyordu. İlk önce parmak uçlarıyla dokundu göğüslerinin en yumuşak ve beyaz yerlerine. Sonra parmak uçları şefkatle göğüs uçlarına kaydı. Kadm, adamın ellerinin göğüslerini avuçladığım, yumuşakça sıktığım hissetti. Sonra elleri daha aşağılara kaydı; göğsünden, karnından aşağılara. Bir eli kalçasında durdu, diğer eli yavaşça bacak arasındaki tepeciğe kaydı.

Sonra yataklardan birine yuvarlandılar; iç geçirerek, hırıldayarak, bacakları birbirine dolanmış hâlde. Hoyle, ellerini kadının siyah saçlarına daldırdı, onu defalarca öptü. Maria'nın üstüne çıkmasıyla adam, kadının güzel kalçalarının açıldığını hissetti; kadın, adama nasıl içine girmesini istediğini belli etti; soluk soluğa bir şeyler söylüyordu. Adam, kadının ismini bir kere, sonra bir kere daha söylediğini duydu, içine girdi. Hoyle, kadına bütün ağırlığını vermişti. Adamın karnından kadının vücuduna bir sıcaklık, bir sarsıntı, bir ürperti yayılıyordu. Kadın adamın sırtını tırnaklarıyla kavradı ve ürperdi. Maria sanki vücutlarını milyonlarca tüy sarmış gibi hissetti. Hoyle kadının boynunu gene öptü, bu defa terinin tadını aldı. Onun tadında coştu. Kadının çığlıklarını duymak ilkel, vahşi bir zevk veriyordu ona. Kadın doruğa ulaştığında adam kadını yatağa bastırdı ve ona sımsıkı sarıldı.

Şimdi her şeyin ötesinde istiyordu onu, bacaklarının kaydığını ve uyluklarının yumuşak bir şekilde belini okşadığını hissetti. İkisi de mantığı, düşünceyi terk etmiş, her şeyi bir kenara atmış, zevk aşkıyla yanıp tutuşuyordu. Kadın âdeta bir tıslamayla, "Benim ol. Benim ol. Benim ol" demişti. Bu kelimeler onu delirtmiş, fişeklemişti. Kadın bununla adamı fethetmiş, ruhlarının dokunduğu yere kapatmıştı. Bu kaos ve aydınlanmaydı, onun tekrar seslendiğini duydu, derisi alev alevdi, sonra on bin ateş rengi patladı kafasının içinde ve çok, çok kısa bir an, girdaba kapılmışçasına başı döndü. Nefesi uzun bir iniltiye döndü, Maria onu sarıp boşluğun kenarından kurtarırken ikisinin hayatına sıkı sıkıya tutundu.

Bungalovun ardındaki tepelerde şafak sökerken göl, cilasız bir lal taşı yüzeyi gibiydi. Hoyle gözlerini açtı ama sessizce yatakta durmaya devam etti; bu, alışkanlığıydı. Maria'nın, yanında düzenli nefes alışını dinledi ve kadın ona dokununca çok şaşırdı. Kadın da uyanıktı.

"Buradayım" dedi adam.

Yüzünü ona döndü. Maria saçlarını atkuyruğu yaptı, yüzündeki yastık iziyle tam da bir çocuk gibi duruyordu şimdi. Hoyle, başını kolunun üstüne yerleştirdi, kadının yüzüne dökülen saçını geri attı.

"Günaydın" dedi kadın.

"Gerçekten yaptık mı?"

"Evet."

"Nasılsın?"

Kadın ona baktı, adam kadının elini tuttu. "Sanırım tüm bu kaçamaklara alışmam gerek."

"Biz kaçamak yapmadık" dedi Hoyle.

"Tabii ki kaçamak yaptık" dedi kadın. ,

"İyi mısın:

"İyiyim. Burada kalmak istiyorum. La Paz'ın yok olup gitmesini istiyorum."

"Bir gün olacak."

Maria gülümsedi, öpüştüler. Taraçadan gelen ışık üzerlerine vurdu ve kadın ilk kez Hoyle'un çenesindeki yara izini fark etti. Eskiden hemşire olan biri, onun hayati tehlike atlattığını anlardı. "Buraya ne oldu?" diye sordu, çenesinin altına dokunarak.

"Vuruldum."

Maria şaşırmış görünmedi. "Savaşta miydin?"

"Ne savaşı?"

"Vietnam."

"Bu Vietnam'da oldu" dedi Hoyle. Vietnam ve diğer yerlerde oldu ama Vietnam yalan değildi.

"Vietnam'da da müteahhit miydin?"

"O tarz işler yaptım."

"Seni kim vurdu?"

"Arkadaşımı öldüren adam. Adı Fowler'dı."

"O zaman o Vietnamlı değil."

"O düşmandı."

Bir an geçti; Maria, Hoyle'un gözlerinde hiç pişmanlık nişanı görmedi.

"Hoyle gerçek adın mı?"

"Evet" dedi. "Senin gerçek adın ne?"

Maria dudaklarını kilitledi. İkisinin de sırları vardı ve seviştikten sonra birlikte paylaştıkları bir sırları olmuştu. Gene de söyledi, "Maria bana verilen isim. Soyadım Cienfuegos."

Hoyle, kadının gözlerinin içine baktı. Mesleğini açmasa da ruhunu, hayatını açmıştı Maria'ya ve gözlerini ona diktiği andan beri, casus olduğundan şüphelendiğini biliyordu.

"Kübalısın" dedi Hoyle.

"Öyleyim."

"Alameda Küba'dan ayrılmana yardım etti mi?"

"Hayır. O burada kalmama yardım ediyor. Küba'yı kendim terk ettim. Enrique bana evrak ve iş verdi." Gözleri yorgun görünüyordu; yılgın, bezgin. "Bana yaşamam için bir daire tuttu, kıyafet ve para veriyor. Sanırım aramızdaki oldukça standart bir olay."

"Kendine acımasız davranma."

"Beni gerçekten yargılamıyorsun, değil mi?"

"Hayır. Seni yargılamıyorum. Ben kimseyi yargılamamaya çalışırım."

"Tam bir Hristiyan davranışı."

"Ben Hristiyan değilim" dedi Hoyle. "En azından diğerlerinden daha Hristiyan değilim. Kimseyi yargılamak istemem çünkü yargıladığımda doğru yargılara varmadım."

Maria banyo yapmaya gitti; Hoyle kahve, saltefıasve meyve sipariş etti. Bunların hepsi beyaz ceketli genç bir adam tarafından getirildi odaya. Ayrıca Pazar gazeteleri de vardı; The Nem York Times ve Londra'dan Times Gazetesi. İkisi de bir haftalıktı, katlanıp ütülenmişti, böylece yeni doğan gün kadar yeni görünebilirdi gazeteler. Bu zaman aşımı, otelin güzelliklerinden biri olarak görülürdü. Lowry buraya İngiliz, Amerikan, Alman ve Fransız gazeteleri getirtirdi. Bir hafta sonra geliyor olsa bile, misafirler ülkelerinden haber almaktan hoşnuttular.

Bornoza sarılmış Maria, Hoyle'un oturduğu taraçaya doğru sessizce yürüdü. Hava hâlâ balkonda oturmak için fazla soğuktu.

Maria göle baktı. La Paz'a giden yol, manzaranın kapladığı diğer fazlalıklar gibi gözlerinin önünde duruyordu. Bu, insana önünde koca bir çalışma haftası olduğunu hatırlatan Pazar sabahının küçük bir parçasıydı.

"Şimdi ne yapıyoruz, Paul Hoyle?" diye sordu. "Bu şeyi yaptıktan sonra:

"Seni tekrar görmek istiyorum."

"Ve benimle sevişmek?"

"Evet. Bana güvenebilir misin?"

"Ben kolay güvenmem" dedi kadın.

"Güvenmemeksin de."

"Ben güvenmem, sen yargılamazsın" dedi kadın. "Sence bu şekilde devam edebilir miyiz?"

Hoyle kadına tekrar baktı. Bu, dünyada gördüğü en güzel ve en değişken kadındı. Burada olmaması gerektiğini neredeyse unutmuştu.

"Birbirimize güvenmeyeceksek bu şekilde devam etmenin bir anlamı yok" dedi Hoyle.

"O zaman güvenelim birbirimize" dedi Maria.

20

Herkiye göre mekânın adı LV-36'ydı. Çoğu zaman uçak pisti olarak kullanılırdı; çünkü haritada öyle yazıyordu. Burası, bir gün bir uçağın geleceği umudunu taşıyan ıssız ve çorak bir gayrimenkul parçasından ibaretti. Dört bir yanı tepelerle kaplıydı, bazı tepelerin dorukları bulutlarla sarılıyken bazı tepeler bulanık gökyüzünün gölgesinde kalmıştı. Tepelerin arasındaki mesafe gitgide azalıyordu. Çevrede ne bir kule ne bir rüzgâr hortumu vardı. Uçuş pistinin kuzey kısmının yüksekte kalması bir rastlantı değildi, özellikle böyle kurulmuştu. Böylelikle pist, eğik bir kaya parçasının yüzeyinden kesilmiş bir tabaka gibi tüm eksenlerin dışında kalıyordu; bu efsunlu yüzeyde hiçbir şeyin dik, doğru ya da hemzemin kalması mümkün değildi.

Daha öğlen olmadan sıcaklık birden yükseldi. Valdez ve Santavanes'le kalan Smith, Tatarenda'dan kuzeye (Santa Cruz'a), oradan da Santa Cruz'un batısına, Vallegrande ve uçuş pistine çıkmak üzere bozuk yolda yüz altmış kilometreyi on iki saatte sürdükten sonra bitkin hâldeydi. Bu uzun yol boyunca nehirdeki savaşın detaylarını, tuzağın özelliklerini içeren, Hoyle'un yaralandığını bildirmek için yazdığı telgraf hakkında düşünmek için vakti olmuştu. Mesajı şaheser gibiydi; çünkü Bolivyalılar'ın bozguna uğradığını bildiriyordu fakat kontratağın detayları ve sırt çantasından çıkan eşyaların listesi, boş ümit vererek dikkati başka yöne çekiyordu. Gerillaların kırsal bölgede hüküm sürdüklerini bir geri zekâlı bile satır aralarından anlayabilirdi.

Bolivya ordusunun yenilmesi artık olağandı; çantadan çıkanlarsa şaşkınlık sebebiydi. Smith'in telgrafı, Langley'nin koridorunda bomba gibi bir haber oldu. Kod çözücüler şifreleri kırmaya koyuldu, el yazısı uzmanları şifreleri büyüteçle inceledi, parmak izi teknisyenleri lekelerle ilgilendi, bilgi analistleri ve orta sınıf yöneticiler telaşa kapıldı. Geri kalan Amerikan istihbaratı bölümleri, Bolivya'daki isyanın Che Guevara'nın liderliğinde gerçekleşiyor olma ihtimali karşısında şaşıp

kalmışlardı. Sonuçta yoldaşlar Che Guevara'nın öldüğünü düşünüyordu. Bunun üzerine Langley'nin Smith'e çektiği telgrafta, Smith'e eve dönmesini emrediyordu fakat bu emir katı görünmüyordu. Sonuç olarak Smith geri dönmedi, görevden alınacağı yerde yetkileri genişledi.

Smith'e özel bir uçak yollandı, içindekiler sertti.

Operasyon Müdürlüğü, Bolivya macerasına yeni bir kod adı koymuştu. Smith'in operasyonuna Arazi Mekaniği deniyordu; çünkü asıl görev isyanları durdurmaktı. Bir önceki görevse isyanı boşa çıkarmaktı. Aralarındaki retorik fark şuydu: Birinde cinayete kadar her yol denenebilirdi, diğerinde ise gerillalara karşı çıkarılacak kargaşa, hem bireysel hem de kolektif olarak desteklenecekti.

Bunlar genişletilmiş sorumluluklardı, operasyonu oluşturan iki yapı da Smith'e bağlıydı. Birimlerin kod adı Ünlü'ydü. Bu sıfat, CIA kontrolündeki Amerikan Ordusu Özel Harekât Birlikleri'ni ifade ediyordu. İlk ekip, Ünlü Avukat diye anılıyordu, onu iki üç hafta sonra takip edecek ikinci ekibin adı ise Ünlü Gezgindi.

Avukat, avcı-öldürücü bir ekipti. Tepeden tırnağa silahlı on üç Özel Birlikten ve A Takımı'ndan gelen adamlardan oluşuyordu. Her biri Vietnamda eğitilmişti ve bu göreve atanana dek Panamadaki Amerika Okulu'nda öğretmenlik yapmışlardı. Ünlü Avukat kara bir maskeydi çünkü varlığı resmen kabul edilmiyordu. Ne konsolosun ne de ordu ataşesinin mevcudiyetlerinden haberi vardı.

Müteakip grup, Yolcu, mevcuttu ve kasten bir oyun gibi gösterilmişti. Ünlü Gezginin işi, Bolivya Polis taburlarından birini eğitmekti. Faaliyetleri medya ve fotoğraflar aracılığıyla açık bir şekilde gerçekleşecekti. Ayrıca harika bir eğlence kaynağı olacaktı.

Eğitim alenen yapıldığı sırada Ünlü Avukat düşmanı bulacak, gerilla güçlerinin ve kamplarının yerini saptayacaktı; böylece Bolivya ordusu en azından bölgeyi kazanmaya çalışacaktı. Avcılar en azından öğretim ekibi kadar ölümcül olacaktı. Amerikalılar büyük ciddiyetle, tekrar işin içine gireceklerdi.

Öğle vaktini yarım saat kadar geçe, bir C-130 kargo uçağı göründü. Koca uçak gökyüzünde kendini göstermek istercesine arı gibi süzüldü ve yere ardında bir toz bulutu bırakarak indi. Pervaneler tersine dönme-

ye başladı; uçak, ahırından kaçmış sarsak, devasa bir hayvan gibi sağa sola yalpalayarak onlara yaklaştı. Tamamıyla metaldi, gövdesi boyunca kısa mavi çizgilerle süslenmişti. Kuyruğunda SOUTHERN AIRWAYS reklamı vardı ama bu bir şeyin kodu da olabilirdi. Sanayide boyama işi "adi işler" kategorisindeydi; kamufle edilmeyen, ordudan gelmeyen, önemsiz işler. Evraka göre uçak Panama patentliydi, üzerine geçirilmiş üniformanın hiçbir anlamı yoktu. Kuyruk numarası, N-8675J, bile sahteydi. Uçak, pistin sonundan döndü; pilot sancak motorlarını kapadı. Böylece toz demeti, bekleyen adamlara doğru savruldu.

Uçağın kuyruğu güçlükle hareket ediyordu. Motorlar durunca uçaktan iki cip ve bir kamyon dışarı sürüldü. Smith ve diğerleri o tarafa doğru yürüdüler. Kamyonda uzun boylu bir kumral ve adamla direksiyonda otururken bacaklarını sallayan bir bıyıklı tip vardı. Üzerlerinde hâkî pantolon ve yeşil polo gömlek vardı. Adamları da aynı şekilde giyinmişti; ckinolan ya da mavi jeanleri, kısa kollu gömlekleri vardı. Bazılarında tüfek vardı, bazılarının omuzlarında tabanca asılıydı; buna rağmen hiçbiri üniforma giymemişti. Yeterince sert görünüyorlardı.

Smith cipe doğru yürüdü, uzun adamla tokalaştı. "Bolivya'ya hoş geldiniz" dedi.

"Ben Holland" dedi uzun adam. "Avukatlarınızız." Valdez, ciplerin Rus yapımı silahlarla, kamyonun cephaneyle dolu olduğunu fark etti.

"Adamım, ne çok şey getirmişsiniz" dedi Valdez.

"Başlangıç için yeteri kadar." Holland'ın sol kolunun altında, deri bir kılıfın içinde kırk beş kalibrelik otomatik silah vardı. Smith, adamın güneşten karardığını fark etti. Aslında bütün adamları kararmıştı; anlaşılan avukatlar, dışarıda fazla vakit geçirmişti.

"Hanginiz öncü lider?" diye sordu Holland.

"Ben iç işlerini yönetiyorum" dedi Smith, sonra Santavanes ve Valdez'e başını salladı. "Bunlar benim ortaklarım."

Holland elini çıkardı. "Adım Rollo."

"Javier" dedi Valdez.

"Santavanes."

"İsmin ne?" dedi Holland.

"Senor Santavanes."

Holland, Santavanes'i ölçtü. Pek anlaşamayacakları ortadaydı, birbirlerini ilk bakışta anlamışlardı.

"Gelmeniz Panama'nın ilgisini çekmedi" dedi Smith.

"Bizim de çekmedi" diye yanıtladı Holland.

Bu adamların ardında uçak motorları gürledi, bu gürültüde herkes sessiz kaldı. C-130 havalanırken Holland gözleriyle uçak pistinin uzunluğunu ölçtü. Koca uçak kızıl topraktan süzülen bir kuş tüyü gibi gökyüzünde havalandı. Bulutlardan biri bir an için uçağı yuttu, birkaç saniye sonra motor sesi duyulmaz oldu. Uçak beş dakika sonra semada süzülüyordu.

"Nereye kurulalım istersiniz?"

Gün batınca pistin sonundaki casita, kum torbaları ve akordeon telleriyle doldu. Avukatlar evin arkasına; birini uyumak, birini yemek pişirip karın doyurmak, kalanı da operasyon aletlerinin bulunacağı bir kiler olarak kullanmak üzere üç büyük çadır kurdular. Kerpiç evin çatısına, karmaşık görünümlü üç anten yerleştirdiler; biri kısa UHF anteni, biri yüksek frekanslı tel, diğeri de garip görünümlü bir zımbırtıydı. Bu antenler, tıbbın sembolü olan asayı saran bir yılana benzer alüminyum tüpler seti oluşturuyordu. Antenler, mesajları yörüngedeki uydulardan sektirerek iletecekti. Valdez'e göre bu gerçekten de ilginç bir şeydi; fakat Santavanes'e kalırsa tüm bu çadırlar, kum torbalan ve kumandan tertibatı, sonunda can sıkıcı bir hâl alacaktı. Yeşil berelilerden pek hazzetmezdi. Santavanes'in hayalinde, onlar kaba saba bir araç, kendisiyse bir bisturiydi.

Akşam yemeğinden sonra Smith, Valdez, Santavanes ve Holland kerpiç evin salonunda oturdular. Smith gaz lambasını yaktı, biraz da burbon çıkardı. Holland, Hoyle'un Camiri'deki bombalanan ofisinden kurtardığı haritasını inceledi. Santavanes akşam yemeğinin kalanım bitirip Holland'm haritayı inceleyişini izledi.

"Bunları kim bir araya getirdi?" diye sordu Holland.

"Hoyle" dedi Smith. "Tuzakta kaburgaları kırılmıştı. Birkaç haftadır La Paz'da kendisi."

Holland, alanı şöyle bir sınadı. Haritadaki en olasılıklı gerilla merkezlerini yağlı kalemle yuvarlak içine aldı. Holland'ın topoğrafya bilgisi Hoyle'unki kadar iyiydi. Nancahuazü Vadisi ve bitişiğindeki kırsal alanda, saklanabilecek binlerce yer vardı ve oradaki su hepsine yeterdi. Holland'a göre, Hoyle'un da bildiği gibi, su gerillalar için cephane kadar önemliydi.

Gerillaların suyun aktığı yönde hareket edecekleri tahmin ediliyordu. Merkez kamplarının, zulalaın ve iletişim istasyonlarının kurulduğu yerler, muhtemelen nehirlerle kesişen vadi kavşaklarıydı. Nehir havzası ve ırmak ayaklan, birbirleriyle kesişen birçok patika oluşturuyordu. Bu patikalardan bazıları güvenli, bazıları ise kaçınılması gereken yerlerdi. Bu coğrafi durum, araştırma yapılabilecek alanları büyük ölçüde kısıtlıyordu.

"Gezginin kontragerilla birliğini eğitmesi ne kadar sürer?" diye sordu Smith.

"Değişir. Bolivyalılar'ın ne kadar batırdığına ve onların ne kadar iyi olmasını istediğine göre değişir."

"İyi olmak zorundalar."

"Altı ay" dedi Holland.

Ağustos, diye düşündü Smith. Bolivyalılar'ın güvenilir birlikleri elde etmeleri en erken ağustosu bulacaktı.

"Bazı tanıdıklarımı araya koyarsam daha pratik, daha hızlı sonuçlar alabilirsin" dedi Holland. "Bolivya saha kumandanlarına öneride bulunmak için."

Santavanes homurdandı. "Bololar'la yola çıkarsanız, yolda kalırsınız."

"Sen öyle san." Holland direkt Santavanes'in gözlerine bakıyordu. Bu sözü içinde hiçbir soru ifadesi, şaşkınlık ünlemi olmadan söyledi.

"Sana bir şey söyleyeyim, binbaşı. Paul Hoyle şimdiye kadar tanıdığım en iyi saha operatörüdür. Balta girmemiş ormanlarda sandığından çok daha fazla zaman geçirdi. Oraya gitti ve iki mermiyle yaralandı. Hayatta kalması bile mucize. Kendini ne kadar iyi sanıyorsun bilmem ama karşımızdaki insanlar çok iyi. Bir haftada geçecek bir şey değil bu."

Holland hiçbir şey demedi; döndü ve tekrar haritaya baktı.

Smith gönül almakla uğraşacak biri değildi ama kullandığı kelimeler aralarındaki gerginliği hafifletti. "Bolivya ordusuyla olan iletişiminizi sınırlamak istiyorum. Adamlarınız yalnız başlarına hareket edecek. Keşif devriyeleri ve uzun mesafeli devriyelerle başlamak istiyorum. Öncelikle kötü adamları bulmanızı ve bana onların nereye gittiğini bir bir izah etmenizi istiyorum. Sonrasında onları nasıl öldüreceğimize karar vereceğim."

"Senin tercihin" dedi Holland. "Bu kadar hızlı hareket etmek istiyorsan, Bolivyalılar'ı yönetmeleri için birkaç adamımı savaş alanına koy."

"Daha zamanı değil" dedi Smith.

Holland kalan burbonunu fondip yaptı.

"Ne zaman başlayabilirsin?" dedi Smith.

"Alanın üzerinden uçsak iyi olacak" dedi Holland. "Ekip liderlerimin vadiyi tepeden tırnağa görmelerini istiyorum."

"Bunu ayarlayabiliriz."

"Haftanın sonunda ekipleri dizmeye başlarım öyleyse."

"Güzel."

Görüşme sona erdi.

"İçki için teşekkürler" dedi Holland, çadırına doğru yürüyerek.

O gidince Santavanes teneke tabağını mutfaktaki kovaya atıverdi. "Bence bu bereliler fazla gergin."

Smith, ayaklarını masanın üzerine koydu, sırtını sandalyesine dayadı.

Tabağım ılık suyla yıkayan Santavanes, bu işin altında bir bit yeniği aradığını patavatsızca gösteriyordu. "Fakat itiraf etmeliyim ki burası harika bir yer. Bu yüz elli metrelik uçak pistine bir filo silah gemisi getirtebiliriz. Yüz tane daha danışman. Bu savaşı kızdırabiliriz böylece!"

"Savaş kızışmayacak" dedi Smith.

"Zaten kızıştı, Bay Smith. Mesela talep etmediğimiz iki grup Yeşil bereliyi ne yapacağız?"

"Biz onların boynuna tasma takıp gezdirmeyi biliriz" dedi Smith; Santavanes Smith'in haklı olduğuna inanmak istedi.

Santavanes, tabağını bezle kurulayıp parlatırken şunları anlattı; “Biliyorsun, ben Kongo’dayken her şey boka battı. Brazzaville’de. Fazlasıyla trajik. CIA istasyon başkanı ve ben, Belçika helikopterinden fırlatıldık. İz sürenler her yerdeydi, yeni yıl arifesi gibiydi.”

“Ne ima etmeye çalışıyorsun?”

“Bu anlattıklarım, yeşil berelilerin gelişinden altı ay sonra başıma gelmişti.”

Smith, Santavanes’e rahatsız edici bir bakış attı.

“Hey, bu yalnızca bir hikâye” dedi Santavanes. “Böyle şeyler, burada asla gerçekleşmeyecek.”

21

Lania uyandığında kendini dairesindeki yatakta buldu. Ayakkabılarından biri ayağında, diğeri ise başka bir yerdeydi. Bavulları yatak odasının bir kenarında açılıp içindekiler etrafa saçılmış, ceketi üzerine giydirilmişti.

Camların ardında, Calle Campero'dan gelen gece sesleri onu karanlık, ağır uykusundan çekip aldı. Gözlerini açtı ama kımıldamadı. Yatak odasındaki ışıklar gözlerini kamaştırdı; eşyaların bazısı ve sokaktan gelen sesler tanıdık geldi, nerede olduğunu anlaması birkaç dakikasını aldı.

Ne zamandır yollardaydı, seyahat ediyordu; şimdi ise yuvasına dönmüştü.

Hayır. Hayır, burası yuvası değildi. La Paz'a geri dönmüştü.

Saat gece ikiydi. Tania oturdu, ayaklarım altına aldı. Önce üzerindekilerden, sonra külotlu çorabından kurtuldu. İç çamaşırından Venezüella pasaportunu çıkardı, sıkıntılı odadan ayrılıp mutfağa yöneldi. Lavabonun önündeki camı açtı, pasaportundaki sayfaları kopardı. Sayfaları bir bir yakmak için çakmağını, küle dönen kâğıtlardan çıkan alevi söndürmek için musluğu kullandı. Küller bir süre sonra lavabonun deliğinden süzülüp lağıma karıştı.

Venezüella pasaportu, müthiş bir kalpazanlık ürünüydü. Üzerinde Tania'nın resmi vardı ama pasaport Caracaslı stenograf Maragethe Isabel Bastos adınaydı. Tania, evrakı La Paz'dan Buenos Aires'e gitmek için kullanmıştı. Bu pasaport, görevini tamamlamasında büyük rol oynamıştı, şimdi ise onu yok etme zamanıydı. Tania, önce fotoğrafıyla birlikte evrakı, sonra pasaportun dış yüzünü yaktı, bu son işlem uzun sürdü. Küllerin üzerine su serptikten sonra külleri tuvalet kâğıdına sarıp klozete attı, sifonu çekti.

Tania, pasaportu Guevara'nın onu görevlendirdiği ayak işlerini halletmek için kullanmıştı; örneğin Arjantinli Komünist Carlos Sandoval

ile bir görüşme yapacaktı. Tania Buenos Aires'teyken Sandoval ve Fransız bir solcu olan Rene D'Esperey için bir yolculuk ayarlamıştı. La Paz'a on günde ulaşacaklardı. Bolivya'ya girmelerinden sonra Tania onları Guevara'nın Nancahuazu Kampı'na götürecekti.

Bu, muazzam bir gizlilik ve dikkat çerçevesinde gerçekleştirilmişti; bunun sebebi yalnızca Tania'nın Arjantinli gendermaeriad^n sakınması değil, aynı zamanda Sandoval'ın ya da D'Esperey'nin "karşı gözetim" altında olup olmadığından emin olması gerekliliğiydi. Tania, Buenos Aires'te, gösterişli bir otelde Robert olarak tanıdığı adamla buluştu; götürüldüğü lüks ve geniş süitte, sinir krizinden sonra La Paz'da onu ziyaret eden Sovyet ajanı teyzesiyle karşılaşınca çok şaşırdı.

Gümüş bir tepside çay ikram edildi. Tania, Sandoval ve D'Esperey'yle yapacağı görüşmeler için detaylı bilgi aldı. Ne Guevara'nm bu adamların Bolivya'ya girmelerini istemesinin sebebini ne de Sandoval ve D'Esperey'nin bilgiye bu denli ihtiyaç duymasını anlayabiliyordu. Robert, Tania'ya yazılı emirleri iletti; böylece Tania, Guevara'yla güvenli bir biçimde iş birliği yapabilecek; Sandoval ile D'Esperey'yi merkez kampa tehlikesiz bir şekilde götürebilecekti.

Teyzesi, Tania'ya işinin Moskova'da çok önem arz ettiğini tekrar hatırlattı. Ona verilen görev icabı KGB'de yüzbaşılığa atanmıştı. Bu, Tania'nın 1 Ocak 1967'den beri görevini yerine getirdiğini ifade eden personel dosyasının bir kopyasıyla onaylandı. Evrak yasaldı. Tania, Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti (KGB) de sıradan bir memur olarak işe alınmıştı. Teyze, Tania'ya deri kaplı bir kutudaki madalyayı göstermekten çok memnundu: Kızıl Yıldız Nişanı. Sovyetlerin istihbarat servisine özel madalyası. Tania, saçmalıkları görüyor ama mutlu ve onurlu rolü yapıyordu. Ne yapmaya çalıştıklarının farkındaydı. Madalya ve dosya, savaş tuzağıydı. Tania'yı ekipten biri olarak elde tutmak için kullandıkları psikolojik taktiklerdi. Robert'in ve teyzenin, onu ne derece salak sandıklarını merak ediyordu.

Tania, operasyonla alakalı prosedürleri not etti ve Mexico City'deki adrese postayla yollanması gereken ikinci kartpostal setini aldı. Robert acil bir durum olmadığı müddetçe Tania'ya direkt ulaşmayacağına söz verdi. O söz vermeye devam ederken Tania dinlemeyi bırakmıştı bile

ancak Robert toplam yirmi beş bin keş Amerikan Doları verince gerçekliğe döndü. Bu parayı kullanabilirdi. Tek gerçek buydu.

Görüşmelerinin sonunda teyzeciği Tania'ya sarı, üçgen bir ilaç şişesi verdi. Bunları Meksika'daki bir doktor arkadaşından, Tania'nın uyumasına yardım etmeleri için aldığım söyledi. Tania ilaçları aldı, çantasına koydu.

Tania, Venezüella pasaportunu kullanarak La Paz'a geri döndü. Dairesine yakın bir eczaneye gitmek için bir taksi çevirdi. Teyzeciğinin ona yavaş tesir eden bir zehir verdiğinden endişelenerek kimyacıya ilacın içeriğini sordu. Tezgâhın ardındaki adama hap şişesinin prospektüsünü kaybettiğini, bu ilacın ne işe yaradığım söyleyebilirse kendisine müteşekkir olacağını söyledi. Adam dükkânın arkasındaki küçük odaya gitti, birkaç kalın kitap karıştırdıktan sonra ona döndü ve ilacın lityum karbonat olduğunu söyledi. Tania, bu ilacın ne işe yaradığını sordu. Adam çekinerek bu ilacın manik depresyon tedavisinde kullanıldığını söyledi. Tania ona teşekkür etti ve dükkândan çıkarak derhâl dairesine yol aldı, ilaçlar, aynen pasaportun külleri gibi, klozete atılarak sifonla lağıma yollandı.

Tania, iki çaydanlık su kaynattı ve banyoya girdi. Küvetin dolmasını bekledi, sonra da çaydanlıktaki sıcak suyu içine boşalttı, sıcak suyu severdi. Külot ve sutyenini çıkartıp küvete girdi. Su, önce ayağını ve bileğini yaktı; sonra kavurucu bir hisle irkildi ve sonunda hissizleşti. Kendini suya batırdıkça bir sızı hissetti, sonra sıcağı ve sonra haşlayan suyun uyluklarından kasığına ve karnından kalçalarına akarken meydana gelen uyuşukluğu hissetti. Sıcak su son olarak sırtına dokundu, omurgası, omuzları, göğüsleri ve göğüs uçlarına kor hâldeki tellerle dokunmuş gibiydi.

Tania ayak parmak uçlarına dokundu, yüzü hariç her yerini sıcacık su kaplamıştı. Basenleri, omuzları ve göğüsleri, suyun beş santimetre aşağısında iken teni sıcak suyun yakıcılığıyla kızardı. Kulaklarını suya soktuğundan, dışarıdan gelen ufak sesleri duyamıyordu. Sessizlik her yeri sarıp sarmalamıştı; yanan suyun ateşinde her şeyden uzaklaşmıştı. Sıcak suyun yarattığı acı, tek ihtiyacı olan şeydi. Kendine hazırladığı bu sessizlik ve ıstırap yeri, Almanya'da geçirdiği çocukluk yıllarından bu yana onun için bir kaçamağa, âdete dönüşmüştü.

Tania gözlerini yumdu. Hayalini gözlerinin önünde canlandırmak için yalnızca birkaç dakika beklemeliydi. Her zaman aynı rüyayı görüyor, aynı hayali kuruyordu. Sıcak suyun verdiği hissiyat kayboldu gitti, Tania ise köknarın dallarından yukarılara, bulutların üzerine çıkmıştı. Derin, çay rengindeki nehrin içinde otlar hışırdıyordu. Tania suyla çekiliyor, sürükleniyordu. Hafif fakat tahayyül edilemez bir güçte akım, tümsek boyunca ona doğru geliyordu. Beyaz çiçeğin taç yaprakları, ağaçların tepesinden yağmur gibi yağmaya başladı.

Aynı hayal. Her zaman aynı hayal.

Belki bundan bin yıl öncesiydi. Tania soylu bir kadındı. Ailesinin başına binbir türlü kötülük geldi, cinayetten tut da deliliğe dek ve Tania ormana çiçek toplamaya gitti. Bir akıntıya kapıldı, düştü; rüyasında yüzemiyor ve yüzmeye de çalışmıyordu. Akan bir gecelik onu güçlendirdi bir süre fakat sadece bir süre, daha sonra akıntı onu diplere götürdü. Odunlar vardı suyun altında, ekinler ve karmaşık çalılar elbisesini yırttı; yavaşça, kaçınılmaz bir şekilde çekti akıntı onu. Önce kalçalarını, sonra eteklerine dolanmış bacaklarını, sonra etrafında bir aura oluşturan uzun saçlarım. Suyun altına çekilmişti; elleri hareketsiz duruyordu, kafası geri düşmüş, ağzı aralanmış... Mükemmel bir son oluşturacak şekilde yavaşça boğulmuştu.

İşte o an akıntılar esnasında bulabilirdi sevgili prensi onu. Tania hayalinde onu rastgele bulan adamın yasını ve şokunu düşlüyordu. Ruhu uçmuş, cesediyse beyaz ve bal mumu gibi fakat hâlâ etkileyici bir güzellikte öylece duruyordu. Hiçbir erkek bu cesede yas ve hüzünle bakmadan edemezdi.

Sonunda sevilecekti.

Trajedi öylesine basitti ki sevilecekti; fakat artık çok geçti ve prensi delirme noktasına gelene dek yas tutacaktı. Bu, Tania'nın her zamanki hayaliydi. Dünyanın kucaklamadığı güzellik sonunda tanınacaktı; bir bütün olarak ele alınacak ve yalnızca ölümle gerçekliğe kavuşacaktı.

Tania, saatler sonra uyandı. Sabah güneşi banyo camından içeri sızıyor, sokaktan gelen sesler öfkeyle besleniyordu. Küvetteki su da Tania'nın teni de soğumuştu. Fakat suyun içinde durmaya devam etti,

hareket etmiyor, daha fazla hıçkırıp ağlamak için elinden geleni yapıyordu. Rüyasından uyanmak istemiyordu. Rüyasındaki su ne yapamıyorsa, küvetteki su yapsaydı artık. Bu acıyı dindirseydi...

Yavaşça, sanki yaşlı bir kadınmışçasına, gevşek diz ve dirseklerle küvetten çıktı. Üzerinden sular damlıyordu, çıplaktı, koridoru geçip oturma odasına geldi. Aynadaki görüntüsüyle buluştu. Geniş kalçalarına baktı, göğüsleri hatırladığından daha aşağıdaydı şimdi, kara saçları lüle lüle dökülüyordu ıslak tenine.

Berbat biriyim, dedi içinden. İğrencim.

Tam o anda dış kapının altından bir zarf itildi. Dairenin kapısının altında, halının üzerinde beyaz bir zarf duruyordu. Üzerine mavi mürekkeple TANİA yazılmıştı.

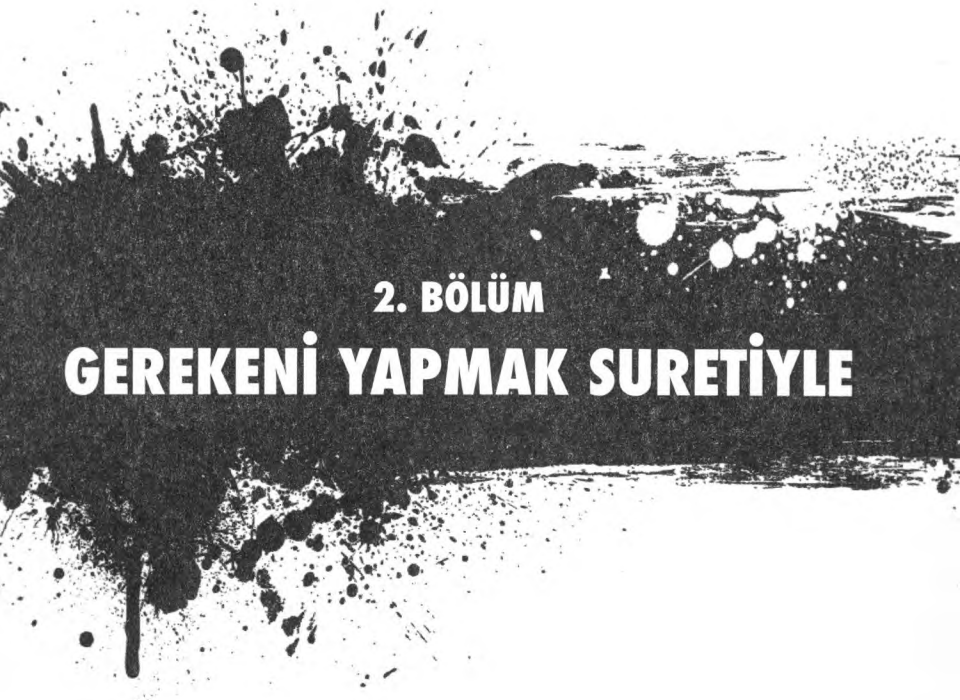
Ayağa kalktı, çıplaktı, kalbi hızla atmaya başladı. El yazısını tanıdı, Robert'ti bu.

Ruslar ondan daha fazlasını istiyordu. Daha çok çaba, daha detaylı kandırmacalar. Daha üstün kurbanlar.

Tanianın âdeta zihni açılmıştı; tüm dünya çökmüş bir geminin okyanusa battığı gibi aktı gitti. Bunun ağırlığı inanılmazdı ve bu çifte yaşama başladığından beri ilk kez kaçma düşüncesiyle karşı karşıyaydı. Fakat nereye gitseydi? Robert ve teyzecikten nasıl kaçabilirdi? Onu bulamayacakları nereye gidebilirdi?

Dizleri çözüldü, yere düştü.

Çıplak, ıslak ve titrek yüzünü avuçları arasına alıp hıçkıra hıçkıra ağladı.

2. BÖLÜM

GEREKENİ YAPMAK SURETİYLE

22

Iüz metre, ardından bir yüz metre daha... Ve vadiden sırtlar hattı olarak gördükleri yerin yalnızca bir doruk olduğu ortaya çıkmıştı. Guevara'nm ardındaki güneş batmaktaydı. Hiç sona ermeyecek gibi geçen o dakika boyunca Guevara güneşe bakıyor ve hızlıca soluyordu. Alnından akan teri silerken elleri titriyordu. Neredeyse tam on iki saat önce astımı nüksetmişti ve yürümenin bir türlü sona ermediği bu çetin gün boyunca boğazı düğümleniyor gibi hissetmişti. Bugün ayakta geçirdiği en lanet gündü, cehennem azabıydı. Bölük vadiden çıkarken kendini hep diğerlerinden daha geride buluyordu; önce merkez grupla, sonra art savunma birlikleriyle yürüdü ve nihayet, adamları geceyi geçirecekleri sırtlar hattına doğru yürümeye başladıklarında, kendini kuyruğun sonunda ve yalnız buldu. Sırta tırmanan son kişi Guevara'ydı.

Aşağıda, batıya yönelen sarp bir yamaç vardı. Uçurumdan aşağı doğru, renkler maviden siyaha dönüyordu. Guevara eğitim takımım kuzeye yürüttü, Nancahuazü ve sonrasında Masacuri'ye gideceklerdi. İlci haftalık iş üç ve hatta dört haftaya sarkmıştı. Masacuri'den ayrıldıklarından beri yürüyüş çok zorlu geçiyordu: Alan işkence yeri, haritalar ise şaka gibiydi. Bu San Marcos isimli dağlar tatminsiz bir düşman olduklarım kanıtlıyorlardı.

Nehirdeki tuzaktan sonra bölük ilk kez geri dönüyordu; uçurumlar yolu geçilmez kılıyordu. Evvelki gün su yoktu ve adamlar susuz kalmışlardı. Bir önceki gün ise, on sekiz saat boyunca aralıksız yağmur yağmıştı. Bugün, merhametsiz güneşin altında yürürlerken ayaklarındaki botları çamur yutmuştu. En sarp bayırlarda bile ayak bileklerine kadar batmışlardı. Guevara hayatı boyunca böylesi çamur görmemişti.

Yamacın üstünlüğü nedeniyle alçak, inişli çıkışlı bir dağ sırasını tercih etti. Bu son engelin ardında nihaî amacı yatıyordu: Rosita Nehri. Batan güneşin kızıllığı altındaki dağlar, okyanustaki dalgalara benziyordu; birbiri ardına gelen biçimsiz dalgalar. Henüz kendini karamsarlığın ellerine bırakmamış olmasına rağmen ovaya ulaşıncaya dek iyice geril-

mişti. Aynı şekilde yürümeye devam etseler, ovaya ve Rosita'ya gelmek beş gün sürerdi. İşte o zaman merkeze geri dönerdi Guevara.

Dağın yamacından mavi bir toz bulutu yükseldi, bu akşam yemeğine az kaldığının göstergesiydi. Adamlarının gözü üzerindeydi, bunun farkındaydı. Ortalığı velveleye veren biri gibi görünmek istemiyordu. Tüfeğini baston gibi kullanarak ayağa kalktı ve güçlükle ilerledi. Çantasının ağırlığı altında eğilerek, katır ve kızıl kısrakların kazıklara bağlandığı meydana vardı. Kimseye tek kelime etmedi ama kampın kenarına gidene dek titredi ve vardığında sırt çantasını yere fırlattı. Joaquin, Comandantenin enerjisinin tükendiğini görebiliyordu. Guevara hamağını kurarken, Joaquin adamları olabildiğince oyalamaya çalıştı. Joaquin, odunla su taşıma ve nöbetçi er atama işlerini organize etti, bunlar bir gecelik dinlence için gerekli olan güvenlik ve yemek görevlilerini belirlemek gibi basit işlerdi.

Guevara hırıldayarak uyuyacağı yeri hazırlamak için harekete girişti ve sonra ağaç sırasına doğru yürüdü. Kalbi hâlâ küt küt atıyordu fakat şu anki hâli yoldakinden bin kat daha iyiydi. Nefes alırken boğazı düğümleniyordu sanki. Ağzına bir hidrocortizol hapı attı ve hapı dişleriyle ezdi. Toz hâlindeki acı madde boğazından geçerken, ilacın astımını dindireceğini hayal etti. Dilini ısırmak gibi küçüklüğünden beri kullandığı bir taktikti bu. Nedense ekşi ilaçların hastalıkları kaçırdığına inanırdı. Birkaç dakika sonra çok daha kolay nefes alıyordu fakat hâlâ göğsünde o keskin acıyı hissediyordu.

Guevara, hamağına oturdu, bedeni yorgunlukla hamağa yığıldı. Kamptan birilerinin gelip gittiğini ve katırların ayak sürüyüşlerini işitiyordu. Nefesini kontrol etmeye çalışırken dikkatini bir noktada topladı. Günlüğünü çıkardı ve şunları yazdı: Bugün iyi geçmedi. Yorgunluktan mahvoldum ve buraya yalnızca ve yalnızca irade gücüyle geldim.

Yazmayı bıraktı, düşünmeye başladı. Kampa ortalığı karıştıran bir serseri gibi girmişti zamanında. Diğerleri çalışıp yemek yaparken onun kenarda yalnız başına oturması doğru olmazdı. O kumandandı, iyi ya da kötü gününde olması hiçbir şeyi değiştirmezdi, liderlik yaptığı herkesçe görülmeliydi. Elinde defteri, seslerin geldiği yere yöneldi. Hava tamamen kararmıştı, kendini biraz daha iyi hissetti. Ateşe doğru yürürken sırtını dikleştirdi. Meydan ter, domuz ve silah yağı kokuyordu; buğday yemeğinin arta kalanı yaban domuzuyla kaynatıldı.

Guevara yaklaşırken Pombo gülümsedi ve konuşmaya başladı; "Hey, Comandante, şu patika tam bir orospuydu!"

Joaquin de birkaç espri patlattı, diğerleri güldü. Guevara ise gülümsedi, adamların gerilim ve endişeleri silinip gitti. Patronun acı çektiğini fakat nihayetinde bu acıyı yendiğini bilmek onlara yeter de artardı.

Guevara, radyonun ayarlanması emrini vermek için doğru zaman geldiğini hissetti ve saat sekiz buçukta, Havana'dan kodlu bir yayma bağlandı. Yemek servis edildikten sonra, defterindeki mesajın anlamını çözdü. Yapbozun çözülmeyen kısmı kafasını meşgul ediyor, yemek yemeye bile vakit bulamıyordu. Geri kalan herkes sırtlan gibiydi. Comandantemn nadiren yemek yemesi de dikkat çekiyordu. Durumun farkında olanlar birbirlerine anlamlı bakışlar atıyordu. Guevara şifre üzerine çalışırken, harfler kelimelere, kelimeler söz öbeklerine döndü ve mesaj nihayet, günlüğünün sayfalarında gösterdi kendini. Havana, Tania'ya Buenos Aires'ten dönmesini emrediyordu. Sandoval ve D'Esperey sonraki hafta Arjantin'den geliyordu. Muhtemelen birkaç hafta içinde merkez kampta olurlardı. Havana, Bolivya Komünist Partisi'nin silahlı savaşa karşı olduğunu ve gerillaları sahada desteklemeyeceğini de bildiriyordu.

Guevara mesajın içeriğini ne Joaquin'le ne de bir başkasıyla paylaştı. Günlüğünü kapadı ve sonunda yemeğini eline aldı; ıslak mısır yapraklarına sarılmış iki küçük hıımita. Yemekten sıkıldığı zaman, Joaquin'le özel olarak konuşmak istediğini söyledi.

Yalnız kaldıklarında koca adam söze girdi: "Nasılsın, Comandante?"

"Yarın daha iyi olurum."

"Daha çok ilaca ihtiyacın varsa" dedi Joaquin, "Mağaraya bir koşu gidip ilaç getirecek birini bulurum."

"İyi olur."

Joaquin hiçbir şey söylemedi fakat Guevara'nın iyi olmadığını düşünüyordu. Toprak olmaya adım adım koştuğunu biliyordu.

"Hesabıma göre Rosita'ya varmamız beş günü bulur."

"Bu dallamaların hareket etmesini sağlayabilirsem dört gün sürer" diye cevapladı Joaquin. Bolivyalılar'dan birkaçı yürümüyordu. Daha kötüsü, homurtular yükseliyordu.

"Bugün kimseyle karşılaşmadım. Nasıldılar?"

"Yoldaşlar yorgun. Haritaların bu kadar kötü olması onları hayal kırıklığına uğrattı."

Guevara önce bir düşündükten sonra "Rosita'ya bir gidelim de, sonra merkez kampa döneriz" dedi.

Joaquin yollara düştüklerinden bu yana ne kadar zaman geçtiğini hesapladı. Yirmi üç gün geçmişti ve nehre beş günde varacaklarına göre yirmi sekiz gün olacaktı. Merkez kampa en kısa yoldan geri dönsek bile, diye düşündü Joaquin, bu en az yirmi gün sürer.

"Açık konuşayım mı, Che?"

"Her zaman, dostum."

"Merkez kampa neden şimdi dönmüyoruz? Düşmanla karşı karşıya da geldik. Adamlarımızı çok zorluyoruz. Merkez kamptan en az üç haftalık uzaktayız."

"Adamların zorlanmasını istiyorum" dedi Guevara. "Adamlar gerilsin ki birbirlerine daha da bağlansınlar." Durdu ve hırıltıyla soludu. Guevara, yüzü alevin ışığıyla aydınlanan Joaquin'in ifadesini anlamaya çalıştı. "Neyse, bu lanet dağları aşmadan güneye dönmenin bir manası yok."

"Rosita" dedi Joaquin.

"Rosita, ondan sonra merkez kamp."

"Bir şey daha var" dedi Joaquin.

"Söyle" dedi Guevara esneyerek. Joaquin'in ayaklarının önünde uyuyakalacakmış gibi hissetti.

"Bu Marcos" dedi Joaquin. "Bolivya ordusunun peşine düşen öncü müfrezedeydi."

"Tutukluları yakalayan mı?"

"Evet, birkaç bok yiyen var. Ama Marcos'un yaptıkları bu kadarla da kalmıyor. Onları düzenli olarak beceri..."

Guevara Joaquin'in sözünü kesti. "Gözüm üzerinde olur."

Joaquin kendini sıçan bir güvercin gibi hissetti fakat ikinci lider olarak adamların durumunu ona bildirmek zorundaydı, özellikle de davranışları olumsuz olduğunda. "Bir şeyler yedin mi?"

"Atıştırdım."

'"Daha çok ye" dedi Joaquin. "Yarın zor bir gün olacak."

Joaquin ateşin yanına doğru gitti, Guevara yalnız kaldı. Vücudunu sarmalayan gece, böcek sesleriyle inliyordu. Hamağına gitti, botlarını çıkardı, isteksizce sivrisinek ağının altına yattı, hamağına yığıldı. Bir çocuk uykusuzlukla nasıl savaşırsa o da öyle yaptı, düşünmemeye çalıştı.

Rosita'yla aralarında dört ya da beş gün vardı. Hayalara bir tekme daha! Kararından kimse caydıramazdı onu. Fakat Guevara, onu bu karara getiren sebeplere bir göz attı. Demir kurallar. Adamların moralleri nin sınandığının farkındaydı fakat bunca günlük yürüyüşün amacı da buydu. Bu bir testti. Mücadele bir testti.

Bazılarının sınava, teste ihtiyacı yoktu; bunlar Joaquin, Pombo, Moro, Begnino'ydu. Bu adamlar yıllardır onunlaydı. Onlar onun sadık ve korkusuz dostlarıydı. Bunu onlara değil diğer adamlara yapıyordu. Bolivyalılar içindi hepsi. Dağ engelini aşmak gerektiğini bilmeliydi onlar. Bu yokluğun gelecekteki zorluklara bir giriş dersi olduğunu öğrenmelilerdi.

Guevara'nın gözleri kayıyordu yavaşça, nefesine konsantre oldu. Uç haftacık ve sonrasında merkez kampta olacaktı. Aynen dediği gibi, tam Rosita'ya gideceklerdi. Savaşı öğrenmeliler, dedi kendi kendine. Zafere dek yaşanan her an bir savaştır, bunu öğrenecekler. Demir kurallar, demir adamlar yaratır.

Guevara zihnini tekrar boşaltmaya çalıştı. Her ne kadar bu konuda nadiren başarıya ulaşsa da uyuyabilmek için hiçbir şey düşünmemesi gerekirdi. Kafasındakileri bir kenara bırakıp gecenin karanlığına odaklandı; dağm tepesinden esen rüzgâra ve böceklerin şarkısına. Zihnini vücudundan ayırmak için yeterince uğraşmasına rağmen göğsündeki acı onu çileden çıkardı. Hidrocortizol bitmişti.

Cevapsız sorularla doldu Guevaranın aklı. Sesler onu çağırdı; Anlamsız sesler, çığlıklar, naralar, yankılar. Bu seslere düşünceler, planlar, küçük adımlar ve büyük sıçramalar, devrim ve yüzlerce Vietnamlı'nın ateşiyle cevap verildi. Geri kalan tek şey çantasının ve gözlerini yakan terin ağırlığını hatırlamaktı. Belki de yarın daha iyi olurdu.

Nihayet uyku, Che Guevera'yı yakalayıp yere çakılan bir mermi gibi rüyalara daldırdı.

23

Ki gün rüya gibi geçti. Zamanı böylesine hızla akıtan, o inanılmaz ve lezzetli gecelerdendi. Hoyle ve Maria gölden döndükten sonra her geceyi birlikte geçirdiler. Bu ikisini de şaşırttı. Fakat sadece sevişmekten zevk almıyor, her ne kadar zamanın çoğu sessizlikle geçse de, birbirlerine arkadaşlık etmekten de hoşlanıyorlardı.

Alameda hâlâ yurt dışındaydı, Pazara kadar da dönmeyecekti ve o dönene dek her gün bir sonraki geceyi birlikte geçirmeyi planladılar. Bunun dışında bir planları da yoktu; Hoyle'un, Alameda La Paz'a döndükten sonra ne yapacakları hakkında en ufak bir fikri bile yoktu. Ne Hoyle ne de Maria, Maria'nın dairesinde kalmayı mantıklı buluyordu, Hoyle ise Maria'yı Plaza Espana'daki güvenli eve götürmeyecek kadar profesyoneldi. Her gecelerini Hotel Cochabamba'da geçirdiler, burası Calle Sagamaga'nın dışında, şık fakat kasvetli bir yerdi. Hoyle dikkatlice ikisi için bitişik odalar ayarladı.

Her sabah otelden ayrıldıktan sonra Hoyle, Maria'yı dairesinin bir blok uzağında bırakıyordu; kadın masasına tam zamanında varıyor, masasından tam zamanında ayrılıyordu, dikkatli olmalıydı. Maria, Hoyle'la kimseye fark ettirmemeyi başararak ayrılıyordu; ikisinin de yapabildiği bu şey, akıl almaz bir yetenekti. Senora Truillo, Sucre'deki tatilinden dönünce, her şeyi yerli yerinde buldu (perdeler bile doğru şekilde çekilmişti) ve Maria'yı normalden daha fazla hor görmek için hiçbir sebep bulamadı. Maria neşeli, neredeyse sevimli biriydi ve Senora bunu Ekselanslarının yaklaşan gelişine bağlıyordu. Maria'nın başka bir ilişki içinde olduğunu bilse kendine iyi bir eğlence bulmuş olurdu. Maria ve Hoyle yıllardır olduklarından daha mutluydular ve bu ilişkinin gizli olması, birbirlerini her açıdan daha da çekici bulmalarını sağlıyordu.

Gene de bugünlerde Hoyle pişmanlık içindeydi; ilişkisinden ötürü değil alanda bulunmamasından kaynaklanan bir keder vardı üzerinde.

Kaburgaları hâlâ acıyla kıtırdıyordu ve Nancahazu ya dönmeden önce iyileşmek zorundaydı. Hoyle çocukluğundan beri bir işe yaraması gerektiğini düşünürdü, işe yarayan bir insan olma hevesiyle yaşardı ve bu istek, nehirdeki yenilgiden sonra daha da alevlendi. Bu mücadeleyi detaylarıyla analiz etmesine rağmen, teknik olarak suçlayacak kimse yoktu fakat içinde bir yerlerde, suçlanmayı hak ediyormuş gibi bir sorumluluk duygusu taşıyordu. Karşılığı ödenebilecek bir yenilgiydi bu, bu karşılık da işe yaramaktı.

Hoyle, şimdi dağlara gidemiyor olsa bile şehirde çalışabilirdi. Titicaca'dan sonra ilk öğle vakti Charlie'yi Vallegrande'den aldı. Hoyle, gerillaların şehirdeki bir ağ tarafından desteklendiğini biliyordu ve bu ağı bulmak için Charlie'nin ona yardım etmesini İstiyordu.

Charlie ve Hoyle, Plaza Espana'da buluştular, Ünlü Avukat ve Ünlü Gezgin hakkında konuştular. Avcı-vurucu bir grubun tutulması Hoyle'u şaşırtmamıştı; Washington'ın bu durumun gitgide ciddiye bindiğini anladığım biliyordu. Avukatların varışıyla bu oyunun ne kadar hayati olduğu ortaya konmuştu. Sırt çantasından çıkanlar hakkındaysa tek kelime etmediler. Onun sırası daha gelmemişti.

Charlie, Avukatlar Vallegrande'ye geldiklerinden beri Santavanes'e bir şeyler olduğunu da söyledi. Adam ortalığı yaygaraya veriyordu. Sonraki gün Santavanes'in La Paz'a gitmesi de şaşırtıcı değildi bu durumda. Casita'dan bir süre uzaklaşmasının iyi olacağını söylemişti ama buna rağmen Smith gittikçe asabileşiyordu.

Hoyle ve Santavanes, konsolosluğa gidip fon çektiler, bu para Charlie'ye yollanmıştı. Paranın bir kısmını Komünist Parti üyelerine dağıtacaktı, böylece gerillaların şehir ağıyla alakalı bir şeyler öğrenilebilir mi, anlaşılacaktı. Santavanes bu işten pek bir şey beklemiyor, bunun yerine birkaç akraba kaçırmalarında ısrar ediyordu. Biraz düşündükten sonra, Hoyle bunu geri çevirdi. Akrabaları kaçırmak kısa vadede işe yarardı ama kolaylıkla kontrolden çıkardı; en iyisi Charlie'nin planım uygulamaktı, bakalım neler olacaktı.

Her günün sonunda Hoyle ve Maria otelde buluştular. Yemek yediler, bir şeyler içtiler ve seviştiler. Sohbet ettiler ve gene seviştiler. Sabahlan, Hoyle Maria'yı önce dairesine, sonra Plaza Espana'daki işine bıraktı.

Bu şekilde dört gün geçti. Sonra Charlie aradı ve yeni haberleri derhâl bildirmesi gerektiğini söyledi.

Charlie Plaza Espana'ya kahverengi bir zarf ve üç şişe Pepsîyle geldi; içecekler kutlamanın geleneksel içeceğiydi; gizemli Charlie aynı zamanda bir yeşil aycıydı. Zarfı masaya koyup şişeleri açma ritüeline katıldı, kolayı üç buzsuz bardağa koydu. Hoyle, Charlie'yi sessizce bekliyordu çünkü onu severdi. Santavanes ise sessizdi, çok susamıştı ama bir bira için de daha çok erkendi.

Charlie bardağını kaldırdı ve Cheshireliler* gibi gülümsedi. "Büyük bir gelişme kaydettim" dedi, neredeyse aksamnı bile benzetmişti.

Hoyle, Charlie çakısıyla zarfı açarken sadece izledi. 8xl0'luk fotoğraflar döküldü masaya. Charlie masaya tutundu. "Bu adamlar gerillalara katıldı. Bazıları da nehirdeki çatışmaya."

Hoyle karanlık yüz ifadesi olan birkaç adamın kimlik kartına baktı. Gözlerini bile kırpmazken anlaşılmaz yüzler karttan ona baktı. Bunlar Guevara'nın Bolivya savaşçılarıydı. Başka kâğıtlar da vardı, onlar da Bolivya Ulusal Polislerinin kartlarıydı.

"Toplam on bir Bolivyah" dedi Charlie. "Oscar Zamora'nın** Oruro'daki Çin destekçisi grubu üyelerindenler."

Hoyle tuzağın bir düzineden fazla adamla yapıldığından emindi, belki de kırk kişi hazırlamıştı o tuzağı. Hepsi olmasa da, bunlar onu nehirde vuran adamlar olabilirdi.

"Kaynağın ne kadar güvenilir?" diye sordu Hoyle.

Charlie bardağından Hoyle'a baktı. "Nakit ödedim. Bolivya Partisi genel sekreteri, bu kartlan altı gün önce Ulusal Polis'e sattı. Kuzenim..."

"Polis mi?"

Charlie yandan yandan güldü. Soru kendisini yanıtlamış oldu böylece.

"Bolivya Komünist Partisi neden kendi adamlarını yaksın ki bile bile?" diye sordu Santavanes.

* İngiltere'nin kuzeybatısında bir bölge.

** Bolivyall politikacı ve avukat. Öğrenciliğinde komünist aktivistti ve 1970'lerdeki Maoist ayaklanmaların lideriydi.

"Onlar kovuldular." Charlie'nin kara gözleri Hoyle'a bakıyordu durmadan. "Bolivya Partisi'nde iktidar kavgası var. Moskova yanlısı fraksiyon hâkim görüş hâline gelmek istiyor. Parlamentoda üyeleri seçtiler." Charlie parmağıyla masadaki fotoğraflardan birini işaret etti. "Bu adamlar artık savaş çıksın istiyor. Merkez Komite'yle bozuştular ve dağlara çıktılar."

"Peki" dedi Santavanes. "Diyelim ki bunlar gerillalar. Bunlardan bazıları gerilla. Diğerleri nereden çıktı?"

"Bunu bize Langley anlatacak" dedi Hoyle.

"Ortada Kübalı bir ekip olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu Charlie.

"Evet" dedi Hoyle, "Düşünüyorum."

"Savaşta Kübalılar olsaydı, şehirde Kübalı olurdu" dedi Santavanes.

Hoyle, Charlie'ye baktı. "Kaynağına dayanarak harekete geçmemize itirazın olur mu?"

Charlie'nin gözleri Santavanes'e kaydı. "Kimse ölsün istemem."

"Ölmeyecek" dedi Hoyle, "Takip edilecek. Kimleri tanıdıklarını görmek istiyorum. Kimlerle muhataplar."

Charlie başını salladı. "İşte bunu yapabiliriz."

Hoyle fotoğrafları zarfa koydu. "O zaman yarın başlıyoruz" dedi.

Ne Charlie ne de Santavanes, Hoyle'un gece için bir planı olduğunu bilmiyordu.

Hoyle otel odasına geldi, o gelince Maria şaşkınlıkla döndü.

"Seni ürkütmek istememiştim."

Öpüştüler, Hoyle masanın üzerinde bir tepsi fark etti. Zeytin, soğuk et ve Bolivya peyniri vardı. Pukacapas market kâğıdına sarılmıştı, ayrıca portakal, elma ve bir şişe de şarap vardı.

"Aç olabilirsin diye düşündüm."

Evet, acıkmıştı; yemeği bir şişe Veuve Clicquot ile yedikten sonra içimi pek de hoş olmayan bir şişe Bordeaux şarabı içtiler. Balkonun ardında, güneş sanki gökyüzüne dağılmıştı ve katedralin çanları akşam duayenleri için çalıyordu. Dışarıda oturmak hoş olsa bile, ikisi de iste-

miyordu. Konuştular; önce Maria, sonra Hoyle, hafif sarhoş oldular. Hoyle yan odaya gidip bir şişe de şampanya istedi. Sonunda şampanya geldi, Maria mantarı açmakta ısrarcıydı, o sesi ve şampanya ilk açıldığı an çıkan kokuyu sevdiğini söyleyip duruyordu.

"Babam şampanya şişelerini kılıçla açardı" dedi.

"Cesur bir adammış."

"Öyleydi" dedi. "Neredeyse hiç ıskalamazdı."

"Şişeyi tabancayla açmaktan çok daha titizce."

"Şimdi de benimle dalga geçiyorsun."

"Hayır" dedi. Kadım öptü. Mantar "pıt" diye açıldı ve Maria bardakları doldurdu. Bardakları banyodan almıştı, su bardağından şampanya içiyorlardı.

"Baban ne iş yapardı?" diye sordu Hoyle.

Maria, aklına geleni söyleyebilecek kadar çakırkeyif olmuştu. "Babamın günahlarını mı soruyorsun?"

"Hepimiz günahkârız."

"Sen papaz olmalıydın, Paul Hoyle."

"Ben öyle düşünmüyorum" dedi, onu tekrar öptü. Bu defa dudaklarından şarap tadı alıyordu. "Ne iş yapardı?"

"Albaydı."

"Küba ordusunda memur muydu?"

"General Batista için çalıştı." Diktatörün adı üzerine, Maria bir an duraksadı fakat şarap gene dilini açmaya yetti. "Polis albayıydı."

Başka bir şey demedi, Hoyle da bir şey sormadı. Devrimlerden sonra polis albaylarının başına neler geldiğini çok iyi biliyordu Hoyle. Onun ebeveynlerinin öldüğünü de biliyordu ve yaşlılıktan ölmediklerinden emindi.

Konuyu değiştirmeye çalıştı. "Bence bu akşam dışarı çıkmak isteyebilirsin" dedi.

"Ben öyle düşünmüyorum."

"Dansa ne dersin?"

"Birlikte dans ederken görülmemeliyiz."

"Nasıl dans ettiğimi önceden görmeliydin."

"Hadi ya!"

"Ucuz Rus sirklerindeki ayılara benziyorum dans ederken. Hayret edersin."

Bu, Maria'yı güldürdü. Kadın adamı sardı, koltuğa oturdular, kadının başı adamın omzuna düştü.

"Bu akşam burada kalmak istiyorum, seninle" dedi Maria.

"Dans etmek istemiyorsun yani?"

"Seni paylaşmak istemiyorum."

Birkaç saniye geçti, Hoyle bardağım dudaklarına götürürken. Maria'nın kendi bardağından şarabı yudumlayışını izledi. Şampanyanın tadı kaçmıştı.

"Pazardan sonra ne yapacağız?"

Ayrılık söz konusu olunca korkunç bir an yaşandı, Hoyle'un çenesi kasıldı.

"Bilmiyorum" dedi adam.

"Benimle görüşmek istiyor musun?"

"Hem de çok."

Aralarındaki sessizlik uzadı ve gitgide derinleşti. Gece, balkondan esen rüzgârla soğuyor ve içinde bulundukları oda kararıyordu. Birbirlerine sarılarak oturdular, sessizlikten memnundular. İkisi de saklanması ve korunması gereken kıymetli ve kırılgan bir şeyleri olduğunu hissettiler.

Bu gece, fiziksel çekiciliğin daha büyük bir şeye dönüştüğü geceydi. Ve Hoyle'un duygularının, ikisini de tehlikeye soktuğu an bu gece yaşandı. Hoyle ve Maria engin, hırçın denizde karaya oturan bir geminin kurbanları gibiydiler. Bunu yaşatabilirlerdi, evet, yaşatmayı seçebilirlerdi. Fakat bundan sonra küçük hatalar, sadece kötü şans eseri olsa bile, ikisini de öldürebilir, denizin derin suları ikisini de yutabilirdi.

24

Bhsitanm açık kapıları ardında yağmur, çamurlu yolu aralıksız dövüyordu. Casitanm ardındaki çatı ve çadırlardan akan yağmur suları yeşil berelilerin titizce hazırladığı çukuru tehlikeye atıyordu. Bu yağmur kutsaldı, epikti, takırdayan teleprinterın* yanında oturan Smith, bunun gibi bir yağmurun dünyayı sular altında bırakacağını düşünmek dışında bir şey yapamıyordu. Sinyallerinin bunca yağmura rağmen alınabiliyor olması onu oldukça şaşırtmıştı, gene de teleprinter garip sesler çıkarıyordu. KY-17 kablolu yazıcıdan mesaj santim santim ortaya çıkarken Smith kahvesini yudumluyordu.

GİZLİ

MERKEZ İSTİHBARAT BİRİMİ

İstihbara Bilgi Hat

ÜLKE: KÜBA/BOLİVYA ÖNCELİK: RUTİN

DAĞITIM: IAWD

Konu

1. TAHMİNİ İSTİHBARAT. ERNESTO / CHE / GUEVARA BOLİVYA'DA.
2. GUEVARA EN AZ 50 FAAL ÜYELİ BOLİVYA KOMÜNİST AYAKLANMA GRUBUNUN LİDERİ.

Yazıcının zili üç kez çaldı. Makine detayları, önemli noktaları ve bürokratik haberleri şakırdamaya devam ediyordu fakat hakikat, başlıkta açık bir şekilde ortaya konmuştu. Guevara'nın yaşadığı haberi, sanki

Yazılı mesajları ileten, farklı kanallar üzerinden iletişim sağlayan elektromekanik bir yazıcı.

Guevara tam da bu odaya girmiş, kapı pervazında dikiliyormuş gibi bir etki bıraktı.

Teleprinter zili tekrar çaldı ve ikinci mesaj çıkmaya başladı yazıcıdan. Smith kenarları köpekbalığının küçücük dişlerine benzeyen metal dişlilerin arasından mesajı düzgün almaya çalışarak makineden çekti. Hâlâ nemli olan kâğıdı aldı, kenarları içe kıvrıktı. Mesaj kısa ve özdü: CIA'in yeni işi Che Guevara'ydı ve iş şifreleniyordu. Bundan sonra hedef isim yerine bu kelime kullanılacaktı; Ernesto "Che" Guevara artık SL/HAVARI'ydi. İlk harfler, Sierra Lima'nın kısaltması, onun Arjantin doğumlu olduğunu gösteriyordu, kod adı ise belli ki Langley'deki bir sivri zekânın eğlencesiydi.

Guevara artık işaretlenmişti, Smith saati kolluyordu.

Kiremitli çatıda bir horoz atlayıp zıplıyordu. Smith pençelerinin kiremitlere tutunduğunu çıkan seslerden anlayabiliyordu, kulak tırmalayıcı, sinir bozucu bir sesti bu; özellikle de kod makinesinin tik takı ve yağmurun şırıltısıyla birleşince. Duyuların ve şartların akılda bir araya geldiği ve hafızada yer edindiği anlardan biriydi; geri kalan hayatı boyunca Smith bu anı hatırlayacaktı, bir horozun çıkardığı tıkırtıyla veya yağmurun çatıya düştüğünde çıkardığı sesle. Başka zaman olsa anlamsız ya da hoş olacak sesler şimdi, düşmanının adını öğrendiği an ile birleşti.

Yağmur uzun ıslıklar çalarak yağmaya devam etti ve Smith kendi kod adını PILATUS'a* çevirmeye karar verdi, çünkü bir HAVARİ öldürmekle görevlendirilmişti.

Gaz lambasının yaydığı ışık çemberi altında, Smith küçük bir portatif masaya doğru eğilmişti. Radyo ve kod makinelerinin bulunduğu raf kapıyla arasında engel gibi duruyor, ışığın sarı havuzunda Smith kod kitaplarına çalışıyor, Langley'ye telgraf yolluyordu. Detayları ve söz öbeklerini doğru düzgün yazmaya çalışıyordu: Sadece operasyonu değil, kariyerini de düşünüyordu. Yukarıdaki duvara, Avukatlardan biri bir takvim asmıştı. Takvim yapraklarında boya tabancasıyla çi-

Pontius Pilatus, incil'e göre İsa'nın çarmıha gerilmesini onaylayan yargıçtır.

zilmiş uzun bacaklı kızların, son model arabaların değneğe benzer parçalarıyla seksi pozları vardı. Smith'in pek ilgisini çekmedi, yalnızca baktı ve tarihi işaretledi. Söylenecek çok şey vardı fakat kodlamanın kolay olması için metni olabildiğince kısa tutmaya çalışmakla uğraşıyordu.

Görevin ne duruma geldiğini rapora geçirmek önemliydi çünkü Smith azar azar çalışmış ve sonunda bu geniş yetkiye, gitgide artırdığı çabaları sayesinde kavuşmuştu. Guevara'mn gerillaları yönettiğini bildirdiğini açıkladı ve Guevara'yla Kübalılar'ın artık kendisinin hedefi olduğunu bildirdi. Langley'ye, Arazi Mekaniği nin amacının, asilerin ölümü olduğunu ve "asiler" kelimesininin çoğulluğunu vurguladığım söyledi. Smith, işler kötü gittiğinde Langley'nin huzurunda çarçur edilecek tek adamdı, işler iyi gittiğindeyse Smith, Langley için aynısını düşünürdü. Smith Bolivya ordusunun hangi uçlara açıldığını ya da kendi operasyonunda ne gibi açıkların olduğunu kestiremiyordu. Bu mesaj kendini garantiye alma politikasının bir parçasıydı. Bunun onaylanması da, ona kesilen fatura olacaktı, yani ödeme kanıtı. Smith'e birçok lakap takıldığı doğruydu ama aptal bunlardan biri değildi.

Ünlü Avukatın Nancahuazü'da çoktan hava tetkikinde bulunduğunu ve gerillaların olası kamp üslerinin yerlerini tespit ettiğini yazdı. Bu alanlar bir sonraki haftadan itibaren sistematik olarak taranacaktı. Keşif birlikleri önemli yerlere ve nehir geçitlerine yerleştirilecekti. Smith, planının düşmanın izini sürmeye ve yerini tespit etmeye dayandığını belirtti. Gerilla dizisine hücum edilecek ve sonrasında dizi parça parça yok edilecekti. Smith orman mücadelelerinde yeşil bere A takımının neler yapabileceğini kendi gözleriyle görmüştü. Holland ve adamlarının asileri yok edeceğinden bir an bile şüphe duymamıştı. Nihayet Smith kamp yerinin Ünlü Gezgin için hazır ve nazır olduğunu ve Bolivya ordusunun eğitiminin kendi çalışmalarına dâhil olmadığını bildirdi. Büyükelçi Hielman istemeden de olsa Smith'i kedi gibi oynatmaya çalışmıştı.

Smith kodlamasını tamamladı; sayıların sütun ve satırları gözlerinin önünden geçti. Telgrafın başlığına TS/SCI, ÇOK GİZLİ ÖZEL BÖLÜM BİLGİLENDİRME ve önceliğine RUTİN yazdı.

Ölüm, diye düşündü Smith, ölüm rutin bir şeydi. Bu olağan trafik Langley'nin Che Guevara'nın ölmesi gerektiğini anlamasını mümkün kılacaktı.

Smith, gözlüklerini çıkarıp gözlerini ovaladı. Casita'mn arkasına, radyo çadırına yollandı ve kod gruplarını yollaması için Holland'ın adamlarından birine verdi. Yüzbaşının parmağı bir radyo tuşuna bastı, gönderim sesleri dit dat'a dönüştü, elektriğin kalp atışları yüzlerce kilometreyi bir araya getiriyordu: 6574, 3544, 3122, 7162. Etere batırılmış numaralar, birbirini sıfırlayan rakamlar. Guevara için sıfır, diğerleri için sıfır, soğuk sıfırlar... Guevara'nın adamları için soğuk sıfırlar yolda...

25

Dosmo Zeebus meyveli pastasından arta kalanı yedikten sonra, tabaktaki kırıntıları başparmağıyla silip süpürdü. Muhtemelen La Paz'da servis edilen en büyük pastayı yiyip bitirmişti.

"Allahtan" dedi, "İştahım pek açık değil."

Zeebus iki büyük tatlıyı (muhallebi ve dondurma), üzeri domates sosu ve kızarmış yumurtayla kaplanmış Bolivya sığır eti olan papasrellenosu. ve bir koca tabak silpancboyu mideye indirmişti. Çektiği ziyafet bir kurdu bile rahatlıkla doyurabilirdi.

"Burayla ilgili ne kadar kötü şey desen kabulüm" dedi Zeebus, "Fakat yemeğini seviyor olmalısın."

Hoyle, birasından bir yudum aldı ve gözlerini başka yana çevirdi. Zeebus gastronomiden anladığını göstermeye uğraşıyordu ve mekânın sahibi Magda isimli genç, Zeebus'un yemek yiyişini izlemeye bayılıyordu. Zeebus, haritada Los Escudos Restoranı'nı diplomatik mekânlar arasına tek eliyle ekledi. Tabaklar bir bir temizlenirken, Hoyle'un gözleri bitişik masada oturan bir çift İsveç konsolosuna takıldı. Zeebus'un öğle yemeğini yiyişini bir iğrenti ve şaşkınlık dalgasıyla izlemişlerdi. Magda, paket servis elemanlarını siparişleri götürmeleri için yolladı ve koca bir gülümsemeyle ışıldayan yüzü Zeebus'a bakmaya devam etti; adam bankadaki para gibiydi.

Zeebus kahvesine bir küp şeker attı. "Ne var?" dedi.

Hoyle, Zeebus'u belki de dünyada altmış farklı yerde yüzlerce kez yemek yerken izlemişti ve her defasında bu görüntü onu şoke etmişti.

"İnanılmazsın" dedi Hoyle.

"Evlat, inanılmaz olan senin bu kadar az yiyişin" dedi Zeebus. "Seni yemek yerken hiç görmedim."

Zeebus'un yorumu, on iki ile iki arası Bolivya siestasım geçirmek için çıktıkları yemek için geçerliydi. Zeebus'un öğle yemeğini yemesi

bu kadar vakit alıyordu işte: İki saat. Sabahın erken saatlerinden beri, Hoyle, Charlie ve Santavanes, Bolivya Komünist Partisi genel sekreteri Selizar Galan'ı takipteydiler. Rahatça fakat asla kaybetmeden sürdükleri izde anladılar ki Galan sabahları tam bir bebek arabası gibi hareket ediyordu, öncelikle markete kısa bir gezi, sonra şehirdeki bir kafeyi ziyaret, kitapçıda sakin sakin kitap arama seansları... Galan ın sabah koşuşturmacaları, onu izleyen biri için gerçek bir "koşuşturmaca" sayılabilirdi. Genel sekreter kendi rotasında bir kez daha tur attı, bir kez daha köşelerde durdu ve bekledi ve her defasında peşindekiler fark edilmekten sıyrılmayı başardılar. Hoyle ve Santavanes, Charlie'nin hedefe olan dikkatine ve şehri avucunun içi gibi bilmesine hayran kaldılar. Charlie'nin anadan doğma ajan olduğunu düşündüler.

Galan kimseyle görüşmedi, hiçbir şey düşürmedi ve hiçbir şey almadı. Öğle sularında evine geri döndüğünde, Charlie ve Santavanes onu beklerken Hoyle, Zeebus'u öğle yemeği için çağırmaya karar verdi. Av, ikiden sonra bırakıldığı yerden takip edilebilirdi ki bu saat Galan'm tekrar ortaya çıkacağı vakitti. Hoyle ve Zeebus birlikte yiyerek aralarını düzelttiler. Ama aslında yiyen Zeebus'tu, bu adamın kalbine giden yol hakikaten midesinden geçiyordu.

"Kaburgaların ne âlemde?" diye sordu Zeebus. Aslında pek umursar gibi bir hâli yoktu.

"Daha iyi."

"Tanıdığım herkesten daha çok vuruldun."

Bu doğruydu. Gene de Hoyle bunu düşünmemeye çalıştı.

"Evlat, Büyükelçi Hielman ölmeni dört gözle bekliyor. Ona ne yapacağını söyleyenlerden hoşlanmaz. Emir yukarıdan gelse bile..."

"Hepimiz birilerinin kuklasıyız, Cosmo" dedi Hoyle.

"Evet, şey, kukla olduğum için buradan çıkar çıkmaz oynamaya başlayacağım. Senin ve o meraklı çocuğun sayesinde..."

"Smith mi?"

"Orospu çocuğu. Evet. O. Olaylar kızıştıktan sonra beni resmen istasyon şefi yaptı."

“O zaman ona bir teşekkürler notu borçlusun.”

“Ben Turd City’de istasyon şefiyim, ahbap. Öyle bir yer bile yok.”

“Bu benim hiçbir yere doğru ikinci yolculuğum” dedi Hoyle.

“Evet, aslında, hepimiz senin kadar sıçmış sayılmayız.” Zeebus mendiline baktı ama ağzını silmedi. “İşin tek iyi yanı bu.”

“Peki ya kim için iyi?” diye sordu Hoyle.

“Benim için iyi” dedi Zeebus. “İstasyon şefi olarak, kendi transfer isteğimi kendim yazabiliyordum. Aksiyon olan yerleri yazdım.”

“Belki burada da biraz aksiyon olur yakında.”

“Kahretsin. Tüm çabanız bu Bolivyalılar’ı kendi yataklarından çıkarmaya çalışmak. Bunun yanı sıra, burada bir aksiyon filan olacaksa, sen bu iş içinde olmazsın.”

“Bunu yöneten ben değilim.”

“Kendine sakla. Biliyorum. Daha mantıklı bir dünya istiyorum. Ve dün istediğimi aldım. Transfer telgrafım...”

“Saigon’u mu yazdın?”

“Kahretsin, neden oraya gitmek isteyeyim ki? Berlin’den bahsediyorum. A.B.D.’ye karşı Komünist Tehdit. Gerçek şov. Doksan gün ve sonrasında ben G-İ-T-M-İ-Ş olacağım. Sen ve dört göz Frito, Bandito’da Cosmo olmadan dövüşebilirsiniz.” Zeebus kendine güldü.

“Tebrikler.”

Berlin popüler mekândı. Batı’da dikenli tellerle çevrilmiş bir ada, oyunun gerçekten oynandığı bir yer. Hoyle’un oraya atanma gibi bir şansı asla olmadı, sadece rehabilite olmadığından değil, Smith’in muhtemelen bir anda alevlenecek memnuniyetsizliğinden ötürüydü bu şanssızlık. Zaten oraya sorumlu da onu yollanmazdı. En azından başka bir yerlerde kötü, karanlık işler olduğu sürece...

“Sana bunu neden anlattığımı bilmiyorum.”

“Benim önemsemediğimi mi sanıyorsun?” Hoyle’un ses tonundan hoşnutsuzluğu anlaşılabilirdi.

“Hayır, budala. Sana biraz özel bilgi vereceğim.”

Zeebus biraz yaklaştı. Hoyle onun çenesine yapışmış bir parça yumurtayı fark etti.

"Neyle ilgili?"

"Öfkeden kudurttuğun insanlarla ilgili-"

Hoyle bir an bön bön baktı.

"Evet, sen. Senin küçük sihirbazlığından sonra Hielman'ın külotu düğümlendi. Bu konu hakkında yapabileceği bir şey olmamasının durumu iyileştireceğini sanma. Eyalet Departmanı ona senin ayağını kaydırmasını söylüyor. Kıçım yağda kızartacak olan ordu ataşesi ise MacDonald."

"Nasıl yani?"

"Hoyle, bazen gerçekten bir budala oluyorsun. Hielman nereye yükselecek? Zaten büyükelçi oldu. Gökkuşağının sonundaki altınlar onun oldu. Bolivya büyükelçisi; son durak. Fakat MacDonald, o daha albay. Ve general olmak istiyor. Bir grup yeşil fasulyenin, Bolivya bokunu eğitmesiyle ilgili yazılar basına yansırken general olamaz. Hele ki Smith ve senin Vallegrande'de bir haltlar karıştırdığınızı anladıktan sonra."

"Ne biliyor?" Şimdi Hoyle'un ses tonundan ciddiyet akıyordu.

"Sakin ol, evlat. Aslında hiçbir şey, tek bildiği senin yanında en azından iki Kübalı sözleşmelinin olduğunu biliyor. Komünist paralı askerlerinin dağda oldukları dedikodusunu duymuş. Senin ve Smith'in onları oradan çıkarmak için yeşil ışık yaktığınızı duymuş."

Hoyle'un sesi şimdi sakindi. "Eğer bir sızıntı olursa, Cosmo..."

"Evlat, sakin ol. Eğer MacDonald senin hakkında bir şeyler biliyorsa, bu senin önündendir. Kahretsin, burada ne işin var ben bile bilmiyorum. Sana sadece anlatıyorum. Bu iş MacDonald için sona ermedi. Aksiyonun bir kısmını kendisi üstlenmek istiyor. Oturup milletin madalya almasını izlemeyecektir."

Hoyle saatine baktı. İkiye on vardı. "Koşmalıyım."

"Kimi izliyorsun?"

Hoyle bir şey demedi ama bir tomar Bolivya parası çıkarıp masaya attı.

Zeebus boş atıp dolu tutmaya çalıştı. "Saat iki. Bütün Bololar siestalarından kalkmışlardır şimdi."

Hoyle, çok sorun çıkaran bir adam olsa bile Zeebus'u severdi. "Öğle yemeğin için bana teşekkür et, Cosmo" dedi.

"Bilgilendirme için bana teşekkür et" dedi Cosmo.

Kapıya yöneldiler.

Kapıda, Zeebus durdu ve Magda'nın elini öptü. Bu çekici kadına karşı koyamadı ve Mississippi tarzı sözcükleri uzata uzata İspanyolca konuşmaya başladı: "Esa comida era fantastica. ¡Algo de su mejor alimento! Gracias, Senora. "

Zeebus Magda'ya kendisini tanıtmaya fırsat bulamadan, Hoyle kapıyı açtı ve kalabalığa karıştı.

26

Çokağın sol tarafında, bir buçuk blok ötede Selizar Galan dairesinden çıktı ve Avenida America'nm doğusuna yöneldi.

"Ne berbat bir saat bu" diye mırıldandı Hoyle. 1965 model Impala'nın direksiyonu önünde, Avenida America ve Calle Viacha'nm köşesine konuşlanmıştı.

Santavanes onun yanındaki koltukta doğruldu, hayatı boyunca hiç uyumamış gibi yaparak, "(Qtıepaso?"diye sordu.

"İşte şimdi yola çıktı."

Santavanes arabanın kapısını açtı ve Galan'ı izlemeye başladı, bunu yaparken aralarındaki yarım blokluk mesafeyi koruyordu. Sokak kalabalık değildi ama etrafta yayalar vardı, şehrin öğlenki hareketsizliği gitmiş, yerini bir kıpırtı, bir canlılık almıştı. Galan melon şapkalı bir chola'nın yemek sattığı seyyar arabaya gelince durdu. Cebinden birkaç bozukluk çıkarıp Saltena'ya verdi. Seyyar arabanın önünde yavaş yavaş yemeğini yerken iki kez döndü ve Hoyle'la yüz yüze geldi fakat arabaların ve insanların kaldırımlarda oluşturduğu kalabalık yüzünden ne onu ne de Santavanes'i fark edebildi. Anlaşılan o ki, Galan evde kaldığı o üç saat boyunca bir şey yememişti. Galan yemeğini yerken Santavanes gazete bayiinde durdu ve bir paket sigara aldı. Galanın yemeği bitene dek tezgâhın önünde durup hafif hafif sigarasını içti.

Galan ağzını mendiliyle sildi ve sokağın aşağısına doğru yürümeye devam etti, yine doğuya yönelmişti. Santavanes gerekirse Hoyle'a sinyal vermek için bir eli ceketinin cebinde, bir blok öteden avını izlemeye koyuldu. Hoyle ve Santavanes ormanda ve sokakta o kadar çok birlikte çalışmışlardı ki sadece ikisinin anlayabileceği birçok işaret geliştirmişlerdi. Sol eli cepten çıkarıp sağ eli cebe sokmak "yaklaş" demekti, kol saatine bakmak "takibin sona erdiği" anlamına gelirdi, yani takip boşu boşuna yapıldı demekti ve takipteki birlikler bitişik bloklara ayrılıp tekrar birleşmelilerdi.

Hoyle dikiz aynasına baktı. Charlie bir motosiklete bindi ve Hoyle'un yanında durdu. Bloğun sonunda, mavi takım elbiseli, uzun, yapılı bir adam Galan'a yaklaştı: İşte bu bir sürprizdi. Kurallara uymak ve genel görüşe kulak vermek gerekirse, Galan önce takip edilip edilmediğini anlamak için bir gezintiye çıkıyor, sonra işini hallediyordu. Anlaşılan o ki sabah gezintisini yaptıktan sonra, Galan izlenmediğini düşünmüştü. Santavanes de benzer bir şekilde hazırlıksız yakalandı fakat kadınlar için açılmış bir mağazaya yavaşça girip bekledi. Hoyle, gözlerini bloğun aşağısına dikti.

"Kim bu gringoV' diye sordu Charlie. Sürekli düşüncelerinden pişmanlık duyuyordu ama Hoyle alınmıyordu. 35mmlik bir fotoğraf makinesi vardı üzerinde, adamın yüzünü seçebilmek için uzak mesafe lenslerini taktı. Bir an için gözlerine inanamadı ama Hoyle adamı ilk görüşte tamdı.

"Bu adam gringo değil" dedi Hoyle, "Bu bir Rus." Şişman adam Avrupa'dan bir rakipti. "Adı Diminov, KGB'de yarbay."

Hoyle bu Rus'la son karşılaşmalarından sonra onu tekrar dünyanın öbür ucunda gördüğüne oldukça şaşırmıştı. O işini genelde diplomasi kılıfına sokardı ama La Paz'daki Sovyet Elçiliği kapatılmıştı. BolivyalIlar Sam Amca'n-ın* bir parmak işaretine bakardı; Kübalılar ve Ruslar da 1962'deki füze krizinden sonra koyulmuşlardı. Bu da, Diminov'un işleri "illegal" olarak halletmek zorunda kalması demekti. Santavanes ve Valdez gibi -ve bu bakımdan Hoyle gibi- Diminov da diplomasinin bağışıklık sistemiyle korunmuyordu. Rus adam, adil oynuyordu.

Hoyle fotoğraf makinesini aşağı indirdi ve iki adamın konuşmasını çıplak gözleriyle izledi. Diminov'un elinde kıvrılmış bir gazete vardı, bu belki de casusluk dünyasındaki en ünlü aksesuardı.

"Sokağın tam sonunda." Charlie hayır anlamında başım salladı. Bu oyun böyle oynanmazdı.

"Bu takas-ticaret sanatı Diminov'un işi değil" dedi Hoyle. "Tam bir yüzsüzlük abidesidir. Onunla olan son işim Viyana'daydı. Tembel biri. Parkta çalışmayı sever."

* Amerika Birleşik Devletleri'nin simgesi.

Onlara hırka ve bol pantolonuyla Bolivya ordusu üniformalı üçüncü bir şahıs eşlik etti.

"Bu tüy sıklet de kim?" diye sordu Hoyle.

"Galliego. Komünist Genç Organizasyonun lideri."

"Emin misin?"

"Bana güven" dedi Charlie.

Galan'ın kozları vardı. Bir parti üyesini sokaklarda böyle dolaştırabiliyordu. Bolivya Komünist Partisi ve Rusya istihbarat memuru güpegündüz sokaklara düşmüştü. Bu durum ya çok aptalca ya da inanılmaz zekiceydi.

"Marketin öbür tarafında kim var?"

"Kuzenim var. Merak etme."

Galan, Diminov ve Galliego bayii ve satıcılarla dolu bir yer olan Mercado Lanza'ya doğru yürümeye başladılar. Charlie motorunun hızını artırdı.

"Ayrılırlarsa, yeni katılan adamı izleyin" dedi Hoyle.

Charlie, Honda'sıyla trafiğe girdi. Hoyle, arabanın kapısını açıp sokağın karşısına hızlıca geçti. Bloğun sonunda Santavanes sağ eli cebinde mağazadan çıktı, bu yaklaş işaretiydi. Hoyle kaldırımda insanların arasından sıyrılarak Santavanes'i marketin sonunda yakaladı.

Marketin üç farklı yerde kapısı vardı, içeride yüzlerce insan, satıcı ve müşteri, masalarda ekmek ve yemekler, tezgâhların raflarında chicha ve somofrioy\a. dolu canldronluûa. renkli kutular ve şişeler bulunmaktaydı.

Hoyle yetişmeye çalışırken "Hâlâ bendeler" dedi Santavanes, "Elli metre ötedeler."

Hoyle onları kalabalığın içinden bile seçebildi. Galliego'nun Diminov'a bir zarf verdiğini gördü. Rus, zarfı gazetenin içine yerleştirip başka istikamete yöneldi. Galan sırtını dönüp tam da onların bulunduğu yere doğru yürümeye başladı.

"Takas yaptılar" dedi Santavanes. "Sen kimi istersin?"

"Ben Rus'un peşinden gideyim. Sen Galân'la kal."

Diminov önü kalabalık tezgâhların yanından aheste aheste yürüyor, Avenida Figueroa'daki marketten ayrılıyordu. Hoyle, adamı yakalamak için tabana kuvvet koştu, adamı görüş mesafesinde tutmak için sokağın karşısına geçerken bir taksi bacağını sıyırdı.

Rus sahilde yürüyüşe çıkmış gibi keyifliydi, ardındaki çılgın hareketlerden bihaberdi. Adam salma salma iki üç blok daha yürüdü. Plaza 14 de Septiembre'ye daldı, burası muhtemelen Diminov'un çalıştığı yerdi. Hoyle iyi bir görüş mesafesindeydi, adam onu fark etmesin diye hep kalabalıkların içinde yol alıyordu. Diminöv'u takipte tutabilmek için tatmin edici bir mesafedeydi. Sonra Calle Illampu'nun köşesindeki Charlie'ye koştu.

"Hırkalı adam nerede?" diye sordu Hoyle.

"Onu kaybettim."

Kahretsin! "Marketin öbür yanında kuzenin var sanıyordum."

"O da gözden kaçırmış."

"Plazanm öbür yanına git" dedi Hoyle. Charlie, motosikletinin motorunu hırıldatarak cezasını çekmek üzere yola koyuldu.

Hoyle kalabalığı yara yara ilerledi. Sonunda Diminov tekrar görüş mesafesinde girdi, bir mağazanın girişinde dikiliyordu. Diminov kapıdan dönerken siyah saçlı, çekici bir genç kadın kalabalıktan sıyrılıp ona doğru yaklaştı.

Tania, Calle Max Paredes'in kuzeyinden yaklaşırken Robert bir blok ötede onu izliyordu, bu sırada Tania, Diminov'u gördü. Kendisi gibi adam da olması gereken yerde tam zamanında bulunuyordu. Adam tamı tamına doğru yerdeydi; El Correo denen durağan mağazanın kapısının önünde. Tania ona doğru yaklaşırken, adamın ona güvende oldukları anlamına gelen işaretini gördü çünkü gazete adamın sağ elindeydi, bu da yaklaşabileceği anlamına gelirdi. Tania'nın kırmızı el çantası da koltuk altındaydı, bu da onun izlenmediğini işaret ediyordu.

Kadın gitgide yaklaşırken kalbi hızla atmaya başladı. Rotasının son durağı olan Hotel Milton'daki hediyelik eşya satan dükkândan bir şeyler aldıktan sonra, durum daha heyecanlı bir hâl almıştı. Tania, Galan gibi izlenmemişti. Kadın izlenip izlenmediğini anlamak için tüm sabah şehirde gezmek zorunda kalmıştı, izlenmemişti fakat Diminov'un takip edildiğini nereden bilebilirdi ki? Kadın şimdi köşedeydi, neredeyse paranoyaklaşacaktı, Robert'e yaklaşırken kendini çok daha gergin hissetti.

Tania yaklaşırken, Diminov kapıdan öteye bir adım attı. Kadın ona tamamen yabancıymış gibi bakıyordu; ilerlemeye devam etd, taşıdığı gazeteyi bir anda el altından Tania'ya verdi. Birbirlerine selam bile vermeden birbirlerinin yanından geçtiler, şimdi gazete Tania'nın sol elindeydi. İkisi de bir an olsun geri dönüp bakmadı, Diminov oteline, Tania sokağın karşısına ilerledi. Temas geçişini başarıyla tamamlamışlardı. Hoyle tüm bunları gördü. Arabayı getiren ve plazanm bir blok ötesinde iki arabalık yere tek araba park eden Santavanes de öyle.

"Bir başka oyuncumuz daha var" dedi Hoyle.

Sabah bebek işi olan görev, öğleden sonra koca bir kâbusa dönüşmüştü. Şimdi Diminov'un gittiği istikametin tam tersinde siyah saçlı kadın ilerliyordu. Galan markette bir yerlerdeydi ve Charlie görüş alanından kaybolmuştu.

"İzi kaçırdık" dedi Santavanes. Bu bir yenilgi itirafı olmakla beraber dalavereci Galana içten içe haset besleyen bir iltifattı. Sabahtan beri onun uyduruk ve dağınık hareketlerinden ötürü yorulmuşlar ve sonunda yenilmişlerdi. Galanın numarası mükemmel bir şekilde işlemişti. Sinirleri bozulan Hoyle, Tania'nın uzaklaşmasını izledi.

Birden uzun süreli bir lastik gıcırtısı duyuldu, öyle ki orada bulunan her insan bir arabanın kaydığını düşünürdü. Tania arabanın aniden yana saptığım biliyordu ve bir saniye sonra, araba onun karşısında, kaldırımın üzerinde fren yaptı. Tania ilk başta herkes gibi bunun bir trafik kazası olduğunu düşündü.

Arabanın kapıları açıldı ve dışarı iki adam fırladı. Tania onların bağırdığını duydu ama seslere bir anlam veremedi, hâlâ bunun bir kaza olduğunu sanıyordu ki birden krom kaplamalı silahı gördü. Bunun otomatik tabanca değil susturuculu bir tabanca olduğunu anladı ve o an tabancayı kaburgalarında hissetti. İki adamdan yakın olanı Tania'nın bluzundan tuttu ve kadını arabanın kaputuna fırlattı. Tania şaşkınlık içindeydi, elleriyle yüzünü korumasına kalmadan, başını arabanın üstüne çarptı ve kaputa doğru itildi. Arabanın anteni yüzünü bir kırbaç misali yaralamıştı. "Policıa Nacional" kelimelerini duymasıyla oyunun bittiğini anladı.

Sanki ayak bilekleri tutmuyordu, öylece arabanın kaputuna yığıldı. Tutuklama gerçekleşirken Tania bütün bunları daha önceden yaşadığı hissine kapıldı. Böyle bir şey daha önce başına gelmemiş olsa da (uzlaşma ve tutuklama) el altından yaptığı tüm işlerde hep aklında dönerdi. Bu dehşet verici şeyi yüzlerce kez rüyasında görmüştü, işte şimdi de rüyasında gördükleri başına gelmişti. Tania, birden kendini olayın dışında gibi hissetti. Sokaktaki insanlar gibi yalnızca dehşet ve korku duyuyordu. Üzerinde arama yapılırken kafasını bir an kaldırıp bir blok ötedeki Robert'e baktı. Bu, engel olamadığı bir içgüdü, bir jestti; karşı istihbarat görevlileri, toplantının yapıldığını onaylamak için münasip bir tavırla bakıyorlardı. Bolivyalı memurlar akıllıdan ziyade vahşiydiler, 'Tania'nın başını çamurluğa ittiler. Kafası geri çekildi, kolları ardında büküldü. Tania arabanın arka koltuğuna oturtulurken, gazete suyoluna düştü. Adamlardan biri onun yanma gelip kapıyı çarptı. Koyu renkli Sedan, duman çıkaran lastikleriyle yine yollara düşmüştü bile. Tüm bu tutuklama işi on beş saniye içinde gerçekleşti.

Hoyle dili tutulmuş yayaların arasından adeta yüzerek kaldırıma ulaştı. Suyolunda kıvrılmış duran gazeteyi buldu. Tam gazeteyi almak için eğilmişti ki iğneli bir çizme çıkageldi, çizmenin iğnesi o kadar yakın mesafedeydi ki Hoyle'un eline batmak üzereydi.

Hoyle şaşkınlık içinde yukarı baktı. Bu Albay Arquero'ydu.

Hoyle, gazeteyi aldı. Makineli tüfekli iki Ulusal Polis memuru durdular. Santavanes, eli cebinde, koşarak oraya gitti.

"jFaril, mıcbacbos" dedi Santavanes. "Somos amigos."

Silahların namluları Hoyle'dan Santavanes'e çevrildi. Tetiklerdeki eller gerginleşti. Arquero'nun yüzünden, Santavanes ve iki üniformalı polis memurunun birbirlerini vurabilecekleri bu durumdan, garip bir biçimde memnuniyet okunuyordu.

"Sizi burada gördüğüme şaşırdım" dedi Arquero, Hoyle'a.

Belli bir oranda rahatsız olarak Hoyle, Santavanes'e baktı; yalnızca takip ettikleri insanların izini kaybetmiş olmaktan değil, Arquero'nun ağma düştükleri için mahcup olmuştu. Görünüşe göre Ulusal Polis plazayı sürekli olarak gözlüyordu. Bunu ne Hoyle ne de Charlie fark etmişti.

Arquero boğazını temizledi. "Gazeteyi alabilir miyim, lütfen?"

Belki Arquero gazetenin içindeki zarfta neler olduğunu biliyordu, belki de bilmiyordu.

"Bunu mu istiyordunuz?" Hoyle koltuk altındaki gazeteyi eline vurdu.

"Onu bana verin, lütfen" diye tısladı Arquero.

Makineli tüfekler hedef aldı. Hoyle kâğıdı verdi. Arquero gazeteyi koltuk altına yerleştirip uzaklaştı.

Hoyle, yüzünde bir sırıtışla, Impala'ya çıktı.

"Şu küçük piç kurusu bizi nasıl oluyor da dalavereye getirebiliyor?" diye sordu Santavanes.

Hoyle cevap vermedi.

Santavanes dik dik baktı. "Niye sırıtıyorsun?"

Hoyle yakasının içinden zarfı çıkardı. "Buna" dedi. Bu adam gerçekten marifetliydi, Arquero'ya çaktırmadan, onun burnunun dibinde, zarfı gazeteden çıkarıp saklamayı başarmıştı. Bir çift makineli tüfek tam karşısında onu hedef alırken. Gözü pek ve yerinde bir hareket!

"Çok güzel" dedi Santavanes. "Annen sana Noel'de büyü seti mi armağan etmişti?"

Plaza Espana'daki güvenli evde zarf açıldı, içinde Michel Nemick adına alınmış Avusturya pasaportu bulunuyordu. Pasaport hakiki gibi görünüyordu, tek eksik bir fotoğraftı. Hoyle bu dokümanı bir kenara koydu. Daha fazla merakla, "Beatriz"in Tania'ya yazdığı zararsız mektubu okudu, tatilden sonra onu görmek istediğine dair on beş satırcıktan ibaret bir mektuptu. Zarf ve mektup ultraviyole ışıkta incelendi; görünmeyen bir mürekkep ya da gizli bir yazım söz konusu değildi. Kâğıt dürbün mikroskopla santim santim incelendi. Boşluklara ve noktaları intizamlıca konmuş "i" ve "j" harflerine dikkat edildi, mektuptaki aksanın akıcı bir el yazısıyla yazılıp yazılmadığına bakıldı.

Santavanes on üçüncü satırda vacaciön kelimesindeki "i" harfi üzerinde mikronokta buldu. Nokta temiz bir zemine alınıp üzerine maden yağı damlatıldı. Sonra projektöre konup beyaz duvar üzerine yansıttı-

lar. Duvara, daktilo ile yazılmış üç sayfalık bir metin yansıdı. İlk sayfada iki sütun boyunca isim vardı. Bunlar, Che Guevara'nın savaşçılarının gerçek ve kod adlarıyla önceden Çinko Barınak'ı ziyaret etmiş, şimdi ise Che Guevara'nın Nancahuazü Vadisi'ne dönmesini bekleyen on iki komünist genç gönüllünün listesiydi. İkinci sayfada Bolivya ordusu genel sekreterinin yazdığı mektup bulunmaktaydı. Mektuba savaşçı operasyonlarını artık desteklemeyecekleri yazılmıştı. Üçüncü sayfadaysa Tania'ya iki personeli (D'Esperey ve Sandoval) gerillaların kampına bırakması ve La Paz'a geri dönmesi emri yazılıydı. Sonrasındaysa Bolivya'dan ayrılmak için Avusturya pasaportunu kullanacaktı.

Mektup incelemesinin bitmesi gece yarısını buldu. Hoyle, Santavanes'en, Smith'e olan biteni bildirecek bir mesaj hazırlamasını söyledi. Hoyle işinin olduğunu bahane ederek oradan ayrıldı, Santavanes ise Vallegrande'deki mikronokta içeriğini kodlamaya oturdu.

Sokağa çıkma yasağı kaldırılmıştı, gene de sokakta yalnızca birkaç insan ve araba vardı. Hoyle, Hotel Cochabamba'ya gitti ve Maria'yı odalarında beklerken buldu. Kadının küçük gece çantasının fermuarı açıktı ve kapının yanına konmuştu.

"Üzgünüm, geç kaldım" dedi Hoyle. Birlikte geçirmeyi planladıkları gece geçip gitmişti bile. "İş" dedi, "İşten yakamı kurtaramadım."

Birbirlerine sarıldılar. "Daireme gitmem gerek. Birkaç dakika içinde geri döneceğim" dedi kadın.

"Tamam, o zaman, demek birkaç dakikamız var. Biraz şampanya olmalı buralarda."

"Hayır, onu sakla" dedi kadın. "Bir sonraki sefere."

Sokaktan bir ordu kamyonu geçti.

"Seni bir daha ne zaman görebilirim?"

"Bilmem. Beni arayabilir misin?" diye sordu Maria.

"Bakanlığın yanındaki postacıda bir kutu kiraladım. Oraya senin için mesaj bırakabilirim."

"Fazla entrikalı değil mi?"

"Üzgünüm."

Kadın adamı öptü. "Ben değilim" dedi, "Ben üzgün değilim."

Adamın hâlâ soracak soruları vardı; Alameda hakkında, bakanın ofisinden çıkan pasaport ve vizeler halikında ve yüzlerce şey hakkında ama şu an bunun zamanı değildi.

"Bu senin için fazla gelebilir, bundan korkuyorum..." dedi adam, sesi çocukça çıkmıştı.

"Olabilir ama ben devam etmek istiyorum."

"Ben de öyle."

"Sana karşı dürüst olabilir miyim, Paul Hoyle?"

"Elbette."

"Bunun kötü bir biçimde bitmesinden korkuyorum, yani bu aramızdaki şeyin."

"Böyle deme, ne olur."

"Hayır, ben yetişkin bir bireyim ve bu durumun gitgide karmaşıklaştığını görüyorum. Bu ilişki karmakarışık, senin hayatını kazanmak için yaptığın işten, benim yaşam tarzımdan ötürü. Bu ilişki karmakarışık çünkü farecikler gibi kaçıp durmak zorundayız. Ben alıştım, ben bir metresim ama..."

"Maria, lütfen..."

"Hayır, beni dinle. Ben bir başkasının metresiyim ve başkasının metresi olmak bana başka sıfatlar da veriyor: Yalancı ya da yılan gibi sıfatlar. Ama ben buna alıştım. Ben aynaya baktığımda olduğum kişiyi görüyorum. Yalnızca bu sebepten ötürü, bir gün benden ve bu durumdan sıkılacaksın."

Hoyle kadını tuttu ve onu öperek susturdu.

"Lütfen, böyle konuşma bir daha."

"Öyle değilmiş gibi davranamazsın."

"Kendini aşağılamanı dinlemeyeceğim."

Hoyle onu tuttu ve onun sıcaklığından, kokusundaki bu karışık baharat tadından büyülendi. "Yaptığımız için üzgün müsün?" diye sordu.

"Hayır."

"O zaman devam edelim" dedi adam, "Dikkatli bir şekilde devam edelim."

“Ben seninle birlikte devam etmek istiyorum, Paul Hoyle. Bunu her şeyden çok istiyorum ve bu beni korkutuyor. Zamanımın bana ait olmaması beni korkutuyor. Benim zamanım, Alameda’ya ait. Sana ayıracağım zamanı çalmak zorunda oluşumdan ötürü utanıyorum.”

Metreslerin ve casusların hayatları dâhil, her şey zamanın etrafında dönüyordu. Hem Maria hem Hoyle bir el çabukluğu gösteriyor, vakit çalıyor, vakti saklıyor ve onu bir pelerin gibi kullanıyorlardı, ikisi de farklı yerde olmalarına rağmen aynı yerdeymişler gibi davranıyorlardı. Hoyle bunu iş için Maria ise hayatta kalmak için yapıyordu. İkisi de kartlarım eğri bir masaya açıyordu. Hoyle, Maria’nın haklı olduğunu biliyordu. O, profesyonel bir casusun hayatındaki zamanın kendi de dâhil olmak üzere kimseye ait olmadığını biliyordu. O bunu yaşamıştı, Maria ise başlarına gelebilecek bir felaketi şimdiden öngörebilecek kadar zekiydi.

“Seni incitmeyeceğim” diye fısıldadı adam.

“O zaman beni daireme götürmelisin çünkü ben görgü kurallarına bağlı bir hanımefendiyim, komşularımın hakkımda dedikodu çıkarmasını istemem.” Maria bunu şaka olsun diye demişti ama bu şaka gerçeğe o kadar da yakındı ki...

Adam kadına ceketini giydirdi.

“Şampanyayı benimle içmek için saklayacak mısın?”

“Açmak için bir kılıç bile bulacağım.”

Nezaketi, operasyonun güvenliğinden önce geldi; Hoyle, Maria’yı Cochabamba’dan evine götürdü. Sonraki öğle vakti ona bir not bırakacağına söz verdi. Kadının binasına yaklaşırlarken sokakta ne bir insan vardı ne de bir ışık yanıyordu. Hoyle bir an bile düşünmeksizin Maria’yı merdivenlerin orada öptü. İzlenme tehlikesi ve birbirlerine karşı duydukları hislerin artmasının gerginliğiyle, bu öpücüğü ömrünün sonuna dek hatırlayacaktı. Maria, kendini geri çekse de Hoyle onu tuttu ve kadın giriş kapısından girdikten sonra Hoyle tüm gece açık olan bir kafeye gidip silpanchonnn tamamını aç bir kurt gibi yedi.

27

Karanlık ve neredeyse sükût.

-L »-Çırılçıplak bırakılan Tania, ışıksız ve havasız bir odaya kapatıldı. Tavan ancak boyu yüksekliğindeydi ve oda, aşağı yukarı, on adıma sekiz adım genişliğindeydi. Daha da kötüsü, varlığını yutan bir karanlığın ortasındaydı, dolayısıyla buranın genişliğini tam kestiremiyordu. İçeri atıldığında gözleri bağlıydı, kapılar kapandığında ise yer altında bir türbe gibi karanlık basmıştı. Burası bir mezar olabilirdi çünkü karanlıkta yürürken ayağı yere yığılmış iki cesede takılmıştı. Cesetlerin cinsiyetini bilemezdi ama anlayabildiği bir şey vardı, cesetleri çürümeye yüz tutmuştu.

Bir köşeye çömeldi ve duvarlardan damlayan su sesini dinlemeye başladı. Soyulmuş ve dövülmüştü, vahşice saldırmalarına rağmen tecavüz etmemişlerdi. Tania, tutuklanacağını öngörememişti fakat yakalandıktan sonra neredeyse her şey, düşündüğü gibi gerçekleşmişti.

Bolivya Ulusal Polisinin acımasız tarzı göz önünde bulundurulursa Tania tahmin edilebilir tekniklerine ve sorgu metotlarına karşı eğitilmişti. Tania'yı tartaklamış, dövmüş ve kıyafetlerini yırtınışlardı. Gözleri bağlı Tania, koridorda itile kakıla yürürken, erkek mahkûmların küfür ve hakaretlerine maruz kalmıştı. Bir yandan kendisine sorulacak soruları düşünüyor bir yandan da tecavüz, cinayet, asit ve elektrik şoku tehditlerini bekliyordu. Tüm bunlar boyunca hep masumu oynadı: Sorguculaların ona sordukları ve aynı zamanda da sormadıkları soruları inceledi.

Hücrenin dışından önce bir kapı tıklaması sonra da bir çığlık duydu. Karanlıkta yanından bir fare geçti. Tania'nın vücudu çizik ve yara bere içindeydi; polislerden birinin ona tokat attığı yerde, dudağı yarılmıştı. Yakında dairesini de ararlardı, fotoğrafları tab etmek için ayarladığı karanlık odasını da bulurlardı. Kodlar da, mikronokta bulucu da, evrak çantasının gizli bölmesinin içindeydi; yakında onları da bulurlardı. En

kötüsü, evet, en kötüsü deTania'nın bütün bunların sürecin bir parçası olduğunu bilmesiydi. Bir sonraki sorguda, ona çok daha vahşi şeyler yapacaklardı. Tania sorulan soruların cevaplarım verene dek buraya tıkılı kalacaktı, işte o kadar. Eğer cevap verirse, onu birileri pişirsin diye bırakırlardı. Bu sürecin bir parçasıydı, geri ödemenin bir parçası.

Belki de Robert tutuklanmamıştı. Belki de şu an, Tania'nın serbest bırakılması için uğraşıyordu. Belki de yoldaşlar, gardiyanlara rüşvet vermek için para bulmaya çalışıyorlardı.

Tania, korkuya kapılmaması gerektiğini biliyordu ama hayaller kurup buradan kurtulacağı beklentisi içine girmemek için de çabaladı. Ellerini boynunun arkasında birleştirdi. Bilekleri, kelepçe yüzünden hâlâ ağrıyordu ve hâlâ damarlarında kan aktığını hissedebiliyordu.

Her şeyin ötesinde hayal kurmamalı, beklentiye girmemeliydi. Umut, onu kırabilecek tek şeydi.

28

Eoyle, tan vaktinden önceki o erken saatlerde, yatağında dönerek otel penceresinden içeri sızan rüzgârın ıslığım dinledi. Geceden geriye kalan, yarım yamalak bir uyku ve uykuya yenik düştüğünde bir şeyleri (bir insanı ya da bir eşyayı, şimdi tam çıkaramıyor) kaybettiğini gördüğü o rüyaydı. Bu kaybettiği şey, ona emanet edilmiş bir şeydi. Bu emaneti ihmal ettiğinden ya da belki de şansı yaver gitmediği için kaybediyordu; onu nereye koyduğunu unutuyordu. Suçluluk duygusuyla rüyasından uyandı.

Yastık kılıflarında hâlâ Maria'nın kokusu vardı, bu onu daha da suçlu hissettirdi.

Hoyle tekrar uyukladı, ne zamandır uyuduğunu bilmiyordu. Uykuya dalarken hipnoz edilmiş gibi bir önceki gün yaşadığı olaylar gözlerinin önünden teker teker geçti. Sokakta yaşanan sahneler, Cosmo Zeebus'la çıkılan öğle yemeği, mercadonun kalabalık yerlerinde Galanı takip edişleri, gazeteye sarılmış isimli ama fotoğrafsız pasaport. Aklına kadını yakalayanların ne kadar da vahşi olduğu geldi. Kadının kara saçları, adamın şamarıyla savrulmuştu. Gazetenin çamura düşüşü, kadının belinin açılışım görmüştü. Bu tarz şeyler kafasını bir süre meşgul etti, sonra birden, bu görüntüler aklından silindi gitti.

Rahatlatan karanlıkta sarıp sarmalayan sonsuz bir sıcaklık hissetti; sonra kâbusa benzer bir rüya gördü. Rüyasında, harp okulunda öğrenciydi. Gri bir sonbahar günüydü, rüyasında her şey griydi: Üniformalar, yemekler, kitaplar, battaniyeler ve grinin tüm tonları. Hoyle, yetişkin hâliyle gene bir harp okulu öğrencisiydi, sonsuza dek hazırlık öğrencisi olmaya mahkûmdu. Üniforması üzerine oturmuyor, omuzları, pantolonu sıkı geliyor, yakası boğazını kesiyordu. Arkadaşlarıysa olmaları gereken yaştaydılar; genç, sivilceli ve bir acayip. Hoyle, ona savaş bilimini öğreten profesörleriyle, süvari yüzbaşıları ve memurlarla neredeyse aynı yaştaydı. Diğer harp okulu öğrencileriyle beraber korkunç Albay

Wease'in öğrettiği Latince, cebir, kurbağa kesip inceleme ve hükümet derslerine gidiyordu. Zamanın bir dilimine hapsolmuştu; Önemsiz kurallar, kıyafet gösterişleri, saçı tükürüp parlatma seansları, mermisiz silahların tam ortasında, hem de yetişkin hâliyle...

Yavaşça uyandı fakat gördüklerinin rüya olduğunun şimdiyse gerçeğe döndüğünün ayrımına varamadı; bir süre uykuyla uyanıklık arasında öylece kaldı.

Gerçek dünyaya döndüğünü fark edince oldukça rahatladı fakat birden bu güzel hissin yerini tehdit aldı.

Yatağının ucunda bir adam dikiliyordu.

Bu, markette gördüğü KGB memurunun ta kendisi, Diminov'du.

Hoyle gözlerini kırpıştırıp yatak çarşafını açtı. Diminov'a yöneldi fakat odada iki adam daha vardı. Hoyle kendisine en yakın olana saldırdı, adamı masaya itti. Bu sırada biri Hoyle'un ensesine cobu indiriverdi, nefesi hırıltıya döndü. Bu darbe onu afallatmıştı, dizlerinin bağı çözüldü. Hoyle bir an bilincini kaybetti aklını kaybeder gibi, nefesi kesilir gibi oldu; odadaki diğer iki adam yarı bilinç durumundaki Hoyle'u koltuğa taşıdı.

Hoyle, tişörtü adamların kendisini tuttuğu kısımlardan yukarı sıyrılmış vaziyette, kulağında yüksek sesli bir çınlamayla koltuğa yığıldı.

Şimdi Diminov yatağın yanındaki sandalyeye kurulmuştu. "Eski dostum, Bay Hoyle" dedi. "Avrupa'yı ne de çok özlemişim. Latin Amerika pis bir yer. Ve burada işler daha çok faaliyet üzerine kurulu, oysa Viyana'da öyle miydi?"

Hoyle'un gözleri yerinden fırlayacak gibi oldu. Diminov'un arkasındaki adam tabancasını kılıfından çıkarıp parmağını tetiğe dayadı.

"Lütfen otur ve dinle, Bay Hoyle" dedi Diminov. "Sergev kafana sıkmasın, yazık olur."

Hoyle koltuğa yerleşti. Çenesi tir tir titriyordu. Dişleri arasında sanki kum vardı.

"Hâlâ düşman olsak da, yani ideolojik düşmanlar olsak da, çıkarlarımızın bir nebze kesiştiğini görüyorum Bay Hoyle." Diminov yüksek sesle konuşuyordu. Hoyle'a kalırsa gıcık bir kedi sesi gibiydi.

"Ulusal Polis dün iş arkadaşlarımdan birini tutukladı" diye devam etti Diminov. "Adı Tania Vünke. Küba istihbaratı için çalışıyor. Çok girişimci, genç bir kadın. Anlarsın ya, aynı anda KGB için de çalışıyor. Biz onun öncelikli işvereniyiz. İnanıyorum ki siz buna CIA'de 'yanlış bayrak' operasyonu diyorsunuzdur, değil mi? İşte öyle."

"Bunu neden bana anlatıyorsun? Seni ayın gizli ajanı mı yapayım, istediğin bu mu?"

"Anlaman gerekirdi. Onun serbest bırakılmasını sağlamanı istiyorum."

"Hadi git işine."

"Bay Hoyle, buraya bir iyilik dilemeye gelmedim. Buraya bir teklif yapmaya geldim. Eğer Frdulein Vünke'yi tutukluluktan kurtarırsanız, size gerilla liderinin yerini söylerim."

"Che Guevara."

"Beni etkiliyorsunuz, Bay Hoyle. Gerçekten."

"Neden gerçekten de harika bir devrimi engellemeye çalışmama yardım etmek isteyesin ki?"

"İşte burası, çıkarlarımızın buluştuğu yer. Hükümetim Bolivya devriminden bir çıkar sağlamıyor. En azından şimdilik."

"Guevara'yı satmak mı istiyorsun?"

"Şaşırmış görünüyorsunuz" diye mırıldandı Diminov.

"O bir komünist..."

"O bir kronik hata, bir romantik. Ülkem, onun radikal hareketlerini, modern dünyanın gerçek politikasına uygun bulmuyor."

"Demek Küba'yı destekliyorsunuz" dedi Hoyle.

"Castro'yu destekliyoruz. Sence Castro Guevara'nın yaşamasını ister mi?[5]»

"Neden ölmesini istiyor?"

Diminov kahve masasının üzerindeki kâseye uzandı. Meyvenin kabuklarını soymaya başladı. "Ülkemiz neredeyse savaşa girecekti. Nükleer savaşa. Bu konu dünyayı bir katman hâlinde sararak etkiledi." Kabuğunu soyduğu meyveyi üç parçaya böldü. "Birinci dünya, Batıda siz. İkinci dünya, sosyalist ve ilerici olan uluslar." Kalan en küçük parçayı

masaya koydu. “Ve üçüncü dünya: Afrika; Güneydoğu Asya; sömürgeleştirildikten sonra bağımsızlığını ilan eden, gelişmekte olan tüm ülkeler. Onlara kısaca, ‘Bok çukuru dersin. Bolivya gibi yerler.

Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği anlaşmaya vardı. Bu üç dünya arasında niifuz sahibi olmak için düzenlemeler yapacaklar. Sınırlar tekrar konuşulacak fakat teklif edilenler, bizim ülkemizin de nükleer çatışma gölgesinin dışında bulunmasını sağlayacak.”

“Bunun Che Guevara’nın başını yakmakla ne ilgisi var?”

“iki dünya arasındaki denge. Küba ve devrimi, uzlaşmaya varmamızın başlıca sebeplerinden biri, Bay Hoyle. Castro ve özellikle Guevara dünyayı yakmaya çalışıyorlar. Devrimi, üçüncü dünyayı, silip süpürmek için istiyorlar. Zaten Marksist-Leninist de sayılmazlar, Maoistler. Kapitalist bir sömürgeci olarak aklınızda bulunsun; bu, inançlılar için önemlidir. Sovyetler Birliği şu anki politik ve ekonomik durumun, dünya çapında bir devrime uygun olmadığını düşünüyor. Şimdilik uygun değil. Vietnam’da sıcak bir savaş varken değil. Sovyetler Birliği Güney Amerika devrimi istemiyor. Küba sponsorlu bir devrim de istemiyor, Bay Hoyle.”

Diminov meyveyi ağzına götürdü, çiğnedi. Bu, ikinci dünya kısmıydı.

“Dinliyorum” dedi Hoyle.

“Tania Vünke yedi sene önce Guevara’nm maiyetine kondu. Guevara’ya ulaşmak için kadını kilit olarak kullandık. O olmasa, Guevara’nın nerede olduğunu asla bilemezdik. Şimdi kadını geri getirmenin tam zamanıdır. Bana bu yüzden seni ziyaret etme özgürlüğü verildi. Bu yüzden sizden Fraulein Vünke’yi, Bolivya’dan Avusturya’ya gitmesi için tutukluluktan kurtarmanızı istiyorum. Batılı bir pasaportla. Temiz dokümanlarla. Onu Viyana’dan, kardeş sosyalist ülkelerden birine yollayacağız.”

“iyi yolculuklar.”

Diminov meyvenin bir başka bölümünü yedi. “Ben burada düşmanım, Bay Hoyle. Yapabileceklerimin de bir sınırı var. Bolivya, benim için rahat bir ortam değil. Bu bana ne kadar acı verse de sizden bunu rica etmek zorundayım.”

"Bu kadın neden bu kadar önemli?"

"Birliğim personeline arka çıkışıyla, onu korumasıyla tanınır. Tania Vünke'yi kaybetmek istemeyiz."

"Neden?"

"Profesyonel nezaketten haberiniz var mı sizin? Bırakın Küba itilafına karşı casusluk yaptığımızı, ülkemi utandıracak bilgiler onun elinde. Onu hapisten kurtarmak için rüşvet veren ben olsam bile, Tania mimlenir. Vünke'nin diplomatik mevkii yok. Ayrılmaya kalksa, hemen göçmen polisi onu tutar, gözlem altına alınır."

"Avusturya pasaportun bizde."

"Bundan şüphe ederim. Evraklar son kalite. Vizeleri de öyle. Yalnızca bir fotoğraf lazım."

"Yani, sana bir beden lazım."

"Sana da öyle! Bu yüzden sana takas öneriyorum ya." Diminov burnundan soludu. "Arquero sizin yardakçınızdı, değil mi? Ona para ver, hanım kızımız Vünke'yi bıraksın."

"Bundan çıkarım ne olacak?"

"Che Guevara, çantada keklik olacak."

"Onun nerede olduğunu bilmediğimizi nereden biliyorsun?"

"Çünkü o hayatta. Bulunduğu birkaç yeri biliyorsunuz. Gelecekte gidebileceği yerleri biliyorsunuz. Fakat onun yerini tespit etmediniz. Erseydiniz, üzerine napalm serperdiniz."

"Bu kadının salıverilmesini istiyorsun, karşılığında haritamda bazı yerleri işaretliyorsun."

"Başka ne isterdiniz, Bay Hoyle?"

"Havana'daki iletişim planını ve radyo frekansını istiyorum."

Diminov meyveyi masaya koydu. "Benden bunu nasıl..."

"Daha bitmedi. Bir randevu olduğunu biliyoruz. Gerillalara iki adam daha yollanıyor. Ben sizin Frâulein'ı serbest bıraktırırım, o da iki adamı ana kampa götürür."

Hoyle ayağa kalktı. Sergev tabancayı hedefe doğrulttu. "Bu çok mantıksız."

"Anlaşma budur. Ya kabul et ya da burayı terk et."

“Onu canlı bir şekilde serbest bıraktır ve biz de tartışmamıza devam edelim.” Diminov ellerini masa örtüsüne sildi. “Çünkü seni bulan benim, eğer irtibatta kalmak istersen La Paz Tiempo&z ayrılan bölüme reklam bırak. Belki Saint Jude’dan bir şeyler dilemek seni kayıp aşkına kavuşturur.” Bu dinî kinaye Diminov’u gülümsetti. “Sana bu otelden ulaşacağım. Burayı seviyorsun anlaşılan.” Diminov başını salladı ve Sergev’le diğer adam coplarıyla dışarı çıktılar.

“Beni yakarsan kadım yok ederim.”

“Düşünmeden bir şey yapmayın, Bay Hoyle” dedi Diminov. “Bu konuda düşman olmak zorunda değiliz.” Şişman adam çıktı, kapıyı da ardından kapadı.

29

Albay Arquero'nun büyük ofisinin camlarından içeri giren ışık odayı şenlendiriyor. Saat ağır ağır işlerken Teğmen Castaneda, bir mobilya gibi hiçbir şey düşünmeden kapının yanında sabit duruyor. Hoyle ve Smith, önüne bir dosya konduğu için kaşlarım çatan albayı izliyor. Uç fotoğraf çıktısını da dikkade inceliyor, sonra fotoğrafların üzerinde mikronokta olup olmadığına bakıyor. Aslında, tüm bunları kasten yapıyor. Sonunda Arquero'nun minik elleri, fotoğrafları ve kâğıtları dosyanın içine yerleştiriyor; kayıt defteri üzerinden yan yan bakıyor.

"Bunun altında bir bit yeniği var" diyor. "Bu bir provokasyon. Benden Che Guevara'mn Bolivya'da olduğuna inanmamı mı bekliyorsunuz?"

"Biz buna inanıyoruz" diyor Hoyle.

Arquero'nun ofisinde ağız dalaşı ve çıkar çatışmaları gerçekleşiyor. Latin nüansında daha deneyimli olan Hoyle kendini çatışmanın içine atıyor. "Küba takımlarından birinin Nancahuazuda olduğundan eminiz."

"Belki oyun içinde oyun çeviriyorsunuz, Bay Hoyle. Mektupta bir mikronokta olduğunu söylüyorsunuz. Üzerinde böyle bir şey bulunduğunu söylüyorsunuz."

Smith, La Paz'dan beri sabrediyordu, sonunda illallah etti. "Tutukladığınız kadın nerede?"

"Onu merak etmeyin." Albay bir sigara yaktı; sönen kibrit Tania'nın hayata tutunuşunu anımsatan harika bir metafordu.

"Hayatta mı?"

"O komünist bir ajan, Bay Hoyle. KGB istedi diye onu salmamı umarım beklemiyorsunuzdur benden."

"Gerillalara ulaşmak için kurabildiğimiz tek doğrudan bağlantı o" dedi Smith. Ayağa kalktı ve birkaç adım attı; albay kendini beğenmiş biriydi, Smith'in sinirlenmesinden hoşnuttu.

“Ayrıca” diye devam etti Arquero, “Bu kadın neden iş birliği içinde olsun, neden böyle düşünüyorsunuz? Ya değilse?”

“İş birliği içinde olmak zorunda değil” dedi Hoyle. “Ona mektubu geri veririz, açılmış bir şekilde veririz. Böylece onu denemiş olursunuz.”

Arquero pis pis sırıttı. “Mikronoktayı bulmamız da çok saçmaydı.”

“Mikronoktanın yerini değiştirdik, Albay” dedi Hoyle. “Onu serbest bırakın. Hata yaptığınızı söyleyin. Galan m peşinde olduğunuzu söyleyin.”

Smith, Hoyle’un sabrına hayran kaldı.

“Peki ya pasaport? Bunu da mı görmezden geleceğiz?”

“O önemli değil” dedi Hoyle. “Kendini takip altında hissetmemesi için herhangi bir şey söyleyin. Serbest bırakıldıktan sonra kontrolcüleriyle bağlantıya geçecektir. Gerillalara hemen o iki yeni adamı götürürler. Guevara’ya mesaj yollarız, mesaja Havana’dan yollanmış süsü veririz. Tedarikçiyiz deriz. Yemek, kıyafet, mühimmat için. Guevara tedarik alanında görününce de onu vururuz.”

“O zaman kadını ne yapacaksınız?”

“Guevara bir radyo mesajına kanmaz. Kadın, onu tedarik sağlandığına inandıracak. Bizzat, özel olarak.”

“Anlaşıldı” dedi Arquero. “Bu, güven üzerine kurulu bir ilişki demek.” Saatin tik tak sesi duyuldu. Arquero’nun sigara izmaritinden çıkan son duman da havaya teslim oldu, uçtu, süzülüp gitti. “Planınız çok dikkatli hazırlanmamış, Bay Hoyle.”

“Kadım hapiste tutmanız, hangi amacınıza hizmet ediyor?”

“O komünist bir ajan. Size inanacak olsam Kübalı, faal bir ajanın aynı zamanda Sovyetler için çalıştığına da inanmam gerekecek. Dairesini güzelce inceledikten sonra kod kitapları ve fotoğraf malzemeleri bulduk. Şu aralar da radyo seti teknik bölümde inceleniyor. Kısacası o bir casus. Onu vurmaya hakkımız olduğuna işarettir bu da.”

“Bize Guevara’yı getirebilir.”

“Öyle farz edin, umarım öyledir de. Zor bir kadın olduğundan şüphem yok. İlk fırsatta bu ülkeden kaçmayı başaracağından da eminim.”

“Nancahuazü Vadisi’nden nasıl kaçabilir ki? Etrafı Bolivya ordusuyla çevrili.”

"Gerillalar, Nancahuazuda operasyon yapmak istedikleri için orada duruyorlar. Bana resmen tavşana ot ver, diyorsunuz." Arquero bu Yankee ilminden azıcık bir şeyler kapmış olduğu için gururluydu. Kendi diliyle yerilmek, Hoyle'un hoşuna gitmişti.

"Albay..." dedi Hoyle hiç etkilenmemiş gibi yaparak, "Bu kadm, gerillalardan kurtulmamızın en hızlı yolu ve hatta tek yolu."

"Bir an için sizin gibi bu durumun acil olduğunu düşündüğümü farz edin, Bay Hoyle. Aynı zamanda diyelim ki bu kadın Guevara'yı tuzağa götürecek. Özel güçlerin, gerillalarla çatışmaya girmeye hazır olduğundan emin misiniz?"

"Önce gerillaları bulmalıyız."

"Tamam, peki ya sonra onlarla kim çatışacak? Başkanın korumaları mı?"

"Sizin emrinizdeki güçler..."

"Alı" dedi Arquero alayla, "Sizin emrinizdeki askerler."

Bundan Hoyle bile iğrenmişti. Saat, tik tak, işlemeye devam ediyordu; kaybolan her dakika albayın müttefikiydi.

"Bana, Washington konsolosumuzun sizden fazladan üç yüz ordu danışmanının Bolivya'ya yollanmasını resmen istediğini bildirmem emredildi."

"Daha fazla yeşil bereliye ihtiyacın yok, Arquero. Savaş alanına adam lazım" dedi Smith.

"Silaha ihtiyacımız var. Amerikan birliklerine, Bay Smith; amigolara değil."

Arquero toplantıyı bitirmek için ayağa kalktı.

"Hadi gidelim, Bay Hoyle" dedi Smith.

Hoyle dosyaya uzandı fakat Arquero kaptı. "Mektubu incelemek için saklayacağım, izninizle, elbette." Arquero yılan gibi sinsi sinsi bakıyordu.

Hoyle pasaportu kayıt defterinden aldı. "O zaman pasaport bizde kalsın" dedi. Daha kısık bir ses tonuyla, "izninizle, Albay" dedi.

"Nasıl isterseniz. İyi günler, beyler."

30

Yağmur dinmiş yerden duman bulutçuklarına benzer bir buhar yükseliyordu. Her taraf sineklerle dolup taşıyordu; işkence haftasının üzerine gelmiş bir karın ağrısı... Tabur, Rosita Nehri'ni daha kazanamamıştı ve yalnızca bu bile Guevara'yı hayal kırıklığına uğratmış, çileden çıkarmıştı. Adamlarına gözdağı verecek liderlik özelliğinden fazlasına sahipti, pozitif görünmek için elinden geleni yapıyordu. Astımı pek nüksetmez olmuştu, bu iyi bir şeydi; bir süredir ilaç kullanmıyordu. Astımı azacak olursa şimdilik onu boğulmaktan kurtarabilecek herhangi bir ilaç yoktu.

Bulundukları alan, onlar için tam anlamıyla başka bir düşmandı. Dağları peş peşe aşıyorlardı; yine de rakım biraz düşmüştü. Yolda beş gün geçirdikten sonra nehre ulaşmakta kararlı olan Guevara, çantasındakiler üzerine çalışmayı sürdürdü; fakat zaten yok denecek kadar az alternatif vardı. Haritalar işe yaramazlıklarını çoktan kanıtlamışlardı, yön bulmalarına bile yardımcı olmuyordu. Merkez kampa dönmenin tek yolu vardı, bu da Rosita'dan geçmekti. Ria Grande'den aşağı inip Nancahuazü'nun güneyini takip etmeleri gerekiyordu. Tabur, akıntının olmadığını umduğu her yerde akıntıyla karşılaştığı için ve haritanın sözüm ona gösterdiği geçitler çoktan ortadan kaybolduklarından planları kabataslak kalmıştı.

Bir diğer konu ise Bolivyalılar'a karşı saldırgan bir tavır sergileyen Marcos'tu. Öncü müfrezenin yanlış patikadan gitmesi, bardaktan taşan son damla olmuştu. Öğlene dek bütün zaman, bu zahmetli yolu geri dönerek harcandı. Öğle vakti Marcos ana tabura radyo sinyalleri gönderdi, yeni bir patika, sürülecek yeni bir iz bulmak için Guevara'dan yardım istiyordu. Braulio, Tuma ve Pacho'ya gönderilmişti. Üç saat sonra öncü müfrezeden dönen Pacho, öfkeden kudurmuştu; Guevara'ya ön müfrezedeki durumların artık katlanılmaz bir hâl aldığını bildirmek istiyordu. Marcos'la kavga ederse nöbeti, görevi bırakacağını söylüyordu. Tartışma, harita okumaktan çıkıp hakarete, yumruklaşmaya dönmüştü.

Sesinde isyan vardı; Pacho, Marcos'un yoldaşlardan olur olmadık şeyler isteyen bir zorbaya döndüğünü, kaybolduktan sonra adamlarım keskin bir bıçakla tehdit ettiğini söyledi. Pacho Bolivyalılar'm tarafına geçince, Marcos ona bir sopayla vurup tişörtünü yırtmıştı.

Guevara en kıdemli Bolivya yoldaşlarından Inti ve Dario'yu çağırdı. Ön müfrezedeki düşük moralin Marcos'un kibrinden kaynaklandığını onlar da onayladı. Inti, Marcos'u kışkırtanın aslında Pacho'nun saygısızlığı olduğunu ekledi. Bolivyalı yoldaşlardan dördü (Chingolo, Eusebio, Pacho ve Pepe) kafasına göre hareket ediyor, diğerlerinin de cesaretini kıran davranışlarda bulunuyor ve tembellik ediyorlardı. Bu, özellikle de Guevara'yı hayal kırıklığına uğratırdı. Bolivyalı yoldaşların hepsi gerilla ordusuna gönüllü olarak katılmışlardı, o yüzden onlardan daha fazlasını bekliyordu. Özellikle de bu çatışmada kendileri için savaşıldığı düşünülürse...

Guevara o gece, güvenilir ve istikrarlı Joaquin'le konuştu; birlikte Marcos'u ön müfrezenin kumandanlığından almaya karar verdiler. Guevara bu kararı, önemine rağmen, Bolivyalılar'a duyduğu saygıdan vermemişti. Kargaşa durumlarında, Marcos çabuk sinirleniyordu fakat onlara daha sabırlı biri gerekti. Joaquin, merkez kampa döndükten sonra Marcos'un görevinden alınmasını önerdi ama diğerlerinin, Marcos gitti diye rahatlayıp cıvıtmalarından korkuyordu. Bu öneride Marcos'un belki hareketlerini değerlendirip çeki düzen vereceği umudu da yatıyordu.

Joaquin'in tahminine göre Rosita'dan başlayan bu zorlu yolculuk iki üç gün daha sürecekti. Nancahuazuya dönmek ve burayı geri kazanmaksa en azından altı yedi günü bulurdu. Guevara, Joaquin'e hak verdi. Joaquin, ancak etrafındaki adamları fazla dayanıklı sandığı, bu kadar iyimser olduğu için haksız çıkabilirdi. Gene de büyük adamlar kadar güçlü başka kişiler her tarafta bulunabilirdi.

Guevara birçok gece olduğu gibi o gece de iyi uyuyamadı. Akşam yemeği pek doyurucu değildi, bir miktar bozuk kurutulmuş etten yapılma avuç içi kadar güveç yediler. Et lastik gibiydi, kötü kokusu da onu iğrendirmişti. Ne kadar kötü olsa da hiç yoktan iyiydi. Guevara, yalnızca üç günlük yemek olduğunun farkındaydı; birkaç teneke et,

koyulaşmış süt ve kırk beş kilo pirinç ile fasulye kalmıştı. Bunlar bittikten sonra sürüdeki hayvanları yemek zorunda kalacaklardı. Bu da adamların güçsiizleşmesine, geri kalmalarına sebep olacaktı. Guevara gözlerini kaparken merkez kampta herkese yetecek kadar yemek olduğunu hayal etti. Ancak önce Rosita ya varmalı, ardından merkez kampa geri dönmeliydiler.

Sabahleyin hava, is lekesi griliğincleydi. Gökyüzü alaca bulaca, bulutlar renksizdi. Guevara'nm paylaştırmayı düşündüğü şeker kaybolmuştu, dolayısıyla sabah kahvaltısı bir bardak çaydan ibaretti. Herkes somurtuyordu. Hiç kimsenin yüzünden bir an olsun canlılık, neşe gibi ifadeler okunmuyordu. Guevara konuşma yapmaya karar verdiğinde hepsini topladı.

"Güne bu şekilde başlamak istemem." Bu sırada rüzgâr, ağaçlan sallamaya devam ediyordu. "Savaşa giden yoldaşların, bu gaye uğruna elimle seçtiğim adamların problem yaratması benim için nahoş bir sürpriz oldu."

Gözlerini Pacho ve Marcos'a dikti. İkisi de grubun zıt kenarlarında duruyordu, elleri birbirine bağlıydı, başlarını yana yatırmış, gözlerini kısmışlardı.

"Bu yürüyüşün bir sebebi var. Bolivyalı yoldaşları; yollara, gerilla hayatının zorluklarına hazırlamayı amaçlıyorum. Buradayız, çünkü açlığa ve susuzluğa, sürekli yürümeye, ailelerimizden ayrı kalmaya alışmaya geldik. Böyle yapıyoruz çünkü ancak bu şekilde daha güçlü olabiliriz. Böyle yapıyoruz çünkü ancak böyle, birlikte, gerilla olabiliriz; öyle bir takım düşünün ki birbirleriyle asla anlaşmazlık yaşamayan, birbirlerine içgüdüleriyle bağlı, birlikte hareket eden bir takım. Günlerdir yollardayız. Düşmanla iki kez karşı karşıya geldik, iki kez onlara yenildiklerini kabul ettirdik." Guevara gene durdu, yüzleri tarıyor, neredeyse taburdaki herkesin gözlerinin içine bakıyordu.

"Fakat son günlerde gelişen olaylar, bu yürüyüşün amacının anlaşılmadığını gösteriyor. Birlik gibi hareket etmiyoruz. Birlikte bir takım gibi hareket etmekten çok uzağız. .

Bazılarımızın fiziksel sınırları var, bunun farkındayım. Benim de bazı sınırlılıklarım var. Bazılarımızın kondisyonu yeterli değil. Bazılarımız

orman hayatına alışkın değil. Beni en az üzen bu. Fiziksel eksiklikler, ancak ve ancak istekli bir zihinle ve mücadeleci bir ruhla kapatılabilir.

Bu sabah şeker çuvalımızın kaybolduğunu fark ettik. Buna 'çalınmış' diyeceğim; çünkü koyduğumuz yeri unutmadığımızdan, çuvalı yolda düşürmediğimizden eminim. Sizlere hırsızlığın, sosyalizmle ve aynı zamanda gerillaların hayat tarzı olarak benimsemesi gereken prensiplerle katiyen bağdaşmadığını, ortak bir noktası bulunmadığını hatırlatayım. Hırsızlık yapan kişi bulunduğunda kardeşlerinin ağzından yemek çalma suçu işlediği için cezalandırılacaktır.

Ben sorun yaşayan Bolivyalılar'a değil, kıdemli askerler olarak gördüğüm, savaşta kurşun yemekten korkmayan Kübalılara içerliyorum, iki kıtada savaş veren Kiibalılar'a. Kübalıların ve Bolivyalılar'ın disiplin eksikliği, dikkatsizlik ettiği noktaların benzer olduğunu hatırlatırım sizlere. Bu da bana, hâlâ yeterince devrimci olmadığımızı açıklıyor. Hâlâ bireyleriz, bireyseliz. Gelecekte aynı hataları işlememek için şimdiden ders çıkarmalıyız: Bir zamanlar ter döken, kan döken adamlar şimdi hayatlarındaki rahatlığa alışmış. Marcos büyük birlikleri kumanda etti, Pacho ise savaşta bulunmuş bir kumandan. Görünen o ki şimdi ikisi de bürokrat olmuş, ofisteki hayata alışmış; diğerlerinden ayrı, diğerlerinin üstünde bir mevkiye, ter dökmeden her şeye sahip olmaya alışmışlar. Bizimkine oranla daha kolay bir yaşam tarzı, onlara savaştaki gerilla hayatının sertliğini ve fedakârlığını unutturmuş."

Guevara isim vermekten veya özel durum ve tavırları açıkça belirtmekten çekinmedi. Her zaman dobra bir insandı; amacı sorunu hafifletmek, ortadan kaldırmaktı. Alıngan bireylerin sayısını azaltma, hatalarına ışık tutma özelliğinin farkında değildi; böyle yaptığında onların kendilerini diğerlerinin yanında aşağılanmış hissettiklerinden de haberi yoktu.

"Marcos ve Pacho'nun gündemi sürekli meşgul eden sorunlarının sebebinin, aramızdan ayrılmak istediklerini söylemeye cesaret edememeleri olmasından şüpheleniyorum. Böyle bir şeyin aklımdan geçmesini bile istemem. Bıktıklarını düşünmek istemiyorum. Devrim hayallerini artık kurmadıklarını düşünmekten korkuyorum."

Herkes nefesini tuttu. Joaquin bile Guevara'nın sözlerindeki soğukluğa şaşırmıştı.

“Bir dahaki sefere Pacho görevi bırakır, müfrezeden saygısızca kovulur. Yoldaş Marcos ise artık resmen deneme sürecinde. Yoldaşlara karşı tavrını değiştirmeli. Aşağılayıcı tavrı otoritesini zayıflatıyor, düzeni bozuyor. Etrafımızda yeterince düşman var. içerideki düşmanlan hoş görmeyeceğim.

Merkeze döndüğümüzde yeni yoldaşlar tarafından karşılanacağız, bu adamlar daha sınanmadılar, yürüyüşün getirilerinden yararlanamayacaklar. Bu üyeler bize katıldığı zaman, takım içinde olumlu havayı solumaklar. Bazılarınız iyi örnek ama çoğunuz değil.”

Ormandaki böcekler bile susmuş gibiydi.

“Bolivyalı olsun, Kübalı olsun; eğer aranızdan biri, kendini güçsüz ya da umutsuz hissediyorsa yalancılık ya da tembelliğe başvurmasın. Aramızdan ayrılmak isterseniz artık canınıza tak ettiyse, benimle konuşun ve biz de sizi takımdan mutlu mesut çıkaralım.

Bir şey söylemek isteyen var mı?”

Sessizlik.

“Öyleyse bu konu kapanmıştır. Öncü müfreze; Yola devam et; orta ve geri müfreze: Harekete hazır ol. Nehre gidene dek zorlu bir yolda yürüyeceğiz; gerekirse gece gündüz demeden. Hepsi budur.”

On saatlik yürüyüş boyunca kan ter içinde kaldılar, umutsuzluk diz boyuydu. Bu defa Guevara, birliğin gerçekten kumandaya ihtiyacı olduğunu anladı. Güneşin batmasına bir saat kala, öncü müfrezeden biri koşarak geri geldi ve öncü müfrezenin çamurlu, kahverengi akan bir nehre ulaştığını bildirdi; bu nehir ne Masacuriden küçük, ne de Nancahuazudan daha büyüktü. Guevara, Joaquin’e birlikleri forma sokma emri verdi, tüm yoldaşlar nehir setinde toplanınca keşif takımı akıntının üstüne çıktı. Burada, nehrin kıyısında, birçok uçurum vardı. Bugünkü yürüyüş kimsede hâl bırakmamıştı, en az on beş kilometre yürümüşlerdi. Öncü müfreze, yolun çoğunda art müfrezelere yol açmaktan da yorulmuştu.

Nehir, disiplinci Che Guevara’dan da sert olduğunu kanıtlayacaktı.

Müfreze kuzeye, Rosita’ya yollandı ve bir kilometre sonra gene durdu. Nehir yüksekten akıyordu; kahverengi acımasız su, geçitleri kapamıştı.

Öncü müfrezeden Bolivyalı Benjamin, yükselen patikayı kaybetti ve nehrin içindeki kayalardan birinin üzerinde sendeledi. Bu pürüzlü kaya tabakasından geçmek ve daha yüksek bir zemine basmak mümkündü, arkasındaki iki adam sonunda düzgün bir zemine geçmeyi başardı. Benjamin gün boyu ormanda yoldaki engelleri bıçağıyla kestiğinden yorgun düşmüştü. Sırtındaki çanta ve tüfeğin ağırlığıyla tekrar sendeledi, zemine ulaşabildi ama dengesini sağlayamadı ve nehre düştü.

Yüzmeyi bilmiyordu.

Benjamin suyu dövdü, sonra yüzünü su yüzeyine çıkarmayı akıl edebildi. Tüfeği ellerinden kaymıştı ama çantasının kolları sırtındaki gerginliğini koruyordu. Birkaç saniye boyunca batmadan su yüzeyinde durmayı başardı ama sonunda çantasındaki hava yukarı çıktı ve boşluk suyla doldu. Geçitteki akıntıyla sürüklendi, çalkantılı suyun derinliklerine doğru çekildi.

Guevara tüfeğini bir kenara atıp botlarını çıkardı. Nehre atladığında su onu şok etti, çok soğuktu. Benjamin'e doğru yüzdü ama o yüzerken, Benjamin bağırıyor, suya daha çok batıyordu. Guevara onun ardından daldı fakat sert akıntıda derine dalamıyordu. Guevara sete tekrar çıktı ve girdaba atladı, onun ardından da Begnino atladı. On dakika sonra çocuğun izini kaybettiler, ne kıyafetinden bir parça ne de çantasından küçük bir eşya bulabildiler. Nehir onu geride kalanlara hiçbir iz bırakmadan yutmuştu.

Müfreze sette kayaların üzerinde dikildi, hepsi donakalmıştı. Guevara nehre dik dik bakmaya devam etti, Benjamin'in ortaya çıkmasını bekliyordu, yüzeye çıkmasını ve her şeyin yolunda olduğunu söylemesini bekliyordu. Dakikalar geçti, on beş dakika oldu. Nehir genç adamı almıştı, geri vermiyordu.

Guevara kayaya basıyordu, Joaquin tüfeğini geri verdi. Guevara yüzündeki suyu sildi, kahverengi ve sarı renkte fışkıran nehre baktı. Bu nasıl olabildi? Nehir bu kadar çabuk nasıl yemişti adamı?

"Kaçınız yüzme biliyor?" diye sordu Joaquin bağırarak.

Sadece yaklaşık bir düzine el kalktı. Yaklaşık kırk kişiden yalnızca on üçü.

"Allah beni kahretsin" diye fısıldadı Joaquin. Bu takımda daha ne kadar problem çıkabilirdi ki?

Yapacak bir şey kalmamıştı, tek şey yola devam etmekti. Guevara botlarım giydi.

"Öncü müfreze" dedi Joaquin. "Yola çık."

"Setten uzak dur" dedi Guevara arkalarından. "Bir tüfek daha kaybetmek istemiyorum."

Bugün çok rezalet bir gündü. Yaklaşık on iki saat boyunca yürüdüler ve durumdan zevk alınabilecek tek bir an olabilirdi, o sırada da saçma ve anlamsız bir ölüm olmuştu.

Bu zor günün ardından Guevara mükâfatı ortaya çıkardı. Akşam dinlencesinden sonra arka müfrezeye ziyafet hazırlamalarım emretti, takım herkese pirinç ve fasulye, çaylarına süt ve Begnino'nun kestiği bir hayvandan et ikram etti. Bu küçük lüksler kalan son rezervlerdendi; bundan sonra müfrezenin yemek için avlamaktan başka çaresi yoktu.

Yemek kokusu morali artırdı, taşınan ağır kütülderin altındaki yüzler gülümsüyor, askerler artık birbirlerine şaka dahi yapıyorlardı. Karanlık çökünce ziyafet başladı, herkese iki tabaklık yemek düşüyordu. Benjamin'in cesedini bulmak için nehrin aşağısına kadar gidip ancak üç saat sonra, gece yarısı elleri boş dönen izcilere de yemek ayrıldı. Bu büyük bir hayal kırıklığına sebep oldu fakat nehrin durumu düşünülürse pek de sürpriz olmamıştı, izciler yemeklerini yer, diğerleri hamaklarını kurarken Guevara müfrezenin merkeze, güneye döneceğini anons etti. Kimse sevinmedi, nehirde arkadaşlarının can vermesi hepsinin neşesini kaçırmıştı fakat adamların sessiz memnuniyeti gözle görülüyordu. Birçok kişinin katıldığı görev yerine getirilmiş, nehre varılmıştı. Guevara'nın bu isteği gerçekleşmişti ama onları övmek için tek kelime etmedi; karınları toktu ve bir gecelik uyku onları yeterince iyileştirecekti.

Diğerleri uyuduktan çok sonra, Guevara hamağına oturdu ve el fenerinin ışığında şunları yazdı:

> Birçok sorun olmasına karşın, her şey yolunda sayılır. Bir ölümcül sebep hariç. Benjamin fiziksel olarak zayıftı ama mücadeleci olmaya kararlıydı. Bu sınavı geçemedi. Fiziksel kuvveti, arzusuyla uyuşmadı.

Merkez kamptan Sandoval ve DEspereyle ilgili ne bir kelime ne de bir haber gelmemesine rağmen, onlar hâlâ takımı tamamlamak için yoldalar. Şu an La Paz'da olmaları ve birkaç gün içinde merkez kampa getirilmeleri gerekirdi. La Pazdan getirilmek için ne gibi düzenlemeler yapıldı, bilmiyorum. Tania bu işi halleder. Bolivya Partisinin istikrarsızlığı devam ediyor. Zaten onlardan bir şey beklemiyorum.

Herkesin payına düşen yemek miktarı azalınca askerlerin hevesi kaçtı. Öncü müfrezeyle ilgili problemler hâlâ devam ediyor, joacjuin ve Pombo istikrarlı olarak iyi performans gösteriyorlar. Diğer Kübalılar arasında Marcos durmadan problem çıkarıyor. Merkez kampta disiplini gevşetmesinden korkuyorum. Bu yalnızca bir önsezi. Diğerleri, gene de, iyiler.

Sıradaki adım mücadele ve karar...

31

Helikopter kabini naylon ve gazyağı kokuyordu; savaş uçağı olmak için fazla yeniydi yani ne kan, ne idrar ne de insan eti kokuyordu. Hoyle topçunun yanındaki kapıya otururken rüzgâr pantolonunun paçalarını havalandırıyor, ceketini balon gibi şişiriyordu. Kır yerindeki dağlar yükselip Vallegrande'ye uzanıncaya dek aşağıdaki tozlu şehirlere ve kirli yollara baktı.

Kabindeki Charlie, Smith ve Santavanes nedense kırlara hiç bakmıyorlardı. Santavanes Mikhail Sholokhovdan bir kitap okuyor, Smith tüfeğini dizleri arasına almış, gözünü kırpmadan bulutlara bakıyordu. Pilot koltuğunun arkasında elinde haritayla Binbaşı Holland oturuyordu. Hoyle, memurun gittikleri yol boyunca haritadan yerlerini parmağıyla izlediğini fark etti. Bu, Hoyle'un üçüncü dünya pilotlarıyla çalışırken aldığı bir önlemdi. Fakat bu masmavi sabah boyunca, Hoyle haritasını cebinde tuttu ve Bolivyalılar'ın ve yepyeni UH-1 Huey'nin onları doğru yere götüreceğine güvendi.

Çok berrak bir gündü, helikopter daha yükseklere çıkarken, zemin buruşuk bir kâğıt gibi göründü; sanki tepeler, dağlar gölgelerle; nehir şeritleri keçeli kalemlerle boyanmıştı. Nancahuazu Nehri görüş alanına girince Hoyle kulaklıklarım takıp Bolivya'nın radyo frekanslarını dinledi. Pilot, Dördüncü Tabur komuta güçlerinin yaklaştığını bildirdi; aynı talihsizlik başlarına Camiri Otobam'nda da gelmişti. Radyo trafiği dikkate değerdi: Hepsi Latinlerin radyo kanalıdır derken, hava emirler ve karşı emirlerle emre karşı yapılan manevralar, emir üzerine yapılan manevralarla doldu ve garip bir biçimde, sürekli havalı kriko isteği yollanıyordu.

Holland haritasını ceketinin ön cebine koyarken helikopter alçalmaya başladı ve kuzeye dönerek geniş, sığ vadiye yöneldi. Kırlık alan suya doygundu, büyükbaş hayvanlar burada iyi beslenirdi ama ortada hiç hayvan yoktu. Kuzey ve güneye açılan tek patika, vadi zemininde film şeridi gibi uzanıyordu. Pilot bu yolu yüz metre boyunca izledi, sonra

Dördüncü Taburun emrettiği yere döndü. Yere indikleri alanın kuzeyinde nehir vadiyi bir yanından kesiyor, diğer yanından bir dağ ayağı başlıyordu. Burada bendin arasına sıkışmış çatısı çinkodan yapılma küçük bir ev vardı.

Helikopter kahverengi, girdap gibi bir bulutla yere indi ve bir düzine Bolivya askeri etrafa kaçıştı. Hoyle ile Smith bir kapıdan, Santavanes ve Holland diğer kapıdan çıktı. Helikopter yerde durmaya devam etti, motoru hâlâ çalışıyor, koca pervaneleri gözle görülecek kadar yavaş dönüyordu.

Valdez çiftlik evine baktı. "Turnayı gözünden vurduk" dedi.

"Neler oluyor?" diye sordu Smith.

"İki gün önce yerel polis teşkilatı bu evden frekans yayıldığım buldu" dedi Valdez. "Buranın kokain laboratuvarı olmasından şüpheleniyorlar. Aramaya geldiklerinde içeride silah buldular."

Valdez adamların içeri girmesine izin verdi. İçeride birkaç Bolivyalı'dan başka bir şey yoktu. Silahlar evin duvarlarına dayandırılmıştı, etrafta on, on iki tane evrak çantası bulunuyordu. Tüm bu eşyalar, sanki bir çukurdan kazılarak bulunmuş, öylece açığa çıkarılmış gibiydi.

"Polis şefi dün gece buraya geldi, muhtemelen rüşvetini almaya. Evde kimseyi bulamayınca köpürdü. Orduyu çağırdı."

"Şerifi kızdırmak için para ödemem" dedi Holland. Tütün sardı.

Evden yüz metre ötede iki Bolivyalı asker, iki esirin kollarım bağlıyordu. Esirlerden biri kırklarında bir adam, biri on beş, on altı yaşlarında bir delikanlıydı. İkisi de acımasızca hırpalanmış gibiydi.

"Bunlar kim?" Hoyle sordu.

"Teröristler" dedi onbaşı. "Yaqui patikasında yürürken bulduk bunları."

Birincisi, Yaqui'ye giden hiçbir yol yoktu; bahsettiği ancak keçiyolu olabilirdi; İkincisiyse, Yaqui buraya otuz kilometre uzaklıktaydı, tüm gün ve gece boyunca yürümek gerekirdi. Pislik içindeki adamlar, korkmuş ve şaşırmış görünüyordu.

"Dejeme ver sus manos" dedi Smith onlara.

Bilekler ters döndü, mahkûmlar avuçlarını açtı. Elleri nasırlıydı, tırnakları kırık ve pisti.

“Silahlılardı” dedi onbaşı öfkeyle. Eski bir Mauser tüfeği havaya kaldırdı.

“Bu adamlar gerilla değiller” dedi Hoyle. “Bunlar çiftçi.”

Charlie iki adamla Guaranice konuştu. “Ava çıktıklarını söylediler” diye çevirdi. “Ordu onları tutukladıklarında, beş kilometre yürümüşler. Eve gitmek istiyorlar.”

Hoyle Charlie’ye inandı, şimdiye dek zaten yeterince gerilla görmüştü, bu adamla çocuğun gerilla olmadıklarını ilk bakışta anlamıştı. Bunlar avcıydı. Komutan uzun adımlarla yürüdü, botlarında hiçbir leke yoktu, güzel cilalanmıştı. “Ne oluyor burada?” dedi.

“Bu adamlar mücadeleci değil” dedi Hoyle.

“Siz kimsiniz?” diye sordu komutan. Santavanes’e ve Smirh’e baktı, gelecek cevaptan sonra bir fikir oluşturabilirdi.

“Somos consejeros militares” dedi Smith. “Del miriisterio de la defensa” Smith’in Ispanyolcası harikaydı, açık renk saçları genç memurun canını sıktı.

“Bu insanlar sorguya çekilmek için Lagunillas’ta alıkondular.”

“Bunun gerekli olduğunu sanmıyoruz.”

“Bu benim emrim.” Komutan bir kaş göz işareti yaptı, kamyon yüklendi. Askerler çocuğa vurdu, çocuk kargo yatağına düştü.

“En azından çocuğu bırakın” dedi Hoyle.

“Öncelikle sorguya çekilecekler” diye yapıştırdı komutan cevabı. Eve dönüp uzaklaştı.

Smith Charlie’ye “Onlarla birlikte git” dedi.

cc'ıp lamam. »

“Charlie” dedi Hoyle, “Şehre gittiğinde, mahkûmlar için bir memur atanıp atanmadığına dikkat et.”

Charlie adama Guaranice bir şey dedi, adam rahatladı. Charlie mahkûmlarla kamyona çıktı, arkalarından bir gardiyan bindi ve uzaklaştılar.

Valdez evin içinden çıktı. Çuval bezinden çantanın içindekileri Smith’in ayaklarına döktü. “Bunlar yangından arta kalanlar.”

Sırt çantasının içinde üç adet M3A1 makineli tüfek çıktı, bunlar mumlu kâğıtlara sarılmışlardı. Silahlarla beraber otuz kutu cephane ve

temizleme seti. Santavanes silahlardan birini alıp şöyle bir baktı. "Bunlar Amerikan malı" dedi. "Seri numaralan koparılmış."

"Bu adamlar nasıl olur da Amerikan silahı zulalayabilirler?"

"Company silahlarına benziyor" dedi Santavanes. Komünist asiler, genelde başlarına dert açmak istemediklerinden silahlarının kaynağını saklamazlar. Fakat CIA böyle bir şey yapar. Ayrıca bunlar bulunan ilk Amerikan silahlan değildi, daha önceden birçok Amerikan Mİ kısa tüfekleri, Garand tüfekler, el bombalan, havan toplan ve küçük silah şarjörleri bulunmuştu, hepsinin de üzerinde US yazıyordu.

"Başka ne gömmüşler?"

"Yemek, radyolar, cephane, bok ne dersen artık. Hâlâ bir şeyler çıkarıyorlar."

Smith makinalı tüfeklerden birine baktı. Yağlanmıştı. Silahlar daha ateş açmamış olmakla beraber, yepyenilerdi.

"Binbaşı Holland, gece görüşü takımınız var mı?"

"Yıldız ışığı mikroskobumuz var."

"Bay Valdez'in radyosu var. Onu alın, buraya bir grup insan getirin. Eğer gece birileri nehirde hareketlenirse, haber vermenizi istiyorum."

"Peki ya benim adamlarım nasıl gelecek?"

"Gerekiyorsa buraya paraşütle atlasınlar. Gece görüşü kapasiteli gözlem cihazı istiyorum. Yarın akşama kadar burada olsun."

Holland başım sallayıp gitti. Hoyle nehrin yukarısına, dağ sırtına baktı. Düşmanın ana kampı buralarda bir yerlerde olmalıydı.

"Bu yalmzca yolun başı" dedi Hoyle. "Eğer orada merkez kamp varsa, dağlık, taşra bir yer olmalı." Vadinin etrafındaki dağları taradı ve bölgede görebildiği en dik yeri işaret etti. "Nehri ve evi görebilen bir yer olmalı; yok ise keşif askerleri vardır. Muhtemelen batıdalar."

"Bunun farkındayım." Smith, bir amacı varmışçasına, eve doğru yürüdü, Hoyle onu takip etti.

"Bak, Bay Güvenlik gibi konuşmak istemem ama yeşil berelileri oyuna dâhil edeceğinden emin misin? Eğer irtibata geçerlerse ateşli saldırıda Amerikan birliklerin olacak."

"Biz buraya gelmeden çok önce başladı savaş, Bay Hoyle."

Lagunillas'a giden yol hem soğuktu, hem de güneş ışıklarım dik alıyordu. Oldukça rahatsızdı. Kamyon uzun dağ yolu boyunca hoplayıp zıplayarak gitti. Rüzgâr ve dizel egzozla kasıp kavrulan Charlie, sırtını arabaya verdi. Mahkûmları gözlemek için orada bulunan askerin tüfeği omzuna asılıydı, dizleri arasına stokları sıkıştırmıştı, insanoğlunun böyle bir pozisyonda uyuması ne kadar imkânsız ise berbat yollarda; sağa sola savrulup duran, bir güneş altına, bir gölgeye giren, her an ısısı değişen bir araçta uyumak da o kadar imkânsızdı ama bu asker mışıl mışıl uyuyordu.

Asker, mahkûmların ellerini çözerken onları uyardı, eğer kaçmaya çalışırlarsa vurulacaklardı. Bu kadarı bile caydırıcıydı, ılık ve sakin bir yerde oturup endişelerini gidermeye çalıştılar. Delikanlı sessizdi ama adam konuşmaya can atıyordu. Charlie adamın isminin Estlano ve oğlunun Rodolfo olduğunu öğrendi. Yaqui'nin dışındaki kırlıkta yaşıyor, domuz ve mısır yetiştiriyorlardı. Estlano gerillaları görmediğine dikkat çekti ama gerillaların o civarda dolaştıkları biliniyordu. Oğlu Rodolfo ve kendisinin ne gibi bir cezaya çarptırılabileceğini sordu, asıl merak ettiği ordunun silahını elinden alıp almayacağıydı, silahsız avlanamazdı. Genelde Guaranice, kimi zaman İspanyolca konuştular fakat Charlie onları rahatlatmaya çabalamaktan başka bir şey yapamıyordu. Hiçbir şey bilmiyorsanız, diyordu; muhtemelen serbest bırakılırsınız.

"Memur musunuz, Ekselansları?"

"Ben çevirmenim" dedi Charlie. "Lütfen bana Ekselansları demeyin."

"Umarım onlara masum olduğumuzu söylersiniz."

"Eminim ki size sadece soru soracaklar, ardından özgür bırakacaklardır."

"Aileniz var mı?" diye sordu Estlano.

"Hayır" dedi Charlie.

"Sizin için üzüldüm."

Gökyüzü griye döndü. Rüzgâr daha şiddetli esmeye; hava ağır, kötü kokmaya başladı. Hava gitgide soğurken yağmur yağacağı ortadaydı. Kamyon gene karanlık bir yerlere girdi, artık güneş kaybolmak üzereydi. Bu sırada içinde iki memurun bulunduğu bir cip yanaştı ve memurlardan biri, sürücüye kenarda durmasını işaret etti.

Kamyon çok dik bir yerde durdu. Sürücü motoru kapadığında nehrin çağıldayan sesi duyuldu.

"Estamos alli todaviaF deyip esnedi muhafız.

"Hayır, durdurulduk" dedi Charlie. "Kalksan iyi olur."

Arabanın dışına baktı, tek görebildiği iki memurdan birinin yüzüydü; sürücüyle konuştular, birbirlerine birkaç kâğıt parçası verdiler, sonrasında iki memur bagajı açtı. Memurlardan biri binbaşı, diğeri yüzbaşıydı. Yüzbaşı olan garnizon şapkası takmıştı.

"Onları arabadan çıkarın" dedi binbaşı.

Charlie binbaşının fena hâlde topalladığım ve sol elinde bir parmağının eksik olduğunu fark etti. Asker Estlano'yla oğlunu dürttü, onlar da yola atladılar. Asker hazır ola geçti ve beceriksiz bir şekilde selam çaktı. Charlie kamyonda durdu, aşağı atlamadı.

"Bunlar mahkûmlar mı?"

"Evet efendim."

Binbaşı, sakat eliyle Charlie'yi işaret etti. "Bu adam da kim?"

"Amerikan elçiliğinde çalışıyorum" dedi Charlie.

"Bu gringonun kıç kurdu" dedi yüzbaşı. Charlie adamın sözlerinde bir hakaret havası sezdi. Kamyondan atladı ve atlarken chica kokusu duydu. Memurlar sarhoştu.

Binbaşı belindeki parlak silahı çıkardı.

"Mahkûmlar sorgulanmak için Lagunillas'a gidiyorlardı" dedi Charlie.

Binbaşı anladığını belirtecek hiçbir harekette bulunmadı. Kısa bir hareketle silahı delikanlının yüzüne dayadı ve tetiği çekti. Silahın sert sesi, Charlie'yi şok etti. Delikanlının bacakları, kendi ağırlığı altında çarpıldı, üzerinde dikildiği yere düştü. Sağ gözünün üstündeki delikten kan fışkırmaya başladı, o kadar çok kan aktı ki yolda küçük bir kan gölü oluştu.

Charlie binbaşıya yaklaştı ve tabancanın yönünü değiştirmeye çalıştı. "Ne yapıyorsunuz?"

"Çekil git, indio" deyip tükürdü binbaşı. Charlie'yi kamyona doğru itti. "Geri çekilmezsen seni de vururum."

Estlano'nun nefesi kesildi, oğlunun yanma çömeldi. Yüzbaşı onu kolundan çekip şöyle bir çevirdi, sırtını kamyona vurdu. Charlie şu an memurların zil zurna sarhoş olduklarından emindi. Memurların gözleri alev alev yanıyordu.

“Neden böyle davranıyorsunuz?” diye ağlıyordu Estlano. “Biz yalnızca çiftçiyiz.”

“Siz asilersiniz. Zorbalarsınız.”

“Hayır. Hayır. Yanılıyorsunuz...”

Eli sakat olan binbaşı askerle birlikte dikiliyor, yüzbaşının Esdano’yu savurup durmasını izliyordu.

“Bu adam benim gözetimim altında” dedi Charlie.

Binbaşı tüfeğinin arkasıyla Charlie’nin yüzüne vurdu. “Seni de gözetimini de...”

Yüzbaşı, Estlano’yu çamura yatırmıştı. “Anlat, pendejo, neden ülkene ihanet ettiğini anlat. Yabancıları, Kübalılar’ı anlayabiliyorum, onlar komünist, paralı askerler.”

“Ben Kübalı değilim, Ekselansları, ben Bolivyalı’yım.”

“Sen komünistsin. Koynumuzda beslediğimiz yılansın. Seni besleyen ülkene, seni koruyan ülkene ihanet ettin.”

“Lütfen, beni öldürmeyin... Ne olur... Yalvarırım... Ben hiçbir şey yapmadım.”

“Atalarımız, sadık vatandaşlarımız, senin gibi hainlere yaşama izni verilmişken nasıl özgürlük ve barışın gelmesini bekleyebilirler ki?”

Yüzbaşı capcanlıydı. Gözleri büyümüştü, ağzının kenarından salyaları aktı akacaktı.

“Ah, Isa, ah, Meryem, Tanrı’nın Anası, ne olur yardım et bana...”

Estlano dizleri üzerine düştü. Yüzbaşı tabancayla hedef aldı, silah patladı. Charlie’nin gömleğine kan, beyin parçacıkları ve barut yapıştı. Atış yüzünden çıkan ses dağlarda yankılandı, deniz kıyısına dek duyuldu. Memurlar ciplerine bindiler, binbaşı ve yüzbaşı sallana sallana yürüyorlardı. Charlie’nin gözleri önünde bir iz oluştu, gömleğinden kan damladı, Estlano’nun kanıyla karıştı.

Charlie şok ve öfke içinde ayakta duruyordu. Asker memurların ardından bağırınca bütün bu saçmalığın yanma vahşet de eklenmişti: “Ekselansları, diğerini de vurmamı ister misiniz?”

Binbaşı şapkasını çıkarıp Charlie’ye baktı. “Hayır. Onu vurma, Lagunilalas’a götür.”

Cip yola koyuldu, birkaç karga ciyakladı. Sonra yağmur başladı.

32

Ördüncü Piyade Bölüğü, Lagunillas boyunca kışlalar inşa ettirmişti, yolu kapayan bariyerlerin ardında görevli müfrezeler vardı. Santavanes radyoyla bir saat uğraştı, Charlie'nin ve mahkûmların yerini belirlemeye çalışıyordu. Tüm bu sorgulamaları, inatla ordu alanında kimsenin bulunmadığı cevabıyla tatmin edilmeye çalışıldı. Kendilerine Charlie'nin şehrin dışındaki askerî polis müfrezesinde sorgulanacağı söylenmişti. Acaba şimdi herhangi bir misafirleri var mıydı? Hoyle Santavanes'e bunu sormasını önerdi.

Yol, şehrin sınırlarına ve kilise kalıntılarına uzanıyordu. Burası, inşası yarım kalmış bir katedral de olabilirdi, uzun zaman önce terk edilmiş ve unutulmuş gibi duruyordu. Deniz kıyısında bir sürü baraka türemişti, burası sanki tamamlanmamış katedrallerden yapılmaydı. Bu, mahalleye "Olmayan Ülke" havası veriyordu, sanki karıncalar piknikten bir şeyler aşırmış gibi... Barakalardan bazılarının pencereleri, kurşunlu camdan yapılmaydı; diğerlerinin duvarları kartondandı, çatıları kırmızı kiremittendi, kapıları kilisedeki oturma sıralarından ya da günah çıkarılırken oturulan sandalyelerden aşırılıp, kesilip bir araya getirilerek oluşturulmuş gibiydi. Duvarlar bel hizasına dek çamurla sıvanmıştı, lağım suları sokağın ortasına akıyordu. Binaların gizemli doğası, küçük, acınası derme çatma mahalleye bir de anarşist bir görünüm kazandırıyordu.

Hoyle, bir zamanlar katedral yapmaya niyetlenilen yerde Land Cruiser'ı kenara çekti. Charlie büyük ve yassı bir kaldırım taşma oturmuş, bekliyordu. Gözleri dehşet verici bir şekilde kararmıştı, gömleğinde kan vardı. Bağdaş kurmuştu, tutsakların endişelerini azaltmak için oturdukları pozisyondu bu. İki askerî polis, kilise kapısının önünde duruyordu. Biri içeri girdi; diğeri Hoyle ve Santavanes Charlie'ye yaklaşırken oradan uzaklaştı. İki polis memuru da misafirleriyle uzaktan yakından ilgili değillerdi.

Hoyle yaklaştı, Charlie ayağa kalkmadı. Gözleri Hoyle'un gözleriyle buluştuğunda Hoyle her şeyi anladı. Kan her şeyi açıklıyordu. Hoyle, ne olduğunu sormaya ihtiyaç duymadı.

"İlk yardım çantasını getir" dedi Hoyle Santavanes'e.

"Tutuklular nerede, Charlie?"

"Tekrardan dışarıdalar." dedi Charlie. Başım salladı. "Durdurmaya çalıştım."

Santavanes kamyona gidip geldi, dizleri üzerine çöktü, Charlie'nin gözüne yöneldi. Yüzünde şarap rengi çürükler vardı, gözünün altındaki kesiğe muhtemelen dikiş gerekti. Kanı pıhtılaşmıştı fakat tekrar kanamaya başladı ve artık burayı dikmek için çok geçti.

"Sana kim vurdu?"

"Putos" dedi Charlie sessizce. Onu ilk kez küfrederken görüyorlardı.

Hoyle kiliseye yürüdü. Yarım yamalak kurulmuş sistemde radyo hışırdarken emir erleri sandalyelerine yaslandı. Taştan yapılmış gibi hareketsizlerdi. Birkaç askerî polis katedralin ana koridorunun karşısına oturmuş, beyaz başlıkları tüfek ağzına dayanmıştı.

"Burada görevli yok mu?"

Kimse yanıtlamadı. Hoyle, sonunda radyonun yanında duran yorgun onbaşının yanma gitti. "Memurlar nerede?"

"Akşam yemeğine gittiler."

"Vadiden alman tutuklular nerede?"

Kimse cevap vermedi, duvara sırtlarını yaslamış adamlar bakışlarını başka yöne çevirdiler. Hoyle, bir an kendini okulda ödevlerini unutmuş öğrencilerin karşısında bir öğretmen gibi hissetti.

"Cesetler nerede?"

Askerî polislerden biri şöyle dedi: "Onları binanın arkasında bıraktık."

Hoyle, çatısı gökyüzüne açılan kilise boyunca yürüdü. Her yerde bloklar vardı ve taşların arasından fidanlar yükseliyordu. Binanın gölgesiyle ışığın buluştuğu yerde Hoyle, bedenlerin yeşil renkli, suya dayanıklı tentelere sarıldığını ve iple bağlandığını gördü. Uzun çimlerin arasına atılmışlardı. Bu sargının içinden çıplak ayakları görünüyordu.

Geçici bir hevesle savaşa atılan bir baba ve oğlu, saçma sapan bir sebeple öldürülmüştü.

Bir an Hoyle sadece öyle durdu. Aklı bulandı.

Bu insanlar için hiçbir şey hissetmiyordu. Onları tanımıyor ve Nancahuazü'yla yakından uzaktan ilgileri bulunmadıklarını söylediklerinde onlara inanması dışında, haklarında hiçbir şey bilmiyordu. Etkilenmesi için hiçbir sebep yoktu ama etkilenmişti. Daha önce de sayısız ceset görmüştü, gerçek sebepler uğruna öldürülen insanların sayısı aklından çıkmıştı artık, kısacası artık üzülmemesi gerekecek kadar çok görmüştü. Ama bu ikisi, içinde acıma duygusu oluşturmuştu, belki onlar için birileriyle konuştuğu içindi bu; belki Charlie'nin dövülmesini, belki onların öldürülmesini beklemiyordu. Belki de artık canına yetmişti. Sinekler vızıldıyor, ölü adamların ayaklarına konuyordu. Yakalandıkları yerden elli, evlerinden belki de seksen kilometre uzaktaydılar ve fail-i meçhul olarak kalacaklardı. Ordunun cesetleri üstlenmeyeceği ortadaydı. Bolivya ordusunun misafirleri genelde kaybolurdu.

Yolun karşısında bir yerlerde, Hoyle gülen ve birbirlerini çağıran çocukların sesini duyuyordu. Hâlâ gün ışığı vardı. Yemeklerini bitiren memurların ardından onbaşılardan birine büyük bir çukur kazması söylenecekti ve bu adamla çocuk gömüldükten sonra asla yaşamamışlar gibi davranılacaktı. Hoyle geri dönüp kiliseye doğru yürüdü, yanlarından geçerken emir erleri ve askeri polisler ayaklarına geldi. Saygıdan veya başsağlığından değil, kendilerini korumak içindi.

Hoyle'un yüzünde taş gibi soğuk bir cinayet ifadesi vardı.

Dördüncü Bölük'ün memurlar kulübesi eski bir plantasyon eviydi. Duvarları sıvalı, kırmızı kiremitli çatısıyla büyük bir verandası olan ev, Lagunillas'a ve eteklerine bakıyordu. Ana yola uzak bir yere konmuştu, etrafında pek de iyi bakılmayan ama gene de çimlerinin sararmayacağı kadar sulanan bahçeler ve teraslar vardı, iki tenis kortu, yönetici ve idareciler için ayrılan yerler ve bir zamanlar ofis olarak kullanılan küçük binalar vardı. Herkes lükse göz diktiği için bu alana bakan, birilerinin iflas ettiğini düşünürdü çünkü artık burada şeker pancarı yetiştirilmi-

yordu ve yanında duran geniş ve sahipsiz değirmen çalışmıyor, etrafındaki ağaçlan yarasa ve kargalardan başkası ziyaret etmiyordu.

Hoyle çakıllı yolda birbirini denetleyen durgun teğmenlerin ve özel askerlerin yanından geçti. Arabayı park etti. Konağa doğru yürürken, her yanı manzaralı bu alanla büyülendi. Uzun gün, hâlen sona ermemişti; bulutlar ince dilimler hâlinde vadinin ötesine uzanıyordu. Biraz kuzeyde, ilk alçak ve yeşil yer Nancahuazü idi. Gece, batının mavi göklerini fethetmeye başlamıştı. Güneş, Lagunillas'ın gerisinde kırmızının birkaç tonuna bürünmüştü.

Terasta bir nöbetçi duruyordu, Hoyle adamla göz göze bile gelmedi. Onun gringo oluşu, Hoyle'un burada olması için yeterli bir sebepti, bu yüzden nöbetçi topuklarını birbirine vurdu ve kapıyı açtı. Fuaye, terracotta zemini ve geniş merdivenleriyle çıplak ama zarif görünüyordu. Mermer ve kristaller arasında bir kahkaha yankılandı, bu sırada Hoyle ilk kata çıkmıştı, burada beyaz ceketli kâhyalar aceleyle yürüyor, elektrikli lambaları açıp kapıyor ve gümüşten mumların sık ışığını bir oraya bir buraya oynatıyorlardı.

Hoyle verandanın yakınındaki uzun barda, kahkahanın kaynağını buldu: Albay Arquero ve yaklaşık bir düzine memur, hayatlarında ilk kez askerlik pisliği yaptıkları bir gün yaşamışlar gibi gevrek gevrek gülüyorlardı. Hoyle içeri girince kahkahalar birden kesildi, yerlerini sessizliğe bıraktılar. Bütün gözler ona çevrilmişti. Hoyle'un üzerine hâkî renkte, buruşuk bir pantolon, iş ayakkabıları ve kırışık bir ceket vardı. Sabah alana giderken de bunları giymişti. Kıyafetiyle bir şeyler açıklamak istiyorsa bu düpedüz saygısızlıktı, bunu en başında başarmıştı. Bardaki memurlar bireysel ve kolektif olarak böylesine savruk giyinmiş birinin onlara katılabilmesinden gücenmişlerdi.

Etrafta dolanıp durmak da bir tür davet sorusuydu, Hoyle'un sorgusuz sualsiz en azından bir işarete ihtiyacı vardı. Gene de aylak aylak dolaştı ve oturacak bir yer buldu. "Burbon, lütfen" dedi.

Kimse konuşmadı. Ne bir iğneleme ne bir karşılama kelamı edildi.

"Güzelmiş" dedi Hoyle, etrafına bakarak. "Modaya gayet uygun. Böyle bir yerde zaman geçirmek varken kim çalıların arasına girip savaşmak ister ki?"

Barmenin gözleri büyüdü, onu gören biri felç geçirdiğini sanabilirdi. Arquero'nun tek bir hareketiyle barmen Hoyle'a iyi bir shot hazırladı. Hoyle bardağı eline alıp içkisini birkaç uzun yudumla bitirirken sessizlik gitgide derinleşti. Boş bardağı bara koydu ve barmenle göz göze geldi.

"Un autro" dedi Hoyle, dudaklarını büküp sessizliğe karşı çıkarcasına.

Barmen olumsuz bir tavır takınmaksızın Hoyle'a bir içki daha verdi.

"İşte bu tadı özlemiştim." Albay Arquero da dâhil olmak üzere kimse gülümsemedi; Hoyle gene de gülümsemeye çalıştı.

Memurlardan biri, binbaşı olan, Hoyle'a doğru eğildi; adam bir şey söylemeye hazırlanmış gibi duruyordu fakat Albay Arquero'nun kısa bir hareketiyle memur oturduğu yere geri çekilip doğruldu. Hoyle adamın topalladığını ve sol elindeki bir parmağın eksik olduğunu fark etti. Fakat bu parmak savaşta kaybedilmiş gibi değil, doğuştanmış gibi duruyordu. Charlie'nin betimlemesine göre Hoyle katillerden birinin bu adam olduğuna emindi.

"Bu zevki kime borçluyuz, Bay Hoyle?" diye sordu Albay Arquero.

"Özel birine değil. Bütün gün sokaklardaydım, Albay, susadım."

Floyle uzun uzun ve boş boş baktı. Verandanın ötesinde bir böcek korosu çılgınca çalan bir alarmmışçasına ötmeye başladı.

Hoyle, içkisinden bir yudum aldı. "Bilirsiniz, ben Laos'tayken" dedi, "Viskiyi çok seven bir adam tanırdım. Kendisi ordu danışmanıydı. Ormanın tam içinde bir buldozeri vardı ve Caterpillar D9 buldozerinin içinde büyük bir C-130 paraşütü vardı. Mu Gia'nm hemen dışında, ağaçlara çarpıp içinden fırladı. Bir şekilde kurtuldu. Bu adam, bir grup köylüyü bir araya getirdi; büyük bıçaklar kullanarak ormanda ilerledi. Bu işlem iki gün boyunca sürdü fakat sonunda buldozere eriştiler ve onu çalıştırdılar. Tepenin üstünü olduğu gibi kazıdı ve burayı bir helikopter pisti hâline getirdi. Bu şaheseri sivil mühendisliğin destansı bir yapıtıydı. Tüm bunları yapmasının nedeni içinde Jim Beam olan vakaların buraya gelebilmesiydi."

Sessizlik dayanılmaz bir hâl almıştı. Albay Arquero taburesinde kıpırdandı. "Asya'da yaptıkların bizi hiç ilgilendirmez."

“Ben ilgilendirebileceğini düşünmüyorum” dedi Hoyle. “Bir zamanlar iniş pistimiz vardı, haftada bir iniş yapmaya başladık, oraya doktor getirtiyorduk. Sonra bir klinik açtık. Kha kabilesinin adamları çocuklarım getirirlerdi. Bilirsiniz işte, hastalandıklarında tedavi görmek için. Kısa bir süre sonra aramızdan gönüllüler çıktı. Bir milis kurduk, burada herkes kendi memurunu seçti ve Pathet Lao’da savaşmak için şirketler kurdular.”

Sakat elli yüzbaşı içeceğini öteye itti ve öne eğildi. Sesi kulak tırmalayıcıydı. “O kadar başarılı olduysan, Bay CIA adamı, neden oraya gitmiyorsun?”

“Adınız neydi efendim?”

“Placido” dedi adam, sert ve ani bir şekilde. Sanki Hoyle’u düelloya davet ediyormuşçasına.

Hoyle adamın yüzüne direkt bakıyordu şimdi. “Komik olan, Binbaşım, buraya gelmek için gönüllü oldum.”

“Ve ne yaptınız, Bay Hoyle?” diye sordu Albay Arquero. “Bizi bu komik hikâyenizle aydınlatın. Bizim silaha ihtiyacımız var, mühimmata ve uçaklara ihtiyacımız var. Siz gelmeden önce bize böyle şeyler vaat edilmişti. Şimdiyse hiçbir şeyimiz yok. Sürekli olarak ordumuzu silahlandırmamıza karşı çıkıyorsunuz. Neden?”

“Ben elinizde olanları kullanmaya ihtiyacınız olduğunu düşünüyorum, Albayım.”

“Bizim neye ihtiyacımız olduğunu sen nereden bileceksin?” diye tısladı Placido. “Daha yeni Abapö’daki görevimden döndüm. Adamlarıma neler yapıldığını gördüm.”

“Peki ya bugün ne oldu, Binbaşım? Yaquide tutukladığınız adamlara ne oldu?”

“Onlar hainlerdi” dedi Placido, “Böceklerdi. Bolivya varlığını sürdürecekse sıkı kurallara ihtiyacımız var. Benim ülkem gibi ülkeler komünizme direnmek zorundadır. Onu sizden korumak için, Latin Amerika’dan korumak için, Meksika’dan korumak için. Eşiğinizin biraz ötesine gittiğinizde hamburgerinizi alıp televizyon karşısına geçebiliyorsunuz.”

Placido şimdi, bir parmağıyla Hoyle'un göğsüne bastırıyordu. "Biz savaştayız çünkü siz yüreksizsiniz." Şimdi parmağım Hoyle'un yüzüne yüzüne sallıyordu. "Buraya o yankee cesaretinle gelmeye nasıl cüret edersin."

Hoyle'un eli bar masasından hızla kalktı. Açık eli binbaşının boğazını tam çenesinin altından kavramıştı, başparmağıyla adamın adem elması üzerindeki bir kasa bastırıyordu. Bu darbe ne bir düşünce ne de kendini koruma içgüdüsüyle yapılmamasına rağmen çok sert uygulanmıştı ve bunun gücü Binbaşı Placido'nun ayaklarını yerden kesmişti. Binbaşı yere inerken, Hoyle dirseğini indirdi ve memuru bara fırlattı. Placido'nun eli derhâl tabanca kılıfına gitti ve tabancayı kılıfından çıkardı, bu mavi çelikten yapılmış bir Walther PPK idi. Hoyle avucundaki tepecikle adamın burnunu ezdi ve aynı anda elindeki silahı tokatladı. Silah bara fırladı ve barmenin arkasındaki bardakları kırdı. Bu dehşet anı o kadar ani ve büyüktü ki bütün bunlar camların şangırtısından bir ya da iki saniye önce gerçekleşmişti ama izleyene dakikalar geçmiş gibi gelebilirdi. Hoyle, Placido'yu neredeyse öldürücü bir şekilde çarptı, şimdi koluyla adamın çenesinin altını sarmıştı ve binbaşının kafasını ön kolu ve pazısının altına sıkıştırmıştı. Gözleri fırlayan Placido'nun nefesi kesildi, soluk soluğa kaldı. Kimse binbaşıya yardım etmeye cesaret edemiyordu, Hoyle ise adamı öldürecek gibi tutuyordu, öyle ki tek bir sille adamın boynunu kırabilirdi.

Hoyle'un yüzü Placido'nun kulağına bakıyordu, sesi boğuktu, düşünceli bir öfkeyle kasıp kavruluyordu. "Buraya siz göt heriflerin burada Nazicilik oynamasını izlemeye gelmedim. Her defasında fırtına birlikleriniz bir tutukluyu öldürüyor veya mısır tarlasını ateşe veriyor, düşmanı daha da güçlendiriyorsunuz."

Hoyle'un boğma hareketi sıkılaştı, yüzbaşının boğazından miyavlamaya benzer bir ses çıktı.

"Kapının dışında, çocuklar fare yiyor, içebilecekleri temiz bir kap su yok. Okuma bilmiyorlar. Savaşın neden hâlâ sürdüğünü bilmiyorsun. Sen gringo\zx\ sevmezsin dayanıklı bok. Biz geri çekileceğiz. CIA, yeşil bereliler, herkes geri çekilecek. Ve bu çekilmeden sonra üç gün içinde, senin gibi göt herifler meydanda asılacaklar."

Hoyle, Placido'yu diğerlerinin yanına fırlattı. Adam yere düştü, bacakları birbirine dolandığı an, bar sandalyelerinden biri adamın üzerine düştü. Hoyle'un ceketinin önü açılmıştı, memurlar Hoyle'un omzuna asılı 45lik Colt'u açık seçik görebiliyorlardı. Hoyle, Arquero'ya döndü. "Senden ne haber, Albay? Birkaç hain daha öldürmek ister misin? Yoksa şu tabancan sırf göstermek için mi orada asılı?"

Arquero köpürdü. "Artık kalkın, Bay Hoyle."

"Ben de öyle düşünüyordum" dedi Hoyle. "İçki için teşekkürler."

Konak boyunca yürürken aşçıların, yerleri silen delikanlıların ve nöbetçi askerlerin yanından geçti, herkes kapı eşiklerinden ve köşelerden korku içinde onu gözetliyordu. Aralarından hiçbiri ne bir kelime etti ne de konuşmayı düşünebildi. Hoyle Land Cruiser'a binip uzaklaşırken kimsenin onu sırtından vurma fırsatını değerlendirmediğine şaşırdı.

***

Hoyle'un casitad-aki odasında masası fenerle aydınlanıyordu. Silahının parçaları önündeki battaniye örtülü masaya yayılmıştı. Smith içeri pat diye girdi, perdeyi açtığında lambanın yaydığı ışık gözünü aldı, onu gören her adam gibi sinirlendi.

"Yüce İsa, kahretsin! Etrafta ne gibi bir telgraf trafiği döndüğü hakkında en ufak bir fikrin var mı? Büyükelçi Hielman'dan tut, kahrolası Tümgeneral Barrientos'a dek herkes yazışmada." Gözlüklerinin kenarı buğulanmıştı. Sesi bir oktav yükseldi, şimdiyse New England tarzı büyütülen her insan gibi sert vurgular yaparak, geniş "A"lar kullanarak "R"leri yutarak ve bir terrier gibi hırlayarak sordu.

"Sorun ne?"

"Bal gibi biliyorsun. Bademciklerinden tuttuğun sakattan bahsediyorum."

Hoyle tabancasını toplar gibi yaptı. "Sinirlerime dokunuyordu."

Smith'in eli toplanmamış parçalara uzandı. Yüzünü fenerin ışığına iyice soktu. "O sakat, yaşlı adam, Birleşmiş Milletler Bolivya temsilcisi olurlar. Dünyanın tüm güneyini maymun bokuna soktuğunun farkında mısın? Lagunillas'ta ne bok yiyordun?"

"Charlie'yi arıyordum."

"Memurların ofisinde ne işin vardı?"

"O göt herifler tutukluları vurdu."

"Ee?"

"Burada tutukluları vurmak kahrolası bir eğlence hâline gelmiş! Sen ne bok sanıyordun?"

Hoyle kalkıp casita&a.n ayrıldı. Yan odadan geçerken Valdez ve Binbaşı Holland sağır ve dilsiz gibi görünmeye çalıştılar. Smith, Hoyle'u evin dışından takip etti, anlaşılmayacak şekilde bir şeyler konuşuyordu. Tartışma, aile içindeki bir anlaşmazlığa dönmüştü.

"Bizim böyle salakça bir şey yapmamıza gerek yok, Hoyle. Bolivyalı memurlara vahşi davranmak zorunda değilsin." Smith'in sesi yükseliyordu.

Evin arkasındaki çadırlardan bir kafa belirdi. Hoyle ve Smith bir skeç oynuyordu ve yeşil bereliler buna bayılırdı.

Hoyle şöyle cevap verdi. "Onu yumrukladım. Aman ne büyük olay. Bu ülkede bir tane daha göt herifin yumruk yemesi sence çok mu önemli?"

"Eğer sen yaparsan önemli."

"Ben köşemde oturup köylülerin vurulmasını izlemeyeceğim."

"Evet, izleyeceksin" dedi Smith. "Bu yalnızca bir iş. Bolivya, yalnızca bir başka boktan üçüncü dünya ülkesi. Bazen onları destekleriz, bazen onların kaybetmesini sağlarız. Bu kadar erdemli olmana gerek yok."

"Belki de birilerinin artık erdemli olma zamanı gelmiştir."

Smith, Hoyle'u kolundan tuttu ve onun yüzünü kapı eşiğindeki ışığa tuttu. "Geçen hafta Enformasyon Bakanlığı'nda ne işin vardı, neden gittin?"

"Orada olduğumu sana kim söyledi?"

"Kimin dediği önemli değil. Ne yapıyordun orada?"

Hoyle'un, Smith'in ne bildiği, ne kadarını bildiği konusunda hiçbir fikri yoktu. Eğer Maria hakkında bir şeyler biliyorsa ya da gölde olanları biliyorsa...

"Orada ne yapıyordun?"

"Birkaç soru sordum. Ajansın meraklanacağını düşünmemiştim."

“Eğer bu istihbaratla alakalıysa, bunu bilmek durumundayım” dedi Smith. “Eğer kişiselse, duygusalsa veya fizikselse, meraklanacağım konusunda çok haklısın!”

“Ne oldun, Bay Tüccar falan mısın sen?”

“Bakanlıkta ne yapıyordun?”

“O kadın, Maria, Nakaragualı olduğunu söyledi. Aksam Küba aksanı. Sen bakanla beraberken ben onun masasını karıştırdım; o aynı sırada vize işlemleriyle uğraşıyordu. Masasındaki listeyi gördüm ama bana yalan söylemişti. Alameda pasaport satıyor. Adam, Nancahuazudaki Küba takımı için evrak satıyor muhtemelen.”

“Bunu bilemezsin. Böyle düşünüyorsun. Kanıtın yok.”

“Kanıtım kadın.”

“Belki kanıtın odur belki değildir. Ne yapacaksın? Onunla aylaklık mı edeceksin?”

Hoyle öfkelenmeye başladı. Smith’in az önceki kelimeleri onu çılgına çevirmişti. “Daha ileri gideyim deme.”

Hoyle, Smith’i yakasından tutup evin duvarına savurdu. Fiziksel kudreti Smith’i şaşkına çevirdi, ayaklan yerden kesilmiş, havada bir tur atmıştı. Hoyle onu duvardan sektirdi, Smith bu sırada otuz sekizlik silahını Hoyle’un boğazına dayadı. Hoyle ay ışığında parlayan silahı görünce dondu.

Smith’in sesi ölü gibiydi. “Bırak beni.”

Hoyle bırakmadı, Smith’in gömleğini sıkı sıkı kavramıştı. Sesi korkudan yoksundu. “Seni küçük hergele. Beni vuracak taşak sende ne gezer.”

Smith’in başparmağı horozu geri çekti. Krom silah elinde sağlam bir şekilde duruyordu ve Hoyle’un boynuna dayalıydı.

“İşte kıçını burandan damlatacağım. Şimdi dinle.” Hoyle’un yumrukları Smith’in yakasını daha sıkı tutmaya başladı. Smith çığlık attı: “DİNLE!”

Öfkeden nefes nefese kalan Hoyle, Smith i bir köşeye fırlattı.

Smith tabancayı hâlâ Hoyle’un yüzüne doğru tutuyordu. “Çiftlik evinde bulduğumuz tüfeklerin bir kısmı CIAden Bolivya Ulusal

Polisi'ne ithal edilmiş. Arkadaşın Zeebus, ekimdeki transferi kabul etmiş. Bunun rutin bir yardım paketi olması gerekiyordu. Albay Arquero, Meksika'daki teslimatı almış."

"Sen neler diyorsun?"

"Gerillaların çiftlik evinde bulduğumuz silahlar CIA'den geliyor."

"Bunu sana kim söyledi?"

"Meksika'daki CIA İstasyonu. Onaylandı. Yazıyla."

"Arquero silahları neden Küba'nın seferi ordusuna satsın ki?" diye sordu Hoyle.

"Bunu sen bulacaksın."

Hoyle yıkılmıştı. Ortada rüşvet döndüğünü biliyordu fakat böylesine iki yüzlülük aklının ucundan bile geçmemişti.

Smith tabancasını indirdi. "Langley'in yeni emirleri var. Guevara devrilecek. Nasıl yapılacağı umurlarında değil. Bolivyalılar'ı alana sokmak için elimizden geleni yapacağız."

"Bunu Langley mi söyledi yoksa ofisi mi memnun etmeye çalışıyorsun?"

"İkisi de" dedi Smith. "Langley bu tam gelişmiş bir sivil savaş hâlini almadan önce çözülmesi gereken bir ikilik olduğunu düşünüyor. Bolivyalılar Kübalılar'ın başım ezmezse, biz ezeceğiz."

Hoyle'un nefes alışverişi sıklaşmıştı. Bedenini saran gece birden boğucu ve açık bir fırın gibi sıcak bir hâl aldı. Bu nasıl olabilmişti? Arquero nasıl CIA'yi ayartıp silah getirtmişti? Ve neden o döndüğünde ve açık markette onları sattığında kimse farkına varmamıştı?

"Arquero'yu konuşmaya nasıl çağıracağım?"

"Umurumda değil" dedi Smith. "Yapman gerekeni yap."

"O zaman protokol yok. Kıç yalamak yok."

"Yapman gerekeni yap. Sadece sonumuzu getirme, o kadar."

Smith casitayiL geri döndü, milyarlarca böceğin sesi Hoyle'un kulaklarını doldurdu, çıkardıkları bu ses gökteki yıldızlar kadar yüksekti.

Hoyle'un elleri titriyordu. Bu; Arquero'nun düzenbazlığından, belki öfkeden, muhtemelen operasyonun kontrolden çıkmasından ötürüydü. Hoyle birden insanların ona tip tip baktığını fark etti. Bu şov hoşlarına

gitmişti ama tartışmanın dövüşle bitmesini tercih ederlerdi. Diğerleri çadırlarına dönerken Hoyle utançla başını eğdi. Çok yakınındaki Charlie Land Cruiser'ın yanında dikiliyordu.

O da her şeyi görmüştü. Onları saran gece, böceklerin vızıltıları ve maymunların kahkahalarıyla capcanlıydı. Günün renkleri yerine on bin farklı ses bırakmıştı.

Hoyle başını salladı, kendinden emin, hâlâ sinirliydi ve beş kat koşmuş bir adam gibi nefes alıyordu. "Hepsini görmene üzüldüm, Charlie."

Charlie gülümsedi. Eğer o gülümsüyorsa, bunca şey sık gerçekleşen ve kabul edilebilir şeylerdi.

"Sence beni vurur muydu?" diye sordu Hoyle.

"Bilmiyorum" dedi Charlie. "Sence ıskalar mıydı?"

33

Hoyle'un Binbaşı Placido'yla arasında geçen kavganın dedikodusu, ordu içinde atama listesinden daha hızlı yayıldı. Bolivya'ya göre olay karışıktı. Kan, sudan daha yoğundu. Tartışmanın konusu iki tutuklunun öldürülmesi değildi elbette. Tutuldular, adından da anlaşılacağı gibi suçlulardı ve Placido'nun onlara istediği gibi davranma hakkı da vardı. Hoyle'un bu şekilde patlamasının nedeninin tutukluların öldürülmesi olduğuna kesinlikle inanmayanlar oldu.

Haftanın sonuyla beraber, tüm dedikodu kayboldu. Placido'nun uğradığı yenilgi, Çinko Barınak'ta bulunan gerilla mühimmatının gölgesinde kalmıştı. Gazeteler bile Nancahuazudaki operasyonu yazıyordu. Smith bu sırada, Bakan Alameda'nın ofisinin haberleri histeriyle karşılamasını engellemek için La Paz'a uçmuştu. Gazetelerin, silahlardan bazılarının Amerikan malı olduğunu Alameda aracılığıyla yazması üzerine Smith silahların Kore savaşından arta kalan silahlar olduğunu söyledi. Arquero'nun riyakârlığı ve CIA'in silahları gemiyle buraya getirdiği sırrı, komünist asilerin dikkatini başka yöne çekecekti.

Hoyle'un Albay Arquero'yu, Tania'yı serbest bırakmaya ikna etmek için kurduğu plan da gizliydi. Bunu birkaç fiziksel zorlama ve kara mektupla halletti. Hoyle'un düzenlemeleri şu an tam olarak hazır değildi. Hoyle, Smith'e eşlik etmeyi ve Maria'yı görmeyi ne kadar istese de La Paz'a gitme isteğinde ısrarcı olmadı. Henüz bunun sırası gelmemişti.

Smith birkaç gündür La Paz'da medya ilişkileriyle uğraşırken Hoyle Vallegrande'deki casitada kaldı, bir sır perdesi ardında çalışmaya devam etti. Hoyle, Arquero'ya karşı düzenlediği eylemde, Charlie'ye sadece birlikte haftaya La Paz'a gitme ihtimallerinin bulunduğunu söyledi. Hoyle, Charlie'den orada çalışabilecekleri şehrin dışında güvenli bir yer bulmasını istedi. Ayrıca bir ceset gömebilecekleri bir alan bulmasını da söyledi. Charlie her zamanki gibi Hoyle'un emirlerini harfi harfine yerine getirdi ve hiçbir ahlaki yargıda bulunmadı.

Hoyle, küçük odasında bir şeyler yazıp hesaplarken yaptıklarının çoğunu kendine sakladı. Smith'le olan anlaşmazlığı ve memurların kulübesinde geçen hadise Hoyle'un Ünlü Avukatın yeşil berelileriyle ilişkisini kuvvetlendirdi. Özel Kuvvetler, CIA adamlarına pek değer vermezdi, onları maço bir bölümde geyik yapan adamlar olarak hayal ederlerdi. Hoyle'un Binbaşı Holland'ın tüm brifinglerine katılması, keşif devriyelerinin planlarını dikkatlice dinlemesi ve takımlar uçağa binerken her gece grupla birlikte yürümesi, aralarındaki ilişkilerin kuvvetlenmesini hızlandırdı. Hoyle radyonun yanında dikilip keşif birliklerinin altı saatlik aralarını kontrol etti. Yeşil bereliler uçak pistine geri döndüklerinde Hoyle oradaydı, brifinglerine katıldı ve bu sırada bira içti. Bu, muhabbetin iyi geçeceğini gösteriyordu.

îki gün sonra Holland'ın adamları birtakım işaretler buldu ve ekstra dört görevden sonra Nancahuazu ve Rio Grande'nin birleştiği yerde, iki akıntının birbirine karıştığını gören bir gözlem noktası kurdular. Holland gözlemcilerinin gerillaları nehir kesintisinde göreceklerinden emindi ve Hoyle da aynı fikirdeydi. Guevara'ya uzanan olası yollar birer birer azalıyordu, böylece ona ulaşmak gitgide kolaylaşıyordu. Santavanes bile Ünlü Avukatı yönetenlerin çok profesyonel bir takım olduğunu kabul etmişti.

Charlie La Paz'dan dönünce şehrin dışında, terk edilmiş bir taş ocağının yakınında bir baraka ve garaj ayarladığını bildirdi. Hoyle'a sonraki hafta için orayı kiraladığını söyledi ve çalışırlarken kimsenin onları rahatsız etmeyeceğini garanti etti. Hoyle;, Charlie, Santavanes ve Valdez'i sabah La Paz'a gidecekleri konusunda bilgilendirmek dışında herhangi bir şey söylemedi. Kimse bu sır tutma hâlini garip karşılamadı. O gece Valdez, yeşil berelilerle beraber bir şişe rom açtı, Santavanes silahlarım temizledi ve Charlie de Vallegrande'ye kuzenlerini ziyaret etmeye gitti.

Hoyle, gece yarısı odasından çıkıp mutfağa uğradı, botlarını çıkardı, battaniyesini üstüne çekip sivrisineklerin saldırısından kurtulmaya çalıştı. Kaburgaları acıyordu ve hâlâ kan işiyordu, nehirdeki tuzağın sonuçlarıydı bunlar. Bir haftadır La Paz'ın dışındaydı ve Maria'ya bir not yollamak istiyordu. Bolivyalı pilotlardan birinden bu notu yollamasını çoktan istemişti. Notta sadece onu bir hafta sonra, cuma günü

tekrar görmek istediği yazılıydı. Bir hafta boyunca La Paz'da olacağını belirtmemişti.

Alana geri döneceği için her zamankinden daha beter uyuyordu. Uyuduğu zamanlar, genelde rüyasında Maria'yı görüyordu. Hayalinde ona söyleyeceği sözleri canlandırıyor, bilhassa Alameda'nm ofisinden bilgi almasını açıkça ve çekinmeden belirtiyordu.

Maria ve Hoyle birbirlerine şimdiden açılmışlardı. Gerçek isimleri. Gerçek hayatları; Maria'mn Küba'daki hayatı ve Hoyle'un küçüklüğünün akıntıyla sürüklenmesi. İkisinin de ilişkilerinin gizeminde hayal gibi göğe yükselmeleri. Hoyle bunu düşünmemeye çalışsa da onunla sevgili olarak Maria'yı tehlikeye atıyordu; karşılığındaysa Maria'yı kontrol edebileceği araçlar onun elindeydi.

Fakat onu kontrol etmiyordu, en azından şimdilik. Bunun yerine, onu içeri sokmak için bir şeyler yapıyordu. Neden Bolivya'da olduğuna dair tahmin yürütmeye yetecek kadar bilgilendirmişti onu. Tahminleri genelde doğruydu ama olayı tam olarak kavramamıştı daha. Maria, Hoyle'un özellikle asilerle savaşmak için burada olduğunu bilmiyordu; Hoyle'un yaralı olduğundan da haberi yoktu. Belki bunu sezmişti; trafik kazası diye uydurduğu hikâye havada kalmıştı ve kadm zaten, kaburgalarındaki sarılığı görmüş, acı içinde olmasına rağmen hareket edişini izlemişti.

La Paz'da değilken nerede çalıştığını dahi bilmiyordu. Maria, Hoyle'un Bolivya ordusuyla kasvetli bağlantıları olan bir çeşit istihbarat servisinde çalıştığını düşünüyordu. Ordunun, hükümetin "antisosyal elementler" diye adlandırdığı grupla savaştığını ve bu olayların çoğunun Nancahüazü Vadisi'nde gerçekleştiğini biliyordu. Tüm Bolivyalılar gibi o da asilerin komünist olduğu bilgisine ulaşmıştı. Sırları kendisine saklaması gerektiği hissine kapılınca, bir şeylerin gizlisini saklısını araştırmazdı.

Portatif karyolasına uzanan Hoyle fikrin aklında oyunlar oynamasına izin verdi: Onu gördüğü zaman kesinlikle sarsacaktı. Sonra aynı kararlılıkla bunu yapmayacağım düşündü. Gözlerinin kapanmasıyla onu asla tartaklayamaya, onun sadece sevgilisi olarak kalmaya karar verdi, böylece burada yaptıkları ona yük olmazdı. Bu fikir onu rahatlattı, tekrar uyuma pozisyonuna geçti ve uykuya dalmayı denedi.

Ondan casusluk yapmasını istemesine gerek yoktu. Bu fikir Hoyle'u bir an için mutlu etti, sonra bu mutluluk kasvetli bir duyguyu yanında getirdi. Ona duyduğu bu şefkat bir yükümlülük hâline geliyordu; istihbarat memurları insanları kullanmak için vardı-, onları tehlikeye atmak, zorlamak, sömürmek ve ıskartaya çıkarmak için... Evet, işte oyun böyle oynanırdı. Hoyle'un Maria'ya karşı duyguları ve Maria'nın ona karşı hisleri bu oyunun zorlu matematiğinde yok sayılırdı, çünkü duygular hesaba katılmazdı, hiçbir işleme tabii değildi. Çarklar içinde çarklar, dişler içinde dişler dönerdi; aynalar, sis ve yalanlar, resmi yalanlamalar, ima edilen istekler ve gizli ajanlar dâhildi bu oyuna.

Vallegrande'deki ana yolun kirli casitasında, sivrisinek ağının altındaki nemli ve küçük portatif yatakta dönerken La Paz'da, otel odasında, kırışmış çarşafın üzerinde Maria'nın baş döndürücü parfümü burnunda onun istekli kolları boynuna sarılı olmayı ne kadar da isterdi. Hoyle, onun âşığı olmayı, yalnızca onun âşığı olmayı istedi. İki normal insan olmayı istedi. Kendisi belki yanıp kül olmuş bir vakaydı ama umurunda mıydı sanki? Onu böylesine büyüleyen yalnızca uykuydu belki de, belki de sırtındaki ağrıyı hafifletsin ve uykuya dalabilsin diye aldığı kodeindi. Hoyle, Maria hariç her şeyi unutmak için elinden geleni yaptı, güzel Maria hariç, evet güzel Maria... Ve sakin bir hayali mekân ayarlamak için çabaladı, Bolivya'dan bin ışık yılı uzakta bir yer bulmak için. Bir yanda öldürmek için tuttuğu adamların hayali, bir yanda gizli savaşta savaşmak için yollanan bir kukla olduğu düşüncesi. Hoyle güvenli bir yer kurdu ve Maria'yı buraya götürüp onu uçurumlardan, karanlıktan ve kırılmaktan uzakta tuttuğunu hayal etti.

Hoyle, La Paz'daki işinin üç dört gün sürmesini bekliyordu; bu iş karara bağlandıktan sonra Maria'yı görebilirdi. Yalnızca yeniden birleşmeyi hayal etti fakat bununla gelen komplikasyonları da; yalanlar ve yarı gerçekleri de düşünmek zorundaydı. Yalnızca Maria'ya sahip olamıyordu, ölümcül sonuçlar olmadan olmuyordu. Sonunda Hoyle'u uyutan, sürekli bir umutsuzluktan başka bir şey değildi.

34

Albay Arquero her zaman dakik biri olmasa da titiz bir adamdı. Pazartesi akşamının erken saatlerinde çalışmasını bitirdi ve yarım saatlik bir gecikmeyle ekonomi bakam Albay Carlos Zapas'la akşam yemeğine çıktı. Masasının üzerinde olanlar her zamanki şeylerdi: Tümgeneral Barrientos'un politik düşmanlarının özel hayatları hakkında raporlar, onların kopyaları ve sorgular, tutuklu bireylerin dosyalan ve gözetimden aynlanların çok kısa listesi. Bakan Zapas programın gerisinde olacaktı her zamanki gibi, bu yüzden Arquero'nun masasından ayrılmak için hiç acelesi yoktu. Teğmen Castaneda'yı gidip arabasını getirmesi için çağırttı, bu sırada Palacio de Justicia'daki mermer koridor boyunca yürüdü. Kalan birkaç memur ve sekreter, albayın botlarından gelen sese kulak verdi ve çalışma yerlerine koşuşturdular.

Arquero büyük, demir kaplı kapılardan geçip merdivenlerden sokağa atlarken gece serindi. Şehrin dili tutulmuş, gökyüzü netleşmişti; yıldızlar parlamadan önce kalan gün ışığı hâlâ mavisiyle meydan okuyordu.

Arabası onu bulmayı umduğu yere park edilmişti, gene de memnun olmadı çünkü Castaneda, kapıyı açık tutmak için arabanın yanında dikilmiyordu. Arquero deri sırt çantasını eline aldı ve kapı kolunu çekti. Bir anın yarısı kadar bir sürede bir şeylerden rahatsız oldu; hemen ardından, arkasında bir çift gölge belirdi. İki koca adam albayı kavrayıp arabaya fırlattı. Arabanın kapısına yapışan Arquero, arabanın arkasına oturtulmuş Teğmen Castaneda'yı bağlanmış ve bağırmasın diye ağzı tıkanmış görünce oldukça şaşırdı. Arquero'nun yüzüne silah dayamışlardı, maskenin ardındaki ses ona hırlıyordu.

"Maricön. Tek kelime et de kafanı patlatayım."

Ön koltuktaki sürücü döndü; yün bir başlık giymişti ve Sten tabancasını Arquero'nun göğsüne dayamıştı.

Arquero'nun başına yastık kılıfı geçirdiler. O kadar baştan savma yapmışlardı ki bunu, albayın garnizon şapkası suratını kapatmıştı. Nefeslenmeye

çalışırken saç yağı kokusu alıyordu. Bilekleri kelepçeli Albay, uyluğunda keskin bir acı hissetti. Pantolonun üzerinden ona şırınga enjekte etmiş olmalılardı. Birden nahoş bir duyguya kapıldı, ağzına metalik bir tat hâkim oldu ve kanının hızla beynine gittiğini hissederken kendinden geçti.

Direksiyonda Hoyle, dikiz aynasından Arquero'nun bilincini yitirişini izledi. Maskesini çıkardı, Valdez ve Santavanes de Hoyle'u takip etti. Hoyle, Charlie'nin onu beklediği, şehrin dışındaki taş ocağına doğru sürmeye koyuldu.

Arquero, bir kova sümüksü suyun kafasından aşağı dökülmesi üzerine kendine gelir gibi oldu. Öfkeliydi, karanlık bir kulübede sandalyeye bağlanmıştı. İki maskeli adamın sadece gölgesini görebiliyordu; pencereden sızan hüzme, yüzlerini görmesine yetmiyordu.

Arquero'nun asker ceketi ve botları çıkarılmıştı. Pantolonu ve adetiyle duruyordu. Ağzına bant yapıştırılmıştı. Elleri ve kollarıysa bütün bir koli bandıyla oturduğu sandalyeye bağlanmıştı. Bir an paniğe kapıldı, bandardan kurtulmaya çalıştı fakat göğsüne bir boda atılan tekme onu hareketsiz hâle getirdi, hızla yere devirildi ama hâlâ sandalyeye yapışıktı. Bandın ardındaki ağzını zorladı, ayağa kalkmaya çalıştı fakat gene bir tekme yedi.

Gölgeler içinde dikilen Hoyle, Santavanes'in, Arquero tekrar sessizliğe bürünmeden önce, onun sırtını ve kaburgalarını tekmelemesini ilgisizce izledi.

"Sessiz ol, göt herif, yoksa seni ezer ve üzerine işerim" dedi Santavanes.

Hoyle, Valdez ve Santavanes'in Arquero'nun sandalyesini dik duruma getirişini izledi. Hoyle, Arquero'nun arkasına dikildi, gölgesi Arquero'nun önüne düşüyordu, yani görünmez gözlemciydi. Hoyle birçok sorgulamada bulunmuştu ve çeşitli teknikler uygulamakta ustaydı fakat Arquero'nun kendi sesini tanıyacağından emindi; sessiz kalacaktı.

Arquero'nun önündeki masada bir masa lambası açtılar. Işığa bir yüz girdi ya da maskeye bürünmüş bir yüz desek daha doğru olur. Sırıtan, ölü bir İnka'nın kafatasıydı bu kâğıttan yapılma maske. Arquero maskenin ardındakinin Charlie olduğunu bilemezdi. Her hâlükârda adamı tanımıyordu, sesini de aksansız İspanyolcasından çıkaramazdı.

"Seni orospu çocuğu" dedi Charlie yumuşakça.

Arquero gözlerini kırpıştırdı. Fenerin ışığında, Charlie'nin arkasında kızıl, üzeri orak çekiçle tezyin edilmiş el yapımı bir bayrak görünüyordu. Suyla dolu kova masanın üzerine konmuştu. Masada bir de sığır üvendiresi vardı.

A.rquero bunların dekor olduğuna emindi. İşkencecileri kendilerini göstermek istedikleri hâle sokmuşlardı; Arquero bunu biliyordu çünkü kendisi de profesyoneldi. Bu şaşırtıcıydı (büyüleyiciydi, gerçekten) roller değişmişti. Hayatında ilk kez sorgulayan değil sorgulanan yerinde duruyordu. Neler olacağım bilmek hiçbir şeyi kolaylaştırmıyordu.

İskelet surat ona doğru eğildi. Charlie'nin sesinde ne bir öfke ne de bir başka duygu kırıntısı vardı. "Her zaman senin gibi birileri vardır, değil mi, Albayım? Senin yaptığın işi yapacak kadar kötü, ortalığın içine sıçacak biri illa ki vardır."

Fenerden çıkan ışık titredi, iskelet maskesinin dişleri arasından geçti.

"Seninle karşılaştırıldığımızda biz çok sıradanız, Albay" dedi Charlie. "Biz sıradan adamlarız. Senin yaptığın işi yapacak farklı bir insan bulmak zordur." Arquero'nun karşısındaki masaya oturdu. Sığır üvendiresini eline alıp ilgisizce baktı. "Bence sıradan insanlar da senin yaptığını yapabilir. Kendilerini bunu yapmaya zorlayabilir fakat iş bunu her gün yapmaya geldiğinde bu yetenek gerektirir. Doğuştan yetenekli olmayı gerektirir."

Hoyle, Santavanes'in bir adım atıp kovanın içindeki suyu Arquero'ya fırlatışını izledi. Karanlıkta parlayan ellerinde kalın, siyah lastik eldivenler vardı.

Arquero'nun başı arkaya itilmişti. Ağzındaki bant suratım kesmişti. Duvara yaslanan Hoyle bu manzarayı izlerken duygudan yoksundu. Ona göre şu an hiçbir şey ironik değildi, iyi para ödenen işkenceciler gibi buz gibiydi, tarafsızdı.

Charlie üstlendiği bu görevden ötürü kasvete bürünmüştü, sesi gitgide melankolikleşiyordu. "Binana kaç kadın, kaç erkek girdi ve kayboldu?"

Arquero'nun gözleri döndü.

"Kaç derdin? Elli mi? Yüz mü? Bin mi? Gerçekten, senin için sayısı önemli mi?"

Hiçbir uyarıda bulunmayan Charlie, sığır üvendiresini adamın göğsüne fırlattı. Islak atletine yapışan üvendire adamın vücudunda şakladı.

Hoyle, Arquero'nun gerginleştiğini gördü; adama sanki elektrik şoku verilmişti. İçinde duyduğu şiddetli ıstırap sonunda dudaklarından duyulmaya başladı.

"Ne, ne istiyorsun benden?" diye uludu.

"Bir insan. Bir kadın istiyorum. Geçen Perşembe Calle Max Paredes üzerinde tutuklandı. Adı Tania. Onu ne isimle tutuyorsan tut, onu serbest bırakacaksın. Serbest bırakılacak, sonra siz gestapo katillerden hiçbiri onun yanma bile yaklaşamayacak." Charlie durdu. İskelet maske yamuldu. "Şimdi, bunu sana nasıl yaptırabilirim?"

Albayın kafası, yüzüne alev püskürtülüyormuş gibi geri itildi.

"Bunu kullanarak senden onu serbest bırakacağına dair söz alabilirim" dedi Charlie. "Fakat senden tek aldığım küçük bir söz olur. Seni serbest bırakırsam, onu öldürtürsün. O zaman ne yapabilirim ki? Ben, yalnızca sıradan bir adam... Ve sen, önemli birisin. Çok güçlüsün. Çok sıra dışısın."

Charlie cebine uzandı ve bir fotoğraf albümü çıkardı. Baskıların boyutu küçüktü, cep kamerasıyla çekilmiş gibiydi. "Bunları bir arkadaşımdan aldım. Bir arkadaşımın kuzeninden. Hadisene, Albay! Bir bak şunlara."

Charlie baskıyı Arquero'nun suratına tuttu. Sonra bir diğerini. Arquero yakından bakmak zorunda değildi. Bunların ne olduğunu biliyordu, kendisinin bir çocukla çekilmiş fotoğrafları. Yatakta.

"Bu küçük oğlana bir şeyler vaat ettin mi, Albay? Ona şeker vereceğine söz verdin mi? Birine söylerse onu öldüreceğine söz verdin mi? Belki küçük bir söz vermişsindir: Annesini ve babasını öldürmeyeceğini söylemişsindir."

Arquero bu fotoğrafların Prado'da kiraladığı dairede çekildiğini anlamıştı, burası ofisinden uzakta değildi. "Arkadaşlarıyla" buluştuğu bir yerdi. Çocuklardan bir veya ikisini belli belirsiz hatırladı, adlarını hatırlayamıyordu. Onlar insan değildi, sadece objeydiler. Şu an karşısında bulunan enstantanelerden kameranın nereye konduğunu anladı. Fotoğrafların bazısı yukarıdan çekilmişti. Belki de tavanda bir delik açılıp kamera buraya yerleştirilmişti. Çoğu oğlancı gibi albayın narsisizmi de titizlikle gelişmiş ve bu ana, çocuklara karşı işlediği suçun fotoğraflany-

la yüzleşinceye dek, yalnızca kendini düşünmüştü: İncecik bacakların nasıl göründüğü umurundaydı.

"Bu utancı düşünebiliyor musun, Albay? Ya biri bunları bulursa? Ulusal Polis'in şerefli üyelerinden biri... Bir sübyancı... Çok kötü!"

"Bir anlaşmaya varabiliriz."

"Seni gidi bok kafalı mahluk!" diye bağırdı Charlie. Parmaklarını Arquero'nun yırtık atletine doladı. Arquero şimdi, maskenin duruşunu, dişlerini, kara göz çukurlarını ve ölünün harika kafasını görebiliyordu.

"Bu gece, piç kurusu... Bu gece söyleneni yapacaksın."

Hoyle kendini şanslı görüyordu: Albayla kısa bir gece geçirmişlerdi. Arquero'nun komünistler tarafından kaçırıldığına inanması, Hoyle'un umurunda bile değildi. Hapse atılan yoldaşlarının yardımına koşmak için böyle bir şey yapmaları garip kaçmazdı. Komünistler tarafından kaçırıldığını düşünmesi yeterliydi. Şüphe kâfiydi. Arquero'nun bu kaçırılmanın ardında Smith ve Hoyle'un olduğundan şüphelenmesi de mümkündü, bundan sonra Smith ve Hoyle'un ondan bir şey isteyip istemediğine dikkat edecekti.

Charlie Arquero'danTania'nın serbest bırakılacağı sözünü aldıktan sonra, kadın öğle vakti serbest bırakılmazsa fotoğrafların La Paz Tiempoy-a. düşeceğini söyledi. Hoyle, albayı La Paz'ın eteklerine bırakıp tekmeledi, adam hâlâ kelepçeli ve ıslaktı. Teğmen Castaneda'ya azıcık daha iyi davranılmıştı, o hâlâ uyuşturucunun etkisindeydi ve iç çamaşırlarına dek soyulmuştu, La Paz'm merkezî yerlerinde bulunan Club Caribe'nin arka kapısına bırakılmıştı. Kulüp, yalnızca beş saat açık duran barlardandı, buranın müşterileri sado-mazoşist seks bağımlılarıydı.

İki adam da serbest bırakılınca Hoyle, Arquero'nun limuzinini dağ yolu-na çıkarıp yol kenarında durdurdu, içini ateşe verdi. Hemen tutuşan halı ve döşemelerin alevlerinin portakal kırmızısı rengini izledi. Alevler gökyüzüne yükselirken kara geceden yeryüzüne yağmur çiselemeye başladı.

Sönük farlarla araba süren Smith, Land Cruiser'ı kenara çekti. Arquero'yla yapılan hiçbir işte bulunmamıştı. Yokluğu mide bulandırmak için değildi, işlenen suç sırasında orada bulunmadığını söylemek

için planlanmış bir bahaneydi. Smith elçilik partisinde dikkatleri üzerine çekmek için albayın nerede olduğunu sorma cüretini dahi gösterdi.

Poncho giyinmiş Smith, Hoyle'a yaklaştı.

"Her şey elimizin altında" dedi Hoyle. "Arquero cepte." Küçük bir not defteri çıkardı; Arquero'nun sorgu transkriptiydi bu.

"Eylülde Arquero, Zeebus'a silahları gemiyle getirmesi için baskı yaptı. Bu gemiyi taşradaki yedek polisi silahlandırmak için istediğini söyledi. Büyükelçi, Zeebus'a böyle bir şey yapmamasını söyledi fakat Zeebus bu anlaşmayı unutmadı. Dış işleri Bakanlığı bu durumdan asla haberdar olmadı, nakliyatı şirket gerçekleştirdi. Beş yüz silah Laos'taki zulaya yerleştirildi. M1 karbinaları ve (seri numaraları koparılmış) yağlı tüfekler iki bin beş yüz paket cephaneyle geldi. Bolivyalılar'm çiftlikte bulduklarıyla uyuşuyor."

"Zeebus da işe bulaşmış mı?"

"Hiçbir ipucu yok."

"Peki, ya Arquero ne ayak?" diye sordu Smith. "Silahların asilere gönderileceğini biliyor muydu?"

"Umurunda değil. İşin içinde nakit para var. Silahlan Nancahuazu ya taşıttı ve çiftlik evine gömdürdü."

"Barrientos'un bu işle ilgisi ne?"

Hoyle Smith'e defteri verdi. Smith gözlerini Hoyle'un çentikli defterinde şöyle bir gezdirdi.

"Bu iş en yüksek mevkilere uzanıyor. Silah nakliyatı Barrientos'un fikriydi" dedi Hoyle.

"Neden kendi ülkendeki komünist gerillaları silahlandırasın ki?"

"El Presidente gerillaların bir ayağı Nancahuazü'daysa eğer, işin içine ABD'yi katabileceğini düşünmüş. Barrientos, tam bir devrim gerçekleşirse Sam Amca ona asker ve teçhizat akıtır diye düşünmüş. Barrientos'un yepyeni bir ordusu olsaydı, gerillaların kıçını tekmelerdi ve Bolivya bölgedeki ana güç olurdu."

"İstediğin bu işe burnunu sokmak mı?"

"Arquero altına işedi. Yalan söyleyemeyecek kadar korktu."

Smith, Land Cruiser'ın direksiyonuna geçti, Hoyle yanına oturdu.

"Muhtemelenler ile yola çıkıyorsun, Bay Hoyle."

"Pek fazla seçeneğimiz olmadığından, Bay Smith."

35

Lania demir kapının yanma kıvrılmıştı. Karanlık, bedenini öylesine sarıp sarmalıyordu ki burnundan ötesini göremiyordu. Hücredeki hava hâlâ ağırdı. Karanlığın ardından bir "klik" sesi duyuldu; bir anahtarın kilitte çevrilme sesi. Bütün duyuları kendi kokusunu duymak uğruna keskinleşti, bir haftadır ceset kokusundan başka hiçbir şeyin kokusunu almamıştı. Nöbetçiler her sorgulamadan, her dayaktan, her tecavüzden sonra onu bu mideyi altüst edecek kadar kötü kokan hücreye getiriyorlardı, her defasında hücrenin kokusunu kendine edilen bir hakaret olarak algılıyordu. Ona hiç alışamıyordu, her defasında ilk duyduğu kadar kötüydü. Odanın bu ağır kokusu, geri kalan bütün kokuları bastırıyor; anılara, duygulara kazınıyordu. Tania, bazen bu kokunun kafatasından içeri kabarcıklı bir sıvı şeklinde aktığını düşünüyordu.

Kapıların açılıp kapanma sesini duydu. Biri çelikten, biri çubuklu ve biri de açmak için kuvvet gereken çimentodan yapılma kapılardı. Adımlar yaklaştı, kapıdaki gözetleme deliği açıldığında göz alıcı bir ışık hüzmesi koridordan içeri girdi. Kapının mandalı açıldı. Tania büyüyen gözlerini odaya fışkıran ışıktan korumaya çabalayarak kapıdan uzak bir yere kaçtı.

Bu defa bir kadın gardiyanın gözleriyle karşılaştı, güçlü ışığın altında onu zar zor görüyordu. Yarı kör hâldeki Tania'nın dirseğini tutup onu koridora çıkardılar. Başka bir gardiyan sadece dikiliyordu, bu adam onu sorguya çekenlerden biriydi, şu an ona o kadar ilgisiz bakıyordu ki Tania kendini rüzgârda savrulan bir süprüntü gibi hissetti. Duvara asılı duran bir bez parçasını ve yerde duran kovayı işaret etti.

"Yıkan" dedi.

Tania yavaşça tepki verdi; gözleri hâlâ ışığa alışmaya çalışırken bir tekme yemekten korkuyordu fakat eninde sonunda koca sabunu ve küçük, pis bez parçasını eline aldı ve vücudundaki pislik ve dışkıları

temizlemeye koyuldu. Su soğuk ve pisti ama kendisi çok daha pisti. Erkek gardiyan uzaklaştı gitti, kadın gardiyan duygusuzca onu izliyordu.

"Lave su kulo' dedi kadın sessizce.

Tania mahrem bölgelerini yıkadı, tecavüz edilen bölgeleri sabun yüzünden yanıyordu. Küçük bezi vücuduna daireler çizerek bastırıyordu, az sonra vurulmayı bekliyordu çünkü bir ölüyü yıkamaktansa mahkûmun kendi kendini yıkaması kolaylarına gelirdi. Tania kendini ovmayı bıraktı ve ayağa kalktı, üzerinden damlalar akıyordu, göğüs uçları sertleşmişti ve sırtındaki tüyler soğuktan diken diken olmuştu, omzu tutulmuştu. Gardiyan, duvara dönmesini söyledi; onu kelepçeledi ve gene başına boş bir pirinç çuvalı geçirildi.

Hâlâ ıslak ve çıplak olan Tania birkaç kapıdan geçirildi. Ayaklan çıplak olduğu için bastığı yerin ahşap olduğunu anladı. Bel hizasında bir masa ve tek bir sandalye bulunan bir odaya getirildiğinde kalbi çok hızlı atıyordu. Oturma emri verildi, Tania söyleneni yaptı.

Soğuk sandalyede on dakika boyunca oturtuldu, başına gelecek bir sonraki şeyin ne olduğunu merakla bekliyordu: Dayak mı yiyecek, sorgulanacak mı, yoksa onu yere fırlatıp üzerine işeyen şişko herif mi gelecekti. Çuvaldan zorlukla görüyordu. Kapı tekrar açıldı, kadın gardiyan geri dönmüştü. Tania bir paketin açıldığını duydu. Gardiyan Tania'nın kelepçelerini ve başındaki çuvalı çıkardı. Masaya konan paketin içinde Tania'nın kıyafetleri, uzun çorabı, iç çamaşırları, mavi etek ve bluzu, buluşma için etrafın güvenli olduğunu salık veren kırmızı el çantası vardı.

"Giyin" dedi gardiyan. "Salıverildin."

Kelimeler havada asılı kaldı. Bu önce anlaşılmaz, sonra inanılmaz geldi Tania'ya. Gardiyan dışarı çıktı, Tania birkaç dakika bekledi, felç geçirmiş gibi donakalmıştı. Bu bir oyun olmalıydı. Hemen sütyenini ve külotunu giydi, çoraplarını geçirdi, etek ve bluzun içine girdi. Giyinirken kıyafetlerinin insanca kokusuyla büyülenmiş, şaşkına dönmüştü. Dayaktan ayakları şişmiş ve kararmıştı, ayakkabılar ayağına olmayacaktı. Bir an ayağa kalktı, boş paketi sıkıca tuttu, o sırada gardiyan geri geldi, çelik kapıyı açık tuttu. Onu dirseğinden tutup bir yere götürdü.

Bu hafta içinde Tania'nın gün ışığını ilk görüşü, ofisteki pencerelerin ardından oldu. Sabahın erken saatleriydi, bu yüzden birçok masa

henüz boştu, memurlar iş yerlerine yeni yeni gelmeye başlamışlardı. Daktilonun başında duran yeşil zeytin renkli üniformalar içindeki polis memurunun yanma oturulması söylendi. Kadın gardiyan, memura birçok evrak verdi. Tania bunun kendi dosyası olduğunu yavaş yavaş anlıyordu, içinde şaşırtıcı miktarda evrak vardı, içindekiler sözüm ona röportajlardı ki bu da bir haftalık sıradan suiistimal ve işkencelerin ifadesiydi.

Memur, Tania'nın dosyasının ilk sayfasını açıp daktiloya kâğıt yerleştirdi. Parmaklarının makineye her dokunuşunda, kırbacın vücutta şaklama sesini duyuyordu Tania. Kendisine yöneltilen soruları düşünmek için yeterince zamanı vardı. Tüm o yumruk ve tekmeleri, vücudunda şaklayan tokatları hatırladı. Ona bağıran ve sorular soran sorguculari hatırladı. Tanıdığı insanları saymasını istemişlerdi; Robert ve Galan hakkında yüzlerce soru sormalarına rağmen Guevara'dan ve Nancahuazudaki operasyondan tek kelime dahi etmemişlerdi.

İşkencecileri; yalnızca tutuklandığı güne, dairesindeki eşyalara, kamera ve fotoğraf makinelerine, banyosundaki karanlık odaya ve kısa dalgalı radyoya odaklanmışlardı. Tania'nın verdiği cevaplar belirsizdi ancak birbiriyle çelişmeyecek kadar tutarlıydı. Çantasının gizli kısmında bulunan şeyleri, kod kitapları ve Minox kamerayı sorduklarında hiç haberi yokmuş gibi davrandı. Evrak çantasının Robert'in olduğuna yemin etti. Çantayı karıştırmadığına ve saklı bölmede neler olduğuna bakmadığına dair cesur yalanlar uydurdu.

Tania, hikâyeyi Robert'in kaçakçı olduğu ve onu doğru dürüst bile tanımadığı yönünde değiştirdi. Robert, yurt dışına kokain taşıması için ara sıra kendisine ödeme yapmıştı. Bu, sorgulamaya karşı kullanılan standart bir teknikti: Tania kaçakçılık suçunun çok azım üstleniyor, casuslar hakkında hiçbir şey bilmediğini şiddetle kabul ettirmeye çalışıyordu. Vuruş yağmurunun altında bile zavallı bir kaçakçı olduğunu iddia etmeye devam ediyordu. Yalanları aslında makuldü, gece gündüz laf cambazlığı yapan sorgucularma direndiğini, üçüncü gece hücreden çıkarıp tecavüz ettiklerinde onlara hiçbir ipucu vermediğini fark etti.

Memur, daktilosuna bir karbon kâğıdı daha yerleştirdi. Tania birden bütün vücuduna yayılan ezici bir keder duygusuna kapıldı. Tüm gü-

zellikleri harcayan yoğun bir mutsuzluk doldu içine, polis daktiloda yazmaya devam ederken hıçkırıklara boğulmamak için kendini dizginledi. Memur, daktilodan çıkardığı forma, tükenmez kalemle tik attı ve kâğıdı masanın kenarına uzattı.

"İmzala ve tarih at" dedi.

Tania dolu gözlerle kâğıda odaklanmaya çalıştı. Evrakta yalmzca ismi, ev adresi, özgeçmişi ve tutuklanmasının sebebi yazılıydı. Bu bir itiraf mektubu değildi, kâğıtta karakolda kalmaya gönüllü olduğu, "polise sorgulamada yardım etmek" amacıyla burada bulunduğu yazıyordu. Evrakta ona tecavüz, işkence edildiği, dövüldüğü belirtilmemişti; gördüğü korkunç bir karabasandı sanki. Evrak, onu hiçbir suça tabii tutmuyordu. Ona geri verilen kişisel eşyalar, çantası ve içindekiler, Robert'in, eline verdiği kıvrık gazete bile listeye dâhil edilmişti.

Tania imzaladı.

Kadın gardiyan geri geldi ve ayakkabılarım giymesi konusunda ısrar etti. Tania bunu acıyla da olsa başardı. Şimdi elinde formun karbon kopyası vardı. Onu koridor labirentinden çıkış kapısına kadar götürdüler, burada gardiyanlardan biri ona artık gitmesini işaret etti. Sert darbelere maruz kalan ayaklarıyla gün ışığına doğru topallarken yüzünden yaşlar akıyor, kendini bayılacak gibi hissediyordu. Merdivenlerden inerken tırabzana tutunup yalpalamamaya çalıştı. Binadan uzaklaşırken hâlâ işkencecilerin onu tekrar yakalamasından korkuyordu.

Yanından arabalar, otobüsler geçti. Kadınlar ve erkekler geçti fakat normal kadın ve erkeklerdi bunlar. Ulusal Polis binasının önünde hayatın devam etmesi, onu hayrete düşürüyordu. Çünkü bu bina, capcanlı bir şehrin sarmaladığı bir ceset yuvasıydı. Sokaktaki hiç kimse, o binanın siyah, metal kapılarının ardında neler olduğunu anlayamazdı. Nazik insanların şehri, işkenceci bir grubu çevrelemişti. Tania bunu, sağlıklı bir dokunun sürekli büyüyen ve gitgide daha ölümcülleşen bir hücreyi sarıp sarmalamasına benzetmişti.

Karanlığa bu kadar maruz kalmış her insana bu gün ışığı eziyet verirdi. Bu ona, fiziksel bir yük gibi geliyor, gözlerini açamıyordu. Birkaç adım atınca, ardından bir ses duydu.

"Hàma.

Döndüğünde karşısında kum sarısı saçlarıyla uzun boylu bir adam buldu. Hoyle'un sesi derinden gelmesine rağmen kısıktı. Tania onu da Smith'i de tanımıyordu. Şimdi köşeye park edilmiş Impala Sedanın önünde duruyorlardı.

"Seni biz götüreceğiz" dedi Hoyle ona. Hoyle, Tania'yı dirseğinden tutup arabaya bindirdi.

Tania onlarla beraber gitmemek için direnmedi aslında direnmek gibi bir düşünce aklının ucundan bile geçmemişti. Hemen arka koltuğa oturdu, ona söyleneni yaptı. Hoyle onun yanma oturdu, Smith direksiyon başına geçti. Araba trafiğe karışırken Tania hâlâ sessizdi.

Tania yutkundu. Aklı gene başka yerlere dalmıştı. Bir saat önce çürümüş bedenlerle beraber bir hücrede tutukluydu. Şimdi arabayla hakkında hiçbir fikri olmadığı herhangi bir yere gidiyordu.

"Sana her şeyini geri verdiler mi?" diye sordu Hoyle.

Hoyle'un İspanyolcası mükemmeldi fakat aksam yayvandı. Tania bunu bir kerede fark etti.

"Amerikanlar."

Smith'in gözleri dikiz aynasına kaydı. Tania'nın koltuğa çöktüğünü fark etti ayrıca kadının kolları yara bere içindeydi, bir sürü de kesik vardı. Ama yüzünde ne bir yara izi ne de bir kesik... Kıyafetleri kırışıktı, kıyafetlerinin içinde kaybolmuştu, annesinin giysilerini giymiş küçük bir kız çocuğuna benziyordu.

Hoyle'un sesinden tedbir okunuyordu. "İşte bu yoldan aşağı ineceğiz. Gerillalara iki adam transfer edeceğini biliyoruz. Onları Nancahuazu ya götüreceksin. Sen bu insanlara oraya gitmeleri için rehberlik ettikten sonra seni başka bir yere göndereceğiz. Seni Bolivya'dan çıkaracağız. Batılı evrakıyla çıkacaksın. Viyana'ya götürüleceksin. KGB seni oradan alacak. Anlıyor musun?"

Tania hiçbir şey demedi. Pencereden şehrin akışını izliyordu.

"Beni duyuyor musun?"

"Ben sizin için çalışmam" dedi Tania.

"Bir anlaşma yapıldı" dedi Hoyle. "Ülkeden çıkmana yardım edece-

Tania gazeteyi sıkıca kavradı. “Ben yalnızca bir anlaşmadan mı ibaretim şimdi?”

Smith hevessiz bir şekilde söze karıştı, “Yaşamak istiyorsan, dediklerimizi yapacaksın.”

Smith Avenidia Baptista’ya gidene dek şehir içinden sürdü, Plaza Tomas Catari’nin civarından, Cematario General’den geçti. Mezarlığın yukarısında hayal gibi beliren şehir imkânsız yerlere kondurulmuş, düzensizce dizilmiş evlerle tıka basa doluydu. Güneş çok uzaktaydı, gök derin okyanus mavisi gibi canlıydı. Mezarlık, mezar taşlarıyla değil, yüksek duvarlı labirentlerle doluydu. Her biri terk edilmiş güzel odalar gibiydi. Yaklaşık on iki hektarlık alan, duvarların yol ve avlu oluşturması sayesinde, minyatür bir şehre benziyordu.

Hoyle arka kapıyı açıp Tania’ nın arabadan çıkmasına yardım etti. Parlayan güneş hâlâ kadının gözlerini alıyordu. Smith ve Hoyle kadınla beraber galeri gibi kapalı bir yerin köşesinden geçen çamurlu beyaz bir yoldan ilerlediler. Burada terk edilmiş duvarlar üç dört kat yükseliğindeydi, her cam ya da demir kapının ardında renkleri solmuş plastik çiçeklerle veya ölülerin resimleriyle süslenmiş birer anıt vardı.

Galerinin gölgeliğinin altı serindi ve soğuk ayaktan da hissedilebiliyordu. Hoyle Tania yı duvardan geçirdi, mezarlıka daldılar, sonunda bir çeşit plazaya geldiler, burası dört tarafı çevrili üstü açık ama küçük bir alandı.

Burada bir gölge şeridinin altında dikilen kişi Tania’nın isminin Robert olduğunu düşündüğü adamdı. Yanında kalın boyunlu koca bir adam duruyordu: Sergev. Tania, Robert’i gördüğüne sevinmişti fakat kendini mimikleriyle ele vermemeye gayret etti ve başardı. Ne rahatlamış gibi yaptı ne de onu tanırmış gibi davrandı. Serbest bırakılmasının bu kadar çabuk oluşu, bir grup Amerikan ajanının onu umulmadık şekilde teslim edişi, hepsi hayal ve gerçeklik algısını parçalamış, onu karmaşık duygulara sevk etmişti. Tania tek kelime etmeye dahi cüret edemiyordu, hâlâ bir tür tuzak kurulmuş olabileceğinden şüpheleniyordu.

“Her şey yoluna girecek” dedi Diminov Tania’ya.

Smith, Tania nın önünde durdu. “Gerillalara giderken rehberlik edilecek iki adam vardı, onlar nerede?”

"Bu seni neden ilgilendirsin?" dedi Diminov.

"Neredeler?" diye sordu Smith tekrar.

"Güvenli bir evde, transferi bekliyorlar" dedi Diminov. "Gel, Tania."

Hoyle, Tania'yı geri çekti. "Guevara'nın kodlarını ve frekanslarını istiyorum."

Bu istek kadını şaşkına çevirdi. Onu daha da şaşırtan ve korkutan ise Diminov'un yumuşak başlı cevabıydı; "İkisi de bende var."

Tania, Diminov'un ceketine uzanıp beyaz bir zarf çıkarışını hayretler içinde izliyordu. Tania'nm ağzı açık kalmıştı; kelimeler boğazına dizildi, basireti bağlandı. Tania, tavşan deliğine zorla sokulmuş gibi hissetti kendini; bir an nefes alamadı. Birden oyunun her parçası yapboz gibi birleşti: Robert, yani Sovyetler, Guevara'yı satıyordu. Robert ona plazada, Guevara'ya ilaçları içirip içiremeyeceğini sormuştu: Bu soru yerini koca bir boşluğa ve yasa bıraktı. Tania birden anlaşmanın nasıl olduğunu dehşetle kavradı: Guevara Amerikalılara satılacaktı. Kendisi bile Che'yi kandırmak için vardı, böylece kendi özgürlüğünü kazanacaktı. Tania gözden çıkarılmıştı. Birden sendeledi, bu sırada Hoyle'un elini kolunda hissetti.

"Seyahat evrakı nerede?" diye sordu Diminov.

"Randevuyu ayarlasın, ondan sonra vereceğiz" dedi Hoyle.

"Anlaşma böyle değildi."

Diminov'un ardında, galerinin gölgesinden Santavanes çıktı ortaya. Elinde FN tüfeği vardı.

"Artık" dedi Smith. "Anlaşma böyle. Kızımız iki yeni oyuncuya rehberlik ettikten sonra Guevara'nın Nancahuazu ve Iripiti nehirlerinin kesiştiği yerde durmasını sağlayacak."

"Sonra ne olacak?" Diminov'un sesi yükselmişti fakat Smith de Hoyle da biliyordu ki adamın oynayabileceği bir koz yoktu.

Smith bir an bile acımadı. Ne eklersen ekle, ne çıkarırsan çıkar her zaman sıfıra eşitlenen bir denklemde Guevara gibi Tania da negatif sayıydı, düşmandı, işte o kadar.

"Gerilla taburu temizlendiktense sonra, Özel Kuvvetler kadını alacak." Smith'in sesi dümdüzdü, sanki "Hadi, mağazaya gidelim" der gibi konuşmuştu.

Tania başım iki yana salladı. “Hayır” kelimesi dudaklarının arasından bir çakıl taşı gibi yuvarlandı. Robert’in ölüm dolu bir duvara yaslandığım fark etti fakat ışık onu yutuyor, şeklini bozuyordu.

Bunların hiçbiri gerçek olamazdı. Dünya ekseninden çıkmış, delirmişti.

Diminov’un, “Kız sahaya geri gönderilecek kadar iyi durumda değil” dediğini duydu.

Smith acımasızdı. “Kuryelere yolu gösterir, biz kodlan alırız ya da onu bir kamyonete bindirir Adalet Sarayı’na geri yollarım. Sizin seçiminiz.”

Rüzgâr hafif hafif esti.

“Neler oluyor?” dedi Tania öksürüğe benzer bir sesle. “Nasıl olur böyle bir şey?”

Diminov elini kaldırdı. “Sen emirlerini alacaksın” dedi.

“Ne emri, bana emredilen ne?” diye sordu Tania.

Diminov bu soruyu geçiştirdi, sanki karşısında konuşan çocuktu. Zarfı Sergev’e uzattı. Sergev, ileri doğru bir adım attı ve zarfı küçük oyuklardan birinin camına yapıştırdı. İhtiyatlı bir şekilde geri çekildi.

Smith ilerledi, zarfı yırtarak açtı ve okudu. Birkaç büyük dosya kâğıdı boyunca kabul ve yanıt sinyalleri, radyo frekansları listelenmişti, üzerine gerillaların stok mağaraları işaretlenmiş haritalar vardı.

Smith başım salladı; Hoyle, Tania’mn kolunu bıraktı. Tania, Diminov’a doğru sendeleyerek birkaç adım attı. Şişman adama ulaştığı gibi dizleri boşaldı, adamın kollarına yığıldı. Hoyle’un vicdanı sızladı ama duygusuz kalmaya çabalıyordu. Onun serbest bırakılmasını kendisi planlamıştı fakat ona işkence edilmediğini sanıyordu. Kadın, ölümcül bir tehlikeye atılmıştı; daha kötüsü de kadın sevdiği adamı aldatmak zorundaydı.

Üsderini saran gök kubbe öğle vaktini getirmişti, güneş kavurucuydu. Renkler öylesine ateşli, gölgeler o kadar karanlıktı ki bu iki bölge arasında sanki Sırat Köprüsü canlanmıştı. Hoyle’un zihninde, gölge ölüm, ışık kalımdı; gölge kötülük, ışık iyilikti. Hoyle melankoliye kapıldı: Bu, acıma duygusu değildi. Hoyle birden “Artık yeter” diye düşündü. Bıkmıştı artık, doymuştu bu oyuna. Hızlı yaşayan çabuk ölüyordu. Bir an önce buradan ayrılmak istiyordu, ölü ile diri arasında yaptığı trafik memurluğundan bıkmış usanmıştı.

Smith ve Hoyle, Tania yla Diminov’u mezarlıkın acımasızlığına terk ederek arabaya yöneldiler.

36

Saat dokuzu geçtikten hemen sonra Hoyle, Hotel Cochabamba'nm lobisindeki kabul masasına süzüldü. Resepsiyonist, odanın anahtarım uzattı; bavulları taşıyan kurnaz bakışlı görevliyi çağırdı. Hoyle'un gece çantasını hemen elinden alıp sinsice "Tekrar hoş geldiniz, Senor" dedi ve asansörde Hoyle'a eşlik etti.

Odalar hazırlanmıştı, Maria'yla odaları bitişikti. 405 ve 406 numaralı odaları tutmuşlardı, balkonları Calle Sagamaga'ya bakıyordu. Hoyle'un rezervasyonu peşin olarak ödenmişti, o yüzden ne Hoyle ne de Maria, giriş işlemleriyle uğraşmak zorunda kaldı. Dikkate alman tek şey, Hoyle'un hesabı peşin olarak ödeyip ödemediği; lobide çalışanların, yöneticinin ve hizmetlilerin ona minnettarlık duyacağı kadar bahşiş verip vermediğiydi. Böylece Maria ve Hoyle odalarına hayalet gibi görünmeden çıkıyorlardı, odaları düzenli kalıyor ve kimsenin gözüne batmıyordu.

Asansör kapısı, dördüncü katta açılınca görevli Hoyle'a valizini verdi ve bir tomar Bolivya parasını kabul etti. "Şarabınız odanızda, bayım" dedi görevli. Hoyle'a anahtarını verdi, gülümsedi ve asansörün kapısı kapandı.

Hoyle, koridorun sonundaki odanın kapısında elektronik anahtarı okuttu, kapıyı açtı. Maria içeride miydi, acaba ona eşlik edebilecek miydi, bilmiyordu. İletişimlerini postanedeki ofis kutusuna not bırakarak sürdürüyorlardı ve Hoyle yalnızca hafta sonu için kalacak bir yer ayarladığı zaman ona yazmıştı. Odaya sessizce girdi ve odayı hoş buldu; sokaktan gelen sesler bile yalnızca insanın düşünürken "hmm" diye fısıldaması gibi geliyordu odaya. Yatağı ve mobilyaları görmek, fam çalıştırmak için lambayı açtı. Bir şampanya şişesi, bir havlu ve iki bardak, masanın üzerine muntazam bir şekilde konmuştu. Birden büyüleyici bir parfüm kokusu geldi. Bitişik odanın kapısı sesle açıldı, Hoyle valizini yatağa attığı gibi kapıya yöneldi.

Arkadaki oda karanlıktı, Maria ellerini kavuşturmuş pencerenin yanında oturuyordu. Sokaktan yansıyan neon ışıkları perdelere vuruyor, kadının gölgesini zümrüt yeşiline boyuyordu. Hoyle gelince ayağa kalktı, ona yönelirken yüzünde beklenti ve rahatlama ifadesi vardı. Uzun bir süre boyunca birbirlerine sarılı kaldılar ve tatlı tatlı öpüştüler.

“Selam, arkadaşım” dedi Hoyle.

“Seni özlemişim” dedi kadın.

Hoyle onu boynundan öptü, sonra boynunu ve ellerini kalçalarına dayayarak bir daha uzun uzun öptü. Sarılırlarken Maria, Hoyle’un sol omzuna asılı tabancanın sert kısımlarının vücuduna battığını hissetti. Eliyle tabancayı itti. Hoyle onun bir şeyden rahatsız olduğunu baştan anlamıştı, şimdiyse sebebini görüyordu. Silahları eşya ya da araç olarak görmeyen insanlar da vardı; Onlar, sınırsız ve tehlikeli şeylerin, örneğin bir uçurum kenarının veya bir geminin ardında kalan açık denizlerin temsilcileriydi.

“Şundan bir kurtulayım” dedi.

Hoyle ceketini ve omzundaki tabanca kılıfını çıkardı. Silahı bir kenara koyarken Maria bir şey söylemedi; bu ana kadar Hoyle’un normalde silah taşıdığını bilmiyordu. Tabancayı kilitleyip komodinin çekmecesine koydu, böylece Maria sakinleşti. Bu konu hakkında bir tek kelime daha edilmedi. Maria, Hoyle’un silah taşıma (ihtimalinin) sebeplerini haftalar önceden tahmin etmişti.

“Gelmene çok sevindim” dedi Hoyle.

“Neredeyse gelemeyecektim.”

Kadını tekrar öptü. Parfümüyle sarhoş olan adam, gözlerini kapadı. “Gece burada kalabilecek misin?”

“Evet. Sadece bu akşam” dedi. “Tek gecemiz var.”

Birbirlerini tuttular, şu an tek bir geceleri olması yeterliydi; ayrılma sebepleri daha sonra konuşulabilirdi.

“Biraz şarap alsam iyi olur.”

Hoyle şarabı açarken tıpayı açmak için iyi bir kılıcı olmadığından özür diledi. Maria buna gülümsedi. Hoyle iki bardak şarap koydu, Maria’nın oturduğu yere bir sandalye çekti. Hemen balkonun önüne oturdular.

Hoyle ışığı açmadı, perdelerden sızan neon ışıklarıyla aydınlanmak kâfiydi. Şampanya iyiydi ve Hoyle'a her zamanki gibi kokuyordu, kadın gibi mayhoş. İki üç büyük yudumla kendi bardağını boşalttı.

"İyi misin?"

"Evet" dedi Hoyle. "Sanırım iyiyim."

Mezarlıkta olanlar hâlâ kafasını meşgul ediyordu. Tania'yı buldukları o acınası an; Hoyle'un yapıldığından emin olduğu, kadının dayandığı işkenceler; kadının önündeki bu karışık, ölümcül iş; bütün hepsi kafasını şişiriyordu. Maria Hoyle'un dikkatinin bu şekilde dağınık olmasının sebebinin nasıl bir ruh hâli olduğunu bilemezdi fakat kendisi bu adamın âşığıydı ve oldukça ileri görüşlü bir kadındı; dertli olduğundan emindi ama onu üzenin ne olduğunu açıkça sormanın, bunu öğrenmenin en iyi yolu olduğunu düşünmüyordu. Kendini zorlayarak da olsa sordu, "Neler yaptın bu hafta, nasıl geçti?" Âşığının bir çeşit ajan olduğundan emindi, her şeyden sonra yalan duymayı beklediği hâlde neden bir ajana soru sorardı ki bir insan?

"Endişeli görünüyorsun" dedi kadın.

"Burada, seninle olmaktan mutluyum."

"Emin misin?"

Adam kadının yüzüne dokunup onu yumuşak yumuşak öptü. "Evet, bundan eminim." Yeşil ışığın yıkadığı yerde otururlarken bir dakika geçti.

"Seninle görüşmemeli miyim?" diye sordu kadın.

"Hayır" dedi Hoyle. "Bu yanlış bir şey değil. Bunu tüm kalbimle hissediyorum."

"Ben de öyle hissediyorum, ta derinlerde."

"Güzelsin" dedi adam. Tamamen doğruydu bu, Maria'nın eşsiz güzelliği hakkında konuşmak, doğru yanlış muhakemesi yapmaktan kaçmak için harika bir kurtuluş yoluydu.

"Beni istiyor musun?" diye sordu kadın.

"Hem de çok."

"Her şeyi saklamak zorundayız ya, buna üzülüyorum" dedi.

"Belki bazı şeyleri sadece ikimiz bilsek, böylesi en güzeli olur."

Öpüştüler, bu öpücük ikisinde de tensel arzular uyandırdı. Hoyle kollarını kadının omuzlarına doladı, onu kendine çekti. Maria, şarap kadehini masaya bırakıp kendini Hoyle'un kollarına bıraktı. Adam ellerini kadının saçlarında gezdirdi, onu kendine çekti. İkisi de dünya hakkında herhangi bir şey düşünmüyordu şimdi. Sıkıntıları da uçup gitmişti. Bütün endişeler eriyerek kayboldu; görevler, planlar, kendilerini verdikleri şeyler, kendileri için çaldıkları şeyler, hepsi aşklarının sıcağıyla eriyip buharlaştı. Geriye kalan tek şey; liman belledikleri, içeriye yargı ve suçluluk hissinin giremeyeceği iki odaydı.

Saatler sonra birbirlerine sarılmış yatıyorlardı. İkisi de uyuyamıyordu, o yüzden birbirlerini tutuyor, aşağıdaki sokaktan gelen sesleri dinliyorlardı ama ses seda kesildi çünkü polis La Paz'a belli bir saatten sonra dışarı çıkma yasağı koymuştu.

İnancı pek sağlam olmayan Hoyle'un aksine, Maria hâlâ Katolikti. Gözlerini kapayıp Hoyle'a sarılınca Tövbe Duası'nı İngilizce okudu. Okulda rahibeler ona bu dua sessiz okunsa bile günahlarının affolunacağını söylemişlerdi fakat elbette günah işlememişken sahip olduğu zarafeti bu şekilde geri kazanamazdı. Zarafet, birçok şeyle geri kazanılabilirdi; örneğin iyi işler yaparak, paylaşarak veya bir rahibin kutsaması, ya da daha iyisi, piskoposun kutsamasıyla geri kazanılabilirdi. Zarafet ve bağışlanma ancak günah çıkarmayla tam olarak kazanılabilirdi fakat geçici tedbir olarak Pişmanlık Bölümü okunabilirdi. Maria küçük bir kızken zarafetin ne olduğunu sorduğunda, vücuduna şekil ve hayat veren kıvılcım olduğunu söylemişlerdi. İnsana, insanlık erdemini kazandıran kıvılcım. Zarafet olmadan, insanlar hayvandan farksızdı.

Hayat ona da sillesini vurmuştu. Maria çok şey görüp geçirmiş, neredeyse gördüğü veya sahip olduğu her şeyi kaybetmişti. Şimdi sahip olduğu tek şeyin bu gibi satırlar olduğu düşünülürse her gece dua etmesi anormal değildi. İçinde taşıdığı zarafet ve bağışlanma kavramı, gitgide daha da karmaşıklaşan bir hayatı olmadan önce yaşadığı küçük kasabada doğmuştu.

Doğrusu, Maria artık kilise topluluğuna karışmadığından zarafet hâline çok uzak hissediyordu kendini. Hoyle'un nefes alışverişini din-

lerken bağışlanmak için dua etti. Yalnızca yaptıkları için değil, gördüğü rüya için de.

"Uyanık mısın?"

"Evet."

"Kâbus gördüm" dedi kadın.

"Buna üzüldüm" dedi adam. "Ne gördün?"

Maria gözlerini kapadı. "Hâlâ hatırlayabilirim. Eğer böyle uzanıp kalırsam. Bedenim aynı pozisyonda kalırsa. Rüyam bana geri gelir."

"Uyurken durduğun pozisyona göre mi rüya görüyorsun?"

Maria adamın yanında sessizce uzandı. Konsantre olmuştu, gözleri kapalıydı. "Evet. Eğer aynı pozisyonda kalırsam. Kollarım ve bacaklarım o rüyayı görürken durduğum pozisyonda kalırsa rüyam geri döner."

Perdelerin gizlediği camdan yansıyan neon ışığının altında, Hoyle Maria'nın yüzündeki endişeyi okuyabiliyordu.

"Bu sana hiç olmaz mı?" diye sordu kadın. "Belli bir pozisyonda durduğunda geri gelmez mi rüyaların?"

"Hayır" dedi adam.

"Hayal etmelisin" dedi kadın.

"Ediyorum." Hoyle hayallerini kimseyle paylaşmazdı. Kadının yüzüne dokundu. Kadın yanağını ona yanaştırdı, kucağına yanaştı ama adam kadının gözlerini açmadığını fark etti.

"Rüyan nasıldı?"

"Çok üzücüydü. Bir çocuk öldürdüğümü söylüyorlardı. Benim katil olduğumu söylüyorlardı. Küçük kızı öldürdüğümü ve yetkililerin peşimde olduğumu söylüyorlardı."

"Sebep neydi?"

"Kimseyi öldürmemiştim. Öldüremezdim. Fakat nerede olduğum konusunda yalan söyledim. Aileme yalan söyledim, polise yalan söyledim çünkü küçük kızı görmüştüm, tam onu birisi kaçırıp öldürmeden önce görmüştüm. Onu canlı gören son kişiydim. Verdan Sahili'nde, aile evimizin olduğu yerdeydi. Tam bana doğru geliyorlardı ki uyandım. Annem çocuğu görüp görmediğim konusunda yalan söylediğimi anladı. Yalan söylememe kırıldı, beni polise ihbar etti. Benim işin için-

de olduğumu düşündüler. Şimdi sadece öylesine bir hikâye gibi geliyordur sana ama bu beni çok korkuttu."

Hoyle onu alnından öptü. Omuzlarındaki gerginliği hissedebiliyordu, kadın konuşurken titriyordu.

"Küçük kız kimdi?"

"Kızımdı." Maria yavaşça nefes aldı. "Ama benim kızım yok. Rüyamda, o benim kızımdı. Aynı pozisyonda durunca her şeyi berrak görürüm, yine gördüm."

"Bana hiç öyle bir şey olmadı."

"Rüyanda kim cinayet işledi?"

Maria battaniyenin altında aynı pozisyonda durdu; bacakları üst üste, bir kolu Hoyle'un göğsünde.

"Onu sahile bıraktım. Onu yalnız bıraktım ve bunu yapmamalıydım. Sonra da yalan söyledim. Yalan söyledim. Onun koşup gittiğini söyledim ama koşup kaçan bendim. Onu düşüncesizce sahilde yalnız bıraktım. Biri, bir adam, tanımadığım bir adam onu alıp öldürdü."

Hoyle bacağım Maria'nın beline koydu, sonra onun kolunu kendi boynuna dayadı. "Hareket et" dedi adam. "Rüya huzurunu kaçıramasın."

"Deli olduğumu mu düşünüyorsun?"

"Deli mi?"

"Kötü bir insan mıyım?"

"Kötü bir rüya gördün. Bunun deli olmakla bir ilgisi yok." Hoyle elini onun saçlarına götürdü. "Sen deli değilsin. Sen çılgın bile değilsin."

"Kimse tamamen aklı başında sayılmaz."

"Katılıyorum."

Dışarıda, şehir boylu boyunca uzanıyor; algılanamayan sesler çıkarıyordu.

"Yalan söyledim" dedi kadın.

"Kendine çok yükleniyorsun" dedi Hoyle.

"Ben böyle biri değilim. Yalan söylemek doğru değil."

"Sadece bir rüya gördün, Maria. Küçük kızı incitmedin, rüyanda söylediğin yalan, yalan sayılmaz."

Maria başını adamın göğsüne koydu. Kalbinin atışlarını dinledi- Ne kadar güçlü atıyor, diye düşündü.

"İyi misin, küçüğüm?"

"Evet. Şimdi iyiyim."

Hoyle komodinin üzerinde duran saatine baktı. Sabaha daha çok vardı. "Şarap içer misin?"

"İçerim.

"Gözlerine dikkat et" dedi adam.

Hoyle ışığı açtı, yataktan kalktı ve masaya yürüdü. Işık kadının gözlerini aldı ama gene de adamı izledi. Adamın çıplak vücudu çevik, güçlü bir makine gibi görünüyordu kadına, güçlü ve iyi bakılmış bir şeydi sanki. Silah gibiydi mesela. Hoyle'un şarabı açıp iki kadeh bulduğu yerde gölgeler oluşmuştu. Yatağa döndü. Maria onun tüm vücudunu inceledi; geniş omuzlarını, kollarındaki ve göğsündeki kasları, penisini ve testislerini. Bu adam tam bir model, diye düşündü ve adam onunla baş başayken rahat ve mutluydu. Hoyle kadehini uzattı ve lal rengi şaraptan bir yudum aldı. Meşe ve tarçın koktu. Yatak, işte böyle koktu.

"Bana Alameda'yı anlat."

"Kibirli biri."

"Bütün erkekler kibirlidir. Kibirleri ya içlerinde saklıdır ya da ortadadır" dedi Hoyle.

"Sen hangisisin, o zaman?"

Hoyle çarşafla üzerini örtüp şarabını yudumladı. "İçinde saklı olanlardanım" dedi.

"Böyle diyeceğini tahmin etmiştim, gizli bir şeyler var sende. Gene de tüm erkeklerin kibirli olduğu konusunda sana katılmıyorum. Bence sen kibirli değilsin."

"Nereden biliyorsun?" deyip gülümsedi Hoyle. "Kendimi çok yakışıldı buluyorum."

Az önce onu odada bir o yana bir bu yana giderken izlemişti: Çıplaktı ve bilinçsizce, aslanımsı bir havayla yürüyordu. Odada yarım düzine ayna vardı ama gözleri hiç aynalara kaymadı. Alameda olsa her aynaya bakardı.

“Kendinden hiç bahsetmiyorsun” dedi Maria. “Ve hayatını kazandığın işten çok nadir söz ediyorsun. Kendinden bahsettiğinde, belirsiz konuşuyorsun.”

“Ne iş yaptığımı düşünüyorsun?”

“Gerçekten de benim söylememi mi istiyorsun?”

“Evet” dedi Hoyle.

“Müteahhit olduğunu söylemiştin ama elçilikte arkadaşın var.”

“Herkesin arkadaşı olur.”

“İnsanların mesleği de olur ama senin arkadaşının mesleğinin açılımı gereksiz bir şey; Kültürel ataşe.”

“Gerçekten de gereksiz bir isim bu” diye itiraf etti Hoyle.

“Bu adam senin arkadaşın olmasına rağmen onun adını bana hiç söylemedin.”

“Adı Smith.”

“Ah, gerçekten de bir yerlere varıyoruz” dedi Maria. “Hiçbirimizin gerçek adı yok zaten.”

“Bu onun gerçek adı.”

“Emin misin?” diye sordu Maria.

Değildi. Omuz silkti.

“Bu adam senin arkadaşın olmasına rağmen bana nerede yaşadığım hiç söylemedin.”

“La Paz’da yaşıyor.”

“Elçiliğe yakın bir yerde” dedi Maria, sesi dümdüzdü.

“Sen bana Alameda’yı anlatıyordun.” Hoyle gülümsedi, Maria da ona gülümsedi.

“Hayır. Ben senin hayatını neyden kazandığını söyleyecektim.”

“Söyle.”

“Belirsiz olmak istediğinde gerçekten çok belirsizsin ve soruyu çevirip insanları kendileri hakkında konuşturmak konusunda, sana soru sormamaları konusunda ustasın. Bence sen casussun.”

“Sence Amerika Birleşik Devletleri’nin Bolivya’ya casus yollamaya ihtiyacı var mı?”

"Burada savaş var."

"Savaş değil."

"O zaman, neredeyse savaş. Sen müteahhitsin, artık her ne demekse; Vietnam'da bulundun, orada vuruldun. Bence sen Nancahuazudaki savaşla ilgilisin. Orada olan olaylarla bir bağın var."

Yeşil gözlerini kırpmadan adamın gözlerine dikti. Hoyle gene çarpılmıştı ona, tüyleri diken diken oldu; kalbinde bir yerlerde fiziksel bir patlama oldu. Hoyle onun gözlerine baktı, bunu yapmak biraz sinirlerine dokunmuyor değildi. Kadın, onun gözünde o kadar mükemmel ve zekiydi ki neredeyse ona dokunmaya cesaret edemeyecekti. Onun yüzü sadece sevimli değildi, yüzünün bir karakteri vardı, yüzünden zekâ ve bilgelik akıyordu. Bu kadında bir sihir vardı, bir de trajedi.

"Sen casussun" dedi ona.

"Müteahhidim, hükümete çalışıyorum. Güneybatıda."

"Gerillalar güneybatıda."

Bir an geçti. Maria için vücudunu kıpırdatıp onu daha sıkı sarmak için yetecek kadar bir süreydi bu an. Sonra adam konuştu: "Sırlarımız var."

"Var" dedi kadın. "Neden bana gerçek adını söylemiyorsun, Paul Hoyle, casussan eğer?"

"Lütfen casus' deme."

"Üzgünüm" dedi kadın. "Ben de 'orospu' kelimesinden hoşlanmam."

"Maria, böyle deme."

"Ben metresim."

"Sen fahişe değilsin, eğer hakkında böyle konuşulursa bunu duymaya dayanamam. Sen kendine söylesen bile. Bunu düşünme. Bir de lütfen bana böyle deme çünkü bu çirkin bir kelime."

Maria kadehini indirdi ve başını gene adamın göğsüne dayadı. Cezalandırılmış gibi hissetmedi. Ona, onu kışkırtacağını bildiği bir şey söyletmişti. Nedense öfkelenmesini istiyordu, çok az da olsa içinde bir yerlerde gerçekten istiyordu bunu. Yani istediği, onu delillerle çürütmek değildi, yaşamasına destek olmasını beklemiyordu. Maria sıra dışı bir şeydi: Kendine karşı dürüst, dürüst ve açık sözlü; çok güzel bir kadındı.

Kadın adamın boynunu öptü. Hoyle, Maria onun yüzünü görmediği için mutlu oldu: Adam kendini uçurum kenarında durmuş, karanlık sulara bakıyormuş gibi hissediyordu. "Orospu" kelimesini sevmezdi, "casus" kelimesini de öyle. Düşünmek istemiyordu ama bu kelimelerin birbiriyle bağlantısı vardı.

"Alameda rüşvetçi mi?" diye sordu Hoyle.

"Burası Bolivya" dedi Maria. Sesinde hiçbir yargı tonu yoktu.

"Para kabul ediyor mu?"

"Nereden?"

"insanlardan. Politik partilerden. Bakanlığın fonlarından?"

"Presidente Barrientos'tan alıyor, haftada bir zarfla yollar. BKP'den de alıyor."

Presidente den para alması sürpriz olmamıştı ama Bolivya Komünist Partisi şaka gibiydi.

"Emin misin?"

"Evet. Selizar Galân'la belki on iki kez görüşmüştür. Benim dairemde buluşuyorlar."

Bu buluşmalar Hoyle için tam olarak sürpriz sayılmazdı, Alameda küçük olmasına rağmen büyük günah işleyen biri olarak tanınırdı fakat bakanın Komünist Parti Başkamyla irtibatta olması... İşte bu önemliydi.

"Kimlik belgeleri satıyor. Pasaport da satıyor" dedi Maria.

"Kime?"

"Herkese, herhangi birilerine. Yalnızca sokağa ilan asmadığı kaldı. Bunun için fazla zeki. Çok pahalıya satıyor. Kimlik belgeleri bakanlığı işleten şey, pasaportlar değil."

"Evrakları nereden alıyor?"

"İç İşleri Bakanlığı'ndan."

Hoyle'un aklına hemen, Presidente Barrientos'un hava kuvvetlerinden darbeci gruptaki kalem bıyıklı şişman albay geldi. Adamın adı Gallegos'tu ve bu adam günlük işine giderken üniformasını giymeyen kabine üyelerinden biriydi. Materyalist, açgözlü ve oynak biri olan bu albayın mevkiinden yararlandığı ortadaydı.

"Listesi var mı?"

"Neyin listesi?"

"Pasaport sattığı insanların listesi."

"Evet."

Maria, bu soruların neden ve nereden yönetildiğini içgüdüsel olarak seziyordu. Hoyle sorularını sonraya bıraktı. Her şey dengedeydi. Nancahuazûdaki işlerine gölge düşürmek istemiyordu. Kadını zor bir duruma sokup başına bela sarmak istemiyordu ama yapmak zorunda olduğu şeyler vardı.

Hoyle derin bir nefes aldı ve şöyle dedi: "Evrak elime geçse bana çok yardımı dokunur."

Kuyuda taşa çarpmış bir adam gibi bekledi. Maria kıpırdamadı, hâlâ Hoyle'un göğsündeydi başı. Bir an geçti, Hoyle sözlerini toparlamak istedi.

"Sen ofiste bulundun. Arkadaşın bakanla iyi geçiniyor gibi duruyor... Böyle bir şey istemen senin için sorun olmaz."

"Kimlik belgelerinin nerede saklandığını biliyor musun?"

"Senora Truillo'nun dosyalarında."

"Ele geçirebilir misin?"

Maria, Hoyle'un arkadaşının evrak çantasından banknotlar düştüğünü hatırladı. "Bakana para ödemediniz mi?"

"Ödedik" dedi Hoyle.

"O zaman o size evrak verir, istediğin de bu."

Hoyle'un sesi dümdüzdü. "Başvurmak istemiyoruz."

Maria noktaları birleştiren bir çizgi çekti. Hoyle ve arkadaşı gazetecilerin yetkisini istiyor, aynı anda bunu Alameda bilmesin istiyordu. Maria, komünistlerin Alameda'ya hiçbir şey için para vermediğini biliyordu, bir gringonnn, özellikle de müteahhit bir gringonun sahte evrak aldığı derhâl partiye bildirilirdi. O zaman evrak almanın bir mantığı kalmazdı.

Maria cevap verdiğinde sesinde ne bir içerleme ne de şaşırma tonu vardı. "Neden sana yardım edeyim ki?"

"Tehlikeli bir şeyse yardım etmemelisin."

"Sorduğum şey bu değildi" dedi kadın.

“Savaş çıkarmaya çalışan insanlara karşı çalışıyorum.”

“Belki bir sebepleri vardır” dedi Maria.

“Bence de var. Bolivya’da zenginler çok zengin, fakirlerinse hiçbir şeyi yok” dedi Hoyle, sözleri düşüncelerinin aynasıydı. “Yokluğu hor görüyorum. Tamahı hor görüyorum. Ama en çok da zorbalıktan, zulümden, tiranlıktan nefret ediyorum.”

“Bolivya’da yok mu? Burada tiranlık yok mu?”

“Bolivya’da ne olduğunu savunmayacağım. Her yerde açgözlü adamlar var.”

“O zaman komünist tiranlardan nefret ediyorsun en çok” dedi Maria.

Hoyle dirseği üzerinde doğruldu ve kadına baktı. “Bunu böyle rastgele bir şeymiş gibi söylemene şaşırdım.”

“Ben bu konulara karşı ilgisiz değilim, Paul Hoyle. Küba’daki komünistler benim ailemi öldürdü. Evimi aldılar.”

“O zaman bana yardım et.”

Kadın kollarım adama doladı. Geriye yaslanırken saçı alnına yapıştı. Soğuk veya uzak değildi ama söz de vermemişti. Adamı öptü ve yüzünü görmek için lambayı açtı.

“Bunu bir düşüneceğim” dedi.

37

Lania uyandığında gün batmak üzereydi. Buraya, koca bir odadaki bu rahat yatağa nasıl geldiğini hayal meyal hatırlıyordu. Yaşadıkları gözünün önüne geldi: Tutuklanışı, maruz kaldığı çeşit çeşit işkenceler, kendi vahşi çığlıkları, gün ışığının tarifsiz göz alıcılığı ve onu mezarlığa getirip serbest bırakılması karşılığında ondan bir şeyler isteyen iki Amerikalı adam.

Tania başını yavaşça pencereye çevirdi. Yarı aralık camdan şehrin solukları duyuluyordu, trafiğin pırpır sesleri ve yukarıda şehrin dağınık, buğulu gürültüsü yankılanıyordu, içinde bulunduğu odaya şöyle bir baktı. Burası bir aile evi gibi döşenmişti: Süslü bir yatak örtüsü, komodin ve şifonyer vardı.

Birden dehşete kapıldı. Duyuları birbirine karıştı, pencerenin yanında koltuğa oturmuş, vücut hatları oldukça düzgün, yapılı bir adamın durduğunu fark etti. Perdeden sızan ışık, geniş omuzlarına ince bir hat olarak dökülüyordu. Yüzünde kadını rahatlatmak ister gibi tatlı bir ifade vardı.

Tania onun adını bilmiyordu fakat bu adam mezarlıkta Diminov'a eşlik eden kişiydi. Adam kadının gözlerinin açık olduğundan emin olmak için şöyle bir baktı.

"Uyanık mısın?" dedi adam Rusça.

Sergev'in sesinde yüzündeki tatlılık yoktu ama kendisinin iyiliğini düşündüğü belliydi. Profesyonel çıkarlarını düşünüyordu, gene de güvenilirdi.

"Evet" dedi kadın Rusça. "Şu an uyanığım."

Nazik bir baş hareketiyle Sergev odadan çıktı. Tania yatakta kaldı, pek hareket edebildiği söylenemezdi. Kapıda bir hışırtı duydu. Tamamen sessiz kaldı, ellerini iki yanma koydu. Üzerinde temiz bir gecelik olduğunu fark etti. Kesilen yerlerinde, dirseğinde ve öbür dizinde bandaj vardı.

Tania'nın Robert diye tanıdığı adam içeri girdi, Tania'ya teyze diye gönderilen kadın onu izledi. Tania, kadını en son Buenos Aires'te görmüştü; o zamandan bu yana on yıl geçmiş gibi hissetti. Robert Diminov yatağın ucuna oturdu. Teyze, Tania'nın elini avucuna aldı.

"Nasılsın?" diye sordu, ilgiliydi.

"Bugün günlerden ne?"

"Pazartesi."

Tania'mn kafasında aritmetik işlemler uçuşmaya başladı. Bugünden tutuklandığı güne, geriye doğru saymaya koyuldu. Bu yatakta yirmi dört saattir uyuduğunu tahmin etti. Buraya nasıl geldiğini hâlâ hatırlamıyordu.

"Neredeyim?"

"La Paz'dasın. Bir hücre evindesin" dedi Diminov.

Teyze, Tania'nın nabzını ölçtü; kalbini stetoskopla dinledi. Tania'nın büyük bir sıkıntıdan, gerçek bir dayanıklılık denemesinden geçtiğini anladığını söyledi. Tania'nın düşünceleri karardı: Kemikleri kırılmamış, iç organları koparılmamışsa bu Tania'nın bünyesel yapısına değil, işkencecilerine yapılan bir iltifattı. Ustalar tarafından hırpalanmıştı.

Teyze stetoskopu çekmeceye koydu, Tania'nm Robert diye tanıdığı adam yatağın yanma bir sandalye çekti. Yapıcı bir ifadesi vardı, büyük ilgi gösteriyordu.

"Yüzbaşı Viinke" diye başladı Diminov. KGB rütbesini kullanışı Buenos Aires'teki saçmalığı getirdi kadının aklına, orada kendisini Kızıl Yıldızın şerefi olarak tanıtmışlardı. Tania konuşamayacak kadar yorgundu, o yüzden sadece dinledi.

"Devrimin gerektirebileceği en büyük fedakârlıkları gösterdiniz. Merkezle direkt temasa geçtiğimi ve onların ne kadar zorlu, acı verici koşullar altında çalıştığınızın farkında olduklarını bilmenizi isterim. Enerjiniz tükendi fakat düşmanın sorgulanmanız boyunca neler öğrendiğini saptamamız ivedidir. Gelecekte operasyon yapmak istiyorsak, bunun bilgisine varmalıyız; bu, diğer ajanlar için de hayati bir durum."

"Ne istiyorsun?" diye sordu Tania tatsız tatsız.

Diminov ve teyze birbirlerine baktılar. Bu konuşmanın operatörünün teyzenin ta kendisi olduğu şimdi ortaya çıkmıştı.

"Polisin ne bildiğini söyleyin" dedi Diminov.

"Senin pek de tanımadığım Yugoslav bir torbacı olduğunu, birkaç kiloluk kokaini ülke dışına çıkarmam için bana para ödediğini, son üç aydır senin için çalıştığımı söyledim."

"Gazete ve mektup hakkında ne sordular?"

"Hiçbir şey. Tutuklanmam esnasında gazete elimden düştü."

"Nancahuazüdaki operasyon veya Che Guevara hakkında ne sordular?"

"Onun hakkında hiçbir şey sormadılar."

"Nancahuazüdaki operasyondan haberleri var mı?"

"Bunu bana üstü kapalı bir şekilde sordular. Hiçbir şey bilmediğimi, orada kokain yapıldığını düşündüğümü söyledim."

"Sandoval veya D'Esperey hakkında bir şey sordular mı?"

"Sormadılar." Tania durdu, gözlerinde uzak bir bakış vardı. "İkinci veya üçüncü geceden sonra sorgulama yapılmamaya başlandı. Amerikalılar'ın serbest bırakılmamla ne ilgisi var?"

Teyze birden kaskatı kesildi; kelimelerini dikkatle seçecek, bu soruya zanaatıyla cevap verecekti. Tania'ya söylenen doğru olabilirdi ama olmayabilirdi de. Doğru veya yanlış, teyze ve Diminov, Tania'yı operasyona sokmakla görevliydiler.

"Merkez Amerikalılara yaldaştı. Senin namına araya girmeleri istendi" dedi teyze tatlı tatlı.

"Neden?"

Tania, oyunun her oyuncusu gibi biliyordu ki kimse bunun yapılmasına sebep olacak kadar değerli değildir, neredeyse hiç kimse.

"Sen kritik anlarda bile hizmet vermiş önemli bir çalışansın" dedi Diminov.

"Bana iltifat etme."

"Yüzbaşı Vünke" diye başladı teyze, daha çok ilkokul hocasının münasebetsiz bir çocuğa karşı kullandığı ses tonuna benziyordu, "Sizi korumak için çok katmanlı bir operasyon gerçekleştirildi. Uç önemli KGB memuru sizin için Bolivya'da: Diminov, Sergev ve ben. Hepimiz bu ülkede illegal şartlar altında varlığımızı sürdürüyoruz. Burada sizi Bolivya gözetiminden korumak ve Doğu'ya yollamak için bulunuyo-

ruz. Çok çaba, çok zaman ve para harcandı, yalnızca ve yalnızca sizi çıkarmak için tehlikeye atılan hayatlardan bahsetmiyorum bile."

"Yerime başkası mı atanacak?"

"Bize verilen görev, sizi Güney Amerika'ya götürecek Amerikanlarla iş birliği yapmaktır. Önce Viyana'ya sonra kardeş ülkeye gönderileceksiniz. Burada, Bolivya'da elçiliğimiz bulunmuyor. Sizi buradan çıkarana dek Amerikalılarla bir nebze iyi geçinmek zorundayız."

"Serbest bırakılmam karşılığında ne istediler?"

Bir an sessizlik oldu. Diminov tartışmanın açılma sebebinin bu olduğunu biliyordu. Konuşmaya girişen teyze oldu.

"Amerikalılar tek şey istiyor. Nancahuazü kampındaki yolda Sandoval ve D'Esperey'e rehberlik etmenizi istiyorlar. Guevara'ya Iripiti ve Nancahuazü nehirlerinin kesiştiği yerde teslimat yapılacağını söylemekle görevlisiniz. Takibinde Amerikan Özel Güçleri tarafından alandan alınacaksınız, size temiz evraklar verilecek ve Viyana'ya götürüleceksiniz."

"Neden beni şimdi Viyana'ya yollamıyorsunuz?"

"Bu iş o kadar kolay değil."

"Beni şehirden ve sınırdan kaçak olarak çıkaramaz mısınız?"

"Hayır" dedi Diminov.

"Yalan söylüyorsun." Tania'mn yükselen sesi odadaki herkesi dehşet verici bir şüpheye düşürdü. "Yalnız da gidebilirim..." Gelişigüzel konuşuyordu.

"Nasıl?" diye sordu Diminov.

Sessizlik.

Adam devam etti, "Evrakların var mı?"

"Yok"

"Paran?"

"Biraz" dedi kadın.

"Yüzbaşı Vünke, operasyonla ilgili durumu size açıklamama müsaade edin. Şu an Latin Amerika'nın en baskıcı ülkelerinden birinde gizli kapaklı, illegal bir kimlikle hizmettesiniz. Amerika'nın Latin Amerika'da sahip olduğu en itaatkâr ve en vahşi araçlarından biri Bolivya hüküme-

tidir. Açıkçası, gizli kimliğiniz artık ortada. Ulusal Polis ne sizin basit bir torbacı olduğunuza ne de benim narkotik ticaretinde çalıştığıma inanır. Sizin ne olduğunuzu yabancı ve düşman bir ülkenin istihbarat ajanı olduğunuzu biliyorlar. Siz, Amerika istihbaratının bir isteği karşısında serbest bırakıldınız. Operasyonlarımızın devamı, serbest kalmanıza bağlıydı."

Tania ona vurulan darbeleri sanki tekrar hissetti. Diminov konuşmaya devam etti fakat sözleri gitgide anlamsızlaştı.

"Serbest bırakılmanızı sağladılar çünkü ülkeden başka bir kaçma yolu yok. Adınız ve fotoğrafınız ülke sınırlarında asılı. Eğer sınırdan geçmek için rüşvet verecek kadar paranız varsa, diyelim ki Paraguay veya Şili'ye gittiniz, peki ya sonra ne yapacaksınız? Seyahat edilebilecek evrakları nereden temin edeceksiniz? Geçmeniz gereken ülkelerin hepsi kapitalist ülkeler, hepsi her şeyini Birleşik Devletlere borçlu. Ayrıca Interpol denen bir şey var, bu da sizin aleyhinizde bir teşkilat. Geri kalan tüm uluslararası suç araçlarının gözü üzerinizde olur, çünkü Bolivya'da çalışan bir torbacı olarak gösterildiniz." Diminov başım salladı. "Amerikalılar serbest bırakılmanızı onayladı çünkü hiçbir yere gidemeyeceğinizi biliyorlardı. Sizi serbest bırakmanın bedeli, katılacağınız son operasyondur."

"Ben Guevara'yı kandırmak için varım."

Teyze, "Bu bir görev. Emirler merkezden geliyor" dedi.

"Neden kısaca cinayet demiyorlar?"

"Siz kimin için çalışıyorsunuz, Yüzbaşı Vünke?" dedi Diminov. Sözlerinde tehdit yoktu.

"Stasi için" dedi Tania.

"Küba'ya atandığınızdan beri kim için çalışmaktasınız?"

"KGB."

"Görevinizi bizim aracılığımızla alıyorsunuz" dedi Diminov.

"Dosyalar ve şu saçma sapan madalyalarınız..."

Teyze kollarını göğsünde birleştirdi. Diminov sandalyesine yaslandı. Sesinden temkinlilik ve mantık akıyordu. "Dosya yeterince gerçek. Komitet Gosudarstvennoy Bezopasnosti'de görevli bir memursunuz ve herkes gibi emirlere uyacaksınız."

Tania homurdandı. “Proletarya enternasyonalizmi için daha ne yapabilirim?”

Diminov durdu. “Sadakatinizden şüphe etmek için bir sebep var mı?”

“Neye olan sadakatim?”

“Devrime.”

“Guevara’ya ne olacak?”

Diminov ayağa kalktı ve gözlerini Tania’ya kilitledi. “Guevara’ya ne olacağı ne beni ne de sizi ilgilendirir. Onun adamlarına ne olacağı da sizi ilgilendirmez. Sizi ülkeden çıkarmakla yükümlüyüm. Doğuya geri göndermekle, benim yerine getireceğim görev bu. Bunu Amerikalılar’ın yardımı olmadan başaramam. Sizi geri yollamak için hazırlanacak evraka ancak Guevara’yı teslimat yerine göndererek ulaşabilirsiniz.”

Ayağa kalkıp pencereye doğru yürüdü. “Yüzbaşı Vünke” dedi. “Korkunç bir deneyim atlattınız. Hizmetinizin koşulları zorluydu. Görev sebebinizin ötesinde bir bağlılık gösterdiniz ve aldığınız istihbarat en değerli...”

Tania kendinden nefret ederken midesi bulandı. “Teselliye ihtiyacım yok.”

“Eve gitmek istiyor musun?” dedi teyze tatsız tuzsuz.

“Evet.”

“O zaman yapman gereken tek bir şey daha var.”

38

Charlie, Impala'yı La Paz'ın merkezinden on kilometre uzakta ve yaklaşık beş yüz metre yüksekteki El Alto'da bulunan autopistaya sürdü. Trafik yoktu ve güneşli bir gündü fakat sürücü koltuğunun yanında, yolcu koltuğunda oturan Hoyle'un aklı bambaşka yerlerdeydi, melankoliye kapılmış bile denebilirdi.

Öğle vakti, Charlie onu Plaza Espana'daki hücre evinden aldı. Hoyle onunla burada buluşmak istemişti çünkü Charlie erken gelmiş ve bloğun aşağısına park etmişti. Hoyle hücre evine taksiyle geldi, elinde bir önceki geceden çantası vardı. Taksiden inen Hoyle, Charlie'nin arabayı bloğun aşağısına park ettiğini fark etti, nadir bulunan bir gözlem yeteneği vardı. Charlie beklerken Hoyle bir bira ve portakal alıp öğle vakti tekrar ortaya çıktı. Charlie, Hoyle'un geceyi başka bir yerde geçirdiğini anladı ama nerede olduğunu sormadı. Bu onu ilgilendirmezdi; biraz ilgilendirse bile Charlie kendi başarısının ve işlerinin kaydının tutulmasını istemiyordu, o yüzden Hoyle'un özel işleriyle bir sorunu yoktu.

Charlie, Smith ve Hoyle arasında casita&a geçen tartışmayı hatırladı: Tartışmalarının ana sebeplerinden biri, bir kadındı. Charlie Hoyle'un sırrını saklamakta hiç tereddüt etmiyordu. Bir diğer sebepse, Hoyle'un Binbaşı Placido'yu dövmesiydi. Placido'nun tüfekle vurduğu yerde, gözünün altında açılan yara hâlâ kapanmamıştı. Charlie, öcünün alınmış olduğunu düşünmese de Placido'nun hırpalanmasına sevinmişti. Hoyle'u zaten hep sevmişti (ona göre, grirıgo\ıs arasında en sevilebilecek insan Hoyle'du) ve bu adamı arkadaşı olarak görmese bile (bu adam zaten grzngohrla arkadaşlık kurmayan biriydi) Charlie ona yardım ediyor olmaktan hakikaten memnundu. Onun küçük sırlarım saklıyor olmaktan mutluydu.

Charlie autopistadun ayrılıp Avenida Juan Pablo'dan ve havalimanının hemen yanındaki ordu hava pistinden geçerken Hoyle sessizce oturuyordu. Eskiden Oficina de la Inteligerıcia del Aire denen yerde,

güney yönünde, ana yolun sonunda, pasla kaplanmış bir prefabrik kulübe vardı. Uzun zaman sonra buraya bir kaptan yerleştirilmişti (adam randevuyu unutmuştu) ve Hoyle'a birkaç metal ve plastik silindir vermişti, her biri bira kutusu büyüldüğündeydi, bunlar Fairchild F-1 hava kameralarının film kutularıydı.

Nancahuazü Vadisi'nin alçak yerleri üzerinde gezinen helikoptere bu makinelerden yerleştirildi. Keşif fotoğraf makineleri genelde hayali şeylere benzerdi, her biri son teknoloji harikasıydı. Fakat F-l eskiydi, ikinci Dünya Savaşı'ndan kalmaydı. Floyle kenara atılmış; kirli, beyaz bir kâğıda sarılmış geniş, güdük lensleri görünce şaşırmadı.

Bu durumda özel olan makineler değil, içlerindeki filmlerdi. Bolivyalılar yeni ele geçirilen çiftlik evinin ve çevresinin fotoğraflarım kuş bakışı çekmekle görevlendirilmişti. Kullandıkları filmin son teknoloji olduğu onlara söylenmemişti. Bunlar ağaçların gölgelerinin altındaki ısı kaynağını bulan yüksek çözünürlüklü kızıl ötesi filmlerdi. Aynı film çeşidi Vietnam'da da kullanılmıştı. Charlie, pilotlara teneke kutuları bir hafta önceden vermiş ve normal fotoğraf kapağı istemişti. Film şimdi hücre evine getirilecek, gizlice bakılacaktı. Hoyle, buraya gelirken içinde bulunduğu ruh durumuna nazaran iyileşmişti. Bütün yolculuk boyunca tek kelime bile etmemişlerdi. Suskunluk Charlie'nin doğasında vardı fakat Floyle'un düşüncelere daldığı aşikârdı. La Paz'ı içine alan havzaya ilerlerken gökyüzü kat kat açılıyor gibiydi. Autopista aşağıda kaldı, havada süzülüyor gibi duruyordu; toz rengi şehri bir o yanma, bir bu yanma alıyordu. Huayna Potosi her şeyin başıydı; doruğunu grimavi bir bulutun yüzük şeklinde sardığı bu dağ, manzaraya hâkimdi. Charlie radyoyu açtı, İngilizce şarkı sözleriyle çalan pop müzik ve ışık hızıyla geçen reklamlar Hoyle'un aklını karıştırdı. Önce Ispanyolcanm, sonra İngilizcenin ayırdına vardı, ana yoldan çıktıklarında kelimeler yeniden kayboldu.

Avenida Peru'da durdular ve bir seyyar arabadan bira aldılar. Gecekondu mahallesi gölgeler altındaydı, gökyüzü mora çalıyordu. Hoyle, hücre evine götürmek üzere yirmi dört şişe Tanquina aldı, Charlie için alkolsüz içecekler almayı ihmal etmedi. Yuvarlak suratlı, ağzının yarısıyla gülen mal sahibi bunca alışveriş yapılmasından memnundu. Bira-

ları arabanın bagajına koydukları sırada bir dilenci, trafiğin iki şeridini de işgal etmişti, arabalar iki yanından hızla geçiyordu. Hoyle biradan kalan bozuklukları çocuk dilenciye verdi, Charlie çocuğa Guaranice küfür etti.

Smith'ten bir not bulmak üzere hücre evine döndüler. Öğlen buradaydı ve elçiliğin arabasını gene ordunun havalimanına götürmüştü. Autopista&a. birbirlerinin yanından geçmiş olabilirlerdi. Smith ve Valdez, Camp Esperanza'ya helikopterle gidecek, burada Yüzbaşı Sheldon'a ve Santa Cruz'daki eğitim kampına bir göz atacaklardı. Santavanes akşamdan kalmalığını yatak odalarından birinde uyuyarak geçiştirmeye çalışıyordu. Hoyle filmi taktı, Charlie biraları buzdolabına koyarken Santavanes'in uyandıktan sonra rahatlayacağım düşünüyordu.

Yaklaşık iki saat sonra, Hoyle mutfaktaki prize bağlanmış ışık masasının üzerindeki negatiflere bakıyordu. Aydınlatılmış negatifleri bastırmadan önce stereoskopla taradı. Fotoğraflar inanılmazdı.

Kızıl ötesi film göğün ve ortaya çıkarılan Kamp 1 ve 2'nin "içinden" inanılmaz detaylara ulaşmıştı. Hoyle karmaşık düzeneklerini görünce hayretler içinde kaldı. Her yer, gizlenmiş hendek ve silah çukurlar ile doluydu. Kamp 2, dağın sarp yanına kurulmuştu ve buraya saldırmak imkânsızdı. Bu, Guevara'nın kendi merkezinden çıkarılma çabalarının zekice olduğunu kanıtlıyordu. Böyle güzel yere kurulmuş bir kampa saldırmak intihar olurdu.

Filmi tararken kampın merkezî alan ve yollarının kuzeye uzandığını fark etti fakat kızıl ötesinin burada yalnızca bir avuç adam bulmasına şaşırmıştı.

"Var mı bir şeyler?" diye sordu Charlie.

"Kampları bulduk" dedi Hoyle, "Ama insanları bulamadık."

Charlie ışık masasındaki filmlerin negatiflerine baktı. Piyade siperlerinin zikzak çizgilerini ve insan varlığını işaret eden beyaz nokta sürüsünü açık ve net bir şekilde görebiliyordu. Kamp 2'de topu topu on kişi bile yoktu.

"Belki taşınmışlardır."

Hoyle başım hayır anlamında salladı. “Şu siper hatlarına bak. Yayılmaya devam ediyorlar. Kampı geliştiriyorlar.” Başını tekrar iki yana salladı. Ana müfreze neredeydi? Neden terk edilmiş bir kampta çalışmaya devam ediyorlardı?

“Zeebus’u görmeliyim” dedi Hoyle. Film diplomatik ilişkiler aracılığıyla yollanmıştı, kısacası bu iyiliği Cosmo’ya borçluydu. Hoyle, onunla yemeğe çıkmak için akşama randevu ayarladı.

Charlie omuz silkti. “O zaman Los Escudos’ta yiyin. Orası iyidir.” Charlie Zeebus’u sıradan bir gringo olarak görüyordu, ona göre hepsi birçok konuda aptal, kötü niyetli ve gürültücü kimselerdi. Charlie, Zeebus’un damak zevkini beğenmezdi ama en sevdiği restoranlardan biri, Zeebus’un da favorisiydi.

“Bize katılmak ister misin?” diye sordu Hoyle.

Charlie davet üzerine gülümsedi. Böyle bir teklif Zeebus, Smith veya Santavanes ya da Valdez’den gelmezdi. Çoğu Amerikalı, arkadaş edinmekten uzak dururdu; Charlie’nin “yardım” diye adlandırdığı şeye, onlar yöneticilik derdi. Kübalıların daha farklı bir yapısı vardı. Dışarıdan sıcakkanlı görünseler de, Santavanes ve Valdez ırkçılık yapmıyor değillerdi. Charlie cholo olmaktan, yüzlerce kuşak geride kalan Amerikan yerlisi olmaktan utanmıyordu. Castilliano ve cholo arasında antik zamanlardan kalma, ortadan kaldırılamayan ince bir çizgi vardı. Bu, Hoyle’un çözebileceği bir şey değildi; Charlie, Hoyle’un da diğer grin-^oiar gibi, Amerikan yerlisi ve Iberya kökenlerinden habersiz, ırkçılığı sadece siyahlarla beyazların meselesi sandığından şüpheleniyordu.

Los Escudos bir cholaya aitti, o yüzden Charlie burada iyi karşılanırdı, belki de Hoyle onu davet ederken o yüzden çekinmemişti. Charlie, Hoyle’da asla ve asla ırkçılığa dair bir davranış, ima görmemişti fakat bir kör noktası olabilirdi, diğer Latin ülkeleri gibi Bolivya da geleneklerini nativolata göre ayarlamıştı. Hoyle g\hı gringo\ax hiçbir zaman Amerikan yerlilerini ve Avrupalıları ayıran o çizginin farkında olmazlardı.

Her neyse, bu akşam Charlie’nin özel bir işi vardı. Daveti hoş bir şekilde reddetti ve kendi dairesine gitmek için izin istedi, evi otobüs istasyonunun arkasında küçük bir yerdi. Hoyle evine sık uğramadığım

biliyordu. Sabah buluşmak için anlaşma yaptılar ve ordunun havaalanına geri döndüler, buradan Vallegrande'ye giden uçağa yetişeceklerdi.

Hoyle sorumluluk sahibi biri olarak, elçilikteki Zeebus'a telefon açtı ve akşam yemeği için ayarlamaları onaylattı. Akşam yemeğine giderken kullandığı yol üzerindeki posta kutusunu kontrol etti. Aslında Maria'yla daha bu sabah on birde ayrılmıştı, o yüzden kadının ona mektup bırakmış olma olasılığı düşüktü. Kadından not bulamayınca hayal kırıklığına uğramamaya çalışarak Los Escudos'a yollandı.

Her zamanki gibi yemek harikaydı. Zeebus tabaklarını silip süpürdükten hemen sonra bir şeyler daha sipariş ederken buranın sahibesi olan Magda'nın yüzü sevinçle parlıyordu. Hoyle da yemek yedi, yemek harikaydı, patlayana kadar yiyip zafiyet geçirmek isteyen varsa buraya gelmeliydi. Zeebus, akrep sokasıca, vahşi köpekler ısıracasıca ya da daha iyisi, berbat hâlde ishal olasıca -beynine kadar tüm iç organlarını çıkarıp yavaş yavaş ölesice- Smith'i sordu. Hoyle, kötü haberi patlattı: Smith hâlâ hayattaydı ve iyiydi.

"Perili filmin nasıldı, işe yaradı mı?" diye sordu Zeebus.

"İyiydi."

Zeebus ağzındakileri çiğniyordu. "Peki ya Igloo White olayı?" Igloo White, Vietnam'daki Ho Chi Minh yolunu ekrana yansıtan, izinsiz konmuş sismik yer detektörünü kullanan programın kod adıydı. Hoyle, Nancahuazü Vadisi'ne bu sensörlerden yerleştirilmesini emretmişti. Sensörler diplomatik kişilerin cebinden çıkan paralarla karşılanmıştı.

"Kutuları açtın" dedi Hoyle.

"Elbette. Sen olsan sen de açardın. Neler oluyor bilmiyorum ama kuşkulanmaya hakkım var."

Hoyle birasından bir yudum aldı.

"Hadi ama dostum" dedi Zeebus, "Anlat bir şeyler."

"Birkaç yol bulduk."

"Hmm."

Hoyle hiçbir şey eklemeden öylece oturdu.

Yemeğine sos döken Zeebus, devam etti: "O şeylerden biraz da I. Birlikteki Quang Nam'a yerleştirdik, hemen Kızıl Hedef I'in orada.

Gerçekten de ultra-hızlı bir şey. O şeyler insan terini fark etmeliydi. İnsanları kokularından çıkarmalıydı, yani kim olduklarını. Sensörler uçaktan aşağı öylece fırlatıldı, böylece ağaçların filan üstüne yerleştiler kendiliğinden. Bulanlar, bunların ne olduğunu anlamadı, bir çeşit dinleme cihazı falan sandılar. Bu yüzden bunları analiz edilsinler diye Moskova'ya yolladılar. Rusyalılar kim olduklarını ve ne yaptıklarını anladılar. Bir dahakine yolu keşfedecek bir grup yolladık, bu tuvalet yerlerinin üç ana yerde bulunduğunu anladık. Bu tuvaletler dışkı ve sidikle doluydu. Bu koku, sensöre tamtılmamıştı ne yazık ki. Sonra sensörler, ormanın içinde yüzlerce binlerce kişi olduğunu işaret etti. Sidiği insan olarak algılıyor, insanmış gibi yönlendiriyordu bizi."

"Detektörlere boku tanıtmayacağız" dedi Hoyle.

"Bok gibi bir iş zaten" dedi Zeebus. "Birini öldürmek istiyorsan, bu işi yapacak insanlar yollamaksın. Tüm şu uzaktan kumanda zırvası... Bana bir pelerin bir de hançer ver, yeter."

"Bizde öyle şeyler yok" dedi Hoyle. "Orası büyük bir orman..."

"Çok kötü. Elbette, bir müteahhit olarak iş ne kadar uzarsa o kadar para alırım. Aynen senin yaptığın gibi."

"La Paz'da neler yapıyorsun?" diye sordu Hoyle.

"Hadi git işine, sen bana bir şey anlatmıyorsun, ben sana neden anlatayım?"

"Smith'e gıcık oluyorsan, bana patlama."

"Sen onunla kankasın be!"

"Ben ona çalışıyorum."

Zeebus gözlerini kıstı. "O zaman bu senin hatan, değil mi ama?"

"Sana kariyerimi danışmak isterdim, Cosmo. Gerçekten çok zekisın.

Zeebus gülümsedi. "Binbaşı Placido'yla yediğin haltı duydum."

"Yanlış anlaşılma."

"Çok sinirlisin."

"O göt herifler tutukluları öldürmeye devam ederlerse, vadideki olay büyür."

"Kıçlarını tekmelemek akıllarım başlarına getirir mi sanıyorsun?"

"İşimi zorlaştırmak istemiyorum."

"Sırf bil diye söylüyorum, elçilikte hâlâ aynı olaylar dönüyor. Büyükelçi Hielman oraya gittiğinizde sizi münasip bir tarafınızdan astırmayı planlıyor. Sen Placido'yu patakladıktan sonra, Dış İşleri'nde sorgulama başlatmış."

"Senin, benim için iyi şeyler söyleyeceğinden eminim."

"Önce sen kendine yardım et."

Zeebus meyveli pasta yedi. Berlin'e olan transferini konuştular, evrakları inanılmaz yavaş tamamlanmasına rağmen yakında La Paz'dan kurtulacağı için mutluydu. Zeebus, İsviçre delegasyonunda tezgâhtarlık yapan Uta isimli bir kadm onlara katıldığında hafif utandı. Balıketli ve iri kemikliydi ve belliydi ki evlilik yüzüğünü takmayan Zeebus'a âşıktı. Hoyle kendini petrol jeoloğu olarak tanıttı, güneyde araştırmalar yaptığını, Cosmo'yu da üniversiteden tanıdığını söyledi. Uta, Zeebus'la kilise pikniğinde tanıştığını söyledi, Hoyle içinden acaba bütün dünya yalancılarla mı dolu, diye geçirdi. Müsaadelerini istedi, başka bir randevusu olduğunu bahane etti ve hemen masadan ayrıldı.

Dışarı çıkarken Delores'e hesabı ödedi. Delores altın kaplama dişleriyle güldü, Zeebus'un en azından bir tane daha tatlı yiyip yemeyeceğini sordu.

Hoyle, Impala'yı sokağa park edip birkaç blok öteye yürüdü. Şu an hava tamamen karanlıktı; ıslak kaldırımlara mağazaların tabela ve ışıklarının yansıması düşüyordu. Yemek esnasında yağmıştı yağmur. Sokağa çıkma yasağı haftalar önce konmuştu ama La Paz bunu unutmuşa benziyordu. Etrafta insanlar vardı, kafe ve restoranlar iş yapıyor, sokaklar kahkahalarla çınlıyordu. Los Escudos, elçiliğin karşısındaydı ve yanından geçen insanlar Hoyle'u tanımazdı. Uzaktan bir yabancı, turist gibiyken yakından gringo gibiydi ama bu gece bunu hiç umursamadı.

Hoyle, Avenida Mariscal Santa Cruz'da, güzel ve koyu bir ıvhiskeria buldu. Bir burbon rica etti, içkisi gelince garsondan tükenmez kalemle kâğıt getirmesini istedi. Biraz içki içtikten sonra mektup yazmaya koyuldu.

Şöyle yazdı; Sevgilim. Aslında Sevgili Maria, yazmak istedi ama adını kendine saklayıp onu anonim bırakmak istedi. Hoyle saatine baktı ve

köşeye 23:30, La Paz, Cumartesi yazdı. Biraz içti ve devam etti. Şehirden ayrılmadan önce sana bir not bırakmak istedim. Ne zaman geri dönerim bilmiyorum, belki bir hafta içinde belki çok sonra ama geri gelmek için bir sebep uyduracağım. Hoyle bunun yanlış anlaşılabileceğini düşündü. Şöyle yazdı bu defa, Birkaç iş bahanesi bulup sana olabildiğince çok bilgi vermeye çalışacağım.

Kelimeler kâğıda dökülürken içi gıcıklanıyordu. Maria ziyaret vaktini önceden bildirmesini istemişti, çünkü buluşmaları için vakit yaratması gerekirdi, ikisinin birlikte geçireceği zaman ancak yalanlarla satın alınabiliyordu.

Benim için riske girdiğini biliyorum. Seni zora sokmak istemiyorum. Zannettiğinden daha değerlisin benim için. Seni çok özlüyorum, elimden geldiğince erken döneceğim. Seninle geçirdiğim bir gece, yalnız geçirdiğim yüz günden daha değerli. Not yazabilirsen lütfen bana not bırak. Ve lütfen bir daha ne zaman buluşabiliriz, söyle bana.

Kelimeler onu hayal kırıklığına uğratıyordu; ilişkilerinin böyle araya sıkışmış bir şey olması ve ondan yapmasını istediği iş onu gücendirdi. Gene de tükenmez kalemi mumun küçücük ışığı altına getirip yazmaya devam etti, Seni her gün ama her gün daha çok özlüyorum. Kısa imzasını, (P) atıp kâğıdı katladı. Notu bir kez daha okumak istemedi, onun çok kısa olduğunu düşündü.

Barlar kalabalıklaştı, masalar gitgide doluyordu, artık mektubu düşünmüyordu, yalnız oturduğunun farkındaydı. Notu cebine soktu, masaya biraz para bıraktı. Geceye karışırken garsona veda olarak başını salladı. “Buenas, Senor” dedi garson, derin, hüzünlü bir ses tonuyla.

Gece serindi. Hoyle’un aklına hücre evine gitmek zorunda olduğu geldi, oraya gittikten sonra mektubu postalayabilirdi. Maria’nın dairesinden belki bir buçuk kilometre uzaktaydı. Restorandan onun evine doğru yürüdü; bu gece una cita’sı olduğunu ve Alameda’yla birlikte olacağını biliyordu. Bu, onu kuvvetle Maria’nm evine çekti fakat yaptığım anlamsız buldu.

Daha iyi yollar bilmesine rağmen caddeden Cochabambaya yürüdü, onun sokağına girdi. Artık zifiri karanlıktı. Hoyle ağır ağır yürüyordu, yaptığını tartmasını sağlıyordu bu da. Onun evinin önünden sadece bir

an geçeceğini düşündü, eğer etrafta biri olmazsa notu kapının altından atıverirdi.

Viski hem içini ısıtmış, hem de onu çakırkeyif etmişti. Notu kapının altına itivermek mantıklı değildi. Mektubu başka biri bulabilirdi, yanlış anlardı. Doğru olan, güvenli eve gitmek, bir zarf bulmak, düzgünce yollamaktı. Maria vakti olunca posta kutusuna giderdi. Güvenli olan buydu.

Hoyle yürümeye devam etti. Elini cebine attı, o sırada eline mektup geldi. Şöyle bir baktı, Maria'mn dairesi gözüne çarptı. Kapıya giden merdivenlere baktı, penceresini içeride yanan bir lamba aydınlatıyordu. Caddenin karşısına geçti; yolda kimsecikler yoktu, ona yakın yaya yoktu, ışığa doğru tedbirlice yürüdü. Şehirdeki tüm pencereler arasından Hoyle'u alıp götüren bir tek onun ışığıydı ve oraya geldiğinde sokaktan evin içine odaklanıp şöyle bir baktı, perdelerin arasından odanın rengini gördü.

Perdelerin ötesindeki Maria'yı gördü, Alameda'nm onu sardığını gördü. Alameda'nm kolları onun belini sarmıştı, adamın kafası aşağı düşmüştü, öpüşüyorlardı. Hoyle'un aklı bir anlığına durdu, çalışmayı reddetti. Sokakta öylece, ölü gibi dikiliyordu. Sanki yeryüzü ayaklarının altından kayıyordu, sanki bir an üzerinde durduğu gemi alabora olmuştu. İlk an hiçbir şey hissetmedi, ne bir keder ne de bir acı. Odaya öylece baktı; ikisi birbirine dolanmıştı; arkalarında, Maria'nın kıyafet dolabının üzerinde bir ayna vardı. Bir saç fırçası, gümüş bir tepsinin üzerinde kozmetik malzemeleri... Aynaya bir inci ve bir gümüş tespih asılıydı.

Saniyeler geçti. Hoyle'un içinde hissettiği boşluk gitgide büyüyordu, önce inanmadı, inkâr etti, sonra şok geçirdi. Bu duygu öyle bir şeydi ki sanki bir sabah uyanmış ve elindeki parmaklardan birinin artık orada olmadığım fark etmişti. Hoyle'un gözleri Maria'ya kaydı, onları öpüşürken, öpüşmeye devam ederken izledi. Maria'mn eli Alameda nın sırtına uzandı, oradan da ensesine.

Hoyle'un yüzünde parlayan bir kötülük uyandı, alev alevdi, içi yanıyordu. Eş zamanlı hissettiği kırgınlık, öfke ve aşağılanma duygularıyla düşünceleri de paramparça oluyordu. Hissettiklerinden hiçbiri anlamlı

gelmiyordu, hayır, bu mantıklı değildi. Gördüklerine şaşırmasına ya da kırılmasına gerek yoktu: Maria'nın yalnızca kendine ait olmadığını biliyordu. Fakat onu başka adamın kollarında görmek kalbini arı sokmuş gibi acıtıyordu, canını sıkıyordu, sinirlendiriyordu. Dayak yemiş gibi olmuştu, kendini böcek kadar küçülmüş gibi hissetti. Hiçbir şey yapamıyordu; vücudu öfke ve riyakârlık hissiyle doldu, bu duygular içine bir sis gibi yayıldı. Mektubun parmaklan arasında olduğunu hissetti ve yavaşça yumruğunu sıktı. Gözlerini kapadı, sonra açtı ama görüntü değişmemişti: Maria, Alameda'mn kollarındaydı.

Sevişiyorlardı.

Hoyle döndü, sendeledi, şehir kulaklarında inliyordu, izlerken tüm vücudunu buruk bir acı sarmıştı, şimdi başka bir acıya sürükleniyordu.

39

Hasvetli karanlık bitip tükenmiyordu. Tentenin üstünde ay bile görünmüyordu. Ara sıra, rüzgâr ağaç tepelerinden hışırtılar çıkarıyor, sular yapraklara çarparak çıkardığı seslerle insana banyodaymış hissi veriyordu. Akşam yemeğinde pirincin geri kalanı ve üç küçük serçe eti servis edildi. Kamp çok sessizdi, adamların çoğu hamaklarında uyuyarak bağırsak ve midelerinden çıkan guruldamaları duymamayı tercih etmişti. Bu gece ateş yakmaya izin verilmişti, Guevara günlüğüne kısaca adamlardan bazılarının moralinin çok kötü olduğunu yazmıştı. Üs Kampı'na yollanan keşifçilerden hâlâ ses seda yoktu, oraya başka kâşifler yollanması kararlaştırıldı. Marcos ve diğer üçlü şimdiden güneye yönelmişti: Ana Kamp'a iki gün içinde ulaşacaklarını düşünüyorlardı. Marcos kuzeye yönelip şansı yaver giderse dönen kampla karşılaşacaktı.

Gece Guevara hamağına uzandı ama uyumadı. Castro'nun kısa dalgalı radyoya yaptığı konuşmayı dinledi. Saatlerce süren konuşmanın bir kısmım anlamıştı fakat radyo ikide bir cızırdadığından radyonun ayarlarını değiştirip düzeltmekle uğraşması gerekmişti. Kimse radyonun yanına kıvrılmamıştı, Guevara yalnız başına dinliyordu. Hoparlörden çıkan ses karanlık ormandan gelen küçük seslere karışıyordu. Konuşma sanki ebediyen devam edecekti, Fidel "R"leri yutuyor, cümlelerin ortasında duruyor, dinleyicileri olmasa dahi kendini büyülüyordu. Guevara neden dinlemekle vakit harcadığına şaşırdı birden. Fifo konuşur dururdu!

İşemeye kalkmak üzereydi ki kısa dalgalardan şu kelimeler döküldü: "Emperyalistler Che'yi birçok kez birçok yerde öldürdü..."

Guevara başını çevirdi. Castro vızıldamaya devam etti. "Fakat bugünden itibaren emperyalizmin en az istediği şey olan, Comandante Ernesto Guevara'nın savaşla eğitilmiş, bir gerilla savaşçısı olan, sağlıklı bir Anka kuşu gibi küllerinden doğmasını diliyoruz. Ve o gün Che'nin haberlerine..."

Birden alkış tufanı koptu, bu gereğinden fazla sürdü; radyoda şelaleden çıkan bir ses gibi yankılanıyordu alkışlar. Bu coşkunca alkış devam etti, arada "Che vive" diye bağırılıyordu. Guevara elini sinekliğe uzattı ve seti kapadı. Yalnızca o andan itibaren nehrin şırıltısıyla böceklerin vızıltısı duyuldu. Castro'nun sesini duymak Guevara'ya kasvet vermişti, kalbindeki acının da farkındaydı. Uykusu gelince rüyasız bir geceye daldı.

Sonraki gece erken uyandı, Joaquin'in birliklerine doğru yürüdü. Kendi başına hareket ediyordu, her hamağı ziyaret ediyor, moralleri yükseltmeye çalışıyordu; kıt kaynakların ve son beş gündür kilometrelerce yürüdükleri yolda çekilen ıstırabın farkındaydı. Onların neler hissettiğini anlama zekâsına sahip olmayı ve içlerinde bu son iki üç günü değerlendirip sonunda ana kampa varmak arzusu yaratmayı diledi. Adamları onu neşeyle karşıladılar.

Guevara hepsinin daha güçlü göründüğünü, özellikle de gözlerinin daha güçlü baktığım fark etti. Son dört ayda inanılmaz badireler atlatmış, kilometrelerce yürümüş insanlar olarak artık askerlik sıfatını hak ediyorlardı. Üniformaları ve botlarıyla kıyafetlerinin ağırlığını, değerini kavramış gibilerdi. Hepsi zayıflamıştı, on kilo verenler bile vardı aralarında. Fakat müfrezedeki üç doktordan biri olan Guevara bu zayıflamanın sebebini kondisyona değil, yetersiz beslenmeye bağlıyordu. Bazılarının acı çektiği aşikârdı (örneğin Inti ve Miguel'in elleri ve ayakları şişmişti) ve her biri gitgide sıskalaşıyordu.

Ama genelinin ruh hâli iyiydi; aralarından birkaçının cesareti sönmüştü, kumandanlarına böyle değil gibi rol yapmıyorlardı. Bolivyalı kumandanlardan dördü (Chingolo, Eusebio, Pacho ve güvenilmez bakışlı Pepe) depresifleşmiş, neşeye köstek olmaya başlamışlardı. Alttan alta inat ediyor ve saygısızlıklarda bulunuyorlardı, diğerleri onlara şimdiden resaca diyorlardı, yani süprüntü. Guevara da onların gücünün tükendiğini biliyordu, bu adamların her biri müfrezenin en az iki saat gerisinden yürüyorlardı. Yorgunlukla beraber bencilleşmişler; komünal korolara, kamp hazırlamaya, ağaç/tahta taşımaya, avlanmaya, su çekmeye hiç yardım etmez olmuşlardı. Emir verilmediği sürece üzgün süzgün duruyor veya daha kötüsü, işe konduklarında (emir verilmeden

kıpırdamıyorlardı) şikâyet ediyor, kıçlarını sürüye sürüye hareket ediyor, çöpleri etrafa savuruyor ve habire esniyorlardı.

Guevara bu sabah ismen açıklamada bulunmadı. Basit bir şekilde herkese hitap edercesine, sakin sakin anlattı ve elli zorlu kilometre kaldığını söyledi. Moral verici konuşma yapmadı; süprüntüler için bu hiçbir işe yaramayan saçma bir şeydi zaten, diğer yoldaşlar içinse gereksizdi. Adamların çoğu Che Guevara'ya derinden inanıyordu: Ülkülerine inanıyorlardı; Güney Amerika'yı parça parça böleceklerdi. Resacalar bir uçta, boyun eğmez Joaquin bir uçtaydı: Aradaki moral farkı akıl almazdı.

Kamp yerini turlayan Guevara katırlardan birini yiyeceklerini söyledi. Hayvanın but ve filetosu kamp ateşine getirildi. Katır eti ve kaburgaları ateşte kızartıldı, bu sırada Rio Grande'yi geçmek için sallar yapıldı. Hayvanların yükü (cephane, yiyecekler ve radyo düzeneği) müfrezeye eşit olarak dağıtıldı ve kalan hayvanların üzerlerine yerleştirildi. Yemekler dağıtılırken, kalan iki yaşlı katır kulaklarını arkalarına atıp bu kokunun nereden geldiğini merak ettiler.

Öğleden sonra yemek yeme seansı sona erdi. Guevara merkez gruba karşıya geçmesini emretti. Sırt çantası ve silahların oluşturduğu manzara hızla hareket ediyordu, Guevara uç tarafların karşıya geçmesine yardım ediyordu. Grubunda dört kişi yüzme bilmiyordu, bu yüzden bu adamlar grubun tam ortasına alındı. Sonunda Nancahuazü kıyılarından birine ulaşıldı. Merkez grup yükünü sahile bıraktı, Guevara nehir setine gelip geri kalan grubu izledi.

Hayvanları Pedro ve Victor karşıya geçirmişti. Joaquin'in grubu sallarına binip karşıya geçmeyi başaramadı çünkü girdaba kapılmışlardı. Bu karşıya geçme işi daha en başından iyi geçmemişti. Girdap oluşmuş, sal nehrin ortasında fırıldak gibi dönmeye başlamıştı. Joaquin nehre atlayıp salı itmeye başladı. Kenardakiler istenen yönde hareket etmeye çalışırken, akıntı karşı konulmaz bir şekilde direniyordu. Sal aşağılara çekildi. Joaquin'in grubu beş dakika içinde nehir tarafından süpürüldü ve görüş alanından çıktı.

Guevara lanet etti. Sal nehrin aşağılarında kaybolurken, Turnaya onları takip etmesini emretti. Kıyıya hızla tırmandı, katırlardan birinin üzerine atladı ve yola koyuldu.

Güneş batıyordu, uzun gölgeler yavaşça nehir kenarına kadar uzandı. Guevara kamp kurma kararma vardı, adamlarını doyurur ve Joaquin'in dönmesini beklerdi. Kıyafetlerinin, cephane ve silahlarının çoğunu nehir yutmuştu, adamlar kıyafetlerini ağaçlara asmış, silahlarını parçalara ayırıp yağlamışlardı. Kamp ateşi yakıldı ve katırların eklemleri ısıtılmaya çalışıldı.

Guevara nehrin yukarısına ve aşağısına postalarını yolladı, sonra da adamlara yemek yemelerini emretti. Askerler aç kurtlar gibi yemeye başladı. Diğerleri yemek yerken Guevara bir kenarda yalnız başına oturup günlüğü için bir başlık düşünmeye koyuldu. Normalde olduğu kadar rahat değildi, bazı kuvvetleri ortalığa dağılmıştı, bazıları ise çok uzaktaydı. Pombo ve Marcos'un grubu -iki ayrı gruptu bunlar- Guevara'nın kuvvetlerinin toplamının çok azım oluşturuyordu.

Gece çökünce Tuma, nehrin aşağısından geri döndü, altı kilometre gittiğini ama ne ceset ne de mühimmat bulduğunu söyledi, demek ki birlikte sürüklenmişlerdi. Nehrin aşağılarında bir yerlerde Joaquin, muhtemelen, güvenli bir şekilde karaya inmişti ama bu bilinmezlik Guevara'nın endişelenmesine sebep olmuştu. Joaquin başarırdı bunu, Guevara biliyordu, ana müfrezeye yetişirdi. Guevara bu hayal kırıklığını gözler önüne sermekten kaçındı ama nehri geçme işleminin böylesine kötü geçmesine kızmıştı. Bu memnuniyetsizlik kimsenin suçu değildi. Bu, Tumanın suçu değildi. Her şeyden sonra karşıya geçme yerini belirleyen Guevara'nın suçuydu bu kendisiydi. Sonuçta bu sorumluluk ona aitti.

Guevara Tuma'ya bildirisi için teşekkür etti ve yemesini söyledi. Orman karanlığa ve sessizliğe büründü.

Gecenin ilerleyen saatlerinde yapılacak hiçbir şey kalmadı. Rüzgâr garip bir kokuyla esti, denizin hışırtısı radyo dalgalarını anımsatıyordu. Anteni gelişigüzel kurdu ve kod kitabındaki frekanslara bakıp radyoyu istediği birine ayarladı. Havana'dan kısa bir mesaj aldı, bu ona garip bir şekilde Tania ve diğerlerinin ana kampa bir hafta içinde varacağım ve kumsal sineklerine dikkat etmelerini, bu sineklerin parazitsel bir iltihap taşıdıklarım söylüyordu. Glucantine teslimatı yapılacaktı. Leishmania*, tatarcıkların taşıdığı ve müfrezenin yüzleşmek zorunda kalacağı kötü

Tek hücreli asalak türü.

bir hastalığa neden olurdu. Ama asıl problemler, adamlarının aç kalması ve liderin astımıydı. Yetersiz beslendiği hâlde neyse ki Guevara'mn rahatsızlığı birkaç gündür nüksetmiyordu. Astım ve açlığın çaresi ancak ve ancak ana kampa yapılacak iyi bir teslimattı. Bununla kendini biraz teselli etti. Joaquin ve grubunu nehrin aşağısından bir iki günde kurtarsalar, bir hafta içinde evde olurlardı.

Tüm müfreze ana kampa gidecek, D'Esperey ve Sandoval mesaj alışverişinde bulunmak ve kâşif olarak hareket etmek için burada olacaklardı. Guevara sıradan olmayan hiçbir şey görmüyor ve büyük bir değişim için plan yapmıyordu.

Müfreze hemen ana kampa gelir, La Paz ve Havana'yla bağlantıları olurdu. Son sekiz gündür süprüntüler de dâhil olmak üzere tüm adamları denemişti ve onları istekli görmüştü. Guevara'ya, bu kırk gariban mücadeleci arasından yirmisi gerilla lideri olabilir gibi geldi. Geri kalanın çoğu katılırdı. En azından resacalann işi bitmişti. Guevara bu dörtlüyü -Chingolo, Eusebio, Pacho ve Pepe- kampa döndükten sonra müfrezeden atıp görevlerine son vermeyi planlıyordu.

Ellerindeki kartlarla kazanmaları mümkün olabilirdi. Düşman balon gibiydi, çok şişmişti ama bir iğneyle havası sönerdi. Guevara işte o iğneydi. Bolivya ordusu şapşaldı ve rüşvetçiydi, arkalarına aldıkları Amerikanlar basiretsizdi. Guevara, ordunun artan bir vahşetle şehirleri yakıp gerillaları avlamak amacıyla boşu boşuna insan öldürmelerini bekliyordu. Propaganda sayesinde Guevara bunu avantaja çevirebilirdi. Hakikat yeryüzüne cennetten düşmemişti, insan elleriyle yapılmıştı.

Bu küçük tepeciğin üzerinde, Guevara emir dağıtımıyla yalnız başına dövüşüyordu. Kafasındaki gerçekleri evirip çeviriyor ve kendini tatmin ediyordu. Koşulları aklında çevirip kendini tatmin etmeye çalıştı, hiçbir yalnız rüzgâr koca bir kolonu uçurmaya yetmezdi. Bu yarı gerçekler onu az da olsa rahatlatmakla beraber önemli bir askerî gerçekliği gizledi: Daha geniş bir alanı işgal etmek düşmanla planlanmayan bir karşılaşmaya sebebiyet verebilirdi. Marcos'un birliği doğuda bir yerlerde yitip gitmiş, Joaquin'inkiyse en azından nehrin en az beş kilometre ilerisindeydi. İnisiyatif alan bir düşman bu üç ayrı grubu ezip geçebilirdi.

Guevara şimdi bunları düşünerek endişelenebilirdi ama yapmadı. Belki de düşmanı yeterince iyi tanıyordu; Bolivya ordusu yetersizdi. Belki de gecenin ve ormanın çok büyük olduğunu sanıyordu, belki kuvvetleri küçük bir birlikten ibaretti, bu sayede kolay dağılmıyorlardı. Belki yorgundu ve bugün elinden geleni ardına koymamıştı, güçlerinin dağıldıktan sonra irtibatlarının kopması kötüydü. Ama yarın vardı ve yarın birleşecekler, tek kumanda altında toplanacaklardı. Aslında, soğuk bir askerî bakışla Guevara şu an yaralanmaya çok açıktı: Kuvvetleri dağılmış ve kaybolmuştu ve hiçbir işinin ehli kumandan bu koşullar altında birliklerine acı çektirmezdi.

Uç parçaya bölünmüş hâldeydiler ve grup liderleri adamların yerlerini tam olarak bilmiyorlardı. Bu koşullar altında kamp kurup yemek yemek bir hataydı. Grupla beraber dağılan Joaquin dışında hiç kimse comandanteyç. bir şey söylemeye cesaret edemezdi. Ateşin etrafında yemek yiyenler, gerilla savaşının kitabım yazan bu adama güveniyordu.

Aslında, Nancahuazü'ya gitmek de bir hataydı. Eğitim yapılacaksa, düşman dolu bir alanda değil, ana alanda yapılmalıydı. Düşman etraflarını sarmışken böyle saçma bir şey yapılmamalıydı. Gene de bu Guevara'mn asıl yapmak istediği şeydi. Özellikle San Marcos Dağlarını geçmek gibi zor bir alan seçmişti ve bu, adamlarını ve kaynaklarını sınamak içindi. Sekiz haftalık zorlu yürüyüş, müfrezesinin limitlerini zorlamıştı. Adamlarına fiziksel acı çektiriyordu ve materyalleri kalmamıştı. Şimdi müfreze dağılmıştı, adamları açtı, kimileri yetersiz beslenmeden ötürü hastalığa yakalanmıştı. Bu öğlenki geçiş ve grubun yarısının nehrin aşağısına sürüklenmesi tam bir fiyaskoydu. Müfrezedeki kıyafet ve mühimmat lime limeydi. Guevara hiçbir kaynağı olmamasına rağmen zora oynuyordu. Çelişkinin doğasıyla paralel bir şekilde gerilla operatörleri daha üstün bir güce kavuşmak üzere savaşıyordu. Zafer ya da kibirden kaynaklanan alışkanlıklardı bunlar.

Hamaklar kuruldu, karınlar bir ay sonra ilk kez etle doldu. Nöbetçiler içinden geçilemeyen geceye gözlerini dikip, nöbet tuttular. Merkez grubun adamları kendilerini komutanların gösterdiği güvene bıraktılar. Che uyursa, diye düşündü yoldaşlar, o zaman biz de uyuruz.

40

Sonraki gün gerçekleşen birçok şey, Hoyle'u kalbindeki kırgınlık ve içinde bulunduğu karışık duygulan düşünmekten alıkoydu. İlk olay, sabahın erken saatlerinde patlak verdi; La Paz'dan Vallegrande Havalimanı'na yapılan alışıldık, gözü pek uçuş. İzlenecek rota, yükseklerdeki bulutlarla kaplı bir yoldu; uçak, gökyüzünün berrak olduğu yerlerde bile sarsılıp duruyordu. Bunun sebebi, muhtemelen hava durumuydu fakat camlan ayna etkisi yapan güneş gözlüğü takmış daha yirmi iki yaşındaki pilotun, yolcu niteliğindeki Hoyle, Santavanes ve Charlie'ye pek de güven verdiği söylenemezdi. Pilot, harika bir iniş yaptı; yeri neredeyse uçağın kanatlarıyla delecek, dik bir şekilde yapılmak üzere olan vahşi, ani iniş son anda kontrol altına alınarak sağ salim yapılabildi. Yolcuların ve kargonun tek parça olarak uçaktan inmeyi başarması takdire şayandı, en azından Santavanes'i dine döndürdü.

Hoyle, casitaâakı radyo çadırında çalışmaya koyuldu. Maria'nın penceresinden gördüğü şeyler karşısında yaşadığı mutsuz geceden sonra, inanılmaz bir dikkatsizlikle ortalıkta ruh gibi gezinir, sürüklenir olmuştu. Ara sıra düşünceleri ezici bir acıya dönüşüyordu; kederle, hatta kederden daha saf bir hisle, suçlulukla, bir miktar da beklentiyle doluyordu içi. Sanki kendi kalbinin kırılacağı içine doğmuştu da o yüzden kırılmış gibi oldu. Kendi kendini gerçekleştiren bir kehanette bulunmuştu.

Hoyle her şeyi iradeye bağlayan bir adamdı. Ruhuna rehberlik yapan şey, iradesiydi; şimdi iradesinin Maria hakkındaki düşünceleri bir kenara bırakmasını istiyordu. Her şeyi ama her şeyi düşünmeye razıydı, Maria'nın penceresi karşısında gördüğü manzara hariç, o an gördükleri karşısında yaşadığı keder, acı, ıstırap ve spazm hariç, aklına herhangi bir şeyin gelmesine razıydı işte. Bu duyguların yarattığı boşluk, kalbini fethetmişti bile. Daha baştan beri Maria nm başkası için tutulduğunu biliyordu. Hiçbir şey hissetmemeliydi. Hoyle, hayatında yalnızca ikinci

kez, başkasına karşı hissettikleri yüzünden kendini karmakarışık duygulara kaptırmıştı. Kendine küfretti, karşısında duran çürük masanın üzerindeki kâğıtları karıştırdı.

Çadırın baştan aşağı kapkara, sıcak kumaşı, rüzgârın etkisiyle titreşti, onu göreve çağırdı. Diminov'dan aldığı iletişim planı ve kodlarıyla silahlanmış Hoyle, Nancahuazü'ya sahte radyo dalgalan yolladı. Havana'dan gönderildiği zannedilen mesajlar, Nancahuazü ve Iripiti'nin kesiştiği yerde yetmiş iki saat içinde teslimat yapılacağını belirtiyordu. Bunca saat, Tania'nm yolcularını Guevara'ya götürmesine yeter de artardı. Teslimat yeri, bizzat Tania tarafından onaylanacaktı.

Vaat edilen teslimat en basit isim, nesne ve fiillerle belirtilmişti, operasyon dilinin evrensel dili böyleydi. Üçüncü şahıs çekimleri aşağı yukarı her ülkede aynı olmasına rağmen, Hoyle, Havana'dan Guevara'ya İspanyolca ve İngilizce kodlanıp yollanan bir düzine meşru mesajı dikkatle inceledi. Bir önceki mesajların tonunu ve dilini saptayıp kullanmaya çalıştı. Mesajlarının olabildiğince güvenilir olması şu anda hayati bir meseleydi, özellikle de sıra dışı bir şey yapılıyorken, yani sahada bir birlik hareketi gerçekleştiği sırada.

Hoyle, bu tuzağı satmak için birkaç sebep saydı. Gerillalar yeterli malzemeden yoksundu, çiftlik evine yapılan saldırı, lojistiklerini mahvetmişti. İlk transmisyon, muhtemelen bot teslimatı olurdu, sonra sinek ağları, cephane ve kıyafet. Hoyle alışveriş listesini karşı koyulamaz bir hâle sokmaya çalıştı, listeye birkaç ilaç ekledi, özellikle de Guevara'nın astımına iyi gelecek cinsten ilaçlar. Liste pratik eşyalar ve ufak tefek lüksler de içeriyordu: Yoğunlaşmış süt ve sardalye. Tabii ki çok daha sıradan bir liste hazırlanabilirdi. Gerillaların içinde bulundukları durum, Hoyle'un tahmininden çok daha kötüydü. Teslimat vaadi gene de çok çekici bir teklif olacaktı.

Son ve en önemli zırva, insan teslimatı olacaktı. Tuzak işe yararsa Tania Guevara'yı buna inandıracaktı.

Hoyle açık ifadelerle birkaç taslak hazırladı, İspanyolca yazdı, şu an her şey aklından İspanyolca geçiyordu, İngilizce değil. Metin üzerinde çalışırken, yeşil bereliler Nancahuazü'nun merkezini hedef almış portatif bir anten kurdular. Radyo, Havana'da kullanılan frekansın aynısıydı,

yakın vericinin gücü sahte mesajların güvenilir bir trafikte dikkat çekmeyeceğini garanti ediyordu. İlk dalga bu akşam saat onda yollanacaktı.

Kodlamayı bitirdiğinde çadır titreşmeye devam ediyordu; saat öğlen üçtü, çadırların yanından geçip öğle güneşinin sıcağında sendeleyen Hoyle'un gözleri acıdı. Yanma kimsenin gelmesini beklemeden casitanın karşısındaki bir ağacın altına oturdu, bağdaş kurdu ve havalimanının kızıl rengi çamurluğuna bakmaya başladı. Tepelerin arasından mutsuz bir rüzgâr esti; sinekleri kaçırmaya, tozları havalandırmaya yeterdi bu kadarı bile. Vadinin yukarısında, birbirine karışmış bulutlar gökyüzünü kaplamıştı; manzara, gri üzerine mavi bir tablo gibiydi.

Öğlen çok sıkıcıydı, Hoyle havanın bir an önce kararmasını istiyordu. Keşke uyuyakalsaydı ancak aklı böyle susabilirdi. Şimdi mesajların hazır olması iyiydi, bir de Maria'yı düşünmemeyi başarabilse tadından yenmezdi. Kalbinin her atışında onu düşünüyor, kendini çok mutsuz ve aptal hissediyordu.

Rüzgâr sertleşti, güneş gökyüzünde birkaç santimetre hareket etti. Hoyle'un başına güneş geçmişti. Şimdi kodladığı numaralar zihninden uçup gitmiş, onların yerini o görüntüler almıştı. Yüce Isa, dedi kendi kendine, kendine bu kadar acımasana. Hoyle, kadının adım bilinçli olarak anmamaya çalışıyordu ama onunla sevişmeleri, onu içmesi, onda kaybolması geldi aklına. Şimdi düşünceleri, kadının Küba'dayken yaşadığını anlattığı şeylerden, onu ilk gördükten sonraki zamana kadar kaydı.

Kendisi bu kadın için ne ifade ediyordu? Bu soruda kendi kendini iğneleyen bir ifade söz konusuydu. Alakasız bir şey olabilirdi. Maria'nm hayatında bu kadar küçük bir yere sahip olmak ona acı veriyordu. Keşke şimdi sarhoş olsaydı, o zaman daha iyi düşünürdü. Gerçi kalbi kırık ve sarhoş olmak daha kötü olurdu: Çeşitli tıngırtılardan ibaret kovboy şarkıları...

Bulutlar yuvarlanıyor, hızla koşuyordu, onları izlerken bir an her şeyi unuttu. Hoyle zihnini beyaz ve grinin gölgelerine bakarak rahatlatmaya çalıştı. Tepelerdeki yeşilin bir düzine farklı rengi ne kadar da alacalıydı öyle.

Guevara oradaydı. Orada korunan, uçsuz bucaksız bir saha vardı.

Gerillalar üç kez ateş etti ve her defasında başarılı oldular. Bu korkak düşmanlar, göze görünmeden hareket etmeleri sayesinde aynı anda birçok yerde olabiliyorlardı. Her yerdeydiler çünkü ordu onları hiçbir yerde bulamıyordu. Ama Hoyle daha iyisini yapabilirdi.

Operasyon çadırına gitti ve garip bir kuvvet hissetti; kalbi ve midesi arasında bir çırpınış gibi bir şey... Bunu hiç hissetmemiş gibi yaptı, kaburgalarındaki ağrı haftalardır çok azalmıştı. Midesindeki o kelebek uçuşması hissi öğütücü bir duyguya dönüştü, sanki kafasında radyodan çıkan türde bir vızıltı vardı.

Maria. Ve gene Maria.

Saha masasına oturdu, Guevara'ya yollayacağı mesajı tekrar okudu, gözleri ardında beyninde yaşadığı acıyı geçiştirip unutmak için elinden geleni yapıyordu. Durum basitti, asıl acıyan kalbiydi ama bu acı fiziksel ağrılara dönüşmüştü çünkü acının kurbanı, acı çektiğini inkâr etmek için tüm gücüyle savaşıyordu.

41

La Paz'ın ana otobüs istasyonunun koca çatısı altında, Rene D'Esperey ve Carlos Sandoval, platformun ters köşelerine oturup birbirlerini tanımazdan gelerek etrafa odaklandılar. Üzerlerinde ispinoz ve güvercinler oradan oraya uçuyor ve öğle güneşi tavandaki deliklerden sızarak binanın içinde koca yarım çemberlere dönüşüyordu. La Paz'dan Sucre şehrine giden ekspres otobüs, öğleden sonra üç otuzda kalkıyordu. Saat yaklaştı ve vakit geldiğinde sürücü hiçbir duyuru yapmadan kalktı gitti.

Kıyafetleri ve tavırlarıyla D'Esperey ve Sandoval turist gibi duruyorlardı. D'Esperey yirmi yedi yaşında, açık tenli, sıradan hatları olan biriydi. Kum sarısı saçları omuz hizasından biraz kısaydı. Sarkık bıyık bırakmıştı. Kaplumbağa yeşili bir hırka ve bej rengi pantolon giymişti, hippi gringo\&xa. benziyordu. Ispanyolcası iyiydi, hızlı ve akıcıydı ama herkes Gallilerin o inişli çıkışlı tonunu anlayabilirdi, bu yüzden Fransız aksam, Güney Amerikalılar'ın kuracağı herhangi bir ön yargıya karşı panzehir görevi görecekti. Fakat ihtiyaç duyarsa herkesi büyiileyebilirdi.

Bekleyen kalabalığın arasında Carlos Sandoval daha az şüpheli görünüyordu ama Bolivyanolar'a uygun biri değildi gene de. Otuzuna yakın, atletik yapılı ve geniş, biraz da açık bir alnı vardı. Sandoval Arjantinli'ydi ve büyük mağazalarda tezgâhtarlık yapanların boş bakışlarıyla bakıyordu etrafa. Yakası açık bir gömlek, ceket ve pantolon giymişti. Elleri dikkat çekiciydi, parmaklan uzun ve mum gibi muntazamdı, duyarlı ve yaratıcı bir imaj çiziyordu. Sandoval eğitimli bir sanatçıydı, değişmeyen, sakıngan yapısıyla el altından yapılan işler için uygundu. Diğer bütün iyi ajanlar ve D'Esperey gibi o da kendi kendini sakinleştirebilen, durgun bir yapısı olduğu izlenimi sergileyebiliyordu, ikisi de sıradan tanıdıklarla her durumda muhabbet edebilirdi; ikisinin de Sucre'ye gelmelerine ilişkin hikâyeleri vardı, bunlar geçerli sebepler içeriyordu, ikisinin de birbirlerine yakın tuttuğu sırt çantaları ve bavulları vardı.

Bir çift asker, bekleyen yolcular arasında yırtıcı bakışlar yakalamaya çalışarak platform boyunca yürüdü. Onlar oradan geçerken D'Esperey onları görmezden geldi, Sandoval ise çok düşünceliymiş gibi davrandı. Birlikler sorgulamaya başlayınca ikisi de rahatladı, diğer otobüs için bekleyen yolcuları aradılar; bu görev askerleri yarım saat oyalamaya yetecek kadar enteresandı.

Bu süre içinde Sucre otobüsü şoförü kilitli kapıyı açtı ve otobüse binip oturdu. Kapıyı ardından kapatınca kalabalık gözünü şoföre dikti, bu sırada şoför sürücü koltuğunda bilinmedik işler yapıyordu. Bu, on dakika boyunca devam etti, sonunda kapıları açtı, bagajları yerleştirdi ve bilet kesmeye başladı. Kalabalık ilerlerken Sandoval, D'Esperey'le göz göze geldi. Platformda Tania'yla buluşmayı umuyorlardı; Sucre'ye yolculukları Guevara'nın Nancahuazüdaki kamp üssüne yolculuğun ilk adımıydı.

D'Esperey çantası üzerine oturdu, kalabalığın itişip kakışmasına, bavullarını bir an önce bagaja yerleştirme telaşına dikti gözlerini. Sessiz kaldığı süre boyunca Sandoval da konuşmadı. Saat artık 4:25'i gösteriyordu. D'Esperey, Sandoval'a bir bakış fırlattı. Gözleri buluştu, Fransız bey omuz silkti. Şimdi karar verme zamanıydı: Yolculuğa çıkmak ya da güvenli eve dönmek, şıklar bunlardı. D'Esperey, askerlerin mutlulukla bavulları açıp kontrol edişlerini, sonra diğer platforma geçip aynı şeyleri yapmalarını izledi, burada sivil polisler olduğunu biliyordu.

Tania'nın gecikmesine sebep olan birçok şey vardı. Bazıları basit şeylerdi fakat geri kalanı ölümcül ciddiyetteydi. D'Esperey seçenekleri tarttı: Biri bavulunu alıp gitmek. Bunun daha şüphe uyandırıcı olduğunu düşündü. Diğer seçenek Sucre'ye gitmek için otobüse binmekti ve buradan itibaren neler olacağına bakmak daha iyiydi.

Ayağa kalktı ve bavuluyla evrak çantasını eşya kompartımanına sürükledi. Sandoval tedbirli bir şekilde bir süre bekledi, sonra onu takip etti. Bagajını yerleştirdikten sonra Sandoval arka koltukta boş bir yer bakındı. D'Esperey ortalarda bir yer buldu ve yan koltuğundaki gazeteyi açıp okumaya başladı.

Birkaç dakika sonra motor çalışmaya başladı, hava freni titreşti ve flota istasyondan ayrıldı. Önce Avenida Peru'dan döndü, oradan sola

saptı ve sonunda Avenida Montes'in akışına bıraktı kendini. Otobüs katedralin yanından geçerken mavi-beyaz bir taksi ona yetişti ve kornaya bastı. D'Esperey, taksinin otobüsün önünü kestiğini fark edene dek pek dikkatsiz bakıyordu. Otobüs şoförü küfretti ve diğer tüm aklıselim Bolivyalılar gibi kornaya abandı, taksi hâlâ duruyordu. Otobüs taksinin ardında durdu, iki şoför de birbirlerine kaş göz işaretleri yapıyor, kornayı yumrukluyordu.

D'Esperey, Sandoval ve diğer tüm yolcular taksiden iki çantayla inen kadım gördüler.

D'Esperey boynunu pencereden dışarı uzattı ve gördükleri onu önce karmaşık sonraysa şaşkın hissettirdi. Taksiden çıkan yolcu Tania'ydı. Koyu renk saçlarını toplamıştı, saçları ıslaktı galiba. Yüzünde okunması güç bir ifade asılıydı: Kararlılık, yoğun konsantrasyon veya belki de mutsuzluk. Bakışları sağlam görünüyordu, yüzündeki kaslar bir maske gibi donuktu. Otobüsün ardında trafik oluştu; sokak, araba kornaları senfonisine döndü. Tania bir tomar Boliviano verdi otobüs şoförüne. D'Esperey pencereden adamın tek saniyede değişen tavrını görebiliyordu: Şoför gülümsedi ve başını salladı, Tania'nın iki bavulunu da alıp merdivenlerden çıkardı. Tania otobüsteki merdivenleri çıktıktan- sonra şoför koltukta oturan bir çocuğu yerinden derhâl kaldırıp oraya Tania'yı oturttu. Kadını oturttuğu yerin üstündeki rafa da bavulları yerleştirdi. Tania'nın bavulu altında kalan torbaların içindeki eski Hint eşyaları ezildi ama yaşlı kadm karşı çıkmadı. Şoför de hiçbir pişmanlık emaresi göstermedi. Otobüsteki insanlar şoförün direksiyona oturup kapıları kapama düğmesine basmasını sessizce izledi.

Tania'nın gözleri yolcuları taradı; önce Sandoval'ı sonra D'Esperey'i gördü. İki adam geri çekilip nefeslerini tuttular. Gözleri onların üzerinden geçti; D'Esperey'e göre Tania işte bu anda dayanılmaz bir kadındı. Vahşi, dalgın bakışları vardı ve anlaşılmaz ifadesi hem haşin hem de ıssızdı.

D'Esperey, tepki veremeyecek kadar şaşkına dönmüştü. Tania sonunda yeraltından yeryüzüne çıkmış, öğle trafiğinde otobüsü durdurup arkasında koca bir gürültü yaratmaktan korkmamıştı.

D'Esperey şaşkındı ama SandovaPın siniri tepesine çıkmıştı. Gözleri öfkeyle dönüyordu. Yolcular arasında Bolivyalı olmayan yalnızca onlardı ve bu şekilde davranmak ne kadar da sorumsuzcaydı. Sandoval, kulaklarındaki yakıcı hisle çığırından çıkarken oturduğu yerde hiçbir şey fark ettirmemeye çabalıyordu. Yolculukları sıradan geçmeliydi, böyle ani şeyler olmamalıydı. Tania'yı böylesine düşüncesiz kılan neydi? Yaptığı şeyi bilecek kadar deneyimliydi. Şu tüm dikkatleri kendine çeken hareketi tüm kuralları, sınırları yıkmıştı.

Sandoval, D'Esperey'in pencereden dışarı bakarmış gibi yapmaya çalıştığını görebiliyordu. İnançsızlığı ani bir kızgınlığa dönüşmüştü. Tania'nın marifeti polisin dikkatini çekmiş olabilirdi. Sandoval, Buenos Aires'ten buraya başka bir adla gelmişti, D'Esperey de öyle, ikisi de evraklarının yakından incelenmesini istemezdi. Trafik polisinin onları takmamasına şaşırdılar.

Sandoval'ın içi sıkılmaya başladı, D'Esperey'ninse öfkesi gittikçe daha da kabarıyordu, ikisi de Tania'mn şalını çantasından çıkarıp boynuna doladıktan sonra koltuğuna oturup uyumaya başlamasını izledi. Bunca maceradan hemen sonra uyumak!

Otobüs sallanıp hoplayarak şehrin içinde ilerliyordu. Gece çökünce tozlu ana yola çıkıp Patacama'ya ve güneydoğusuna, Ouro'ya döndü. Yol gitgide batı çöllerine uzanıyordu, buralarda birkaç kuzey-güney yönlü dağ ve doğuya yönelen nehirlerin kestiği vadiler vardı. Ouro şehrini geçtikten sonra şafak sökmek üzereydi. Bir düzine trancas geçtikten sonra otobüs durmak için fren yaptı ve ana yol polisi ortaya çıkıp keskin ışığıyla etrafta dolanmaya başladı. Bu duraklar kazasız belasız atlatıldı. On beş saat boyunca D'Esperey, Sandoval veya Tania tek kelime etmedi ve sonunda otobüs Sucre'ye vardı.

Şafak gri-mavi gökyüzünü yararak kırmızı ve altın renginde söktü. Otobüs yeşil tepeleri aşmış, beyaza bürünmüş kırmızı çatılı binaların olduğu Sucre şehrine varmıştı. Bolivya'nın bir önceki başkenti, Sucre, kendi içinde önemli bir kolonisel çekiciliğe sahipti. Otobüs terminalinde yolcular yorgun ve süzgün gözlerle bakıyorlardı. Sandoval, D'Esperey ve Tania saçma bir şekilde birbirlerinden olabildiğince uzak

durarak terminalin önündeki taksi duraklarına gittiler. Otobüsten kimse peşlerine takılmamıştı, artık kimsenin dikkatini çekmediklerinden birbirlerine yanaştılar.

Kaldırım kenarında birlikte dururken Sandoval, Tania'ya sessizce ama öfkesini belli eden bir çılgınlıkla, "O da neyin nesiydi, ne yaptığını sandın?" dedi.

Tania boş boş baktı. "Ne?"

Bunun üzerine D'Esperey söze girdi. "Taksi."

"Takip edildiniz mi?" diye sordu Tania boş bir suratla.

Adamlar ikilemde kaldılar. Tania bu sorunun zihinlerinde yankılanmasını bekledi. Sonra "Ben de izlenmedim" dedi. "O zaman endişelenmeyelim."

Sandoval ve D'Esperey aynı anlamsız bakışı paylaşıyordu şimdi. Tania bezgin davranışlarda bulunuyordu ve bu hâli güvenlik endişelerinin çok ötesindeydi. Tania sıradaki ilk taksiye atladı. Sürücü önce onun çantalarını, sonra adamlarınkini aldı. Tania ona Hostal Colonial'e sürmesini söyledi, burası Plaza 25 de Mayo'ya bakıyordu. Taksi parasını Tania ödedi ve otelden içeri girdi.

Lobideki masada rezervasyonlarla alakalı bir problem çıktı. Görevli, odaların şu an temizlendiğini, o yüzden çift kişilik bir oda dışında başka müsait oda bulunmadığını ancak şu an sabahın daha onu olduğu için öğlene kadar beklemeleri durumunda, otelde müsait oda bulabileceklerini söyledi. Tania yorgun olduklarını ve boş odayı paylaşmalarının bir sakıncası bulunmadığını dile getirdi. Görevli tam kahkaha atacaktı ki kendini tuttu, ne D'Esperey'in ne de Sandoval'ın bu duruma karşı çıkmaya hâli vardı. O uzun yolculuk dirençlerini kırmış, bunun uygunluğunu sorgulayacak hâlleri kalmamıştı. Hepsi forma imza attı. Tania'yı, La Paz'dan gelen bir fahişe sandılar, o sayede kimliğini pek kurcalamadılar. Sandoval ve daha egzotik görünümlü D'Esperey'e turist formlarını doldurmaları söylendi. Görevli, bu formaliteler dışında onlara pek dikkat etmedi.

Görevli odaya portatif bir yatak getirdi, Sandoval ona bahşiş verdi. Kapı kapandığı gibi Tania soyunarak iki adamı da hayrete düşürdü. Ceketini ve eteğini çıkardı, sütyen ve kilodunu bir kenara fırlattı.

D'Esperey boş boş bakıp gözlerini başka yöne çevirdi. Sandoval kendine hâkim olamıyor, dik dik bakıyordu. Gözleri kadının kalçalarının yuvarlaklığına ve bacakları arasındaki koyu üçgene takıldı. Kollarında çizikler ve sırtında geniş kırbaç yaralan olduğunu gördü. Tania onlara hiç aldırmayarak çıplak hâlde tuvalete girdi ve kapıyı kapadı.

D'Esperey başını salladı, Sandoval pencerenin yanındaki sandalyelerden birine oturdu. Tania acaba delinin teki mi, diye düşündü kendi kendine, iki adam da utanç duydu; Sandoval'ın maçoluğu, D'Esperey'in savoir faire'ı buharlaştı. Bunun sebebi kadının yüzsüzlüğüydü.

Banyodan su ve klozet sesi geldi. Tania odaya geri geldi çıplak ayaklarıyla. D'Esperey ona bakmadı. Perdeleri olduğu gibi çekti, sonra yataklardan birine gitti. Yatak örtüsünü çekerken göğüsleri belirginleşti. Kendine engel olamayan D'Esperey kadım izledi ve kadın vahşi gözlerini onun gözlerine dikti. Başı yavaşça aşağı eğildi; çıkık elmacık kemiklerinin üzerindeki kara gözlerinde hiç ışık yoktu.

D'Esperey'e birkaç saniye boyunca baktı ama düşündüklerini söze dökmeyeceği belliydi. Tania'nm ciddiyeti altında, ağzı dümdüz bir çizgi gibi görünüyordu. D'Esperey sanki Tania onun vücuduna bakınca kemiklerine kadar görüyormuş gibi rahatsızlandı. Tania önce bir bacağını sonra diğerini yatak örtüsü altına soktu.

"Beni uyandırır mısın?" dedi.

"Elbette."

Yatak örtüsü belini sardı ve yanına dönerken göğüsleri birbirine yapıştı. Gözlerini kapadı. "Beni altıda uyandır. Böylece birlikte akşam yemeğine çıkabiliriz."

El Verdugo diye anılan bir yerde, bol yapraklı bir ağacın altındaki masaya oturdular. Sandoval bir tabak pacumutu, et, pilav ve peynir, D'Esperey ise tavuk ve muz yedi. Tania bir şey yemedi, sadece birkaç Singanis içti, aşağı doğru yürümeye koyulduklarında gitgide dili çözülmeye başladı, hatta gevezeleşti bile diyebiliriz. Ondaki değişim kayda değerdi.

Yemek ve içecek Sandoval'ı biraz sakinleştirmişti. Nihayetinde La Paz'dan çıkmayı başarmışlardı, Guevara'ya ulaşmalarına bir bu kadar

daha yol kalmıştı fakat yolun yanındaydılar, bu da bir şeydi. Bir de akşam çok güzeldi.

D'Esperey sordu, "Yarınki yolculuğumuz ne kadar sürecek?"

Tania bardağına baktı. "On saat. Kamp üssüne giden yol da dâhil olmak üzere."

"Ormanın ne kadar derinlerinde orası?" diye sordu D'Esperey. Bu cümleyi kurması biraz zaman aldı, çünkü halk içinde "kamp üssü" demek ona rahatsızlık veriyordu.

"Yaklaşık dört saat uzaklıkta. Fakat ben öbür yoldan götüreceğim sizi. O biraz daha kısa." Tania'nın sesi değişti, masanın ötesindeki plazaya baktı. Şehrin bembeyaz duvarları turuncu bir toz bulutuna bulanmıştı. Bir şeyler mırıldanmaya başladı; Edith Piaf olabilirdi.

Sandoval'ın aklından gene Tania'nın tamamen deli olma ihtimali geçti. Düşünmeden, "İyi misin?" dedi.

"Evet, iyiyim."

Kelimeleri efkârlıydı, garson gelince bardağını garsonun tepsisine koyup "Mas" dedi.

"Onunla ne zaman tanıştın?" diye sordu Tania, D'Esperey'e. "O" yalnızca tek bir adam olabilirdi. Che Guevara dünyalarını döndüren tek eksendi.

D'Esperey'in gözleri Tania'nın gözleriyle buluştu. Gözleri, yatağa serilmiş çıplak kadınınki kadar davetkâr değildi; sandalyesine yaslandı. "Altmış birde. Adaya lisansüstü öğrencisi olarak gitmiştim."

"İlla ki Barbaroja'yı tanıyorsundur."

Barbaroja, Manuel Pineiro'nun kod adıydı, bu adam Küba Direccion General de Inteligencia bölümünde Özgürlük Departmanı'nın başkanıydı. Dış operasyonları uygulamaya koyuyordu. Adı anılınca D'Esperey ve Sandoval'ın duruşları görünür ölçüde değişti.

"Rahatla" dedi Tania. "Burada konuşabiliriz."

Garson Tania'nın içkisini getirdi. Garson gidince Tania kolunu sandalyenin arkasına attı. Rahat görünüyordu ama gözlerinin arkasından çok şey geçtiği okunabiliyordu. D'Esperey, Sandoval'a göre daha az tutuktu; kimse seslerinin duyulabileceği alanda görünmüyordu, konuşmak güvenli gibi duruyordu.

"Barbaroja buraya gelişimi ayarladı, altmış beşte" dedi D'Esperey. "Macera alanında liderlik üzerine bir rapor hazırlamıştım."

D'Esperey yuvarlak konuşuyordu ama söylemek istediği ortadaydı. Ülkeye o zaman da şimdiki gibi gazeteci olarak girmişti. Maskesi kapalı ve somuttu, bazı solcu çevreler tarafından sevilen bir yazardı. D'Esperey, Küba İstihbarat Servisi'nin dikkatini, Reigriiting the Revolutioriu yazdığında çekmişti. Bu kitap Ortodoks Marksistlere karşı çıkıyordu. D'Esperey Küba devriminin kırsal köklerini yaymaya çalışıyor, gerilla savaşçılarının siyasette hayati bir rolü olduğunu savunuyordu. Guevara gibi o da kırsal gerilla özünün köylüleri eğitebileceğini ve harekete geçireceğini savunuyordu. Devrim koşullan gerilla özü için atlama noktası olabilirdi; yavaş yavaş gelişmek zorunda değillerdi. Bunlar aslında Maoistlere yakın düşüncelerdi, o yüzden bu biraz fikirlerinden ve ülküsünden dönmek gibi oluyordu. Fidel Castro ve Che Guevara kulağa müzik gibi geliyordu. D'Esperey Havana Üniversitesi'nde hocalığı boyunca, Barbaroja ile yakınlaşmıştı. Görgülü, Ecole Normale Superieure&z eğitim görmüş, varlıklı ve köklü bir ailenin çocuğu olan D'Esperey canlı bomba olamazdı. Bu yüzden davet edildi. Ülkünün büyüsüne kapılan D'Esperey, Küba İstihbaratı'na gizli kurye olarak çalışmayı seve seve kabul etti. Latin Amerika'da deli gibi seyahat etti, görünüşte Jean Paul Sartre'ın Le Temps Modernes\ üzerine makaleler yazıyordu ama asıl işi, Havana için, hangi ülkelerin devrim hedefi olmaya hazır olduğunu araştırmaktı.

D'Esperey, Bolivya devriminin anlamı üzerine yazdığı raporda Nancahuazü'nun üç yüz yirmi kilometre kuzeyindeki ormanlık alanda Alto Beni'de bir foco kurulmasını öneriyordu. D'Esperey'in bu bir düzine saçma önerisi önce Manuel Pineiro, sonra da Castro ve Guevara tarafından görmezden gelindi. Nancahuazu nun görevi baştan beri belliydi denebilirdi.

"Barbaroja bana pek yardım etmedi" dedi Tania.

"Burada çok şey yaptın" dedi Sandoval. Eğer deli ise bile, onu biraz inayetli görmek iyiydi. D'Esperey gibi o da biliyordu ki Tania, Guevara'yla samimiydi.

Tania iltifatı anlamazdan geldi. "Barbaroja conjonun tekidir" dedi. Lisanı biraz sertti: Bu laf "göt herif" ile "orospu çocuğu" arasında bir şeye

tekabül ediyordu. Tania konuşmaya devam etti: Seyahatleri, Küba'daki eğitimi hakkında anlatıyor da anlatıyordu. Manik bir şekilde daldan dala atlıyor, gözleri fırıldak gibi dönüyordu. Bir tane daha Singani içti ama ne tutuklanışı hakkında ne de takibindeki işkence hakkında tek kelime etmedi. Masadaki adamların da alakadar olduğu detaylar, gerçekler ve kelimelerle kendi etrafında bir duvar yarattı. Gerçekleri uydurduğu koşullarla süsledi, utanmadan şehir ağının yaratıcısının kendisi olduğunu iddia etti, çiftlik evine yapılan silah taşımacılığı da zaten kendi başarısıydı. Bu şekilde konuşup durmaya devam ettiği için Sandoval ile D'Esperey sıkılmaya başladılar. İkisi de onun biraz devrimci hayranı olduğunu düşündüler. Tania devam ettikçe başarıları bir o kadar çirkin görünmeye başladı.

Niyeti de buydu.

Sonunda taksideki dikkatsizliği ve deliliği unutulmuştu. Başarılı olmasına rağmen çok cesur bir hareketti, yetkililer grubu incelemeye yeltenmemişti bile.

D'Esperey kendini gazeteci bir ajan olarak görüyordu ve ona göre şimdiye kadar her şey yolundaydı. Sandoval, son altı senedir Guevara'nın çabalarını Arjantin'den koordine etmiş, Salta Province'te Masetti ve Atilio'nun başarısızlıkla sonuçlanan teslimat ve desteğini kendisi ayarlamıştı. Masetti'nin ağından silinmesine rağmen hâlâ hayatta olan Sandoval, kendini ihanetin de ötesinde görüyordu. Guevara ve Tania'nın birbirlerine âşık olduklarından uzun süredir şüpheleniyordu; diğerleri gibi o da Tania'nın Guevara'ya sadık olduğundan emindi.

Sandoval yıldızını Guevara'ya borçluydu, yani eğer Tania Comandanteye yakınsa, Sandoval yapılacak en iyi şeyin candan davranmak olduğunu düşünürdü. D'Esperey ve Sandoval; kendileri, girişimleri ve Guevara için başka bir tehdit görmüyordu.

Plazanm ötesinde bulutlar ay ışığında gümüş gibiydi. D'Esperey bir şişe şarap istedi, Tania içti ve elinden geldiğince gülerek mutluymuş gibi yaptı. Bir şekilde iki ayrı hayatının kablolarını birbirinden uzak tutmayı başardı. Çünkü eğer bir yerde birbirlerine sürtünseler, anında kıvılcımlar çıkar ve ikisi birden patlardı.

Tania bu adamları inandırmaya çalıştı; kendine değil, kendisi hakkındakilere. Başarılarından, kendisinden ve bir insana değil bir ülküye olan

bağlılığından, sadakatinden utandı. O, kendine rağmen, içindeki tüm güçlerin farkındaydı. Arkadaş olmadığını biliyordu; kendisi yalnızca bir tanıdıktı, kendi başına tastamamdı. Diğerleriyle birlikte olmaktan rahatsızlık duyardı, bir bulutun içi kadar bilinmezliklerle doluydu. Duygular ve hayaller çığı vardı içinde; ruhunda hiç insancıl bir şey kalmış mıydı? Şimdi yalnızca küller mi kalmıştı ruhu yerine?

Sokaktan el ele tutuşmuş çiftler geçiyordu, Tania biraz sarhoştu ve yanaklarının hissizleştiğini duyumsadı. Sesi, kendine yabancı ve uzak geldi; sanki kullandığı kelimeler başkasının ağzından çıkıyordu: Sözleri duyulmuyor ama toplanıp ön yargı oluşturmak üzere filtreleniyordu. Spekülatör olduğunu düşündü, evet bu hâle gelmişti, kendine karşı bile bir vurguncuydu. Kaleleri içten yıkılmış, tüm boşlukları acıma ve dehşet duygusuyla dolmuştu. Bunca deneyimden birçok şey öğrenmişti, şimdi geriye kalan kısmı oynuyordu. Maskeleri içinden geçilir, anlaşılır gibi değildi; hareketleri ustacaydı: İçten içe, yenilmiş ve yapayalnız, darağacına giden asılmak üzere biri gibi hissediyordu.

42

Guevara yeniden uçağın motorunu duydu, ağaç kubbesinin altında olduğu için hiçbir şey göremiyordu. Sabahtan beri iki kez geçmişti, her ikisinde de kuzeye doğru gidip geri, vadinin öbür tarafına dönmüştü. Joaquin ve Pombo, bunun kesinlikle keşif uçağı olduğunu düşünüyorlardı. Uçaktan görünüyor olmaları çok düşük bir ihtimaldi, ormanda bulunmaları da imkânsızdı çünkü arkalarında hiçbir iz bırakmıyorlardı. Gene de bu uçak onu endişelendiriyordu. Guevara bir gruba yukarı keşfe çıkmalarını emretti, nehri baştan sona taramalılardı. Böyle bir önlem almayı tercih ediyordu ama bunun grubu en az iki gün geciktireceğini biliyordu. Uçak sürekli gelip geçiyordu, bunun nedeni neydi? Başlarının belada olabileceği şüphesi Guevara'nın içini kemiriyordu.

Birkaç saat içinde ana müfreze vadi yüzeyine çıktı; dağdan nehre, nehirden başka dağa çıkıyorlardı. Merkez grup kalın çalıların arasından geçiyor, oradan sarp kayalara tırmanıyor, bu sırada çalılıklar arasında yol açmak için ağaçları, çalıları buduyordu.

Guevara güneye inmeye karar verdi, hâlbuki bir gece önce kısa dalgalardan yetmiş iki saat içinde Iripiti ve Nancahuazü nehirlerinin kesiştiği yerde teslimat yapılacağı belirtilmişti. Mesaj, kabul edilebilir bir sürpriz gibi, ilaç gibi gelmişti Guevara'ya. Teslimat noktasına gitmek zorlu bir yürüyüş gerektirecekti. Guevara nehirlerin kesiştiği yerin çevresindeki araziyi yeterince iyi biliyordu. Radyo alıcısı kaynağı saptayamamıştı; bu yüzden Guevara, mesajı aldığına dair bir mesaj yollayamamıştı. Radyoyu üsse gittiği zaman ayarlamaya karar verdi, en azından bir yedekle değiştirirdi ya da her ne ise işte, bitkin grubunu kurulu kampın rahatına götürmeyi çok istiyordu. Kamp IFye doğru devam etmeye karar verdi; adamlar yemek yedikten ve silahlandıktan sonra teslimatı almak için hazırladığı grubun önderi olacaktı.

Öğle vakti durdular, Guevara grup dinlensin diye birkaç saatlik ara verdi. Gece geç saatlerde seyahat etmeye niyetliydi, o sırada uçak uç-

mazdı ve Bolivyalı askerler barakalarına dönerdi. Adamları dinlenirken haritayı inceledi ve umutsuz sonuca vardı. Kamp H'nin yedi kilometre kuzeyindeydiler, bu da Çinko Barınak'a on bir kilometre kaldı demekti. Üstelik en az üç saat daha yürüyeceklerdi, nehrin aşağısından devam ederlerse bu süre daha da artacaktı.

Ama endişe yaratan bu değildi.

Uçak gene saat bire çeyrek kala üzerlerinden geçti. Guevara, uçak ağaçların üzerinden geçerken onu gözlemeyi başardı; Ağır silahları tespit etmek için kullanılan cinsten tek motorlu bir Cub olan eski bir Piper'dı. Kanadarda kırmızı, sarı ve yeşilden oluşan bir simge vardı. Savaşmaya hazır değilmiş gibi görünmesine rağmen bu bir ordu uçağıydı.

Guevara bir kurşun kalem çıkarıp uzun, oval bir şekil çizdi harita üzerine. Altına X işareti koydu, burayı Çinko Barınak'ın olduğu yer olarak tahmin ediyordu. Başka bir X daha koydu ovalin üst kısmına; bu, şu an grubun dinlendiği yerdi. Havadan görünmediklerini varsayıyordu. Yoksa neden üstlerinden üç kez geçsinlerdi ki? Birkaç sayı yazdı. Çinko Barınak'a yaklaşık on yedi kilometre kalmıştı. Piper Cub gibi bir uçağın hızı en fazla saatte yüz altmış kilometre falan olabilirdi. Motorların sesini ilk duyduklarında saat sabah ondu ve şu an on ikiye çeyrek vardı.

Acaba bu uçak, keşif uçağı mıydı?

Bu iki boyutlu basit bir geometri sorusuydu, Guevara matematikten zevk alırdı. Bir matematik bilmecesi, geleceği görmeye yardımcı olabilirdi.

Haritanın üzerine çizdiği oval şekle baktı. Uçak rastgele aranmıyordu. Uçak, şu an bulundukları yerdeki düzeneğe benzer bir düzenek arıyordu. Askerler Çinko Barınak'ı keşfettiyse vadiyi taramaları çok mantıklıydı. Bu uçak, bu nedenle gökte oval çizerek uçuyor olmalıydı.

Ovalin karşılıklı uçları on yedi kilometre uzaklıktaydı. On yedi kilometre aşağı, on yedi kilometre yukarı. Otuz dört kilometre eder. Uçuş süresi on üç dakika.

Oval galiba karşılıklı uçlara dosdoğru gidip geliyordu. Çapı neydi buranın? Guevara'nın uçaklar hakkında az çok bilgisi vardı. Çap desen, on altı kilometre. Çemberin çevresi PI çarpı çap. Çap yarıçapın iki katı.

C = 7i (2r)

Matematiksel kolaylık işte. Fakat hakikat de böyle miydi? Yoksa yorgun bir aklın bir fantezisi mi? 3-145 çarpı 20. Guevara hesapladı, kafası karıştı, küfretti, en baştan başladı.

Sessizlik aklındakileri soyutlaştırıyordu. Düşün.

Sayılarla oluşturduğu büyük yapı çökecek diye korkuyordu.

Düşün, conjo!

Uçak bir saatte yüz altmış kilometre uçuyorsa, 93,4 kilometreyi otuz yedi dakikada uçuyordun Otuz yedi dakika kırk saniyede...

Bu, toplam uçuşun elli dakika kırk saniye olduğu anlamına geliyordu. Uçak son kez uçtuğunda saat bire on vardı. O zaman ne zaman geri dönecek... Sessizlik...

Uçak 13:35 te geri dönecekti, on beş dakika sonra.

Guevara ayağa kalktı, Joaquin'e anlatmaya gidecekti ki durdu. Koca adam bir ağacın altına kıvrılmıştı, silahını kollarıyla sarmış, başı geri düşmüş, ağzı açıktı. Ölü gibi uyuyordu. Adamı sırf öngörüleri yüzünden uyandıramazdı. Ya yanlış düşünüyorsa.

O yüzden Guevara, sırtına ağaca yaslayıp bekledi. Zaman öldürdü. Beş dakika bir hafta gibi geçti. On dakika bir ay gibi geçti. Joaquin uyandı ve esnedi, işemeye gitti. Guevara gene bekledi. Joaquin ayağıyla Pombo'yu dürttü. "Vamos" dedi Joaquin.

Ve sonra Guevara o sesi duydu; uzaklardan, sonra daha yakından. Tek motorlu uçağın "hmm" sesi. Saatine baktı. Saat biri otuz altı geçiyordu; uçak neredeyse saniyesi saniyesine gelmişti.

"Joaquin" dedi Guevara, "Ordu Çinko Barınak'ı bulmuş."

Tania manik hâldeydi, hatta maceraperestlikler yapıyordu araba kullanırken, iki adamsa kadın park etmek üzere frene bastığında aracın onları şöyle bir silkmesiyle mutlu olmuşlardı. Şafak sökmeden önce yola çıkmışlardı; buradan Tichuca'ya, oradan da kuzeye, gitgide kötüleşen El Meson yoluna geçtiler. Yaqui'ye vardıklarında cipten indiler ve Tania evinin önüne park ettiği için corregadon. on Amerikan doları ödedi.

Ona, bir hafta sonra geleceğini söyledi. Yaşlı adam gülümsedi, iki beşliği sayarken Sandoval ve D'Esperey'e, Tania ve sırt çantalarına veya arka koltukta çarşaflarla sarmalanıp saklanan bavullara dikkat etmedi. Yürüyüşlerine öğlen birde başladılar.

Tania onlara dört saatlik bir yürüyüş için söz vermişti. Bir önceki ziyaretinde Lagunillas'tan direkt Çinko Barınak'a gitmişti. Aynı yolu kullanarak geri gelmek güvenilir değildi aslında; ironik bir biçimde dikkat çekmek istiyordu nedense.

Sırları onu aşağı çekiyordu, köye inerlerken Tania somurtup durdu. Yolda ona eşlik etmek büyük bir hataydı, insana görevin yarım kalacağı hissini veriyordu. Yedi sene önce âşık olması ona çok mutsuz bir anı olarak geri döndü; tüm âşıklar gibi o da insan ruhuna sahip olmak istemişti. Guevara'nm ruhu asla onun avuçlarında olamamıştı ama şimdi hayatı öyleydi.

Yol başlangıçta geçmesi kolay, geniş bir ağza sahipti. Tania onları çaydan geçirip kayadan kayaya atlattı. Ne D'Esperey ne de Sandoval, doğada bulunmaktan hoşlanan adamlar değillerdi. Çantaları aşındı ama Iquiradan yukarı tırmanırlarken ikisi de havalara girmişti.

Etraflarındaki ağaçlıklar daha ormanın girişiydi, birkaç değişiklik iki adamı başka istikamete döndürdü. Kırsal kesimi veya yolu bilmiyorlardı, hele gitmeye çabaladıkları son durağı hiç. Yeşilin yüzlerce tonunun bir arada toplandığı ormanda kuşların cıvıltısını, maymunların ötüşünü duydular. Tania, onları başka bir küçük akıntıdan daha geçirdi ve birden düşmüş bir ağacın yanma oturup dinlenmeye koyuldu. Adamlara hiçbir şey demedi, ne neden durduğunu ne de ne kadar daha yürüyeceklerini açıkladı, ifadesinden çıkarılabilecek tek anlam, durmaları gerektiğiydi. Önce Sandoval oturdu, çantasını kenara koyup açık alnındaki teri sildi.

Çantasının kayışlarını sıkı sıkı tutan D'Esperey ayakta dikiliyor, nehrin aşağısına bakıyordu. Orman onda huşu uyandırmıştı. D'Esperey şehirlerin, kafelerin adamıydı, salon ve fikir adamı da denebilirdi; ormanın vahşiliği ve amansızlığı onda bir yığın düşünce uyandırıyordu, insanoğlunu baştan yaratacak, devrimci, dâhi D'Esperey insanları veya onların hayallerini içermeyen bir dünyada ümitsiz ve aciz bir şekilde dikiliyordu.

"Daha ne kadar gideceğiz?" diye sordu.

Böceklerin vızıltısı cevap verdi; Guevara, Tania'ya bir harita vermişti ama kampların pozisyonu üzerinde işaredi değildi. Tania bu yolu bir kez gelip gitmişti ama son kez gittiğinde Çinko Barınaktan geçerek güneydoğudan yaklaşmıştı. Kampların diğer tepelerin veya ondan sonrakilerin üzerine kurulu olduğunu tahmin etti. Doğru yönde gittiğinden emindi, kuzeydoğuya yönelmişlerdi ama Nancahuazü Yadisi'ni ve çiftlik evini görene dek ne kadar uzakta olduklarını söyleyemezdi.

Bu görev D'Esperey'i dehşete düşürmüştü. Sandoval'ın, Tania'nın şu an tam olarak nerede olduklarını bilip bilmediğini sorması anlamlıydı.

"Belki bizi sen yönlendirmek istersin?" diye taşladı Tania.

Sandoval gerilla eğitimini Çekoslovakya ve Cezayirde almıştı. Saha ve harita dersleri almıştı ama çoğunu unutmuştu. Mırıltıdan oluşan cevap Tania'nın kaşlarını çatmasına sebep oldu. Sandoval ayaklarına, D'Esperey etrafa bakındı. Ağaç gölgesi suyoluna kadar uzanıyor, gün ışığı orman zeminine doğru düşüyordu. Akıntının karşısında kocaman, koyu renkli bir yılan kayanın üzerinde güneşleniyordu. D'Esperey, tüm acemiler gibi bunun zehirli olduğunu söyledi. Bu durumda haklıydı, fazlasıyla haklıydı. Bu bir engerek yılanıydı galiba, bir fer-de-lance ve zehri oldukça ölümcüldü.

D'Esperey ağzını açtı ama konuşmadı.

Tania yılanı görmedi yahut görmezden geldi. Ayağa kalktı ve tek kelime cesaret ya da uyarı sözü etmeden bir sonraki bayıra çıkmaya başladı. Sandoval sırt çantasını alıp ayaklanırken homurdanıyordu. D'Esperey onu takip etti, gözlerini karşı kıyıdaki sürüngenden ayırmıyordu bu sırada. Oniks boncuklarına benzeyen iki göz pırıldadı. Arkalarından yetişirken bu yılan bir kez olsun çiftleşmemiş ve en az geçen seneki polis muhbiri kadar ölü olsun diye umut etti içtenlikle.

Tania, uçurumlu dağ sırtında durdu. Aşağıda Nancahuazü Vadisi ve kuzeyde Kamp I ve II'nin burunları görünüyordu.

D'Esperey'in ayağı kaydı, Tania onu tutup yere oturttu ve saklanmaya çalıştı. Vadinin aşağısında Çinko Barınak duruyordu. Burada bir düzine zeytin rengi çadır kurulmuştu. Kadm, askerleri görebiliyordu, nehrin kıvrımlarındaki kırmızı toprak boyunca küçük benekler hareket

ediyordu. Ne D'Esperey ne de Sandoval hayatı boyunca bir çiftlik evinde bile bulunmuşlardı; o yüzden neye baktıklarından emin değillerdi. İlk başta nehrin kıvrımını kavradılar, sonra vadi yüzeyinde hareket eden bir kamyonun tozu dumana katarak ilerleyişini izlediler. Bu onlar için hiçbir şey ifade etmiyordu. Diğer kamyonlar ya da çadırlar da öyle. Tania ordunun çiftlik evinde olduğunu anlatmaya çalıştı, iki adam da sessiz kaldı ama öfke doldukları belliydi.

"Geri mi döneceğiz?" diye sordu D'Esperey.

Ordunun, misafirlerini kampa ulaştırmasına karşı çıkabileceği Tania'nın aklına gelmemişti. Diminov ona Çinko Barınak'ın bulunduğundan bahsetmemişti. Amerikalılar bundan bahsetmemişti. Bu, aklının üstesinden gelmek zorunda olduğu büyük bir sorun yaratmıştı şimdi.

"Evi nasıl bulmuşlar?"

"Nerede..."

Tania onları susturmak için elini kaldırdı. Çantasından dürbünü çıkardı. Ağaç kütüğünün yanma uzanıp onlara vadiyi işaret etti ve yolla evin çevresini izledi. Bakışları ağaç sıraları boyunca, nehir çevresine kadar dolaştı. Ordunun pozisyonlarını, adamların toplaştığı alanları, kamyon yükleyenleri gözledi. Ordunun devriye gezdiğini gösterebilecek bir işaret aradı, hiçbir şey göremedi. Aşağıda, odun yığını arasında beyaz bir karınca sürüsüne benziyorlardı.

Tania'nın tahminine göre güneş üç saat sonra batacaktı. Kampa ulaşmaya yetecek miydi bu zaman, bilmiyordu. Arada kalan dağ sırtı birkaç yere daha açılıyordu. Direkt devam ederlerse vadi yüzeyinden görülebilirlerdi.

Devam et ya da geri çekil; seçenekleri bundan ibaretti. İkisi de çekici değildi. Cip ve El Meson üç saat gerilerindeydi. Bir kere devam ettiler mi, karanlık çöktükten uzun süre sonra bile cipe ulaşamazlardı. Tania yollarım bulup bulamayacaklarından bile emin değildi. Aslında Nancahuazü'yu görüş alanında bırakarak yolu bulabileceğini hissediyordu ama burayı ordunun avucu içinde görmek; onu ürkütmüştü elbette. Bunun öncesinde, görev şimdiye nazaran daha kolaydı. El Meson'dan kuzeydoğuya yönelecekti. Vadideki çiftlik evini bulup kamplara normal yoldan gitmek imkânsızdı artık.

Tania'nın yanma sinen Sandoval ve D'Esperey gerçek tehlike kokusunu ilk kez burada almışlardı. Ordunun burada konuşlanırken ne düşündüğünü sormak akıllarına gelmemişti, ikisi de kendi içinde başka şeyler düşünüyordu. Tania dürbünü çantasına koyup ellerini şiddetle salladı, onun her hareketini izlediklerinin farkındaydı. Aklına vadinin aşağısına inip ordunun etrafından dolaşmak gibi salakça bir fikir geldi. Boiivyalı askerler herhalde öldürürdü onları. Önemsemedi. Vadiye, ihanet etmek ve yıkım getirmek için yollanmıştı. Cinayet her defasında yanındaydı. Etrafından dolaşma fikrini yavaş yavaş kafasından attı. Bir kadın ve gerçek bir yoldaşken bir sevgili ve dost olarak işlediği hatanın ancak ölümle silinebileceğini düşündü. Görevinden utandı, kendinden tiksinmesi ve şerefsizliği birbirinden ayrılırken kendini paramparça hissetti.

Arkalarında metal sesleri geldi; bir tüfeğin sürgüsünün çekilme sesi... D'Esperey ve Sandoval arkasını döndü, ağızları açılıp kaldı. Arkalarında yeşil üniformalı saçı sakalı birbirine karışmış iki adam vardı. Üniformaları pis, yamalı ve garip dikişliydi. İkisinde de makineli tüfek vardı, bunlar Amerikan yapımı M2 tüfekleriydi. Biri silahlı, öbürü silahsız iki grup birbirine baktı; biri şaşkın, biri emir altındaydı. Sandoval ellerini kaldırması gerekip gerekmediğini bilmiyordu. D'Esperey sadece sessiz durmak gerekir diye düşünüyordu. Fakat birkaç uzun saniyeden sonra Tania askerlere "Beni hatırladınız mı?" dedi.

İki adamdan yakın olanı hatırladığını söyledi.

Konuşan Arturo'ydu, Tania'yı La Chiquita'dan tanırdı, bu kadın Selizar Galanla kampı ziyaret eden kadındı. Arturo adamları tanımadı, o yüzden tüfeğin ağzını başka yöne çevirme centilmenliğinde bulunmadı.

Tania parmak uçlarında yükseldi. "Bİzi Comandanteye. götür" dedi.

3. BÖLÜM

BAŞKA GÖKLER ALTINDA

43

A na grup sonunda geri geldiğinde kimse konuşmuyordu. Bütün -ZjLgün ve gece boyunca mecburen yürümüşlerdi. Şimdi amaçlarına ulaştıklarında sendeliyorlardı. Ellerini, maraton şampiyonlarının yaptığı gibi enselerine götürdüler. Hepsi ağaçların altına yattı; çantalarım, silahlarını bir kenara savurup, sere serpe uzandılar.

Tania, Sandoval ve D'Esperey kampa getirilmiş; küçük ateş çukurunun yanındaki köşeye yollanmıştı. Sessizce oturup ana grubun gelişini izlediler. Gerillalar pis ve zayıftı, Tania çantalarının ağırlığı altında ezilen askerleri mülteciye benzetti. Adamların böylesine yorulup zayıflaması şaşırtıcıydı.

Guevara kampa uzun adımlarla yürüdü. Meydan tarafını sonra D'Esperey'le Sandoval'ı gördü; son olarak Tania'yı gördüğünde ifadesi kadını viraneye çevirdi. Onun gözlerinde en önemsiz şeylerden biri oluşu; sadece bir kabul, şaşırma, rahatlama, mutluluk ya da benzeri duygular da değil, iyi veya kötü bir şey olmayışı, kadının içine başka bir kırgınlık dalgası yaydı.

"Onları Kamp l'in güneyinde bulduk" dedi Arturo.

"Seni kahrolası salak" diye bağırdı Guevara. "Ordu bizi gözetliyor! Sana çiftlik evinden uzak durmam söylemiştim!"

Arturo garip sesler çıkarmaya başladı, belki bir savunma açıklamasının ilk iki hecesi falandı bu ama Guevara adamın tepesine çıktı. "Lanet olsun! Oraya gidip geri mi döndün? Hem de şu kahrolası yolu kullanarak! Sağ ol be, adamlara, 'Silahlarınızı alıp gelin deseydin bari! Sen geri zekalı bir bok çuvalısın!"

Bu tumturaklı konuşma acı verici bir biçimde devam etti, birkaç dakika sonra Arturo'nun küçük düşürülme işlemi sona ermişti. Guevara etrafındaki dehşet dolu yüzlere bakmadı bile. Öfkeliydi ve buna hakkı vardı. Çiftlik evi tehlikeye atılmış, ordunun eline geçmiş ve düşman ku-

vetleri burada konuşlanmıştı, ayaklanmanın merkezindeydi. Guevara sözünü sakınmadı, öfkesini yönlendirebileceği hiçbir şeyi yoktu. O da yürüyüşten yorulmuştu, diğer adamlar kadar bitkindi; onların yükünü paylaşmaktan öte komuta yükünü yalnız taşıyordu. Aynı adam, onları güçlendirmeye çalışırken disipline sokmaya da uğraşıyordu. Silahlarla yaşamaya ve savaşmaya yabancı değildi ama yeterince tecrübeli değildi; zamanının çoğunu amir olarak geçirmişti, rütbe bekleyerek değil... Küba devriminin altı yüz günü boyunca sıradan bir gerilladan tüfekçi, doktor ve sonra komutan seviyesine çıkmıştı. Ulusu için olduğu kadar dünyanın büyük bir kısmı için de kahramandı. Bu altı yüz gün boyunca o sahadaki yönetimi tek deneyimiydi.

Aslında paylama esnasında kimse ona cevap vermemişti, öncelikle buna katlanmayacağı için; İkincisi, Fidel Castro hariç kimse ona emir vermediği için ki onlar da aynı şeyleri düşünmediklerini fark ettiklerinde yollarını ayırdılar. Guevara kendi emrinde olan adamları geri istedi.

Arturo aşağılamaya karşılık vermediği hâlde sinsi sinsi ortalıktan kaybolamadı bile. Oturdu, yere baktı, azarlanmış köpek kadar sessizdi. Guevara o zaman yetkisi olduğu ve marş esnasında onu hayal kırıklığına uğrattığı için bunun iki katını hak eden Marcos'a döndü.

"Ve sen gereksiz herif" dedi Guevara tükürürcesine, "Üç gün önce geldin ana müfrezenin..."

Marcos cevap vermeye meraklı biriydi. Küçümseyici bir savunmaya geçti: "Kampın sorumluluğu benim üzerimde değildi."

Guevara'nın hiddeti göz kamaştırıcıydı: "Bok yiyen maymunların sorumluluğunu almaya uygun değilsin! Kampa ne zaman geri döndün?"

"Beş gün önce."

"Ne zaman?"

"Öğle vakti."

"Bir de güpegündüz, kahretsin seni! Sen ve geri kalan tüm müfreze. Derhâl çiftlik evine mi gittiniz? Silahlar, sırt çantaları, radyo? Bir boka yaramazsın! Ordu neden geldi merak ediyor musun? Neden geldi, Marcos, neden? Size Çinko Barınaktan uzak durmanızı söylemedim mi? Ben burada ne boka yarıyorum?"

Kampta çıt çıkmıyordu.

"Bundan sonra Miguel öncü müfrezede liderlik yetkisini üstlenecek. Üçüncü komutadan da alındın. Küba'ya geri gidebilir veya arka müfrezede tüfekçi olarak hizmet verebilirsin. Sana kalmış. Grupta hiçbir sorumluluğun kalmadı."

Comandantenin öfke krizleri ünlüydü ama Bolivya'da ilk defa böyle patlak vermişti. Guevara şefkatten yoksun gözleriyle Marcos'a odaklanmış duruyordu. "Ne yapacaksın? Gidiyor musun, kalıyor musun?"

Marcos bostan korkuluğu kadar sağır görünüyordu. Yavaşça cevap vermesi birkaç saniye sürdü, "Kalacağım." Dudaklarını şapırdattı ve yarı mırıldanarak, "Burada yaptığımız şeye sadığım, bağlıyım."

"Öyle davranmıyorsun ama" diye gürledi Guevara. Omzundan bakıp bağırdı, "Yürüyüş müfrezesi için ayrılan lanet yemekler nerede?"

Kazanlar ateşlerden alındı; etli pilav muz kabuklarında servis ediliyordu. Yemek yalnızca yoldan gelenlere verildi. Adamlar aç kurtlar gibi yemeklerine gömüldü, kampı izleyenler diğerleri yemeklerini yerken homurdanmaya başladı. Guevara'ya da etli pilav uzattılar.

"Ordunun Kamp IFyi ele geçirmemesi lanet bir mucize. Lanet bir mucize. Kahrolası geri zekâlılar. Aranızda güvenebileceğim hiç kimse yok mu? Hiç kimse mi yok? Lanet herifler!"

Donakalan Tania diğerleriyle oturuyordu. Guevara nın öfkesini görenler transa giriyordu; kelimeleri keskindi ve gözleri alev saçıyordu. Öfkesinin nesnesi olan yetişkin adamlar, başarılı gerillalar ve onu senelerdir tanıyanlar, aşağılamaya karşı sessiz kalmışlardı. O zaman Guevara yürüyüşte zırlayan genç Bolivyalı resacahra. döndü. Kübalılar'a, çok katıydı.

"Sizi göt herifler" dedi. "Bu silahları taşımak ayrıcalıktır. İnsanların özgürlüğü için savaşmak bir onurdur. Ülkenize verebileceğiniz, devrime ya da bana verebileceğiniz hiçbir şey yok. Bu dakikadan itibaren müfrezeden kovuldunuz. Silahlarınız elinizden alınacak. Mühimmatınız mücadeleciler arasında dağıtılacak. Sigara dağıtımından payınızı alamayacaksınız. Çalışmazsanız size yemek verilmeyecek. Artık mücadeleci değilsiniz ve böyle muamele göreceksiniz. Sizi bırakabileceğimiz bir yer buluncaya kadar kampta kalıp amirlerinizden gelen emirlere tabiisiniz."

Pepe, Chingolo, Pacho ve Eusebio şimdi pancar gibi suratlarıyla ayakta duruyorlardı. Sınanmış ve hevesli bulunmuşlardı, bunu biliyorlardı ama bu hakaretleri beklemiyorlardı ve hele toplum içinde aşağılanmayı, hiç...

Emirler verildi. Mangalar silahlarını aldılar, Kamp II ve vadi yüzeyi arasında bayır aşağı savunma pozisyonuna geçtiler. Gerillalar ayrıldıkları kampa tuzak hazırlamakla görevlendirildi; hiçbir şeyden komutanlarından korktukları kadar korkmuyorlardı, düşmandan bile. Guevara, yemeğinin birazını yedi; geri kalanını kazana geri koydu. Tania onu görünce çarpıldı. Hem acıklı hem kahramansıydı; tiradına rağmen onda bir harikalık görüyordu, ikinci ateşe doğru yürüdü, o yaklaşırken Tania'nın bacakları uyuşmaya başladı. Hiçbir şey söylemedi ama eski yoldaşın ab vazosu havasında Sandoval'a sarıldı, sırtına bir şaplak attı. Sonra elini D'Esperey'e uzattı. "Seni tekrar görmek güzel."

Tania'ya ters ters baktı, Tania bir kuyudan çıkmış da şimdi onun karşısında dikiliyor gibi hissetti kendini. Elleri titriyordu, karnına bir sancı girdi. "Seninle konuşmam gerek" diye kekeledi Tania.

"Burada konuş" dedi kısaca.

Zaten rahatsız Sandoval ve D'Esperey, kıpırdanmaya başladılar. Tania ve Guevara'nın arasındaki özel durumun bir parçası olmak istemiyordu ikisi de.

Dizleri çözüldü. "Yalnız, Che. Yalnız konuşmamız..."

Guevara elini kadının beline doladı ama nazikçe değil. Ateşten biraz uzağa gittiler. Sabırsızlanıyordu. "Hiçbir bok için yeterli zamanım yok."

Tania boğulur gibi hissediyordu. "Nehirlerin kesiştiği yerde yapılacak teslimat bir tuzak" dedi.

Adamın gözleri kısıldı. Beklenmedik kelimeler kulaklarında yankılandı. Başta anlamadı. "Neden bahsediyorsun sen?"

"Vadideki teslimat. Bir tuzak. Amerikalılar orada bekleyecek."

"Sen çıldırmışsın."

"Beni dinle. Seni kandırdım. İlk tanıştığımızdan beri. Ben KGB için çalışıyorum. Sovyetler ölmeni istiyor."

Guevara, Tania'nın açıklamasını tarttı. Bu inanılmazdı. Sekiz senedir tanıdığı Tania ve hakkında öğrendilderini bir araya getirmeye çalışıyordu fakat aklı Tania'nın hakikatini kabul etmeyi reddediyordu. Tutuklanışım ve Amerikalılar'la serbest kalmak için yaptığı anlaşmayı anlattı. Buenos Aires'te Rus kontrolcüleriyle toplanmasını ve KGB'den alınmak için nasıl yalvardığını anlattı. Ona her şeyi anlattı, açıkladı, yüzünden yaşlar süzülüyordu.

Guevara sonunda gerçekleri söylediğine inanabildiği vakit; siyah, cilalı bir tüpe benzedi. Elinin tersiyle kadının yüzüne bir şamar attı. Bu darbe Tania'yı dizleri üzerine düşürdü ve meydana açılan ateş gibi bir ses çıkardı.

Joaquin yemeğini bıraktığı gibi Comandantenin yanına geldi. Bu büyük sır sonunda açığa çıkmıştı. Tania yerde kaldı, içinde fırtınalar kopuyordu. Guevara bir adım geriledi, astımı onu yaşamdan koparabilirdi şimdi.

Joaquin, Guevara'nm yüzündeki ifadeyi görünce hayretlere düştü. Tania'nın sözlerini duymamıştı, kamptaki herkes gibi; tek gördüğü Guevara'nm ona tokat atışıydı. Joaquin on yıldır böylesi bir ifade görmemişti Comandantemn yüzünde; Öfke, şaşkınlık ve yas.

"Ne oluyor?" diye sordu Joaquin. Kadım dirseğinden çekmeye çalıştı. Kadm topalladı. "Ne yaptın?" diye sordu ona. "Ne oldu?"

Tania sadece yere bakmakla yetindi.

"Lütfen şimdi git, Joaquin" dedi Guevara.

Koca adam uzaklaştı. Tüm gözler Guevara ve Tania'ya dönmüştü; biraz ötede herkesin gözleri önündeydiler ama kimse duyamıyordu.

"Ne zamandır?" dedi adam.

"Her zaman."

"Almanya'da da mı?"

Başını evet anlamında salladı.

"Peki ya Prag'da?"

"Tanıştığımızdan beri. Seninle tanıştıktan sonra hep..."

"O zaman ben bir aptalım."

"Seni seviyorum" dedi.

Guevara ona ters ters baktı. İkisinin içinde duydukları aşk birbirinden farklıydı ve şimdi ona âşıkmış gibi numara yapmayacaktı. Rüzgâr ağaçlan süpürdü ve yapraklar hışırdarken aklına onu vurmak geldi. Bunu birkaç dakika boyunca enine boyuna düşündü. Hayat ve ölüm gücü uzun süredir avuçlarındaydı; belki hayatında ilk kez ruhunun derinliklerinde tanıdığı bir insanı öldürmeyi düşünüyordu. Boğazının gerildiğini hissetti ve göğsüne yavaş ama keskin bir acı saplandı.

"Peki ya onlar?" Başıyla Sandoval ve D'Esperey'i işaret etti.

"Onlar bir şey bilmiyor. Onlar üzerinden bilgi sahibi oldum. Sana da yaptığım gibi."

"Para için mi?"

Bunun üzerine Tania vücudunu geri çekti. "Hayır" diye ağladı, "Asla."

"Bunları bana neden şimdi söylüyorsun?" diye sordu. "Neden sessiz kalmadın? Neden tuzağa gitmemi istemedin?"

"Bunu yapamam" dedi Tania. "Cinayetinin bir parçası olamam."

"Neden?" diye yineledi Guevara donuk bir sesle. "Ben de diğer aptallar kadar aptalım."

Tania'nın riyakârlığı aklında iyice büyümüştü. Özel hayatını olduğu gibi ona açmıştı, ona anlatmadığı hiçbir şey yoktu. En önemli planlarını onunla paylaşmış, Kongo'daki yenilgiyi bile ondan saklamamış, Fidel ve Raul'la arasındaki sorunlu ilişkilerini anlatmıştı. Karmakarışık duygularla ayakta duruyordu, ona anlattığı her şeyi Sovyetler biliyordu ve şimdi Amerikalılar da...

Tania'nın tüm vücudu utançla yanıyordu, başım sola yatırmıştı. Öldürülmeyi bekliyordu. Beklemediğiyse Guevara'nın uzanıp nazikçe elinden tutmasıydı.

Yüzünü kaldırdı, kara gözlerinden alev çıkıyordu. Adamın ifadesinden öfke okunmuyordu ama hoş bir yüz ifadesi de değildi bu. Yalnız başına var olamayacak duygular vardır. Acıma duygusu da bunlardan biridir ve aşk, anlayış ve empatinin itilafı olan şefkatin bir başka versiyonudur.

"Kalk" dedi.

Tania ayakları üzerinde durdu. Kolları kendi vücuduna sarılmış, gurursuz bir sefalet örneği sergiliyordu.

"Diğerlerinin yanma git" dedi Guevara kararlı bir şekilde. "Ne yaptığını kimseye anlatma."

***

Hoyle'un kurduğu tuzak Iripiti ve Nancahuazu nun kesiştiği yerdeydi. Ünlü Avukatın ateş takımlarından ikisi de tepelere dizilip kamufle olmuştu, otomatik silahları ve pusu tüfekleri Nancahuazu nun kuzeye ve Iripiti'nin batıya yöneldiği alana hâkimdi.

Tuzakçılar çeşitli kamuflaj kıyafetleri giymişlerdi, hiçbiri ABD malı değildi. Silahlan çeşitlerine göre ayırdılar, Belçika FN tüfekleri ve Rus yapımı AK-47'lerdi bunlar. Taşıdıkları küçük eşyalar yabancı mallardı, büyük küçük bıçaklar, kupalar ve mataralar, pusulalar, sırt çantaları, kemerler ve tabanca kılıfları...

Hoyle, takımın Springfield pusu tüfeklerinden birini almıştı; belki de bunlar sahaya getirilen tek Amerikan silahıydı. Yeşil berelilerin vaftiz ederek "Zalim Jane" adını koydukları silah, gece açılan uzun mesafeli atışlar için iyiydi. Alıcı, yıldızlardan gelen ışıkla aydınlanan koca bir tüpten oluşuyordu. Gece görüşüyle silah bir garip, çok ağır duruyordu, müthiş bir güce haiz ve tehditkâr...

Binbaşı Holland'ın tüm takımı, Valdez ve Santavanes gibi V şeklindeki nehre konuşlanmışlardı. Tuzakçılar sanatsal bir şekilde saklanmış, yem maksimum etki yaratmak üzere ortaya konmuştu. Bu meydanın köşesinde ağaçların üzerine birkaç paraşüt asılmıştı.

Ay, güneş battıktan sonra görünmedi. Yıldızlar nefes kesiciydi, Güney Haçı Takımyıldızı, vadinin aşağısından yükseliyor, Samanyolu tüm gökyüzünde görünüyordu. Ne kıpırdadılar ne de konuştular, sessizliğe gömülüp beklediler.

Gece saat üçte, Hoyle feneri kapadı. Çünkü zifiri karanlıkta, yıldız ışığı etrafı görmeye yetiyordu, her yer yıldızların ve koyu yeşilin yüzlerce tonu rengindeydi. Meydanın karşısında, paraşütlerin rüzgârla dalgalanan konturları görülüyordu. Hoyle dağ eteğini ve yerdeki hareketlenmeyi dikkatle inceliyor. Adamlar yürüyor ya da emekliyorlardı. Gökyüzünün tembel hareketinden başka bir hareket yoktu.

Hoyle gecenin sesine kulak veriyordu: Kurbağaların, böceklerin, rüzgârın sesi. Şimdi sessizliğin içine giriyor ve algıladığı sesleri düşünüyordu: Yanı başımda ağaç kurbağalan, cırcırböcekleri ve karşımda nehrin titrek çağıltısı... Hoyle, sessizliğin ona çoğu zaman düşman varlığını bildirdiğinin farkındaydı. Bu püf noktaları Vietnam'da öğrenmişti. Herkes ona iyi hizmet vermişti, burada iki taraflı tuzağı kurarken olduğu gibi. Nehrin yüzeyi çok iyi bir ölüm sahası oldu, Hoyle'un yapabileceğinin en iyisi. Tek ihtiyacı olan kurbanlardı.

Fakat kimse gelmedi; güneş dağların arasından göz kırpmaya başladı ve yavaş yavaş yükselirken yemlerinin umursanmadığını hatırlatarak utandırdı oyuna dâhil olanları. Onları çevreleyen orman, kanatlı yaratıkların yüzlerce türüyle capcanlıydı. Hoyle ayağa kalktı, bacaklarını esnetti. "Yandık" dedi sessizce.

Santavanes silahının tetiğine sarılmış bir akrebi kenara fırlattı. Hoyle akrebin havada taklalar atarak yapraklara düşüşünü izledi.

Valdez'in yüzü kıpkırmızıydı. "Kahretsin!" dedi.

Hoyle başıyla onayladı. Şimdi de karşılaşmama sorunuyla yüzleşmek gerekiyordu. Buradan öylece yürüyüp gidemezlerdi. Sahayı Guevara'ya bildirmişlerdi, cevap vermese bile ortaya çıkmamasının bir sebebi olmalıydı. Teslimat istememesi düşük bir ihtimaldi.

Her şey Guevara'nın bunun bir tuzak olduğunu anladığı sonucuna çıkıyordu. Ya kendi kendine anlamıştı ya da bir başkası ona söylemiş olmalıydı. Ne Ruslar'ın ne de Amerikalıların istikrarlı ve dengeli olduğunu düşünmedikleri Tania onu uyarmış olabilirdi. Böyle bir istihbarat üzerine Guevara da karşı tuzak hazırlamış olabilirdi. Hoyle, Guevara'nın, meydanı gözetlemek üzere keşifçiler yolladığından emindi, düşmanının taktiklerinin iyi olduğunu hissediyordu. Eğer Guevara tuzağı fark edebilmişse kesin yapmıştır diye düşündü.

Yeşil bereliler bir araya toplanırken çok dikkatli davranıldı, hareketler olabildiğince gizli, gözlerin göremeyeceği şekilde yapılmaya çalıştı. Neyin yanlış gittiğini tartışma sırası değildi şimdi. Şimdi dışarı çıkıp olabildiğince görünmez olmaya çalışmak gerekiyordu. Hoyle, sahaya gelirken ortaya çıkmayacak düşmanla karşı karşıya gelmeye niyetliydi ve şimdi ona en zor gelen askerî manevrayı yönetecek olmasıydı: Geri çekilme.

Hoyle, herkesi kuzeye sürükledi. İki ateş takımı başta olabildiğince aynı rotada birlikte ilerledi, ölü dağların ormanlarından geçerken ayaklarına takılan çalılıkları, dalları tekmelediler. Nehrin vadiyi ikiye ayırdığı yerde iki grup da yollarını değiştirerek gizli ve sessiz olmaya çalıştı.

Artık öğlen saatleri gelmişti ki Hoyle nehrin elli-altmış metre yukarısında bir yola rastladı. Bu yol kuzey-güney istikametinde uzanıyordu ve çalılıklarla saklanmıştı. Hoyle devriyeyi durdurdu ve ize göz atarken aceleyle bir tuzak daha kurdu. Son yağmurdan önce buradan aşağı yukarı otuz adam geçtiği belliydi. Bazılarının çok yükü varmış, bazıları da çıplak ayakla yürümüş bu yolu. Trafik genelde güneye doğru akmış.

Hoyle savaşa doğaçlama girmek istemezdi. Zaten Guevara'mn ana müfrezesinin yerini saptayıp takip edecek kadar askeri de yoktu. Santavanes'e işaret etti, Santa hemen bir silindir çıkardı çantasından. Igloo White sensörlerinden biriydi bu, kamufle edilip uzatılmış bir çeşit zamazingoydu. Santavanes aletin önüne çömeldi, sensörün sinyal hassasiyetini ayarladı. Alet birkaç gün içinde çalışırdı. Küçük çalının gölgesine konan aletin neredeyse görülmesi imkânsızdı. Guevara bu yolu tekrar kullanırsa (tek bir adam bile geçtiğinde) sensör, yer yüzeyindeki titreşimi algılayacak ve zamanı, insan sayısını ve trafik yönünü sinyalde belirtecekti. Sonraki otuz gün için yolun durumunu gece gündüz, yağmurda ya da kuraklıkta her daim bildirecekti.

Bundan sonraki üç saat içinde grup etrafa on iki tane daha sensör yerleştirdi ve 556 numaralı tepeye çıktılar. Helikopter yalmzca yirmi dakika geç geldi, ona binip casitayz. döndüler.

Hoyle, yaptıkları çıkartmada gizlenmek için çektikleri sıkıntının ehemmiyetini bilmiyordu. Guevara, Tuma ve Begnino'yu Saladillo manzaralı burna yollamıştı. Onlar da dağın tepesine dikilmiş, nehirden aşağı bakıyorlardı. İniş noktasını tam olarak görememişlerdi ama mevkileri neredeyse Hoyle'un sensörü ilk yerleştirdiği yer olan Palmarito'yu bile görüyordu. Hoyle çok uzaktan ve çıplak yerlerden görünmemeyi başararak geri çekilmişti.

Tuma ve Begnino bir saat kadar dolanıp etrafı izlediler sonra kamplarına, güneye devam ettiler. Geri dönüşe geçtiklerinde Bolivya helikopterinin vadinin öbür tarafından geçtiğini gördüler. Bu helikopterin

tuzak takımını taşıdığım bilemezlerdi, nerede yere indiğini de öyle. Çünkü Hoyle iniş-biniş yerini öyle bir seçmişti ki bu alan nehrin oradan görünmezdi. Tuma ve Begnino, Guevara'ya hiçbir şey görmediklerini söylediler.

Hâlbuki neredeyse her şeyi görmüşlerdi.

Kampa gergin bir atmosfer hâkimdi. Guevara garip bir biçimde sakin görünüyordu. Hamağına oturmuş, pipo içiyordu. Bu sırada Pombo ve Joaquin takımları harekete hazırlıyordu, burada kalan birkaç mühimmatı geri alacaklardı. Moro, Guevara'ya hidrocortisol verdi. Moro ona yalnızca bir düzine hap kaldığını söyledi, ilaçlar bitince ne yapacağını bilmemesine rağmen bu haberi kayıtsızlıkla karşıladı Guevara. Onun gibi Tania da meydanın bir köşesine oturmuş, ormanın derinliklerine dalgın dalgın bakıyordu. Adamlar bu iki bireyi ne birleştirebiliyor ne de karşılaştırabiliyordu; Tania kampın bir kenarında kendinden geçmiş, Guevara öbür yanında inanılmaz kararlı. Kimse Tania'ya yanaşmadı, o da bir şey demedi. Bu, her saat artan bir gerginliğe sebebiyet verdi.

Öğleden sonra saat beşte Guevara, D'Esperey'i çağırdı. Adam, Comandanterim hamağına yürüdü ve onun botlarını cilalamasını izledi. Guevara'nın görünüşüyle ayaklan geri geri gitse de neden yıkanmadığını ya da kıyafetlerini değiştirmediğini anlayamadı.

Piposundan çektiği dumanı üfleyen Guevara şöyle dedi; "Bir not defteri çıkar. Bunu yazmanı istiyorum." D'Esperey hemen bir şeyler çizittirmeye başladı. "Havana'ya olabildiğince çabuk dön. Daha çok birliğe ihtiyacımız var. Fidel'e başka bir grup daha yollamasını söyle. Vadide baskı oluşturmalıyız. Ona 'ikinci bir cephe açmaktan korkma' de.

Havana'dan sonra Fransa'ya dönüp teslimat ağı oluşturmanı istiyorum. Burada olabildiğince büyük bir üs olsun; elbette inançları ne olursa olsun çoğunlukla solcu üyelerden oluşan parti tarafından yönetilecek. Gazetecilerin özel olarak yetiştirilsin; Bolivya gerillalarının aktiviteleri yazılmalı. Burada yüz tane zafer kazansak dahi bunu kimse bilmezse boşa çaba sarf etmiş oluruz.

Sana Jean-Paul Sartre ve Bertrand Russell'a yollamanı istediğim mektupları vereceğim. Onlardan Bolivya Özgürlük Hareketi için yardım

kampanyaları başlatmalarını rica ediyorum. Bu mektuplar dünya çapında yayınlansın. Fransa Komünist Partisi'yle irtibata geç, yardımda (para, elektronik eşya ve ilaç yardımında) bulunmak için kanal kursunlar."

İletişim uzmanı kiralamak ve uzun menzilli radyo sistemi almaktan da bahsetti. D'Esperey, Guevara'nın emir kipindeki isteklerine iyice sinir olmuştu. Guevara'nın onu dikkatle incelediğinin farkında değildi. Guevara insan sarrafıydı. D'Espereyden iyi yararlanabileceğini biliyordu ama sahada değil. Bu alan cesur yüreklere ayrılmıştı.

Guevara sonra Sandoval'ı çağırdı. Sandoval'da D'Esperey'deki hayranlık ve korkuyla karışık o duygudan eser yoktu. Guevara'nm emri altında olduğunu söyledi ama gerilla numarası yapmadı. Guevara, Sandoval'ı daha özel görevler için saklıyordu.

"Benim stratejik hedefim Arjantin'deki politik gücü ele geçirmek. İstediğim, bir grup vatanseveri bir araya getirmek. Onları burada bir iki sene savaş için eğiteceğim, bir müfreze kuracağım. Sonra ülkeye gireceğim, kuzeye ilerleyeceğim ama herhalde Salta'ya girmem."

Sandoval, Masetti felaketini ve onunla yollanan silahlı kuvvetin bozguna uğradığını çok iyi biliyordu. Sandoval, bu kırımdan ve suçu üstlenmekten kaçınmıştı.

"Bunu sen yöneteceksin" dedi Guevara. "Sen dağlardaki kuvvetlere katılmadan önce ben Buenos Aires'te olabildiğince kalmak istiyorum. Sen baş koordinatör olacaksın, bana adam yollayacaksın." Guevara durdu ve kampa baktı. "Birinci kalite iş isterim. Buradaki gibi boktan şeyler olmasını istemiyorum."

Kendini sorumlu hisseden Sandoval ve D'Esperey, Tania'nm şehirde taksi maskaralığını anlattılar, Sucre'deki otelde yaşanan saçmalığaysa değinmediler. Guevara başını iki yana salladı. Sandoval, Comandantenin ona tokat atma sebebini öğrenmek için yem atıyordu fakat Guevara bunu yemedi. Sandoval'a planlarını anlatmaya devam etti. Bolivya'daki müfreze ana müfreze olacaktı; bir yıl içinde Perulu, Paraguaylı ve Arjantinli beş yüz savaşçı toplamayı hedefliyordu. Bu ana müfrezeyi ünitelere ayıracak, onları komşu ülkelere yollayacaktı. Sandoval, Arjantin solundaki özel üyelerle, özellikle de Eduardo Jozami ile bağlantıya geçecek, eğitime olabildiğince çabuk başlayacak beş adam yollayacaktı.

Sandoval'ın aklı başka yere kaydı. Guevara onun bu durumunun farkına varmadı. Operasyon hakkmdaki her şey ona çok amatörce geliyordu; Tania mn inatçılığı, çiftlik evinin tehlikede olması, morallerin içler acısı hâli... Çinko Barınak lojistik operasyonların merkez bağlamışıydı önceden. Kamp I ve II asla savaş alanı olmayacaktı. Şimdi bir hamlede ve gerçekten de kimse hiçbir şeye hazır değilken vadide savaşa giriliyordu. Bolivya Partisi'nin gerillaları desteklediği şüpheliydi. Sandoval'ı bu gibi birçok şey endişelendiriyordu: Gerillaların elde kalanlarla nasıl doyacağı, köylüleri nasıl eğitecekleri, onlarla nasıl bağlantıya geçecekleri... Anladığı kadarıyla Guevara bunların hiçbirine kafa yormuyordu. Sadece planlarını öylece anlatıyordu ki bu planlar da sadece fantastik öykü kitaplarından alınmış gibiydi. Sandoval, Pombo ile insan ve lojistik desteği koordinatörlüğü yapacaktı.

"Pombo sahadayken nasıl koordinatörlük yapacağım?"

Guevara küçümsercesine el salladı. "Bir iletişim planı yap."

Sandoval kaşlarım çattı ama bir şey demedi.

"Yakında orduyu kendimize çekip beyinlerini patlatacağız" dedi Guevara.

Sandoval bu zatın kendisinden şüphe etmiyordu ama merak etmeden de duramıyordu: Ee, peki ya sonra.?

44

Eoyle'un takımı casita&zn döndü, hepsi kasvetli bir ruh halindeydi. Tuzak işe yaramadı ama devriye hiçbir kayıp vermeden çıkarılmayı başardı. Grup nehrin yakınına bir yol kurdu ve buraya sensör yerleştirdi; bu basit bir şey değildi. Gerillalar kuzeye hareket ederse, muhtemelen bu yolu kullanırlardı. Yol muntazam yapılmıştı ve havadan saklanmıştı. Guevara'nın arka kapısına alarm konmuştu ve Bolivya ordusu ise ön bahçeye kamp kurmuştu.

Gene de rapor edilecek birkaç hata yapılmıştı. Hoyle ve Ünlü Avukat brifinglerini verdikten sonra Smith, Langley'ye telgraf çekti. Kötü haberleri iyi haberlerle örtbas etmeyi iyi bilirdi; bu Smith'in uzmanlık alanıydı. Langley için önemli olan sonuçlar değil, sonuçların nasıl algılandığıydı. Telgraf istedikleri gibi çok geçmeden geldi, Guevara'nın kafası servis tabağında ve müfrezesi dağıtılıp öldürülmüş olsa tabii daha iyi olurdu.

Guevara hayatı ve hayali için savaştaydı. Smith ise kariyeri için. (Aslında bunlar aynı şeye tekabül ediyordu, bir başkasının hayali ve kendi kariyeri...) Gerçi bu durumda dengenin, kariyeri ve üç yüz milyon Güney Amerikalı'nın iyiliği arasında kurulduğu söylenemezdi.

Hoyle, çadırların arkasına idareten kurulmuş duşa girdi. Su çok soğuktu ve minerallerle doluydu, öyle ki sabunu köpürtmek hayli zamanını almıştı. Hoyle kendini olabildiğince ovalayıp temizlemeye, tenindeki çamurdan, yüzündeki ve ellerindeki kamuflaj boyasından kurtulmaya çalıştı. Yıkanırken kendini daha iyi hissetti.

Görev süresi boyunca tüm insanlığını rafa kaldırmıştı. Oyuna dâhil olduğu sürece beyninin tüm hayvani yönleri çalışacak, kulakları ve gözleri Zen noktasına değin keskileşecek, renkler sıcak ve capcanlı görünecekti. Tüm konsantrasyonu balta girmemiş ormanda adam avlamaya odaklanmıştı. Fakat şimdi beyninin hayvani merkezleri gitgide bulanıklaşıyor, boşalan yerleri insani duyguları doldurmaya başlıyordu. Maria'ya karşı

duyduğu tutku, ellerini kanatan bir avuç diken gibiydi. Öfke, kendine acıma, derinliklerine inerek tomurcuklandı içinde.

Hoyle kuru pantolonunu giydi, herkes akşam yemeği için casita&a toplanmıştı. Gene arroz con polo vardı ama bu defa Charlie hazırlamıştı. Yemek çok güzeldi ve herkese yetecek kadar vardı, bira da öyle. Hoyle ve Smith karınlarını mutfakta doyurdular. Yemekten sonra hava pistine gidip savaş stratejileri belirlemek için toplandılar.

"İyi misin?" diye sordu Smith.

"Müthişim" dedi Hoyle. Kafası biraz iyiydi; yemekte iki burbon yuvarlamıştı. Fakat Smith, Hoyle'un bu hâlini alkole mi, kusurlu tuzağa mı yoksa başka bir şeye mi bağlayacağını bilememişti.

"İyi miydiler?" diye sordu Smith, yeşil berelilerin yemek yediği yere şöyle bir göz atarak.

"Sağlam durdular" dedi Hoyle. Saha uçağını da bu kadar övmüştü. Yaralandığından beri ilk kez devriyedeydi, Hoyle'a nasıl gittiğini soran Smith için bu önemliydi. Tuzaktaki "hata" yüzünden bu meslekten olmayan birinin düşüneceği kadar zararları olmamıştı. Buraya girip çıkmak bile bir başarıydı. Guevara'nın ana yolunu şans eseri keşfetmek, görevi tatlandıran başka bir güzellikti.

"Yarın Dördüncü Bölüğü kıçının üzerinden kaldırabilir miyim, görmeye gideceğim. Binbaşı Placido Kurmay Başkanlığı'na atanmış."

"Beni oraya yollaman pek iyi olmaz" dedi Hoyle.

"Hayır, iyi olmaz. Seni La Paz'a yollayacağım. Bololar'ı vadiye taşıyabilirsem, işleri bitecektir."

Smith'in kötümserliği profesyoneldi. "Gelişmelerden haberimiz olmalı, ihtiyacımız olan bu."

"Bakanla konuşmamı ister misin?" diye sordu Hoyle. Alameda'nın adım ağzına alamadı.

"Hayır. Elçilikte halk ilişkilerini kullan. Sonuçlar ne olursa olsun; ölüm, yaralanmak ya da kaçırılmak; ABD basınının, haberleri sansürsüz yayınlamasını sağla ve Amerika'nın Sesi'ne de haberlerin ulaştığına emin ol."

Amaç Presidente Barrientos'un yaptıklarının sonucuna katlanmasıydı; radyoda iyi haberler istiyorsa, ormana gelmek zorundaydı.

"Enformasyon Bakanlığı'nı devreden mi çıkaracaksın?"diye sordu Hoyle.

"Hayır. Alameda'dan almak istediğim basın evrakları" dedi Smith. "Temiz olanlar."

"Alameda pis işlere bulaşmış" dedi Hoyle. "Selizar Galanla, yani şu BKP'nin başkanıyla sürekli görüşüyor."

"Nereden biliyorsun bunu?"

"Biliyorum."

"Nereden öğrendiğini söyle."

"Ofisteki kadın. Kübalı kadından."

Smith kaynağın kim olduğunu bir an için önemsemedi. Hoyle, Maria için zaten uyarılmıştı. "Alameda iki taraf için de çalışıyorsa evrakları onun ofisi dışında nereden alabilirsin ki?"

"İş birliği içindeyim, sanırım."

"Sanırsın?"

"Birkaç boş evrak alabileceğimden oldukça eminim."

"Sana şu seksi kovboy saçmalığına girişme demiştim."

Hoyle önce ayak uçlarına, sonra Smith'e baktı. "Bunun için endişelenmemelisin."

"Kadına bunu nasıl yaptıracaksın*"

"Üzerinde gücüm var."

"Böyle karmaşık bir işe gerek yok, Hoyle. Alameda'yı cebimde istiyorum, ben istediğimde benim müziğim çalsın. Ofisinden boş evrak çıkaramazsan tamam, istemem. Başka bir şeyler deneriz."

"Bir izin ver, deneyeyim."

"Tüm olayı batırma da..." dedi Smith.

Casitayz geri döndü. Hoyle ise açıklıkta durdu öylece. Uzun gün hâlâ bitmemişti; geceye bir saat ya da bir ömür vardı. Hoyle Maria'yı görünce ne yapardı, bilmiyordu. Kalbindeki afetin hayatının diğer alanlarına da işlediğini fark etti.

Hoyle La Paz'a uçtu ve ilk yaptığı iş posta kutusuna not bırakmak oldu. Not kısaydı, onu görmesi gerektiğini söyledi, bu defa otelde değil, Avenida Camacho'nun ötesindeki küçük kafede, akşam yedide.

Hoyle Plaza Espana'daki hücre evine geri döndü ve bekledi. Kadının notu alıp almayacağından bile emin değildi. Daire içinde bir o yana bir bu yana, huzursuz, tatsız tuzsuz yürüyüp durdu. Kendine bir içki hazırlamayı düşündü ve saat beşe kadar içkilerin biri diğerini kovaladı.

Hoyle kafeye gitmek üzere şehir içine indi, bloğun köşesinde bir yer buldu ve arabanın içinde bekledi. Akşam yedide Maria ortaya çıktı, kaldırımdaki masalara baktı ve içeri girdi. Hoyle onu izledi, onun içeriden bir masaya oturacağını, böylece buluştuklarında sokaktan geçenlerin onları göremeyeceğini biliyordu. Eğer oraya gitmezse kadının biraz da gerginleşeceğini biliyordu ama bile bile on dakika daha bekledi arabada.

Maria onu görünce gülümsedi, Hoyle ise pancar gibi kızardı. Kadın her zamankinden güzeldi; Hoyle kendini garip ve huysuz hissetti.

"Selam" dedi kadın.

Hoyle bir şey demedi ve kasvetle gülümsedi; kötü, anlamsız bir ifadeyle.

"Başka bir yere mi gitsek?" diye sordu kadın. "Birkaç saatim var."

"Burada kalabiliriz."

Maria etrafa bakındı. Bulundukları yer kalabalıktı ve neredeyse tamamen doluydu. "Emin misin?"

"Çok zamanım yok" dedi Hoyle.

Garson geldi, Hoyle kahve istedi.

"Sana sorduğum şey üzerine düşündün mü?" diye sordu Hoyle.

Sesinde hayal kırıklığından da öte bir duygu seziliyordu kadının. "Seninle konuşmak istiyordum ve sadece bir posta kutusuna sıkıştırılmış kelimeler üzerinden değil."

Maria, adamın yüzüne baktığım ama gözlerine bakmadığını fark etti. Kalabalıkta biri kahkaha attı, diğerleri de ardından güldüler. Mutluluğun onların masasına sıçradığı anda sönmesi dikkate değerdi.

"Neden burada buluşmak istedin? Neden otelde değiliz?"

"Burayı sevmedin mi?"

"Burası göz önü bir yer, gizli değil..." Sustu.

Hoyle'un kahvesi önüne kondu, garson sırtını dönüp gitti.

"Lütfen, başka bir yere gidebilir miyiz?"

"Çok az zamanım var" dedi Hoyle. "Konuştuğumuz şeyleri sormam gerek sana."

Maria'mn gözleri kısıldı. "Benim ofisimden istediğin şeyler hakkında mı?"

"Basın evrakları."

"Posta ofis kutusuna dört tane boş evrak koydum" dedi Maria. "Şehir içinde çantada gezdirmekten daha güvenli olacağım düşündüm. Sırf bunun için mi gelmiştin?"

"Hayır" dedi. Göğsünü çimdikleyen o acıyı tekrar hissetti.

Maria kalabalığa baktı, şimdi onun davranışına anlam verebiliyordu. Evrakların posta ofis kutusunda olması gözlerini donduruyordu. Onu geri çeken başka bir şey olamazdı.

"Cumartesi günü seni gördüm" dedi Hoyle.

Maria farkında olmadan sandalyesinde kıpırdandı, ellerini masaya koydu. Bu, Hoyle'a bir keder ifadesi gibi geldi.

"Yemeğe gittik. Ben seni görmedim..."

"Dairende."

Birkaç saniye geçti.

"Beni gözetlemenden hoşlanmam..."

"Niyetim bu değildi."

Maria, Hoyle'un ne gördüğünden emin değildi.

Olabildiğince vakur durmaya çalışarak kendini topladı. "Kiramı ödediğini biliyorsun. Yemek ve kıyafetimi de o alıyor."

Hoyle bir şey diyecek oldu ama garip bir ses çıkardı.

"Bir nebze onun eşyası sayılırım" dedi Maria.

"Yeterince istekli görünüyordun."

"Sana ne söylememi bekliyorsun? Beni orospuluk yaparken izlediğin için üzgünüm mü diyeyim?"

Hoyle, kadının ifadesinin ağırbaşlılığını izledi. Başka kelimeler bekliyordu ama Maria, "Hamileyim" dedi.

Hoyle kafasından geçenleri unutarak derhâl bu konuya atladı. Ona ne söylemek istediğini düşündü ama aklındaki kelimeler raydan çıkmış bir tren gibi birbirine girdi, kelimeler kelimeler üstüne, cümleler cümleler üstüne devrildi. Maria, gözlerinde hiç ummadığı bir soğukluk buldu.

"Babası kim?" diye sordu Hoyle.

Maria gözlerini çevirip nefes verdi. Kendini toplayıp normal bir tonla, "Emin değilim" dedi.

"Peki, kaç tane ihtimal olabilir, ben de dâhil?"

Maria kendinden emin bir şekilde durarak şöyle dedi, "Bana karşı acımasız olmaya çalıştığım düşünmüyorum. Belki de acımasızsındır."

"Alameda'ya ne söyledin."

"Hiçbir şey. Şimdilik."

Hoyle, parlak Alameda'mn nasıl öfkeden çılgına döneceğini hayal etti. Bu onu zorlar, diye düşündü. Şimdiye kadar böyle devam etmek rahattı, peki ya şimdi, hamile bir metresle başa çıkmak kolay olmazdı. Hoyle bu acımasız düşünceyi kafasından sildi; biraz anlayışlı olmaya çalıştı.

"Keşke sana söylemeseydim" dedi Maria sessizce.

"Ne önemi var ki? Eninde sonunda öğrenirdim."

"Çekip gitmeliydim. Ama bunu bile yapamıyorum."

Hoyle, Amerikalı bir çiftin başka bir masada konuştuğunu işitti. Adam yirmilerinde, uzun saçlıydı ama saçları omzuna dökülmüyordu. Bu ona S akson* havası katıyordu. Herkesin fark edemeyeceği güzellikte, düz ve sarı saçlı bir kadınla oturuyordu. Sevgili gibi duruyorlardı, belki de balayına çıkmışlardı. Hoyle onlara imrenerek baktı, bu kıskançlık birkaç saniye sonra alaya döndü. Onların masasında hiç problem yoktu, Hoyle'ların masasında ise kaldırımdan kazınmış, çamurla karışmış kar yığını gibiydi problemler.

"Alameda'yı seviyor musun?"

"Hayır" dedi kadın.

Hoyle kendine şaştı: "Peki ya beni seviyor musun?"

Kelimeler beyninin ortasında tomurcuklanıp havaya karışmıştı. Başta rezil olduğunu düşündü, evi olmayan ortalıkta öylece dolaşan bir soytarı kadar zavallıydı. Ok yaydan çıkmıştı, kelimeleri nasıl geri alsındı, Maria'nın ifadesiyse o kadar acıklıydı ki, "Evet"ten başka bir kelime çıkamadı ağzından.

Bu sessizlikte Hoyle uzaklara baktı. Maria, Hoyle çoktan çekip gitmiş gibi hissediyordu. Adamın yüzü ifadesizdi, bu yüzden içinden geçenleri

* Roma imparatorluğu dönemlerinden beri Orta ve Kuzey Almanya'da yaşayan Cermen halkları.

okuyamazdı. Adam peçetesini masaya koydu. Bu hareket nihai görünüyordu, yargıcın masasına tokmakla vurması gibi bir hareketti. Hoyle cebine uzanıp masaya, fincanının yanma bir zarf koydu.

"Bu ne?"

"Bin dolar" dedi Hoyle.

Maria zarfa yılan görmüş gibi baktı. Başını hayır anlamında iki yana salladı sessizce.

"Al onu."

"Buraya senden para istemeye gelmedim."

"Ben gene de getirdim."

Hoyle'un arkasına, sokaktan sızan ışık geliyordu ve ardında bir otobüs, Maria ya gök gürültüsünü andıran bir sesle geçti. Sanki dünyanın mekanizması parçalanıyordu. Kadm gürültünün altında ezildi, zarf gözleri önünde titreşiyor gibiydi.

"Al" dedi Hoyle. "Başkası olsa ödeyeceğim miktar da bu kadardı."

Kelimeler içine işledi, devrimden sonra Lyon'dan ayrılıp Playa Baracoa'ya döndüğünde hissettiği de aynen buna benziyordu. 26 de Julio'dan gelen adamların ona babasının bir domuz ve katil olduğunu, bu yüzden öldürüldüğünü ve erkek kardeşiyle Consuela Madre'yi La Çabana'ya götürdüklerini söylediklerinde hissettiği gibi... Başını tıraş etmişler, boynuna PUTA YPARASITA yazan bir tabela asmışlar ve onu mercado önünde toplanan tüm kasabanın önüne çıkarmışlardı. Onu savunacak kimse çıkmamış, tanıdığı yüzlerce kişi arasından bir kişi bile çıkmamıştı. Hepsi öylece dikilip ona dik dik bakmışlardı. Onlar yüzünden kendini kirli hissetmişti, aynı şimdi olduğu gibi. Maria zarfa tekrar baktı, gözleri karardı. Karşı masadaki Amerikan çift gene gülüyordu; ama ses çok uzaktan geldi kulaklarına.

"İyisi mi ben gideyim" dedi Hoyle.

"Bana bunu yapma" dedi kadm.

Kelimeler kalabalığın sustuğu bir anda kafede yankılandı. Fakat Hoyle'un içinde bir şeyler kırılmıştı, içini sert ve zalimane duygular sarmıştı, hani sert şeyler kırılır da paramparça olur ya, aynen öyle.

45

Gene D'Esperey iyi uyuyamadı. Gündüz vakti kampı terk ettiğinde tüketici zifiri karanlıktan hem korkmuş hem de ona hayran kalmıştı. Hamağa alışması belli bir zaman almıştı. Zaten uyurken çok kıpırdamrdı, bir şeyin üzerinde sallanmaya başlayınca iyice hareketlenmiş, bir sağa bir sola dönüp uyuyamamıştı. İki defa neredeyse düşecekti ve güneş battıktan birkaç saat sonra kımıldamaya bile cesaret edemedi. Yerin ve gökyüzünün karanlığı arasında asılı kalmış, tamamen uyanık hâlde, ormanın seslerini dinliyordu. Kocaman bir değirmenin pervanesi gibi gıcırdıyordu. Sonunda tan vaktinden hemen önce bitkin hâlde uykuya daldı.

D'Esperey uykusunda bile düşmanca bir alanda olduğunun farkındaydı. Silahlı ikilemin tehlikesi; işte bu D'Esperey'in takılıp kalabileceği bir şeydi. Ufacık bir tarafı ordunun ortaya koyduğu tehlikeyle rahatlıyordu aslında: İnsanların ihtilafın, bunun köklerini, ölçülerini ve sonuçlarım anladı. Onu rahatsız eden ormandı. Onunla vakit geçirdikçe umursamamaya başlamıştı. Duyulara karşı geliyordu, duyuları görüntü, ses ve kokularla karıştırıyordu. Bu rahatsızlığını olabildiğince saklamaya çalışıyordu ama burada bulunmaktan memnun değildi.

Kahvaltıda kahve ve kara şeker yığını chankaka vardı. Taşıma grupları gün boyunca gidip geldiler. Taşıyanlar vadiye sızıp gizli stok mağaralarına girip malları Kamp IFye bıraktılar ki burası artık operasyonun ana merkezi olacaktı. Sandoval, D'Esperey'le ağacım paylaştı (hamakları yan yana asılıydı) ve Tania'nın hamağı sık çalıların karşısındaydı. Zamanının çoğunu burada yalnız başına geçiriyordu ve yoldaşlardan çok azı onu fark ediyordu. O, geceleri görünmezdi; güneş doğduğunda tamamen geri çekilmiş vaziyetteydi. Kamptaki sohbetlere kesinlikle katılmıyordu; onlardan ayrı bir yerde oturuyor; sadece yemeklere, o da zorla, katılıyordu.

İki şehirli devrimci olan D'Esperey ve Sandoval'a görevleri verilmişti, bir an önce geri dönmeleri gerekiyordu. Hamağında notlar karalayan

D'Esperey'e ormanda sürekli olarak siyasi filozofların gereksiz olduğu hatırlatılıyordu. O yüzden not defterine bir şeyler karalıyordu ki insanlar o da bir şeyler yapıyor sansınlardı. Kimse ondan malları taşımaya yardım etmesini istemedi, iletişime geçeceği insanların listesini çıkarırken ve Guevara için yapacaklarını yazarken inanılmaz dalgın görünüyordu. Guevara'nın listesindekiler işaretlenmişti. Yazıyor, tekrar yazıyordu, o sırada bir uçak geçti ama D'Esperey de dâhil olmak üzere kimse başını yukarı kaldırma zahmetine katlanmadı.

Sandoval'ı da umursamadılar. Güneş doğduktan sonra bütün sabahı yerdeki bir kütüğe oturarak geçirdi, Comandante için not tutmayı gerekli görmüyordu. Sandoval, savaş alanından ne zaman ve ne şekilde çıkarılacakları halikındaki endişelerini D'Esperey'le paylaştı. Kahvaltıdan sonra Joaquin, Sandoval'ın kendilerini ana yoldan geri götürecek bir refakatçi grubu istemesi üzerine çok telaşlı görünmüştü. Koca adamın davranışı ani ve beklenmedikti ve Sandoval bunu Comandanteyç. bildirmenin doğru olacağını düşündü.

Gecenin ilerleyen vakitlerinde Coco kampa koşarak geldi; Ordu nehre kurulan tuzaklardan birine düşmüştü. İlk raporlar yüreklendiriciydi. Coco, yedi Bolivya askerinin öldürüldüğünü, on dördünün yakalandığını ki bunlara bir denizci yüzbaşı ve bir de karacı yüzbaşı dâhildi ve birçok silahın, otomatik tüfeklerin, üç de havan topunun ele geçirildiğini söyledi. Nöbetçiler iki katma çıkarıldı; Guevara hamağından kalkıp silahını aldı. Pombo ve Inti heyecanla gelmişlerdi ona. Kamptan bir buçuk kilometre ileride ateş hattı olması ve ağaçlardan ötürü bir tek sesin buraya ulaşmaması inanılmazdı. D'Esperey birlikte gitmeyi önerdi fakat Guevara elini hayır anlamında salladı. Moro'nun görevi kamp nöbetçiliği yapmaktı ve yaklaşık bir saat sonra sakince beklemekten ve sinek vurmaktan başka bir işi kalmamıştı.

Guevara tuzağın hazırlandığı dik kanyona gitti. Tuzak için grup hazırladı ve Pombo'yla tüm öncü müfreze Bolivya silahlarını ve mühimmatını nehir kenarlarından ve ormandan alıp kanyona doluştu. Tüm aksiyon altı dakikadan kısa sürdü. On altı adet Mauser tabanca, üç Uzi, bir 30 kalibrelik makineli tüfek, iki BZ tabanca, üç 60 mm havan topu ele geçirildi ki bu, ünitenin kalabalık olduğuna işaretti. Grubun

yaklaşık yarısı silahlarıyla kaçtı. Ele geçirilenler yine de etkileyici. Tuzak yeri yedi gerilla tarafından kurulmuştu. Yediye karşı kırk.

Tutuldular sürü hâlinde ormandan kampa sürüldü. Bolivyalılar kendi yaralılarını taşıdılar, memurlar ayrıldı ve nöbetçilerin kontrolü altına alındı. Tutuldular yürürken Guevara geri planda kalmaya özen gösterdi, profilini göstermekten kaçındı. Yetkisini Inti'ye devretti, Pombo'yu silahları saymakla görevlendirdi.

Kampa geri döndüklerinde Inti komutan gibi davrandı; iki ordu görevlisini uzun uzun sorguladı. Sandoval ve D'Esperey dinleyip not tutabilirlerdi, izin verildi. Sorgulama esnasında yetkili nöbetçi, Binbaşı Baigorria, utanç verici bir şekilde ağlayıp sızlandı. Beş metre ötedeki tüm askerleri onu izlemişti. Şimdi gene gruptan sesler yükselmeye başlamıştı "O herifi vurun!"; "Bizi kötüye kullandı! Öldürün onu!" Bu mersiye öğlene kadar devam etti; binbaşıyı depresyona soktu. Burnu kıpkırmızı ve gözleri şişmişti, Inti'ye ordudan ayrılmayı düşündüğünü söyledi. Başka bir yerde sorguya çekilen piyade bölüğünü yöneten denizci binbaşı, Bolivya Komünist Partisi'nin isteği üzerine orduya katıldığını söyledi. Bunun pek etkileyici olmadığını görünce, onun gibi iş birliği içinde olmak isteyen iki binbaşının adını verdi. Kendi hayatını kurtarmak için konuştuğu belliydi ve D'Esperey adamın söylediği isimleri yazmaya tenezzül bile etmedi.

Tüm bunlar olurken Tania hamağında oturmuş ormana bakıyordu; çok geçmeden kıvrılıp titremeye başladı. Moro onu muayene etmek için geldi, ateşi vardı ve gerçekten de çok hastaydı. Kollarında ve sırtında çürükler vardı. Karnı sert olmasına rağmen çok yumuşak bir yeri vardı. Moro birden buranın çürük olmasından ya da dalağının koptuğundan şüphelendi. Kampa nasıl yürüdüğüne şaştı. Gerekli tedaviyi görmezse yarası derhâl kötüleşirdi. Ona bir battaniye daha ve biraz taze su vermekten başka yapılabilecek çok az şey vardı. Gece olunca Moro ona biraz pilav verdi ama kadın yemedi. Moro Comandantemn çalıştığını gördü, o yüzden çalışmasını bölmedi. Tania'nın hastaneye götürülmesi gerektiğini pek yakında söylemeliydi.

Kampın karşısında Guevara, binbaşıdan alınan haritaları dikkatle incelemeye koyulmuştu. Daktiloyla yazılmış emirlerde denizci binbaşı-

nın dediği doğrulanıyordu: Çinko Barınakta iki birlik bulundurulması yazıyordu. Binbaşı, Inti'ye geri kalan tüm birliğin vadinin karşısındaki Yaqui'de olduğunu söylemişti ama Bolivyalılar'ın burada asker bulundurması saçmaydı. Guevara böyle düşünmekte haklıydı da ama Bolivya ordusunun taktikleri zannettiğinden daha zayıftı.

Tutuldular tutulamıyordu, onları kilitleyebilecekleri bir yer yoktu ve yemek verilecek kadar yiyecek kalmamıştı. Guevara onların idam edilmesine dayanamazdı, o yüzden pantolonlarını ve botlarım çıkarmaları emredildi. Memurlara üniformalarını alma hakkı tanındı, hepsi kanyona sürüldü. Kamplarında yenilmiş hâlde bırakılacaklardı.

Bu halledilirken silahlan stok mağaralarına kondu. O kadar çok silah ve mühimmat geçmişti ki ellerine, işlem karanlık çökene dek sürdü. Joaquin taşıma gruplarına katıldı, düzenlice yerleştirilip yerleştirilmediğini kontrol etti, sonra da mağaraları çalılıklarla gizledi.

Joaquin kampa döndüğünde Comandantey\ hamağında günlüğüne bir şeyler yazarken buldu.

"Zamanın var mı?" diye sordu Joaquin.

Guevara araya parmağını koyup defterini kapadı ama kenara koymadı.

"Mağaraların sonuncusu da görünüyor" dedi Joaquin.

"Tutuklulardan ne haber?"

"Moro'nun grubu nehir boyunca onlara eşlik etti. Geri dönüp nöbetçileri yönlendirdiler."

Guevara başını indirdi ve elindeki günlüğünü açacaktı, muhabbetin sona erdiğini düşünüyordu fakat Joaquin hamağın yanındaki bir kütüğün üstüne oturdu. Bir an sessizlik oldu. Guevara, büyük adam silahını omzundan indirirken bakışlarıyla ona saldırdı.

"Ne haberler var?"

"Birkaç şey var."

Guevara günlüğünü hamağa koydu. "Devam et."

"O kadınla ne oldu?"

"Ne olmuş ona?"

Cevap olarak Joaquin sadece kaşlarını kaldırdı.

"Bu bir sır" dedi Guevara.

"Elbette, Comandante

"Teslimat noktası Amerikalılar'm kurduğu bir tuzaktı."

Haberler Joaquin'in midesine oturdu. "Nasıl yani?"

"Kodlarımızı kırmışlar."

Joaquin başını iki yana salladı. En azından bu kadarı bile Guevara'mn radyoya karşı insanı çileden çıkaran kayıtsızlığını açıklıyordu. Şimdi vericiler bile ayarlanmışken radyoyu kullanmak intihardı.

"Kodların kırıldığından emin misin?"

"Tania söyledi."

Joaquin gözlerini ayırmadan patronuna baktı.

"Tania, Bolivya Ulusal Polisi tarafından tutuklandı. CIA sayesinde serbest bırakıldı. Hayatı karşılığında Sandoval ve D'Esperey'i kampımıza getirmek ve bizi tuzağa götürmek üzere görevlendirilmiş."

"Sana bunu mu anlattı?"

"CIA ondan misafirlerimizi buraya getirmesini ve bizi Masacuri kenarlarına götürmesini istedi. Amerikalılar teslimat noktasına gittiğimizde bizi tuz buz edecekti."

Guevara'nın söylemediği, Tania'nın da Ruslar için çalıştığıydı. Tania'nm onu yedi senedir kandırdığım Joaquin'e söylemedi. Kırılmış kodlar yeterince büyük bir şeydi. Gerçek bir kerede aktarılamayacak kadar ağırdı. Bu küçük, acı yudum Joaquin'e yeterdi. Guevara tüm olayları anlatırsa Joaquin'in ülküyü terk edeceğini düşündü. Joaquin'in olayları anlayarak başını sallamasını ve bu açığa çıkanları kafasında döndürüp durmasını izledi.

Guevara çevirdiği bu küçük dolabı zihninde tartmak için birkaç dakika bekledi. Bu bir atlama yalanıydı. Teknik olarak söyledikleri gerçek değildi; sadece hikâyenin bir kısmıydı. Guevara genelde gerçekleri çarpıtmazdı ama Castro gibi o da biliyordu ki bu hakikat algılar toplamından fazlası değildi. Hiçbir hakikat, mutlak değildi.

Joaquin başıyla Sandoval ve D'Esperey'i işaret etti. "Nasıl oluyor da Tania kodların kırıldığını biliyor da bu ikisi bilmiyor?"

"Onlar ayak işleri yapan elemanlarımız" dedi Guevara. "Onlara söylemedi çünkü bilmelerine gerek yok."

"Tania budalanın teki. Ya da kendini adamış bir yoldaş. Yapmak zorunda olduğu tek şey şu soytarıları getirmek ve gereksiz otları ayıklamaktı. Ondan kurtulabilecek olsaydım..." derken sesi tırmık gibi çıktı Joaquin'in.

"Nereye gidecekti ki?" diye sordu Guevara. "Ormandan bir adım dışarı attığı anda Amerikalılar'ın onu vurmayacağını nereden bilsin."

"Onu vurmayacağımızı nereden bildi?"

"Bilmiyordu."

Guevara'nın ona tokat atma sebebi Joaquin'in aklına yatmıştı. Bildiği şeyleri toplayınca ortaya mantıklı bir sebep çıkıyordu. "Geri gelecekler, Che, daha fazla birlikle geri gelecekler."

Guevara yarım yamalak gülümsedi ve başını salladı; bunun doğruluğundan emindi ama ordunun her zaman yenileceğinden de emindi. "Önce geri çekilecekler."

"Şimdilik" dedi Joaquin. Guevara'ya tip tip baktı. "Onlar budala, bu yüzbaşı ve onunla gelen çocuklar. Hepsi bu kadar salak olamaz. Hepsinin tuzağa yürüyeceğinden emin olamayız, silahlarını öylece atıp kaçacaklarını bilemeyiz. Bak, Amerikalılar vadide olduğumuzu biliyorlar. Tek yapmaları gereken sıkıştırmak. Başka bir yerde belirmemiz gerek."

"Bolivyalılar nerede olduğumuzu bilmiyor" dedi Guevara. "Amerikalılar da öyle. Askerleri duyduk, memurlarını öldürmemizi istiyorlardı. Böyle bir kuvvetle savaşamazlar. Ve haklısın, hepsi bu kadar salak olamaz. Komutanlar geri çekilmek ve tekrar bir grup olmak zorunda kalacaklar. Sonra kuvvetlere odaklanacaklar. Bu da, bizim dağılacağımız anlamına geliyor."

"Zaiyatlar var. Kimseye iyi değil. Moro bana Moises'in hasta olduğunu söyledi. Tania da öyleymiş" dedi Joaquin.

Guevara, kadının adının anılması üzerine başını indirdi.

Joaquin devam etti, "Moro polisin onu dövdüğünü ve kadının dalağının koptuğunu söyledi."

Guevara onun ihanetini düşünürken buz kesti. Kontrol edemediği duygular canlandı. Duygular kelimelere döndü ve içinde bir cümle hâlini aldılar; Tania belki de ölecek. Ölümü işleri kolaylaştıracak ama onu ne öldürebilir, ne de ihmalden ötürü ölmesine göz yumabilirdi.

“Misafirleri olabildiğince erken çıkarmalıyız buradan” dedi Guevara. “Havana ya mesajlar hazırladım.”

Joaquin biraz rahatladı. Havana onları terk etmezdi. Yardım yollarlardı böyle düşünüyordu, aksini bilemezdi.

“Yarın öncü müfrezeyi alır, Samaipataya yola çıkarım” dedi Guevara. “Olabildiğince çabuk hareket ederim. Sen hastaları ve Bolivyalılar’ın attıklarını al, Palmarito’ya in. Misafirleri Muyupampa Ana yoluna bırakacağım. Sandoval ve D’Esperey La Paz’a kendileri de dönebilir.”

“Kadına ne olacak? Amerikalılar onun öttüğünü anlamıştır. Ülkeden nasıl çıkacak?”

“Bilmiyorum” dedi Guevara. Kampa şöyle bir baktı ama Tania’nın hamağını göremedi. Zaten karanlık çökmeye başlamıştı. “İyi olana dek grupla kalır. On gün sonra Iripiti’de buluşuruz.”

“Tamamdır.”

Joaquin ayağa kalktı. Bitkindi, vücudu kemiklerine dek ağrıyordu. Guevara’ya işleri tekrar düşünmesini rica etmeyi düşündü. Joaquin bugünkü tuzağı kurmak istememişti en başta, bağlantının gerillaların operasyon merkezine fazla yakın olduğunu düşünüyordu. Fakat zaferleri sayesinde moral yükselmişti ve Guevara haftalardır olduğundan daha iyiydi, bu yüzden bir şey demese daha iyi olurdu. Gene de istenen koşulları düşünmedi. Birçok şey yolunda gitmiyordu. Tania’yla olan iş, gereksiz Bolivyaıı atıklar, kırık radyolar, ele geçirilen üs... Aksilikler zinciri, felaketle sonuçlandı. Şimdi dağınık hareket ederlerse hepsi şehre inebilirdi. Belki Küba’ya geri döner ve tekrar organize olurlardı.

Şimdi Joaquin’in nöbeti olsa burada bırakıp kaçardı. Ama görevde olan o değil, Guevara’ydı.

“Git biraz uyu” dedi Guevara koca adama. “Gece yarısı başlayacağız.”

Nehre bakan nöbetçilerden biri, Willy, Guevara ve Joaquin’e yaklaştı. Genç adam nöbetten gelmişti, nefes nefeseydi ve sevinçli görünüyordu.

“ Comandante” dedi Willy, “Ordu Çinko Barınaktan çekiliyor. Kamyonlar ve birlikler de öyle, hepsi gidiyor. Vadiyi terk ediyorlar. Kaçıyorlar.”

46

Euey, Vallegrande'ye oturduğunda, Hoyle iniş alanındaydı. Charlie ona eşlik ediyordu, ikisi de yüzünü toz bulutuna çevirmişti. Smith helikopterin kızağından atladı, Hoyle ise toz bulutu bir kâğıdın havada uçuşması gibi etrafa dağılırken kapı aralığında durdu. Smith yaklaşırken, Hoyle sert ve gergin görünüyordu. Kafasında ağır bir eşya taşıyan birinin ifadesi vardı yüzünde. Cas i tay a. giderlerken Charlie birkaç adım geriden geliyordu. Gökyüzü turuncu bulutlarla kaplıydı, ardındaki toz mavi, garip, iç açıcıydı.

Smith oradan ayrılamadan, Hoyle'a bir bakış attı. "Ne oldu sana?"

Tanrım, diye düşündü Hoyle, o kadar kötü mü görünüyorum? "La Paz'da sarhoş oldum" dedi.

Bu fazlasıyla doğruydu. Maria'dan ayrıldıktan sonra Avenida Mariscal Santa Cruz'daki ıviskeriayz. gitmiş, birbiri ardına içmişti. Neredeyse Impala'da kaza geçirecekti, her şeyin çift görüntüsüyle savaşırken bir gözü kapalı hâlde hücre evine varmayı başardı. On yıldır içtiği tüm alkolü bir gecede içseydi, ancak bu kadar sarhoş olabilirdi. Son iki gece hiç uyuyamamış, psikolojik hummaya yakalanmıştı âdeta. İlk gece hasta olana dek içmiş, ikinci gece, casitada. bütün gece çalışmış, basın evraklarına Valdez, Santavanes, Smith ve kendine benzeyen fotoğraflar yapıştırıp isimler uydurmuştu. Bunu yaparken elleri titriyordu (bunun en büyük nedeni tükettiği alkoldü) fakat aslında belirsizlik, kalp kırıklığı, kendini ve başkalarını yargılayarak kendini yiyip bitirme gibi duygu, düşünce ve davranışların ezici üçgeniyle bu hâle düşmüştü.

"Tuzağı radyodan öğrendik" dedi Charlie.

Smith başım iğrenç bulma edasıyla salladı. Birkaç adım attılar, Hoyle düşüncelerini toplayıp kelimeleri bir araya getirdi. "El Presidente on beş gerilla öldürdüklerini söyledi."

“Ancak o lanet rüyalarında öldürürler” derken tükürük saçıyordu Smith. “Apışıp kaldılar, tüm yolu geri koştular. Durumun çirkinleşmemesi bir mucize...”

“Yani, on beş sihirli bir sayı bu durumda” dedi Hoyle. “Bu sabah yol sensörlerinde bir şey bulduk.”

Smith durup Hoyle’a baktı. Gözleri bu yeni haber karşısında kısıldı.

“Igloo White on beş bedenin kuzeye gittiğini söyledi. Güney sensörlerinin oradan sıfır sekiz yirmi ikide geçtiler.”

Smith bir an ayakta dikildi, ortalama mesafeye gözünü dikti. İkisi de sensörlerin hatalı olabileceğini düşünüyordu; elektrikli aletler ormanda çabucak bozulabiliyordu. “Yola birkaç gözcü koysak iyi olur” dedi.

“Holland’ı ve dört adamlı takımım oraya çoktan yolladım” dedi Hoyle. “Güneş batarken orayı gözlemdiler. Yolu kontrol edip izleri sayacaklar.”

Hoyle onay sinyali geleceğini düşündüğünden bir saat içinde keşif takımı hazırladı. Smith Hoyle’un kafasının dağınık olduğunu düşünüyordu ama oyunun en kıdemlisi görünen de oydu.

“Kırka karşı en az on beş” dedi Smith, daha ziyade kendine. “Diğerleri nerede?” Valdez ve Santavanes verandada, sırtlarını ahşap banka dayamış oturuyorlardı. Valdez kafasını kitabından kaldırıp baktı, eve girerlerken başım salladı. Santavanes, çoğu zaman olduğu gibi, silahını temizlemekle meşguldü. Tüfeğini bir çiviye asmıştı ve Hoyle ana odanın masasında oturmuş, acaba bir içki alsam mı, diye düşünüyordu. Seher vakti kendini buruk hissetmişti ama şimdi daha iyiydi. Kendini birkaç gündür başka şeylerle oyalamaya çabalıyordu. Maria hakkındaki düşünceleri sık sık su yüzüne çıksa da kafede olanları anmak tekrar zihninde canlandırabileceği bir şey değildi. Zarfı masaya fırlatınca kendini daha iyi hissedeceğini sanıyordu, öyle olmadı. Etki tepki. Yaptığı şey kendisini küçük düşürmüştü ve zalimceydi; oradan uzaklaşıp ormana kaçmak, ona her şeyi unutturacak bir köşede yaşamak istemişti.

Perde açıldı, Smith elinde dörtte biri Kentucky Burbonu dolu yuvarlak matarayla geldi. “Guevara kuzeye teslimat noktasını kontrol edecek bir takım yollamış mıdır?”

Hoyle cevapları. "Hayır. Bence kadın ona gitmemesini öğütledi."

Smith Hoyle'a matarayı uzattı, Hoyle bir yudum aldı.

Sonradan aklına ateşin yanında oturan Charlie geldi, ona matarayı uzattı. Ama Charlie alkol almazdı, dolayısıyla bu hareket gereksizdi.

Hoyle devam etti, "Guevara bunun bir tuzak olduğunu biliyorsa, sadece iki nöbetçi yollayacağını sanmıyorum."

Smith mataradan bir fırt çekti. "Sence kadın Guevara'nın yanma gidip bunun bir tuzak olduğunu söylemiş midir?"

"Evet, söylemiştir."

Tania'nın seçimleri dayanılabilecek gibi değildi. Hoyle, kişisel bir ihaneti itiraf etmenin ne kadar büyük bir cesaret gerektirdiğini hayal etmeye çalıştı.

"O zaman muhtemelen kafasını uçurmuşlardır."

"Muhtemelen" dedi Hoyle.

Valdez içeri girdi ve kendine biraz viski koydu. Komünistlerle alakalı çoğu düşüncesinden emindi. "Lanet fahişe" dedi.

Nedendir bilinmez Hoyle pasaportu hatırladı, Diminov'un gazeteye sarıp Tania'ya uzattığı pasaportu. Bu standart bir Rus kaçış evrakıydı; Avusturya pasaportu, Michel Nemick adına, bir adama veya kadına ait takma bir isim. Resimdeki için bir tehlike yoktu. Hoyle bunu hatırladı çünkü Viyana'daki o sokağı biliyordu; Wipplingerstrasse 23. Burası St. Stephen Katedrali'nin neredeyse gölgesindeydi, o kadar yakındı ki... Müttefiklerin acımadan bombaladığı, sonraysa neredeyse suçluluk duygusuyla tekrar inşa ettikleri, şehrin tarihî kısmındaydı burası. İnin cinin top oynadığı uydurma bir adrese yolculuk... Hoyle'un aklındaki yapboz tamamlanıyordu. Tania'nın ölmesi önemli değildi, diye düşündü, bu fikrin acılığı onu şaşırttı. Şu karmaşık ilişkiden yorulduğu anlarda sinizin* hissediyordu. Sinizm bu meslekteld her kişiyi mahvedebilecek en tehlikeli duyguydu çünkü değişmez bir biçimde gaddarlığa sürüklerdi.

Smith, Valdez ve Santavanes'i vadiye yollayacağını söyledi. Silahsız gidecekler, Enformasyon Bakanlığı'ndan aldıkları basın evrakları-

* insanın erdem ve mutluluğa, hiçbir değere bağlı olmadan bütün gereksinimlerden sıyrılarak kendi kendine erişebileceğini savunan *A*ntisthenes'in öğretisi. (TDK)

nı götüreceklerdi. Santavanes vadiye güneyden, Pirirenda Yolundan gidecekti. Gerilla lideriyle buluşup onunla röportaj yapmak istedikleri hikâyesini uyduracaklardı. Valdez de aynısını vadiye kuzeyden girerek yapacaktı. CIA casusları için basını kapak olarak kullanmak alışılmadık değildi hatta artan biçimde kaçınılan bir şeydi çünkü Vietnam'daki Amerikan gazeteciler sonuçta daha büyük bir tehlikeyle yüzleşmişlerdi. Smith, Valdez ve Santavanes'i yollamak istedi çünkü onlar Kübalı'ydı ve yanlış bayrağın da ötesinde Arjantin pasaportları ve kimlikleri olacaktı. Hoyle'un gerilla alanına yalnızca evrakla silahlandırılmış birini yollamakla ilgili çekinceleri vardı ama ses etmedi. Santavanes kendi başının çaresine bakabilirdi, Valdez ise her zaman olduğu gibi komünistleri öldürebilecek herhangi bir şey yapmaya istekliydi.

Smith herhangi bir bağlantı kurmayı beklemiyordu. Basından tek istediği keşif ve "gerillaların yerini gösterene bin Boliviano verileceği"nin duyuruimasıydı. Ordunun ödül programı şimdilik hiçbir işe yaramamıştı. Orduya konuşmak istemeyenler belki de gazetecilere konuşurdu ve zaten journalista\z.r iki katını öneriyordu. Guevara'nm ilk resmî bildirisi yalnızca Santa Cruz gazetesine çıkmıştı. Ordu sansürü buraya da el atmış, editör hapsi boylamıştı. Smith reklamın gerillalar için hayati önem arz ettiğini biliyordu.

47

Pa Paz'da serin bir pazar günüydü; El Alto gecekondularından kuzeydeki Huayna Potosı yoluna dek gökyüzü yakut gibiydi. Maria geç uyandı, güneş doğduğundan beri onu rahat bırakmayan mide bulantısından kurtulmaya çalıştığından zamanında uyanamamıştı. Bu sabah taktiği işe yaramıştı, hamilelik belirtileri olmadan uyanmaktan memnundu. Fakat biliyordu ki sorun hâlâ çözülmemişti ve bu onu düşündürmeye, endişelendirmeye yeterdi. Çay demledi, elinde fincanıyla küçük mutfağına oturdu. Ona, masanın karşısına oturttuğu yalnızlığı eşlik ettiği için çok memnundu. Dünyanın geri kalanından milyonlarca kilometre uzakta bir yerde gibi hissediyordu kendini. Sokaktan sesler geliyordu, katedralin çanları inanılmaz bir mesafeden de olsa yankılanıyordu. Tüm bunları, parmak uçlarında soğuduğunu hissettiği ve hâlâ yudumlanmamış çayına dokunduğunda işitti.

Maria, çözülmemiş birkaç soruna yoğunlaştı. Sabahı neredeyse sona ermişti ve öğleden sonra Alameda gelecekti. Karısını ve küçük oğlunu Mass'a götürdükten sonra gelirdi, bazen spor giyinir, bazense kilise için şık olurdu. Kapıyı kendi anahtarıyla açar, onu çağırırdı. Alameda'nm, hamileliğine nasıl tepki vereceğini hiç bilmiyordu.

içinde başka bir can daha taşıdığının farkındaydı, gene de hamilelikteki sabah bulantısının ötesinde başka fiziksel sorun ya da his yaşamamıştı. Hamilelik ona gerçekçi olmayan bir şey gibi geliyordu, periyodunu ilk kaçırdığında olabilecek her şeyi kullandı reddetmek için. Doktora gitmeden ve teyit ettirmeden iki ay daha geçti. Doktora gitmeyi planlaması iki haftadan fazla zamanını aldı. Bunu sürekli inkâr ediyor ve kimseye anlatmıyordu. Zaten konuşabileceği kimse de yoktu.

Hoyle'la kafede buluştuğu gece, ona söyleyip söylememekte kararsızdı ama kelimeler çıkıvermişti ağzından. Şimdi keşke söylemeseydim, diyerek hayıflanıyordu. Bin doları vardı, Küba'dan ayrıldıktan sonra ilk

kez bu kadar parayı bir arada görüyordu, zarfın içindeki çekler onu biraz rahata erdirmişti. Para, özgürlük sağlamıyorsa mutluluk vermezdi ve Maria özgür değildi. Bunca para bir uçak bileti alıp bir süre yaşamaya yeterdi. Hemşire olarak işe başlayabilirdi ama ülkeden çıkmasının bir yolu yoktu. Alameda'ya hamile olduğunu geldiğinde söylemeliydi, o vakit yaklaştıkça korkmaya başladı. Alameda'mn Hoyle'dan haberi olmayabilir ve bebeği kendisinden sanabilirdi. Hoyle'dan olabilir, diye düşündü Maria. Birden aklına bu iki adamın birbirinden ne kadar da farklı olduğu geldi: Biri küstah ve kibirli diğeri sessiz ve dikkat çekmemeye çalışan, biri daha fazla ilgi arayışında bir halk adamı diğeri gözden uzak olabildiği ölçüde ölümden uzak olabilen bir adam. İkisi de güçlüydü. Alameda için Maria bir kukladan öte değildi, bir dekorasyondu yalnızca. Hoyle içinse ne olduğunu hiç bilmiyordu. Ne zamandır ne kadar da yalnız olduğunu, bu sürede kalbinin ne kadar da katı kesildiğini fark etti.

Mutfaktaki elektrikli saatin sayıları değiştikçe kısık bir ses çıkarıyor, saatler geçiyor ve Maria Hoyle'u aklından çıkaramıyordu. Onun nerede olduğunu merak etti, zarfı masaya koyarken yüzündeki o yaralı ifadeyi hatırladı. Çileden çıkmış ve utanmış görünüyordu en başta ve oradan ayrılmak için dönerken gözlerindeki o yoğun ve hesaplanamaz soğukluğu görmüştü kadın. Bu bakış çok ürkütücüydü çünkü onu hiç böyle görmemişti. Adamın yeşil gözlerinin yerinde buz parçaları vardı sanki. Dünyaya güçlü, tarafsız bir kötü niyetle bir kaplanın kafesinden dışarı baktığı şekilde bakıyordu. Onu bir daha görmeyeceğini düşünüyordu Maria. Bu da es geçmeye çalıştığı bir düşünceydi. Hoyle'u bir daha görmeme düşüncesinin onda yarattığı hüzne şaşırıyordu. Duyguları karmakarışıktı. Hamileliğiyle ilgili belirsizlikler ve koşullardan ötürü korku taşıyordu içinde. Ne olacağını bilmiyordu, zaten söylediği yalanlardan ötürü pişmanlık duyuyordu. Fakat kendini ayıplamıyordu, Hoyle'la olan ilişkisi için de, Hoyle'un gördüğü şeyler için de ayıplamıyordu kendisini, evet. Hayat karmaşıktı maalesef, böyleydi işte ve o yaşamak için elinden geleni yapmıştı.

Maria saçını taradı, normalde yaptığı gibi hafif bir makyaj yaptı, sadece göz kalemi ve çok az gölge, solgun bir ruj sürmek yeterdi. Aynada

yüzüne baktığında, kendini o kadar da güzel bulmuyordu. Engeli görüyor, endişeleniyor ve etrafında yüzen onlarca yalandan kaçamıyordu. Büyüdüğüm yerden ne kadar da uzağım, diye düşündü. Etrafında gerçek olmayan o kadar çok şey vardı ki... Artık hava gibi, su gibiydi hayatındaki yalanlar.

Alameda anahtarıyla kapıyı açtığında öğle saatleri yavaş yavaş geride kalmaya başlamıştı. Neşeliydi, onu öpüp birkaç iltifat savurdu. Sempati değil fakat ilgi gösterisi okunuyordu gözlerinden. "Neyin var?"

Maria kıpırdamadan durdu, Alameda bir adım gerilerken yüzündeki ifadeyi inceliyordu.

"Hamileyim."

Alameda'nm eli gömleğindeki düğmelere uzandı, hafif ama hakiki bir şaşkınlık ifadesiydi bu. "Ahh" dedi.

Maria'mn gözleri ona rahat vermedi. Adam koltuğa gidip oturdu. Garip bir bakışla, yarım yamalak gülümsedi.

"Hmm, bu bir sorun. Ne zamandır?"

"İki aydır. İki ay iki hafta."

Alameda bacak bacak üstüne attı, omzunu yastıklara bıraktı. "Kimseye söyledin mi?"

Maria cevap vermedi, başını hayır anlamında iki yana salladı kısaca. Sadece Hoyle'a söylemişti ve bu asla itiraf edilmemeliydi. Kimsenin bilmemesi, Alameda'yı çok rahatlamıştı. Sorabileceği yüzlerce soru olduğu (hasta mı oldun, nasıl hissediyorsun, mutlu musun?) hâlde, "Kimse biliyor mu?" diye sorması Maria'yı sinir etti.

"Bence bu bizim sonumuz olacak" dedi Maria.

Alameda'nm kafası farkında olmadan öne eğildi, nerdeyse evet demiş gibi görünecekti. "Saçmalık" dedi. "Bu halledilebilir bir şey. Bogota ya da Panama'da her şeyi ayarlayabilirim. Yalnızca bir hafta sonu sürecek, her şey eskisine dönecek." Başını salladı, kendi teklifini onaylarcasına.

"Halledilsin istemiyorum."

"Maria, gülünç olma."

"Ben bunu düşündüm ve bebeği istiyorum."

"Ben sana bakarım ama izin veremeyeceğim şeyler de var."

"Senin iznini istemiyorum."

Alameda kıyafet dolabının üzerindeki aynada Maria'nın yansımasını görebiliyordu. Aynaya asılı bir tespih de gördü. Bir süre yere baktı. Hesaplar yapıyordu şimdi. Bu hesabın merkezinde kendisi vardı, Maria ve çocuğu zaten düşünmüyordu.

"Aptalca şeyler söyleme. Kızmadım. Kızgın değilim, görmüyor musun? Bunu halletmenin uygun yöntemleri var, ben ayarlayabilirim."

"Kürtaj olmayacağım."

Alameda'nm ısrarla anmayarak bir saattir etrafında döndüğü kelimeyi sonunda Maria telaffuz etmişti.

"La Paz'da değil, Maria. Bogota ya da Panama'da."

"Hayır."

Maria oturup derin bir nefes aldı. Alameda böylesine sessiz ve sert bir kararlılık beklemiyordu.

"Bunu düşünmeye yeterince zaman ayırdım" dedi Maria. "Ben gidersem ikimiz için de en iyisi ve en kolayı olur."

"Hiçbir yere gidemezsin. Yalnız başına değil..."

"Lütfen bitirmeme izin ver. Ben senin için sadece bir süsüm."

"Benim için çok daha fazlasısın."

"Daha fazlası değilim. Beni sevmiyorsun."

"Sadece söylemedim. Konu bununla alakalı değil. Bana seni sevdiğimi söylemem için şantaj yapıyor olamazsın."

Maria'nın yeşil gözleri çakmak çakmaktı şimdi. "Sen kibirli bir adamsın. Sana tuzak hazırladığımı mı düşünüyorsun? Sence benim buna ihtiyacım var mı?"

Alameda soruyu es geçti. "Maria, seni önemsiyorum. Etrafına bak. Senden neyi esirgedim?"

"Cömerttin" dedi Maria.

"Cömertim. Ve karşılığında gelecek için yapmam istediğim küçük bir şey yapmanı istiyorum."

"Senin geleceğin için mi, benim geleceğim için mi?"

"Hâlâ bizim geleceğimiz olabilir."

"Biz görüşmeye başladığımızda ne yaptığımı biliyordum. Bunun olabileceğini biliyordum ama birkaç gün öncesine kadar ne yapacağımı bilmiyordum. Şimdi burada kalamayacağımı biliyorum. Senin kariyerin ve ailen olduğunu biliyorum. Bunu her zaman bildim ve kendimi ikinci plana attım." Sustu, sesinde bir dalgalanma oldu. "Bebeği doğuracağım" dedi. "Bunu yapacağım. Senden tek istediğim gitmeme izin ver."

"Nereye gidersin? Küba'ya geri dönemezsin."

"Bilmiyorum. Belki Fransa'ya, Lyon'a dönerim."

"Net düşünemiyorsun. E sonra ne olacak? Nasıl yaşarsın?"

"Çalışabilirim."

"Ve çocuğu yalnız başına mı büyütürsün?"

Bir süre geçti. Bebeği doğurma kararı almıştı. Şimdi gerçekten de babasının kim olduğunu umursamıyordu; çocuk kendisinindi.

"Net düşünemiyorsun" diye sayıkladı gene adam.

"Bebeği doğurmamla ilgili fikrini değiştirmeni beklemiyorum senden. Çocuğu Bolivya'da doğurmak istemiyorum. Gitmeye hazırım."

Alameda, Maria'nm gitmesine izin vermeyi kısaca bir düşündü, belki Arjantin'e ya da Ispanya'ya yollanabilirdi. Eğer durum anlaşılırsa, karısı ve karısının ailesiyle problem çıkardı fakat politik kariyeri kesinlikle yerle bir olurdu, işte buna üzülürdü. Bu, bir halk adamının gizli ve özel işiydi. Başkanın da Şili'de bir kızı vardı. Fakat Alameda, Maria'nın gitmesini istemiyordu, en azından şimdilik.

"Bunu düşünmelisin" dedi. "Küçük bir prosedür yalnızca. Sonra gene eski hâlimize döneriz."

Maria sessiz kaldı.

"O hâlimizden memnun değil miydin?"

Mutlu veya âşık olsaydı, Hoyle'un kollarına hiç gitmezdi.

"Sen mutluydun, Enrique."

"Bu küstahlığa katlanmayacağım. Kirasını ödediğim dairede değil.' Alameda koltuğa attı kendini. "Bunlar nereden çıkıyor? Papazla mı konuşuyorsun?"

"Bu benim kararım." Gözleri bunu gösteriyordu.

"Sonucu pahalıya patlayacak bir karar" dedi Alameda. Düşüncelerini saklayamazdı, metresinin güzel olduğunu ama bu kadar hevesli olmasının gereksiz olduğunu düşünüyordu.

"Senden bir şeylerimi ödemeni istemiyorum" dedi Maria. "Gitmeme izin vermeni istiyorum."

Alameda ayağa kalktı ve ellerini Maria'nm yüzüne koyup okşadı. Bu, müthiş bir şefkat gösterisiydi. Parmaklarını saçlarında gezdirdi ve kulağına "Beni terk etmek istemiyorsun, istemiyorsun biliyorum" diye fısıldadı.

Maria gözlerini kapadı. Bütün düşünceleri dağılmış gibiydi. Adamın kollarının beline dolandığını ve onu kendine çektiğini fark etti.

"Ben sana bakacağım."

Bir an için adamın gerçeği mi söylediğini yoksa daha onurlu bir yalan mı uydurduğunu anlayamadı. Belki de onu önemsiyordu, bu yüzden bunca şey yapmıştı; Onu beslemiş, giydirmiş, ona iş ve kimlik vermişti. Belki de sadece acıdığındandı.

Adam onu sardı ve boynunu öptü, bu sırada Maria, Kimse bu kadar, bir yalancı tarafından kendisine acınacak kadar, düşemez, diye düşündü.

48

Her vakti Hoyle, Charlie ve Santavanes, Pirirenda köyünden çıkıp Nancahuazü Nehri'ne gitmek için dereyi takip ettiler. Santavanes alüminyum kasalı garip bir sırt çantası taşıyordu. Orduyla alakalı olmadığım görenin gözüne sokmak için mavi naylondan yapılmış, yanına da iki cep dikilmişti. Smith bu çantayı Amsterdam'daki hippilerin taşıdığım herkese tekrar hatırlattı. Çantada biraz yiyecek, iki matara, su arıtma tabletleri, sivrisinek ağı, bir hamak ve lastik kaplı bir başlık vardı: Vadide gerekebilecek şeyler. Hoyle'un üzerinde Binbaşı Holland'dan ödünç aldığı AK-47 silahı vardı. Bu silahsız Santavanes'i ve silah taşımak istemediğini belirten Clıarlie'yi biraz olsun rahatlatıyordu. Bu isteksizliği Santavanes'i deliye döndürmüştü, bunun üzerine Hoyle sebebini sormuştu.

Cevap basitti: "Kimseyi vurabileceğimi düşünmüyorum."

Hoyle, Charlie'nin istediğini yapmasına izin verdi, zaten bir sorun çıkacağını düşünmüyordu. Hoyle, Charlie'nin hayalindeki mesleğin "operasyon boyunca silah taşımayı" içermediğinden emindi, o yüzden üstelemedi. Vahşi bir yere giderken yola en az üç kişiyle çıkılmalıydı, biri bir şekilde yaralanırsa diğer ikisi ona yardım ederdi ve benzeri sebeplerden ötürü, Charlie de onlara eşlik etti.

Yol Pirirenda'ya çıkıyordu. Burada körfezimsi bir yer vardı; buradan defalarca dönerek, derelerden çaylardan geçip ıslanarak varış noktasına geldiler. Yolun Nancahuazü'ya çıktığı yerde patikadan ayrılıp ormanın vadiye açıldığı yere dek tepenin kenarından yürüdüler.

Santavanes için hazırlanan plana göre Santavanes vadi zeminine gelene dek avcının yolunu, güney istikametinde takip edecekti. Rotası üzerinde iki kasaba vardı: Yaquı ve El Meson. Santavanes, ikisinde de kendisini gerillalara götürecek birini arayacak, götürene para verecekti. Bu, onun tek zırhıydı. Gerillalar orduyla üç kez karşı karşıya gelmiş ve

her defasında da tutukluları, zarar vermeden bırakmışlardı; gazetecilere zarar vereceklerini düşünmüyordu.

Hoyle saatini kontrol etti, sabahın on biriydi. Nehirden otuz kilometre yukarıda Smith ve Holland, Valdez'i benzer bir yolculuğa hazırlıyordu. Hava soğumaya başlamıştı, güneş dağların ardına saklanmaya başlarken Hoyle üşümeye başladı. Dinlenirlerken Santavanes son kez evraklarını kontrol etti. Hepsi İngiliz-Arjantinli serbest çalışan fotoğrafçı ve gazeteci George Andrevv Roth adınaydı. Santavanes dokümandaki adresi, Buenos Aires'teki acil haberleşme numarasını ezberledi, hafızasında kalsın diye tekrarladı.

"Vakit geldi sayılır" dedi Hoyle.

Santavanes ayağa kalkıp çantasını aldı. Randevudan sonraki prosedürü gözden geçirdiler, en önemli şey buydu şu an.

"Kırk sekiz saat içinde ilk alınacağın yer Yaqui şehri" dedi Hoyle. "ikinci buluşma yeri El Meson, yetmiş iki saat içinde. Bundan sonra her on iki saatte bir şehrin bir kilometre güney yolunu kontrol edeceğiz. Kola kutun yanında mı?" Santavanes'in çantasında bir kutu Coca-Cola vardı; Onu yolun kenarına koyarsa, yakın bir yerlerde saklandığını anlayacaklardı.

"Evet, yanımda."

Santavanes nehrin akış yönünü ezberledi, girip çıktığı yerleri ve kesişim noktalarını. Şimdi aklindakilerle harita hazırlayabilirdi. Bu yetenek, aynı saklanmak gibi sahadaki bir ajan için hayatiydi.

"Eğer büyük sorunların olursa yola çıkmak ya da telgraf çekmek senin sorumluluğun. Dördüncü Bölük istihbarat Memuruyla konuş. Orada fazla kalırsan burayı gözetliyor olacağız."

Charlie Santavanes'in gözlerindeki alevi fark etti.

"Anladım" dedi Hoyle, "Yola çıkma zamanın geldi. İyi şanslar."

Hoyle ve Charlie ağaç sırasında durup Santavanes'in patikadan inişini izlediler. Tepede yeterince yüksekteydiler, Santavanes kimi zaman yok oluyor sonra gene ortaya çıkıyordu, bir süre sonra nehre ulaştı ve kıyıdan devam ederek güneye döndü.

Hoyle tüfeğiyle bir ağaca yaslandı; Santavanes görüş alanından çı-

kana dek orada durmaya devam ettiler. Sonunda Santa, nehir kıyısını dolduran çalıların arasında gözden kayboldu.

"Bu işe yarayacak mı?" diye sordu Charlie.

"Öldürmeye can atıyor."

Charlie gülümsedi. Bu sabah neşeli geçmişti. Ormana silahla gitmek istemediğini söyleyince sorun çıkacak sanmıştı. Hoyle omuz silkip tüfeği Land Cruiser'ın arka koltuğuna atınca hayret düşmüştü Charlie. Birini vurmayacağım söylediğinde samimiydi, Hoyle bunu sessizce onaylamıştı. Hoyle birkaç insan vurmuştu ve bunun herkese uygun olduğunu düşünmüyordu.

Gece soğuktu, bulutsuz gece âdeta insanın tenini ısırıyordu ve Guevara'mn astımı nüksetmişti. Elleri dizlerinde hamağına kıvrılmış, hızlı hızlı nefes alıp veriyor, dişlerinin arasından hızla geçen soluğu, kısık bir ıslık çıkarıyordu. Guevara, gece üç buçukta müfrezeye güneye yola çıkmasını emretmişti. Kalkma zamanı geldiğindeyse akciğerleri bunun için yetersizdi. Ayağa kalkmaya çalışırken diğerlerinin kemiklerinin kıtırdamasını duyabileceğini düşünecek kadar kötü durumdaydı, şimdiye kadar hiç bu kadar kötü olmamıştı. Moro hamağına yanaştı ve boğazına kalem şeklindeki ışıklardan tuttu, göğsünü dinledi ve ciğerlerinden gelen sesi duydu. Thomaquil kalmamıştı, o yüzden atropin sülfat iğnesi yaptı. Bu Guevara'ya biraz iyi geldi. Hamağından inip onu katlamayı başardı. Moro, Comandantenin çantasını alıp hayvanların sürüldüğü yere götürdü.

"Hey, dinle" dedi Coco'ya. "Comandante bugün bok gibi hissediyor."

"Kim öyle hissetmiyor ki?" diye yanıtladı Coco. Yüzüne gölge düşmüştü, o yüzden bu cümlesini yorumlayacak ifade görülmüyordu.

"Senden al kısrağı yüklememeni istiyorum" dedi Moro. "Yoldaşlar eşyalarım kendileri taşısın."

"Neden?"

"Çünkü Comandante yürüyemeyecek kadar hasta" dedi Moro.

Al kısrak kampa getirildi ve Guevara'ya binmesini söylediler. Başta direndi ama Moro onunla özel olarak konuşup müfrezeyle beraber ha-

reket etmek isteyip istemediğini sorunca razı oldu. Gitmezse birlikleri de geri çekmek zorunda kalacağını biliyordu; kahve almak için ateşe kadar yürümek bile zor gelmişti. Sonunda yumuşadı. Pombo kısrağı eyerledi, sonra atın yanına şefkatle vurdu; bu hayvan ne halim selim, ne uysal bir hayvandı böyle... Adı yoktu, Guevara ona Rocinante diyordu, İspanyol edebiyatında bu isim çok yaygındı.

Müfreze kamptan ayrıldı, bulutlar tan vaktinden önce tepelere sarılmaya başladı, hava nemlendi, iyice soğudu. Gece kararıyordu, ay batıda doğarken Pombo patikanın zorlu yerlerinde kısrağın başlığını çıkardı. Müfrezenin ağaçlar altına saklanarak gittiği yerler o kadar karanlıktı ki adamlar birbirinin omzunu, kafasını tutarak ilerliyordu dağılmamak için.

Karanlıkta genelde öksürük sesi, deri gıcırtısı gibi sesler çıkıyordu, bir süre sonra artlarında kalan katırların burunlarından çıkan sesler yükselmeye başladı. Marşın başlarında Guevara o kadar kötü olmuştu ki bu zifiri karanlığın çökmesine sevinmişti. Zor nefes alıyordu, yüzü buruşuktu; kulakları hissizdi ve kalbine yakıcı bir acı hissi hâkimdi. At üzerinde olmaktan utanıyordu fakat adamlarının bu düşüncelerine karşı çıkamayacak kadar hastaydı. O yüzden kendi kendine güneş doğuncaya kadar iyi olurum, kısraktan atlar da yürürüm, diye telkinde bulunuyordu. Astımı hep böyle dalgalanırdı, bu dalganın geçeceğinden de emindi. Fakat şimdi başı bükük, omuzları düşük, kısrağın hoplatmasına teslim olmuştu.

Tan yavaş yavaş sökerken, Guevara hiç iyi hissetmiyordu. Hatta daha kötü olmuştu, yolun kenarına kussun diye iki kez indirildi kısraktan. Adamların geçmesini istedi ve her endişeli sorgulama girişimini eliyle kovuşturdu. İyi olduğunu söylüyor, kusarken yalnız kalmak istiyordu. Sandoval ve D'Esperey bunlardan birine tanık olduklarında birbirlerine ciddi ciddi, uzun uzun baktılar. Pombo onları birkaç küfürle oradan uzaklaştırdı ve Guevara'yı kısrağa bindirdi.

Bu şekilde on kilometre ilerlediler. Öğle vakti Guaranili Hintli çiftin küçük çiftliğini çevrelediler. Çift onlara dehşet içinde bakıyor, gerillaların çiftliklerine ormandan geldiğinden şüpheleniyorlardı. Çiftlikte dinlenme fikri Marcos'un yerine geçen öncü müfreze yetkilisi Miguel'den çıkmıştı. Guevara'nın hasta olduğunu biliyordu, o yüzden merkez

müfrezeye sormadan askerleri yaydı. Guevara alana giren ilk kişiydi, al kısrağın üzerinde. Başında bir bere, silahı eyerin yumurtasında dengelenmişti. Direkt kulübeye yöneldi ve attan yorgun hâlde indi.

Ev, bir sürü ağacın altına kurulmuştu, batı tarafında bir mısır tarlası vardı. Domuzlar çamurlu su içinde yüzüyor kötü kokan dişi bir köpek, kuyruğunu sallayarak askerlerin etrafında dönüyordu. Guevara'nm yönlendirmesi üzerine, Inti genç çifte kendini gerilla lideri olarak tanıttı. Fakat onlar bu esnada Guevara'nm atı saldığını görmüşlerdi, Inti ise nöbetçi askeri nereye dikeyim diye soruyordu. Çiftçinin üzerinde kahverengiye çalan sarı pantolon ve yün ceket vardı, kadınsa çan şeklinde pollera eteği giymişti. Tam kartpostala konmalık bir duruşları vardı fakirliklerinin yanı sıra bu, baştan aşağı pis ve kuvvetli görünmelerindendi. Adamın fötr şapkası vardı ve çok az İspanyolca biliyor gibi davranıyordu. Gerillaların buraya gelmesi onu oldukça endişelendirmişti, ordunun buraya misilleme yapmasından korkuyordu.

Inti, Qechua'yla pek Guaranice konuşmadı ama biraz mısır, bal kabağı ve domuzlardan birini satın aldı. Paranın cazibesi çiftin korkusunu geçirmeye yetmemişti, adam yağmur yağmaya başlayınca somurtmaya başladı, bu sırada Guevara domuzu kesecelderini ve günün geri kalanını burada geçireceklerini söyledi.

Guevara bir tahtanın üstüne oturdu ve Willy'ye transistor radyoyu getirtti. Santa Cruz'daki yerel radyo frekansını ayarladı ve haberleri beklerken müzik dinledi. Yaklaşık iki bin beş yüz Bolivya askerinin Nancahuazuyu çevrelediği ve gerillaları gömdüğü bildiriliyordu. Habere göre nehirde gene bir çatışma yaşanmıştı, ordunun kayıplarını yansıtan gerçekler anlatılıyordu. Ordu tescillenmiş dört gerillanın öldüğünü, bunlardan "ikisinin yabancı olduğunu" fakat isimlerinin ve milliyetlerinin bilinmediğini açıkladı. Haber, Amerika Birleşik Devletleri Ordu Danışmanlarının Santa Cruz'da eğitim kampı kurduğunu da belirtiyordu. Guevara bunu duyduktan sonra gülümsemeye başladı, bu sırada Miguel, Guevara'ya yakın duruyordu. Guevara Bolivya karmaşasının enternasyonel hâle gelmesini her şeyden çok istiyordu. Şimdi ülke içinde Bolivya dağcılarını eğiten yeşil bereliler vardı. Bunu yüreklendirici bir gelişme olarak gördü. Amerika nın Barrientos'un gangster reji-

mini; önce ordu danışmanlarıyla, sonra gelişmiş operasyonlarla, deniz kuvvetleriyle desteklemesi onun savım doğruluyordu. Bu iyi haberdi, bununla beraber Guevara neşelendi ve astımı eskisi kadar acı vermemeye başladı. Hâlâ çok yorgundu, bacakları hissiz, kollan acı içindeydi. Sabahın geri kalanı boyunca kütüğe oturup radyo dinledi, yoldaşlar onu rahatsız etmemeleri gerektiğini anladılar.

Öğle vakti nöbetçiler yanlarında El Meson'dan birkaç çocukla beraber geri geldi. Nöbetçilerin karşısında dalgalı kara saçlı ve kıvrık bıyıklı bir adam vardı. Adamın ağız yapısı genişti ve yarık bir çenesi vardı. Sağlam yürüyüş ayakkabıları, chinolan ve yenleri dirseğine kadar kıvrılmış gömleği, omzunda geniş şeritli mavi bir sırt çantası vardı. Guevara, adamın etrafa bakıp gerillaları görünce gülümsediğini gördü. Bunun garip olduğunu düşündü çünkü adam nöbetçiler tarafından tutuluyordu ve tutuklu olduğu için memnun görünüyordu. Durum ne olursa olsun Guevara köylü değil, şehirli olduğunu tahmin ediyordu. Botları ve çantası bile en azından birkaç yüz dolar ederdi, campesinolar için bir yıllık durmadan çalışma demekti bu kadarı.

Guevara adamın çantasını indirip domuz ağılının yanma çömelmesini izledi. Willy üç metre ötede adamı izliyordu.

"Bu kim?" Guevara, Coco'ya sordu.

"Gazeteci." Coco gülümsedi. Guevara nın yüzündeki bakışı fark edince kısa kesti.

Guevara aniden öfkelenen biriydi. Dilini tuttu çünkü bu kişi karşısında kendini lider olarak göstermek istemiyordu. Etrafındaki insanlar Guevara'nın katılaştığını ve yumruğunu sıktığım gördüler. Evin yanında bir tahta parçasının üzerinde oturuyordu, yavaşça ayağa kalktı. Bütün bunlar, yaz mevsiminde gökyüzünde bulutların toplanıp fırtına estirmesini izlemek gibi bir şeydi.

"Git Miguel'le Inti'yi getir."

Coco kekeledi, "Evraklarım inceledik, uygun."

"Git getir onları. Derhâl."

Coco toz oldu. Guevara, Pombo'ya kaş göz yaptı, Pombo hemen geldi. D'Esperey onu yakından izliyordu. "Bu adam kimmiş, öğren."

Pombo domuz ağılına doğru yürüdü, D'Esperey ellerini cebine koydu. "O kadar kötü olmayabilir" dedi D'Esperey.

Guevara onu takmadı ve kulübeye girdi. Bir sandalye çekip evdeki tek mobilya olan köşedeki masaya oturdu. Coco, Inti ve Miguel'le döndü. Miguel adamı getiren nöbetçilere yeterince sert davranmıştı, adamın evrak ve cüzdanım da almıştı. Miguel pasaportu ve cüzdanı masaya koydu. Guevara'mn başı yorgunluktan gidip geliyordu; hâlâ zor nefes alıyordu.

"Lanet olasıcalar" dedi sessizce. "Bu adam nasıl geldi buraya?"

"Bella Vistalı çocuklar getirmiş. Ona rehberlik etsinler diye para vermiş" dedi Miguel. Paylanacağım düşünüyordu ama Guevara ses çıkarmadı. Inti kapının kenarında durup domuz ağılının yanına oturmuş adamı gözledi.

"Nöbetçilerden birinin aklına bu soytarıya nereden geldiğini, onu neyin buraya getirdiğini sormak gelmiş mi acaba?"

Miguel ayak değiştirdi. "Bununla ben ilgilenirim, Comandarıte."

Guevara pasaportu açtı. Adam Arjantinli'ydi, sekiz yıldır kendi ülkesinde bulunmamıştı. Dokümanlara baktı, fotoğrafın üzerindeki damgayı sınadı. Adamın adı Arjantinli birinin adına benzemiyordu, George Andrew Roth ama pasaport hakiki gibiydi, fotoğraf da adamın fotoğrafıydı. Arjantin'de Anglo isimleri duyulmamış değildi; Guevara'nın ikinci ismi Lynch'ti. Cüzdanda ise bir sürü şey vardı: Arjantin öğretmenler derneğinden bir organizatörün kartı, Banco Rio de la Plata, SA'dan bir çek defteri. Bolivya Enformasyon Bakanlığı'ndan alınmış olduğuna dair bir de belge vardı, 1397 numara, üç hafta önce alınmış. George Andrew Roth, ne bir gazete ne de dergide görevliydi ama independiente olduğu bildirilmişti.

"Casus olduğunu düşünüyorsan vururuz" dedi Miguel.

"Ne düşünüyorum, bilmiyorum."

Pombo kulübeye geri döndü, kapıdan başını çıkardı. Onu Sandoval ve D'Esperey takip etti, içerinin kalabalıklaşması da Guevara'yı sinirlendirdi ama sinirini kendine sakladı. Aklına hâlâ bitkin olduğu geldi. Nefes alıp verirken göğsünden hırıltılar geliyordu.

"Ne vardı?" diye sordu Sandoval'a.

“Bu adam her kimse, her şeyden haberdar. Bizle Vallegrande arasındaki düşmanın yerini biliyor. Taburların, bölüklerin ismini biliyor.”

“Bunları radyodan öğrenmiş olamaz” dedi Miguel.

“Buenos Aires’i biliyor. Evrakları gerçekçi görünüyor” dedi Sandoval.

“Röportaj yapmak hevesiyle savaş alanına girip kucağımıza düşecek birinin gazeteci olma ihtimali nedir ki?” diye sordu Pombo.

“Aynısı Fidel’e oldu.”

“Evet, oldu” dedi Guevara. Kapı aralığından domuz ağılına baktı. “Cesur piç.”

D’Esperey konuştu. “Bir öneride bulunabilir miyim, Comandanteî” Diğer adamlar sessiz kaldı, D’Esperey söze girdi. “Belki onunla röportaj yapmalıyız, sizin rolünüzde Inti yapsın.”

“Devam et.”

“Beyanatta bulunabilirsiniz. Bu adam da Sandoval ve beni savaş sahasından çıkarıp Samaipata veya Muyupampa’ya götürür, bir otobüse atlayıp La Paz’a geri döneriz. Basın kimliğim var. Birlikte seyahate çıktığımızı söyleyebiliriz.”

Sessizlik.

Miguel, D’Esperey için utananlardan yalnızca biriydi; D’Esperey vadiden mümkün olduğunca çabuk kaçmak istediğini söylüyordu açık açık.

“Bu adamın gerçekten gazeteci olup olmadığını anlamaya çalışıyoruz” diye devam etti D’Esperey. “Bakalım bizi savaş alanından çıkaracak mı, o zaman anlarız.”

“Bizden ayrılmaya hevesli görünüyorsunuz, Mösyö D’Esperey.”

“Ben asker değilim, Comandarıte. Müfrezeyi yavaşlattığımı biliyorum” dedi D’Esperey. Bu kadarı açık ve doğruydu. Öncü müfrezeyle yola çıktıklarından beri Sandoval ve D’Esperey mısır tarlasına ulaşan en son kişilerdi.

“Bunu bir düşüneceğim.” Guevara pasaporta uzandı, D‘Esperey’le Sandoval kapıdan çıkıp gittiler.

“Belki kötü bir fikir değildir” dedi Pombo. “Adamlar hep geride kalıyor, giderlerse kuzeye dönüp Joaquin’e katılabiliriz. Kola bunlarla yürüyeceğimizin yarısı kadar sürede yetiştirebiliriz.”

"Bence küçük pato evine gitmek istiyor ' dedi Miguel.

"Onlardan kurtulmamız gerek" dedi Guevara otururken. Yavaşça ve ağrıyla nefes alıyordu. Sonra pasaportu ve cüzdanı alıp domuz ağılına gitti.

Santavanes, yüzünde nötr bir ifadeyle mavi sırt çantasının üzerinde oturuyordu. Tüm profesyonellerin yeteneği olan korkuyu erteleme özelliği onda da olabilirdi. Bunu, sebepleri sonuçlardan ayırarak yapıyordu; kimlik ve evraklarına bakıldığını biliyordu, sonuca göre gerillaların ölüm-kalım seçimi yapacağını da. Casus olduğu düşünülürse derhâl vurulacağını biliyordu. Vurulması muhtemel bir adam gibi davranmadı, randevusunu bekleyen bir adam gibi davranıyordu. Kusursuzdu.

Santavanes, Miguel'in kulübeye pasaportuyla girdiğini görmüştü, bu sırada oturup bir sigara yaktı, Willy'ye de teklif etti. Willy de sigara yaktı, bu esnada Santavanes çiftliğin etrafına baktı. Muhabbete girmekten kaçınarak adamları saydı. Yirmi sekiz kişi vardı. Silahlarının cinslerini ve sayılarını not etti, bu silahların sayısı oldukça fazlaydı ve iyi bakılmışlardı. Kimsenin radyo taşımadığına şaştı, ne uzun dalgalı ne de kısa. Hayvanları saydı ve nasıl yüklendiklerine dikkat etti. Adamlar bir deri bir kemikti ve kurt gibi yiyorlardı.

Inti ELN'nin kumandanı gibi davranarak röportajı kabul etti fakat Santavanes kendini saklayan ama otoritesini gizlemeyen Guevara'ya herkesin itaat ettiğini fark etti.

Inti'yie röportaj devam ederken Guevara Castro'ya onu son olaylar hakkında bilgilendirmek amacıyla uzun bir mektup yazdı. Bu, kodlanmak ve görünmez mürekkeple yazılmak üzere Arturo'ya verilecekti.

Guevara, mesajları toplarken D'Esperey ve Sandoval aylak aylak dolaştılar. Fransız, Avrupa'ya döndüğünde ne kadar yararlı olabileceğine dair bir monologa başladı. Gerilla kolunu hareket hâlinde gördüğü için etkili bir sözcü olabilirdi. Guevara onu dinledi, bu sırada başı zonkluyoıdu. Düşünmesi gereken birçok şey vardı. La Paz ve Havana'yla iletişimin tekrar kurulması çok önemliydi. Bu gazeteciye tam olarak güvenemiyordu, D'Esperey'in alıp kaçırma planı fazla tedbirsiz görünüyordu. Hiç bilmedikleri bir adama güvenmek zorundaydılar şimdi. Ama Guevara yorgundu, o yüzden bunca vızırtıdan yorulmuştu.

“Çıkmak ister misin?”

D’Esperey Sandoval’a baktı ve yavaşça konuşmaya başladı, “ikimizin de yapacak şeyleri var, Comandante. Önemli şeyleri. Bu hâlde...”

Guevara sözünü kesti. “Bu işten elimi çekiyorum. Bu adamın seni ordunun yanından geçirmesini mi istiyorsun? Peki, denemeye değer.” Ayağa kalkıp uzaklaştı.

D’Esperey şöyle bir baktı, herkes Guevara’nın kızgınlığını görmüştü. D’Esperey utanç kırıntısı hissetti fakat gerçekten de vadiden ve savaştan çıkmak istiyordu. Kendini işleri olduğu düşüncesiyle rahatlatmaya çalıştı. Devrim içindi her şey.

“Geri dönmeliyiz” dedi Sandoval.

“Che bunu anlıyor” dedi D’Esperey sessizce. “Sadece baskı altında, hepsi bu.”

“Elbette” dedi Sandoval. “Hepsi bu.”

Aralarında kelimeler gidip geldi fakat ikisi de biliyordu ki Guevara’yı kızdırmışlardı. D’Esperey en azından istediğini elde etmişti: Onayı olmasa da gitme izni.

Kampın karşısında Santavanes Inti’yle oturuyordu, ateşe yakın durmuşlardı. iki adamın Guevara yla konuştuğunu ve Guevara’nın onları kovuşturduğunu görmüştü. Santavanes, Inti’nin eşitlik ve özgürlük adına dediklerini yazarken birden yavaşladı. Bu adamların ona yaklaştığını göz ucuyla görüyordu. Bu kampta zeytin yeşili giymeyen tek insanlardı bunlar.

“Senor Roth” dedi D’Esperey, elinden tutarak. “Size bir önerimiz

49

Eoyle ve Charlie önce El Meson'a gittiler, sonra Tichucha'ya geri döndüler. Santavanes'in ilk iki buluşma yerini kaçırması yersiz bir alarmdı. Yolun kenarında kola kutusu görmeksizin bir gün daha geçti. Valdez'in buna benzer uygulaması, vadinin kuzeyindeydi. Onun sinyalini Smith ve Binbaşı Holland buldu, Valdez'i Rio Grande ile Tatarenda ana yolunun arasında bir yerden helikopterle aldılar. Charlie ve Hoyle dördüncü sabah vadinin güneyine döndü ve Land Cruiser'ı Tichucha buluşma yerinin iki kilometre kuzeyine park etti.

Hoyle öyle endişeli değildi ama neler olduğunu merak etmişti. Bu son çaba da boşa çıkarsa, Santavanes kendi çabalarıyla iletişime geçmek zorunda kalacaktı. Hoyle Santavanes'e söylemişti, kendini güvenli bir şekilde ortaya çıkarmak, göstermek; onun işi, onun göreviydi. Bir kaza ya da daha kötüsü gerçekleşmiş olamazdı çünkü Santavanes becerikli ve yetenekli bir operatördü. Hoyle bu adamı iyi tanırdı, onunla iki kıtada da çalışmıştı. Artık onun sırasıydı.

İkindi vakti olunca Hoyle dağ sırtında mavi bir noktacık fark etti. Dürbününü çıkarıp olabildiğince yakınlaştı; iki-üç kilometre ötede, mavi sırt çantalı bir adam gördü. Onun yanında iki kişi daha vardı. Onların da sırt çantaları vardı. Hoyle Santavanes'e eşlik edenlerden birinin açık tenli, diğerinin ise alm açılmış biri olduğunu gördü, ikisi de Avrupalıya benziyordu. Hiçbirinde silah yoktu ve hiçbiri Charlie ve Hoyle'un oturduğu burna bakmıyordu.

Hoyle dürbünü Charlie'ya uzattı, Santavanes diğerlerine liderlik ederken Charlie dürbünle onları izledi. Diğer iki adam ayaklarını sürüye sürüye yürüyordu.

"Yanındakiler kim?"

"Bilmiyorum" dedi Hoyle. Oldukları yerde beklemeye başladılar, çıplak gözle karşıdaki adamlar nokta gibi görünüyorlardı, yeşil dağlar-

da dalgalar oluşturarak yürüyorlardı. Charlie saha dürbününü Hoyle'a verdi, adamlar Muyupampa'ya yönelmişlerdi. Toprak sete doğru gidiyorlardı, çamurlu bir yol tutturmuşlardı. Gittikleri yolun dikine bir rotaya döndüler, setin öbür yanma yürüyorlardı şimdi de. Hoyle Santavanes'in yola bir kola kutusu koyduğunu görünce iki adamın peşine düştü.

Hoyle gördükleri üzerine düşünmeye başladı. Santavanes tutuklu değildi. İşareti her yerden görünen bir yere koymuştu. Yani sinyali arayanın, kola kutusunu çamurda ve ayrıca üç patika yolunda bulacağından emindi. Santavanes, Hoyle'un onu izlediğini tabii ki biliyordu, gene de iki adamı ısrarla uzaklara, küçük Muyupampa kasabasına götürüyordu. Sahadan şimdi alınmak istemediği ortadaydı.

Charlie tampona oturdu. "Buluşma yerine gitmek istiyor musun?"

"Hayır. Daha değil."

Arada hâlâ bir buçuk kilometre vardı, Hoyle ve Charlie, Santavanes'in Bolivya Ulusal Petrol Şirketi'ne ait bir kamyonu durdurduğunu gördü. Üç adam kamyonun arkasına atladı. Yol vadinin ağzındaydı. On beş kilometrelik Muyupampa yolunu tutturunca kamyonun arkasından uzun bir toz dumanı büyüyordu.

"Gidelim" dedi Hoyle.

Kamyonun beş-on dakika gerisinden kasabaya giren Hoyle ve Charlie kırmızı kiremitli çatıların altından; pis, dar sokaklardan geçtiler. Bugün alışveriş günü olduğu için sokaklar oldukça kalabalıktı, petrol tankerleri ve cammione\ex katır ve at satıyordu. Plazanın etrafında dükkân sahibi ve satıcılar her yöne dağılmış, ellerinde eşyalar, stand kuruyorlardı. Hoyle, Land Cruiser'ı kalabalıkta milim milim ilerleyen petrol kamyonunun yakınında tutmaya özen gösterdi. Santavanes sol elini pantolonunun cebine koydu, bu "geride dur" anlamına geliyordu. Hoyle arabayı plazanın öbür yanındaki polis merkezine doğru sürdü.

Hoyle, şimdi Santavanes'e eşlik edenleri daha yakından görüyordu. İki arkadaş da rahat, çok mutlu görünüyordu. Çantalarını plazanın yakınındaki küçük bir kafeye götürürken birbirlerini kutlar gibi bir hâlleri vardı. Hoyle, Santavanes'i dikiz aynasından izledi. Grup bir ma-

saya oturup çantalarını yanlarına koyarken bira ve Saltenas ısmarlayana dek elini cebinde tutmuştu.

On beş dakika sonra tutuklandılar.

Rüşvet vermeye yetecek kadar paraları vardı ama Santavanes teklif edilen rüşvetin özellikle küçük düşürücü miktarda olmasına dikkat etti. Solgun benizli bir polis yüzbaşısı burada onun için hiçbir şey olmadığını anlayana dek oldukça kibar göründü, sonra adamlarım ıslıkla çağırdı. Derhâl bir düzine silahlı asker gelip masanın etrafım sardı, ortam gerginleşti. Sandoval ve D'Esperey yavaş yavaş yüzlerini daha fazla asmaya başladılar; tüm olay Santavanes'in istediği gibi yürüyordu. Kısa bir süre sonra elleri kelepçelendi ve polis merkezine götürüldüler. Departamerıto Invetigacion Criminal6ıtx\. bir yüzbaşı ortaya çıkınca hepsi başlarına pirinç çuvalı geçirilmiş hâlde ayrı hücrelere dağıtıldı. Hiçbirinin kimlik ve evraklarında sorun olmamasına rağmen hepsi de dayak yedi. Yabancıların gerillalarla iş birliği içinde oldukları anlaşılmıştı, katı bir soruşturma için bu kadarı yeterdi. Çok kısa bir süre sonra anlattıkları hikâyeler çeşitlenmeye başladı. Sandoval ve D'Esperey, Nancahuazü Vadisi'nden geldiklerini söylediler ama ikisi de izledikleri yolu söylemeyip gerillalardan bahsetmediler. D'Esperey kimseyle konuşmadığını cesurca iddia ederken iki oda ötede Santavanes provokatörce ana merkezde bulunduklarını ve gerilla komutanıyla konuştuklarını açık ediyordu. Sandoval'ın cebinde çok para bulundu, bu durumda plazada onları tutuklayan yüzbaşı, kendisine çok az miktarda rüşvet teklif edilmesine sinirlendi. Kariyerinde yükselebilirdi ama cüzdanındaki para miktarı artmadıktan sonra bunun bir önemi yoktu.

Santavanes polis merkezinin iç tarafında bir yere başına çuval geçirilmiş hâlde sokulduktan sonra iki saat geçti. Etrafında kimin olduğunu anlamaya çalışırken her yer çok karanlıktı. Hoyle, Smith ve Charlie, içinde bir sıra ve uyduruk sandalyeler bulunan, küçük pencereli bir odaya kondular. Onların yanında DİC'den bir yüzbaşı vardı, bu adam yerel tutukluların kontrolcüsüydü.

"İyi misin?" diye sordu Hoyle.

"Lanet şey! Çok uzun sürdü" diye sızlandı Santavanes. Gözünde bir kesik vardı; bu ona nasıl muamele edildiğini belli ediyordu.

Yüzbaşı, Santavanes'in kelepçelerini çıkarırken pişman görünüyordu. "Kişisel bir şey değildi" dedi.

Santavanes bileklerini tuttu. Şimdiden kızarmış ve şişmişlerdi. "No es una problema" dedi.

Santavanes için bu sahte tutuklama ve sorgulama sadece iş içindi. Arka odada dururlarken polis merkezinin içinden yankılanan soruları duyabiliyorlardı; Sandoval ve D'Esperey için işler başka türlü gelişiyordu. Onlar için gerçek karabasana bir girişti. Kasabaya dönerlerkenki uzun yolda Santavanes hikâyeyi tekrarlamamalarını söylemişti. D'Esperey ve Sandoval daha iyisini bilirlerdi.

"Valdez çıktı mı?" diye sordu Santavanes.

"Dün çıkarıldı" dedi Smith. "Turnayı gözünden vuran sen oldun."

"Çok zamanımız kalmadı" dedi Hoyle.

Smith topoğrafya haritasını çıkardı, masaya serdi. "Bize önce merkezi tanımla."

Hoyle, Santavanes'e bir kurşun kalem verdi. Santavanes haritaya eğilip sahayı hatırlamaya çalıştı, şimdi kafasında sanki oralardan tekrar geçiyormuş gibi canlandırıyordu alanı. Oklar çizerek gösterdi. "Beni burada buldular. Tichucha Nehri'nin ikinci şelale setinde. Tutulduğum yer burasıydı. Biraz ötede çiftlik evi var."

Charlie ona ıslak bir bez uzattı, Santavanes bezi alnına götürdü. Kan, beze karışıyordu. "Bana borçlusunuz" dedi.

"Yeni üs kampı kurmuşlar mı?" diye sordu Smith.

"Hayır. Buranın yalnızca dinlenme yeri olduğu hissine kapıldım. Çiftçiler bok gibi korkuyordu. Yaşlı bir çift vardı, gerillalardan olabildiğince çabuk kurtulmak istiyorlardı."

"Kaç asker vardı?"

"Devriyeler geziyordu ama yirmi sekiz saydım."

"Havan topu?"

"Hiç görmedim. Sadece küçük silahlar vardı. Otuz kalibrelik makineli tüfekleri var. Bir katırı pişiriyorlardı. Beş tane yük hayvanları var." Santavanes durdu. Gözleri dehşet içinde oturan yüzbaşıya kaydı. Amerikalılar'ın vadiye bir adam koyup gerillaları saydırması onda

hem saygı hem korku uyandırmıştı. Smith, Santavanes'in yüz ifadesini çözdü.

"Yüzbaşı bizimle" dedi Smith. Bu uyarı üzerine memur uyarılmış oldu, Charlie adamın ağzının sağ yanındaki altın dişi gördü. Nedendir bilinmez, bu Charlie'ye yamyamlan anımsattı.

"Guevara'yı gördüm" dedi Santavanes normal bir ses tonuyla.

"Emin misin?" diye sordu Hoyle.

"Kesinlikle. Röportaj için başkasını yolladılar, komutan gibi davranan bir Bolivyalı'ydı bu. Fakat diğer adam atın üstünde geziyordu ve herkes kıçını yalıyordu. O olduğuna eminim."

"Kadından ne haber?" diye sordu Hoyle.

"Onu görmedim. Yalnız diğerlerinin ikinci kola katılmak üzerine konuştuklarını duydum. Kuzeyde bir yerde ama kimse asıl yeri söylemedi. Bizi yola bıraktıktan sonra ana kolun vadinin gerisinde kaldığından eminim."

"Arkadaşlarından bahset."

"Uzun olan Fransız'dı. Entelektüel biri, yazar gibi bir şey. Küba'nın kırsala dayanan devrim bokunu savunan bir kitap yazmış. Kurye olarak çalışıyor."

"Gazeteci değil mi?"

"Olamaz. İmkânı yok. O bir oyuncu. Guevara taşıması için mektuplar verdi ona."

"Peki ya diğeri?"

"Arjantinli. Bir çeşit komünist örgütleyici. Guevara'ya rahat ulaşabiliyor gibi duruyordu. Buenos Aires'te operasyon başlatacak diyebilirim."

"Gazeteci mi?"

"İkisi de doğruyu söylemiyor. Oraya götürüldüğümde ikisi de çiftlik evindeydi. Tutuksuzlardı, yanlarında askerler beklemiyordu. Benle gelmek Fransız'ın fikriydi. Kabul ettim çünkü gerçek kimliğimin daha ne kadar gizli kalacağını bilemedim. Bir an önce oradan çıkmak için acele ediyordu ikisi de."

Hoyle haritaya baktı. "Seni buraya bıraktılar." Parmağıyla Tichucha yolunu işaret etti.

"Bu civardaydı. Gitmemize ancak gece üç sularında izin verdiler. Gerilla kolu bizi bıraktıktan sonra kuzeye döndü, bundan eminim."

Hoyle haritaya baktı. Guevara'nın kuvvetlerini böldüğüne inanamıyoıdu. Daha şaşırtıcı olansa, akıntı yönünde hareket etmesiydi. Ne kadar tembelce davranıyordu. Sahaya çıkan taburun eğitimi üzerine radyoda bir sürü reklam çıkmıştı. Böyle bir şeyin olduğundan haberi yok muydu? Bolivya ordusunu bu kadar mı küçük görüyordu?

Charlie bileklerini masadaki fenere dayadı ve neredeyse fısıldıyordu, "Zamanı geldi."

"Tamam" dedi Smith Santavanes'e. "Seni gözetime bırakmak zorundayız."

Santavanes ayağa kalktı, yüzbaşı kelepçeleri taktı. "Daha ne kadar kalacağım burada?" diye sordu.

"Altmış gün" dedi Smith. "Statünü meşru bir muhabir gibi satmak zorundayız. Basın süsü verdik, o yüzden basında çalışanların hak ettiğiyle eşit muamele göreceksin. En azından diğer esirlerle aynı muameleyi görüyor gibi durmalısın."

"Ben tutuklu değil miyim?"

"Ellerinde ipucu yok" dedi Hoyle. Sandoval ve D'Esperey'in Santavanes'i dayak yerken gördülderinden emin olmak zorundaydılar.

"Onların sempatizanlığım onayladığın için burada iyi ağırlanmayacaklar." Yüzbaşı gülümsedi.

Yüzbaşı olmasa da Charlie bir şeyin farkındaydı, Santavanes'in alenen oynamasının sebebi Bolivyalılar'ın Sandoval ve D'Esperey'i öldürmediğinden emin olmaktı. CIA onların itinayla sorgulanmasını istemişti. Bu da canlı kalmak zorunda oldukları anlamına gelirdi. Bu operasyon bir taşla iki kuş vurmuştu.

"Camiri'deki ordu hapishanesine transfer edileceksin" dedi Smith Santavanes'e. "Otuz gününü herkesin önünde geçireceksin. Fakat sonra diğer tutuklularla olan iletişimini keseceğiz. Otuz gün sonra La Paz'a götürülecek ve sessizce serbest bırakılacaksın."

[a]Per diemV′

Charlie Santavanes'in öz denetim ve soğukkanlılığına hayran oldu. İki ay Bolivya ordu hapishanesinde yatacaktı. Sahte mahkûm olsa bile bu kolay olmayabilirdi, umurunda olan tek şey maaşıydı.

"Tüm ziyaretlerin serbest olacak. Merkez personeli eşyalarını Langley'ye yollayacak."

"Havadan para?"

Hoyle omuz silkti. "Yatak istirahatı için beş bin dolar."

Başına gene pirinç çuvalı geçirildi ve polis merkezinin içine götürüldü. Avludaki kapı açılırken Hoyle bağırılan sorulan ve içi boş bir nesne duvara vuruluyormuş gibi çıkan sesleri duyabiliyordu.

50

Fakan Alameda saat üç buçukta, Albay Arquero'nun Adalet Sarayı'ndaki ofisine vardı. Randevularla ilgili oldukça rahat davranılan ülkesini gücendirecek biçimde tam zamanında gelmişti. Arquero'nun yeni yaveri, bir anda Paraguay sınırına atanan Teğmen Castaneda'nın yerine geçen, temiz yüzlü bir yüzbaşı, Javier Pacheco'ydu. Yüzbaşı, Alameda girince bir anda dikkatini topladı fakat kahve ikram ederken bile misafirperverlikten uzak bir tavır takınmayı başardı. Alameda kahve istemediğini söyledi ve asker hızla ofise girdi. Yüzbaşı üç beş dakika sonra göründü, karşısındakini hiçe saydığını göstermesi için yeterli bir zaman dilimiydi bu ve kapıyı açtı.

Arquero ayağa kalktı ve Alameda içeri girerken hafif öne eğildi. Birbirinden hiç hoşlanmaz ama birbirlerine kin de duymazlardı. Girift bir makinenin iki zıt kutbu gibiydiler, biri iterken diğeri çekerdi fakat bu aralar akımları ve çalışma alanları örtüşmekteydi. Alameda; gerçeğin, amirliğin, propagandanın, aynı zamanda devlet çizgisine ters düşen kanun yollan ve baskının da çeşitli siluetlerinde karanlık işler çeviriyordu. Arquero'nun çalışma alanı, gündemde olmayan konulardı: Ordu ve polis istihbaratı, başkan karşıtlarının özel hayatları... Fiziksel olarak da birbirlerine benzemiyorlardı. Arquero bostan korkuluğu gibiydi, adamları hakkında titizdi ama neredeyse bir papaz kadar soğuk bir etki bırakırdı. Alameda ise dışa dönük ve karizmatikti, basının sevgilisiydi. Bu özellikleri yüzünden Başkan, Arquero'dan daha çok tiksiniyordu. Onu kıskanmasına sebep olsa da Albay kendini bu tarz duyguların çok ötesinde görüyordu.

"Beni görmeye geldiğiniz için teşekkür ederim, Bakanım" dedi Arquero. Kulak tırmalayan ses tonu, Alameda'yı kendisinin çağırttığım hatırlatıyordu.

Albay karşısındaki koltuğu işaret etti "Ofisimde konuşmamız daha uygun olur diye düşündüm. Özel bir mesele var ve sanırım bundan kurtulmama yardımcı olabilirsiniz."

Albayın ofisindeki saat tik tak ederken Alameda'nın oturup "Elimden geleni yapacağım" demesi biraz zaman aldı.

Alameda oturdu, Arquero'nun arkasında kalan Amerikan yapımı dosya kasasına baktı. Kasanın çekmecesi çeliktendi, yüzeyleri güçlendirilmişti. Amerikan konsolosunun yolladığı bir hediye gibi duruyordu, CIA'in kategorize edilmiş materyalleri saklama dolaplarının aynısıydı. En üstteki çekmecenin ortasında bir kadran vardı. Alameda, bu dosyalar arasında kendi dosyasının da bulunduğundan şüphelendi. İşte bu kasa, albayın imparatorluğunun şah damarıydı. Gücünün kaynağı ve hayatının anahtarı bu kasaydı. Albay Arquero, Presidente' nin doğru yoldan ayrıldığı yönünde dedikodulara rağmen Presidente Barrientos'a çok yakındı. 1964 askerî darbesinde Arquero'nun hizmeti hâlâ fısıltı gazetesinde bir numaraydı. Alameda bile kariyerini Presidente Barrientos'a borçluydu. Presidente Barrientos onu sıradan bir memurdan albaylık rütbesine, albaylık rütbesinden de bakanlığa atamıştı, iki adam da bulundukları yerde güvende olduklarının farkındaydılar. Bu tartışma ancak bu kadar ileri gidebilirdi.

Arquero ellerini kâğıt yığının üzerine koyup şöyle dedi: "Açık konuşayım mı?"

"Elbette."

"Bolivya Komünist Partisi'nin üyeleriyle iletişim hâlinde olduğunuzu biliyorum."

"Ben de sizin Meksika'da silah komisyoncusu olduğunuzu biliyorum."

Arquero dudaklarını büzdü, ikisinin de saklanacak sırları vardı ve Arquero her zaman sırları olan insanlarla iş yapardı. Arquero'nun silah komisyonculuğu ve Alameda'nın BKP ile görüşmeleri alçaklıktan başka bir şey değildi, bunlar aysbergin sadece denizin üstünde kalan kısmıydı, ikisi de kartlarını açmıştı ve ikisin elinde de koz vardı.

"Meksika'daki komisyonluğumun ulusal güvenlikle ilgili olduğunu bildiğinizden eminim."

"Ayrıca ticaretle de ilgili."

"ikimiz de iş yapıyoruz." Arquero gülümsedi. "Yalnız işlerimin kişisel siyasetimle alakalı olmadığını belirtmek isterim."

“Elbette” dedi Alameda. Bakan kendi işlerinin tamamen ticari olmadığını açık etmedi.

“O zaman hemen konuya geleyim” dedi albay. “Farkında olduğunuz gibi Muyupampa’da tutuklanan çıkarcılar ülkeye sahte kimlikle girmişler. Ayrıca evrak ve kimlikleri oldukça ikna edici.”

“Sandoval ve D’Esperey.”

“Ve üçüncü adam da öyle.”

Alameda şaşkınlığını göstermemeye çalıştı. Basın ve sorgucuların dikkati genel olarak diğerine kaymıştı. “O kim?”

“Kimliğinde yazan isim George Andrew Roth” dedi Arquero. “Anglo-Arjantinli olduğunu iddia ediyor. Aslında Küba’dan sürülmüş. Asıl adı Felix Santavanes. Ya da bu da başka bir kapaktır. Santavanes, CIA’e çalışıyor. Ülkeye illegal yollarla girmiş. Bay Hoyle ve Bay Smith ile beraber anti-gerilla görevindeler.

“Bunu nereden biliyorsunuz?”

“Gruplarından bir kaynağım var” dedi Arquero.

Alameda, etkilenmiş görünmemeye çalışarak bacak bacak üstüne attı. “Santavanes’in CIA ajanı olduğundan emin misiniz?”

Arquero başım salladı. “Bu ayrıca diğer tutuklulardan ayrı muamele görmesinin nedenini de açıklıyor. Amerikalılar sorguyu denetliyorlar. Ama bu adam, Santavanes, konforlu bir şekilde misafir ediliyor ve sorgulanmıyor.”

“Bunu başkana söylediniz mi?” diye sordu Alameda.

“Bazı belgelerim var.” Arquero önündeki kâğıt yığınını okşadı. “Onu siz bilgilendirseniz daha iyi olur diye düşündüm.”

Arquero’nun bu bilgiyi paylaşma ihtimali düşüktü. Neden başkana kendisi söylemiyordu? Alameda başka açılardan bakmaya çalıştı. “Bu adam iki ünlü iş birlikçiyle mi çalışmış? Güvenlerini nasıl kazanmış?” diye sordu Alameda.

“İşte başkanla konuşmadan önce sizinle konuşmak istememin sebebi de buydu.”

Alameda sabırsızlandı. “Şimdi oyunun sırası değil, Albay.”

“Nasıl isterseniz. Santavanes, Nancahuazü Vadisi’ne gazeteci kapağıyla girdi.”

Alameda kaşlarını çattı. "Gazeteci mi?"

"Basın kimliği taşıdığından haberiniz yok mu?"

"Kimden almış?"

"Sizin ofisinizden, Bakanım. Santavanes'in Bolivya basın evrakı var."

"Bu mümkün değil. O dokümanları şahsen veriyorum."

Arquero masasındaki yığından parlak bir kâğıt çıkardı. "Bu dokümanın fotokopisi: 1397 numara. Orijinali Muyupampa'da adamlarım tarafından incelendi. O zamandan beri Amerikalılar tarafından kullanılıyordu. İmzanız çalınmış ama evrak gerçek."

Alameda resme baktı ve şaşkınlığım saklamadı. Adamın yüzü düştü, bu bir fotoğrafın fotoğrafıydı. Alameda bu kişiyi tanımıyordu.

"Amerikalılar sizden Santavanes için sahte kimlik istediler mi?" diye sordu Arquero.

"Hayır."

"O zaman bir Amerikan ajanı nasıl basın kimliği alabilir ofisinizden?"

Alameda kâğıdı geri verdi. Bunun tek cevabı olabilirdi. "Çalınmış."

Arquero sandalyesine yayıldı, kertenkele gibi sırıtıyordu. "O zaman, bunu kim yapmış olabilir?"

51

Rallegrande'deki uçuş pistinde Hoyle, her zamankinden daha karamsar ve esrarlı görünen Charlie'den bir not aldı. Charlie La Paz'dan yeni gelmişti ve onu getiren uçak hava pistindeydi; bir motoru çalışıyor, diğeri durmak üzere yavaşlıyordu. Charlie'nin ifadesini çözmek zordu ama motorun sesini bastırmak istercesine "Bu Bay Zeebus'tan. Çok acil olduğunu söylüyor" derken oldukça endişeli görünüyordu.

ACİLEN TEK BAŞINIZA LA PAZ'DA BULUNMANIZ GEREKİYOR.
NO. 172 AVE 16 DE JULIO'YA GELİNİZ.

Not daktilodan geçirilmişti, aciliyeti olan bir şey için garip görünüyordu. Zeebus'un karalayıverdiği imzasının altında alfa numaralı N-357 yazıyordu. Bu gerçekten Hoyle'un Laos'taki operatör numarasıydı ve bunu Zeebus hariç kimse bilemezdi.

"Zeebus'la nerede görüştün?"

"Plaza Espanadaki hücre evine geldi" dedi Charlie.

Problem her neyse, Zeebus'un güvenlik ihlalinde bulunacağı kadar önemliydi. La Paz, merkezî operasyonlar, özellikle, tamamen güvenlik sınırları içinde olmak zorundaydı. Zeebus'un Plaza Espana'daki güvenli evi bilmesi şaşırtıcı değildi çok şey kaçırmamıştı ama Hoyle'u böyle fellik fellik araması olağandışı bir şeydi.

"Sana sorunun ne olduğunu söylemedi mi?"

Charlie hayır anlamında başım salladı, yüzü iyice ciddileşti.

Hoyle casitaya geri yürüdü ve La Paz'da bulunmasını gerektirecek koşulları tekrar gözden geçirdi. Zeebus'un veryansın etmesini düşündü. Küçük odasına döndü ve birkaç kıyafet aldı. Charlie'ye sabah

kendisini Plaza Espana'da bulabileceğini ve olabildiğince erken döneceğini söyledi.

"Bay Smith'e ne söylemeliyim?" diye sordu Charlie.

"Siyasi bir mesele de" dedi Hoyle.

Hoyle, Avenida 16 de Julio No. 172'ye geldiğinde saat gece yarısını geçmişti. Zeebus'un notunda apartman numarası yazmıyordu. Hoyle mektup kutularına baktı ve ışıkları yanan üçüncü katın ziline bastı. Bzzt diye bir sesle kapı açıldı. Hoyle, ceketinin düğmelerini çözdü ve üçüncü kata çıkarken silahım yokladı. Kapının iki tarafından da ses çıkmıyordu. Buradaki tek ses yoldan geçen taksilerinkiydi. Bir an kapının ardında gölgeler göründü; Hoyle, izlenmediğinden emin olmak için merdivenlerden aşağı baktı, sonra kapıyı çaldı.

Kapı açıldı ve Hoyle elçilik doktorunu tanıdı, bu adam kaburga kemikleri kırıldığında onu muayene eden adamdı. Doktorun elinde içki vardı, "içeri gir" dedi.

Hoyle küçük, muntazam oturma odasına girdi. Odada bir koltuk, iki sandalye, bir lamba ve açık gardırop vardı. Koltuğun yanındaki yer lambası loş bir ışık yayıyordu. Hoyle, bulunduğu yerden mutfak ve birkaç oda daha olduğunu görebiliyordu. Burası bir çeşit hücre evi gibiydi. Cosmo Zeebus; ellerini göbeğinde bağlamış, boynu bükük, koltuğa gömülmüştü. Gözleri kapalıydı, uyuyakalmış gibi görünüyordu. Kravatını tam bağlamamıştı ve ceketi yaslandığı koltuğun üstüne konmuştu. Gömleğinin yenleri kıvrılmıştı, Hoyle kollarında ve gömleğinin önünde kan damlaları fark etti.

Doktor giriş kapısını kapadı, Zeebus gözlerini açtı ve bilincine geri kavuşmak için birkaç dakika bekledi. Hoyle, doktorun siyah deri çantasının kahve masasında durduğunu fark etti. Açıktı, yanında birkaç beyaz makas ve lateks eldivenler duruyordu. Yanında neşter, forseps ve kullanılmış bir şırınga vardı.

"Ne oldu?" diye sordu Hoyle.

Zeebus dizlerini birleştirip koltuğun kolçağından destek alarak ayağa kalktı. "Birinin kimliğini ortaya çıkarmam istiyorum" diye mırıldandı.

“Kimin?”

Doktor elinde içkisiyle duruyor, girişe bakıyordu. Hoyle doktorun üzerindeki bahçıvan pantolonunu, spor ayakkabıyı ve tenis gömleğini ilk kez görüyordu. Onun da üzerine kan damlamıştı. Belli ki tenis kortundan çağrılmıştı.

“Ne oldu?”

Zeebus yorgun ve biraz da yılgın görünüyordu. “Kadın yatak odasında.”

Hoyle, Cosmo’yu bir kenara itip yatak odasının kapılarından birini açtı. Oda boştu, insanın içine korku dolduruyordu. Antreye döndü. Doktor diğer kapının önünde durdu. “Uyandırmamaya dikkat et, lütfen” dedi.

Hoyle’un aklında geçmiş olaylar hızla dönüyordu. Kapıyı açtığında Maria’yı sırtüstü yatmış, göğsüne kadar battaniye çekilmiş bir hâlde gördü. Bir şişe serum asılıydı. Kolunda IV şeklinde duran plastik bir tüp vardı. Masa lambası büronun tavanına konmuştu. Işık odada uzun gölgeler oluşturuyordu. Hoyle, Maria’nın yüzüne bakmak istemediğinden başta tüm bu ayrıntıları fark etti. Saçları ardında toplanmıştı, alnında dikdörtgen şeklinde gazlı bez vardı. Gözleri kapalıydı, şişmiş ve kararmıştı. Üst dudağı patlamış ve çenesi de morarmıştı. Boynu çürüklerle doluydu; kahverengi ve sarımsı renkler gördü.

Hoyle, yer yarılıyor gibi hissetti. Yataktaki kadına bakarken kapıya tutundu. Nefes alıyordu kadın, bunu görebiliyordu, göğsü inip kalkıyordu. Battaniyeyi tuttuğunu fark etti, sanki karabasandan korkmuş, battaniyeye sarılmıştı.

Hoyle kederlendi, çok üzüldü, Maria’yı sarıp bir çocuk gibi ağlamak istedi. Donmuş hâldeydi şimdi, gözleri kapalıydı. Gözlerini tekrar açtığında sahne değişmemişti. Ardında Zeebus ve doktor hiçbir şey söylemiyordu. Daire sessizdi. Maria’ya bakarak birkaç dakika geçirdi. Gölgeler yüzündeki yaraları daha da biçimsizleştiriyordu. Çirkinlik Hoyle’un böğrüne isabet eden bir ok gibi kaldı.

“Ne oldu?” diye sordu.

"Bir çift goril kapıyı kırıp dairesine girmiş. Adamların Policia NacionaüA&'n olduklarını tahmin ediyorum. Cop kullanmışlar."

Hoyle şimdi zorlukla düşünüyordu fakat kelimeler beyninde uçuşuyordu: Bunu yapsın diye polis tutulmuştu.

"Onu uyutacak bir şeyler verdim" dedi doktor. Yüzünde tıpçılara ait bir endişe ifadesi vardı.

Hoyle, robot gibi bir geri adım attı ve doktor kapıyı kapadı. Hoyle koltuğa oturdu. İçindeki garip duygular birbirine karıştı: Korku ve yas, utanç ve öfke.

"Onu tanıyorsun." Zeebus'un sesindeki ifade dümdüzdü. Kelimeler soru oluşturmuyordu.

Hoyle başını salladı. "Onu tanıyorum."

Birkaç dakika geçti.

Hoyle oturuyordu. Öfke içindeydi.

"Doktor, bizi birkaç dakika yalnız bırakabilir misiniz?" diye sordu Zeebus.

Doktor lavabodaki boş bardağı aldı. "Elbette" dedi. "İçerideyim." Boş odadan çıkıp kapıyı kapadı. İkisi şimdi yalnızdı, Zeebus iki burbon doldurdu ve birini Hoyle'un önüne koydu.

"Dayak yediğini komşular da duymuş. Hırsızlık oluyor sanmışlar" dedi Zeebus.

Hoyle, Maria'nın odasına baktı. Kendi zalimliğini ve o an kadının yüzündeki ifadeyi hatırlıyordu. Şu anki duruma sebep olan olayları, kendi kararlarını, eksik bıraktığı işleri hatırladı. Şimdi hepsi önündeydi, bunlar bir felakete sürüklemişti Maria'yı. Neler olduğunu biliyordu, çoğunun sebebini de biliyordu. Yalnızca bir sonraki olayın ne olacağını öngöremiyordu. İsimsiz bir duygu karnına saplandı, aynı hızla buharlaştı ve yerini yasa bıraktı.

"Beni aramayı nasıl akıl ettin?"

"Fransızlar birkaç aydır Alameda'yı sorgu altına almışlar. Kadın hakkında bir şeyler öğrenmişler, oradan da sana ulaşmışlar. Bir telefon aldım."

Hoyle bir şey demedi, bir şey dememeye karar verdi. Yere baktı.

“Bak, dostum. Onu buraya getirmek için binbir türlü saçmalıkla uğraştık. Ölüme terk edilmişti. Koruma altında kalması senden bilgi alıp alamamama bağlı. Ülke dışındaki operasyonlarını umursamıyorum. Bunlar, işte tam burada olanlar, benim küçücük dünyamı etkiliyor. Benden bir iyilik istiyorsun, o zaman neler olduğunu anlat. Bu kadın kıymetli mi?”

“Benim için çalışıyordu.”

“Hepsi bu mu?”

“Hayır. Hepsi bu değil.”

Hoyle, Zeebus’un gömleğindeki kana baktı ve kadım merdivenlerden taşımaya yardım ettiğini anladı.

“Kadını nasıl fark ettiler?”

“Bilmiyorum” dedi Hoyle. “Neden öldürülmeye çalışıldığını da bilmiyorum.”

“Normalde kişisel meselelere dâhil olmam. Meseleleri kişiselleştirmemeye çalışırım.”

“Hamileydi.”

Zeebus başım iki yana salladı. “Bebeği kaybetti.”

Hoyle’un aklına cinayet düştü. Sonra bir operasyonu planladığında yaptığı gibi, vahşet eylemlerini dikkatle düşündü.

O dururken Zeebus kendini zorlukla sandalyeden kaldırdı. Yüzü, şişman insanlar yorgun olduklarında nasıl görünürse öyle görünüyordu. Hoyle ve kapı arasında durdu. “Aptalca şeyler yapma” dedi.

Hoyle’un ağzından kelimeler yavaşça çıktı. “Bu benim hatamdı.”

Zeebus, ona çok şeyler borçlu bir adama bakıyor gibi baktı.

“Alameda nerede olduğunu bilmiyor mu?”

“Kimse bilmiyor” dedi Zeebus.

“Sana borçluyum.”

“Oldukça.”

Hoyle kapıyı açtı, Zeebus arkasından tekrarladı, “Aptalca şeyler yapma.”

***

Hotel Cochabamba'nın lobisindeki berber dükkânı oldukça iyi aydınlatılmıştı, lobideki camlı bölme ve jaluzilere rağmen içerideki insan yoğunluğu olduğu gibi görülebiliyordu. İç duvar boyunca asılı bir ayna, lekesiz ve çelikten üçlü lavabolar vardı; tezgâhta tıraş sonrası kolonyaları duruyordu. Majesteleri El Ministerio de Information duvara en yakın masada oturuyor; sevimli bir kadm asistan, bakanın kafatasına plastik şişeden boya sürerken berber elinde gazetesiyle kapının yanında oturuyordu. Alameda on dakika boyunca aynada kendine baktı, ardından Warren Beatty gibi göründüğünden emin olup gözlerini kapadı. Saat sabahın on biriydi, dükkânın kapısında CERRASO yazıyordu, jaluziler yarıya indirilmişti. Dükkân, bakanın boya işi bitene dek kapalı duracaktı.

Kapı hızla açıldı. Berber başını gazetesinden kaldıracak zamanı bulamadan odayı üç adımla bitiren adam, bakanın sandalyesine varmıştı bile. Asistan bir irkilme çığlığı atarak geri kaçtı. Alameda gözlerini açtı, Hoyle'un başında durduğunu gördü. Alameda ayağa kalkmaya çabaladı ama Hoyle sandalyenin arkasına bir tekme savurup sandalyeyi olduğu gibi devirdi. Tek eliyle bakanı fırlattı. Alameda'nm nefes borusu sıkıştı, Hoyle ensesine bir tokat yapıştırınca gözleri âdeta yerinden fırladı.

"Beni hatırladın mı?"

Alameda çırpındı ama yere doğru açı alan sandalye onun hareketini engelliyordu, Hoyle sıkı bir şekilde iki gözünün ortasına yumruğu patlattı. Alameda'nm kafası geriye savruldu. Bu darbe inanılmazdı, şokuysa nefes alamamasından kaynaklanıyordu. Yere atıldı, bilincini kaybetmek üzereydi, dizleri titriyordu. Darbelerin sertliği onu tek ayağı üzerine düşürmüştü. Hoyle, adamın boynundaki önlüğü sıkıp onu sandalyede döndürdü. Adamın bacakları sanki lastiktendi, vücudu bostan korkuluğu gibi savruluyordu, Hoyle, onu odanın bir köşesine fırlatıp kafasını lavaboya vurdu. Rafların arkasında kalan ayna çatladı, şişeler ve kutular yere dağıldı. Talk pudrası bulut gibi etrafa serpildi, tıraş losyonu odaya doldu. Alameda'nm burnu kanıyordu, saç boyası alnından akıyordu. Hoyle adamın başını tekrar lavaboya vurdu ve onu burnunun dibine çekti.

"İki taraf için de çalışmak, hangi omzundan geri bakacağına karar verememeye benziyor sanırım." Alameda'mn alnından akan saç boyasını

parmağıyla sildi. Sonra boyayı adamın göz çukurlarına sürdü. Sonra da yüzünü aynaya çevirdi.

"Görüyor musun? Görüyor musun dedim! Onu terk ettiklerinde Maria işte böyle görünüyordu." Hoyle, Alameda'mn kafasını lavaboya itti. Alameda topalladı, öksürdü. Kelimeleri kuramıyordu. Kurabilse, hayatını bağışlaması için yalvarırdı.

"Bunu kendin bile yapamadın."

Alameda'nm duyulan uyuşmuş gibiydi, uçurumun kenarındaydı. "Ne?" derken garip bir ses çıkardı. "Seni niye ilgilendiriyor?"

Hoyle bir terrier'ın fareye davrandığı gibi davranıyordu ona. "Seni ölene dek dövmeliyim. Senin kalbini sökmeliyim." Alameda'yı gene lavaboya itti, kafasını tuttu. Birkaç dakika sonra saçından tutup çekti. Alameda titriyordu. Hoyle onu bir kenara fırlattı, bu hâlinden iğrenmişti. Alameda yerde kıvrılmıştı, nefes nefeseydi.

Hoyle silahını çıkardı ve bacak arasını hedef aldı.

"Tanrım, hayır... Hayır, lütfen... Yalvarırım..."

"İşte olacağı bu. Kadından uzak duracaksın. Sonsuza dek. Ona hiçbir şey, hiçbir şey olmayacak. İşte sebebi de bu."

Hoyle, silahı Alamedanın başını bir santim sıyıracak şekilde sıktı. Silah sesi odada yankılandı, içeride camdan yapılma ne varsa hepsini şıngırdattı. Alameda'nın ağzından bir homurtu çıktı. Kafasında o korkunç ses tekrar yankılandı.

"Dikkat et" dedi Hoyle. "Komünist arkadaşlarına elinde listen olduğunu söyleyeceğim. Onlara sattığın tüm pasaportları. Onlara o listeyi bana sattığını söyleyeceğim. CIA'e."

"Bilirler... Yapmam..."

Hoyle, bu kez de silahı Alameda'nm bacağının hemen yanma sıktı. Alameda, oyun alanındaki küçük bir kız gibi ayaklarını sallıyordu.

"Önemi yok. Onlara kendi listemi satarım. Ölü sayılırsın. Her gün bir başka parti üyesi yakalanıyor. İsimleri bulurken senin yardımcı olduğunu söyleyeceğim. Belki sonra da DİC'de durur, senin komünist ajanı olduğunu söylerim. Adamım, bak ben ne kadar da yoğun olacağım. Sırf senin şu yaptığın işleri anlatmaktan ötürü hem de."

Alameda yutkunup öksürdü. Dudakları padamıştı, ağzı kan dolmuştu.

Hoyle silahım kenara koydu, Alameda nefes nefeseydi, aldığı soluk bir türlü yetmiyordu. Kalbi hızla atıyordu. Tırnaklarıyla inşa ettiği bu dünya parçalara ayrılıyordu şimdi. Parti, açıklarının bildirilmesini hoş karşılamazdı. Şüphelenilen istihbaratçılar yok edilmişti. Ama demek ki uğraşılacak birkaç tane daha kalmıştı geriye. Her zaman olurdu bunlar, uğraşılacak olanlar.

"Hayır" dedi Alameda, "Gitme, bekle. Gitme..." Ayağa kalkmaya çalıştı ama istediği gibi tutmadı bacakları, düştü. Eline, kırık bir şişenin camı battı, tüm bu rezalete biraz daha kan döktü.

"İyi şanslar" dedi Hoyle.

Alameda, Hoyle'un ayakkabılarının gıcırtısını ve odadan çıkarken berberin çanının sesini işitti.

52

Safak söktükten bir saat sonra, gökyüzü hâlâ sıkıntılı ve sarıydı. Garip şekilli bulutlar tepelere sarılırken birlik, Mosquera Nehri'nden geçmeye çabalıyor; oradan ormana çıkmayı planlıyordu. Adamlar ve hayvanların gözleri nehrin soğukluğundan ötürü iyice açılmıştı, buz gibi suda donmuşlardı zaten. Guevara onları en arkadan takip ediyordu, al kısrağın üzerindeydi. Ayakkabılarının kuru olması ona kendini suçlu hissettiriyordu, yerini topallayan Coco'ya verdi. Willy, Coco'nun kısrağın üzerine oturmasına yardım etti. Guevara arkadan devam etti.

Bir iki saat sonra patika düzeldi, haritada Gâlavez denen yere geldiler. Burası küçük bir çember içine alınmıştı, işaret buranın kasaba olduğu anlamına geliyordu. Ama burada yalnızca üç tane kulübe vardı. Ordu vadideki nüfuzunu artırırken komünist canavarlığı dedikoduları yayılmıştı: Köylüler, gerillalar yaklaşınca kaçıyordu. Gâlavez'deki durum buydu. Öncü birlik, ilk evi terk edilmiş buldu. İkincisinde kimse yoktu. Üçüncüsündeyse korku dolu bir köylü, onun karısı ve üç çocuğu vardı. Çiftçi, komşu ailenin Abapö'ya gittiğini, yiyecek bir şeyler alacaklarını söyledi ama yalan söylediği ortadaydı. İlk evde yangın kokusu vardı. Keşifçiler dönerken çamur içinde lastik izleri vardı, bu izler nehrin kıyısından devam ediyordu. Köylü hiçbir şey bilmediğini söyledi, hâlbuki izler tazeydi. Yol bir kilometre uzaktaydı.

Guevara ordunun etrafta olduğundan emindi. Önlem olarak çiftçinin oğlunu istedi, bu çocuk on beş yaşlarında bir ergendi, yolun öbür yanındaki Abapö'ya gidene dek onlara öncülük edecekti. Çocuğun adı Tomas'tı, annesi ağlasa da rehin alındığı için gururu okşanmış gibiydi. Guevara, yoldaşların ona iyi davranacağından emin olmak istedi. Tomas bütün sabah yürüdü, daha önce hiç görmemiş gibi baktı ormana. Guevara, babanın gerillaların gittiği yolu orduya söylemeyeceğinden emindi artık. Yalnız çocuk geri getirildikten sonra söyler miydi,

emin değildi. Her şey sessiz sedasız halledilebilirse çocuğu gece vakti serbest bırakırlardı.

Guevara'nm karnı guruldadı ve zar zor aldığı nefesin yanı sıra çektiği acılar onu melankoliye sürükledi, umutsuzluğa kapıldı. Nehirden yukarı tırmanırlarken delikanlı onun yakınlarından yürüyordu, köpek gibi takip ediyordu. Guevara'nın içinde yakında orduyla karşılaşacaklarına dair bir önsezi vardı. Bu, bir sürü işaret ve uyarı olduğu için bir kehanet sayılmazdı. Çiftçinin aleni endişesi ve nehir yolundaki lastik izleri ve ormanla ilgili değişiklikler... Gün sakindi, ağaçların arasındaki rüzgâr sertti. Guevara, Begnino'yu öncü müfrezeyi uyarması için ön kısma yolladı, tuzaklara karşı dikkatli olmaları gerekiyordu. Bu iş halloldu, sabahın kalanı sakin geçti, kol birleşip tekrar bölünüyordu, yürüdükleri alan çok sarptı.

Çocuk evinden uzaklaştıkça iyice mutsuzlaştı, öğle vaktinde elleri cebinde yan çizmeye çalışıyordu artık. Suspiro Çayı'na çıkan yolu aşarlarken orman yok oldu. Küller, kütükler dağılmış hâldeydi. Meydana mısır ve bal kabağı dikilmişti. Birlik yürümeye devam etti. Vadinin aşağısından uçak motoruna benzer garip sesler geliyordu. Birlik, emir verilmeksizin açık alanın köşelerine dağıldı ve ağaçların ardına saklandı. Motor sesi yükseliyor ve dağda yankılanıyordu: Gırtlaktan gelen deruni bir ses gibi titreşim yapıyordu. Guevara çantasından dürbününü çıkardı ve gökyüzüne baktı. Uçak eski model değildi, ikinci Dünya Savaşı'ndan kalma bir Mustang savaş uçağıydı. Uçağın hatları ince ve zarifti, burnu köpek balığının ağzına benziyordu. Kanatları altında oldukça yeni bombalar ve napalm vardı.

Birlik, ağaçların altında durup uçağın bir iki kilometre kadar uzaklaşmasını bekledi. Uçak napalmı yere bıraktı, ormandan duman püskürdü, patlamadan birkaç saniye sonra çıkan ses fırtınayı andırıyordu. Delikanlı ağlamaya başladığında uçak geri dönmüştü. Gerillalar kumandanlarını dikkatle izlemeye başladılar. Guevara, soğukkanlılığını korudu. Yanan tepebaşında hiç bulunmamışlardı ve oraya da gitmiyorlardı, o yüzden Bolivyalılar'ın boş ormana bomba atması onları ilgilendirmezdi. Uçak uzaklaşınca Guevara birliğe yürümesini emretti. Piray'a kadar yürüyecekleri emri kulaktan kulağa yayılmıştı ve günlük

yürüyüşün bu kadar az olması moralleri yükseltmişti. Yoldaşlar hedefe doğru yürümeye başladılar.

Guevara'ya yürüdükçe bir noktadan sonra artık her adım ağır bir yük gibi gelmeye başladı. Sırtındaki çantanın ağırlığında eziliyordu. Nefes nefese durdu ve merkez gurubun geçişini izledi. Atın ve katırın ardından birkaç adım attı. Yol düz değildi, açık alanın karşısındaki alan iyi olmasa da artık uçak yüzünden endişelenmek zorunda değillerdi. Birkaç kilometre yürüdükten sonra çantası daha da ağırlaşmış gibi hissetti. Günlerdir düzenli kullanması gereken ilacı almıyordu ve artık nefes almak yaşamaktan daha zor bir hâl almıştı. Birlik yürüyüşüne devam etti, Guevara ise sırtındaki çantayla sendelemeye başladı, bir ayağını diğerinin önüne atarken hissizdi. Akciğerleri ihtiyacı olan havayı çekemiyordu, düşünceleri birer birer kaybolmaya başladı. Etrafında algıladığı patika ve ağaçlar, kuşların cıvıltısı ve böceklerin vızıltısı, hepsi bir tür halüsinasyon gibiydi. Hâl-i hazırdaki şeyler hakkında duyumlar fakat hakikat bu değildi. Düşünceleri sebep ve sonuçlara, siyah ve beyaza döndü, ikinci kez sendeledi ve düşecek gibi oldu.

Birlik yürümeye devam etti, bir süre sonra Guevara ve Tomâs kendilerini patikada yalnız buldular. Guevara adım atmaya çabalarken sendeliyor, titriyor, ağzında bir şeyler geveliyordu ve su gibi terliyordu; bunu yalnızca delikanlı fark etti. Karnında bir acı peyda oldu, bu sancı son damlaydı. Dizleri üzerine düştü ve inanılmaz şekilde kusmaya başladı. Kustuktan sonra her yerde ışık görüyordu, bir ağaca yaslanmaya çalıştı ama dizleri çarpılıyordu. Sırtındaki sırt çantasının üzerine düştü.

Tomâs, Guevara'nın devrilmesini kayıtsızca izledi. Yarı bilinçli Guevara dizlerinin üzerine kalkmaya çalıştı. "Bana yardım et, ayağa kalkayım" dedi ama delikanlı hiçbir şey yapmadı. Patikaya baktı. Görüş alanında kimse yoktu. Orman sessizdi, yalnızca Guevara'nın sık nefesi duyuluyordu.

"Bana yardım et..."

Guevara gene kustu, Tomâs geriledi. Çocuk, evin bir adım dışına çıkmanın kendisini ne kadar özgür hissettirdiğini düşündü, kendinden utandı. Onu durdurabilecek kimse yoktu. Guevara kollarım yardım için çırparken delikanlı ormana doğru olabildiğince hızlı koşarak kaçtı.

Kusarken öksürük krizine tutulan, bir yandan da nefes almaya çalışan Guevara padkada savruldu ve bilincini kaybederken vücudunda ağaçların tepesinden saçılan ışıklar dalgalandı. Işık, okyanusun yüzeyinden yansıyor gibiydi, bütün dünya yarılıyor ve içinde kayboluyor gibi hissediyordu. Yerinden kendiliğinden kayıyordu. Etrafındaki boşluk büyüyor, vücudu ona ihanet ediyor, içinde bulunduğu ıstırap onu kasıp kavuruyordu. Gözlerinin önünden inanılmaz şekiller geçiyordu, gerçek olamayacak resimler görüyor, hep fantastik ve gülünç diye nitelediği şeyler karşısında şimdi kıpırdayamıyor, düşünemiyordu. Gözleri açık kalmasına, ışık vücuduna ve vücudundan içeri, ruhuna dokunmasına rağmen geçmiş zamandan hiçbir şey hatırlamadı.

Guevara bir sonraki dinlenme yerinde görünmeyince Willy geri döndü. Onu top gibi bükülmüş, silahınıysa ayakları ucundaki çamura saplanmış hâlde buldu. Etrafında kusmuğa batmış yapraklar duruyordu, hâlâ öğürüyor, sarı-yeşil parçacıklar çıkarıyordu. Kusarken midesi kasılıyor, içindeki her şeyi çıkarmaya çalışıyordu. Willy yardım için yukarıya bağırdı, Pombo ve Moro hızla geldiler. Moro, Guevara'nın solunumunu kontrol etti ve tıbbi malzemelerini bulundurduğu çantasını istedi.

"Comandante? ComandanteV' Moro onu gömleğinin önünden tutup sarstı.

Guevara inledi. Nefesi iyice sıklaşmıştı; elleri kolları bağlı, titriyordu.

Katırın sırtından çanta indirildi, Moro bandaj makasıyla Guevara'nın üniformasının kolunu kesti. Willy'ye, "Pantolonunu ve botlarını çıkar" dedi.

Guevara kıvrılmış hâlde inlerken Willy pantolon ve botları çıkarmayı başardı. Bir bebek gibi dışkı içinde kalmıştı. Moro onu temizlemek için su getirmelerini söyledi ama Willy yeterince su bulunmadığını söyledi. Nehir sekiz, belki dokuz kilometre geride kalmıştı. Piray kasabasıysa kuzeyde bir yerlerde ama kestirilemeyecek bir mesafedeydi. Moro, Guevara'nın kalça ve uyluklarını, dışkı bulaşan yerlerini avuç dolusu tozla ovdu. Moro matarasından ellerine su döktü, Guevara'nın koluna iyot döktü ve damarı buldu. Willy'nin elinde şırınga vardı.

"Sana biraz Demerol vereceğim" dedi Moro. Guevara gözlerini kapadı. "Demerol" dedi Moro gene ama Guevara cevap vermedi. Moro şırıngayı hazırladı. Mırıldanıp inleyen Guevara bilincini kaybetti.

Moro şırıngayı Guevara'mn koluna batırdı. Guevara beş dakika boyunca yerde acıyla kıvrandı.

"Bu ne işe yarayacak?"diye sordu Pombo.

"Acıyı dindirecek, belki de bağırsaklarım toparlayacak."

Sonunda Guevara sessizleşti ve uykuya daldı. Kollan ve bacakları gerildi, artık titremiyordu.

"Şu hamağı altından geçirelim" dedi Moro. "Bunu sedye olarak kullanacağız, üzerinde Guevara'yı taşıyacağız. Su bulduğumuz yere kamp kuracağız." Guevara'nın pantolonunu tozla temizlemeye çalıştı.

Diğerleri onlara katılıp Guevara'ya baktılar. Kimse delikanlının kaçtığını fark etmemişti. Guevara acınası hâldeydi, kendi pisliğine bulanmıştı, yerde sürünmüştü: Yoldaşların her biri ona karşı bir şefkat duyarken bir yandan da korkmuşlardı. Moro aletlerini kaldırdı ve tıbbi çantasını katıra yükledi.

"Ona ne oldu?" diye sordu biri.

"Dizanteri" dedi Moro. "Tifo da olabilir."

"Ama emin değilsin?"

Moro'nun gözleri parladı. "Hayır, lanet olası, emin değilim ama benim düşüncem bu. Başka bir şey daha varsa, çok kötü. Hadi onu hamağa koyup lanet suyu buluncaya kadar ilerleyelim."

Moro daha önce sesini hiç yükseltmemişti, o yüzden diğerleri hemen yürümeye başladı. Comarıdanterim bilinci tamamen kapanmıştı. Onu taşımaya başladıklarında başı sarsılıyordu, ağzı açıktı.

Moro sedyeyi taşıyanları izliyordu, Willy ise onun yanında yürüyordu. Miguel de onlara katıldı, sedyeyi taşıyanlar duyma mesafesinden çıkınca Begnino konuşmaya başladı. "Durumu ne kadar kötü?"

Moro sakalını kaşıdı. "Gördün. Ona sıvı takviyesinde bulunduğum sürece kötü olmaz, bu kadar kötü olmaz. Tifo değilse hallederiz."

Miguel başım salladı. "İhtiyacımız olan bu."

"Böyle bir şeyin olmasını bekliyordum" dedi Moro. "Yani bunun gibi bir şey. Bir aydır fiziksel çöküntüye yakındı."

Begnino arkadaşının koluna dokundu. "Ölürse ne olur? Kim onun yerini alır?"

"Joaquin" dedi Miguel.

"Joaquin'i bulamıyoruz."

"O zaman sen alırsın" dedi Moro, Miguel'e.

Uzun süre yürüdüler, yolda ağaçlar vardı. Onlara ulaşan ışık turkuaz rengindeydi.

"Moro, sana güvenebilir miyim?" diye sordu Miguel.

"Ne için?"

"Birinin Che ile konuşması gerek."

"Neden beni dinlesin?"

"Sen onun doktorusun."

"Sen de ikinci yetkilisin." Moro başını salladı. "Bunun ne kadar kötü olduğunu bilmediğimi mi sanıyorsun?"

"Bir şeyler yapmalıyız."

"Joaquin nerede bilmiyoruz. Bolivya ordusunun tüm Dördüncü Taburu peşimizde. Daireler çiziyoruz" dedi Coco.

"Bunlar yeni şeyler değil."

Bir süre yürüdüler, Moro birkaç adım geriden geliyordu. Bitkinlik peşini bırakmıyordu. O da günlerdir hastaydı.

"Güneydeki stok mağaralarına geri dönsek" dedi Willy. "Radyoyu ayarlayıp Havana'dan yardım istemeliyiz."

"Ordu orada" dedi Miguel.

"Çalışan bir radyo lazım" dedi Begnino.

"CIA radyomuzu dinliyorsa ne olacak?" diye sordu Moro. "Teslimat noktasına uçak yollarlarsa ne yaparız?"

"Yardıma ihtiyacımız var" dedi Willy.

"Aylardan sonra lanet Havana bize yardım gönderir mi sanıyorsun? Burada yalnızız." Moro bunu o kadar sakin söyledi ki onu dinleyenler şaşırdı.

Coco yalnız başlarına olduklarına inanmıyordu, Miguel de öyle. Havana'nın durumlarını bilmesi hâlinde yardım yollayacağını düşünüyorlardı. Willy söylemese de Guevara nın devam edemeyecek kadar hasta olduğunu düşünüyordu. Comandante yanlış kararlar alıyordu.

Birliği üssün bu kadar yakınına getirmek çok riskliydi; bu bir hataydı. D'Esperey ve Sandoval'ın Muyupampa'ya gitmesine izin vermek de başka bir hataydı.

"Bir şey yapmak zorundayız" dedi Coco.

"Yapacağım ilk şey onu iyileştirmek. Sonra ona ne istiyorsanız söyleyin" dedi Moro.

"Bize katılıyor musun? Bir şey yapmak zorunda olduğumuza katılıyor musun?"

"Bir şey yapmak zorundayız" diye onayladı Miguel.

"Beni bir şeylere dâhil etmeyin" dedi Moro. "Ben Comandanteyç. tabiyim." Patikadan aşağı yürüdü.

Moro bunu kimseye söyleyemezdi ama Bolivya'ya asla gelmemiş olmak isterdi. Burada öleceğinden emindi; belki yarın, öbür gün değil ama ailesini ya da Küba'yı bir daha göremeyeceğinden emindi.

Birden Guevara bir yüz gördüğünü fark etti. Moro'nun yüzü. Odun kesiliyor ya da hayvanlar koşuşuyormuş gibi sesler etrafını sarmıştı. Zaman algısını yitirmişti. Akşam saatlerinde olmalıydılar. Akşam vakti gelmişti, evet artık akşam olmuştu... Sabah, bu zamana çıkabileceğini düşünmüyordu. Moro, Guevara'nm gömleğinin altından, göğsüne stetoskopu tuttu, dinledi. Guevara hamağında döndü ve Pombo ile Willy'yi bağdaş kurmuş, endişeli ve yas içinde gördü. Guevara'nm gözlerini açtığını görünce ikisi de gülümsedi. Guevara patikada sırt çantasının ağırlığıyla geri düştüğünü hatırladı. Dilinde kum vardı ve zorlukla yutkunabiliyordu.

Moro, Guevara'nm dudaklarına matara tuttu, Guevara içti. Su onu geri getiriyordu âdeta. Hareket ettiğini ve etrafında kamp kurulduğunu fark etti. Sadece ormanı görebiliyordu ama sesler duyuyor, dışkı kokusu alıyordu. Utançla hamağında döndü ve diğerlerinden özür diledi. Birisi ona pantolon verdi ve sonunda kendini çayda yıkadı. Yıkandıktan sonra çok daha iyi hissetti, herkes mutluydu ve onu iyi gördüğü için rahatlamıştı. Kimse ona ne kadar kötü göründüğünden bahsetmedi.

Guevara haritasını istedi. Elinde saman parçası olan Miguel kampın

yerini gösterdi. La Florida isimli küçük kasabanın arkalarına çıkan, doğuya doğru üç yüz metrelik silik bir patika vardı. Guevara, yoldaşların savunmalarını teftiş etmek ve kampı şöyle bir turlamak için ayaklandı. Kamp iyi bir yere kurulmamıştı; patikaya çok yakındı ama akşam için uygundu. Dört kişilik bir grup oluşturdu, onlar köye gidip yiyecek alacaktı. Arayıcılar ayrılırken çok daha iyiydi, Miguel ve Begnino onunla konuşmak için doğru zamanın gelmediğini düşünüyorlardı. Comandarıtenm ne kadar hastalandığı veya buluşma yerine varamadığı ağza alınmadı.

Akşam yemeğini beklerken yoldaşlar radyodan D'Esperey ve Sandoval'ın sorgusunun detaylarıyla ordu ve gerilla müfrezesi arasında Iquria Nehri'nde çıkan çatışmanın raporunu dinlediler. Gerilla ünitesi beş asker öldürmüş ve bir albayla isimleri okunan yedi kişiyi kaçırmıştı. Çatışmanın ardından tutukluların silahlan alınıp serbest bırakılmışlardı. Bu tam da gerilla tekniğiydi. Guevara bunun Joaquin'in birliği olduğunu biliyordu. Spiker bir isyancının öldürüldüğünü, cesedin helikopterle Lagunillas'a bırakıldığını anons etti. Rapor, biraz olsun hakikati yansıtıyordu. Joaquin'in hem hastalar hem de resacalarla dolu birliği, savaşmak için oldukça zorlanmış olmalıydı. Haberler üzerine moral biraz düştü. Yoldaşlar Guevara'mn, Joaquin'in birliğine ulaşamadıkları ve yardım edemedikleri için duyduğu öfkeyi paylaştı.

Karanlık tamamen çökünce tedarikçiler geri döndü. Yola yakın bir çiftlikten buzağı almışlardı ve elli askerle carabinero\zrm La Florida'ya yerleştirildiği haberini getirmişlerdi. Guevara, çiftçilerin kısa süre içinde orduya haber vereceğini düşündü ama askerlerin ilerlemesine endişelenmedi. Nasılsa karanlıkta bir şey olmazdı. Buzağının kesilmesini emretti, gecenin devamında et ve locro pişirildi. Guevara payına düşeni yedi ama eti ayıkladı. Dikkatli yemesine rağmen, astımı bütün gece onu rahatsız etti. Uyuyamıyordu, gidip Willy'yi nöbet görevinde rahatlattı ve oturup çayın şırıltısını dinledi.

Guevara, Joaquin'in orduyla girdiği çatışmadan sonra ne yaptığını merak ediyordu: Eğer saklandıysa, şimdi hareket etmek zorundaydı ve bu kolay olmayacaktı. Zaten kolunda bir sürü hasta ve resaca vardı. Guevara buluşma yerinde bulunamadığı için kendine küfretti; kendini,

kendi sorularıyla kuşattı. Hayır, bu olmayacaktı. Ordu rastgele takılıyordu, derhâl daha iyi bir duruma gelmeleri gerekiyordu.

Onu endişelendiren, köylülerin gerillalardan kaçmasıydı. Kasabaların çoğunda korkuyla karşılanmışlardı; kaçmayanlarsa kayıtsız davranıyorlardı. Bu, kısırdöngüydü. Asker alımı için dolu alanlarda operasyon yapmak zorundaydılar. Bunu başarmak için daha çok askere ihtiyaçları vardı. Bu yüzden eylemleri hep başarılıydı ama Guevara her defasında gerilla kaybettiklerini biliyordu, bu da ciddi bir yenilgi sayılırdı. Kayıplarını kapamak için asker bulana dek hedefleri tehlike altındaydı. İyi haberse radyonun sürekli gerillalar ve onların vahşi bir ateş gibi yayılan efsanesinden bahsediyor olmasıydı. Guevara'nın söyleyebileceği kadarıyla, yoldaşların morali iyileşmişti, yine de komutanlarının hastalığı yüzünden endişelilerdi.

Guevara titredi, bağırsaklarındaki ağrı belinin etrafına sıçradı. Liderliğinden ya da zekâsından şüphesi yoktu; kimsenin onun öncülük yeteneğini sorgulayabileceğini düşünmüyordu. İftihar üzerine iftihar kazanılmıştı. Yine de birliğin Joaquin'den, La Paz'daki ağdan, partiden ve Havana'dan ayrılmış olması kötüydü. Che Guevara'nın kendi gerçekliğine ayna tutan savaş, bütün dünyadan uzaklaşmıştı.

Sabah güneydoğuya yönelmeye ve keşifçileri Joaquin'in yerini bulmak üzere uzağa yollamaya karar verdi. Gökyüzüne baktı, binlerce yıldızı görünce verdiği kararların ne kadar büyük olduğunu gördü. Aleida'yı ve ailesini düşündü ama mutluluk ve rahatlık dolu günlerin anısını bastırmaya çalıştı; dünyaya karşı sorumlulukları vardı. Benmerkezci olduğunu düşünmüyordu. Kendiyle gurur duyuyordu ama bu tehlikeli cinsten bir gurur değildi, meleklerin hissettiği günah kadardı. Kendisine asla hayallerinin, onları gerçekleştirmek için çok büyük olup olmadıklarım sormamıştı.

53

Kapının önündeki köpek tiz sesiyle on kez havlayınca Honradez Rulon kapıdan dışarı baktı. On avlunun çamuruna saçılmış ışığın ötesini göremiyordu, yalnızca havlamaları duyuyordu fakat köpeğin sesi bu defa evin arka tarafından geliyordu. Rulonun karısı şömineye sırtını döndü; çocukları, babalarım tavan arasından izlediler. Karanlıkta bir kımıltı vardı, adamlar gördü: Evin önünde silahlı ve sakallı erkekler vardı. Kıyafetleri çamura bulanmıştı ve sudan geçtikleri için ıslaktılar. Alevlerin önüne çömelen karısı çocuklarını aldı, ağzını bir şeyler söylemek üzere açtı fakat Rulon onu susturmak için eliyle "Şşt" hareketi yaptı ve feneri alıp kapıya yöneldi.

"Hola" dedi karanlıktan bir ses, Rulon olabildiğince neşeli görünmeye çalıştı.

Elinde feneriyle kapıdan dışarı birkaç adım attı, tüfekli dört adam gördü. İkisi kapıya yakındı, diğer ikisi evin köşesinde duruyordu. O ikisinin yüzünü karanlıkta göremiyordu fakat silahları parıldıyordu. Adamlardan en uzun olanı ışığa doğru yürüdü. Rulon çocuklarından birinin bu adama El Oso dediklerini hatırladı. Koca adam kapıya doğru birkaç adım attı, silahı boynundan aşağı sarkıyordu. Diğerleri gibi ıslak ve kirliydi.

"Senor Rulon" dedi Joaquin. "İyi akşamlar." Silahını omzuna itti ve elini yavaşça çıkardı.

"Size de iyi akşamlar, bayım." Rulon feneri sağ eliyle kaldırdı, Joaquin'in elini sol eliyle garip bir şekilde tuttu, sıktı. Rulonun dudaklarında çarpık bir gülümseyiş peyda oldu, başı bir öne bir geriye gitti. Joaquin çiftçinin kör ışığının ardında kalan eve baktı. Şöminenin önünde çıplak ayakla gezen bir kadın gördü. Kadın çocuklarını tutmuş, kapıdan dışarı Joaquin'e donuk gözlerle bakıyordu. Yüzündeki korku ve rahatsızlık arasında gezinen bir ifade vardı.

"Başınıza dert olmak istemem" dedi Joaquin.

“Size nasıl yardımcı olabilirim?” diye cevapladı Rulon. Evin arkasındaki köpek havlamaya devam etti.

“Domuzun varsa bir tane satın almak istiyoruz.”

“Elbette.” Rulon bu defa dürüstçe sırıttı, para hoşuna gitti.

“Eğer varsa pirinç de istiyoruz.”

Rulon karanlıkta apaçık görünmemeye çalıştı. “Elimde pirinç ve konserve süt var. Konserve balık da var.” Kapıdan iyice uzaklaştı ve feneri şöyle bir gezdirdi. Dört silahlı erkek saydı. Yaşlı köylü, ışığının aydınlattığından daha fazla asker olduğunu düşündü. “Bu gece kaç kişisiniz?” diye sordu.

“Birkaç kişiyiz” dedi Joaquin. Rulon’a birkaç Bolivyano verdi. “Bu kadarlık yiyecek bize yeter” dedi Joaquin.

Rulon sol eliyle paraları saydı. “Bu kadarı yeter de artar, Senor” dedi. “En büyük domuzumu vereceğim size ama daha fazla isterseniz de olur.” Paralan cebine koydu ve evin önündeki domuz ağılına yürüdü, sanki dans ediyordu. Çiftçi işitme mesafesinden çıkınca Joaquin, Braulio’ya kaş göz etti.

“Sen herifle kal” dedi sessizce.

Evin içinde kadın Joaquin’i duydu, kalbi sıkıştı. Bu silahlı adamlarla, orduyla veya gerillalarla uğraşmak, başını derde sokmak istemiyordu. Askerler evlerine daha iki gün önce gelmişlerdi ve kocasının gene aynı şekilde davranışını izlemişti: Gülümsemiş ve olabildiğince yardımsever görünmeye çabalayan bir tavır takınmıştı. Bu tehlikeli bir işti, kendi hayatını kaybetmek, kocasının öldürülmesi ya da kaçırılmasından daha iyiydi ona göre. Bu harabe çiftlikle, beş boğazla nasıl geçindirdi? Şöminenin yanma çömeldi, ümitsizdi, çocuklarından biri ona seslenince aceleyle sese yöneldi. Artık kapının dışında kimseyi göremiyordu. Kulak kesildi, açık kapıların ardındaki gecenin sesini adamların sesinden ayırt etmeye çabalıyordu. Birkaç uzun dakikadan sonra bir silah sesiyle sıçradı, sonra bir domuzun iniltisi yükseldi. Bir atış daha takip etti, patlama gibiydi bu, sonra sessizlik çöktü.

Rulonun yüzünü kapıdan gösterip sessizce “Merak etme” dediğini duyana dek yerinde kaskatı kaldı.

Cevap vermeye cesaret edemedi. Silah atışları arasında aklı korkunç yerlere götürüyordu onu, titriyor ve ağlıyordu.

Domuz kesildi ve evin yanında et ve pilav pişirmek için ateş yakıldı. Gece yarısına doğru domuzun kızarmış yanları çayın yanındaki kampa götürüldü, yoldaşlar Guevara'yla ayrıldıktan sonraki ilk güzel yemeklerini yediler. Bu morali inanılmaz yükseltmişti, geçicilerde bile, yani Tania ve Moises'te, ki onlar da çok az pilav yemiş, kaynar su içmişlerdi. Başlarının yukarısındaki bulutlar parçalara ayrıldı. Yıldızlar kadife karası gökyüzüne saçılmış gibilerdi. Joaquin ve Marcos evin yanındaki ateşte yediler, eti ve pilavı muz kabuklarından yiyorlardı. Doyduktan sonra, yağlı ellerini pantolonlarına sildiler. Herkese yetecek kadar yemek vardı, resacalara bile yeterdi bu kadarı. Kömür yandıktan sonra El Negro kamptan gelip Joaquin'in yanma oturdu.

"Nasıllar?"

"İkisi de yedi. Devam edebilecekler mi, göreceğiz."

El Negro, Joaquin'in ileri seğirtmesini izledi. Uzun süredir elleri dizinde sessizce oturuyordu, aklı meşguldü. Bir süre sonra Joaquin sordu, "Başarabilecekler mi dersin?"

"Moises iyileşecek" dedi El Negro. "Kadın ne yapar bilmiyorum. İç yaralanmaları olduğuna eminim. Bu öğleden sonra yürüyerek kendini öldürmeye çalışıyordu sanıyorum."

Koca adamın kıyafeti ateşe yakın olduğundan kurumuştu. Sırtı ve bacaklarının arkası hâlâ ıslaktı, eve yürürken titriyordu.

Joaquin kaş göz yaptı, Rulon evden ona doğru geldi. "Nehrin karşısına geçebileceğimiz bir yer biliyor musun?" diye sordu joaquin.

Rulon başını salladı. "Biliyorum. Normal geçitlerde su çok derin. Fakat kuzeyde bir yerlerde büyükbaş hayvanların karşıya geçirildiği bir yer var." Bilmiş bilmiş konuştu: "Ordu burayı bilmez. Yalnız ben bilirim."

"Yarın karşıya geçmek istiyoruz."

Evin içinden kadın burnunu çekti. "Ben önden gidip kontrol etmeliyim" dedi Rulon.

"Ne kadar sürer?"

“Bir saate kalmaz varırız. Belki biraz daha uzun sürer. Sabah erken saatlerde çevreyi kontrol edip buraya geri dönebilirim.”

Joaquin çiftçiye tamamen güvenmiyordu, yalnız yemekten sonra şüpheleri biraz yatışmıştı. “Nehir ne kadar uzaklıkta?”

“Beş kilometre. Belki de daha azdır.”

Oldukça uzak, diye düşündü Joaquin fakat dikkatli olacaktı.

“Tamam, öyle halledelim” dedi. “Geçit alanını bir dala astığın bez parçasıyla işaretle. Biz sana yakın bir yerde bekleyeceğiz. Bizim geçmemiz için güvenli olduğu zaman, bize orayı işaret etmen yeter. Biz seni buluruz.”

“Sabah yola çıkarız” dedi Rulon, olabildiğince candan gülümsemeye çalışarak.

“Senin bizi karşıya geçirmen elli Bolivyanodur” dedi Joaquin.

“Teşekkürler, Senor. Bildiğim yer harika. Geceye doğru karşıya güvenlice geçersiniz.”

Sırıtmaya devam etti, anlamsız bir ifade asılıydı suratında. Joaquin nehirden sağ salim geçmeyi çok istiyordu. Kendisiyle ordu arasında bir nehir olmasını ve bu hınçlı, dönek, orospu çocuklarından kilometrelerce uzakta bulunmak istiyordu. Joaquın yorgundu ve iliklerine kadar üşüyordu. Yıldızların yaydığı ışıkta bile, Rulonun yüzünden yalancı olduğu belliydi ama Joaquin geçit alanını işaretlemesinin önlem olarak yeterli olacağını düşündü. Tan vaktinden hemen sonra oraya keşifçiler yollayacaktı, böylece nereden geçeceklerini öğrenirlerdi. Evin içinde bir bebek ağladı, Rulonun karısı çocuğa ümitsizce bağırıyordu.

“Öyleyse yarın” dedi Joaquin.

“O zamana dek” dedi köylü ve evine geri döndü.

Hoyle ve Charlie, iki tutuklunun alındığı haberi üzerine sabah onda, El Pincal’daki komando karargâhına doğru yola koyuldular. Başta, çatışmada iki kişinin rehin alındığı sözü yayıldı fakat hikâye daha dikkat çekici detaylarla yavaş yavaş başka bir hâl aldı: İki gerilla tutuklanmamış, terk edilmişlerdi. Camiri Otoyoluna çıkmış, bir kamyonu ele geçirip kendilerini en yakın polis merkezine götürmesini istemişler. Neticede CID’den orduya yollanmışlar. Hoyle ve Charlie tutuklulara nasıl mua-

mele edileceği konusu karara bağlanmamışken oraya varmak istedikleri için sabahın erken saatlerinde yola koyulmuşlardı. Hoyle, bu adamların öldürülmesini istemiyordu, özellikle de bir şeyler biliyorlarsa.

Alan güzel düzenlenmişti, yolda iki ayrı noktaya nöbetçiler konulmuştu. Hoyle Land Cruiser'ı park etti, sonra Charlie ile merkez olarak kullanılan küçük çiftlik evine doğru yürüdü. Bir çadırdan çağrılan Gustavo Meran, Hoyle'un nehirdeki çatışmadaki yoldaşıydı. Şimdiyse komando karargâhının başçavuşu, atanmamış yöneticisiydi. Kaypak ve sert birine benziyordu. Buluştuklarında Meran Hoyle'a "O kadar kolay pes etmiyorsunuz" dedi hafifçe gülümseyerek.

Hoyle, komandolarını ve terfisini kutladı. Yaşlı savaş atı bu iltifat karşısında başını salladı.

"Benim için yapılabilecek pek bir şey kalmadı artık" dedi. Meran onlarla beraber çiftlik evine yürüdü, bu sırada Charlie ile Guarani'ce lafladılar.

Hoyle tutuldular hakkında sorular sordu, Meranın gitgide keyfi kaçıyormuş gibi görünüyordu.

"Tutuklu" diye düzeltti. "Şimdi yalnızca bir tutuklu var."

Charlie, Hoyle'un derin bir nefes aldığını gördü; Meran, "Dördüncü Bölük, adamları komando karargâhına helikopterle getirdi. Biri kaçmaya kalktı" derken hiç mutsuz görünmüyordu.

Hoyle homurdandı: "Uçan helikopterden atlamaya mı çalıştı?"

Meran yürümeye devam ederken omuz silkti. Hoyle'un içi öfke doldu ama bunu maskelemek için elinden geleni yaptı. Merân'ın cinayet işlemediğini aklına getirerek kendini sakinleştirmeye çalıştı. Çavuş düşmanın ölmesinden hiç etkilenmemiş görünüyordu.

"O adam bir şeyler biliyordu" dedi Hoyle.

"Öbürü de biliyor." Başçavuş hayatı boyunca dünya çapında birçok savaş görmüştü ve tutuklular kimi zaman helikopterlerden düşerdi, Cezayir'de, Vietnam'da ve başka yerlerde. Bolivya'da tacir bir gangsterin kayboluşu ya da ölümü evraklara bile kaydedilmezdi. Hoyle'un aklına bu cinayetin onu provoke etmek amaçlı işlenmiş olabileceği geldi. Binbaşı Placido, Dördüncü Bölükte çalışıyordu. Sırada D'Esperey ve

Sandoval'ın mahkemesi vardı ve Barrientos rejiminin utancı olmaya hazırdı. Yaşayan tutukluların sayısının düşük olması, bu durumu biraz hafifletebilirdi. Bolivya ordusunun gözünde bu bir suç ya da bir cinayet değil, yardım amaçlı yapılmış bir eylemdi. Belki de tutuklu gerillaların faili meçhul kalması, önüne geçilemez bir şeydi.

Meran devam etti, "Her şekilde onu öldürenler komandolar değil, Dördüncü Bölüktü. Diğer tutuklu olabildiğince iş birliği yaptı."

"Şimdi nerede?"

"Burada. Gözetimde." Meran çiftlik evini işaret etti. "Albay seninle görüşmek istiyor."

Hoyle, Albay Salinas'ı küçük evde, tahta masada otururken buldu. Bir grup harita ve bir M2 karbinası önünde duruyordu. Salinas uzun bir adamdı, et yığınıydı: Keskin bir yüzü, insanın içini delen bakışları vardı. Hoyle'un gelişiyle ayağa kalktı ve gülümsedi. Albayın tokalaşması sert, bakışları direkti. Salinas, yeşil saha üniforması giymişti, paraşütçü asker botları etkileyici bir biçimde parlıyordu. Omzunda kalkan şeklinde bir patch, 2 numarasıyla süslüydü ve üzerinde sarı ve siyah yazılarla KOMANDO yazıyordu.

Meran, Hoyle'u tanıttı, Charlie dışarıda bekledi. Salinas sandalyeyi salladı; Meran kahveyi hazırladı, iki bardak kahve koydu.

"Dışarıdaki adamınıza kahve yollayayım mı?" diye sordu albay.

"Tutukluyla konuşabilir mi diye soracaktım" dedi Hoyle.

"Elbette" dedi Salinas. Başını salladı, Meran, Charlie'yi evin içerisine soktu.

"Titizlikle bir görüşme ayarladım. Duyduğunuz gibi tutuklu inanılmaz bir ortağa dönüştü."

"işkence gördü m?"

"Buna gerek yoktu." Albay gülümsedi.

Hoyle, Charlie'ye döndü. "Konuş onunla."

Meran ve Charlie dışarı çıktı, albay topoğrafya haritasını çıkardı ve Hoyle'un görebileceği şekilde masada döndürdü.

"Tutuklu, ana gerilla kolundan ayrılan on beş kişilik müfrezenin parçası olduğunu itiraf etti. Grupta çalışmayan ve gruptan atılan dört Boliv-

yalı olduğunu söyledi. Bunlar nöbetçi denetiminde tutuluyorlar. Koldaki moralin düşük ve birkaç gerillanın hasta olduğunu, taşındığım söyledi."

"Yani tam olarak kaç kişiler?" diye sordu Hoyle.

"Biri bizim kuvvetlerimiz tarafından öldürüldü. İkisi kaçtı. Bu da on dört kişi kaldı demektir."

"Aralarında kadın var mıydı?"

"Evet. Alman'mış."

Hoyle, Tania hakkında hiçbir şey demedi hâlbuki Salinas bu soruyla birçok şey anladı.

"Tutuklu müfrezenin ana koldan ayrıldığını ve diğerlerini aradığım söyledi."

Bu Hoyle'u inanılmaz şaşırttı. "Kayıp mı oldular?"

"Görünüşe göre öyle" dedi Salinas.

"Gerilla kuvvetlerinin kullandığı yollardan birine sensör yerleştirmiştik" dedi Hoyle.

"Sensör derken neyi kast ediyorsunuz?"

"Bitki gibi görünen elektronik aletler. Yerdeki titreşimi algılıyorlar. Asker geçtiğini anlayabilirler."

Albay kuru kuru güldü. Amerikanlar'ın teknolojide böylesine ilerlemiş olması onu şaşırtmadı, gene de ormana bırakılan elektronik eşyaları güvenilir bulmazdı. "Bu sensörleri kim koydu?"

"Ben koydum." Hoyle haritaya dokundu. "Buraya. Düşman tarafından kullanıldığına emin olduğumuz yol eksenine." Igloo White aletlerinin neler yapabileceğini kısaca anlattı. Devam etti, "Dün öğleden sonra sensörler on iki insanın yoldan geçtiğini işaret ediyordu. Kuzeye gidiyorlarmış."

Salinas, Hoyle'un ölçüsünü henüz almamıştı ama Binbaşı Sheldon'dan çok etkilenmişti, bu adam Ünlü Yolcunun eğitim memuruydu. Hoyle diğerleriyle ilgili bir şeyleri açığa çıkarmıştı; sıra Salinas'taydı.

"Bu komplikasyonları tutukludan öğrendik. Grubunun gizli hareket etmeye çalıştığını ve Iripiti ile Salado Nehri yakınlarında üsleri bulunduğunu söyledi. Nöbetçilerimizden sakınmak için kuzeye gidiyorlardı."

"İki askerin kaçtığını anladıktan sonra harekete geçmek zorundaydılar."

"Muhtemelen" dedi Salinas. Bir sigara yakıp devam etti, "Vadinin kuzey yakasındaki vatansever bir çiftçiden bilgi aldık. Gerillaların Rio Grande'de belli bir yerden karşıya geçeceğini ve buraya bir tuzak kurulabileceğini söylüyor. Bilgi veren kişi Alto Seco, kasabasına bir akrabasını yolladı. Corregidor bilgileri bize telgrafla yolladı. Çiftçi, akrabası aracılığıyla raporu kendi yollayamadığım bildirdi, gerilla birliği yakınlarda kamp kurmuş ve ailesi onların tehdidi altındaymış."

"İkinci grubu kim yönetiyor?" diye sordu Hoyle.

"Tutuklu, liderin adının Joaquin olduğunu söyledi. Guevara'nm teğmenlerinden biriymiş."

"Kübalı mı?"

Salinas başıyla onayladı. "Genel Kurmay, Guevara'nın kuvvetlerinin üç yüz adamdan oluştuğunu öngörüyor."

"Biz toplam elli olarak düşünüyorduk. Yani toplamda."

"Neden kuvvetlerini böldü o zaman?"

Hoyle başını salladı. "Kuzeye giden müfreze bölük atağı planlamış olabilir. Bu hâlâ olabilir. Ama şu an izoleler ve radyo bağlantıları yok. Onları bulursak üstlerine çıkarız. Bu durum tekrar oluşmayabilir."

Salinas askerleri olabildiğince erken yollamak istiyordu. Emrinde iki grup yeni komando vardı, bunlar Latin ordusunda sıradan olmayan bir standartta yetiştirilmişlerdi.

"Devriyenize eşlik etmek isterim, Albayım" dedi Hoyle. "Tabii, izninizle."

"Elbette, Bay Hoyle. Başçavuş hakkınızda çok güzel şeyler söyledi." Salinas kapıya döndürdü başını. "Adamınız da geliyor mu?"

"Hayır" dedi Hoyle. "O burada kalacak."

Hoyle Charlie ile buluştu, tutuklunun hâlâ hayatta olduğunu onayladı, neredeyse hayatta. O kadar kötü işkenceler görmüştü ki vücudu sadece üzerinde kıyafet asılı bir yıkıntıya dönmüştü. Charlie, genel olarak albayın dediğini onayladı, Joaquin'in müfrezesinin bölündüğünü ve moralin düşük olduğunu, yaralı ve hasta taşıdıklarını. Hoyle askerlerin toplantısına katıldı ve Salinas Hoyle'u gene etkiledi. Albay Amerikan

"beş-paragraflık saha düzeni"ni kullanan operasyon konseptini anlattı. Brifing manevra şeması, ateş desteği, anahtar takım ve kişiler, birleşme ve hareket için emir şemasından oluşuyordu. Bir plan vardı ve bu plan ters giderse diye başka bir plan daha vardı. Ünlü Yolcu, asker yetiştirme sözünde durmuştu.

Brifing devam ederken Hoyle ayağa kalkıp Tania Vünke'nin fotoğrafını uzattı. "Bu kişi gerilla koluyla hareket ediyor olabilir. Ediyorsa, canlı tutukludur. Değilse tekrar ediyorum, bu kişiyi vurmayın. Canlı ele geçirilmek zorunda."

Tania'nın resmi elden ele dolaştı; birkaç fısıltıdan başka hiç yorum almadı. Tuzağın gün ışığında yapılacağı göz önünde bulundurulursa onu canlı ele geçirmek mümkündü.

"Çatışma silah disiplinini gerektirir" dedi Salinas. "Gerillaların yanında onlardan olmayan biri daha olacak: Gerillaları nehrin karşısına geçirecek rehber çiftçi. O da canlı tutuklanacak."

Salinas tuzağı yönetecek üç kişi arasında BaşTeğmen Meran ve albayın kendisiyle beraber Hoyle'un da ismini telaffuz edince Hoyle'un gururu okşandı, Salinas'a karşı olumlu duyguları pekişti.

Brifing sona erdiğinde Albay Salinas askerlere dikkat emri verdi. Önlerine yürüdü ve ellerini arkada birleştirdi.

"Bu Manchego Nümero Dos'un ülkemizin düşmanlarına karşı başlattığı ilk sınavdır" dedi. "Son yirmi dört haftadır eğitim gördük, çalıştık, çabaladık, terledik. Komünist gangsterlerin anavatanımıza nasıl haince girdiklerini izledik. Kardeş askerlerimizin ormandan cesetlerinin taşınışını izledik. Komandolar, sizden ulusunuza can vermenizi istemiyorum. Sizden komünist canavarlarla acıma duygunuz olmaksızın çarpışmanızı bekliyorum. Bugün bütün komandolardan görevlerini yerine getirmelerini bekliyorum."

Toplanmış komandolar arasında gülücükler uçuştu, çoğu başını sallıyordu. Sonra Salinas başını geri attı ve bağırdı, "¡Victoria o muerte!" Komandolar neşe içinde kükreyip ıslık çaldılar.

Hoyle grup çantasını alıp silahını sırtlarken Charlie'yi gördü. Haç işareti yaparak kendini kutsuyordu.

54

Joaquin ve birliğinin sonu şöyle geldi:

Dört Huey helikopteri, komandoları nehrin beş kilometre ötesindeki iniş pistine nakletti. Askerlere ilk müfreze ilerlerken diğer müfrezenin saklanmasını emrettiler. Hoyle dört saat içinde tuzak alanına yerleşmiş, Rio Grande'nin yumuşak dönemeçlerini izliyordu. Otuz tüfekli adam nehre bakan kayalara doğru emekledi ve burada saklandı. Hoyle dürbününden uzaktaki kıyıyı görebiliyordu, geçiş alanı beyaz bir bez şeridiyle işaretlenmişti. Nehir akarken ağaçların arasından etrafa ışık hüzmeleri dağılıyordu.

Hoyle kendini devrik bir kütüğün ardına sakladı, burası kıyıdan on-on beş metre uzaklıktaydı. Görüş alanında Albay Salinas ve radyo operatörü vardı. Hoyle ve yüzbaşı arasında bir makineli tüfek ve iki asistan duruyordu. Hoyle, adamların silahlarını hizaya getirip yüz atışlık cephane kemerini düzeltmelerini izledi.

Diğer iki M60 makineli tüfeği geçiş yerine doğrultulmuştu, ardında da iki düzine tüfek vardı. Otuz adamdan her biri ateş hattına ayrılmıştı, burası mermi yağmuruna tutulacak bir nehir ve set olacaktı, ikinci müfrezenin adamları yan taarruz yapmak üzere yerleştirildi. Hiçbiri, çatışmayı başlatacak yetkili memur izin vermediği sürece ateş açmayacaktı.

Bulutlar parçalandı, güneş yeryüzünü kısmen aydınlatmaya başladı. Öğlen, tüm gün ışığı nehir kıyısına yansıdı. Hoyle silahını sağ omzuna yasladı. Nehir kahverengiydi, hızla akıyordu ve gün ışığı burayı aydınlattıkça netleşiyordu, etrafını saran orman tabakasında gölgeler iyice kısalmıştı.

Hoyle'un aklı etrafındaki balta girmemiş ormanı düşünmeye koyulmuştu. Duyuları fikirlerine üstün geliyordu. Gözleri etrafı taradı, kulakları sesi filtreledi. Bir saat geçti, sonra bir saat daha. Hoyle ormanın kokusunu içine çekti, bu koku hayat ve çürüme kokuşuydu, uzun

öğleden sonra boyunca nehir boylu boyunca güzelliğini gösteriyordu. Yapraklar nehirde dans ediyor, suyun burgaçları yeşil-mavi yüzeyde içbükey hareketler yapıyordu. Hoyle'un yüzünün hemen yanındaki dala bir kelebek kondu, siyah ve çivit mavisi kanatlarını açtı. Ona bir başkası daha katıldı, birlikte ince dalda siyah beyaz kıl gibi ince bacaklarım kıvırdılar; böyle hareket ederken mücevher gibi parlıyorlardı. Hoyle uzun süre tuzağa bakmadı, öyle ki kelebeklerle aydınlanmış böylesi bir günde vahşice şeyler yaşanamazdı.

Kuşlar suskunlaştı, ormanda gözlenen bu ince fark, tuzakçılar arasında bir elektriklenmeye sebep oldu. Nehrin karşı tarafından dallardan gelmişe benzeyen hafif bir ses duyuldu. Kestane rengi atı süren koyu renkli adam tuzağın yanında göründü. Evde dokunmuş bir pantolon ve eski püskü bir yün ceket vardı üzerinde; başındaysa pejmürde bir fötr şapka. Adam kıyı boyunca sıralanmış kayalardan dışarı bakıyordu. Atın başlığını tuttu ve bir dizini kırdı, kayalığın etrafına baktı, sonra nehrin karşısını süzmeye koyuldu.

Diğer kıyıdan buraya belki yüz metrelik bir mesafe vardı, dürbünün lensleri şimdi direkt adamı gösteriyordu. Hoyle bu sert hatlı yüzü, derin bakışlı ve esmer adamı tanıdı. Bu adam komünistlerden nefret ettiğini söyleyen adamdı, nefret etmesinin sebebini Bakire Meryem'e inanmamalarına bağlıyordu. Hoyle adamın adını hemen hatırladı, çünkü bu isim adama hiç uymuyordu: Honradez.

Hoyle çiftçinin tuzağın etrafında dönüp durmasını, hantal hantal bir yukarı bir aşağı bakmasını izledi. Sonra atını taşlara yaklaştırıp yanlarına avuç avuç su vurdu. Yaşlı kısrağın yanları seğiriyor ve parlıyordu. Rulon atı kıyıya bıraktı ve yuları bir dala bağladı. Başını Hoyle'un ormanda durduğu yere çevirirken Hoyle bakışlarını başka yere yöneltmişti bile. Ona bir daha bakmayacağım, diye düşündü.

Birkaç dakika sonra atın yanında duran Rulon kıyıya geri yürüdü ve güneşin ısıttığı kayalardan birine alenen oturdu. Öğle vakti geçiyor, nehrin kuzeye yöneldiği yerde tepelere gölgeler vuruyordu. Hoyle saatine baktı, gerillaların yakında olduğunu düşündü, muhtemelen geçidi izliyorlardı. Hoyle olsa böyle yapardı, özellikle de yerel bir rehber eşliğindeyse. Hoyle, gerillaların güpegündüz buradan geçeceklerinin

ihtimalinin dahi olmadığını düşünüyordu. Karşıya keşifçi yollarlardı; Hoyle olsa böyle yapardı.

Hoyle sessizce uzandı ve nehri izledi. Beyaz giysi rüzgârda savruluyordu. “Bunu düşünüp durma” dedi Hoyle kendi kendine. “Bırak tuzağa düşsünler. Önce onlar gelmeli, ondan sonra ne zaman çatışma başlatılacağına karar veririz.”

Nehrin karşısındaki Rulon kayalıklardan ayrılıp suda yürümeye başladı ve dikkatini ormana çevirdi. Bir şeyler duyduğu kesindi ama maalesef ses nehirden ötürü duyulmuyordu. Çiftçi şapkasını çıkarıp salladı. Hoyle başını yavaşça çevirdi; birkaç adım ötede gizlenmişti, Salinas da Rulon’un şapka salladığını gördü. Albay biraz aşağı eğildi, sanki silahının arkasına saklandı. Hoyle gene nehrin karşısına baktı. İki adam gördü, sonra üçüncüsünü, bunlar Rulonun yanında duruyorlardı, ormandan gelmişlerdi. Çamurlu üniformalar vardı üzerlerinde. Her birinin sırt çantası ve silahı vardı. Kıyafetlerinin ağır olduğu belliydi, bunlar tere ve kızıl toprağa bulanmıştı. Gerillalardan biri bayrağın yakınında dikildi. Hoyle adamı tüfeğinin nişanıyla izlerken kalbinin düzenli atışlarını fark edebiliyordu.

Hoyle onlardan yalnızca birine odaklanmamaya, hepsine eşit miktarda bakmaya çalıştı. Ateş hattını izledi, hedef iki ağaç arasında duruyordu. Nehir kıyısında geçişin başlayacağı yerde iki ağaç vardı, bunlar artlarına saklanmak için kullanılabilirdi. Hoyle, görünen ama yer bulup kaçabilecek konumdaki askerlere ateş edecekti. Silahında otuz mermi, belindeyse beş kutu dahası vardı.

Hoyle nehrin şırıltısının ötesinden gelen sesleri duyabiliyordu. Hiçbir kelimeyi anlamadı ama insanların konuştuğu belliydi, anlıyordu. Bunlar keşifçilerse neden karşıya geçmiyorlardı?

Üç gerilla, bir grupla konuşuyordu Rulon onlardan ayrı duruyordu. Hoyle önündeki görüş rampasında hafifçe ilerledi, şimdi tam da sakallı üç adamı görüyordu. Ormandan iki gerilla daha geldi, iki adam yaklaşırken, poncho\\ı biri daha vardı yanlarında. Bir sedye taşıdıklarım fark etti. Gerillalar onu yere indirdi. Kirli gömlekli ve koyu yeşil pantolonlu bir adam gördü. Hoyle nehrin karşısında görünen adamları saydı: önce altı, sonra sekiz. Sedye taşıyanların silah taşımadığım fark etti.

Düşmanı bu kadar yakından görmek insana küçük dilini yutturabilecek bir şeydi. Hoyle'un işinin çoğu gece halledilen cinstendi; karanlığın basması, Hoyle'un işe girişme vaktini işaret ederdi. Karşı kıyıdaki adamları çok net görebiliyordu. Onların tipini çözmeye çalışıyordu. Bazılarının uzun bazılarının kısa olduğunu söyleyebilirdi, sonra toplu grubun yanına koca bir adam geldi, oradan nehre bakıyordu, Hoyle bunun komutan olduğunu düşündü. Bu adamın Honradez Rulonla el sıkıştığını gördü. Adamlardan bazıları çantalarını çıkardı, avuç dolusu su içtiler. Bazıları sigara yaktı, kimisinde sigara yoktu, arkadaşlarından birkaç fırt çektiler.

Hoyle şakaklarından akan terin yanağından aşağılara uzandığını hissetti. Kalp atışı normale döndü, gömleğinin yere dayalı olan göğüs ve dirsek kısımlarının ıslandığını duyumsadı. Nehrin karşısındaki gerillalar kayıtsızca dikiliyordu, bazıları nehirden yukarılara, bazıları direkt nehrin karşısına bakıyordu. Hiçbirinin meydanda olmakla alakalı bir endişesi yoktu. Hoyle liderlerinin ormana doğru bir işaret yaptığını gördü ve sedye taşıyan iki kişi daha gelip yüklerini indirdiler.

Joaquin güneşin az düştüğü nehir geçidinde oturup karşı kıyıya bakıyordu. Su yumuşak ve durgundu, geçidin sığ olması memnuniyet vericiydi. Güneş doğana dek kamptan ayrılmamışlardı, keşifçileri önden yollamasına rağmen geçit alanı yalnızca son üç saattir gözlem altındaydı. Joaquin, Rulonun gelişini, atını yıkamasını ve nehirde yürüyüşünü izledi. Rulon gelince Joaquin ona teşekkür etti. Nehrin iki yanındaki gizlenme yerinin yeterince tatmin edici olduğunu düşündü.

Joaquin sordu, "Ne kadar derin?"

"Göğsümün derinliğinde" dedi Rulon. "Suya sadece ayakların girecek. Kimse yüzmek zorunda kalmayacak."

"Geçit iyi mi?"

"Evet, dümdüz, rahat bir geçit" diye yanıtladı Rulon. Kayaların aşağı yöneldiği diğer kıyıya baktı, sonra daha uzun bir süre ormana baktı.

"Bizi sen geçireceksin" dedi Joaquin çiftçiye.

Kelimeler Rulona dolu yağmış gibi bir darbe indirdi. Köylü dehşete kapılmıştı fakat yüzü hiçbir şeyi belli etmiyordu. Joaquin çiftçiyi yakından

izledi. Rulon kıyının karşısında bir yerlerde ordunun beklediğini biliyordu; hayatı şimdi orada ordu yokmuş gibi yapıp yapmamasına bağlıydı.

"Fakat efendim, ben iyi yüzemem" dedi Rulon.

"Bana daha az önce yüzmek gerekmediğini söyledin" diye cevapladı Joaquin

"Yürünebilecek kadar sığ" dedi Rulon.

"O zaman göster bize."

Gerillalar Rulon'a sevimsiz sevimsiz bakıyorlardı. Çiftçi yutkundu ve derhâl sığ suda yürüdü. Etrafındaki orman umutlu bir hımmm sesi çıkarıyor cıvıltılar, cırlamalar, gıcırtılar birbirine karışıyordu: Rulon bunları çok iyi duyuyordu. Bu sesler kulaklarını ateş gibi yakıyordu. Yapacak bir şeyi kalmamıştı, o yüzden yavaş yavaş yürüyor, ayaklarını olabildiğince hissediyordu; nehir ayak bileklerine uzanınca nehrin onu çektiğini, umduğundan daha soğuk olduğunu düşündü.

Joaquin kumsaldan onu izledi, diğerleri çantalarını indirirken bazıları botlarının bağcığını söküyordu. Nehrin içindeki Rulon öbür kıyıya yürüyordu. Her adım onu daha da korkuya batırıp çıkarıyordu: Yüce Isa, beni vurmamalarını sağla. Ben silahlı değilim. Askerler bunu görmeli. Rulon karşıya geçerken ellerini başının arkasında birleştirdi ve ellerini göğe açarak dua etti. Lütfen, Tanrım, beni mermilerden koru.

Rulon yolun yarısını geçmişti ki Joaquin, Marcos'a döndü. "Devam et. Adam karşıya geçtikten sonra kaçsın istemiyorum."

Marcos ve üç yoldaş sırt çantalarını önlerine almış nehirde paytak paytak yürüyorlardı, silahları önlerinde duran çantalarındaydı. Rulon şimdi akıntının ortasındaydı, düzensiz bir tempoyla hareket ediyor, birini kutsayan papaz gibi ellerini başının üstünde tutuyordu. Akıntı, uzak kıyıya yaklaşmakta olan Marcos'u sola itti. Şimdi karşıya geçme sırası hastalardaydı. Kıyıda duran Joaquin sedyelere baktı. "Kalkmalarına yardım et, kollarına ip bağla."

Yoldaşlar Tania ve Moises'in ayağa kalkmalarına yardım etti. Iskartaya çıkan ikili, Chingolo ve Eusebio, hastalara kayaları geçip su kenarına gelmelerinde eşlik etti. İpler ikisinin etrafına tren rayı gibi sarılmıştı. Tania ve Moises onları bağlı kollarıyla sıkıca tutmuştu, kayalardan aşağı tereddütle atladılar ve suya indiler.

Joaquin silahını omzuna aldı ve suya indi. Bilek derinliğine gelince, çantasını çıkarıp suda yüzdürdü. Joaquin artık karşıya hemen geçmek istiyordu. Birliğin suda dağılmasını istemiyordu. Nehirden geçen adamlarına baktı, bazıları çantalarını itiyor, bazıları sürüklüyordu; tüm mücadelecilerin silahlarını olabildiğince yukarı kaldırdığını fark etmişti ki birden Rulonun elleri havada karşıya geçtiğini gördü.

Ellerinin ıslanmasından korkar gibi bir hâli vardı.

Hoyle gerillaların kaz sürüsü gibi gelmelerini izledi. Hiçbirinin gizlenmeye çalışır gibi bir hâli yoktu. Hoyle, keşifçilerin ana gövde karşıya geçmeye yeltendiğinde bekleyeceğini düşünmüştü fakat birkaç adam suya hemen atlamıştı. Şimdi hepsi sudaydı, aralarında bir de onlara ihanet edenle beraber on üç ruh vardı. Gerillalar yaklaşırken Hoyle, Tania'nın suda sendelediğini gördü. Başta kadının yüzünü fark etmemişti; bunun bir kadın olduğunun bile ayırdına varmamıştı. Göze çarpıyordu, çünkü çok zayıftı. Yürüyen bir iskelet gibiydi.

Hoyle sol elini güvenlik kemerine bastırdı. Çiftçinin yüzünü görebiliyordu. İki gerilla kıyıya yaklaşmıştı artık, biri Hoyle'un tam karşısındaydı.

Nehirlerin nasıl çakıştığım onlara unutturan neydi?

Hoyle'a yakın olan gerilla yürümeye devam etti, direkt çalılığa bakıyordu, gömleğine ve pantolonuna su dolmuştu. Kıyıya çıplak ayak yürüdü, botları birbirine bağlı, omzuna asılıydı. Hoyle ondan on adım uzaktaydı.

Marcos hızla geriye doğru bir adım attı, ayağının altındaki kayalar sallandı. Hoyle tüfeğini yasladığı tahtaya iyice oturttu, tüfeğin ağzım öyle bir yerleştirdi ki artık hareket etmek zorunda kalmayacaktı. Aklı adrenalinin zamanı gerdiği yere kaydı. Rüyada gibiydi, saniyeler saatler gibi geçiyordu, Hoyle aklından soğukkanlılıkla, Beni gördü, diye geçirdi.

Hoyle tetiği çekti, tüfek geri tepti. AK-47 tüfeği cesaretlendi ve Hoyle sol elini tetiğin önündeki el gardına koydu. Bir saniye içinde silah beş kez ateş aldı. Marcos dalganın basıncını ve merminin ısısını yüzünde hissetti. Merminin rüzgârı o kadar kuvvetli bir basınç yaptı ki pantolonu ıslak bacaklarına yapıştı. Üç mermi Marcos'u kemerinin biraz üstünden, iki mermi de göğsünden vurdu.

Hoyle, onun önündeki gerillanın dizleri üzerine düştüğünü gördü. Altıncı mermi Marcos'un yüzüne geldi ve adam elektrik akımıyla yüklenmiş gibi titredi, suya düştü ve o an tüm komando müfrezesi ateş açtı.

Otuz tüfeğin ateşlenmesi Hoyle'u sağır etti. Pusunun geri kalanı sesten etkilenmiyor gibi duruyordu; gürültü, algıların dışında bir şeye dönmüştü, kapsamının dışına çıkmışlardı. Suyun yüzeyinde küçük fıskiyeler oluşuyor, uzun kıyı boyunca mermiler ağaçlara çarpıyordu. Hoyle kıyının uzak ucundaki iki erkeği hedef alıp tetiği çekti: Tüfeğin ağzında ateş patladı, adamları çantalarıyla birlikte geriye itti. Nehrin karşısında, Rulonun atı şahlanıyordu. Yaşlı kısrak dala bağlı başlığını öyle bir çekti ki başlık koptu, mermiler onun iki yanını da tokatlarken geriledi. At inlercesine kişneyerek yere düştü. Hoyle tüfeklerin kendi teninde patladığını hissediyordu; hava kurşunlarla titriyordu. Dizginler suya düştü, ses ormanda yankılandı. Hoyle'un baktığı her yeri mermiler süpürüyordu, harika bir mermi fırtınasıydı izlediği.

Joaquin nehirdeki kıvrılan kayaların başlangıcına geldi, Tania sedyenin kenarlarına tutunurken o da Tania'yı dirseğinden tutuyordu. Resacalar sedyeyi suda garip bir şekilde tutuyorlardı, görevlerinin çoğunu yerine getirmiş olmakla beraber iki hastayı kayalardan güvenli bir şekilde geçiriyor ve yer yer kaygan taşlara basmaktan kaçınmaya çalışıyorlardı.

"Başarabilecek misin?" diye sordu Joaquin, Tania'ya.

Kadın cevap vermedi ama başını sallayıp öne atıldı. Joaquin suyun ona ve resacahra çarpışını izledi. Akıntıda ilerlerken sular artık Joaquin'in dizlerine geliyordu. Nehir yeşilimsi kahverengiydi ve yere baktığında yalnızca botlarının önünü çay renginde görüyordu. Burada, nehir ancak üç yüz adım mesafesindeydi, yatay ve durgundu ama aldatıcıydı çünkü sığ yerde dururken bile akıntının fark ettirmeden sürükleyen soğuğunu hissetmişti. Uzaktaki kıyı üzerinde durduğu kıyının aynasıydı. Biraz yukarıda kırmızı-sarı çamurlu bir arazi ve ilerisinde dikey yükselen bir orman vardı. Orada gün ışığı ve karanlık birbirine karışıyordu. Yoldaşların bir o yana bir bu yana gidişlerini izliyordu, çantalarını artlarından çekiştiriyor ve silahlarını yukarıda tutmaya çalışıyorlardı.

Joaquin, Rulon'un nehrin ortasında hafifçe döndüğünü fark etti.

Çiftçi ellerini hâlâ başının yukarısında tutuyordu ve biraz da suya doğru çömelmişti. Joaquin çiftçinin gözlerinin kapalı olduğunu ve yüzünün buruşuk olduğunu gördü.

Joaquin felaketi şimdi hissetmişti.

Çarpışma sesi su yüzünde duyuldu, bam bam bam bam ve Joaquin, Marcos'un geri savrulduğunu, başının yana düşüp bacaklarının kaskatı kesildiğini gördü. Joaquin bir yırtılma sesi duydu, bu da bir çeşit çarpışma sesiydi; ikinci ses daha yüksek çıkmıştı ve bir kerede her yere yayılmıştı. Ritim o kadar karmaşık ve hızlıydı ki bir an olanlara anlam veremedi... Joaquin silahını bilinçsizce ormana çevirip ateş açtı. Ormandan ötürü hiçbir şey göremiyordu, onlara ateş eden saldırganların tüfeklerinin ucunu bile. Joaquin suyun yoldaşların etrafında patladığını gördü, sedyecilerin omuzlarından vurulup sedyelerin suya düştüğünü gördü. Joaquin ateş etmeye devam etti. Şimdi ateşe karşılık veren tek tüfek oydu, aklı bunun gülünçlüğüyle meşguldü. Mermiler nehirdekileri bir o yana bir bu yana savuruyordu. Sonra Joaquin ayağının altındaki kayaları hissetti, dönüp kıyıdaki kayaların ardına saklandı. Nehrin kıyısı beyaza bulandı, sanki mermi değil gün ışığı yıkıyordu burayı. Joaquin tökezledi ve düştü, tekrar ayağa kalktı. Görüş alanı şimdi oldukça açıktı; her şeyi görüyordu, her kayayı, her ağacı, her dalı ve bütün yaprakları net görüyordu. Vurulmuştu, gene de hiç acı duymamıştı, yalnızca zonklayan bir hissizlik gelmişti. Ayaklan etrafındaki kayalar tuzla buz oluyordu, mermiler buralara geldikçe kuru kayalardan dumanlar tomurcuklanıyordu; bir kayanın ardına düşerken biliyordu ki tüm tüfekler onu hedef alıyordu. Yüzünde sıcak bir nefes hissetti, kayanın arkasına yuvarlandı. Olanlara inanamıyordu. Tuzağa düştük, işte böyle bitecekmiş, bu kayanın ardında bitecekmiş her şey.

Joaquin kederliydi. Kandırılmış, dolandırılmıştı ama aynı zamanda komutada başarısız olmuştu. Kayanın ardında eli otomatik olarak cephanesine gitti, parmaklan metal olacağı yerde sıcak ve yumuşak bir şeye yaklaştı. Her yerinin kana bulandığını anladı. Mermiler kayanın önüne gelmişti ama tüm dünya silkinmişti. Kahretsin, gerçekten de burada öleceğim, diye düşündü. Kıyıda kimse hareket etmiyordu. Önünde bir vücut yere yüzükoyun çakıldı ve onun ardında tembellerden, resacal&r-dan biri ormana ateş açmıştı. Joaquin'in gözleri gene aydınlandı. Hiç

acı hissetmedi ve korkunun ona uğramasını beklemesine rağmen dehşet içini dolduramadı. Derin bir nefes aldı, şaşırdı, nefesini bırakırsa ölecek miydi hemen? Sonra kayanın iki yanından da ses duyuldu, kaldırım taşma düşen yağmurun sesi gibi bir şeydi; küçük taşlar sıçrıyordu kıyıda, ona çarpıyordu, Joaquin korkup sinerek ölmemesi gerektiğini düşündü. Ayağa kalkıp nehrin öbür yanındaki ormana ateş açtı.

Olağanüstü şanssız bir komutandı. Hepsi şanssızdı. Joaquin'in son düşünceleri bunlardı. Geri kalanı inleme ve boşluktu.

Hoyle nehri taradı ve ateş etmeye devam etti, silahım bilinçsizce yöneltmişti, hareket eden herhangi bir şeye yöneltmeyi düşünmeksizin beş kutu cephaneyi etrafa saçıyordu. AK-47 elinde kah kah gülüyordu. Boş atmaya başlayınca çantasını açtı, uzun siyah şarjörü çıkardı, yenisini taktı. Hoyle, dizlerine çöktü ve ateş etmedi. Nehrin öbür tarafında, lider gibi görünen uzun adam bir kayanın arkasına saklandı, makineli tüfelderden biri onu vurmayı denedi. Ateşçi kayanın ardındaki adamı yokladı, uzun bir patlama kıvılcımı çıktı kayalardan. Hoyle bu adamın hareket eden son kişi olduğunu görebiliyordu. Komandolardan her birinin silahı onu hedef almıştı şimdi, toz ve kıvılcımlar toplanmıştı adamın etrafında. Adam sonunda bir toz bulutu ve kaya parçası batıklarıyla karşı koyarcasına dikildi, bir düzine hedefli ateş açtı ve sırtüstü yere düştü.

Ölüm spazmı geçirirken silahı göğsünde titredi. Kurşunlar, ateşler vücuduna akın etti ve bu akın onu parçalara ayırdı.

Bütün bu olaylar süresince çiftçi Rulon bel hizasındaki suda titriyor, gözleri kapalı sağa sola dönüyor, elleri havada bekliyordu. Tek bir mermi bile geçmedi yanından.

Salinas ayakta durdu ve ıslık çalıp bağırdı. "Parefuego" dedi. Emir hat boyunca tekrarlandı.

Kulaklar çınlıyordu, Hoyle kütüğün arkasına dikildi ve tükürmek istedi ama ağzının çamur gibi olduğunu anladı. Silahı teptiği için elleri titriyordu şimdi. Hoyle çalılıktan çıkıp nehre yakın kayaların yanma kaydı. Nehirdeki bent serap gibiydi. Her şey yanardöner ve bulanık görünüyordu. Salinas'ın müfreze liderlerinden biri komandoları tuzağın iki yanına yönlendirdi ve kontraatağa hazırlıklı olmaları için uyardı. Kimse gelmedi.

Hoyle önündeki kayalardan aşağı baktı, Marcos ve Braulio'nun cesetlerini gördü, kafatasları mermiler yüzünden vücutlarından ayrılmıştı, yüzleri orantısızdı, burunlarının kemeri kırılmış, gözleri sağa sola kaymıştı. Kübist portrelerin kana bulanmış resimleri gibiydiler. Hoyle ormanın ne kadar da sessiz kesildiğine dikkat etti. Nehir sessizce akıyor, rüzgâr dalları savuruyor ama ses çıkarmıyordu; sanki dünya kendi kendine sesini kesmişti.

Honradez Rulon nehirden çıktı ve elleri ayakları üzerine düştü. Onu görmezden gelen komutanlar nehirden cesetleri toplayıp kayalığa dizdiler. Rulon öne emekledi ve kollarını Albay Salinas'm beline doladı, hüngür hüngür ağlıyordu. Hoyle ne dediğini duymuyordu, albay adamı geri itti.

Rulon gözlerini Hoyle'a dikti ve bağırdı, "Majesteleri! Majesteleri! Beni hatırladınız mı?!"

Hoyle bir an iğrendi. Rulonun yarısı suyun içindeydi ve şapkasını çıkarmış, elleri arasında topçuk yapmıştı. Hoyle onun yanından geçerek hiçbir şey söylemedi. Rulon etraftaki cesetlere bakıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya devam etti.

Hoyle uzaktaki kıyıya yürüdü, Rulon yüksek sesle ağlıyor, sesi yankılanıyordu. Akıntının ortasında Hoyle suyun altındaki bir bedenin yanından geçti. Akan kan yüzeyde gökkuşağı gibi dağılıyordu ve altındaki yüz sarıydı. Adamın gözleri açıktı, yanakları şişmiş görünüyordu, sanki nefesini tutmuş gibiydi. Komandolardan biri Hoyle'un önünde su sıçratarak cesedi saçından tutup kıyıya attı.

Hoyle uzaktaki kıyıya, Joaquin'e yürüdü. Bir ayağı uyluğunun altına kıvrılmıştı, yumruğu silahının hemen yanında sıkılmıştı. Bir düzineden fazla mermi girmişti vücuduna, etrafında kan gölü oluşmuştu. Joaquin'in ardında bir başka ceset yüzüstü yatıyordu, başının arkası vücudundan daha yukarıda duruyordu. Bir teğmenin yönlendirdiği on iki komando, cesetleri nehirden topladı ve onları bir sıraya dizdi. Sırt çantaları bir araya toplandı. Salinas ve adamları bunu bir darbe niteliğinde görüyordu.

Gustavo Meran, Hoyle'a doğru yürüdü ve katliamı inceledi. "Ağızlarına sıçtık" dedi.

Hoyle cesetlerin toplandığı kayalığa baktı, sırt çantaları da bir hizadaydı. Joaquin'in tabanca kılıfının boş olduğunu görmedi.

Adamlardan hiçbiri Tania'mn ormanın kenarında yattığını görmedi, yalnızca beş yard ötedeydi. Bir kere sırtından vurulmuştu, mermi karnından çıkmıştı, kasık kemiğinin üç santim yukarısından. Bağırsakları yandı, bacakları hissizleşti, ceplerinden kan fışkırmaya başladı. Çalılıklar arasındaki Tania, Joaquin'in tabancasını almıştı ve derhâl Hoyle'un sırtına nişan aldı. Başı, hem yarasından hem de hayatta kalma mücadelesiyle tuzağa düşme dehşetinden ötürü zonkluyordu. Tania silahı kaldırdı, elleri titriyordu ama gene de düz tutabildi, tetiği çektiği anda yüzünde koca bir patlama oldu.

Tabancanın ateşlenmesiyle aynı anda Albay Salinas öne atılıp Tania'nın çenesine alttan bir tekme savurdu. Mermi Hoyle'un ayaklan altındaki kayalıktan sekti. Meran ve Hoyle ateş sesinin geldiği yöne dönüp Tania'nın önünde albayın olduğunu görmeden tüfekleriyle nişan almışlardı.

Hoyle, Salinas'ınTania'nın göğsünü tekmelediğini gördü, kadın takla atarken adam elinden silahı aldı. Onu tekrar itti ve fiziksel acıdan ziyade yenilgisinden ötürü korkunç bir feryat kopardı.

Hoyle üç adım ötedeki kadının yanına yürüdü ve atılan merminin kendisini nişan aldığım anladı. Tania bir top gibi kıvrılmıştı, elleri ve karnı kana bulanmıştı. Kollarıyla başını sarmış; sessiz, mırıltı hâlinde hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Hoyle, Tania'nın kayalığa kıvrılmış görüntüsünü hayatının sonuna dek hatırlayacaktı. Teni solgundu, neredeyse yarı saydamdı; ışık dolu bir çocuk gibi görünüyordu.

Hoyle'un ölmemesinin bir açıklaması yoktu. Tania çok yakından ateş etmişti.

Salinas eğildi ve silahı aldı. Horozu itti ve güvenlik düğmesini çekti. Silahı Hoyle'a verdi. "Bu kahrolası fahişeyi sen vurmalısın" dedi.

Hoyle önce elindeki silaha baktı, sonra ağlayan Tania'ya. Tüyleri diken diken oldu. Tania'nın atışı o kadar yakındı ki yanından geçen merminin sesini duymuştu ama mermi kayalara çarpmıştı. Bu ses sonsuza dek aklına yazılmıştı ve şimdi garip bir biçimde Hoyle, Tania'nın ıskalamamış olmasını diliyordu.

55

Erkesin umduğunun aksine Tania hayata tutunmuştu. Nehirden bir saat uzaklıktaki terk edilmiş çiftlik evine taşındı, geceyi Hoyle'un *ponchos*una sarılı hâlde, çamurlu zeminin üzerine konmuş şiltenin üstünde yatarak geçirdi. Hoyle ve komando doktoru, kadın için yapabilecekleri her şeyi yaptılar, zaten yapılacak pek bir şey yoktu. Tania'yı yıkadılar, yaralarım sardılar. Dürüst olmak gerekirse, doktorun eğitimi pek de iyi değildi, hastasını da pek az önemsiyordu. Kadının gerçek bir doktora ihtiyacı vardı; tıbbi destek olmazsa şoktan ve kan kaybından ölecekti. Gece yarısı Hoyle kadına morfin vurdurdu. Böylece Tania uyudu ve Hoyle ona refakat etti.

İlk ışıldar tepelerin üstlerini grinin soğuk tonlarıyla aydınlattı, şafak sökerken hava inanılmayacak kadar soğuktu. Nihayet güneş yüzünü gösterince Hoyle çiftlik evinden ayrılıp tepenin kasvetli yoluna çıktı, gerindi. Komandolar tentelere sarılı gerilla cesetlerini zaferle iniş pistine götürmüş ve orada kalmışlardı. Öğlene doğru Charlie ortaya çıktı, Vallegrande yolunun sonundan buraya dek araba kullanmıştı. Smith'in, tuzaktaki başarısını kutladığı, Valdez ve Ünlü Avukatla vadinin kuzeydoğu köşesinde ikinci bir komando operasyonu düzenlemesini tavsiye ettiği notu getirmişti Hoyle'a. Hoyle bu notu okurken Charlie şiltede nefes almaya devam eden fakat inanılmaz bir sessizlik içinde yatan kadım görmek için içeri baktı.

"Ne yapacaksın?" diye sordu Charlie.

"Onu başka bir yere yollayabileceğimizi sanmıyorum."

Hoyle notu katladı ve saha yeleğinin cebine koydu. Tuzaktaki başarısını kutlayan kelimeler kendini sefih ve kötü niyetli hissettirmişti, sanki zafer kazanan biri değil, suçlu biriydi.

Bir grup yerli, terk edilmiş çiftliğin yakınından geçiyordu. Buranın insanına benzemeyen Hoyle ve Charlie'ye baktılar, nehirdeki çatışmada

yaralananlardan birinin evin içinde olduğunu biliyorlardı. Tuzak hakkında konuşmaya başladılar. Hoyle onların geçişini izledi, pejmürde ceketli, şapkaları eski adamların yanında iki de katır vardı. Kimse ziyaretlerine gelmiyordu; Hoyle ve Charlie, buradan çoktan gitmiş olmaları gerektiğini düşündüler. Hoyle ne yapacağım bilmez bir hâldeydi, Charlie ise kaşlarını hafif çatmıştı, yüzünde başına her an bir kötülük gelebilecek birinin ifadesi vardı.

"Herkes onun burada olduğunu biliyor" dedi Charlie. "Ya ikinci gerilla kolu ortaya çıkarsa? Ya onu kurtarmaya çalışırlarsa?"

"Onu hareket ettirirsek ölür."

"Ölüp ölmemesini neden takıyorsun ki?"

Charlie'nin sorusunun samimiyeti Hoyle'u hayrete düşürdü. Tania ölse ne olur? Tania, yaptığı anlaşmanın yalnızca bir tarafı, tamamlayıcı unsuru olsa da sözünde durmamıştı. Mermi yağmurundan sağ çıkması mucizeden başka bir şey olamazdı.

"Onu bir yere yollayacağıma dair..." dedi Hoyle, "Bir anlaşma yaptım."

"Onu hareket bile ettiremezken başka yere yollamamız nasıl mümkün olacak?"

"Bilmiyorum."

Charlie, Hoyle'un kesin bir eylemin ya da planın içinde olmadığı bir zamanı görmemişti. Hoyle'un gözlerinin etrafındaki çizgilere baktı; hayatında ilk kez onun omuzlarının düşük olduğunu fark etti. Muhtemelen uzun zamandır uyumamıştı. Charlie tepelere baktı. Kuşların ve böceklerin sesi çınlıyordu, içinde bulundukları ormandaki her şey, güneşin incecik ışığıyla ısınıyor, hareket ediyor ve sesler çıkarıyordu.

"Vallegrande'de bir kuzenim var" dedi Charlie. "Kendisi doktor. Onu buraya getirebilirim."

"Ne kadar çok kuzenin var, Charlie."

"Yardıma çok ihtiyacınız var, Bay Hoyle."

"Kuzenin ne tür bir doktor?"

"Pahalı bir doktor" dedi Charlie.

Hoyle, Rolex kol saatini bileğinden çıkardı ve Charlie'nin avucuna koydu. "Onu buraya getir."

Gece gündüz yürüyen Guevara'nın müfrezesi, batıdaki Pujio kasabasına vardı; burası Santa Cruz, Chuquisaca ve Cochabamba bölgelerinin bir araya geldiği yerdi. Bir önceki günü Loma Larga kasabasında geçirmişlerdi ve burayı çöl kadar ıssız bulmuşlardı. Burada oturan pek az kişi vardı, hem gerillalardan hem ordudan korkuyorlardı. Vadide beş-altı yerde, siviller insurgentelere kumanya sattıklarından şüphelenildiği için tutuklanmışlardı; rehberlik yapan birkaç adam polis vesayetinde kaybolmuştu.

Gerillalar artık terk edilmiş evler bulmaya alışmıştı. Müfreze kuzeye ve batıya hareket ederken kaçmayan İnsanlar gitgide sessizleşmiş ama öfke dolmuşlardı. Gerillalar onlarla konuştuklarında erkekler de kadınlar da anlamıyor gibi davranıyorlar, umursamıyorlardı. Nehirdeki tuzağın dedikodusu kasabadan kasabaya yayılmıştı fakat hiçbir köylü sözü geçen gerilla müfrezesiyle karşılaşmamıştı. Zaten pek azı gerillalarla konuşuyordu.

Müfreze, tan vakti Picacho kentine geldi, burası şimdiye kadar çıktıkları en yüksek rakımlı yerdi, deniz seviyesinden iki bin metre yükseklikteydi. Guevara acılar içindeydi, kusmaya devam ediyordu. Al kısrağın üstünde bitkin hâlde şehirden şehre dolaşıyordu. Fakat güneş yükseldikçe göğsündeki acı kaybolmaya, kendisi de güçlenmeye başladı. Elli haneli kasabanın köylüsü, gerillalara hayranlık ve dehşet dolu gözlerle baktılar. Corregidomn gerillaların çok yakında olduğunu polise bildirmek üzere köyden ayrıldığı hemen öğrenildi. Buna karşılık Guevara, Inti'ye kendini ELN'nin "kumandanı" gibi göstermesini ve markette ne var ne yoksa almasını emretti.

Transistorlu radyodan seslenen Presidente Barrientos, Joaquin'in müfrezesinin bozguna uğratıldığını bildirdi. Guevara buna inanmadı. Başka bir haber daha vardı, buysa ordunun gizli stok mağaralarını bulduğunu söylüyordu, detaylar o kadar netti ki neredeyse bunun gerçek olduğuna inanacaktı. Birinin öttüğü ortadaydı. Radyo, dokümanları ve fotoğrafları bulduğunu söyledi ama daha da önemlisi ilaçlardan, yemek ve cephaneden de bahsediyordu. Guevara ve Inti, kasabanın keskin zekâlı, bakışlarından sorgulandığı anlaşılan öğretmeni tarafından yayın hakkında sorgulandılar. Öğretmen, tuzakla ilgili haberlerin doğru olup

olmadığını sordu, hem Guevara hem de Inti inkâr etti. Öğretmen, stok mağaralarının bulunduğunu bildiren haberi dinlerken gerillaları izledi ve hepsinin birden depresif bir hâl aldığını fark etti.

La Higuera kasabasına giden yol açıktı, tepeler ve geçitler Picacho'ya bakıyordu. Güneş daha batmamıştı, buna ve birilerinin onları tepeden izleme ihtimali bulunmasına rağmen Guevara ilerlemelerini emretti. Miguel ve Begnino bakıştılar ama tek kelime etmediler. Guevara stok mağaralarının bulunduğunu yayınlayan habere küfretti, kimse bu konu hakkında konuşmaya cesaret edemedi. Bu acele ayrılışa yol açan başka sebepler de vardı; birkaç yoldaş hastaydı, aralarında katıra binmek zorunda kalan Moro ve gece neredeyse kör olan, ishalden ve sırtındaki ağrıdan zayıflayan El Chino da vardı. Yarın bu hastalarla ne yapılacağına karar verilecekti. Gün ışığında olabildiğince hareket etmek en iyi karardı.

Öncü müfreze taşlık yolda daha iyi hareket ediyordu, tabur uzun bir sıra hâlinde yürüyordu. Merkez grubun adamları yük hayvanlarıyla ağır ağır hareket ediyor, yoldaşlar marketten alınanlarla dolu ağır sırt çantaları altında iki büklüm yürüyordu. Guevara altında al kısrak, elinde silahı La Higuera'nın nihaî ayağına yürüdü.

Dağların etrafını bulutlar sarmıştı, küçük kasaba göğün mavisine bulanmıştı, üç tozlu caddede bir düzine terk edilmiş ev vardı. Bir şeylerin ters gittiğini derhâl anladılar.

La Higuera adamlarının hepsi kaçmıştı, evlerin çoğunda çok az kadm ve çocuk bulunuyordu. Guevara, Coco'ya telgraf ofisini araştırmasını emretti. Sıra araştırmasında birkaç gün önce yollanmış bir telgraf bulundu; üzerinde Vallegrande'nin corregidor&an bölgedeki gerilla varlığını bildirmesini istediği yazılıydı. Telgraf Vado del Yeso'daki tuzak hikâyesini tekrarlıyordu, Joaquin'in tüm kolunun öldürüldüğünü iddia ediyordu. Telgrafı Guevara'ya verdiler, adam bunu boş gözlerle okudu.

Belediye başkanmm karısı buradaydı, Guevara'ya getirildi; küçük bir kadındı, üzerinde solmuş sarı bir etek vardı. Konuşurken titriyordu; kocasının telgrafa cevap vermediğini çünkü Jaqüey kasabasında kutlama olduğunu ve kocasının vaftize katılmak üzere oraya gittiğini söyledi. Küçük okul binasının arkasında bir adam vardı. Daha öğle

vakti olmasına rağmen belediye başkamnın gittiği yerden de, ordunun harekâtından da haberi olmadığını söyledi. Konuşurken ayak tırnaklarını toprağa batırıyordu, tırnakları çamurla doldu. Adam aşırı endişeliydi fakat Guevara bu korkuyu ordunun yaydığı propagandaya bağladı. Açıkça güvenilmez biri olmasına rağmen adamın gitmesine izin verdiler.

Öğle vakti cennet kapıları bir açıldı bir kapandı; güneş, göğün maviliklerine yaklaştı; sonra gri rengi, güneşi yuttu. Hava, rüzgâr yüzünden net görünmüyordu. Kasaba ter ve domuz kokuyordu. Guevara kampın buralarda bir yerlerde olmasını diledi, burada tehlike çanları duyuluyordu.

Guevara, birkaç dakika telgraf ofisinin kapısında durdu, içeriden hıçkırma sesleri duyuyordu, düşünmeden kapıyı açıp eve girdi. Ofis küçük ve karanlık bir odadan ibaretti, içeride iki uyduruk sıra ve tavandan sıralara sarkan teller vardı. Telgraf kendi kendine paslanmıştı, anahtar ve kilidin metal yüzeyleri kararmıştı. Geçen yüzyıldan kalma antika bir eşyaya benziyordu. Ofisin köşesinde yaşlı bir kadın öne arkaya sallanıyordu, yerde küçük bir kız emekliyordu. Kızın kolları bağlı ve büküktü, başı, zayıf vücuduna oranla kocaman duruyordu. Guevara odaya girince kadın, başım tekme bekleyen bir köpek gibi büktü ama küçük kızın gözleri direkt adama bakıyordu; gözlerini kırpmıyor, başını çevirmiyordu. Çektiği sürekli acı, çocuğun yüzünü değiştirmişti, yüzüne yaslı ve bilgece bir hava veriyordu. Yaşlı kadın, kızı sıkıca tuttu, Guevara onlara doğru yürürken kızın kendi başına yürüyemediğini fark etti. Kadının önünde diz çöktü ve elinden geldiğince onu sakinleştirmeye çalıştı.

"Lütfen" dedi, "Lütfen, Senora, ağlamayın. Ağlamaya gerek yok."

Kadın ona baktı, gözleri yaşlıydı. Telgraf operatörünün karısıydı, telgraf bulunduktan sonra gerillaların geri dönüp onu öldüreceklerine inanmıştı. Vahşet dışında hiçbir şey bilmiyordu.

"Lütfen bizi öldürmeyin" demeye çalıştı kadın.

"Senora, sizi incitmeyeceğiz."

Guevara önlerindeki masaya çömeldi, acı bir manzara geldi gözünün önüne^fuJnsanlara zarar vermeye geretfyok. Onları dünya öldürüyordu düşünce bir anlığına da olsa yüzünden okunabilirdi, sonra kadın gene

ağlamaya başladı. Kelimeler koca damlalar eşliğinde çıkıyordu ağzından; "Kocam yalnızca ona telgrafı yollayan ne derse onu yazar. Bunu anlamalısınız. Kimseyle bir sorun yaşamak istemiyoruz."

"Bu beladan seni sorumlu tutmuyorum" dedi Guevara.

Ofisin açık kapısı ardında katırların çamur sokaklarında gezdiklerini biliyordu; vakit yola çıkma vaktiydi. Sırt çantasını aldı, fermuarını açtı, birkaç gümüş Bolivyano koydu kadının avucuna. Bu onu iki üç gün doyurmaya bile yetmeyebilirdi, birkaç bozuk para da parmaklarının arasından kayıp çamurlu zemine sessizce düştü.

"Hatırım için bu parayı alın. Karşılığında sizden bana küçük bir iyilik yapmanızı istiyorum."

Kadının bakışları düştü; Guevara'nın yüzüne bakmıyordu ama cüce kız ona dik dik bakıyordu, gözleri berrak ve deliciydi.

"Sizden tek istediğim kocanıza güneş batana kadar telgraf kullandırmayacağına söz vermeniz."

Aynısını kendine tekrarladı, yavaşça ve kibarca; kadın ağlamaya devam etti, Guevara kadının ne kadarını anladığını bilemedi.

"Bizden korkmanıza gerek yok" dedi.

"Fakat ordu..." Bildiği en kötü kelime buymuş gibi çıkmıştı dudaklarından müstehcen bir kelimeymiş gibi.

Guevara dikildi ve duvardaki telgraf kablolarını çekti. Kabloları tutan porselen izolatörler tavandan duvar sıvasının kahverengi tozuyla yere döküldü. Bunları, paslı telgrafı yerinden kopardı ve aleti küçük kızın eline verdi.

"Telgrafı bozanın ben olduğumu söyle onlara" dedi. "Haklı da olacaksın."

Çantasını açtı, masaya koyduğu tüfeğini aldı. Kadın uzanıp Guevara'nm parmaklarını avucuna aldı, dudaklarını adamın eline götürdü, şimdi bir papazın elini öpüyor gibi duruyordu. Bu esnada çocuğun gözleri açılıp parladı, küçücük bedeni acıyla titriyordu. Kadın, adamın elini bırakıp hıçkırdı: "Gracias, gracias. "

Guevara, küçük kapının altında başını eğip odaya bir daha baktı. Küçük kız bağlantısı kesilen telgrafı elinde tutuyordu ve onu taş gibi bir sabırla izliyordu.

Willy ve Pombo, kapının dışında sabah marketten aldıkları sigaraları içiyorlardı. Guevara onlara öncü müfrezeye yokuş yukarı çıkmasını ve Jagüey yoluna dönmesini emretti. İki tüfekli adamı daha yolladı arkalarından.

Köyün bir köşesinde öncü müfreze küçük bir kulübenin önünden geçti. Onlar geçerken genç bir kızla küçük bir çocuk evin arkasına koşuyordu; durmaları söylenmesine rağmen derhâl yokuş aşağı yuvarlanarak birbirinin içine girmiş bitişik evlerin arasında kayboldular. Genç kız koşarken bir şeyler söyleyerek çığlık atıyordu, sesi yüksekti ve panik içinde olduğu belliydi.

Julio, "Kadınlar beni sever" dedi, Coco güldü. Miguel atın yanından evin önüne yürüdü, bir geri adım atıp, "Kontrol edin" dedi.

Kapıya en yakın duran Coco, kapı mandalı yerine kullandıkları kalın tahtayı sürüdü. İçeri ilk giren Julio oldu, iki eliyle silahım tutuyordu, içeride biri varsa korkmamasını söylüyordu. Ailenin geri kalanını burada bulacağını düşünüyordu, gözleri önce küçük odanın gerisinde duran chola kadına takıldı. Başım sallıyor ve ellerini yüzüne tutuyordu. Coco, Julio'nun arkasından geldi, gölgesi küçük karanlık odaya düşüyordu, karanlığı daha da karartıyordu. Julio kadını görünce bir an için salonun kapısında ani ve keskin bir hareket oldu.

Bunların hepsi yarım saniyede oldu:

Coco gölgelerden çıkan tüfeğin ucunu gördü. Fıçının önünü görebiliyordu, üç mermi fırladı buradan. Bu silah M2 karabinaydı, kendi taşıdığının aynısıydı, bu yüzden başta bir tehlike olduğunu düşünmedi. Kadın çığlık attı ve Coco, komandonun evin arkasındaki gölgelerden ortaya çıkmasına çok şaşırdı. Adam uzun boylu ve yeşil saha üniforması giymişti. Kollarına ve bacaklarına kamuflaj olarak siyah seloteyple çim ve saman yapıştırılmıştı. Tüm bunlar askere hain bir bostan korkuluğu havası veriyordu. Komandonun yüzü siyaha, yeşile ve sarıya boyanmıştı; silahım kaldırırken Coco'nun gözleri yerinden çıkacaktı. Silahın patlaması küçük kulübede inanılmaz bir ses çıkardı. Komandonun silahının ucundan bembeyaz flaşlar etrafa saçıldı. İlk iki kurşun Coco ile Julio'nun arasındaki duvara gitti, üçüncüsü Coco'nun karnını buldu. Coco'nun ayağı kaydı ve evin önündeki tozlu caddeye düştü.

Julio yırtıcı gürültüden, otomatik ateşin hedefsiz bamlama sesinden şoka girmişti. Başka bir komando daha gördü, sonra bir başkası; hepsinin yüzü yeşildi ve gözleri öcü gibiydi. Julio, silahının güvenliğini öne itmeye kalktı ama ateşleyemedi. İki kurşun göğsüne saplandı ve bir savrulmayla döndü, kapıya düştü. Onu iki kurşun daha buldu, Coco kapı eşiğinde çökmüştü, kanlar boynundaki açıktan duvara sıçrayarak akıyordu.

Dışarıdan ilk atışların sesi, sonra da bir gümbürtüler serisi duyuldu. Miguel, köşeyi dönüp sokağa bakınca Coco'nun kapıdan çamurlu asfalta sırtüstü yığıldığını gördü. Yaralı arkadaşına koştu, o an gözleri buluştu fakat evin ön camından bir kurşun daha patladı ve bu, Miguel'in dizini tam ortadan vurdu. Öne eğildi ama bir tane bile düşman askeri göremedi. Bacağı altına kıvrılmıştı, Coco'ya emekledi, bağırıyordu. Julio'yu görüyordu, kapıya yığılmıştı, bedeni ve ağır çantası kapıyı engelliyordu, evde hareket eden gölgeleri görebiliyordu.

Pencereden ateş ettiler, bir tüfeğin ağzı kapıyı itti. Miguel, tüfek ucunu ve iki kurşunun daha Julio'ya girdiğini gördü, Coco'yu yalağın arkasına saklamak istedi. Mermiler tahtayı deldi, mermi deliklerinden sular akmaya başladı. Miguel şimdi Begnino'nun onlara doğru koştuğunu gördü. Begnino evin önüne otomatik ateş açtı, ateş sona erdi. Silahı omzuna asıp yalağın yanma geldi, Coco ve Miguel'ı kazaklarının arkasından tutup çekti. Tek kelime etmedi, yalnızca onları kıçlarından çekip sokağın kenarına getirdi. Binaların kenarına yaklaştıklarında ateş tekrar açıldı ve Begnino ateşe karşılık verilsin diye sokağa bağırdı.

Guevara telgraf ofisinin önündeki küçük açık alandan kaçıp evin merdivenlerinin arkasına sığındı. Tuzağın sesi, yoldaşları felç etmiş gibiydi başta. Gürültü birkaç evden geçti, kimse bu silahları kimin patlattığını ve nereden patlattığını anlayamıyordu. Guevara'mn her çatışmada olduğu gibi aklına birdenbire iyi bir fikir geldi, kasabanın soluk renkleri, gözlerinde canlandı. Gökyüzü açık bir mücevher kutusu gibi parlıyordu, bulutlar ve gün ışığı ışıl ışıldı; barutun keskin kokusunu alıyor, sürekli patlamaların sesini duyuyordu. Sindiği yerde duvara doğru hareket etti, küçük evlerin köşesine geldi. Başının üzerinden bir mermi geçti, biri bağırdı, kenara kıvrıldı ve kimin ateş ettiğini anlamaya çalıştı.

Begnino'nun at yalağından iki adamı köşeye sürüklediğini gördü. Sanki uyuşturucu bir madde kullanmış da vücudu uyuşmuş gibi yorgunluktan baygın duruyordu. Fakat Guevara sonra Begnino'nun vücudunu bir yana çekip duvara atladığını gördü, şimdi tırmanıyordu; yüzünde acı ve şaşkınlık ifadesi vardı. Begnino da vurulmuştu, mermi omzuna girmişti; duvarı sığınak olarak kullandı, başını iki yana sallıyor, küfrediyordu.

Uç yaralı adam sonraki birkaç dakika güvendeydiler. Askerler, ateş sesine koşup Guevara nın etrafında saklanmışlardı. Bu yoğun yaylım ateşi kulübenin etrafında toplanmıştı, binanın önü sarılmıştı, içerideki komandolar saklandılar, aralarından biri hâlâ ön kapıda sıkışmış hâldeki Julio'nun sere serpe cesedinin arkasına saklandı. Begnino ve Coco telgraf ofisinin gerilerinde kalmıştı. Guevara ve Willy, Miguel'i korumak için ilerlediler; gökte kendisiyle beraber tozu dumana katan bir düzine mermi göründü. Miguel sarsılıp topalladı, silahı elinden yere düştü.

Guevara yukarı baktı, mermiler havada uçuşuyordu. Köyün yukarısındaki tepede on iki asker daha gördü, bunlar da kımıldıyor ve ateş ediyorlardı; bir başka grup Jagüey'e giden yolun karşısında atın arkasına saklanıyordu. Ölümcül ateş köyü kasıp kavurmuştu. Guevara, Willy'yi Miguel'in cesedinden ayırdı, ikisi Coco'yu güvenli telgraf ofisine taşıdı.

Guevara, kapıyı çarpıp barikat kurdu. Tozlu yerde, yaralı adam küçük bir kan gölü oluşturmuştu, nefesi patlak gri dudaklarından ıslık gibi bir ses çıkarıyordu. Willy, ilk yardım çantasını açıp kahverengi plastik paketin içindeki bandajı çıkarırken Coco'nun öleceği ortadaydı. Odanın köşesinde yaşlı kadın ve cüce kız dehşet içinde kenara sinmişlerdi.

"Harekete geçmeliyiz" dedi Guevara. "Yola geri dönelim, yokuş aşağıya saklanalım."

Coco kıvranıyor, etrafa kan saçıyordu. Biçare Begnino onu tutmaya çalışıyordu. Willy hâlâ bandajı açmakla uğraşıyordu, Coco'yu bir şekilde kurtaracağını düşünüyordu herhalde.

Guevara, "Begnino ve ben Coco'yu alacağız. Sen diğerlerini al..."

"Hayır" diye inledi Coco, "Beni alma." Belinden aşağısı sırılsıklamdı, kan banyosu yapmış gibiydi.

"Dayan, dostum" dedi Guevara, "Seni alıp ata bindireceğiz."

“Bitti, Comandante" dedi Coco. Sesi boğuktu; boğazı da kanla doluyordu. “Beni unutun.”

Coco akıl almaz bir hünerle Guevara’nm omzundan silahı aldı, horozu çekti, kendini kafasından vurdu. Kana bulanan Willy geri düştü. Silahın sesi o kadar çarpıcı ve beklenmedikti ki Coco’nun kendi canına kıydığını hemen anlayamadılar bile.

Odanın köşesinde yaşlı kadın inliyordu, yaşadığı dehşet yüzünden dilsiz gibiydi artık. Begnino’nun bacakları kıvrıldı; duvardan aşağıya kaydı ve bayıldı. Silahın dumanı, kâbusta görülebilecek türde bir ışık huzmesi gibi süzülüyordu.

Birkaç saniye boyunca üç adam olduğu yerde kaldı, gölgeleri Coco’nun cesedini örtüyordu. Tam bir saniye önce o, onların arkadaşı ve yoldaşıydı; yalnızca beş dakika önce yürüyor, içindeki yaşama sevinciyle gülüyordu. Parmakları kasıldı ve bir daha hareket etmedi.

Bir sonraki dakika silah patlamasıyla birlikte kapı kırıldı; kasvetli alan, tahta kıymıklarla ve tozla doldu, mermiler duvardaki her yeri delik deşik etti. Herkes yere yattı, sanki ev koca bir el tarafından sallanıyordu.

Guevara, karabinasını doldurdu, diğerleri konuşmadan şok içinde oturmaya devam etti. Yalnız Guevara çatışmada çıkmaza girdiklerini hatırladı.

“Manganı al. Ben seni koruyacağım.”

Begnino yukarı baktı, yüzü gülünç bir boşluğa döndü.

“Dereye doğru dümdüz ilerle.”

Guevara, Begnino’yu tekmeledi. Coco’nun cesedinden gözlerini ayırmayınca Guevara onu daha sert tekmeledi. “Dediğimiyap!” diye bağırdı.

Guevara, Coco’nun parmaklarının yanındaki çamurluktan silahını kaldırdı ve omuzluğuna geri koydu. Sokağın karşısında Pombo’nun pencereden baktığını görebiliyordu. Yüksek sesle ıslık çaldı ve eliyle onu çağırdı, diğerlerine geri çekilmesini işaret etti. Pombo karşılık olarak başını salladı ve kasabayı işaret etti, Picacho’dan gelen yolu işaret ediyordu.

“Ölüleri bırak” diye bağırdı Guevara. “Çantalarından mühimmatı al.”

Begnino ve Willy onlara deneni yaptılar, kanlı parmaklarıyla ölü arkadaşlarının cesetlerinden cephane kutularını aldılar. Silahlarını ve bu

ek cephaneyi taşıyanlar ofise koştular ve arkadaki pencereye konuşlandılar. Guevara onların peşinden koştu, ayağı Coco'nun oluşturduğu kan gölünde şıpırdıyordu.

Yaşlı kadın ve cüce kız oturmuş tir tir titriyorlardı; yaşlı kadın aptal gibi mırıldanıyordu, vahşetten delirmişti.

Bundan sonra yaşlı kadına daima deli dediler ve küçük cüce kız, ışık dolu gözleri olan deforme çocuk, ölene dek dilsiz kaldı.

Silahların sesi küçük kasabanın dağlarından duyuldu. Silahlı çatışma kabarıp duruldu ve sonunda gerillaların yaralılarını alıp kontağı koparmalarıyla sona erdi. Kasabanın birçok yeri yükseklerden görünürdü, Smith ve Binbaşı Holland komandoların konuşlandıkları yerden ileriye, at çiftliğine gittiklerini ve kasabanın köşesindeki kulübede saklanan takımla bağlantıya geçtiklerini gördü.

ikinci komando takımı kasabanın merkezine ulaştı ve evden eve dolaşıp soru sordular. Gerillaların, önce Picacho yolundan sonra ona paralel giden dereden Quebrada del Yuro'ya gittiklerini öğrendiler.

Silahlan boyunlarına asılı Smith ve Binbaşı Holland tepeden aşağı inip kasabaya geldiler. Komandoların at yalağının kenarına yığılmış bir cesedi çevirmelerini izlediler; diğerleri ise evlerin kapılarım tekmeleyerek açıyorlardı. Kasabanın merkezine yakın bir caddedeki evlerin arasındaki tozlu yerlerin birinden kadın ve çocuğu bağırarak çıkardılar. Cesetler, ölü gerillalar merkez alana getirildi. Komando takımı, kulübe evindeki yurttaşlarla keyiflendi.

Grubun yüzbaşısı, Gerald Padero Cespedes isimli aşırı uzun bir adamdı. Radyo operatörüyle birlikte at çiftliğinin bulunduğu yoldan gelmişti; yüzü kıpkırmızıydı, etrafa neşe saçıyordu. Diğer komandolar gibi kol ve bacaklarına kamuflaj niyetine ot parçaları yapıştırmıştı, işe yaramıştı bu. Nereyse kırk asker kasabanın yukarısındaki dağ kıyısında saklanmıştı. Gerillalar, kulübedeki askerler ateş açana dek tek bir komando görmemişlerdi.

Cespedes radyoyu kulağına götürüp dinledi; radyocu ipin kenarında dikilip sırıttı.

“Gerillalar geri çekiliyor” dedi yüzbaşı. Yüksek mevkili profesyonellerde böylesine bir mutluluk görülemezdi.

“Mükemmel bir iş çıkardınız, Yüzbaşı” dedi Binbaşı Holland.

“Dağdan aşağı gittikleri sürece, onları izlememenizi tavsiye ederim” dedi Smith yüzbaşıya. “Bırakın bağı koparsınlar.”

Cespedes bir kerede anladı. Yuro çayının etrafındaki dağlar saklanmaya müsait değildi. Gerillalar muhtemelen etrafa yayılıp saklanmışlardı. Elinde radyo düzeneği, birkaç kısa ve sert emir verdi, sonra radyo alıcılarını kasabada yankılanacak şekilde ayarladı.

Smith ve Holland birlikte ayakta durup aşağı süzülen La Higuera’dan uzaklaşan yola bakıyorlardı.

“Çayın öbür yanındakiler kim?” diye sordu Smith.

“Çavuş Godshall. Avukat Dört.”

Smith bir an düşünüyor gibi göründü, alana bakıyordu. “Her şey bitti” dedi.

Binbaşı Holland Julio’nun cesedine çömeldi; ceset kapı girişinden çekilip sokağa yayılmıştı. Holland serinkanlı, umursamaz bir tavırla Julio’nun silahından şarjörü çıkardı, odaya götürüp kurşunları dizdi. Sonra adamın ceplerini karıştırdı, ardından çantasındaki eşyaları odaya koydu.

“Bay Valdez, Yüzbaşı Cespedes’le kalın. Bütün Avukat birliklerinin geri çekilmesini istiyorum. Operasyonu Bolivyalılar bitirecek.”

Valdez tepelerde aylak aylak dolaşıyordu. Tepeye saklanmış makineli tüfeklerin yanındaydı, tüm olanları zoraki bir neşeyle izlemişti.

“Pusu nişancıları ne âlemde?” diye sordu. “Oyuna dâhiller mi?”

“Komandoların gözlem nöbetçilerini ayarla. Bolivyalılar işi bitirecek.”

Holland, Julio’nun cesedini araştırmayı bırakıp geri gelmişti. Elinde küçük, spiralli bir defter ve katlanmış bir harita vardı. Harita, gerillaların vadideki ilerleyişlerini gösteriyordu. Kamp yerleri yuvarlak içine alınmış ve tarihlenmişti. Kurşun kalemle çizilen hat, La Higuerada bitiyordu.

“Çantada keklik bu, evlat” dedi Holland Valdez’e. “Houdini bile bu kanyondan çıkamaz. Lanet şey sona erdi.”

Valdez cebinden üç sigara çıkardı, birini Smith'e, birini Holland'a verdi. Yakıp içtiler. Kimse bir şey demedi; önemli kelimelerin sarf edilmesi gereken bir andı fakat kimse bu yorgun adamlara yaklaşmadı. Komandolar şimdi alanda oynuyorlardı. Gizli pozisyonlarından çıktılar, düzinelere ayrıldılar. Smith'e bu kadar adamın saklanması ilginç geldi. Hepsi kasabayı çevrelemişti. Komandolar, zafer kazandıklarım ve bu zamana dek başarılı olmuş düşmanın, artık yolun sonuna geldiğini biliyordu.

Valdez kasabadaki son eve doğru yürüdü. Buradan Quebrada del Yuro kanyonuna yokuş aşağı inen yola baktı. Burası ıssız, vahşi ve kötü bir yerdi.

İşte burası onların ait oldukları yer, diye düşündü. Lanetputo\a.r.

56

Eoyle uzanınca rüyasında gölgelerin fısıldadığını duydu; rüyasındaki evren mavileşti, derin okyanus sularının korkunç tonlarına büründü. Rüyasında, batan bir gemide kurbandı ve Maria, batan gemiyle beraber sulara gömülüyordu. Kadın batarken Hoyle yüzdü ve onun ardından derinlere daldı, mavi derinliklerin daha da derinlerine ulaşmaya çalışarak. Kadının saçları kendi yüzünü örtüyordu; benzersiz, güzel yüzü ve gözleri ona, onu kurtarmasını söylüyor fakat Hoyle akıntıya kapılıp sürükleniyordu uzaklara. Elleri onu bir an tutuyordu ama kadın elinden çekiliyor ve derinlere göçüyordu...

Hoyle tahmininden çok daha büyük bir kedere büründü. Kendini yas tutmaya karşı bağışık sanırdı çünkü binlerce trajedi görmüştü hayatı boyunca. Fakat rüya ona çıldırtıcı bir korku hissi, sonra da kopma ve kayıp yası verdi. Terk edilmiş çiftlik evinde uyandı ve sessizce oturdu. Öğleden sonraki saatlerdi, karabasandan uyanması bir karganın tekrarlı çığlıkları sayesinde olmuştu. Kollan, bacakları ağrıyordu, her yerini ter basmıştı.

Bacaklarını altına alıp ayağa kalktı. Bir saat uyumamışımdır, diye düşündü, kaslarının biraz rahatlayacağı ve aklının dağılacağı kadar uyumuştu. Tania'nın gözleri kapalıydı, şiltede uzanıyordu. Sapsarı gün ışığı, kapı aralığından girip bedenine kaymak taşından bir azize havası veriyordu. Küçük çiftlik evi o kadar sessizdi ki Hoyle tüm dünyanın dönmeyi bırakıp bir daha hareket etmeyeceğini düşündü.

Ayak seslerini duyunca döndü, çerçeveli kapıda duranın Charlie değil Albay Arqueıo olduğunu anlaması birkaç dakika aldı. Albayın elinde Mauser silahı vardı, yanındaki düz kıyafetli polis memurunun elinde makineli tüfek vardı. Hoyle bir adım geri attı. Kendi silahı Tania'nın yanındaki duvara asılıydı, ona ulaşabilmeyi düşünmek ancak fantezi kalırdı.

"Ellerini kaldır" dedi Arquero.

Albayın sesinde beklenmedik bir medeniyet vardı. Bir polis, odaya girip silahını Hoyle'a tuttu. Adam kara gözlü bir melezdi; Hoyle vurulacağından emindi, o yüzden ellerini kaldırdı.

Charlie, Arquero'nun gerisinde kendinden emin duruyordu. Bir hainin bakışlarıyla Hoyle'a gözlerini dikti.

"Şaşırmış görünüyorsunuz, Bay Hoyle" dedi Arquero. "Bence bu komik bir yüz ifadesi."

"Bu senin kuzenin mi, Charlie?"dedi Hoyle.

Charlie'nin ifadesi değişmedi, geri de dönmedi. "Üzgünüm, Bay Hoyle. İş meselesi." Sesi net ve yüksek çıktı, sanki Hoyle'u düşmana vermekten hiç utanmıyor gibiydi. Charlie, yaptığı şeyin herkesin iyiliği içinmiş gibi davranıyordu.

Albay Arquero, Charlie'ye bir tomar sarı-yeşil renldi Bolivyano verdi ve bileğine hafifçe vurarak gitmesini ima etti. Charlie parayı cebine attı ve kapıdan çıktı.

Hoyle silahların parlayan namlularım görüyordu.

"Vallegrande'de seni bekleyen bir tuzak kurmuştuk" dedi Aıquero. "Bunu onaylardın." Albayın gözleri Tania'yı okşadı. "Ama sen bizle olmadığın, bize gelmediğin için biz sana geldik." Silahı kadının yüzüne tuttu.

"Öldü" dedi Hoyle. Tania, tan vaktinden bir saat önce ölmüştü. Sanki yalnızca cenneti hayal etmiş gibi buradaydı, rahatça son nefesini vermişti.

Polis, Hoyle'u silahın sırtıyla iteledi, Arquero parmaklarım Tania'mn boğazına koydu. Vücudu soğuk ve nemliydi. Arquero nefes verdi, bastırılmış bir homurtu gibi gözleri düşünceleriyle kapanır gibi oldu. Yüzünde artık mutsuz bir ifade vardı, gene de dudaklarının kenarı gülümser gibi kıvrıktı.

"Anlaşmanızı hayatta tutmak için elinizden geleni yaptığınıza eminim, Bay Hoyle. Beni en çok etkileyen insanlardan birisiniz." Arquero silahını kapıya tuttu. "Şimdi" dedi, "Bedeni nehre siz taşıyacaksınız, oradan da bir ziyarete gideceğiz."

Vallegrande yolu kasabaya yaklaştıkça düzeliyordu, sonunda dümdüz bir asfalta çıktı. Hoyle arka koltukta oturuyordu, elleri önünde bağlıydı. Polis tanıdık bir rota izliyordu, Arquero ön koltuğa yayılmıştı, silahı Hoyle'un göğsüne dayalıydı. Havaalanına ve casitaya doğru ilerliyorlardı. Hoyle'un kaçış yolu güvenli değildi. Ünlü Avukat'm yeşil berelileri Smith'le sahadaydı, ev boştu.

"Bana öyle geliyor ki Bay Hoyle, bu görev için hiç de uygun değildiniz."

"Biliyorsunuz, sanırım ben fazlasıyla merhametsizim."

"O sizin hüsnükuruntunuz." Albayın kolu düştü fakat silahın ağzı hâlâ aynı yeri hedef alıyordu. Arquero maskeli sorgulamadan geçmiş ve şantaj grubundakileri araştırıp bulmuştu. Bu zorlamadan kimin çıkarı olduğunu düşünerek bu sonuca varmıştı. Hoyle'dan alacağı intikam için oldukça titiz hazırlanmıştı.

"Senin o aptal maskeli oyununu yer miyim sandın?"

"Neden olmasın? Tüm ülke tam bir Cadılar Bayramı partisi."

Hoyle'un tenezzülüne karşılık polisin kara, boş gözleri dikiz aynasına döndü. Gaddarlık üstlerinden akıyordu.

"Senin sonunu hazırlarken bedenin Vallegrande karargâhında bulunursa daha güzel olur diye düşündüm."

"Gerillalar tarafından vurulacağım, tabii ki."

Arquero gülümsedi. "Gerillalar seni öldürürken bir düzine şahidin olacak." Cinayeti işaret eden kötü niyetli bir bakış attı. "Cesur ordu danışmanı, ülkesinin görevini üstlenmişken öldürüldü, içinde bulunduğun belayı bir kenara bırak, en azından propagandama yarayacaksın."

Araba gitmeye devam etti, tekerlekler asfaltta gıcırdıyordu.

"Bu iğrenç kaltak için." Arquero başını salladı. "Nasıl tüm bunlara değebilir?"

Hoyle sessiz kaldı ama kendine sordu: Kendi hayatını kime vermişti, Maria'ya mı, Tania'ya mı?

"Bu işin doğru tarafında bir yerde olmayı seçebilirdin."

"O hangi taraf, Arquero? La Paz'daki kana susamış piçlerin yanı mı yoksa dağdakilerin mi?"

"Götün tekisin. Ne kadar harika planlar yapabilirdin. Bunca iyilikle, ne güzelliklere nail olabilirdin."

Şehre yaklaşırlarken yolun her iki tarafında gecekondular belirdi, etrafta medeniyetin ücra köşelerindeki en fakir insanlar dolanıyordu. Araba U dönüşü yapmak için yavaşladı, havaalanına doğru gideceklerdi; sürücü frene basınca arabanın etrafına dilenciler doluştu. On beş yaşlarında bir çocuk yola atlayıp önlerine dikildi, polis kornaya abandı. İki dilenci neredeyse kayıtsızca camları silmeye koyuldu.

Hoyle, havada uçuşan bezlere gözlerini dikti; bir gariplik vardı. Paçavraların havada ağır bir şey gibi göründüklerini ve yavaş hareket ettiklerini fark etti. Ön cama çarpıyorlardı, biri tam sürücünün göz hizasına, diğeri kaputun ortasına yapıştı. Bezlere birer dinamit yerleştirilmişti, bunlar madencilerin kullandığı türdendi; kısa, kırmızı, mum şeklinde silindirler. Patlayıcı maddelerin ucundaki ip yanıyor, ucundan duman çıkıyordu.

Bezlerden ilki ön camdan çekilince bir tane yolun üzerine, bir diğeriyse arabanın arkasına kondu. Hoyle, dikiz aynasından dinamiti görebiliyordu. Dilencilerin zemine yattıklarını, en uzun olanın poncboyu atıp silahın şarjörünü tuttuğunu gördü.

Fitil yanıyordu, ikinci barut arabanın ortasında durmaya devam ediyordu, sürücüden yalnızca bir adım uzaklıktaydı. Polis, frene basmaya devam etti; bu gereksiz, içgüdüsel bir davranıştı. Hoyle kendini sağa, onun omzuna attı. Arka koltuğa kıvrılıp yüzünü kollarıyla korudu.

İlk barut arabanın arkasında patladı, araba sağa doğru havalandı. Hoyle'un etrafını sıcak bir gürültü sardı. Korkunç bir ses ve yakıcı sıcak... Bir milisaniye içinde gözlerini kapamasıyla şok dalgasının arka koltuğa yayılması bir oldu.

İkinci dinamit çubuğu arabanın kaputunda patladı.

Arabanın camında turuncu bir ateş topu oluştu, önünde birçok kırık cam küpleri bıraktı geride. Patlama kaputu parçaladı, çatı fırladı, polisin yüzüne yüksek hızla metal çarpmış ve onu aniden öldürmüştü.

Ölü şoförüyle, yanan araba geri geri yuvarlanmaya başladı. Yolun karşısına geçti, bu sırada etrafa beyaz bir duman saçıyordu ve sonunda karşı şeridin bir kenarında yokuş yukarı durdu.

Üniforması lime lime olan Arquero direksiyona doğru seğirtmişti. Patlama yüzünden geçici bir hissizlik yaşıyordu, silahı elinden düşmüştü. Arka koltuktaki Hoyle araba durduğu gibi ağırlığını olabildiğince öne vererek eğildi. Bağlı bileklerini arka koltukta kesmeye çalıştı, sonra bileklerini Arquero'nun boynuna doladı. Bileklerindeki ipi Arquero'nun boynunda geri çekti, adamın sesi kesildi, gurultular geldi. Hoyle daha sıkı çekti, olabildiğince sıkı. Arquero öne eğildi, sıkışmış parmakları kontrol paneline uzandı. Silah burada duruyordu, kırık camların toplandığı rafın üzerinde. Şimdi motordan ateşler sıçrıyordu; yağ ve benzin alev aldı ve aracın geri kalan yerlerine saçıldı.

Arquero elini derhâl alevlere soktu. Parmaklan silaha yaklaşırken elinden kanlar akıyordu. Arquero tüfeği omzuna aldı ve geri tutarak Hoyle'a ateş etti.

Tüfek patlayınca Hoyle'un yüzü yandı. Çıkan ışık çok şiddetliydi, dayanılmazdı, dinamitin patlamasından bile kötüydü. On beş saniye içinde ikinci kez, vücudundaki tüm hissiyatı kaybetti. Mermi; yüzünü, oradan da kafasının tepesini sıyırarak sekti.

Hoyle bağlı ellerini kaldırdı, hâlâ silahı kontrol altında tutabilmek için Arquero'yla mücadele veriyordu. Yüzündeki barut yanığından akan kan yoğundu. Hoyle ışığın yalnızca dış hatlarını görebiliyordu. Tüfek önce yukarı, sonra sağa hareket etti, Arquero silahın kontrolünü yavaşça kazandı. Koltukta döndü ve kolunu aşağı indirdi. Hoyle acı verici bir parlaklıktan başka hiçbir şey göremiyordu. Bu sancılı pırıldamayla birlikte Arquero'nun parmaklarını geri çektiğini gördü. Arquero, Hoyle'un bileklerinden kurtulup aşağı çekildi, silahın ağzı Hoyle'un göğsüne döndü.

Yolcu koltuğu yanındaki pencerenin yanında Charlie göründü. Revolverle Arquero'nun kulağını hedef aldı ve tetiği çekti. Etrafa kan fışkırtan Arquero öne düştü, kolları yanlarına yayıldı. Kontrolden çıkmış bir makine gibi görünüyordu. Kafası, yanan kontrol panelinde durdu.

Hoyle koltuğun arkasına düştü. Arabanın arka kapıları sonuna dek açıldı ve Hoyle bu enkazdan çekilip alındı.

Yarı kör yan bilinçsiz Hoyle, ne gördüğünden emin değildi. Dilencilerin hepsinde silah ve tüfekler vardı. Ceketlerini atıp kırmızı bezleri kollarına bağlamışlardı. Hoyle silahlarının Rus yapımı olduğunu ve

üniformalarında komünist militanların armalarını fark etti. Charlie'nin silahını salladığını gördü. Bağırışları duydu, yanan arabanın etrafına toplanan adamları... Şaşkınlık içinde titreyen Hoyle, kollarını zorlukla kaldırıyor ve iki şeritlik yola serilirken hiçbir şeye direnemiyordu. Kollarını altına almaya çalıştı ama adamlar onu kaldırıma yapıştırdılar.

Hoyle'un kulakları uğuldadı, sanki güneş ışığı yolda toplanmış, içine dökülüyor gibi hissediyordu. Her yerden ışık geliyordu; sanki güneşe bakıyordu. Charlie'nin orada olduğunu görebiliyordu. Yüzünde yine kendini tutma ifadesi gördü, dünyadan sakınma gibi bir ifadeydi Charlie'nin takındığı. Charlie, silahıyla diğerlerini kovaladı, Hoyle bundan sonrasını hiç hatırlayamadı.

Doktorun adı Anias'tı. Karanlık olduktan çok sonra Domasco kasabasının dışındaki dağ sırtındaki küçük eve gelmişti. Eve açılan kapı, elinde bir silah ve fener tutan bir adam tarafından gözleniyordu, kapı yarısına dek açılınca doktor içeri hırsız sinsiliğiyle girdi. Charlie ona hastanın gringo olduğunu ve kaza geçirdiğini söyledi. Anias içeri girdi, Hoyle'u gözleri kapalı, hasır bir paspasa yatırılmış buldu. Bir eli yüzünü kapamıştı, Anias bu kolu yavaşça hareket ettirince Hoyle titremedi, bilinci kapalıydı, kendine gelmedi. Hastanın hayatta olup olmadığı hemen anlaşılmıyordu, Anias eğilip Hoyle'un nefes alış verişini dinledi. Kan kokuyordu. Anias Hoyle'un yüzündeki barutu temizledi, bir gözünü dikkatle bandajladı. Doktor Anias Hoyle'un bu gözünün bir daha görüp göremeyeceğinden emin değildi. Yüzündeki yanıklar suratına bir şeylerin patladığını gösteriyordu, Tanrı'nın cezalandırdığı bir adamdı bu, Anias bu hastaya yapabileceği azıcık şeyi başarmaya çalıştı.

Doktorun yanında bulunduğu anlarda, Hoyle çoğu zaman kendinde değildi. Dışarıda yağmur yağmaya başlamıştı. Hoyle dudaklarındaki kam yaladı, bandajlanmamış gözü açıldı, içeride küçük bir lamba yanıyordu, etrafında gölgelerin hareket ettiğini görüyordu. Charlie'nin sesini duyuyordu, Charlie, bütün dünyada olduğu gibi hastaların yanında konuşulan kısık ses tonuyla bir şeyler söylüyordu.

Hoyle birinin "Yüzündeki yaraya baktım. Fakat retinası zarar görmüş. Dinlenmesi gerek" dediğini duydu.

“Ne kadar dinlenmeli?”

“Birkaç gün.”

Bir yerlerde kapı açıldı, yağmurun sesi odayı doldurdu. Hoyle’un dizleri dönmesin diye bağlanmıştı, o da açmaya uğraşmadı. Görebildiği şeylerden yavaş yavaş anlam çıkarmaya başlamıştı: Bir masa, bir sandalye ve üzerinde uzandığı hasırı gördü. Hoyle yüzüne dokundu ve sağ gözüne bandaj yapıştırıldığını hissetti. Kafatası, içinde bir kuş varmışçasına ağrıyordu.

Charlie onun karşısına oturdu, bacak bacak üstüne atmıştı. Kucağında tüfek vardı, elleri sabırsızlık içinde birbirine sarılıyordu. Şu an tanınması güç hâldeydi; daha güçlü, kendinden emin, iyi bir şeyler başarmış bir adama benziyordu. Hoyle kımıldayınca Charlie çok normalmiş gibi bir sigara yaktı. Kibritin sonu, yumruğunun içinde parladı ve ceketinin kolundaki kırmızı renkli bez parçası aydınlandı.

“Sen” dedi Hoyle, “Sen Bolivya Komünist Partisi’ndensin, değil mi?”

Pencerenin dışında yağmur çiseliyordu. Charlie sigarasını içerken birkaç dakika cevap vermedi. Sigaranın gümüş-gri dumanı havada süzüldü.

“Komünist Partisi’nin her zaman üyesiydim. Elçilikte işe alınmadan önce bile.”

“Kimse bilmiyor” dedi Hoyle.

“Kimse sormadı.”

Karanlık ve boş odanın kokusunu duydu, sanki halılar birkaç yüzyıldan beri ıslaktı.

“Bana bir şey söyleyin, Bay Hoyle. Küçük çocuklar temiz su bulamadıklarından ölürken zengin insanlar neden bacienda\ard& yaşıyorlar?”

“Buna ben yanıt verememem, Charlie.”

“Benim ülkemde neden bununla ilgili bir şeyler yapmak isteyen insanlarla savaşıyorsunuz?”

Charlie’nin arkasında iki silahlı adam görüyordu, onu arabaya koyan insanlardı bunlar. Charlie’yi dinlerken kılıktan kılığa giriyorlardı. Charlie’nin onlara emir verdiği ortadaydı.

“Neden bana yardım ettin?” diye sordu Hoyle.

"Sen yalmzca bir kişisin. Seni öldürmek, karşısında olduğum şeyi öldürmez." Charlie silahını duvara astı. "Bunun daha farklı olabileceğini hiç düşünmedim" dedi. "Partim ülkem gibidir. Parti iyi şeyler için uğraşır fakat daha baştan kokuşmuş. Açgözlülükle kokuşmuş. Güç aşkıyla. Parti Che Guevara'yı aldattı çünkü Moskova tarafından yönlendiriliyordu."

"Charlie..."

"Konuşmayın, Bay Hoyle, dinleyin. Sizi öldürmem partinin emridir. Sizi aldatmamı emrettiler. Başınız hâlâ belada."

"Neden hayatımı kurtardın?"

"Ne önemi var?"

Hoyle yumruklarını sıktı, belki önemli değildi. "Sana ne olacak? Parti beni canlı bıraktığını öğrenince ne yapacaksın?"

"Ben yalnızca bir diğer Guarani'yim. Yalnızca yerliyim. Yürür giderim, beni bulamazlar." Charlie sigarasına bastı. "Sonumuz geldi. Dördündü Ordu La Higuera'da takip edildi. Komandolar Yuro Çayı'nda Che Guevara ile beraber on yedi kişinin önünü kesti."

"Hâlâ hayatta mı?"

"Bilmiyorum."

Hoyle halıların üzerinde ayaklarını sürüyerek yürüdü. Işık gözlerini aldı, vücudundaki hissizlik uyandı. "Oraya gitmem gerek" dedi. "La Higuera ne kadar uzakta?"

"Altmış kilometre. Oraya zamanında varamazsın."

"Denemezsem başaramam."

Sokakta polis devriyeleri vardı, kimin Albay Arquero'ya sadık kalıp Hoyle'u vuracağını kimse bilemezdi. Charlie ve silahlı adamlar Hoyle'u kasabanın ıssız bir yerine götürdüler. Charlie'nin kuzeni Barnabas, cipin altında bekledi. Hoyle ipten aşağı sarkarken Charlie ona Bolivyano paralarını ve Rolex saatini geri verdi.

"Bunlara ihtiyacın olacak. Engelli yollardan geçmek pahalı olabiliyor."

Hoyle kıvrık paralara baktı, Arquero'nun Charlie'ye verdiği paralardı bunlar.

"Bunun tamamen bir iş ilişkisi olduğunu söylediğini sanıyordum."

"Burası Bolivya, Bay Hoyle. Biz burada böyle çalışırız."

57

Müfreze ormandan geçerek kanyonun kenarına süzüldü. Neredeyse hayalet gibi hareket ediyorlardı. Takip eden komando grupları için sanki gerillalar *la selva* tarafından yutulmuş gibiydiler. Guevara ordunun takip ettiğini anlayınca yük hayvanlarının bırakılıp dağın tepesine götürülmesini emretti. Katırlar ve al kısrak La Higuera'dan uzaklaştırıldı. Bu, takipçilerin kafasını karıştırdı; karanlık gece çöktü ve yağmur, müfrezenin Yuro Çayı'na açılan izlerini sildi süpürdü.

Müfreze, kanyonun aşağısına ilerledi, sonra lanetli kasabadan uzaklaştı. Kimi yerlerde geçitler dik ve dardı. Bazı yerlerdeyse daha genişti. Karşıya geçiş belki beş yüz metre uzaktaydı. Birçok yerde ormanın kalıntısı olan sık çalılıklar vardı. Yavaş hareket eden gerillalar bütün gece boyunca yalnızca iki kilometre ilerlemişlerdi. Begnino'nun omzu gene ağrımaya başladı, bu yüzden geride kalan ilk insan o oldu. Moro, yürüyemeyecek kadar hastaydı ve El Chino şimdi neredeyse gece körü olmuştu. Sürüden ayrılanlarla ana grup arasındaki mesafe gece yarısına doğru iyice açılmıştı. Bütün müfreze, nöbetçilerin onları bulması için beklemek zorunda kaldı.

Hep beraber yürüyüşe tekrar başladıklarında Guevara ne kadar yürüdüklerinden emin değildi ve haritasına bakmak için ışık kullanmaya cesaret edemiyordu. Komandoların ışığı fark ettikleri anda peşlerine düşeceklerinden emindi. Kuvvetlerini çağırırlar, adam sayılarının üstünlüğü sayesinde dün kazandıkları zafere bir yenisini eklerlerdi. Guevara yapılacak en iyi şeyin tepeden aşağı inip beklemek olduğunu düşünüyordu. Ormanın kaim gövdeli ağaçlarına varınca müfrezeyi durdurdu ve yoldaşlar etrafa yayılıp gizlendiler.

Yağmur çiselemeye, kanyonun üstündeki bulutlar birbirlerinden ayrılmaya başladı. Güneş kendini kanyonun doğu köşesinden gösterdi fakat bulutlar kalındı, ışığa geçit vermiyorlardı; şimdi ışık grinin bir tonuydu yalnızca. Batıdaki yokuşların üstünde gökyüzü açıldı ve altın,

turuncu lekeler uçuk mavi gökyüzünün üstünde hayat buldu. Güneş doğuda olmasına rağmen ışık batıdan geliyordu, çayın dik akıntılarını aydınlatıyordu. İnsanı hataya düşüren gökyüzünün ta kendisiydi, algıları yanıltan oydu, güneş kendini ters açıdan gösterirken doğan günün bulutları arasından batan parlak, gümüşî aydı.

Güneşin doğmasıyla Guevara haritasını çıkardı, artık plan yapabilirdi. Kanyonun güney çıkışında dik ve genelde engelli bir yol yollarını kesiyordu; bu güneş ışığında tepeden karşıya geçmek mantıklı değildi. Müfrezeyi, La Higuera'ya götüremezdi çünkü ordu kuvvetleri buradaydı, zaten gizlenemiyorlardı. Güneye ya da batıya gitmeye devam etseler yukarıdaki tepelerdeki nöbetçi askerler onları net bir şekilde görebilirdi; eğer uçak gelirse şüphesiz lime lime doğranırlardı. Müfreze sıkışmıştı, yakında etrafı çevrilirdi. Guevara, hayatında en kötü taktik pozisyonunda bulunduğunu anladı.

Kanyondan geçen yoldaşların hiçbiri bir çiftçinin onları gördüğünü anlamadı, yağmurda karanlık gölgesini görmedi. Çiftçiyse onların sırt çantalarını ve silahlarını görmüştü. Yaşlı adam kanyonu iyi bilirdi; gerillaların daha ne kadar uzağa gidebileceklerini, nerelerde su bulabileceklerini ve saklanabileceklerini de öyle... Oğlunu orduyu uyarmak üzere yolladı ve Albay Salinas'a Guevara'nın sabah hazırlıklarını yaptığı haberi ulaştı. Tan vakti Guevara müfrezeyi üç gruba ayırmaya karar verdi. Dört kişi ve Antonio batı yokuşuna yollandı, Pombo grubunu çayın doğusuna götürecekti. Guevara, Willy ve iki kişi ormanın köşesinde hastalarla birlikte kalacaktı. On yedi adam birbirlerinden ayrı gayrı bu açık arazide saklanmaya çalışacaktı.

Su ve cephane eşit miktarda bölündü, Guevara, yoldaşlara bu tatsız durumdan bahsetti. "Sizi moral verici bir konuşmayla aşağılamayacağım. Başarı ihtimalimiz düşük. Bugün düşmanla çatışmaya can atmıyoruz. Kötü bir pozisyondayız. Akşama kadar saklanacağız, sonra kanyonun köşesinden kaçmaya çalışacağız."

Endişeli yüzlerden oluşan çember ona dik dik baktı.

"Karşılaşırsak doğu tepelere yöneleceğim ve onlarla iletişimi koparmaya çalışacağım. Tepenin güneye bakan kısmında tekrar birleşeceğiz. Çember oluşturamayan herkes saklanıp burada beklemeli. Sonra

kuzey doğuya yöneleceğiz, Cochabamba'ya doğru ve oradan da sınıra gideceğiz."

Üzerlerine uçağın gürültüsü abandı. Uçağı ağaçların ve bulutların arasından göremiyorlardı fakat ordunun onların nerede olduğunu bildiğinin bir göstergesiydi bu. Gökyüzünün pembeliğinin yerini tamamen güneş ışığına bırakmasına ramak kalmıştı. Yoldaşlardan hiçbiri ne diyeceğini bilmiyordu. Hiçbiri iyi şans dileyerek veya veda ederek kötü şans çağırmak istemiyordu. Guevara yüzlere baktı: Aynı adamlarla kaç kez, kaç yerde felaketle karşılaşmıştı. Daima yenilginin üstesinden gelmeye çalışmıştı; zaferden başka bir şey düşünmek, hayal etmek onun için imkânsızdı. Oriente'de, Santa Clara'da, Sierra Maestra'da büyük zaferlere imza atmıştı. Kongo'da yenilgiyle yüzleşmişti ve tarih yazmak için yaşamıştı. Hâlâ inanıyordu, bu ortadaydı ve bu sabah artık zaman dolmuştu. Yoldaşlar teker teker geldiler ve onunla tokalaştılar; hepsi bunu yaptı, zar zor ayakta durabilen Moro ve yaralı Begnino bile. Bazıları sarıldı. Ona dokunduklarında sanki onu buraya kadar getiren inancının, kararlılığının ve kendine olan güveninin bir kısmını kendilerine saklıyorlardı. Hepsi İdea'ya bağlı ve inançlıydı. Şimdi bu sessiz kabullenişle kendilerini Che Guevara'ya ve olacaklara adadılar.

Yoldaşlar saklanma yerlerinde konuşlandıklarında Guevara kendini çok bitkin hissetti. Çenesi saha gömleğinin önüne düştü. Yoldaşlar kendilerine yer ararken onların gidişini izlemedi, sessizce otururak taktik durumunu tekrar tarttı. Şöyle düşündü: Müfreze öğleden sonraya dek orduyla karşı karşıya gelmezse hâlâ bir şansları var demekti. Bundan sonra karanlığa dek savaşabilirlerdi ve karanlıkta daha avantajlı olurlardı. Fakat erken keşfedilirlerse, komandolar onları bulursa ve çatışma sabah başlarsa tutunmaları muhtemel değildi. Guevara, kollarını tüfeğine sardı. Bir bebek gibi onu tutarken sırtını ağaca dayadı. Katırlar serbest bırakıldıktan sonra geri kalan yiyecekler bitmişti artık, midesi guruldadı. Kendini matarasındaki birkaç yudum suyla tatmin etti. Bu büyük hatanın kötü sonuçlarını aklından çıkarmaya çalıştı.

Sabah sessizce geçti, artık kemiklerinde nemli ve soğuk havayı hissetmiyordu. Güneş ışığı kamyona dik açıyla geliyordu, bulutlar güneşten kaçıyordu. Birkaç ağacın arkasına gizlenmiş Guevara yokuş aşağı esen

rüzgârı dinlerken başının üzeriden bir başka uçağın geçtiğini fark etti. Rüzgâr güneye yavaşça yönelirken duyabildiği tek şey tepelerden gelen emir çığlıklarıydı, komandolar gelmişti.

Willy ve El Chino Comandanteye. dikkatle baktılar fakat yüzü hiçbir şeyi açık etmiyordu. Etrafındaki yoldaşlar bundan cesaret aldılar. Guevara cebinden bir defter çıkardı ve siyah mürekkeple on, on iki satırlık bir şeyler yazdı. Sonra sayfayı defterinden kopardı, rulo hâline getirdi, çantasının önüne sıkıştırdı.

Şimdi hepsi alçak bir gizlenme yerindeydiler, müfreze tam takım buradaydı. Komandoların çaya inmek gibi bir niyeti yoktu. Belki de bugün yakalanmadan geçerdi. Guevara'nın aklından yüzlerce sonuç geçti. Bakışları çayın batı kısmında toplanan ağaçlara daldı. Ağaçlar dik ve keskin bir uçurumun üstünden, tepenin doruklarına kadar uzanıyordu. Kayalar sanki kanyona kadar küçük alanı çevrelemişti. Burası terk edilmiş bir saraya benziyordu. Guevara burayı daha önceden görmemesine ve adamlarım buraya yerleştirmemiş olmasına küfretti, oysa harika bir savunma alanı olurdu buradan. Güneş doğana dek görünmeyen uçurumların çevrelediği bu karanlık nokta stratejik açıdan bulunmaz bir saklanma yeri olabilirdi. Yoldaşlar oldukları yerde kalabilirlerdi böylece.

Guevara dirseklerine dayandı, bacaklarım gerdi, silahıyla kanyonu hedef aldı. Tepelerdeki komandoların kare şekilli gruplar hâlinde hareket ettikleri görülebiliyordu. Ağaçlar arasında hızla hareket edebiliyorlar ve açık alanda hiç zaman kaybetmiyorlardı. Düşman yüksek yerdeydi ve Guevara biliyordu ki komandolar inisiyatifini kullanırsa mücadele başlayacaktı.

Gündüz saatleri geçerken Inti, batı yokuşundaki nöbet yerini Begnino'yla değiştirmeye gitti. Begnino gece çok acı çekmişti; omzundaki yara iltihap kapmıştı ve sancısı tutmuştu. Vurulduğu an cam çok yanmamıştı ama şimdi cam çok acıyordu. Diğer hastalarla beraber hareket etmemeye karar verdi, artık etrafı dinleyecek ve oturup bekleyecekti. Begnino bugün mücadele olursa sağ çıkacağını sanmıyordu, hareket edebileceğinden bile emin değildi. Aklından ölüm senaryoları geçirdi. Bir saat boyunca tepelerden hiç ses gelmediği gibi herhangi bir kıpırtı da gözlenmedi. Guevara etrafa nöbetçi yollamanın artık tehli-

keli olmadığını düşündü. Bolivyalı yoldaşlar arasında en yetenekli olan Inti'yi karşı yokuştaki Pombo'nun nöbet yerine yolladı. Inti ve Aniceto açık alandan kanyonun gerisine çabucak ulaşmak istediler. Ama komandolar onları gördü.

Ateş sesleri duyulmaya başladı, artık silahlar patlıyordu. Önce bir düzine, sonra yirmi tüfek dağ kıyısından çayın iki tarafına da ateş açmıştı. Mermiler ağaçlardan dallan koparark, yaprakların etrafa saçılmasına neden olarak kanyonun gerisine düşmeye başladı. Mermiler kayalardan sekti. Açık alanlarda tozu dumana kattı. Aniceto iki mermiye hedef olmuştu. Biri sırtına biri omzuna girmişti. Ve bir saniye sonra başka bir mermi göğüs kemiğini delip geçti. Yüzüstü düştü, karabinası hâlâ elindeydi, yüzünde bir şaşkınlık ifadesi asılı kaldı.

Aniceto düşerken Guevara'nm arkasındaki pozisyondan makineli tüfek çalışmaya başladı. Askerler gözleri dönmüşçesine çayın etrafındaki çalılıklara ateş açmışlardı. Keşifçiler kayalardan atladı, Guevara'nın grubu ateşe ateşle karşılık verdi. Guevara ve diğerleri düşmanlarının aşağısındaydılar. Hedef aldıkları atışlar komandolara zarar vermeden başlarını sıyırıp geçti. Müfrezenin etrafı üç yerden, batıdan, kuzeyden ve doğudan, sarılmıştı.

Pombo ve Urbano, bir kayanın arkasında saklandılar. Neredeyse hiç aralıksız bir mermi yağmuruna tutuldular. Geri çekilemiyorlardı; Aniceto'nun düştüğünü görmüşlerdi, açık alanda karşıya geçmeye çalışsalar öldürüleceklerini biliyorlardı. Üstlerine bir bomba düştü. Önce turunculu siyahlı bir ateş topu hâlindeki bomba, her yana duman saçarak büyüdü. Pombo ve Urbano dumanı karşıya geçerken kamuflaj için kullanabilirlerdi. Her an vurulabileceklerini biliyorlardı. Umutsuzca Inti'nin bulduğu yere gittiler. Başarmışlardı. Urbano ve Pombo küçük çukura atladılar. İki taraftan gelen mermiler buraya düşmedi bile.

Çayın köşesinde Guevara hastaya geride kalmasını emretti.

"Burada birlikte kalsak daha iyi olur" dedi Moro.

"Sen görevlisin"dedi Guevara. "Ağaçların sık olduğu yere git."

Moro çelişkide kaldı, Guevaranın ifadesi katiydi. "Derhâl yola çık."

"Seninle tepenin karşısında görüşürüz." Bu, Moro için ancak bir dilekti artık.

Moro ve El Chino kalkarlarken birbirlerine yardım edip kanyonun gerilerine doğru koştular. Onlar oradan ayrılırken Guevara dürbünüyle batı yokuşuna baktı. Aşağıdaki kısa uçurum, çayın karşısına direkt ateş açmasını ve iki yokuşa da hâkim olmasını sağlayacaktı. Hemen yukarıdan ateş edemezdi. Guevara silahlarını çantasından çıkarıp ceplerini cephaneyle doldurdu. Tüm bunları hiç konuşmadan yaptı.

Sonunda dedi ki "Şu uçuruma çıkmaya çalışacağım. İsterseniz burada kalabilirsiniz."

"Kahretsin" dedi \Villy.

Guevara ayağa kalktı. Willy midesi bulanmasına rağmen çantasını yere koydu ve ekstra cephane aldı. Çaya doğru hareket ettiler ve tırmanmaya başladılar. Ellerini ve dizlerini tepenin yokuşuna dayamışlardı. Tenlerini çamımsı ağaçlar çiziyordu. Kısa uçurumun altında görünmeyen bir yere gelmeyi başarmışlardı. Birkaç kayanın arkasına yerleştiler, kanyonun karşısından ve aşağısından konuşma sesleri geldi. Bir subay tepenin aşağısından kanyona doğru köylülerden oluşturulmuş bir ordu grubunu yönetiyordu. Onları sıraya dizip Moro'nun hastalarla geri çekildiği ağaçlıklara yolluyordu.

Guevara kayaların arasına saklandı, kafasını eğdi. Yüzü neredeyse çamura gömülüyordu. Böylece askerlerin hareketini görünmeden izleyebiliyordu. İkinci asker müfrezesine hareket etmeleri emrini verirken Guevara ve Willy ateş açtılar. Mermileri saldırganları ıskaladı ama subayı ve iki milisi tozlu yokuşa düşürdü. Subayın cesedi tepeden yuvarlanmaya başladı. Ve arkasında bir toz dumanı oluşturdu. Ceset kayalara çarptı, diğer milis olabildiğince hızla koşup kaçmaya çalıştı. Ateşin çayın karşısından, doğrudan kendilerine açıldığını anlayan sıradan bir çavuş gizlenmelerini emretti. Bağıra çağıra milisleri gruplara ayırdı ve kanyonun karşısına ateş açtılar.

Guevara bir sıcaklık hissetti, sonra ani bir hissizlik; iki merminin yüzünün hemen önündeki kayaya çarptığını anladı. Geri çekildi, bu sırada silahının namlusunu havaya kaldırdı. Üçüncü mermi hemen yanından geçti; bu defa Guevara merminin geçişini öyle bir hissetti ki başta omzundan vuruldu zannetti. Bir mermi tüfeğinin namlusuna çarptı, kıvılcımlar çıkardı, silahı avuçları içinde sarsıldı.

Bir an sessizlik oldu ve gene mermiler havada uçuştu. Guevara sırtüstü düştü, artık saklanamıyordu; vücudunun belinden yukarısını askerler görebiliyordu. Milisler onu kendilerine hedef seçtiler. Willy hiç düşünmeden bir refleksle kendini Comandantenin önüne attı. Bir mermi Guevara'nm baldırına saplandı; İkincisi başındaki bereyi uçurdu bu dumanın altında Willy, Guevara'yı tepenin yukarısına çekti.

Uçurumun aşağısındaki sık çalılığa saklandılar, Guevara bacağını iki eliyle tutup yarayı bulmaya çalıştı. Topuğunun yukarısında bir delik açılmıştı, yalnız kemik kırılmış gibi durmuyordu. Yara henüz acı vermiyordu ancak Guevara bunun verdiği ağırlığa dayanamıyor, oturmuş küfrediyordu. İki metre aşağıda, üç yüz metre karşıda bulunan askerden saklanıyordu. Mermiler havada dans ediyor, kayaları parçalara ayırıyordu. Guevara terden sırılsıklam olmuştu, silahım çekince şarjörün düştüğünü görüp şaşırdı. Tüfeği yokuşun elli metre aşağısında bir yerlerdeydi; şimdi işe yarar bir silahı bile yoktu.

Yalnızca geçici olarak güvendeydiler. Üstlerindeki ağaçlar sıktı, saklanacak yer çoktu. Diğer yoldaşlar görüş alanından çıkmışlardı. Aşağılarındaki ağaçlar akıntıyla beraber kanyonun en güney köşelerine uzanıyordu. Düşman silahlan açık alana ateş etmeye başladı; birliğin geri kalanıyla bağlantı kurmak karanlık çökene kadar mümkün olmayacaktı. Saklanacak bir yer bulmak zorundaydılar.

"Kahretsin" dedi Guevara, "Hâlâ hareket edebiliyorum. Tepeye çıkmaya çalışmalıyız."

Willy'nin midesi gene bulandı; bunun korkudan kaynaklandığını biliyordu hatta dehşetten ama gene de dayandı. Silahını boynuna astı ve Guevarayı koltuğunun altına çekip korudu. Guevara kolunu Willy'nin boynuna attı, birlikte düşe kalka tepeye çıktılar. Mermiler yanlarından geçerken birkaç ağacın altında durarak istikrarlı bir şekilde ilerlediler.

Guevara kayalıklı yokuşa tekrar baktı; bitkin ve üzgündü, ağzında kusmuk tadı vardı. Yutkundu ve önündeki tepeye baktı, gökyüzünü görebiliyordu. Willy bunu gördü ve Comandanteyi buraya yürütmeye çalıştı.

"Bundan daha kötü günlerimiz de oldu, Comandante."

"Gerçekten mi?" dedi Guevara. "Ne zamandı o?" İkisi de güldü.

Tepedeki ağaçlara artık çok yakındılar. Guevara üçüncü kez topalladı, Willy onu kucağına aldı. Sonunda ağaçlara ulaştılar. Guevara kalbinin göğsünde hızla attığını hissediyordu, bu tepeye tırmanış ciğerlerini zorlamıştı. Havayı titreyen dişlerinin arasından içine çekti.

Kendilerini ağaçların hemen altındaki küçük kayalığa attılar. Bacaklarını tam altlarına almışlardı ki bir grup asker çalılıkların arasından fırladı. Bir çavuş tüfeğini onlara doğrultup bağırdı: "Silahını at ve ellerini kaldır!"

Bir an için zaman bozuk bir saatteki gibi durdu, askerler silahlarını onlara doğru tutmuştu, iki gerilla onların merhametine kalmıştı. Bu askerler komandolardı, Guevara onlara bakınca yüzlerinin boyalı ve gözlerinin vahşi baktığım gördü. Onları karnaval şeytanlarına benzetti.

Zaman geçti, geçmedi. Komandolardan her biri şimdiyle geleceği ayıran zehirli saniyelerin farkına vardı. Bu parıltıda çavuşun ateş edip etmeyeceği emniyetsizliği vardı, o ateş açmazsa adamlarının ateş edip etmeyeceği sorusu izliyordu bu soru işaretini. Willy, tüfeğini omzunda hâlâ taşıyordu.

Guevara hayatında düşman ateşinin bu kadar yakınında bulunmamıştı. Çavuşun tüfeğinin ucundan üç adım uzaklıktaydı, adamın gözlerindeki korku dolu neşe okunabiliyordu. Önünde ölüm seriliyordu, tetiği çekmenin nesi zordu bu kadar, merak ediyordu. Suçlanacak biri varsa kendisiydi; bu tepeye çıkmak aptallıktı.

Sonraki dakikalar daha normal dakikalardı. Guevara rüzgârın yüzüne doğru estiğini hissetti, aynı anda çavuşun ağır nefesini duydu. Willy'den yavaşça ayrıldı. Willy'nin parmaklan tüfek sapına dokundu fakat Guevara'mn eli onunla çarpıştı ve arkadaşının omzunu tuttu. Silah çamura battı. Komandolardan biri öne atılıp Guevara'yı gömleğinden tuttu, onu yaralı baldırı üzerinde sürükledi. Guevara sürüklendi, asker Willy'le uzaklaşmasını işaret etti.

"Kahretsin" diye tükürdü Willy, "Bu, Comandante Guevara ve biraz saygıyı hak ediyor!"

"Guevara" kelimesi askerleri elektrikledi. Willy "git" işareti yapıyordu, komandoysa tüfeğin sırtıyla itiyordu onu.

"Herifleri vur!" diye bağırdı komandolardan biri.

Çavuş kör bilincini yeniden kazandı ve Willy'nin ayak bileklerine tekme attı. Guevara ve Willy, dizleri üzerine çökmüştü, kilisede dua eden tövbekarlara benziyorlardı.

Çavuş tüfeğini Guevara'nın yüzüne tutuyordu. "Adım söyle."

Guevara çavuşa baktı ve gayet sakin bir şekilde, "Canlı hâlimiz, cesedimizden daha çok işine yarar" dedi.

Bir asker ileri gelip Guevara'nın silahını omuz askısından çıkardı. Boyalı suratlardan biri tekrar bağırdı: "Öldür onları!"

"Son kez, capullo ' diye bağırdı çavuş. "Adın ne?"

Guevara bu an hayatının bir hayvanınla kadar ucuz olduğunu biliyordu, kelimeler ağzından kül gibi uçuştu.

"Ben Che Guevara'yım."

58

La Higuera önceden hiçbir yerken şimdi ordunun önem verdiği, önemli şeyler yapılabilecek alana dönüşmüştü. Askerler kasabanın üstlerindeki açık tepelerde bir gidip bir geliyorlardı. Yüzden fazla asker sokaklarda çadır kuruyor, silah çukurları açıyor, çaya gidip geri geliyorlardı. Dört yüze yakını tepeler etrafına konuşlanmıştı. Helikopterler daha alçak tepelere konuyor, Yuro Çayı'yla Mizque Nehri'nin ortasına asker yerleştiriyordu.

Valdez, corregidonın evinde sessiz bir gece geçirmişti, api ve soğuk empanada kahvaltısından sonra bir sigara daha yakmak için sebebi vardı. Askerlerin ruh hâli inanılmazdı. Uç gerillanın cesedi sabah çaydan getirilmişti, aralarından birinin önemli olduğu üç tutuklu da vardı.

Yüzbaşı Cespedes, Valdez'den tutuldular arasındaki Guevara denen adamın kimliğini bulmasını istedi. Valdez, yaralı tutuldular bir katırın sırtında kasabaya getirilirken onlara uzaktan şöyle bir göz attı. Adamın saçı kirli ve sakalı uzun zamandır kesilmemişti. Guevara'nın elleri kalın bir halatla bağlanmıştı, baldırında kanlı bir yara vardı. Çekingen bir centilmen edasıyla katırın üzerine oturdu ve askerlerin bakışlarını görmezden geldi. Valdez, Che Guevara'yı hayatında ilk kez görüyordu, bu adamın yalnızca fotoğraflarını görmüştü fakat bunları inanılmaz bir dikkat ve nefretle incelemişti. Valdez, Yüzbaşı Cespedes'e bu tutuklunun Che Guevara olduğundan emin olduğunu söyledi, iki adam da kodlu mesajlarını üstlerine yolladılar.

Guevara katırın sırtından indirildi, iki komando onu La Higuera'nın küçük okulu olarak kullanılan yıkık bir binanın önündeki tozlu alana koydu. Guevara kapıdan geçirildi, çamurda birkaç adım attırıldı. Zemin, sokağın zemininden alçaktı; oda soğuktu, sağlıksız ve nemli bir hava kaplıydı. Komandolardan biri Guevara'yı odanın bir köşesine götürüp ayaklarını ve bileklerini bağladı.

Açık kapıdan içeri ışık sızıyordu. Guevara artık ellerini hissetmiyordu, bacağı çaydan buraya geldiğinden beri kanıyordu. Onu bağladıktan sonra yanma iki ceset daha atmışlardı, onların yüzünü görebiliyordu. Bunlar Antonio ve Arturo'ydu. Onlar çayın batı yakasında beklemişlerdi, orası Guevara'nın ele geçirildiği yerin tam karşısıydı. Guevara onların hareketsiz, kana bulanmış yüzlerine baktı ve birliğinden daha kaç tane asker tutuklanıp bu odaya atılacak diye merak etti. Arturo'nun kollan arkasında bağlanmamış gibi görünüyordu, sanki yakalandıktan hemen sonra idam edilmişti. Üniformaları lime limeydi; kan, ter ve kırmızı çamura bulanmıştı, ikisinin de yüzü ona dönüktü. Kara saçları gözlerini örtüyordu. Hissettiği yalnızlıktan başka bir şey değildi; emri altındakilerden, yoldaşlarından ve kanyondaki umutsuz savaştan koparılmıştı, yapayalnızdı.

Guevara'nın saatini almışlardı, yakalandığından beri kaç saat geçtiğini hesaplamaya çalıştı. Artık silah sesi duymuyordu; dere birkaç kilometre uzaklıktaydı, rüzgâr dereden aşağıya, La Higuera'ya esiyordu. Çatışma artık Inti ve Pombo'ya kalmıştı. Kanyondan, dağlardan on iki saat boyunca çıkmazlarsa düşman onlara yanaşır ve her şey biterdi. Belki de her şey zaten bitmişti.

Guevara düşündü, çayın aşağısında savaşmaya devam etsem daha iyi olurdu. Başımıza daha az bela açardım.

Kapıda bir gölge belirdi, kapı açıldı. Bir albay, eğilip Guevara'ya dik dik baktı. Adamın üzerinde üniforma ve binici ayakkabıları vardı. Ordu soytarısına benziyordu. Guevara haklı bir öfkeyle kıpırdandı. Askerler sürekli kapıyı açıp ona pis pis bakıyorlardı. Fakat bu ağzı açık ayran budalası şaşkın gözlerini kendisine dikmişti. Elinde fotoğraf makinesi vardı. Onun resmini çekti. Üç fotoğraf daha çekti, sonra da kapıyı çekip çıktı.

Guevara'nın bacağı zonklamaya başladı. Bacağını biraz oynattı fakat canı çok acıyordu. Bir süre sonra başı omzuna düştü. Duvara yaslandı. Kendini etrafındaki yaralı ve ölüleri görmezden gelmeye zorladı. Açık bir harita hayal etti. Üzerinde yaptığı yolculuk Nancahuazudan aşağılaraydı, Joaquin'i arıyordu. Aklından umutsuz geniş kırlar, balta girmemiş ormanlar ve dik nehirler geçti. Bunların hepsi isimsiz mekânlardı.

Guevara, buradaki insanların çok zor yaşadığını ve hiçbirinin politik bir bakış açısının oluşmadığını mutsuzlukla anladı. Elektrik yüklü bir bulut gibi çöktü karanlık, kırlara ve düşündü: işte bulunduğum yer burası, karanlığın tam ortası.

Yerlilerin, köylülerin sessiz ve hiç ilginç olmayan ifadelerle yanlarından geçmesini izlediklerine hiç şüphe yoktu. Guevara, Nancahuazü'nun operasyonları için hiç uygun olmadığını görmüştü. Bunun nedeni sadece kaba hatları olan topoğrafya veya araziden dolayı değil, buradaki köylerin seyrekliğindendi. Köy buldukları yerde de insanlar köylüden ziyade koloniciye benziyorlardı. Amaçları az bir mahsul yetiştirmek, bal kabağı ve birkaç domuz büyütmekten başka bir şey değildi. Az yaşarlardı, çocuklarıysa onlardan da az yaşardı. Inka inançlarının Katolikliği, günahı içselleştirmede etkilediği bir coğrafyada umutsuzca yaşar, bir çocuğun bile kavrayabileceği gerçekleri hayatlarında istemezlerdi. Onlarınki sömürü ve yoksulluğun, sefaleti ve pisliği meşrulaştırdığı bir hayattı. Politikadan bir şey anlamıyor ve papazların onlara Tanrı hakkında anlattıklarının yarısına inanıyorlardı. Yüz yıl yaşamış gibi yaşıyorlardı. La Paz'da generaller ve sömürgeciler bir sandalye çemberinde dans ediyorlardı. Darbe ve karşı darbe kırlarda hiçbir zaman biraz bile ışık saçmamıştı.

Guevara, kendinden emin bir biçimde bu yola baş koymuştu. Kırlardaki gerillaların, insanların bilinç ve gözlerini açacağına emindi. Daha iyi hayat tarzı, standartları olduğuna inandıracaktı onları. Aralarında yaşayan gerillalar, hayat tarzlarıyla onlara örnek olacaklardı.

Bunlardan hiçbiri olmadı. Gerilla özü teorisi, foco, gene başarısız oldu. Che Guevara'nm en büyük ve en iyi planı kayıtsızlıkla çarpışarak geri tepmişti. İlk tuzaktan beri o ve grubu yollardaydı, savaştaydı, daima yenmişti fakat asla güç kazanmamıştı. Hastalıklar, ihanetler ve köylülerin zavallı korkaklıkları gücünü kırmıştı. Gerillalar kırlarda hareket etmiş, gerçekliğe ve adalete inanmıştı; sürekli, sürekli yollardaydılar ama köylüler onları görmezden geldi, umursamadı. Birkaçı iş birliğine girişti fakat tek bir kişi gruplarına katılmadı. Hiçbir şey, akıllarındaki verimsiz iklimden daha ölümcül olamazdı.

Guevara kayıtsızlık kayasının altına bir kaldıraç koymuş ama hareket ettirememişti. Açlıktan, insan vücudunun sınırlarından ve kendi astı-

mından kaçarak düşünmemeye çalıştı. Bir sanatçının yeteneğiyle cilaladığı irade gücünü bacaklarına ve yorgun ciğerlerine taşımıştı.

Guevara doğayı yenmişti ama insan doğasına karşı başarısız olmuştu.

Sonraki sabah okul binasının önüne bir masa getirildi. Valdez küçük bir stand kurup, Guevara'nın günlüğünün sayfalarının fotoğrafını çekti. Son günlük 7 Ekim 1967, Cumartesi günü, yani iki gün önce yazılmıştı. Valdez sayfaları çevirip fotoğraf makinesinin çekme düğmesine basarken bir cip Jagüey yolundan geldi. Valdez, araç okulun hemen yanında durana dek pek az dikkat etti ve araçtan Hoyle çıktı.

Hoyle'un kıyafeti işlenmişti. Gömleği yırtıktı ve üzerine kan sıçramıştı. Sağ gözü bandajlanmıştı ve bandaj yoldaki tozdan sarı renge dönüşmüştü. Sanki ateşten geçmişti, başının bir tarafındaki saçlar yanmıştı.

"Smith nerede?"

"La Paz'a gitmek üzere az önce ayrıldı. Yeşil bereliler de gitti." Valdez başını salladı. "Kahretsin, adamım, ne oldu sana böyle?"

"Guevara nerede? Yaşıyor mu?"

"Evet." Valdez başını okula çevirdi. "Orada. Onu yaralı yakaladılar."

Hoyle, Guevara'nm eşyalarıyla dolu masa üstüne baktı. Valdez'in radyo seti yanında duruyordu. Anten yakındaki bir evin çatısına atılmıştı.

"İletişim sağlayabildin mi?"

"Casitada kimse yok. Ünlü Avukat için bir C-130 yolladılar. Tüm Amerikalılar geri çekiliyor." Valdez neşeyle doluydu. "Tutukluları fena harcayacaklar. Smith, hepimizin her şey bitmeden önce buradan gitmemizi istedi."

"Kısa dalgaları ayarla. Langley ve Büyükelçi Hielman'la iletişime geçmek istiyorum."

Valdez, Hoyle'a inanmayarak baktı. "Niye ki?"

"Guevara'yı canlı çıkarmak istiyorum buradan."

"Zaman harcıyorsun."

"Eylemde bulunan subayların isimlerini listele. Onlara derhâl cevap beklediğimi söyle."

"Kimse bu işe burnunu sokmaz."

"Guevara hayatta. Bu onu, savaş tutuklusu yapar."

"Bu o tür bir savaş değil, Bay Hoyle."

Hoyle çamurlu alanın karşısına geçti, okula yaklaştı, iki cesedin kenara atıldığını gördü, kolları bacakları birbirine dolanmıştı. Guevara kapının uzak yanındaki köşede duruyordu. Elleri ve ayak bilekleri garip asker düğümleriyle sıkıca bağlanmıştı.

Hoyle, komandolara cesetleri dışarı çıkarmalarını söyledi. Askerler odaya girince Guevara bir dirseği üzerinde yükseldi. Hoyle onun sesinin derinliği ve sakinliği karşısında hayrete düştü.

"Onları sokağın bir köşesine atacaksanız, burada kalmalarını tercih ederim."

Cesetler aslında okulun arkasına yığılacaktı. Hoyle onun bu rızasına başım salladı ve komandolar odadan dışarı çıkıp kapıyı kapadılar. Kanın keskin kokusu geldi gene, aynı zamanda dışkı ve ter kokusu buram buramdı.

Hoyle duvara yaslanmış bir masaya oturdu. Guevara adamın kıyafetlerindeki yanığı ve gözündeki bandajı fark etti. Bu adamın yangın çıkan bir evde uyuyakaldığını düşündü.

"Benimle beraber tutukladığınız adama ne oldu?"

"Adamlarından üçü tutuklandı" dedi Hoyle.

"Hayattalar mı?"

Hoyle başını salladı. "Fakat daha ne kadar yaşarlar bilemiyorum."

Guevara aksam o an duydu ve Hoyle'a askerlerin neden kulak astığını anladı. "Bolivyalı değilsin."

"Hayır, değilim."

"CIA ne zaman yüzünü gösterecek diye merak ediyordum."

Guevara, Hoyle'a yakından baktı. Birkaç dakika sonra omuzlarının eğimini ve sarı saçlarını tanıdı. Botlarına ve yeşil renkli saha pantolonuna baktı.

"Nehir kıyısındaki adam şendin, siyah tüfekli olan. Rolando'nun öldürüldüğü gün."

Hoyle cevap vermedi. O zamandan bu yana yüz yıl geçmiş gibiydi. Göğsü ve bacaklarında güç kalmamış gibi hissediyordu; aralarındaki

sessizlik uzadı, sonra bir komando kapıyı açtı ve meraklı meraklı baktı. Kapı tekrar kapanınca Guevara başını kireçli duvara yasladı.

"Bana bunun yerel bir okul olduğunu söylediler. Şuna bak. Şu yere bak. Burada domuz bile kalmaz."

"Küba'da olsa burası hapishane olurdu" dedi Hoyle.

Guevara homurdandı ve dizlerini büktü. "Sanırım onlardan senin gibi birini yollamalarını istemeliydim. Gerçekten inanan biri."

Artık Hoyle'un inandığı hiçbir şey kalmamıştı, kendine bile inanmıyordu ki...

"Buradaki delikanlıları gördün mü? Küba'da olsa istedikleri her şeyi elde edebilirlerdi. Gene de buraya geldiler ve köpek gibi vuruldular." Guevara'nın sesi bomboştu. "Buraya umut yaymaya gelmiştik."

"Belki öyle yaptınız da."

Guevara, Hoyle'a baktı; sanki ağzında acı bir şey varmış gibi yüzü ekşidi. "Burada umut falan yok."

"Seni Panama'ya götürmeye çalışıyorum. CIA gözetimi altında. Sorgu için."

"Panama mı? Beni maymun gibi kafese koyup dünyaya mı göstereceksin?"

"Bolivya emir otoritesi seni idam etme kararı aldı."

Guevara başını salladı. "Beni öldürmeyecekler. Daha değil. Mahkeme göstermeden öldürmezler."

"Mahkeme istemiyorlar. Yalnızca gitmeni istiyorlar. Yok olmanı istiyorlar."

Guevara, Sandoval ve D'Esperey'in mahkemelerinin sık sık yayınlandığını hatırladı; ikisi de gerilla kolu hakkında bildiklerini söylemişlerdi, bu haber La Paz'da utançla karşılanmıştı. Bir an düşündü, bu an serbest bırakılsa bile gidebileceği hiçbir yere yoktu.

"Neden bana yardım etmek isteyesin?"

"Belki ikimiz de burada aynı şeylerin olmasını istiyoruzdur" dedi Hoyle.

"Bana pek ilerici bir tip gibi gelmedin."

"Değilim de." Hoyle masaya eğildi. Elleri masanın kenarlarını tutu-

yordu, yüzünü yan çevirdi ki görebildiği gözüyle köşede yayılmış adama bakabilsin. "Kurban edildin" dedi. "Havana'daki arkadaşların fişini çektiler. Fidel, DGI ve tabii Ruslar da... Sen daha buraya gelmeden önce bitmişti bu iş. Sadece sen bunları bilmiyordun."

"Hayır... Buna inanmıyorum."

"İletişimleriniz. Hepsini taradık."

Guevara omuz silkti.

"Fidel'e 'İkinci bir cephe açmaktan çekinme' dedin."

"Seninle operasyonel konuları tartışmayacağım."

"Seni yaktı, sonra da geri kalan operasyonu Ruslar'a devretti."

"Bu doğru değil" dedi Guevara. "Yardım edilemeyecek bir alana geldik. Bunu anlamalıydım. Bunu tahmin etmeliydim. Yardım alamayacağımız alanlara gitmeden önce anlamalıydım." Durdu, cesetlere baktı. "Asla tutuklanmamalıydım."

"Öldürülmemelisin de."

Guevara ekşi ekşi gülümsedi. "Bir ahlakçı. Savaş alanında. Oldukça yalnız bir adam olmalısın."

* * *

Hoyle ve Valdez radyonun yanında duruyordu. Yüzbaşı Cespedes duvara karşı oturuyor, sigara içiyordu. Çayın etrafının sarılmasından ve dört tane daha gerillanın katırla getirilmesinden memnundu. Hoyle kulaklıklarından birini başına bastırdı ve boş statiği dinledi. Valdez, Hoyle'un istediği mesajları yollamıştı ama cevap gelmedi. Statik beyaz, boş bir titreşimle devam etti. Hoyle motor sesi duyana dek bu tarz sesleri dinledi.

Bir helikopter, kasabanın yukarısında düzlük bir araziye iniş yaptı ve iki memur direkt okul yerine geldi. Binbaşı, albayın arkasında yürüyordu. Albayın üzerinde sarı omuz şeritli yeşil tunikle, kepinin önünde gümüş kanatlı koca bir canavar vardı.

Yüzbaşı Cespedes'i işaret etti. "Sen. Senin adın ne?"

Yüzbaşı sigarasını fırlattı ve ayağıyla ezdi. "Cespedes, efendim. Machego Nümero Dos."

"Neden emirlerime itaat edilmiyor?"

"Albaydan idamın geciktirilmesini arz ettim" dedi Hoyle. "Evrakların fotoğraflarını çekiyoruz hâlâ, Albayım. Comandante Guevara'nın savaş günlüğü de buna dâhil."

"Bu, suçlular idam edildikten sonra da yapılabilir." Albay okula yöneldi.

Hoyle elini önüne attı adamın. "Bakın, burada yalnızca emir alıyoruz, anladınız mı? Washington'la bağlantıya geçmeye çalışıyorum. Onu canlı isteyebilirler."

Albay, Hoyle'a baktı, yüzü gergindi. "Peki ya sonra? Bu yalnızca compafiero değil. Bunlar gangster. Guevara, Bolivya'da hapse atılırsa, Kübalı tüccarlar için idol olacak."

"Bolivya gözetimi altında değil. Onu sorgu için Panama'ya uçurmak istiyorum."

"Artık çok geç" dedi albay. "Presidente Barrientos zaferimizi bildirdi. Ulusa, Che Guevara'mn Yuro Çayı'nda öldürüldüğünü açıkladı."

* * *

Pis, küçük La Higuera Meydanı'nda Yüzbaşı Cespedes beş çöp tutmuştu. En küçüğünü Teğmen Meran çekmişti, çöpü savurarak "O piçi vuracağım'diyordu.

ikinci en kısa çöp çayda erkek kardeşi vurulan bir iş birlikçideydi. Tüfeğini omzundan çıkarırken acı bir mutlulukla sırıtıyordu. Hoyle sokağın karşısına baktı; üç gerilla çaydan buraya canlı hâlde getiriliyordu ve çamur renkli tuğlalardan yapılma alçak bir duvara yaslanıp, güneşin altında oturmaya zorlanıyorlardı. Sorgulanmışlardı ama isimlerini dahi söylememişlerdi.

ikinci en kısa çöpü taşıyan iş birlikçi, Hoyle ve Valdez'in yanından geçti, gözleri metalden yapılmaydı sanki. Bir yerde horoz öttü, Hoyle tutukluların diz çöktürülüşünü izledi. Iş birlikçi onlara doğru yürüdü, elinde bir silah vardı. O yaklaşırken askerler geride durdu. Rüzgâr fırtına öncesindeki gibi esti.

"Şehir hattına bağlan. Elçilikteki Zeebus'a ulaşmaya çalış" dedi Hoyle.

"Denedim. Cevap yok. Hepsi karanlığa karışmış."

Hoyle gözlerini ambulansın yanında diz çökmüş adamlardan alamıyordu. Iş birlikçi hedef aldı ve üç merminin sesi tepelerde yankılandı.

Hoyle kapıyı açtı ve odaya girdi. Meran arkasındaydı. Kapı kapandı, Guevara'nın gözleri yüzünde cellat ifadesi bulunan Merân'ın yüzüne çevrildi.

Hoyle hastalıklı bir boşluk hissetti içinde. Onu zorlayan şey buharlaştı gitti. Kendini hedefsiz hissetti. Guevara, düğümleri üzerinde dönerken Hoyle'un yüzüne baktı.

"Ah! Belirsizlik sona erdi" dedi Guevara.

"Elimden geleni yaptım" dedi Hoyle.

"Ayağa kalkmama yardım etme nezaketinde bulunur musun?"

Hoyle odanın karşısına geçip Guevara'nın ayaklan üzerine basmasına yardım etti. Duvara yaslanarak yaralı ayağım dengeledi, sonunda ayağına basabiliyordu.

"Kibir, birçok hatamdan biridir."

Hoyle, Merân'a doğru bir adım attı; bundan utandı. Guevara kapının dışından gelen seslen işitebiliyordu: Radyoların tıkırtısı ve yürüyen askerlerin gürültüsü.

"Çantamın küçük cebinde kıvrılmış bir mektup var. Bulduğunuzu varsayıyorum."

"Bulduk" dedi Hoyle.

"Aileme ulaştırırsanız size minnettar olurum."

"Bunu yapacağım" dedi Hoyle. Sesindeki duygu isimsizdi. "Üzgünüm."

"Üzülme. Bir başka gün, duvara karşı duran sen olabilirsin."

Hoyle büyük bir çabayla kapıya doğru yürüdü; dünya çöküyor gibi hissediyordu. Hayatında asla acıma duygusuna kapılmamıştı fakat şimdi bu duygu onu çekiyordu ve Guevara'nın durumunu değiştirememesi acımasını artırıyordu. Meran tüfeğini kaldırdı ve güvenlik düğmesini otomatiğe getirdi. Hoyle küçük klik sesini duydu. Guevara, hayatını elinden alacak adamın gözlerine, gözlerini hiç kaçırmadan direkt bakıyordu.

Meran ve Guevara arasındaki mesafe yaklaşık on-on iki adımdı. Meran yaklaşmak niyetinde görünmüyordu; bağlı ve yaralı da olsa Guevara onun içindeki kaplan gücünü ve cazibesini elinden alıyordu.

Guevara'nın kahverengi gözleri parladı, sesi yansızdı; "Devam et, görevini yerine getir."

Meran son kelimenin ortasında ateş açtı, Guevara'nın dizleri birbirine çarptı, duvara doğru gerisin geri düştü. Devrilirken yüzünü Hoyle'a döndü. Bileğini ağzına götürdü, dişleri etine saplandı. Kısa nefesini verdi, soluk soluğa kaldı, gözlerini kırpıştırdı. Yüzü boyun eğmez bir kararlılığın maskesiydi.

Hoyle uzaklara bakmadı. Guevara nefesi yuttu ve Meran öne atılıp ikinci kez onu vurmadan nefesini tuttu. Guevara başını toprak zeminden kaldırdı ve derhâl Meranın gözlerinin içine baktı. Dişleri birbirine sürtüyordu, şöyle dedi, "Bugün... Bugün bir adamı öldürüyorsun."

Meran tekrar ateş etti; mermi Guevara'nın kalbine girerek onu derhâl öldürdü.

* * *

Hoyle gökyüzüne baktı. Gözleri, bulut ve kobaltı seçti ama aklı bunları algılayamadı. Hareket hâlindeki helikopteri gördü, gökyüzü saf ve mükemmel bir sessizlik alanı gibiydi, hâlbuki motorlar gürlüyor, tepesindeki pervaneler havayı dövüyordu. Ayakları ucunda Che Guevara'nın cesedi çamurlu bir ponchoya sarılıydı.

Valdez, pilotların arkasında oturuyordu; tüfeği dizleri arasındaydı. Hoyle kapının eşiğine oturmuş etrafa bakıyordu. Hayatı boyunca hiç bu kadar yorgun hissetmemişti; kolları ve bacakları kilden yapılma halat gibiydi ve kendini komaması bir uykudan uzak tutmak için büyük çaba sarf ediyordu. Hoyle yüzünü rüzgâra döndü, güneş bulutların arasından ona göz kırptı, ışık gözünü aldı. Çok kısa bir an için yanarak yok olmuş, kora dönmüş turuncunun bir tonuymuş gibi hissetti. Sanki görünmez bir kuvvetle sarsılıyordu, öyle bir darbe ki duyularında kısa devreler oluşturuyordu. Düşünceler, duygular, anılar... Hepsi vücudunu terk etmiş gibiydi. Işık öylesine yoğundu ki sanki önünde çözünmüştü. Hoyle buharlaşmış gibi hissetti, sanki artık eli kanlı bir insan değil, bir hayalet olmuştu. Bu hissiyat yalnızca birkaç dakika daha sürdü. Sonra kafatasının altındaki aklını ve göğsündeki kalbini somut bir şekilde hissetti. Şaşkınlık içinde duraksayan Hoyle, bedenini güneş ışıklarına maruz kalmadan çevirdi. Hoyle şaşkınlık ve korkuyla gözlerini kırpıştırdı;

Valdez yerinden kımıldadı ve az önce yaptığı gibi tüfeğini elleri arasında oynattı. Bunun yalnızca deja vu olduğunu söyledi kendine, aklının bir oyunu. Fakat bu özür ona rahat vermedi. Bedeninden kurtuluşu on bin yıllık bir sürgünün sona ermesi gibiydi. Hoyle bu helikopterde sonsuza dek bırakılma dehşeti içinde yapayalnızdı, Valdez'in yanında sonsuza dek oturma, ellerindeki kan ve ayağının ucundaki cesetle baş başa kalma korkusu.

Hoyle aşağı baktı ve Vallegrande Havaalanı'mn kırmızı toprağım gördü. Burada bir helikopter patinaj yapıyordu. Hâlâ pervanesi dönen helikopter tozu dumana katmıştı. Huey'in motoru ağlama sesi gibi çıkıyordu. Hoyle oturduğu yerden kalkıp Guevaıa'nın cesedinin kabinin alüminyum kısmına konup kamyona taşındığı yerde dikildi.

Ceset elden ele gezerken koyu, siyah kan dökülüyordu yere. Karavanın kapıları açıldı ve bir Bolivya subayı Hoyle'un cesetle beraber karavana gelmesini işaret etti.

Hoyle parmaklarını gözündeki bandaja götürdü ve Valdez'e, "Onlarla sen git" dedi.

Valdez karavana bindi ve kapıları kapadı. Araç Senor de Malta Hospital'e gitti, burası kasabanın en ücra köşesindeydi. Burada, Guevara'nın cesedi hemşireler tarafından yıkanacak ve çamaşırlıktaki bir çarşafa sarılacaktı. Yüzündeki hüsranın ve tutku dolu ifadenin yerini, şimdi bir sakinlik almıştı. Bir iskelet gibi görünen cesedi süngerle temizlediler ve sakallarını kestiler. Che Guevara'nm çimento zeminde çenesi bağlı, gözleri açık ve parlak hâlde yüzlerce fotoğrafı çekildi. Kasabalılar, gazeteciler ve ordu görevlilerinin hepsi Nancahuazü efsanesinin yalnızca bir insanoğlu tarafından yazıldığından emin olmak için cesedin etrafında toplaşmaya çalıştı.

Fotoğraflar çekildikten sonra tabak suratlı albay, cesedin ana yolun yanında gizli bir yere gömüldüğünden emin olmak için La Paz'dan geldi. Küçücük ayın altında, generallere hatıra olarak verilmek üzere Guevara'nm elleri testereyle kesilip formaldehid bir kavanoza kondu. Guevara'nm ve diğerlerinin cesetleri büyük bir çukura atıldı, üzerlerinden buldozer geçti. Ne bir işaret, ne bir kaya kondu mezarlarının üstüne. Che Guevara'nın cesedinin yakıldığı ve küllerinin Rio Grande'nin

akıntısına salındığı hikâyesi uyduruldu. La Paz'daki katiller için cinayetin yanı sıra hilekârlık da pek büyük bir kabahat değildi.

Hoyle helikopterden yaklaşık bir kilometre uzaklıkta olan casitada.-ki havaalanının en ucuna yürüdü, küçük evi boş buldu. Yeşil bereliler gitmişti, çadırları düşmüştü ve silahlarıyla radyoları taşınmıştı. Alan, "Terk edildim" diye inliyordu.

Hoyle içeri girdi. Başı küt küt atıyordu, uzuvları gergindi. Karyolaya yığıldı ve sulanmış tek gözüyle tavan kirişlerine bakmaya koyuldu. Bir yerlerde bir böcek duvara toslamıştı; daireler çizerek uçuyor, duvara vurup vurup duruyordu. Hoyle kendi zavallılığıyla baş başa kalmıştı.

Kasvetli sessizlikten birkaç dakika sonra kendinden nefret etme duygusu tomurcuklandı; bu alev içindeki çıralarla büyüyordu. Soğuk, acı bir ışık, yargı alevini çıkarıyordu ortaya. Hoyle hayatında süregelen hataları aklına getirdi: Çocukluğu, evliliği, ajanlıktaki kariyeri... Birbirini takip eden büyüklü küçüklü felaketler gözlerinin önünde canlandı, hayatı kendine enjekte ettiği başarılar değil, felaketler zehriydi. Günahları için dünyanın öbür yanına gönderilmiş, utanç verici bir cinayete ortak edilmişti.

Neden hiçbir şey yapmamıştı? Neden Guevara'yı kaçırmamıştı?

Çukurdaki adamlar ve gerçekleştirmek için baş koydukları şeyler uçup gitmişti, yapılacak hiçbir şey yoktu. Ölüler diriltilemez, tekrar yürütülüp gülümsetilemez, ailelerine yollanamazlardı. Hoyle, ambulansın arkasına yürüyüp diz çöken üç tutukluyu ve kafalarının arkasına namluyu yerleştiren iş birlikçiyi düşündü. Guevara, Meran ve Hoyle gelmeden atışları duymuştu. Arkadaşlarının, ölümüne sadık adamların vuruluşunu duymuştu ve sonra ölüm sırası ona da gelmişti. Hoyle ölümü, fatura getiren bir ayakçı gibi taşımıştı.

İşe yaramaz bir intihar düşüncesi düştü aklına. Hoyle, Guevara'nın çantasında bulunan mektubu hatırladı. Eli gömleğinin cebine gitti, mektubu açtı.

Kâğıdın spiralden koparılan kenarlan kıvrılmıştı. Mürekkep suyun değdiği yerlerde dağılmış, kâğıdın buruştuğu yerlerde lekeler oluşmuştu. Hoyle kâğıdı açık kapıdan giren turuncu ışığa, toz ve kana bulanmış günün son ışıklarına tuttu.

8 Ekim 1967

Aleida'm,

Bir gün bu mektubu okursan, bu, yolculuğumun sonuna geldiğimdendir. inançları doğrultusunda hareket eden bir adam olmaya çalıştım. Birçok kişi benim için maceracı sıfatını uygun gördü fakat ben başka bir türdüm; ben hayatını gerçekler üzerine kurarak dengede tutmaya çalışanlardandım.

Eğer naçizane çabalarım bir kişiyi dahi kurtardıysa -aklını kölelikten çıkardıysa- başarılı olmuşum demektir. Bir ülkeden ve beni oğlu gibi gören insanlardan ayrılıyorum. Ve şimdi senden ayrılmak zorundayım, sen ki dünyamdaki mükemmel ve en güzel şey, sen ki ruhumu yaralayansın. Seni her zaman sevdiğimi bilmeni istiyorum, yalnız sana olan aşkımı göstermedim. Bütün saf hayallerim ve ümitlerim ve hayatımın en kıymetli anları seninle kalacak.

Eğer hayatımın son saati bu göklerin altında bulacaksa beni, son düşüncelerim sana dairdir. Seni bir zamanlar ay ışığında saran âşığım hatırla. Gözlerimden akan, öptüğün gözyaşlanmı hatırla. Kıymetli çocuklarımıza olan sevgimi de hatırla. Seni sonsuza dek kucaklıyorum.

Che.

59

Eoyle, merdivenlerde durup Mar*i*a'nın dairesine baktı. Kapının kil*i*di kırılmıştı, içer*i*de görebildiği tek şey cam parçacıklarıydı. Birinin onu sokaktan izlediği hissine kapıldı ve ona merdivenlerden bakan koyu renkli göz ve kaşlarıyla küçük, derin bir yüz görmek üzere döndü. Mahalleden iki çocuk ellerinde metal tırabzanlarda duruyorlardı. Sessiz çocuklar, Hoyle'un Maria'ya saldırı düzenlend*i*kten sonra, komşuların daireye gelip -mobilya, tabak, tencere, çanak, çömlek, perdeler, hatta kıyafetine varıncaya dek- istedikleri her şeyi götürdüklerini bildiğini biliyordu. Çocuklar onun ardından merdivenlerden çıktılar ve sonra geri dönüp sokağa koştular.

Hoyle dairenin girişine yöneldi. Asla içeri girmemişti, içeriye yalnızca uzaktan bir göz atmıştı, işte o gün Maria ve Alameda'yı görmüştü. Şimdi o düzgün, aydınlık odayı hayal edemiyordu. İçini paramparça eden o hissi bile hatırlaması mümkün değildi şimdi; acısı ve aşağılanışı, hatırasına kazınmış küçük, anlamsız bir gerçeklik gibi geldi ona.

Hoyle'un ayakkabıları kırık camlarla gıcırdadı. Kırık camlardan gelen ışıklar üzerine orantısızca düşüyordu. Mekân, yağmalama için gerekli olan vahşetin ötesinde bir öfkeyle darmadağın edilmişti. Duvara kırmızı renklerle COMUNISTA, TRAIDORA, PUTA yazılmıştı. Çömeldi ve yerdeki fotoğrafı eline aldı; ahşaptan yapılma kırık bir çerçevesi vardı. Fotoğrafı ışığa tuttu: Maria kumsalda duruyordu, denizin rengi mavi-yeşildi. Yanında daha yaşlı bir kadın duruyordu... Annesi, kesinlikle annesi bu çünkü yüz hatları aynı ve yeşil gözleri fotoğrafın hâkim. Fotoğrafta Maria gülümsüyor fakat annesi gülümsemiyordu. Yüzünde rahatsız, endişeli bir bakış vardı, sanki başının dertte olduğunu seziyordu. Fotoğraf sanki bir felakete tutulmuş ayna gibi geliyordu şimdi Hoyle'a.

"Merhaba?" dedi adam boş alana.

Mutfaktan küçük bir ses çıktı. Başta bir ses gibi bile değil, sadece yıkıntıdan bir yankı gibi duruyordu.

"Buradayım" dedi Maria.

Hoyle, Maria'mn önceden yemeklerini yaptığı odaya geçti. Mutfak dolapları açıktı ve içlerinde tek bir şey bırakılmamış. Ocak, duvardan sökülüp götürülmüştü. Maria musluğun yanındaki tezgâhlardan birine yaslanmıştı. Dudağı kenarından kesilmiş, boğazında ve kollarında sarı çürükler vardı.

Onu görünce Hoyle mini minnacık, gülünç ve anlamsız bir yaratık gibi hissetti kendini. Gözlerini kaçırmadı, direkt Maria'ya baktı; Maria da ona. Bu geçmeyen birkaç dakika, ardında her şeyin gerçekleşebileceği bir perde gibiydi...

Maria, Hoyle'un gözünün üzerindeki bandaja baktı. Aleni yaralarının ötesinde, onda endişeli ve mağlup bir şeyler vardı. Artık ümidi olmayan, ümide ihtiyacı olmayan bir adam gibi görünüyordu: Sonu gelmişti.

Maria başına gelen şeyleri çok iyi hatırlıyordu, dayak onu neredeyse öldürüyordu, nekahet dönemini ve ona yardım eden elçilik doktorunu da hatırlıyordu ama Hoyle'a ne olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu. Başını kaldırıp bir soru oluşturmaya çalıştı. Hoyle hayır dercesine başını salladı.

"Seni hücre evinde aradım" dedi Hoyle. "Doktor dün ayrıldığını söyledi."

"Bana yaptıkları için minnettarım. Orada daha fazla kalamazdım."

"Üzgünüm, Maria. Bütün bunlar için çok üzgünüm."

Kadının gözleri bir an kapandı, yüzünde teslimiyet gibi bir ifade peyda oldu. "Bunu başkaları yaptı, sen değil" dedi.

Kafedeki o andan sonra Hoyle onu o kadar çok hayal etmişti ki... Her şeyin daha başka gerçekleşmiş olmasını on binlerce kez hayal etmişti ve şimdi, şu ana dek tam olarak ne istediğini bilmiyordu, incecik bir ışık hüzmesi pencerelerin birinden kırılıp üstlerine yansıdı; sonra da şehrin ışığı, aralarında yerde duran yırtılmış kâğıtlara düştü. Hoyle zorlukla ona doğru bir adım attı. Ayağına kırık bir cam parçası battı. Hoyle kollarını açtı, Maria kendini onun kollarına bıraktı.

"Çok üzgünüm. Gerçekten çok üzgünüm, lanet olsun" dedi adam.

Onu sıkıca sarıyor ve kendi yüzünü onun saçma bastırıyordu. Kadının içinde bir şeyler kırılıyor, gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Adamın omzunda, kadının yüzü yanıyordu. Bir şeyler söylüyordu kadm; adam kelimeleri duyamıyordu.

Başta her şey çok basitti, her şey aşk ve zıddından ibaretti; adam bir an anlar gibi yapıyor, sonra çabasının nafile olduğunu kavrıyordu.

"Seni seviyorum" dedi adam.

İki basit kelime çıktı ağzından, bu defa hayatında ilk kez karşılık olarak hiçbir şey beklemiyordu. Ona sahip olma hırsı tükendi. Onu sevdiğini söylemesini beklemiyordu ya da duygularım açıklamasını. Bunu yalnızca doğru olduğu için söyledi; kadının kendisini sevdiğini düşünmüyordu, aslında hiç sevmemişti.

Önemli değildi.

Adam kadına sarılırken beyni kadının kokusuyla yanıyordu ve anladı ki içinde ona hissettiği şeylerin karşılığı bulunamazdı. O iki kelime kadının ağzından çıksa dahi boş olacağını biliyordu. Gene de kadını seviyor, çok, çok seviyordu, kendinden bile çok seviyordu, içindeki duygu her şeyi bastırıyordu; vahşet, kıskançlık, kendine acıma ve yas tutma, acı ve umutsuzluk. Kadının onu sevmediğini biliyordu. Asla seviyormuş gibi davranmamıştı; ondan hoşlanıyordu ama bu aşk değildi. Ve aşka dönüşmeyecekti, şimdi dönüşemezdi.

Nasıl olmuştu? Şu olanlara bir bak. Buna kendisi sebep olmuştu, evet, buna Hoyle sebep olmuştu.

"Ne yapacaksın? Nereye gideceksin?" dedi fısıltıyla adam. "Burada kalamazsın, Maria."

"Ben yalnızca bir kısmıydım tüm bunların. Hayatımdan daha büyük olan şeylerin... Yalnızca bir parçası. Ve şimdi... Her şeyi kaybettim."

Hoyle gözlerini kapalı, kadını kollarıyla tutuyordu.

Gözündeki bandajı kadının yüzüne bastırdığım hissediyor, düşünüyordu: Hepimiz kaybolduk.

* * *

Ortasında camlı kontrol kuleleri bulunan havaalanı beyaz betondan, kısa bir binaydı. Siyah çerçeveli pencerelerde İnka esintileri vardı: Boş,

gıcık ifadeler ve sırıtan dişlerle dolu maskeler. Hoyle, Land Cruiser'ı kaldırım kenarına çıkardı, otoparkçıya birkaç Bolivyano uzattı.

" Urıo momento, Senor. Erıtonces mepiro" dedi.

Hoyle cipin kapısını açtı ve gece için küçük bir çantayla bir ataşe dosyası çıkardı. Bunları kaldırıma koydu ve Maria'yı yolcu koltuğundan aldı. Birkaç suratsız polis memuru Maria'yı terminale götürüşünü izledi. Binanın içi alçak tavanlıydı, floresan lambalara ve gri zemine sahipti. Pan American Aıı ways'in masası küçüktü, üç kişilik yer tahsis edilmişti, bunlardan biri birinci sınıftı. Hoyle bu hattın başına kadar yürüdü ve çantayı tartıya koydu. "Madridy Vienna."

Biletleri gergin görünen görevliye doğru salladı; görevli, uçağın erken kalkacağını söyledi. Hoyle'un gözleri küçük, mağdur kadına kaydı, yalnızca Maria'nın bileti vardı. Görevli bu iki insanın bir çeşit kaza geçirdiklerini düşündü.

Maria'mn elini tutan Hoyle onu müşteri masasına oturttu. Gri takım elbiseli göçmen memuru, Hoyle'dan evrakları aldı, kapağı açtı ve gözlerini dokümanların üzerinde gezdirdi. Maria'nın resmi, Avusturya pasaportuna, Michel Nemick adına yapıştırılmıştı. Memur başta Maira'nın fotoğraftaki resimdeki kıyafetlerin aynısını giydiğini ve yüzündeki çürüklerin resimdekinin aynısı olduğunu fark etti. Pasaporta birkaç vize yapıştırılmasına rağmen hiç kırışık değildi. Memur evrakları karıştırırken Maria nefesini tutup kulaklarındaki uğultuyu dinledi. Kapağın arkasına iki gıcır gıcır ellilik sıkıştırılmıştı, vizelere bakıyor gibi yapan memur pasaportu tezgâhın altındaki rafa koydu. Mührü basarken parmağı sayfalar arasındaki paraya denk geldi. Rüşvet teknik olarak gerekli değildi. Maria'nın pasaportu yüksek kalite Sovyet yapımıydı ve görevli, uçağın yolcularını çoktan ayarlamıştı ve başka bir şeyle yükümlü değildi. Herkes gibi görevlinin de bir maaşı vardı. Pasaportu Maria'ya geri verdi.

"Goce del vuelo." Memur baygın, hiç de içten olmayan bir şekilde gülümsedi.

Terminalin kısık ışıklarından sonra gökyüzü aydınlık, geri dönüş yolu düz ve genişti. Tentenin dışında, bir grup yolcu meydanda dolaşıyordu, hostesler onları çağırdı. Hostes diğer yolculara dik dik bakarken Maria,

gerçekten de Bolivya'dan ayrıldığını yavaşça kavradı. İçinde kalbinin aydınlandığını hissetse de gülümseyemedi. Koşullara güvenmiyordu, buna cesaret edemiyordu. O yüzden duygularını bastırmaya çalışıyordu. Hâlâ görevli memurun bakışlarıyla titriyordu, etrafa baktığında terminalin kenarlarına dikilmiş polisleri gördü. Hoyle'un elinde de kısa, tehditkâr bir silah vardı, bu Maria'yı tutulmamış bir söz gibi ürküttü.

Memur pasaportu geri verince Maria kendini gerçekten özgür hissetti, garip bir duyguydu bu. Bu ana dek La Paz'dan buraya gelene dek yaptığı hazırlıkların veya Hoyle'un içten rahatlatmalarının bir anlamı vardı artık. Şimdi uçağı görüyordu, duyuyordu, birden bir şeyler ümit etmeye başladı. Hoyle, Maria'yla uçağın beklendiği salona geldi ve kalabalığın köşesine yöneldi. Kadın motorların çalışma seslerini bir bir dinledi.

Ekose ceketli bir kadın onlara aynı iğreti bakışlarla baktı. Hoyle'un vücut genişliği ve gözünün üzerindeki bandaj ona korsan havası veriyordu, yoğun tavrını bozamayan bir şey vardı. Hoyle, ekose ceket uzaklaşana dek bekledi ve Maria'ya ataşe dosyasını verdi.

''Astara dikili beş bin dolar var. Viyana'ya vardığında adres defterindeki isimle iletişime geç. Organizasyondan arkadaş olduğunu söyle. Sana yeni evraklar ve Avusturya kimlik kartı verecek. Bir isim seç ve yeni bir hayata başla."

Maria, Hoyle'u tuttu; içinde bir yumuşaklık ve minnettarlık vardı fakat aynı zamanda büyüyen bir dehşet. Gözünden yaşlar boşandı. Gözlerini havalanmaya hazır uçağa çevirdi, içini korku sardı. Kendini uçurum kenarında dikiliyor gibi hissediyordu ya da önü açık bir kanyonun kenarında.

"Lütfen benimle gel."

"Olmaz. Verebileceklerimden fazlasını hak ediyorsun."

Maria onu öptü, ona tutunurken gene, "Lütfen Paul, lütfen benimle gel."

Hoyle kollarını ona doladı, kalbinin kırıldığını hissettiği hâlde bu parçaları kendi içinde tuttu.

"Korkuyorum" dedi Maria. Gözlerindeki yaşlardan önünü zor görüyordu.

Hoyle, Maria'yı sardı ve kendini karlı Viyana sokaklarında yürürken hayal etti. Etrafını saracak gri gökyüzünü ve her şeyi kaplayan temiz ve beyaz karları. Ona artık rahat bir hayat veremezdi, içinden, kendi kendine, onu bir daha düşünmemesi gerektiğini söyledi.

Bir hostes tekerlekli merdiveni uçağa dayadı. Beyaz eldivenli eliyle kalabalığa "gel" işareti yaptı, kravat ve ceketli iş adamlarıyla şapkalı iş kadınları binmeye başladılar.

"Git. Kendine bir ev kur, Maria. Kendine yeni bir hayat ver. Git ve burayı bir daha asla düşünme."

Hoyle onu son kez sardı ve kollarını açıp hayatındaki tüm kıymetli şeylerin gitmesine izin verdiği gibi onun da gitmesine izin verdi. "Yalnızca git."

Maria uçağa doğru yöneldi. Merdivenleri çıkarken Hoyle için hissettiklerini hatırlamaya çalıştı fakat bu hatıralar, evet, hepsi o kadar uzaktı ki şimdi, aklında herhangi bir ışık uyandırmıyordu. Onun kendisini sevdiğini biliyordu; kelimeleri duymuştu. Ne kadar kötü biriyim diye düşünmüştü. Kendisini seven bir adamı geride bırakıyordu, belki de aşkı sonsuza dek reddediyordu. Bir zamanlar başka bir yol seçmiş olsaydı keşke ama artık çok geçti. Güvenliği seçtiği için şimdi kendinden nefret ediyordu; onunki, hayatta kalmak için yaptıklarından ötürü içinde barındırdığı suçluluk duygusundan ibaretti. Şimdi hayata devam etmesine izin veriliyordu ve kalbindeki yara öylesine büyüktü ki onu şeytanın kucağından kurtaran adama teşekkür etmek aklına gelmiyordu bile.

Hoyle asfaltta yalnız başına dikiliyor ve uçağın kapılarının kapanmasını izliyordu. Döndüğünde Cosmo Zeebus'un ona doğru olabildiğince hızlı geldiğini gördü. "Acelen ne, Cosmo?"

Şişman adam Hoyle'u gördüğüne şaşırmış gibi. "Kadının tutuklanması emri verildi."

"Neden?"

"Albay Arquero'nun cinayeti."

"Onunla bir ilgisi yok kadının."

Zeebus ayağının üzerinde döndü. Uçağa konan merdivenlerin mekaniğine göz attı. "Interpol onun için kırmızı alarm verdi" dedi Zeebus ve geçmişe bir çizgi çekti.

Hoyle onu engellemek için kollarım açtı. “Bırak gitsin.”

“Bu defa olmaz, Hoyle. Emir başkanın ofisinden geldi.”

“Palavra.”

“Hayır, gerçek. Cinayetin gerçek tanığı o kadın. Onun bu işin içinde olduğunu bana söylemeliydin.”

“Bununla bir ilgisi yok.” Bu defa Hoyle, Zeebus’u fiziksel olarak engelliyordu.

Zeebus’un gözleri parlıyordu. “Dinle, Hoyle” dedi. “Burada hiçbir rütben, statün yok.” “Rütbe” diplomatik dokunulmazlık anlamında kullanıldı. Hoyle, Bolivya’daki herkes gibi polis tutuklamasına açıktı. Zeebus, Hoyle’dan öteye bir adım attı ve ölümcül klik sesiyle durmak zorunda kaldı.

Döndü, ikisi de döndü, Smith yaklaştı. “Unut gitsin, Cosmo” dedi Smith. “Yalnızca burada kal ve veda etmek üzere el salla.”

Smith’in elinde bir gazete vardı, altında kısa uçlu 38 kalibrelik revolver. Silah Zeebus’un karnına hedef almıştı.

“Beni vurmayacaksın, Smith. Burada değil. Yüz ldşinin ortasında değil.”

Smith’in diğer eli ceketinin dibine gitti. Bir kâğıt çıkardı. “Bu telgraf taslağı Operasyon Başkanlığından. Eylem sonrası raporuna özel ek. Belki sen de alakalısındır, Cosmo. Hepsi senin hakkında.”

“Neden bahsediyorsun sen?” Zeebus elini kâğıda uzattı. Hoyle, Smith’in kâğıdı çekişini izledi.

“Arquero’ya sattığın silahlardan bahsediyor olabilir miyim?” Smith kâğıda bir göz attı. “Dört yüz karabina ve yüz makineli? Yirmi beş bin kutu cephane? Pes doğrusu.”

Kelimeler Zeebus’un boğazına diziliyordu. “Bu” diye kekeliyor, “Langley’ nin işi.”

“Ama sen malların kontrolünü kaybetmişsin” dedi Hoyle. “Arquero döndü ve senin silahlarını gerillalara sattı. Bu, biraz görevi suistimal gibi, değil mi? Şimdi bu The Washington Posttu nasıl durur sence? ‘CIA Kübalı Komünistlere Silah Satıyor!’”

Zeebus pembeleşti, sonra geriye döndü. “Onları Arqueıo sattı, ben değil.”

"Sen Arquero'ya sattın." Hoyle başını sallıyordu. "Yüzleş bununla, Cosmo. Tek elli bağlantın Bolivya operasyonlarım zenginleştirdi. Bu 201 dosyanda nasıl durur sence?"

Şişman adam çenesini kavradı. Berlin'in ışıkları titredi ve söndü.

Gidiş yolunda makinelerin sesi yükseliyordu. Büyük uçak tekerleklerin üzerinde yürümeye başladı ve taksi yolundan acelesi olmaksızın süzüldü.

"Anlaşma şöyle" dedi Smith. "Bunu yok ediyoruz..."

Zeebus homurdandı "Ne karşılığında?"

"Kadın gidecek. Sen müdahale etmeyeceksin" dedi Hoyle.

"Interpol'e ne demem gerek?"

"Bu senin sorunun. Kırmızı alarmı yok et, yoksa Langley'e silahların nereye gittiğini söyleriz."

"Böyle bir şey yapamazsınız."

"Bunu her şekilde yapabiliriz, seni göt herif" dedi Smith.

Zeebus uçağa baktı. "Bana telgrafı verin" dedi, soluk soluğa.

"Anlaştık mı?"

"Siktir git, Hoyle. Evet, anlaştık." Zeebus'un şişko eli uzandı. "Bana şu lanet telgrafı verin."

Smith silahı ceketinin cebine koydu, kâğıdı Zeebus'a fırlattı. Motorlar çalıştı; uçak uzun ve hızlı çıkışa geçti, gökyüzüne yavaşça açıldı ve ardında ince kahverengi egzozunu bıraktı.

Zeebus kâğıdı buruşturup cebine koydu. "Bir daha iyilik isteme. Sen bittin, Hoyle. Bu saatten sonra benim gözümde aşağılık adamlarsınız."

Smith ve Hoyle terminale yürüdü.

Zeebus, Hoyle'un ardından, "Umarım kadın buna değer" dedi.

Hoyle geri dönüp bakmadı. Cam kapılardan geçip park alanına geldiler. Batıda güneş parlaktı ama ufka yakındı. Ayrılma zamanı gelmişti; ne kadar fazla birlikte dururlarsa o kadar işler karışacaktı.

"Normalde diğer insanlardan iyilik istemek zorunda kalmayayım diye hareketlerime dikkat ederim" dedi Hoyle.

Smith hiçbir şey demedi. Yüzündeki ifadeyi anlamak imkânsızdı. Presidente Barrientos'un, Che Guevara nın çatışmada öldüğünü iddia ettiği

yerde basın konferansına katılmıştı. Cinayet işlenmemiş, onurlu bir mücadele sahasında düşmüştü. Smith diğer gerillaların Yuro Çayı'nda öldürüldüğünü biliyordu: Idea için şehittiler, makinenin çarkları içinse yağ.

Hoyle, Land Cruiser'in önünde durdu ve elini kapıya koydu. "Bunun yalnızca bir başka bok çukuru olduğunu söyledin."

"Hâlâ öyle" dedi Smith. Sesinde memnuniyet yoktu. O da suçlu hissediyordu.

"O zaman bana neden yardım ettin?"

"Soruların siyah-beyaz ve tüm cevapların gri olduğunu anlamam biraz vaktimi aldı."

Smith kendini tatmin etmişti; biri için bir şey yapmıştı. Mümkün olsa başka şeyler de yapardı fakat küçük bir pişmanlığı vardı. Smith arkasını dönüp cinayetin işlenmesine göz yummuştu; sonuçta Guevara'nın yok edilmesi, onun göreviydi. Şimdiyse kendi vicdanını rahatlatıyordu.

Smith dönüp terminale baktı, ikisi de onlara verilecek cezaların yönetimsel ya da profesyonel cezalarla sınırlı kalmayacağını biliyordu. Fiziksel de olabilirdi.

"Aşağılık adamlar derken ciddiydi. Buradan nasıl çıkmayı düşünüyorsun?"

"Kaybolmak en kolay kısım" dedi Hoyle.

Smith elini çıkardı. "Size iyi şanslar, Bay Hoyle."

Hoyle'un içinde bir uğursuzluğa ve şansının asla yaver gitmeyeceğine dair bir his vardı. Hoyle, Smith'in elini tutup "Buena suerte" dedi.

Hoyle, Land Cruiser'ın direksiyonuna geçip terminalin önündeki trafiğe karıştı.

Tozlu havayolunda döndü, kuzey batıya, şehirden uzağa yöneldi. Yol, batan güneşin rengine bürünmüştü; Hoyle'un bir rotası yoktu. Önünde kaçak olmak için en az bin kilometre vardı. Buradan kuzeydoğuya gitse Cochabamba'ya çıkardı. Buradan biraz doğuda Peru ve vahşi ormanlardan denize dökülen nehirlere çıkabilirdi. Güneye ve batıya doğru aynı mesafeyi kat etse Chaco'dan Paraguay'a çıkardı. Şili sının daha yakın ama daha tehlikeliydi. Onu orada bekliyor olabilirlerdi, yüzü de arabası da tanıdıktı. Hoyle kuzeye gidecekti.

Son birkaç ayda yaşadığı bunca karmaşık şey aklında tekrar canlandı, bu tarz işlere bir daha burnunu sokmayacağını söyledi kendine. Bir zamanlar yalnızca paralı asker olan biri ne hâllere gelmişti. Yüzlerce iğrenç gerçek, uzun zamandır arı kovanındaki duvarlar gibi büyümekteydi. Hoyle beynindeki çöl alanından çıkaracaktı bunları. Bunu bilmek onu mutsuz etse de aksi şekilde hareket edebileceği bir karaktere sahip değildi.

Cebinde bir zarf vardı. Önce ikiye, sonra tekrar ikiye katlanmış Guevara'nın karısına yazdığı mektup. Zeebus için bir şey ifade etmiyor, Smith'in raporlarında da umursanmıyordu. Hoyle bunu Tania'nın evraldarı arasında bulduğu adreslerden birine yollayacaktı; bu mektubu Havana'ya postalayabilecek birine. Hoyle güvende olur olmaz bunu yapacaktı.

Geride bıraktığı yerler artık karanlıktı ve Huayna Potosı' turuncu ışıkla aydınlanıyordu. Aşağıda, Cordillera Real'in tepeleri affedilmek isteyen tövbekârlar gibi toplanmıştı. Karanlık gölgeler geliyordu yoldan. Güneşin ufka dokunduğu yer, sonsuzluk kadar uzakta gibiydi. Üstesinden gelinemez bir seyahatti bu fakat Hoyle yola devam etti.

CHE'Yİ ÖLDÜRMEK

"İyi ve kötü arasında jilet gibi bir yolculukta geçen bir başyapıt..."

Duncan Falconer

Sene 1967. Gerillalar, Bolivya Ordusu'nu pusuya düşürür. CIA, emekliye ayırdığı ajanı Paul Hoyle'u, sol devrimcileri saf dışı etmek üzere hazırlanan operasyona katılması için Bolivya'ya gönderir. Ele geçirilen kanıtlar, ölü olduğuna inanılan Che Guevara'nın aslında hayatta olduğunu ve yeni bir mücadeleyi yönettiğini göstermektedir. Bunun üzerine başlayan yoğun diplomasi trafiğinin kilit noktasındaysa, Hoyle'un ve Che'nin kader anahtarını elinde tutan iki büyüleyici kadın vardır: Devlet Bakanlığı'nda çalışan Maria Agular ve Guevara'nın âşığı Rus Ajanı Heidi Tamara Vünke.

"Amerikan Özel Kuvvetleri'nde çalışmış, aksiyon filmleri senaristi Pfarrer'dan müthiş bir ilk roman. Hem gerçek, hem kurgusal, ayrıntılı karakterleri, bitmeye mahkûm bir aşk ilişkisi, ajanlar, askerler, casusluk taktikleri, pek çok ihanet, güvenilir bir realpolitik, savaşın hissedilir etkileri ve bir Üçüncü Dünya hükümetinin ahlaksızlıklarının etkileyici tasviri..."

American Library Association

"Birinci sınıf bir macera romanı... Özenli kurgusunu yaratan maharet etkileyici... Son derece ateşli."

Los Angeles Times

"Üstün nitelikli... Savaşı iliklerinize kadar hissedeceksiniz..."

Booklist

www.yakamoz.com.tr

ISBN 978-605-384-434-1

9 786053 844341

20 TL